

Budgetskrivelse 2023

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Beslut, händelser och förändringar i omvärlden	4
Nationella beslut och statlig styrning påverkar nämndens kostnader	4
Befolkningsutvecklingen leder till ökade behov av insatser	6
Ett jämnt mottagande av nyanlända ger bättre planeringsförutsättningar	6
En god och jämlik hälsa i Malmö	7
Långsiktiga effekter av coronapandemin för utsatta grupper	7
Återhämtning och tillväxt på arbetsmarknaden	7
Det behövs fler bostäder för hushåll med låga inkomster	8
Stort behov av stöd och hjälp för att öka tryggheten i hemmet och i det offentliga rummet	8
Förändringar i Malmö stad	9
Gemensamt arbete för likvärdiga uppväxtvillkor	9
Fri från våld - en gemensam angelägenhet	10
Fler Malmöbor i självförsörjning	11
Ett samordnat arbete för att motverka hemlöshet	11
Socialnämndernas gemensamma arbete för kvalitet och effektivitet gentemot Malmöbon	11
Gemensamt arbete för att främja psykisk hälsa	12
Utveckla arbetet med social respons och samverkan med civilsamhället	12
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	13
Arbetsmarknad och ekonomiskt bistånd	13
Boende och hemlöshet	14
Individ- och familjeomsorg	15
Hållbart arbetsliv – framtidens arbetsgivare	17
Digitalisering	17
Lokaler	18
Kommunbidrag	19
Riktade statsbidrag och övriga bidrag	22
Begäran om investeringsram	23
Investeringsram	23

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden ansvarar för att ge stöd och hjälp till de Malmöbor inom nämndens målgrupper som har behov av insatser och rätt till bistånd. Nämnden står inför komplexa utmaningar som kräver strategiskt och långsiktigt arbete tillsammans med andra.

Nämnden bedömer att Malmöbornas behov av stöd från socialtjänsten kommer att öka under perioden 2023 till 2025 på grund av förändringar i omvärlden:

- Fortsatt befolkningstillväxt.
- Utmaningar ur ett folkhälsoperspektiv.
- Långsiktiga effekter av pandemin – utsatta grupper har drabbats hårdast.
- Hög långtidsarbetslöshet bland utsatta grupper.
- Fler anmälningar på grund av våld i nära relationer.

En mer stabil migration, ett minskat bostadsunderskott i staden och minskad organiserad brottslighet motverkar dessa ökningar i viss utsträckning. Konsekvenserna av konflikten i Ukraina är än så länge svåra att överblicka. Nationella beslut påverkar nämndens kostnader, till exempel den statliga arbetsmarknadspolitiken, översyn av socialtjänstlagen samt socialförsäkringsförmåner och arbetslöshetsersättningar som inte täcker den enskildes behov att klara sin egen försörjning.

Nämnden har identifierat ett antal utmaningar där staden vinner på att stärka det gemensamma arbetet. Ett framgångsrikt arbete med dessa frågor innebär bättre livsvillkor för de Malmöbor som ingår i nämndens målgrupper samt minskade kostnader för staden som helhet. Nämnden lyfter bland annat:

- Fortsatt utveckling och finansiering av det gemensamma arbetet för likvärdiga uppväxtvillkor.
- Fri från våld - en gemensam angelägenhet.
- Fler Malmöbor i självförsörjning.
- Fortsatt utveckling av samordningen för att motverka hemlöshet.

Nämndens arbete med verksamhetsutveckling och effektivisering under åren 2023–2025 innefattar:

- Inriktningen mot *arbete först* som innebär att alla som kan arbeta, ska arbeta.
- Arbete riktat mot arbetsgivare och bristyrken för att fler Malmöbor ska kunna kombinera sociala insatser, arbete eller praktik och studier.
- Att stärka det brukarnära stödet och arbeta med kompensatoriska insatser för barn i hemlöshet.
- Att fortsätta effektivisera användandet av boenden i egen regi.
- Att förstärka tidiga och samordnade insatser i samverkan med berörda nämnder.
- Att ytterligare öka antalet insatser i egen regi samt ha fler, mer flexibla och samordnade insatser för att förbättra effekten av vården och öka kostnadseffektiviteten i verksamheten.
- Arbete mot misstänkta bidragsbrott och för att eliminera risk för felaktiga utbetalningar.
- Ett omfattande digitaliseringsarbete och ett mer effektivt nyttjande av lokaler.

Arbetsmiljöarbetet inom nämndens verksamheter kommer fokusera på kompetensförsörjning, ett hållbart arbetsliv, att förebygga hot och våld på arbetsplatsen samt ett arbete kring *framtidens arbetsgivare*.

Nämndens bedömning är att det finns ett behov av att upprätthålla den nivå på kommunbidraget som nämnden tilldelats för 2021 och 2022 (inklusive tilläggsbudgetar under året) genom uppräknings- för befolknings-, pris- och löneförändringar. Däremot föreligger inte något behov av ytterligare förstärkningar av kommunbidraget, då nämnden bedömer att ökade resursbehov på vissa områden kan finansieras genom effektivisering på andra områden. Nämnden har på uppdrag av kommunstyrelsen lämnat förslag till fördelning av intäktsramen statsbidrag flyktingar till berörda nämnder, men ännu har inget beslut fattats om eventuell avveckling av ramen.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2023 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Beslut, händelser och förändringar i omvärlden

Nationella beslut och statlig styrning påverkar nämndens kostnader

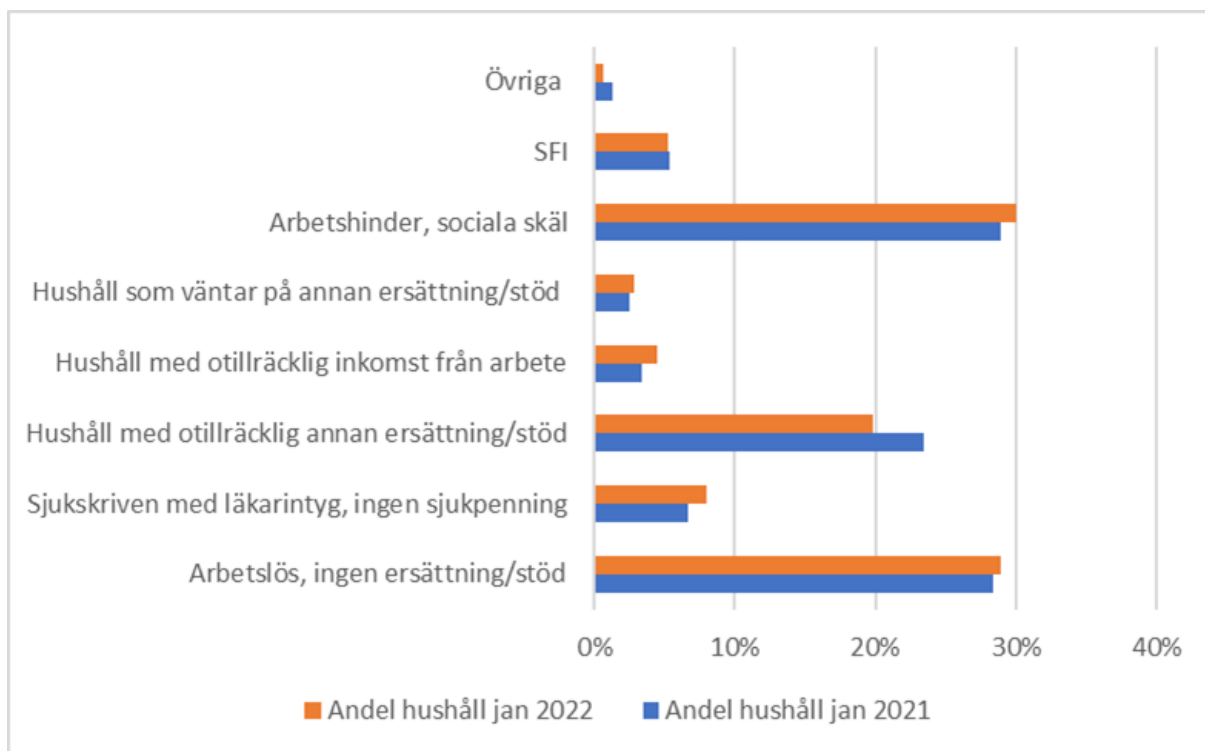
Det finns ett stort antal nationella utredningar, lagförslag och beslut som påverkar eller kommer att påverka nämnden under åren 2023 till 2025. Beslut om hur kommunerna ska finansieras kan också komma att påverka nämnden. Planeringsförutsättningarna för år 2023 kan komma att förändras med kort varsel under hösten 2022 beroende på valresultatet både nationellt och i Malmö.

Statsbidrag och statliga ersättningar till enskilda

Tillfälliga och riktade statsbidrag försvårar nämndens planering och kan leda till underfinansierad verksamhet om de sedan dras in. Generella och långsiktiga satsningar ger bättre förutsättningar för en stabil utveckling och verksamhet. Sveriges kommuner och regioner har i sitt yttrande om utredningen *En god kommunal hushållning* (SOU 2021:75) lyft att staten behöver skapa goda planeringsförutsättningar för kommunerna om de i sin tur ska kunna inta ett mer långsiktigt perspektiv.

Nämndens ekonomi påverkas av att socialförsäkringar och arbetslöshetsersättningar inte är tillräckliga för att Malmöbor ska bli självförsörjande. Cirka 60 procent av försörjningsstödstagarna i Malmö är berättigade till försörjningsstöd på grund av att de inte får någon ersättning från statliga myndigheter eller att andra ersättningar eller inkomsten från arbete inte räcker till. I januari 2022 var nästan 3 000 hushåll berättigade till ekonomiskt bistånd eftersom de var arbetslösa eller sjukskrivna utan ersättning. 1 600 hushåll fick ekonomiskt bistånd på grund av otillräckliga statliga ersättningar.

Diagram 1: Andel hushåll med ekonomiskt bistånd uppdelat på huvudsaklig anledning

Källa: Verksamhetssystemet *Procapita* genom *Koll*

Regeringen har beslutat om ett antal tillfälliga ändringar i socialförsäkringssystemen för att mildra de ekonomiska effekterna av coronapandemin. Några av de tillfälliga reglerna i arbetslöshetsförsäkringen har förlängts fram till slutet på 2022. Det finns en risk för att behovet av ekonomiskt bistånd ökar när dessa tillfälliga förstärkningar upphör.

Arbetsförmedlingens reformering och finansiering leder till osäkerhet

En reformering av Arbetsförmedlingen pågår och målet är att den ska avslutas under 2022. Arbetsförmedlingens insatser kommer framöver i huvudsak att utföras av fristående aktörer. Nämnden bedömer att reformeringen och osäkerheten kring finansieringen av Arbetsförmedlingen kommer att påverka möjligheterna till samarbete kring arbetslösa Malmöbor samt planeringen av nämndens eget arbete med målgruppen.

Utredningen om kommuners medverkan i den statliga arbetsmarknadspolitiken (SOU 2020:41) öppnade upp för Arbetsförmedlingen att ge kommuner i uppdrag att utföra arbetsmarknadstjänster inom ett samarbete för att uppnå gemensamma mål. Det finns en uttalad ambition att arbeta med sådana samarbeten men förutsättningarna är fortsatt oklara. Sveriges kommuner och regioner (SKR) har efterlyst förtydliganden kring kommunernas roll framöver och för diskussioner med regeringen.

Under de senaste åren har finansieringen av Arbetsförmedlingen och särskilt arbetsmarknadsanställningarna varit ryckig. Inför 2020 fick arbetsförmedlingen utökade resurser för att kunna finansiera extratjänster men redan under 2021 räckte resurserna inte till för att finansiera alla extratjänster som Malmö stad hade planerat för. Under 2022 finns inte längre extratjänster utan istället andra anställningsformer som kräver större finansiering av kommunen. Förändringarna gör det svårt för nämnden att planera för insatser, personal och finansiering inom verksamheten.

Trots osäkerheten fortsätter nämnden att ha ett nära samarbete med Arbetsförmedlingen inom ramen för den *Strategiska överenskommelsen om samverkan mellan Malmö stad och Arbetsförmedlingen i Malmö* (SÖK). Samverkan har bland annat bidragit till att fler personer deltagit i arbetsmarknadsutbildning, förberedande utbildning eller yrkes-SFI parallellt med inskrivning på arbetsmarknadsavdelningen.

Statlig styrning påverkar nämndens verksamheter

Ny socialtjänstlag

Betänkandet *Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag* presenterades hösten 2020 och enligt förslaget skulle den nya lagen träda i kraft den 1 januari 2023. Regeringen har inte lagt fram någon lagrådsremiss och därför är tidplanen osäker. Den nya lagen förväntas bland annat främja det förebyggande arbetet och förenkla biståndsgivningen. Nämnden bedömer att den nya socialtjänstlagen initialt kommer att medföra ökade kostnader som kommunen behöver kompenseras för. Nämndens verksamheter har påbörjat förberedelserna för den nya lagen men det finns en osäkerhet kring vilka delar av förslaget som regeringen kommer att föreslå blir en del av den nya lagen.

Samsjuklighetsutredningen

Den så kallade *samsjuklighetsutredningen* om samordnade insatser vid samsjuklighet i form av missbruk och beroende och annan psykiatrisk diagnos överlämnade sitt betänkande i november 2021 (SOU 2021:93). Förslaget innebär att hälso- och sjukvården ska ansvara för all medicinsk, psykologisk och psykosocial behandling för samtliga psykiatriska diagnoser – inklusive skadligt bruk och beroende. Det innebär att socialtjänsten inte längre ska bevilja bistånd till behandling. Förslaget är att förändringen ska införas år 2025 och att stimulansmedel för omställningen ska betalas ut under fem års tid. Om förslaget antas av regeringen kommer nämnden under perioden 2023 till 2025 att behöva arbeta med att förbereda för en betydande förändring i verksamhetens inriktning. Förändringen kommer också innebära antingen en minskning av kommunbidraget avseende målgruppen eller en skatteväxling på regional nivå.

Utredning om social bostadspolitik

Regeringen har tillsatt en utredning om social bostadspolitik som syftar till att hjälpa fler in på bostadsmarknaden. Utredningen ska lämna sin slutrapport i mars 2022. Uppdraget är att se över uppgiftsfördelningen mellan stat och kommun och de bostadspolitiska verktyg som kommuner har för att hjälpa de hushåll som står längst ifrån bostadsmarknaden. Nämnden bevakar utredningens arbete och konsekvenserna för nämndens verksamhet.

Befolkningsutvecklingen leder till ökade behov av insatser

Malmös växande befolkning påverkar nämnden eftersom fler Malmöbor förväntas efterfråga och behöva nämndens stöd och insatser. Malmös befolkning i arbetsför ålder (20-64 år) prognostiseras att öka med i genomsnitt 2 200 personer per år under åren 2023 till 2025.

Utifrån Malmö stads senaste befolkningsprognos beräknas antalet barn och unga öka med ungefär 1 100 per år under perioden 2023–2025. Detta innebär att nästan 50 fler barn varje år kommer att behöva insatser, utifrån antagandet att andelen barn i befolkningen som får insatser förblir oförändrad.

Ett jämnt mottagande av nyanlända ger bättre planeringsförutsättningar

Det finns flera osäkerhetsfaktorer kring migration till exempel hur migration påverkas av fortsatta reserestriktioner på grund av coronapandemin och konflikter i världen. Migrationsverkets bedömning är att konsekvenserna av den väpnade konflikten i Ukraina än så länge är svåra att överblicka. Det är möjligt att konflikten leder till ett högre mottagande av asylsökande i Sverige.

Malmö stads migrationsprognos från september 2021 visar att antalet nyanlända som Malmö förväntas ta emot ligger på en låg nivå jämfört med tidigare år. Malmö beräknas ta emot i genomsnitt runt 260 nyanlända per år i jämförelse med nästan 1 000 personer under 2019 och cirka 400 under 2020.

Ett jämnt mottagande av nyanlända under flera års tid ger bättre planeringsförutsättningar för nämnden. Påverkan på nämndens verksamheter redovisas i avsnittet *förändring och utveckling av nämndens verksamhet*.

Regeringen har aviserat de planerar att avveckla lagen om eget boende (EBO) för att minska segregationen. De planerar att besluta om ett tilläggsdirektiv till utredningen *Ett ordnat initialt mottagande av*

asylsökande. Nämnden bevakar utredningen och hur den kan komma att påverka mottagandet i Malmö framöver.

En god och jämlik hälsa i Malmö

SKR har tillsammans med kommuner och regioner tagit fram *Strategi för hälsa* med mål och indikatorer. Målsättningarna har ett förebyggande och hälsofrämjande perspektiv och är satta för att kunna skapa en samsyn kring prioriteringar inom skola, socialtjänst, vård och omsorg samt hälso- och sjukvården. Det övergripande målet är *en god och jämlik hälsa*.

Indikatorerna inom strategi för hälsa visar att det finns utmaningar i Malmö ur ett folkhälsoperspektiv, bland annat gällande ekonomiskt utsatta hushåll, nyanländas etablering på arbetsmarknaden och slutförande av gymnasiestudier. Indikatorerna visar på en större utsatthet i Malmö jämfört med andra kommuner vilket i sin tur innebär att sannolikheten är högre att Malmöbor har behov av stöd och hjälp från nämndens verksamheter.

Ur ett barnperspektiv är en god och jämlik hälsa angelägen. I *Strategi för hälsa* beskrivs att barn som kommer från en lägre socioekonomisk position har större sannolikhet att bli inskrivna på sjukhus, få sämre betyg samt få ekonomiskt bistånd och sämre hälsa som unga vuxna.

Långsiktiga effekter av coronapandemin för utsatta grupper

Under det senaste året har flera nationella aktörer publicerat rapporter där de drar slutsatsen att det finns en risk för att utsatta grupper har drabbats hårdast av pandemin och att barn och unga kommer att påverkas även på längre sikt.

Vårdanalys drar i sin rapport *Under rådande omständigheter* slutsatsen att pandemin sannolikt kommer att "leda till ett ökat behov av stöd från socialtjänsten, särskilt i grupper och områden som redan är utsatta". De rekommenderar därför att det i kommunerna finns en "beredskap för hur ökade behov ska hanteras och förebyggas". Även Folkhälsomyndigheten, Statistiska centralbyrån och Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) har gjort liknande bedömningar under 2020 och 2021.

Föregående avsnitt om en god och jämlik hälsa visade att Malmö hade sämre resultat än genomsnittet på flera indikatorer som bidrar till en god hälsa. Därför finns det en stor risk att pandemin får långsiktiga och varaktiga konsekvenser i staden. Nämnden bedömer att behovet av insatser från socialtjänsten kommer att kvarstå och det finns en risk för fortsatta ökningar i antalet anmälningar som leder till fler insatser.

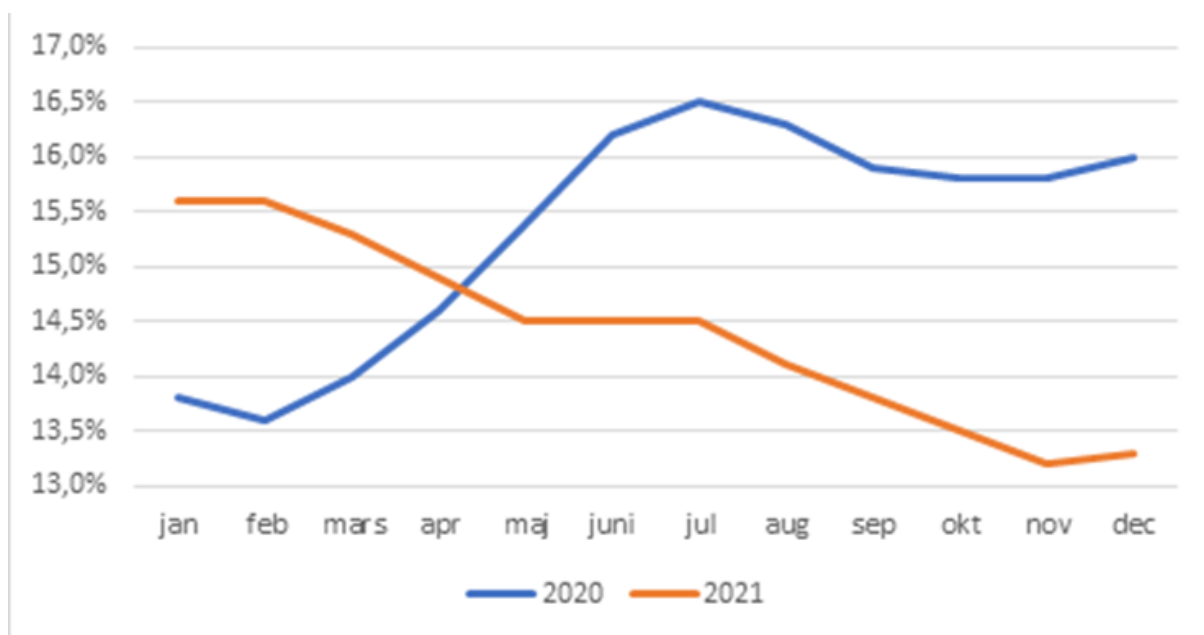
Återhämtning och tillväxt på arbetsmarknaden

Arbetsmarknads- och socialnämndens verksamheter för ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsinsatser påverkas av konjunkturen och läget på arbetsmarknaden. Utvecklingen påverkar Malmöbornas möjligheter att bli eller förbli självförsörjande.

Regeringens senaste prognos för konjunkturen visar på en stark återhämtning och tillväxt inom svensk ekonomi. Den fortsatta utvecklingen av pandemin, leverans- och utbudsstörningar samt hög inflation lyfts som osäkerhetsfaktorer.

Återhämtningen på arbetsmarknaden har under hösten gått avsevärt mycket fortare än vad som prognostiserades tidigare under året. Arbetslösheten i Malmö var i december 2021 lägre än i februari 2020 innan effekterna av pandemin. Utvecklingen följer liknande mönster för samtliga grupper: unga kvinnor och män, utrikes födda samt 18–24 åringar.

Diagram 2: Arbetslösheten i Malmö som andel av arbetskraften, 16-64 år

Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik

Även långtidsarbetslösheten (12 månader eller mer) i Malmö minskade under andra halvåret 2021. I december var 11 687 personer långtidsarbetslösa vilket motsvarar 52 procent av de arbetslösa. Att nästan 12 000 Malmöbor är långtidsarbetslösa innebär en fortsatt hög risk för att fler Malmöbor kan komma att behöva ekonomiskt bistånd. Arbetsförmedlingen bedömer i sin senaste prognos för riket att effekterna av pandemin är långvariga och att långtidsarbetslösheten kan ligga kvar på en hög nivå under en tid framöver.

Det behövs fler bostäder för hushåll med låga inkomster

Malmö stads *Befolkningsprognos 2021-2031* visar att bostadsbyggandet prognostiseras att minska från år 2021 fram till år 2027 men att det under den kommande 10 års perioden kommer att byggas fler bostäder i Malmö än vad som är motiverat av befolkningsökningen.

Bostadsbyggandet i Malmö var under 2021 fortsatt högt och 2 840 bostäder blev klara under året samtidigt som 3 760 bostäder påbörjades. Byggtakten är alltså fortsatt hög i Malmö och bostadsbristen minskar.

Malmö har en relativt låg andel lägenheter i hyresrätt och hyrorna är fortsatt höga jämfört med socioekonomiskt liknande kommuner. Stadskontorets rapport *Flyttkedjeanalys för nybyggnation i Malmö* (2019) visar att det frigörs flest hyresrätter och bostäder i låginkomstområden om det byggs hyresrätter i låg- eller medelinkomstområden. Samtidigt visar en marknadsanalys från 2020 på ett minskat byggande av hyresrätter på sikt (Marknadsanalys Malmö, Tyréns, 2020).

För att kunna tillgodose behovet av bostäder för arbetsmarknads- och socialnämndens målgrupper, krävs att det byggs bostäder för hushåll med låga inkomster. Höga hyreskostnader, särskilt i nybyggnation, är en orsak till att hushåll med ekonomiskt bistånd har svårigheter att uppnå självförsörjning. Den fortsatt höga arbetslösheten i Malmö, som beskrivs ovan, riskerar också att leda till att fler hushåll blir hemlösa eller att hushåll får svårare att själva bära sin hyreskostnad.

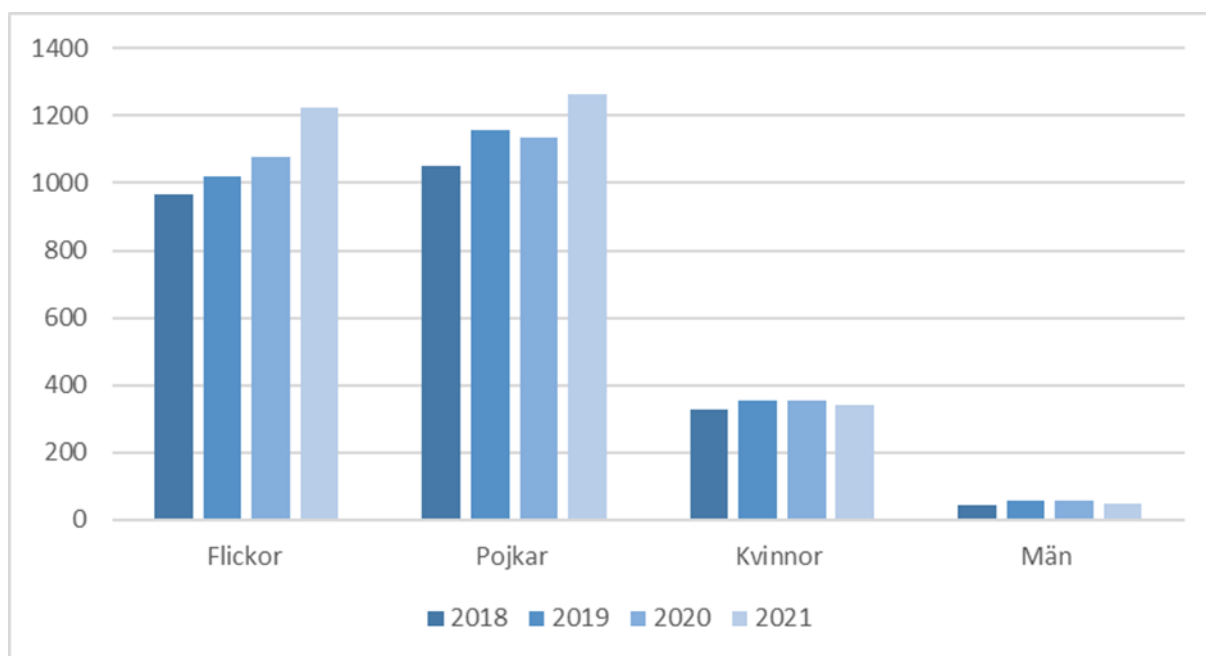
Stort behov av stöd och hjälp för att öka tryggheten i hemmet och i det offentliga rummet

Hur coronapandemin på längre sikt kommer att påverka tryggheten är fortsatt osäkert men det finns en risk för ökat utanförskap och otrygghet i samhället på grund av högre arbetslöshet vilket i sin tur kan leda till ökad psykisk ohälsa samt ökat missbruk och beroende.

Antalet aktualiseringar (anmälningar eller ansökningar) på grund av hot och våld i familjen har ökat årligen under de senaste åren. Under 2021 fick nämnden in anmälningar och ansökningar på grund av hot och

våld som avsåg 12 procent fler barn och unga jämfört med föregående år. Den stora ökningen bedöms leda till ett fortsatt stort behov av insatser från nämndens verksamheter. Nämnden ser ett behov av att fortsätta utveckla sitt samarbete med kvinnojourerna för att ge dem långsiktiga förutsättningar att driva sitt arbete.

Diagram 3: Antal personer som aktualiserats på grund av någon form av hot och våld i familjen 2018 - 2021

Källa: Verksamhetssystemet Procapita genom Koll

Trots att färre Malmöbor under de senaste åren varit utsatta för brott och att fler känner sig trygga finns det fortsatt en stor upplevd otrygghet och oro i Malmö. I det offentliga rummet är den allvarliga och organiserade brottsligheten fortfarande en utmaning. Antalet sprängningar och skjutningar har minskat årligen under de senaste fyra åren och fler personer har tagit del av nämndens insatser genom till exempel *Sluta Skjut* och *anhopparverksamheten*.

Nämndens och polisens gemensamma satsningar för att förebygga kriminalitet i Malmö bidrar till att nämnden snabbare når ut med stödinsatser. Utvecklingen är positiv för Malmöborna och för tryggheten i Malmö men leder till ökade behov av nämndens insatser och därmed också till ökade kostnader.

Förändringar i Malmö stad

För att Malmö stad ska kunna bidra till att uppnå de globala målen och bli en socialt hållbar stad finns det ett antal utmaningar som berör nämndens uppdrag och som kräver ett arbete tillsammans i staden. Ett framgångsrikt arbete med dessa utmaningar bedöms innebära bättre livsvillkor för de Malmöbor som har behov av nämndens insatser och bedöms leda till minskade kostnader för staden som helhet.

Att skolnämnderna får bästa möjliga förutsättningar att klara sina uppdrag påverkar också nämndens målgrupper. En positiv skolanknytning och att lyckas i skolan är en viktig skyddsfaktor för barn och unga. Genom utbildning för både barn och vuxna kan fler Malmöbor få förutsättningar för att bli självförsörjande. För de mest utsatta barnen i Malmö är skolnämndernas kompensatoriska uppdrag särskilt viktigt.

Gemensamt arbete för likvärdiga uppväxtvillkor

Trygga och likvärdiga uppväxtvillkor för barn och unga är en omfattande utmaning för staden. Under de

senaste åren har orosanmälningar om barn och unga ökat i snabbare takt än utvecklingen av antalet personer i åldersgruppen. Malmö stads nämnder behöver tillsammans verka för att öka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer i barns och ungas livsmiljöer.

I arbetet med att säkra likvärdiga förutsättningar och uppväxtvillkor behöver förebyggande och tidiga insatser kring barn och unga prioriteras och ges på den arena där barnet/den unge befinner sig. Det gäller flera delar av stadens verksamhet, exempelvis förskola, skola, socialtjänst, öppen verksamhet samt kultur- och fritidsverksamheter. Förebyggande insatser bidrar till att använda samhällets resurser på bästa sätt och till att undvika mer kostsamma insatser längre fram. I Malmökommissionens slutrapport lyfts tidiga insatser fram som högt prioriterat och pågående arbete i Malmö stad har en tydlig koppling till den forskning och de goda exempel som Socialstyrelsen samlat i den så kallade *Kunskapsguiden*.

Utbildningsnämnderna och arbetsmarknads- och socialnämnden är överens om att strukturerade och tydliga former för samverkan mellan nämnderna kring barns och ungdomars behov är en viktig förutsättning för tidiga insatser. I Malmö sker denna strukturerade samverkan bland annat genom *Samverkan för barn och unga i Malmö* (SBUM). Denna samverkansgrupp har representanter från flera berörda nämnder, polisen och Region Skåne.

För att tidigare kunna upptäcka och ge stöd till de barn och unga som behöver det krävs att tidiga och samordnade insatser prioriteras och att resurser avsätts för det gemensamma arbetet. SKR har identifierat gemensam finansiering som en av framgångsfaktorerna i arbetet med tidiga insatser. Nämnderna ser ett behov av en gemensam finansiering för att ytterligare stärka förutsättningarna för arbetet. Statsbidrag såsom satsningen på *sociala insatser i utsatta områden*, som utgår ifrån Socialstyrelsen, skulle exempelvis kunna användas för en sådan gemensam finansiering.

För att ytterligare stärka arbetet med tidiga insatser genomför nämnderna ett projekt tillsammans med Region Skåne och polisen – *Trygga barnet*. Genom pilotprojekt under 2022 utvecklas en modell som bygger på gemensamma synsätt, arbetssätt och verktyg för samverkan kring barn och unga. Projektet är en del i Socialstyrelsens och Skolverkets satsning på brottsförebyggande tidiga samordnade insatser och pågår under åren 2021 till 2023.

I enlighet med kommunfullmäktiges budget för 2022 pågår ett arbete med att utbilda medarbetare från stadens alla förvaltningar om arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Under åren 2021-2023 genomförs ett projekt kring tidiga samordnade insatser riktade till yngre barn och deras föräldrar med syfte att förebygga hedersrelaterat våld. Även detta projekt genomförs inom ramen för Socialstyrelsens och Skolverkets satsning. För att säkra att barn i Malmö kan växa upp fria från hedersrelaterat våld och förtryck krävs att nämndernas arbete ges långsiktiga förutsättningar.

Fri från våld - en gemensam angelägenhet

Det är en mänsklig rättighet att vara fri från våld och att få sin kroppsliga integritet respekterad. Under de senaste åren har antalet anmälningar på grund av hot och våld i familjen ökat (se föregående avsnitt).

En person kan använda våld i olika sammanhang. Den som utsätts i en miljö riskerar ofta att också utsättas på fler ställen. Personen kan vara offer i en situation och våldsutövare vid ett annat tillfälle. Ett effektivt trygghetsarbete behöver därför ske gemensamt av stadens alla nämnder och styrelser. För att minska våldet, och helst få det att upphöra, måste ett nära samarbete finnas med andra myndigheter och aktörer i civilsamhället.

Nämnden har tagit fram förslaget *Fri från våld - en gemensam angelägenhet; Plan för barn- och kvinnofrid och mot våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck, sexuellt våld, sex mot ersättning och människobandel 2021–2026* som planeras antas i kommunfullmäktige under 2022. Malmö stad vill med planen förebygga och förhindra våld, medverka till att trygga barn och ungas uppväxtvillkor samt säkra att de som utsätts för kränkningar och våld får stöd och skydd utifrån sina behov. En förutsättning för att planens mål ska kunna uppnås är att dialogen med, och informationen till, Malmöborna utökas och kompetensen stärks i stadens nämnder och bolag.

Fler Malmöbor i självförsörjning

Under 2021 har kraftsamling för fler Malmöbor i arbete bidragit till att fler Malmöbor har blivit självförsörjande och trenden har fortsatt i början på 2022. Det samordnade arbetet med en gemensam målsättning för hela staden har gett resultat och alla nämnder har bidragit till målet. Nämnden bedömer att arbetet behöver fortsätta då det fortfarande finns ett stort antal Malmöbor som med utbildning, matchning och stöd kan bidra till stadens och omvärldens behov av kompetensförsörjning.

Arbetsmarknads- och socialnämnden bedömer att såväl grundskolenämnden som gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden är en viktig samverkanspart och framgångsfaktor för att fler Malmöbor ska bli självförsörjande. Samordning av ledning och styrning gynnar de Malmöbor som har behov av utbildning eller studie- och yrkesvägledning för att nå målet självförsörjning.

Att tydligare koppla samman näringslivsutvecklingen i staden med arbetsmarknads- och vuxenutbildningsfrågorna bedöms bidra till att fler Malmöbor kan ta del av de lediga jobben i staden. En utveckling av gemensamma analyser bedöms också bidra till att alla nämnder delar samma behovs- och målbild. Här kommer bland annat *tillväxtkommissionen* kunna bidra och nämnden bidrar till kommissionens arbete.

Ett samordnat arbete för att motverka hemlöshet

Då ett ordnat boende påverkar barn och ungas förutsättningar för att klara skolan, unga Malmöbors förutsättningar för att etablera sig på arbetsmarknaden eller börja studera och vuxnas möjligheter att ta ett arbete, så bör utsatta gruppernas möjligheter att få en bostad som de har råd att efterfråga prioriteras av samtliga berörda nämnder.

Under 2022 ska ett nytt *Program för bostadsförsörjning* antas i kommunfullmäktige. Programmet kan ha en påverkan på utvecklingen av hemlösheten under åren 2023-2025. De bostadspolitiska målen i Malmö stads nuvarande bostadsförsörjningsprogram innebär bland annat att Malmö stad ska "särskilt verka för att utsatta gruppernas behov tillgodoses" och att MKB ska "erbjuda goda bostadsmiljöer som alla kan efterfråga". Då nämnden under 2021 beviljade tillfälligt boende till i genomsnitt 620 hushåll i månaden, gör nämnden bedömningen att det krävs ytterligare insatser i staden för att tillgången på bostäder och minska hemlösheten.

I en granskning år 2018 rekommenderade Stadsrevisionen kommunstyrelsen att utifrån reglementena förtydliga ansvarsfördelning och gränsdragning mellan de nämnder som har uppdrag som påverkar hemlösheten i staden. Nämnden bedömer att det finns behov av att ytterligare förtydliga ansvarsfördelningen utifrån nuvarande reglementen. Nämnden bevakar frågan i samband med stadskontorets pågående översyn av nämndernas reglementen.

Socialnämndernas gemensamma arbete för kvalitet och effektivitet gentemot Malmöbon

De tre socialnämnderna arbetar för att säkerställa en långsiktigt socialt hållbar utveckling i Malmö, vilket innebär att leverera verksamhet av god kvalitet till målgrupperna och att detta görs på ett effektivt sätt. Några av de mest utsatta Malmöborna har komplexa behov som innebär att de behöver stöd och hjälp från mer än en socialnämnd. Det kan till exempel röra sig om äldre personer som har en psykisk funktionsnedsättning samtidigt med missbruks- och beroendeproblem eller barn med behov av insatser enligt LSS där föräldrarna har behov av stöd på grund av bristande föräldraförmåga.

Nämnderna har ett pågående arbete som syftar till att förbättra kvaliteten för de brukare som har behov av stöd från mer än en nämnd. Genom att förbättra samverkan blir verksamheterna också bättre på att ge rätt insats i rätt tid och kan därmed undvika dyrare, akuta insatser. Det gemensamma arbetet syftar till att skapa en samverkanskultur med förtroende, tillit och förståelse för varandras arbete som grund.

Mer konkret arbetar nämnderna för att ta fram en överenskommelse för hur samverkan ska ske i gränsöverskridande ärenden samt hur insatser ska finansieras. Förhållningssätt, övergripande arbetsprocesser och mötesformer ska beskrivas och implementeras. Nämnderna kommer även att arbeta

för att utveckla kunskapen om varandras verksamheter och ansvarsområden, samt tydliggöra hantering av anmälningar och kontaktvägar för Malmöbor och tjänstepersoner.

Ett fortsatt tätt och utvecklat samarbete mellan de tre nämnderna är av stor vikt framöver för att respektive nämnd ska kunna erbjuda Malmöborna en god service och ett gott stöd även där det inte framgår med tydlighet vilket reglemente behovet faller inom. Nämnden välkomnar stadskontorets översyn av nämndernas reglementen för att förtydliga ansvaret för målgrupperna samt i förhållande till den nya socialtjänstlagen och samsjuklighetsutredningen som nämndes i tidigare avsnitt.

Gemensamt arbete för att främja psykisk hälsa

Den psykiska ohälsan i samhället har ökat under de senaste 10 till 15 åren, både bland barn och bland vuxna. Vuxna i Malmö och i Skåne har också sedan tidigare sämre psykisk hälsa än rikssnittet (källa: Region Skånes folkhälsorapport 2020, Malmö stads hållbarhetsrapport 2017). Sedan början av coronapandemin har bland annat SKR påpekat att det i kristider finns en risk för ökad psykisk ohälsa. Region Skåne, och andra regioner, rapporterade att personer med missbruk och beroende mår sämre under 2020 och att antalet återfall i missbruk ökade. Personer med psykisk ohälsa behöver ofta hjälp från flera olika myndigheter och nämnder inom Malmö stad. För att kunna tillgodose dessa Malmöbornas behov av stöd och hjälp behövs en sammanhållen vård i staden.

Utveckla arbetet med social respons och samverkan med civilsamhället

I oktober 2019 fattade kommunfullmäktige beslut om att överföra ansvaret för stadens centrala krisstöd till arbetsmarknads- och socialnämnden. Ett omfattande utvecklingsarbete har bedrivits och idag finns upparbetade system och rutiner för att ge krisstöd och social respons vid oönskade händelser i staden, exempelvis skjutningar, sprängningar och bränder.

En betydande del av arbetet vilar på nämndens ordinarie resurser, såsom *Centrum för brottsutsatta och medling* samt fältverksamheterna. Genom ett mer synligt och aktivt krisstöd har antalet Malmöbor som tar kontakt med verksamheterna ökat markant. För att kunna bygga vidare på det goda arbete som görs, där befintliga resurser kan mobiliseras både före, under och efter en oönskad händelse ser nämnden ett behov av att ytterligare resurser tillförs.

En nära samverkan med civilsamhället och lokala aktörer är avgörande för att trygghetsarbetet och den sociala responsen vid oönskade händelser ska ge effekt i form av ökad, synlig närvaro i Malmös områden och för att invånarna ska uppleva större trygghet och stöd. Ett sådant arbete har påbörjats och fortsätter utvecklas i delar av staden. Genom utvecklad samverkan och relationsbyggande kan tilliten och den kollektiva styrkan i ett lokalområde öka och fler aktörer tillsammans kan bidra till Malmös trygghet och sammanhållning. För att kunna fortsätta arbetet, krävs kontinuitet och långsiktighet från stadens sida.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Arbetsmarknads- och socialnämnden utgör som socialnämnd det yttersta skyddsnätet för människor inom nämndens målgrupp som vistas i Malmö stad. Verksamheten fokuserar särskilt på arbetsmarknadsfrågor och ekonomiskt bistånd, barn och unga, människor med missbruk och andra människor i utsatthet. Arbetsmarknads- och socialnämndens ansvarsområde styrs i hög utsträckning av lagstiftning.

Arbetsmarknad och ekonomiskt bistånd

Ett av arbetsmarknads- och socialnämndens huvuduppdrag är att fler Malmöbor ska bli självförsörjande, framför allt genom arbete och/eller studier. Under 2021 minskade det månatliga antalet hushåll som uppbar försörjningsstöd till den lägsta nivån sedan 2012. Antalet unika hushåll i Malmö som vid minst ett tillfälle under 2021 beviljats ekonomiskt bistånd minskade med 8,5 procent jämfört med 2020. Trenden med färre hushåll som beviljas ekonomiskt bistånd har fortsatt även i början av 2022.

Nämndens verksamheter bedriver ett brukarnära arbete med fokus på att alla som kan arbeta, ska arbeta utifrån inriktningen *arbete först* som nämnden har beslutat om. Nämndens verksamheter har i uppdrag att bistå den enskilde med rätt stöd i denna målsättning.

Den första underlagsrapporten till Tillväxtkommissionen, *Malmö arbetsmarknad och arbetslöshet* (<https://malmo.se/Tillvaxtkommissionen.html>), belyser de bakomliggande orsakerna till Malmö stads höga kostnader för ekonomiskt bistånd. Rapporten visar att Malmö höga arbetslöshet kan förklaras av en näringslivsstruktur som tycks matcha allt sämre med Malmöbornas kvalifikationer, skillnader i utbildning, segregation kopplat till invandratäthet och en ökad arbetslöshet hos framför allt utrikesfödda.

Nämndens inriktning, socialtjänstlagens intentioner samt forskning visar att aktiv planering, individuellt anpassat stöd och insatser samt regelbunden uppföljning är en framgångsrik strategi för att få fler personer självförsörjande. Nämnden erbjuder den enskilde möjligheter till parallella, sammanhängande insatser som leder till förflyttningar mot självförsörjning eller direkt till självförsörjning.

För att lyckas i uppdraget behövs ett omfattande samarbete inom nämndens verksamheter, med andra nämnder, med andra myndigheter och med näringslivet. Nämnden har successivt utvecklat ett allt starkare fokus mot näringslivet och arbetsgivare för att fler Malmöbor ska få ett reguljärt arbete efter att ha deltagit i nämndens arbetsmarknadsinsatser. Förvaltningens omorganisation under 2020 bedöms ha lett till effektivare samarbeten som ökar flödena från ekonomiskt bistånd till arbetsmarknadsinsatser och i sin tur till självförsörjning.

Det finns en matchningsproblematik på arbetsmarknaden i Malmö där arbetsgivare har svårt att rekrytera samtidigt som arbetslösheten är hög. Därför fortsätter nämnden också att arbeta riktat mot arbetsgivare och bristyrken för att fler deltagare ska kunna ta del av parallella insatser som till exempel att kombinera sociala insatser, arbete eller praktik och studier. Samarbete och samverkan med gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden är viktig för att fler personer med en låg utbildningsnivå ska gå vidare till olika former av vuxenutbildning. Detta behov hos Malmöborna visar på vikten av att staden prioriterar vuxenutbildning under kommande år.

Nämnden har ett särskilt fokus på vissa målgrupper med ekonomiskt bistånd:

- Unga vuxna (18-29 år) - gruppen är prioriterad och nämnden arbetar för att fler ska få tillgång till arbetsmarknadsinsatser och avslutas till arbete eller studier. Nämnden ökar samverkan med andra aktörer som till exempel gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden kring unga som varken arbetar

eller studerar. Det finns få insatser till målgruppen via arbetsförmedlingen vilket försvårar samverkan.

- Barnfamiljer - färre barn ska växa upp i familjer som har försörjningsstöd och alla barn ska ha en trygg boendesituation. För de barn som lever i ekonomisk utsatthet eller hemlöshet ska nämnden bidra till att tiden i utsatthet blir så kort som möjligt.
- Personer med långvarigt försörjningsstöd - att bryta långvarigt försörjningsstöd och korta biståndstiderna samt förebygga att fler hushåll har långvarigt försörjningsstöd.

Nämnden ser också behov av att arbeta vidare med insatser som prövats under de senaste åren.

Malmökraften gör skillnad för några av de mest utsatta på arbetsmarknaden. *Individual placement and support* (IPS) för personer med psykisk ohälsa eller missbruk är en insats som anpassats särskilt efter målgruppens behov av stöd.

Arbetsmarknads- och socialnämnden kommer under perioden att fortsätta att utveckla sitt arbete med att förebygga misstänkta bidragsbrott. Nämnden bedriver och utvecklar arbetet i nära samverkan med andra nämnder och bolag samt i samarbete med statliga myndigheter såsom polisen, Försäkringskassan och Skatteverket.

Nämnden bedömer att det kommunövergripande arbetet med att säkra totalt 1 500 arbetsmarknadsanställningar i staden bör fortsätta under kommande år med ett fortsatt uppdrag från kommunfullmäktige till samtliga nämnder. Malmö stad är en stor arbetsgivare som har möjlighet att introducera Malmöbor med en utsatt ställning på arbetsmarknaden till en stor bredd av yrken. Arbetsmarknadsanställningarna kan också på sikt bidra till Malmö stads kompetensförsörjning.

Boende och hemlöshet

Arbetsmarknads- och socialnämnden bedriver ett aktivt arbete för att minska den hemlöshet där nämndens ansvar är tydligt enligt lagen och reglementet. Nämndens uppdrag är att tillsammans med tekniska nämnden förebygga och motverka hemlöshet. Uppdraget är att bedöma behov av bistånd till boende till nämndens målgrupper och säkra en god kvalitet på insatserna men inte att lösa det grundläggande problemet med bostadsbrist.

Den nedåtgående trenden, som inleddes hösten 2018, med färre hushåll i behov av bistånd enligt socialtjänstlagen till olika former av akuta och tillfälliga boenden fortsätter. Även antalet hushåll med bistånd enligt socialtjänstlagen till kommunala andrahandskontrakt i lägenheter har minskat. Under samma tidsperiod har också mottagandet enligt bostättningslagen minskat (se *förändringar i omvärlden*).

Sammantaget har minskningen av hemlösheten och mottagandet av nyanlända lett till stora förändringar i behovet av boendelösningar för Malmöborna. Att hantera de förändrade behoven har väsentligt förenklats genom att alla boenden nu är samlade inom organisationen och att bokningen av tillfälliga boenden är samlade hos nämndens bokningscentral. Organiseringen bedöms också leda till en bättre kvalitet för Malmöborna. Utifrån de förändrade behoven fortsätter nämnden att öka effektiviteten i nyttjandet av lokaler och att säkra tillgång till rätt boendeformer för rätt målgrupper.

För att minska kostnaderna och säkra kvaliteten i externa boendelösningar har nämnden genomfört upphandlingar av boende med och utan stöd. Upphandlingar av skyddade boenden för våldsutsatta personer samt akutplatser pågår och planeras slutföras under 2022, under förutsättning att upphandlingsprocessen löper på enligt plan.

Personer som är hemlösa av sociala skäl har större behov av stöd i sitt boende och det kan ta tid att skapa förutsättningar för hushållet att bo självständigt. Nämndens verksamheter behöver fortsätta att utveckla arbetssätt för en mer långsiktig planering för dessa hushåll. Ett samarbete kring arbetsmarknadsinsatser för hemlösa personer kommer att ge ökade möjligheter till självförsörjning vilket i sin tur leder till bättre förutsättningar på bostadsmarknaden.

Nämnden kommer att fortsätta arbeta med kompensatoriska insatser för barn i hemlöshet, genom insatser för barn som bor i nämndens egna boenden och genom specifika insatser till hemlösa familjer med barn

som bor i andra boendelösningar. Nämnden kommer även att samarbeta med civilsamhället kring målgruppen.

Nämnden kommer under perioden 2023 till 2025 att arbeta för att ytterligare öka kostnadseffektiviteten i verksamheten. Nämnden stärker det brukarnära stödet och använder boenden i egen regi mer frekvent. Nämnden kommer fortsätta arbeta med att säkra att Malmöborna får stöd och hjälp för att hitta en egen bostad så snabbt som möjligt. Det minskande behovet av kan leda till att fler boenden behöver friställas eller anpassas till mer flexibel användning.

Individ- och familjeomsorg

Nämndens arbete ska bidra till att barn och unga som kommer i kontakt med socialtjänsten får förutsättningar för en god skolgång och hälsa, att personer med missbruk och beroende får förutsättningar för att självständigt klara vardagen i bostaden och i samhället samt att öka tryggheten i hemmet och i det offentliga rummet.

Nämndens verksamheter ska göra detta genom:

- Att i ett tidigt skede möta upp barns och vuxnas behov av skydd och stöd och utifrån det agera och erbjuda insatser.
- Minska administration till förmån för stöd och insatser – en utredning ska alltid fokusera på att stödja Malmöbor i att reda ut sina svårigheter och ge ett mervärde för dem som omfattas av den.
- Kraftsamla kring skolelever – en av de viktigaste skyddsfaktorerna för barn och unga är behörighet till gymnasieskolan. Nämnden ska arbeta för att skapa förutsättningar för en god skolgång i samverkan med stadens utbildningsnämnder.

Nämndens arbete med effektivisering inom individ- och familjeomsorgen inriktar sig på att ställa om i verksamheten för att öka antalet insatser i egen regi – både öppenvård och dygnsvård – samt ha fler och flexibla insatser i hela vårdkedjan för att förbättra effekten av vården och öka kostnadseffektiviteten i verksamheten. Att satsa på tidiga förebyggande insatser är en långsiktig investering för att minska nämndens kostnader vilket beskrivs i avsnittet *gemensamt arbete för likvärdiga uppväxtvillkor*.

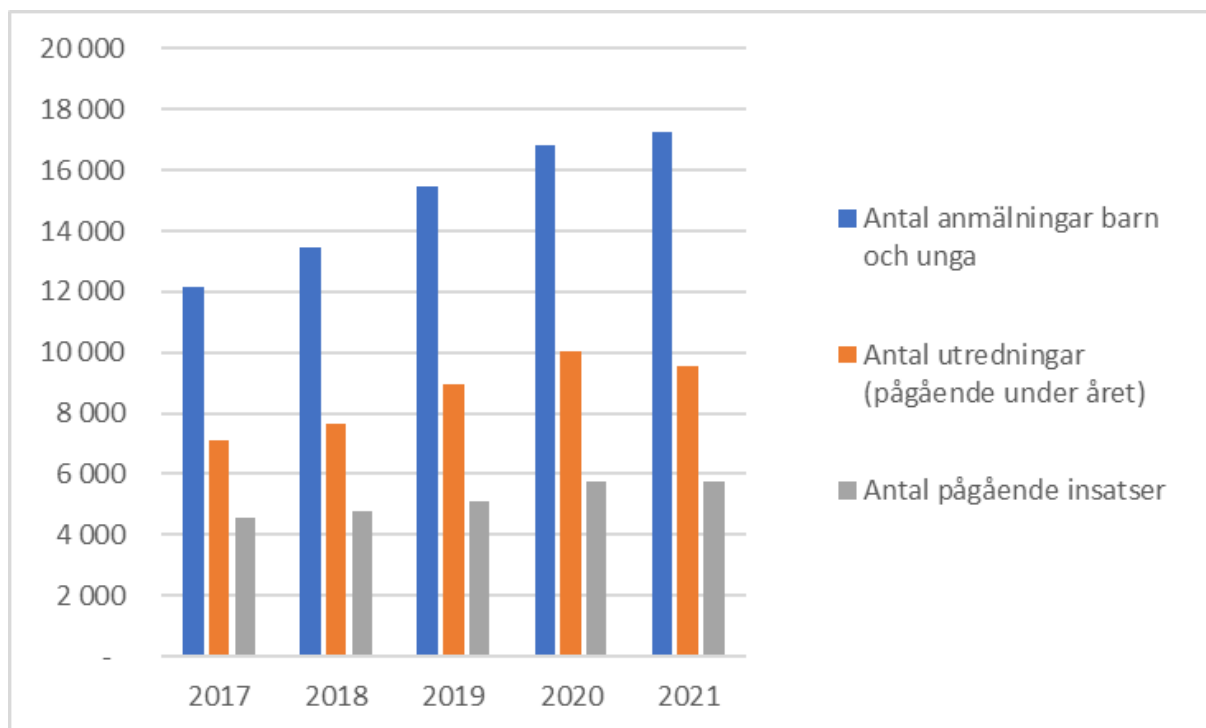
För att kunna genomföra effektiviseringarna krävs en viss satsning i form av både nyinrättade tjänster och införskaffande av lokaler. Nämnden ser detta som en nödvändighet för att kunna bryta den negativa trenden med fler externa placeringar och tillhandahålla vården i Malmö antingen i det egna boendet eller i nämndens egna institutioner.

Arbetsmarknads- och socialnämnden har under lång tid haft ett ökat inflöde av ansökningar och framför allt orosanmälningar som rör barn och unga. Mellan 2017 och 2020 ökade antalet anmälningar med 12 procent årligen i genomsnitt. Under 2021 var ökningen mindre - två procent fler anmälningar inkom under året jämfört med 2020.

Antalet biståndsbedömda insatser ökade under samma period men inte i samma utsträckning. Mellan 2017 och 2020 ökade antalet pågående insatser med 8 procent årligen i genomsnitt. Även här skedde en inbromsning under 2021 och antalet insatser var i stort sett oförändrat jämfört med 2020.

Det är ännu för tidigt att säga om det rör sig om ett trendbrott inom barn- och ungdomsvården och nämnden kommer att fortsätta bevaka utvecklingen.

Diagram 4: Antal anmälningar, utredningar och insatser avseende barn och unga 2017-2021

Källa: Verksamhetssystemet Procapita genom Koll

Insatser för ungdomar

Socialstyrelsen har i sin statistik visat att pojkar i åldersgruppen 13-17 år är överrepresenterade vad gäller heldygnsinsatser enligt SoL och/eller LVU och detsamma gäller i Malmö. I Malmö fick 294 pojkar i åldrarna 13-17 år heldygnsvård under 2020. Det utgör strax över tre procent av befolkningen i åldersgruppen i jämförelse med två procent i riket som helhet.

Mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar under åren 2015 till 2017 påverkade antalet placeringar i åldersgruppen men sedan 2019 har antalet placeringar minskat i takt med att ungdomarna blivit vuxna. Under våren 2021 återstod cirka 40 placeringar av ensamkommande barn i Malmö.

Enligt befolkningsprognosen för Malmö ökar antalet pojkar i åldern 13-17 år med cirka 500 per år under de närmaste åren.

Om behovet av heldygnsvård ligger kvar på tre procent av pojkarna i åldersgruppen kommer behovet av heldygnsvård öka med cirka 12 placeringar om året under perioden 2023 till 2025. Beräknad kostnadsökning för nämnden, i ett sådant scenario, är runt 7,5 miljoner kronor om året enbart för denna åldersgrupp.

Nämndens och polisens gemensamma satsningar för att förebygga kriminalitet i Malmö har under andra halvåret 2021 lett till ett ökande behov av heldygnsvård för ungdomar. Behoven kan vara svåra att möta med insatser i egen regi då en placering i närområdet ofta inte bedöms som lämplig. Ungdomarna har ibland omfattande vårdbehov vilket också leder till höga dygnskostnader.

Utveckla insatser för våldsutövare

Riksdagen har beslutat att det i socialtjänstlagen (2001:453) ska införas en bestämmelse om att det till socialnämndens uppgifter hör att arbeta för att personer som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende.

För att möta regeringens intentioner och utifrån nämndens positiva erfarenheter av implementeringen av *Sluta Skjut*, en evidensbaserad metod för att motverka organiserad brottslighet, har en förstudie

genomförts för ett införande av strategin *Intimate partner violence intervention* (IPVI). Förstudien har genomförts i samverkan med polisen och frivården samt presenterats för styrgruppen för Sluta Skjut. Genom arbetet med IPVI ska Malmö stad tillsammans med andra myndigheter arbeta med att få våldsverkare att upphöra med sitt beteende.

En avsiktsförklaring har upprättats mellan Malmö stad, Polismyndigheten och Kriminalvården som tydliggör en gemensam ambition om att implementera strategin i Malmö. En gemensam arbetsgrupp under projektledning av Malmö stad har tillsatts för att vidare utreda juridiska och verksamhetsmässiga förutsättningar för implementering.

En resursförstärkning för insatser riktade mot våldsutövare är nödvändig för att säkerställa att strategin fullt ut kan genomföras.

Hållbart arbetsliv – framtidens arbetsgivare

Under 2020 implementerade förvaltningen en ny organisering. Ett av syftena med den nya organiseringen var att säkerställa att Malmöbor får en likvärdig service oavsett var i staden de bor. Under de kommande åren fortsätter arbetet med likvärdiga insatser och arbetssätt inom nämndens verksamheter.

Nämnden har ett fortsatt behov av att rekrytera och behålla medarbetare med lång yrkeserfarenhet och hög kompetens. Nämnden arbetar systematiskt med kompetensförsörjningsarbetet med utgångspunkt i de prioriterade kompetensbehov som har identifierats samt genom de tre satsningsområdena: hållbart arbetsliv, trygg och säker arbetsplats samt framtidens arbetsplats, som alla tre ingår i nämnden kompetensförsörjningsarbete.

Det hälsofrämjande och förebyggande arbetsmiljöarbetet ska prioriteras i linje med förvaltningens gemensamma arbetsmiljömål om ett hållbart arbetsliv och en trygg och säker arbetsplats. Arbetsmiljön ska bidra till att skapa en god hälsa och motivation i arbetet. Inom satsningsområdena kommer ett antal aktiviteter att genomföras på så väl kort som lång sikt och omfattar bland annat utbildningsinsatser och framtagande av gemensamma rutiner.

Coronapandemin har förändrat arbetssituationen för alla medarbetare. Många har arbetat hemifrån och mer digitalt medan de som fortsatt arbeta på sin arbetsplats har fått vidta åtgärder för att förhindra smittspridning. Under 2021 påbörjade nämnden och staden som helhet ett arbete kring *framtidens arbetsgivare*. Syftet är att utreda hur Malmö stad som arbetsgivare kan bli mer attraktiva för sökande. Ett av de första områdena är att utreda hur verksamheten kan dra lärdom av erfarenheter kring hemarbete och digitala möten under pandemin. Både medarbetarnas upplevelser kring arbetsmiljö och brukarnas behov av stöd och hjälp behöver vara delar i arbetet.

Digitalisering

Nämnden har ett omfattande arbete med digitalisering som kommer att fortsätta även under perioden 2023 till 2025. Digitalisering inom nämndens verksamheter bedöms leda till effektivisering, ökad kvalitet, likvärdighet och en förbättrad service till Malmöborna, samt ställer krav på förändrade arbetssätt och digital kompetens inom nämndens verksamheter.

Nämndens fortsatta arbete inom digitalisering inriktas bland annat på att stödja nya arbetssätt och att skapa digitala kontaktvägar för Malmöborna och i samverkan med andra aktörer. I omställningsprocessen till digitaliserade arbetssätt kan det krävas mer resurser i termer av tid för utbildning både för personal och för brukare. I takt med att nämndens digitalisering ökar krävs även fokus på kontinuerlig framförhållning och uppföljning av IT-säkerhet.

Ökad användning av e-tjänster och digitalisering av information har lett till att tid kan ställas om till socialt förändringsarbete, istället för administrativt arbete. Effekterna av digitaliseringsarbetet har realiserats i snabbare takt än beräknat under de senaste åren på grund av coronapandemin. Goda resultat inom ekonomiskt bistånd har inspirerat och digitaliseringsarbetet har breddats till andra delar av verksamheten. Nya och uppdaterade digitala dokumentationssystem kommer att möjliggöra mer komplexa dataanalyser

vilket bedöms kunna bidra till kunskap om vilka insatser och arbetssätt som ger bäst effekt.

Nämnden arbetar med digitala brukarnära tjänster, till exempel hjälpmedel inom beroendevården och självskattningsverktyg inom utförarverksamheter, som kan ge brukaren mer inflytande och kontroll över sin egen information och utformning av insatser. Forskning har visat att sådana tjänster kan leda till ökad självständighet.

Ramavtalet med huvudsystemleverantören för hela socialtjänstklustret löper ut i september 2023. En gemensam upphandling med stadens socialnämnder kommer kräva samfinansiering och tätt samarbete vid behovsinventering inför att definiera funktionskrav. Vidare ingår Malmö stad i SKR:s beställargrupp för socialtjänsten och samarbetar med nationella aktörer och andra kommuner för att möjliggöra informationsutbyte inom området samt gemensamma ramverk för nyttjande av nationella tjänster.

Projektet *säker digital kommunikation* som leds av SKR ska skapa förutsättningar för ett enklare och säkrare informationsutbyte mellan myndigheter. Det kommer dels att bidra till trygghet för Malmöborna genom att personlig eller känslig information inte sprids till obehöriga, dels till effektivare handläggning.

Lokaler

Den nya organiseringen i förvaltningen för med sig att resurser i större utsträckning än tidigare kan samutnyttjas. Nämndens verksamheter arbetar även med ett mer effektivt nyttjande av lokaler bland annat genom att noggrant utvärdera alla hyreskontrakt som löper ut innan de förlängs. Satsning på utökad verksamhet i egen regi (insatser för öppenvård och institutionsvård) kräver viss utökning och anpassning av nämndens lokaler.

Under de kommande åren kommer nämndens verksamheter att ha tomma lokaler på grund av minskat mottagande av nyanlända och minskad hemlöshet som beskrivits tidigare. Om mottagandet av nyanlända ökar på grund av konflikten i Ukraina kan det finnas behov av att använda lokalerna. Nämnden arbetar med att göra boenden mer flexibla och anpassningsbara till flera målgrupper för att minska behovet av externa inhyrningar.

Nämnden lämnar ett boende för personer med missbruks- och beroendeproblematik i förtid under 2022 och löser behovet inom ramen för befintliga lokaler. Det sker även en omflyttning av medarbetare mellan nämndens socialkontor som hanteras inom ramen för befintliga lokaler.

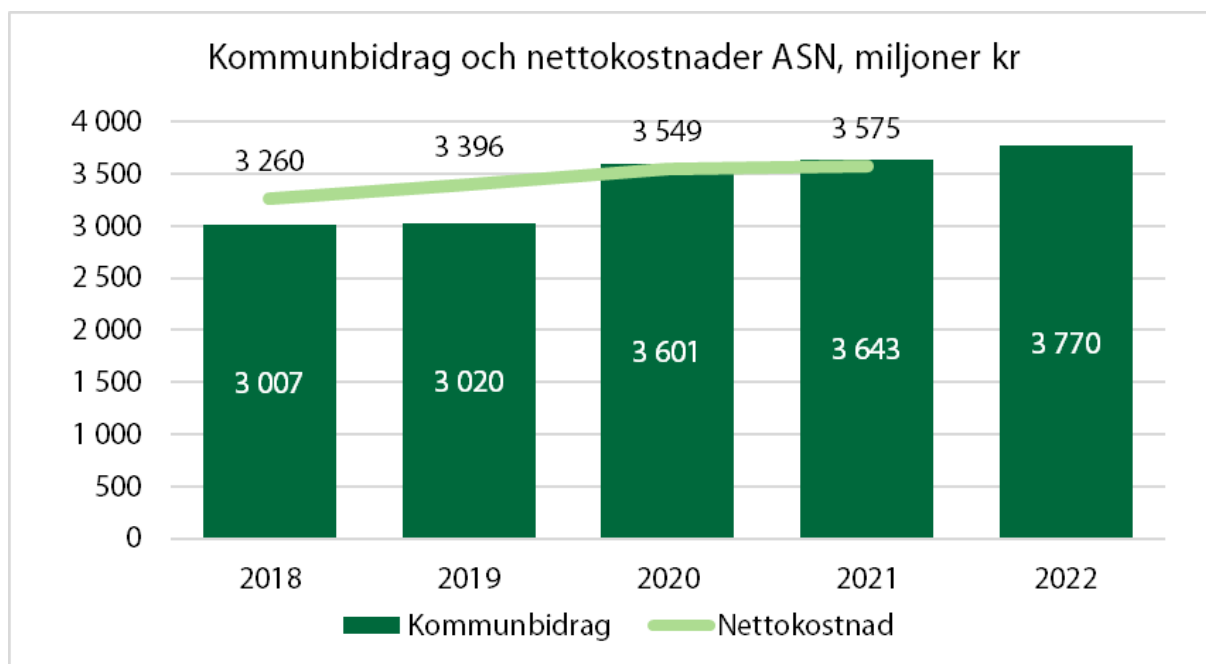
Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2023? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?

Arbetsmarknads- och socialnämnden har sedan 2021 en ekonomisk ram, med fullt resultatansvar, för hela nämndens verksamhet inklusive de tidigare separata ramarna för ekonomiskt bistånd och hemlöshet. De senaste två åren, 2020 och 2021, har kommunfullmäktige utökat nämndens kommunbidrag väsentligt. Samtidigt har nämnden lyckats bromsa nettokostnadsutvecklingen, vilket sammantaget medfört att nämnden redovisat budgetöverskott två år i rad. För 2020 uppgick överskottet till cirka 52 miljoner kronor, eller 1,4 procent av tilldelat kommunbidrag, och för 2021 uppgick överskottet till drygt 68 miljoner kronor, eller 1,9 procent av tilldelat kommunbidrag.

Diagrammet nedan visar utvecklingen av nämndens kommunbidrag 2018–2022 och nettokostnader 2018–2021. Tack vare inbromsningen av nämndens nettokostnader, som endast ökade med 0,7 procent 2021 jämfört med ökningen på 4,5 procent under 2020, bedömer nämnden att förutsättningarna är goda för en ekonomi i balans även 2022. Tilldelat kommunbidrag från kommunfullmäktige medger en nettokostnadsökning under 2022 på drygt 5 procent i förhållande till utfallet 2021.

Det finns en rad osäkerhetsfaktorer som påverkar nämndens verksamheter och ekonomi under kommande år, vilka beskrivits utförligt i tidigare avsnitt. Samtidigt fortsätter nämnden sitt arbete för att bromsa kostnadsutvecklingen inom nämndens ansvarsområden. Sammantaget bedömer nämnden att den nivå på nämndens kommunbidrag som etablerats under 2021 och 2022 behöver bibehållas under 2023 för att upprätthålla en ekonomi i balans och möjliggöra fortsatt arbete med långsiktigt hållbara åtgärder för ökad kostnadseffektivitet med bibehållen kvalitet.

Nämnden arbetar sedan 2020 för löpande effektivisering genom prioritering och omställning av verksamheten. Syftet med beslutade inriktningar och åtgärder är att uppnå en långsiktigt hållbar kostnadseffektivisering samtidigt som Malmöborna får det stöd och den hjälp de har rätt till. Nämnden

beslutade i juni 2021 om ytterligare en plan för kostnadsminskningar med 20 miljoner kronor, med samma generella inriktning som tidigare plan.

Bland de strategier som nämnden antagit ingår *arbete först* för ökad självförsörjning med särskilt fokus på personer med långvarigt försörjningsstöd, barnfamiljer och arbetslösa unga vuxna. Andra strategier som ingår är utvecklat arbete med att förebygga misstänkta bidragsbrott och förhindra felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd samt reviderade riktlinjer och förtydligad vägledning vid bedömning av hyreskostnader.

Åtgärderna har börjat få effekt och bidrar till minskande kostnader inom ekonomiskt bistånd men det råder osäkerhet om utvecklingen under 2022 och 2023. Dels är det osäkert huruvida de tillfälliga statliga åtgärder som påverkat hushållens behov av ekonomiskt bistånd under pandemin kommer att fortsätta gälla kommande år. Dels råder osäkerhet om utvecklingen av arbetslösheten inom särskilt utsatta grupper i Malmö.

Nämnden gör bedömningen att de resurser som kan frigöras genom ytterligare minskningar av ekonomiskt bistånd bör användas för stärkta arbetsmarknadsinsatser till särskilt utsatta grupper på arbetsmarknaden. Behovet kvarstår av att fortsätta arbeta för att nämndens målgrupper får förankring på arbetsmarknaden, till exempel genom olika former av arbetsmarknadsanställningar. Avvecklingen av extratjänster bidrar till ökade kostnader för nämnden som behöver finansieras, givet att kommunfullmäktiges målsättning om 1 500 arbetsmarknadsanställningar kvarstår även 2023. I nuläget bedöms nämnden ha svårt att finansiera kostnaderna för dessa anställningar fullt ut, även om resurser kan frigöras genom minskade kostnader för ekonomiskt bistånd.

Nämndens åtgärder för att motverka hemlöshet har lett till stora kostnadsminskningar de senaste åren. Kostnadsutvecklingen under 2021 visar däremot på en utplanande trend och kostnadsminskningarna bedöms inte vara lika stora under kommande år. Nämndens effektiviseringsåtgärder väntas fortsatt leda till mer successiva minskningar eller en inbromsning av kostnadsutvecklingen.

Inom individ- och familjeomsorgen är det svårare att uppnå snabba kostnadsminskande effekter genom nämndens åtgärder. Behovet av insatser ökar på vissa områden, med fortsatt höga nivåer av orosanmälningar och insatser till barn och unga samt risk för ökat behov av socialtjänstens insatser i pandemins spår. För att bromsa kostnadsutvecklingen fortsätter utökningen av insatser i egen regi för att kunna tillgodose en större andel av behovet av öppenvård och institutionsplaceringar på ett mer kostnadseffektivt sätt. Samtidigt är det viktigt att upprätthålla nuvarande framgångsrika insatser och samarbeten med bland annat polisen för att förebygga kriminalitet och öka Malmöbornas trygghet i det offentliga rummet. Samverkan med andra förvaltningar och med andra aktörer utanför den kommunala organisationen är en viktig framgångsfaktor i utvecklingsarbetet inom verksamheten.

Individ- och familjeomsorgen arbetar också vidare med omställning till tidiga förebyggande insatser för att kunna stödja barn och familjer tidigare i livet och därmed förebygga mer omfattande insatser i tonår och vuxen ålder. Denna omställning kräver långsiktig uthållighet avseende resurser eftersom det främst är på lång sikt som tydliga effekter kan uppnås. Nämnden bedömer att omställningen är fortsatt nödvändig för att bromsa utvecklingen och säkra likvärdiga förutsättningar och uppväxtvillkor för Malmös barn och unga.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer nämnden därmed, vilket också nämnts ovan, att den nivå på nämndens kommunbidrag som etablerats under 2021 (inklusive tilläggsbudget under året) och 2022 behöver bibehållas under 2023 genom uppräknings-, pris- och löneförändringar. Däremot bedömer nämnden inte att det föreligger något behov av ytterligare kommunbidragsförstärkningar utöver detta, då ökade resursbehov på vissa områden bedöms kunna finansieras genom effektivisering på andra områden.

Statsbidrag flyktingar

Kommunbidragsramen *Statsbidrag flyktingar* omfattar enbart intäkter i form av vissa riktade statsbidrag som kommunen får för mottagande av nyanlända som fått uppehållstillstånd. Statsbidragen regleras i

förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlännningar.

Prognosen för år 2023 är att intäkterna kommer att uppgå till 50 miljoner kronor, vilket är 10 miljoner kronor lägre än vad som budgeterats för 2022. Orsaken till förändringen av intäkterna är ett fortsatt lågt mottagande av flyktingar de senaste åren och kommande år. Bedömningen är förknippad med stor osäkerhet och kan behöva justeras inför kommunfullmäktiges fastställande av budget 2023 i november 2022.

Intäkterna avser huvudsakligen schablonersättning för kommunmottagna flyktingar som utbetalas till kommunen per mottagen individ. Enligt gällande regelverk betalas ersättningen ut från Migrationsverket under 24 månader från och med den månad då flyktingen mottagits i kommunen. Utgångspunkten för bedömningen av 2023 års intäkter är därför antal kommunmottagna personer till och med årsskiftet 2021/2022 och antaganden om mottagningsvolymen framöver. Beräkningen baseras på de ersättningsnivåer som gäller för 2021.

Under 2021 har arbetsmarknads- och socialnämnden, på uppdrag av kommunstyrelsen, utrett förutsättningarna för och tagit fram förslag till fördelning av intäktsbudgeten *Statsbidrag flyktingar*. Uppdraget utgick från stadsrevisionens granskning under 2020 av stadens hantering av statsbidrag från Migrationsverket ("Granskning av statsbidrag från Migrationsverket", SR-2020-66). Förslaget arbetades fram i samarbete med tjänstepersoner från berörda förvaltningar och översändes till kommunstyrelsen i november 2021 (beslut i ASN 2021-11-25, § 369, ASN-2021-5341), med önskan om att förslaget ska sändas på remiss till berörda nämnder, i det fall kommunstyrelsen väljer att gå vidare för att genomföra förslaget. Något beslut om remiss eller genomförande hade ännu inte fattats av kommunstyrelsen vid upprättandet av denna budgetskrivelse.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2022 (tkr)	Prognos 2023 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Ersättningar för asylsökande och nyanlända	Migrationsverket	45 000	30 000
Subventioner av familjehemsplaceringar	Socialstyrelsen	2 000	2 000
Utvecklingsmedel för arbete mot våld i nära relationer	Socialstyrelsen	1 500	1 500
Överenskommelse (mellan SKR och staten) om insatser inom området psykisk hälsa och suicidprevention 2022	SKR	5 000	0
Övriga bidrag			
Anställningsstöd, lönebidrag, nystartsjobb	Arbetsförmedlingen	205 000	200 000
Momsbidrag	Skatteverket	40 000	40 000
Återbetalning av försörjningsstöd	Försäkringskassan	10 000	10 000
Bidrag Malmökraften (inom Finsam)	Finsam/Skånes kommuner	6 000	0
Bidrag övriga insatser inom Finsam (Avanti och Fram)	Finsam/Skånes kommuner	10 000	10 000
SUMMA BIDRAG		324 500	293 500

Bedömningen av riktade statsbidrag och övriga bidrag är förknippad med osäkerhet då beslut om statsbidrag ofta inte fattas förrän under hösten året innan bidragsåret, eller till och med efter bidragsårets början. Under 2021 fattades till exempel beslut om bidraget för stärkt arbete för att motverka hemlöshet under innevarande år. Samtliga bidrag bygger på att verksamheten har en motsvarande eller högre kostnad än intäkten.

Ersättningar från Migrationsverket för asylsökande och nyanlända betalas ut per individ som kommunens verksamhet haft kostnader för. Intäkterna har minskat väsentligt de senaste åren, till följd av ett minskat mottagande. För 2020 var intäkterna 60 procent lägre än 2019 och 2021 var intäkterna cirka 30 procent lägre än 2020. Med tanke på att mottagandet fortsatt bedöms vara på en låg nivå närmsta åren bedöms intäkterna minska ytterligare 2022 och 2023.

Nuvarande överenskommelse mellan SKR och staten om insatser inom området psykisk hälsa och suicidprevention sträcker sig till och med 2022. Bidrag beviljas utifrån ett antal föreslagna mindre projekt, därför är det svårt att bedöma intäktens storlek.

Anställningsstöd och lönebidrag från Arbetsförmedlingen betalas ut per individ som kommunens verksamhet haft kostnader för. Prognosen för dessa bidrag bygger därmed på bedömningar om antal individer med arbetsmarknadsanställningar under kommande år. Bedömningen för 2023 förutsätter att åtgärdsanställningar fortsätter på runt 1500 platser i Malmö stad.

Projektet Malmökraften 2.0 pågår fram till sommaren 2022 men upphör därefter. Därför prognostiseras inga intäkter 2023.

Begäran om investeringsram

Arbetsmarknads- och socialnämndens investeringar utgörs främst av inköp av inventarier till och anpassningar av nya eller förändrade lokaler. Utfallet de senaste åren har legat omkring 4-5 miljoner kronor årligen. Under 2022 genomförs en större flytt av verksamheter som bland annat bedriver arbetsmarknadsinsatser och arbetsmarknadsutbildningar med stora behov av nyinvesteringar i maskiner och inventarier, men inga liknande stora projekt är planerade för kommande år. Samtidigt pågår en omställning av nämndens verksamheter vilket kan komma att påverka behovet av lokaler och därmed av investeringar under de närmaste åren. Nämnden begär därför en investeringsram som är något större än utfallet de senaste åren för att ha marginaler för eventuella tillfälligt ökade behov, men ändå en minskad ram jämfört med tidigare år.

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2023 samt plan för 2024-2028 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Maskiner, inventarier och lokalanpassningar	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Summa investeringsram	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000

Budgetskrivelse 2023

Fritidsnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	7
Kommunbidrag	9
Riktade statsbidrag och övriga bidrag	11
Begäran om investeringsram.....	12
Investeringsram.....	12

Bilagor

Bilaga 1: Budgetskrivelse 2023 Stiftelsen Malmö sommargårdar

Sammanfattning

Fritidsnämnden vill ge alla malmöbor möjlighet till en meningsfull och aktiv fritid. Detta är särskilt viktigt efter Coronapandemin som för många innebar att man inte kunde utöva sina fritidsintressen som tidigare.

När restriktionerna under 2022 togs bort ökade andelen aktiva i föreningslivet samt på nämndens fritidsgårdar. Likaså är besöksvolymerna på simhallarna i nivå med innan pandemin bröt ut. Nämnden kommer att följa utvecklingen för att se om särskilda insatser behöver göras för vissa målgrupper även under 2023.

Kulturnämnden, fritidsnämnden och funktionsstödsnämnden har i kommunfullmäktiges budget 2021 fått uppdraget att tillsammans ta fram en strategi för arbetet med stadens mötesplatser och fritidsgårdar. Strategin beslutas under 2022 och arbetet kommer att fortlöpa under 2023 med att identifiera mötesplatser som nämnderna kan samverka kring samt planera för nya mötesplatser där det idag saknas.

Utveckling av tjejers aktivering har gått i rätt riktning de senaste åren men fortfarande är tjejer mindre aktiva än killar. Fritidsnämnden fortsätter arbeta för att skapa goda, jämställda och jämlika förutsättningar för tjejer och killars aktivering.

Effektivt nyttjande av lokaler, nytt boknings- och bidragssystem och robotisering /automatisering inom nämndens olika verksamheter är exempel på insatser som nämnden gör för att effektivisera verksamheten på kort och långt sikt.

Nämndens anläggningar och aktivitetsutbud behöver fortsatt utvecklas och anpassas för att erbjuda rörelse hela livet.

Nämndens miljöarbete är fortsatt prioriterat. Fritidsnämnden kommer tillsammans med miljönämnden arbeta med att finna miljövänliga konstgräsplaner.

För att även i framtiden kunna erbjuda goda förutsättningar för simundervisning i skolan och föreningslivet behöver Malmö fler simytor. Simanläggningen, utvecklingen av stadionsområdet samt behovet av en ny ishall är tre viktiga verksamhetsområden som ligger utanför nämndens demografikompensation.

Via bland annat nationella och internationella evenemang så stärks inte bara stadens föreningsliv utan evenemangen bidrar till stadens totala attraktivitet och ger turistekonomiska effekter i såväl omsättning som arbetstillfällen. Detta arbete kommer även fortsatt vara prioriterat av nämnden.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2023 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Trender och konsekvenser utifrån fritidsnämndens omvärldsanalys

Folkhälsofrågor i fokus

Folkhälsomyndigheten tog under 2021 fram riktlinjer för fysisk aktivitet och stillasittande. Riktlinjerna ger rekommendationer för alla befolknings- och åldersgrupper i Sverige och det övergripande budskapet är att all rörelse räknas. Ökat fokus på hälsa medför att kraven ökar på tillgänglig friskvård och motion. Därmed ökar efterfrågan på, och konkurrensen om, stadens lokaler och grönområden vilket ställer krav på fritidsnämnden att möta denna efterfrågan. Därför är det av betydelse att fritidsnämnden är med i samplaneringen av utbyggnadsområden, som är i behov av att koordineras i tidigare skede. Under pandemin har den fysiska aktiviteten minskat ytterligare till följd av restriktioner, begränsningar samt rädsla för att vistas i sociala sammanhang.

För att åstadkomma en god och jämlik hälsa är det viktigt att stärka människors handlingsutrymme och möjligheter att ha hälsosamma levnadsvanor, och att ta hänsyn till hur olika gruppers livsvillkor och levnadsförhållanden påverkar deras levnadsvanor. Socioekonomiska villkor och diskrimineringsgrunder kan påverka människors möjligheter att vara fysiskt aktiva. Det krävs därför ett tvärsекtoriellt arbete för att utforma och implementera åtgärder som reducerar hindren och ökar möjligheterna till fysisk aktivitet i befolkningen.

Ideellt engagemang allt mer på individens villkor

Det ideella engagemanget är fortsatt starkt men antar nya former. Hur individen vill engagera sig har förändrats över tid. Föreningslivets betydelse som social arena har minskat när allt färre är beredda att axla uppdrag i styrelser och andra bärande funktioner. Detta får den traditionella, demokratiska föreningsformen allt svårare att fungera. Vid sidan av det traditionella föreningslivet växer nya former av ideell organisering. Föreningslivet i Malmö har stor betydelse i ambitionen att ge alla malmöbor möjlighet till en meningsfull fritid. Föreningslivet i förändring väcker nya frågor på hur det offentliga stödet till civilsamhället ska se ut.

Förståelse för målgrupperna

I ett mer heterogent samhälle börjar traditionella demografiska faktorer bli allt svagare förklaringsgrund för människornas val i livet. Män, kvinnor, unga, gamla, invandrare och inrikes födda finns i samhällets alla skikt, medan livsstilar inom dessa grupper kan skilja sig åt markant. Trenden pekar på att en grupp människor binds samman av livsstil, intressen och en gemensam tro på ett visst varumärke, det i sin tur ställer krav på hög kännedom om målgruppen samt vikten av att komma åt kommunikationsvägar som når fram till målgruppen oavsett individens demografiska hemvist.

Barn och ungas livsvillkor

En god start i livet och jämlika uppväxtvillkor är viktigt för att åstadkomma en god och jämlik hälsa. Alla barn ska ha möjlighet att utveckla sina förmågor utifrån sina egna villkor. Möjlighet att kunna påverka ger ett större självförtroende och en känsla av att man som människa är värd något, att man har en åsikt att tillföra och att det går att förändra. För att demokratin ska fortleva måste barn och unga få känna sig delaktiga i samhället. Känslan av att kunna påverka tillvaron och sin egen framtid är viktigt för barn och unga.

Tillgång till organiserade fritidsaktiviteter och fysisk aktivitet i unga år bidrar inte bara till en bättre hälsa och en meningsfull fritid utan har också kopplats till ökat skolengagemang och stärkt framtidstro. Genom att barn och unga ges möjlighet att delta i beslutsprocesser, exempelvis kring fritidsaktiviteter och delar av den fysiska samhällsplaneringen, framkommer många tankar och idéer som både kan leda till en större måluppfyllelse och ett bättre resursutnyttjande.

Barn och unga är en prioriterad grupp i folkhälsoarbetet. Förhållanden under barn- och ungdomsåren har stor betydelse för både den psykiska och fysiska hälsan under hela livet. Även om en positiv förändring i tjejers aktivering har skett på senare år så har nämnden en fortsatt utmaning i att andelen fysisk aktivitet är lägre bland tjejer än bland killar. Bland både tjejer och killar gäller att andelen fysiskt aktiva är något högre bland mellanstadieelever än bland högstadie- och gymnasieelever.

Fritidsnämnden kan inte på egen hand förändra de strukturer som skapar och upprätthåller ojämlika levnadsvillkor i Malmö. Här ser nämnden behov av ökat samarbete mellan stadens nämnder. Nämnden kan däremot verka för att utjämna ojämlikheter i hälsa samt skapa förutsättningar för en meningsfull fritid via såväl den egna verksamheten som i samverkan med andra aktörer.

Avgiftsfria lovaktiviteter

Nämnden ser ett fortsatt behov av förstärka lovaktiviteter 2023 för att kunna möta barn och ungas behov av en meningsfull fritid under loven. Det statliga lovbidraget har bidragit till att fler aktiviteter kunnat erbjudas och med bättre spridning i staden. Därtill har bidraget möjliggjort utveckling av kommunikationsinsatser som resulterat i att fler barn och unga i Malmö fått kännedom om aktivitetsutbudet under loven.

Befolkningsutveckling

För perioden 2020–2031 förväntas Malmös befolkning öka med 12 procent, vilket motsvarar cirka 46 000 personer. Ökningen är som högst i gymnasieåldern samt bland de som är 80 år eller äldre.

Gruppen i grundskoleåldrarna (6 - 15 år) förväntas växa med cirka 3 000 personer motsvarande 7% under perioden. Snabbast bedöms ökningen vara i åldersgruppen 16–19 år, där ökningen förväntas vara 40 procent fram till år 2031 (cirka 5 000 personer). Fritidsnämndens målgrupp 4–25 år förväntas öka med 13 procent fram till år 2031, en ökning med 13 200 personer (varav 48% tjejer och 52% killar).

Gruppen med de yngsta äldre, som är mellan 65–79 förväntas öka med 14 procent, vilket motsvarar cirka 6 100 personer under perioden. Antalet malmöbor som är 80 år eller äldre förväntas under perioden 2021–2031 öka med 29 procent (cirka 4 000 personer).

Coronaviruspandemin

Coronakrisen har förändrat världen i det kortare perspektivet med helt nedstängda samhällen världen över och en global humanitär och ekonomisk kris.

Coronakrisen har, med införda restriktioner, bidragit till ensamhet, inaktivitet och försvårat möjligheterna till socialt sammanhang. Vissa målgrupper, främst flickor/kvinnor, äldre samt personer med funktionsnedsättningar, har i större utsträckning varit inaktiva under pandemin. När restriktionerna under 2022 togs bort ökade andelen aktiva i föreningslivet samt på nämndens fritidsgårdar. Likaså är besöksvolymerna på simhallarna i nivå med innan pandemin bröt ut. Nämnden kommer att följa utvecklingen för att se om särskilda insatser behöver göras för vissa målgrupper även under 2023.

Pandemin har också påskyndat omställningen till digitalisering där distansarbete har tagit steg framåt i utvecklingen. Likaså har digitala aktiviteter ökat som ett led i att aktivera malmöbor och samtidigt undvika folksamlingar. Detta är något nämnden ser som positivt och kommer fortsatt arbeta med.

Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Fritidsnämnden ser ett behov av ökad samlokalisering och samverkan inom Malmö stad men även med andra aktörer. När fler nämnder ska råda över samma gemensamma resurser ökar behovet av samverkan kring strategiska frågor i staden. Fritidsnämnden hyr mindre gymnastikhallar med förhållandevis låg bokningsgrad. Det finns möjligheter att bättre utnyttja dessa för att möta malmöbornas önskemål kring aktivitetsytor och på så sätt skapa bättre förutsättningar för fler att komma i rörelse. Behovet av partnerskap med andra organisationer ökar i strävan efter lägre kostnader. Partners kan finnas i föreningslivet eller näringslivet men oavsett vilket kan det innebära nya arbetssätt med högre krav på att formulera behov samt kvalitetssäkring.

Kulturnämnden, fritidsnämnden och funktionsstödsnämnden har i kommunfullmäktiges budget 2021 fått uppdraget att tillsammans ta fram en strategi för arbetet med stadens mötesplatser och fritidsgårdar. Strategin beslutas under 2022 och arbetet kommer att fortlöpa under 2023 med att identifiera mötesplatser som nämnderna kan samverka kring samt planera för nya mötesplatser där det idag saknas.

Fritidsnämnden förhyr lokaler och anläggningar via stadens servicenämnd. Nämnden anser att samarbetet mellan beställare och utförare behöver utvecklas för att åstadkomma effektivt resursnyttjande som leder till att öka kostnadseffektiviteten vid ny-, till- och ombyggnationer av fritidsanläggningar. Även ett förstärkt samarbete med tekniska nämnden avseende utvecklandet av aktivitetsytor och bättre tillgängliggörande av naturområden kan på sikt medföra lägre kostnader genom att utnyttja befintligt anläggningsbestånd bättre inom Malmö stad.

Arbetet med att identifiera trender som kan påverka Malmö stad i stort har påbörjats där majoriteten av Malmö stads nämnder är involverade. Ambitionen är att trenderna ska ligga till grund för långsiktig planering samt skapa bättre förutsättningar för nämnderna att kraftsamla kring utmaningar samt möjligheter som trenderna medför.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Fysisk aktivitet

Rörelse och fysisk aktivitet är bra för både hälsa och välmående. Studier visar att personer som rör sig mer presterar bättre, barn och unga får bättre skolbetyg och folkhälsan i samhället i stort förbättras.

Fritidsnämndens grunduppdrag om att möjliggöra en meningsfull fritid för alla malmöbor innefattar både fysiska aktiviteter och aktiviteter med fokus på socialt deltagande. Det är för nämnden fortsatt viktigt med ett varierat fritidsutbud som är spritt över hela Malmö och med ett fokus på fysisk aktivitet.

Under rådande pandemi har nämnden ställt om istället för att ställa in fritidsutbudet. Det resulterade i fler utomhusaktiviteter som lockade till lek och rörelse i utomhusmiljöer, inte sällan genomförda av personer tillhörande olika generationer. Utomhusaktiviteter är i större utsträckning avgiftsfria och av en mer spontan karaktär och är därmed tillgängliga för fler malmöbor. Nämnden kommer att sträva efter ett ökat utbud av utomhusaktiviteter även framöver där rekreationsanläggningarna är en viktig arena.

Personer med funktionsnedsättning är en fortsatt prioriterad målgrupp för fritidsnämnden. Nämndens medverkan i Parasportförbundets Vinnovafinansierade tillgänglighetsprojekt har resulterat i prioriteringsinsatser för nämndens fortsatta arbete med tillgänglighetsanpassningar där bland annat nybyggnationer och anläggningar för evenemang prioriteras. Nämndens anläggningar ska inte begränsa utan inkludera.

Fritidsanläggningar är en viktig förutsättning för att möjliggöra fysisk aktivitet. Nämnden för dialog med föreningslivet om utveckling och behov gällande anläggningsutveckling. Samtidigt strävar nämnden efter att skapa förutsättningar för *rörelse hela livet*. I denna ambition är det viktigt att nämndens anläggningar ska kunna vara tillgängliga även för malmöbor som inte är föreningsaktiva. Det nya bokningssystemet som driftsattes under 2022 ska underlätta, för bland annat privatpersoner, att boka fritidsnämndens anläggningar. Idrottsanläggningarna ska öppnas upp mer för spontanidrott i den utsträckning det är möjligt.

Målgruppen 80–89 år förväntas öka de närmsta åren. För att bidra till hälsa och välmående för målgruppen är det av vikt att ett utbud av fritidsaktiviteter finns. Fritidsnämnden kommer fortsatt att ge stöd till, samt ha en nära dialog med pensionärsföreningar. Ambitionen är att underlätta och skapa möjligheter för målgruppen att vara fysiskt aktiva.

Aktiviteter för barn och unga

Fritidsnämndens målsättning är att alla Malmös barn och unga ska ha samma förutsättningar till en meningsfull fritid. Nämnden planerar och prioriterar aktiviteter med utgångspunkt i barn och ungas önskemål och behov samt utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Barn och ungas efterfrågan av fritidsaktiviteter av en mer oregelbunden karaktär förutsätter flexibilitet i nämndens ansvarsområden. Nya fritidsanläggningar projekteras med utgångspunkt i multifunktionalitet så att fler idrotter och aktiviteter kan utövas, samtidigt som möjligheten för unga att själva organisera sig ska finnas. En förtätning av staden i kombination med en positiv befolkningsutveckling kräver planering och eftertanke från hela staden där ytkrävande anläggningar förväntas kunna nyttas av många. Samtidigt strävar nämnden efter att öka nyttjandegraden av befintliga aktivitetsytor, såsom grusplaner och mindre gymnastiksal, där nyttjandegraden är låg.

Fritidsnämndens insatser för att erbjuda malmöborna möjligheter till meningsfull fritid är viktig och gör nytta. Tillsammans med kulturnämndens verksamhet når fritidsnämnden 82% av Malmös barn och unga i

mellanstadiet. Deltagandet sjunker med stigande ålder och barn och unga i gymnasiet är endast 50 % aktiva på sin fritid. Kön, precis som ålder, har en betydelse i relation till deltagandet i fritidsaktiviteter. Tjejer deltar inte i samma utsträckning som killar i många av fritidsnämndens verksamheter. Likaså har föreningslivet svårt att nå tjejerna i de idrotter som traditionellt varit killdominerande. Nämnden ser att insatserna gör nytta och att andelen tjejer i aktivitet ökar men ser också att mer behöver göras.

En rad olika jämställdhetssatsningar är igång och planeras framöver. Bland annat har fritidsgårdsverksamheten arbetat fram en strategi för jämställda fritidsgårdar och aktiviteterna under loven samt drop-in-aktiviteter planeras med utgångspunkt i tjejers intressen. Tjejer efterfrågar dans i stor utsträckning vilket är något som nämnden fortsatt prioriterar och samarbetet med kulturnämnden och tekniska nämnden gällande danssatsningar kommer att stärkas under kommande år.

En tydlig faktor till varför barn och unga inte deltar i fritidsaktiviteter är ekonomiska förutsättningar. Ska alla barn och unga ha möjlighet till meningsfull fritid behövs ett kompletterande utbud av avgiftsfria aktiviteter över hela året och utspritt över hela staden. Fritidsbanken är ytterligare ett led i att skapa möjligheter till aktivitet oavsett ekonomiska förutsättningar. På fritidsbanken lånas fritidsutrustning ut avgiftsfritt. Fritidsnämnden undersöker nu möjligheten att låna ut utrustning för aktiviteter för personer med funktionsnedsättningar.

Miljö & Hållbarhet

En fortsatt viktig aspekt i nämndens verksamheter och anläggningsutveckling är miljö och hållbarhet. Fritidsnämnden har tagit ett miljöledningssystem som förväntas leda till att nämnden bidrar till Malmö stads miljö- och klimatarbete. Under 2021 samt 2022 införskaffades bland annat tio robotgräsklippare med ambition att bidra till effektivisering på längre sikt. En direkt effekt har varit ett minskat utsläppen av koldioxid. Arbetet med att automatisera en del arbetsmoment kommer att fortsätta på kort och lång sikt. Fritidsnämnden kommer med stöd av miljönämnden att arbeta med att hitta miljövänliga konstgräsplaner.

Ett attraktivt Malmö

Det är viktigt med goda livsmiljöer och möjlighet till rekreation, fysisk aktivitet och mötesplatser. Föreningslivet är viktigt i denna ambition och bidrar också till trygghet, delaktighet och i arbetet med integration. Ett rikt föreningsliv innebär också en möjlighet för arbetstillfällen. särskilt för de som av olika anledningar står långt från arbetsmarknaden.

Evenemang och elitidrott är betydelsefullt och bidrar i hög grad till Malmö som regional tillväxtmotor. Nämnden kommer fortsatt att verka för att fler stora mästerskap genomförs i Malmö. I ambitionen att få stora internationella evenemang är det en styrka om det i staden finns aktiva och välfungerande föreningar och anpassade anläggningar.

Fritidsnämnden deltar även aktivt i utvecklingsarbetet av Stadionområdet och i anläggningsutveckling i hela staden, vilket är en viktig förutsättning i arbetet med att värva stora evenemang till Malmö.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2023? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?

Processen och utredning av en ny simanläggning är igång och beräknas kunna beslutas i kommunfullmäktige inom kort och därtill driftsättas. Tillkommande årliga driftkostnader är av den storleken att fritidsnämnden inte kan hantera det inom befintlig budgetram. Finansieringen av stadionområdets utveckling, anordnande av större idrottsevenemang samt nämndens bad- och rekreationsverksamhet ligger utanför nämndens demografikompensation. Under förutsättning att framtaget planprogram för Stadionområdet fullföljs kommer fritidsnämnden äska utökat kommunbidrag för områdets utveckling under planeringsperioden. Utvecklingen av stadionområdet samt simanläggningen är inget som kommer att påverka nämndens kommunbidrag 2023.

I Malmö stads handlingsplan för utfasning av konstgräsplaner med granulat, anläggningar med platsgjutet granulat och konstgräs utan granulat som har tagits fram i samverkan mellan flera förvaltningar och antagits av kommunfullmäktige, anges som mål att inom Malmö stads verksamheter fasa ut konstgräsplaner. Det pågår ett nationellt samarbete i syfte att utveckla nya underlag för fotbollsplaner som innehåller mindre eller inga plaster. Fritidsnämnden har i dagsläget 23 konstgräsplaner. På sikt innebär detta tillkommande kostnader för fritidsnämnden.

Vissa av nämndens anläggningar har stor regional betydelse. Bland annat ser nämnden en utmaning i den höga beläggningen i Malmös isanläggningar vilket begränsar isföreningarnas möjlighet att utveckla sin verksamhet samtidigt som andelen aktiva Malmöbor i till exempel ishockeyföreningar uppgår knappt till knappt 60%. En is utredning är klar och har resulterat i behov av en ny ishall (utöver den som ingår i stadionområdets planprogram) där på sikt kommer utveckling av Malmös ishallar innebära utökande driftskostnader för fritidsnämnden.

Det nya bokningssystemet kommer på sikt möjliggöra ökad nyttjandegrad av nämndens anläggningar. Fler betalande aktörer (privatpersoner) får tillgång till nämndens anläggningar som medför ökade intäkter. Bokningssystemet integreras med anläggningarnas passagesystem, så att öppning och stängning av anläggningarna sker med färre personalinsatser på sikt. Nämnden ser vinster med fler inslag av automatisering i verksamheten såsom robotgräsklippning på nämndens idrottsanläggningar nattetid, kritningsrobot, städrobot, samt automatisering inom administration med hjälp av AI på längre sikt. Detta kan medföra minskade kostnader för nämnden.

Nämnden ser en intäktsmöjlighet i att höja befintliga entréavgifter, hyresnivå mm. En sådan höjning med cirka 10% skulle innebära en intäktsökning med cirka 8 mkr. Nämndens evenemangsenhet fortsätter att arbeta för att attrahera nationella och internationella evenemang. Detta kommer bland annat innebära turistekonomiska effekter i Malmö.

Fortsatt och utvecklad samverkan med kulturnämnden avseende samlokalisering av verksamheter i utbyggnadsområden och samnyttjande av lokaler samt med tekniska nämnden avseende utvecklandet av aktivitetsytor och bättre tillgängliggörande av naturområden kan på sikt medföra lägre kostnader genom att utnyttja befintligt anläggningsbestånd bättre inom Malmö stad.

Ökad samverkan med andra förvaltningar kan bidra till ett ökat aktivitetsutbud för barn och unga under till exempel skolloven. Även ökad samverkan mellan bidragsgivande förvaltningar vad gäller uppföljning, kontroll samt löpande granskningar kommer innebära en mer säkerställd och enhetlig bidragsgivning.

I samband med att det nya boknings- och bidragssystemet utvecklas så ses arbetsprocesser och uppdrag över. Nämndens målsättning är att effektivisera boknings- och bidragsprocesserna där ambitionen även är att frigöra personella resurser genom förändrade arbetsprocesser på sikt.

Det nya boknings- och bidragssystemet ska också underlätta för föreningar, privatpersoner och företag att hitta och boka kommunala anläggningar och andra bokningsbara resurser samt att söka bidrag. Systemet är förvaltningsövergripande och Malmö stad kommer på sikt ha ett föreningsregister och en transparent digital ansökan- och bidragsgivningsprocess med tillhörande uppföljning och kontroll. Med ett gemensamt bidragssystem och föreningsregister skapas en gemensam grundkontroll av de föreningar som får bidrag från staden. Nämnden arbetar för en systematisk uppföljning för att förhindra och förebygga brott i välfärden, samt framtagandet av rutiner för bedömning av att bidragsmottagare är i överensstämmelse med de demokratiska värderingar som Malmö stad står för.

Fritidsnämnden kommer fortsatt sträva efter att i större utsträckning utvärdera olika insatsers effekt i förhållande till uppsatta mål för att eventuellt ompröva befintlig resursfördelning.

Stiftelsen Malmö Sommargårdar

Stiftelsen Malmö Sommargårdar driver sommarkoloniverksamhet i Höllviken och Hästveda för skolbarn och förskolebarn bosatta i Malmö. För år 2022 fick stiftelsen 17 282 tkr i bidrag från fritidsnämnden. Stiftelsen äskar om en uppräkningsökning av 2023 års bidrag med 3,0 % , därtill tillkommer tilläggsäskande ,utökning med 600 tkr för ökade driftskostnader vid uppdrag att bedriva tonårskollo och utökning av driftbudgeten med 880tkr för fler personalresurser för kolloverksamheten.

Stiftelsens budgetskrivelse för 2023 bifogas som underlag för kommunfullmäktiges ställningstagande.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2022 (tkr)	Prognos 2023 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Statsbidrag för avgiftsfria och smittsäkra lovaktiviteter för barn och unga i åldrarna 6–15 år	Socialstyrelsen	0	0
Övriga bidrag			
SUMMA BIDRAG		0	0

Fritidsnämnden har för år 2021 från Socialstyrelsen erhållit 15 207 tkr i för att tillsammans med kulturförvaltningen och fastighets -och gatukontoret anordna avgiftsfria lovaktiviteter för barn och unga i åldrarna 6-15 år. Huruvida nämnden erhålla statsbidrag för detta ändamål för 2022 och 2023 är ytterst osäkert.

Begäran om investeringsram

Fritidsnämndens investeringar avser huvudsakligen ersättningsanskaffning av maskiner och utrustning till drift och skötsel av idrottsanläggningar och inventarier till nya lokaler.

Fler inslag av automatisering samt att robotisera ska medföra effektivisering på längre sikt. Under 2021 och 2022 investerade fritidsnämnden i bland annat tio robotgräsklippare där nämnden ser flera vinster med övergång till robotgräsklippare som på längre sikt kunna mätas i effektivisering samt i miljöeffekter. För att kunna ligga i framkant med automatisering och robotisera utifrån ett ekonomiskt, arbetsmiljömässigt och miljömässigt perspektiv kommer nämnden behöva investera i fler framöver och därför gör en mindre nivåhöjning år 2023.

Investeringsnivån från 2025 och framåt är framförallt kopplad till stadionområdets utveckling och etableringen av en ny simhall som beräknas driftsättas 2024-2025.

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2023 samt plan för 2024-2028 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	5 600	6 500	7 000	7 000	7 000	7 000
Summa investeringsram	5 600	6 500	7 000	7 000	7 000	7 000

Budgetskrivelse 2023

Stiftelsen Malmö sommargårdar

1. Sammanfattning

2. Styrelsens ändamål

2:1 Syftet med verksamheten

2:2 Målgrupper

2:3 Fastighetsförvaltning

2:4 Barn, ungdomar och vuxna skall känna sig trygga i Stiftelsens miljöer

2:5 Malmös barn mellan 5-13 år skall i möjligaste mån kunna få någon eller några sommarveckor på kollo

2:6 Inom Stiftelsens verksamhet skall alla delta i verksamheterna på lika villkor.

2:7 Barn och vuxna från andra kulturer skall vara en självklarhet inom Stiftelsen Malmö sommargårdars verksamhet.

3. Verksamheten

3:1 Viktiga förändringar

3:2 Ekonomiska konsekvenser

4. Äskanden

Tilläggsäskande

1. Sammanfattning

Stiftelsen Malmö Sommargårdar driver sedan lång tid tillbaka sommarkollo i Höllviken och Hästveda för Malmös barn i åldrarna 5-13 år. Under 6, 10 eller 13 dagar erbjuds en verksamhet som bygger på rekreation och avkoppling, gruppaktivitet med tillfälle att utveckla egna idéer och intressen, lära sig visa hänsyn samt låta barnen uppleva naturen och lära dem vara aktsam om den. Vår uthyrningsverksamhet ger även andra barn och ungdomar tillfälle att nyttja vår natur och koppla av. För att kunna hyra ut våra anläggningar samt att bedriva kollo krävs det att husen underhålls enligt upprättad underhållsplan från Stadsfastigheter.

Under 2021 sökte 2611 barn och ungdomar till kollo (2178-2020, 1995-2019, 1868-2018, 1851-2017, 2060- 2016). Vi kunde erbjuda 1793 barn och ungdomar plats (1731-2020, 1762-2019, 1668-2018, 1675-2017, 1639- 2016). Några avbokade men totalt kom 1527 barn och ungdomar (1397-2020, 1543-2019, 1525-2018, 1423-2017, 1417-2016, 1484-2015) till sommarkollo!

Stiftelsen har under de senaste åren fokuserat på att utveckla arbetet med att kunna tillgodose alla barn, ungdomar och familjer olika behov och ambitionen är att fortsätta även kommande år. Sommarpersonalen deltar varje år i en föreläsning om ett, för kollo, aktuellt ämne som kompetensutvecklar personalen och ger dem verktyg att klara sommaren. Vår omvärld och samhälle förändras konstant och förändringarna kommer även att påverka Stiftelsen. Det gör att vi kan komma att få en kostnadsökning i form av mindre barngrupper, mer personal, personal med resurstjänster och även andra kompetenser i personalgruppen, vilket krävs för att i ska kunna tillgodose alla barn och ungdomars behov.

Stiftelsen kommer även fortsätta att arbeta för ett ökat deltagande av barn och ungdomar från skolor med lågt deltagande så att mångfalden blir bättre. Insatser kommer att fortsätta mot skolor som har under 5% sökande (se bilaga). Stiftelsen kommer även fortsätta att arbeta aktivt för att personalen ska spegla Malmös befolkning och mångkulturella sammansättning.

Stiftelsen driver Ottarpskolonin strax utanför Hästveda mot att Stadsfastigheter får 50% av hyresintäkterna. Stiftelsen har under tre somrar arrangerat tonårskollo i Ottarp tack vare en extra statlig satsning och sett att ett stort behov och intresse i denna målgrupp funnits. Under 2021 anordnades inte tonårskollo då besked om extra bidrag kom först i maj och Stiftelsen hade inte kapaciteten att arrangera tonårskollo på så kort tid. Ett tidigt meddelat tilläggsbidrag behövs för att kunna fortsätta med den verksamheten.

Malmös barn behöver i större utsträckning lära sig simma och utöka sin vattenvana, i Malmös utsatta områden är simkunnigheten låg och simkunnighet står numera även i skolans läroplan. Simundervisningen under kollo ger gott resultat och Stiftelsen anser det vara ett viktigt komplement till de ordinarie aktiviteterna. Under 2021 års kollo-sommar klarade 197 barn simtestet hos oss efter att gått i vår simskola vilket är ca 33% av alla de barnen som deltog i simskolan.

Stiftelsen har ett förvaltningsavtal med Stadsfastigheter gällande våra fastigheter och dess underhåll, en av de heltidsanställda vaktmästarna har även ett förvaltaruppdrag.

Samarbetet med Stadsfastigheter fortsätter att utvecklas och uppföljning av avtalet sker årsvis.

Stiftelsen fick 2020 beskedet av Hässleholms kommun att Barnens by ska ansluta till kommunalt avlopp år 2023. Under verksamhetsåret 2021 har Stiftelsen därför anlitat en konsultfirma som har gjort en projektering och kostnadsanalys över vad anslutningen skulle kosta Stiftelsen, kostnaden kommer ligga på runt 14 miljoner kronor för att dra in både avlopp och vatten i Barnens by.

2. Styrelsens Ändamål

Stiftelsen Malmö sommargårdar har till ändamål att förvalta enligt §1 i stadgarna de angivna tillgångarna och att anordna sommarvistelse för skolbarn och förskolebarn bosatta i Malmö kommun.

2:1 Syfte med verksamheten

Att bereda barnen rekreation och avkoppling

Att låta barnen delta i gruppaktivitet och ge dem tillfälle att utveckla egna idéer och intressen.

Att lära barnen visa hänsyn till varandra.

Att låta barnen uppleva naturen och lära dem vara aktsamma om den.

2:2 Målgrupper

Målgruppen för Stiftelsens verksamhet är barn och ungdomar i Malmö stad.

Sommargårdsvistelse; Verksamheten erbjuder sommargårdsvistelse för barn mellan 5-13 år bosatta i Malmö kommun.

Uthyrningsverksamhet; Verksamheten hyr ut till förskolor, skolor och föreningar främst inom Malmö kommun, Stiftelsen hyr inte ut till privatpersoner.

2:3 Fastighetsförvaltning

Stiftelsen har ett samarbete och förvaltningsavtal med Stadsfastigheter där Stadsfastigheter kontinuerligt reviderar och uppdaterar Stiftelsens underhållsplaner. Underhållsplanerna löper på 10 år (se nedan).

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Lövestan	0	21 000	67 000	44 000	0	300 000	143 000	150 400	54 050	33 840
Essestorp	0	78 000	0	164 000	32 000	137 000	340 804	0	36 600	0
Barnens by	1 344 000	1 336 000	425 000	362 000	1 644 000	764 000	2 180 186	328 400	1 187 292	1 762 520
Nybygget	156 065	163 100	307 610	492 586	130 330	6550	35 500	0	49 250	?
Totalt:	1 500 065	1 598 100	799 610	1 062 586	1 806 330	1 207 556	2 699 490	478 800	1 327 192	1 796 360

Beslut har kommit från Hässleholms kommun som kräver att Stiftelsen ansluter sig till kommunalt avlopp år 2023. Stiftelsen har därför under 2021 anlitat en konsult som utrett hur vattenledningarna ska dras, på vilket sätt de ska dras, hur de ska fungera samt vilka kostnader det kan handla om. Konsulten har även undersökt om vatten ska dras in i byn samtidigt som avlopp. En estimerad kostnad för påkopplingen av vatten och avlopp är ca 14 miljoner kronor, vilket innebär att Stiftelsen kommer göra ett tilläggsäskande hos kommunstyrelsen för att kunna klara av att bedriva den ordinarie verksamheten.

2:4 Barn, ungdomar och vuxna skall känna sig trygga i Stiftelsens miljöer

Vi arbetar ständigt med vår värdegrund. Hos oss möts barn och vuxna i olika åldrar, med skiftande erfarenheter och bakgrund. De möts i en verksamhet som bygger på demokrati och människors lika värde, där alla har samma rättigheter och skyldigheter.

I vår verksamhet;

- har alla rätt att säga sin mening och få den respekterad.
- har vi nolltolerans mot mobbing och alla former av kränkningar mot varandra.
- känner alla sig trygga och respekterad för den de är.
- ska alla få känna att de växer i sin kunskap, självkänsla och förmåga i samverkan med andra.
- skall de vuxna vara förebilder.

2:5 Malmö barn mellan 5-13 år skall erbjudas att söka någon eller några sommarveckor på kollo.

Oavsett var du bor och var du går i skolan inom Malmö ska du ha möjligheten att söka till kollo. Stiftelsen Malmö sommargårdar skall så långt som möjligt kunna erbjuda alla Malmöbarn kollo. Styrelsens målinriktning kommer fortsätta handla om att öka mångfalden bland barnen.

Stiftelsen kommer att fortsätta arbeta med hur vi skall öka deltagandet av barn och ungdomar från de skolor med lågt antal ansökningar och deltagande. Vi kommer även framöver fortsätta med att leta upp nya verksamheter att samverka med för att lättare nå vår målgrupp. Stiftelsen kommer fortsätta samarbeta med lokala föreningar, skolan, fritidsgårdar, områdesprogram och andra intressenter för att på så sätt öka barnantalet på kollo från skolor med få sökande.

Barn som upplevt krig, flykt och trauma ska kunna integreras i våra kollar och känna sig delaktiga. För att fullfölja det krävs en högre kompetens hos personalen och förmågan att möta andra behov.

Stiftelsen har under flera år äskat pengar för att kunna tillgodose alla barns olika behov, särskilt de med medicinska utmaningar, koncentrationsproblem och barn med lindriga neuropsykiatriska diagnoser. Då vi tidigare inte erhållit extra medel har dessa barn sällan kunnat beredas plats hos oss eller fullfölja sin vistelse om de fått plats. Barn med ovanstående utmaningar faller ofta mellan stolarna då Stiftelsen inte har kompetensen och personalstyrkan att stötta dem och de kollo som arrangeras för dessa barn är endast riktade till barn med LSS-stöd. Stiftelsen har under året inlett ett samarbete med Funktionsstödsförvaltningen och Arbetsmarknads- och Socialförvaltningen för att utbyta kompetenser och hitta lösningar för att kunna tillgodose alla barns behov och rätt till kollo.

Under sommaren 2021 erhöll Stiftelsen ett bidrag på 120 000kr för att anställa en resurs uppe i Hästveda och en i Höllviken. Resurserna placerades under sommaren på den stuga som ledningen ansåg hade störst behov av det och resursen fungerade som ett extra stöd åt ett eller flera barn för att skapa de bästa möjliga förutsättningarna för alla barnen att stanna på kollo. Baserat på utvärderingar från personal, vårdnadshavare och resurserna möjliggjordes det för flera barn med särskilda behov, tack vare den extra stöttningen, att fullfölja sin kollovistelse under sommaren hos oss. Att få ännu fler barn att klara av att stanna hela sin kollovistelse skulle vara möjligt om Stiftelsen erhåller extra pengar även i framtiden.

Behovet och efterfrågan av kortare kolloperioder är stort och under de senaste åren har Stiftelsen haft tre olika längder på perioder för att tillgodose så många behov som möjligt, 13, 10 och 6-dagarsperioder.

Under 2021 hade Stiftelsen nästan 500 fler sökande kollobarn än föregående år vilket gjorde att Fritidsförvaltningen gav Stiftelsen ett extra bidrag på 345 000kr för att kunna ge ytterligare 66 barn en 5 dagars kollovistelse i Höllviken.

2:6 Inom Stiftelsens verksamhet skall barn och vuxna oavsett könsidentitet delta i verksamheterna på lika villkor.

Oavsett vem du är skall du hitta spännande aktiviteter på kollo och hänsyn ska tas till alla barns integritet.

2:7 Barn och vuxna från andra kulturer skall vara en självklarhet inom Stiftelsen Malmö sommargårdars verksamhet.

I samband med att både barn ansöker och personal rekryteras till verksamheterna skall olika kulturer och språkkompetenser ses som berikande och viktiga i vår verksamhet.

3. Verksamheten

3:1 Viktiga förändringar

Vi lever i en föränderlig värld och det påverkas även Stiftelsen Malmö Sommargårdar av, Stiftelsen kommer att fortsätta arbetet med målstyrning och den interna kontrollplanen.

I underhållsplanen som tagits fram av Stadsfastigheter varierar kostnaderna per år beroende på vilket under som ska göras. (se tabell s. 5). Stiftelsen går noggrant igenom underhållsplanen inför varje år för att prioritera det som är nödvändigt för att bibehålla våra fastigheter i gott skick.

Det är inte alltid det är möjligt att följa underhållsplanen på grund av yttre omständigheter vilket gör att underhåll skjuts fram och omprioriteras. Orsaker kan vara dåliga väderförhållande, bristande tid hos entreprenörer eller oförutsägbara utgifter som innebär ekonomiska omprioriteringar. Stiftelsen för en kontinuerlig dialog med Stadsfastigheter och Stiftelsens förvaltare följer upp underhållsarbetet varje månad.

Avlopp- och vattenförsörjningen i Barnens by och dess storkök kommer att behövas kopplas på Hässleholms kommuns vatten 2023 och en inledande kostnadsprognos indikerar på att kostnaden kan bli upp emot 14 000 000 kr vilket innebär att Stiftelse kommer behöva tilläggsäska för att bibehålla den ordinarie verksamheten.

Under 2018 fick Stiftelsen en förfrågan om att ta över driften av Sköna gårdar; Finnult och Vomb. Styrelsen tog beslut om att endast Finnult var av intresse för Stiftelsen men eftersom där i dagsläget bedrivs kolloverksamhet av Malmö stad är det inte aktuellt att endast agera hyresvärd. Stiftelsen är vid en förändring intresserade av att återuppta diskussionerna med förutsättningen att pengar för kostnaderna följer med.

3:2 Ekonomiska konsekvenser

Då anläggningarna ständigt är i behov av underhåll krävs medel så att Malmös barn kan fortsätta sin över hundraåriga tradition med att åka på kollo.

Vi kan inte sätta oss upp mot myndigheternas krav på verksamheten utan måste följa de regler, lagar och förordningar som krävs för en säker och trygg verksamhet.

Barn i behov av särskilt stöd kräver både för sig själva och för sina kompisar en trygg vistelse på kollo. För att skapa det krävs det mer än två personal på 24 barn, det här ser

Stiftelsen som ett växande problem för verksamheten. Styrelsen för Stiftelsen Malmö sommargårdar kommer lämna in ett tilläggsäskande för att kunna anställa ytterligare en personal på varje stuga för att säkerställa en hög kvalitet på verksamheten även i framtiden för alla barn.

Att ansvara för ett sommarkollo är ingen ideell verksamhet. Det krävs kompetent personal och Stiftelsen behöver följa de arbetslagar som finns. Detta medför att det måste vara minst fyra personer i skiftgång i ledningsgruppen på kontoren under sommaren, två i Hästveda och två i Höllviken. Till detta kommer den fasta ledningsgruppen.

År 2021 har Stiftelsen fått ett bidrag från fritidsnämnden på 16 371 000kr, samt 345 000kr för att bedriva ett 5-dagars extra kollo och 120 000kr för att anställa två resurser.

Stiftelsen ser framöver kostnadsökningar som inte går att påverka till följd av bland annat coronapandemin så som stigande elpriser, ökade livsmedelspriser och dyra byggnadsmaterial som framöver kan ge svårigheter att bedriva vår kärnverksamhet fullt ut utan ökande anslag.

Vid minskade anslag kommer Stiftelsen eventuellt inte ha möjlighet att erbjuda kolloplatser i samma utsträckning som tidigare då fastighetsunderhållet alltid måste prioriteras.

4. Äskanden

Stiftelsen Malmö Sommargårdar har följande äskanden till budget 2023:

Samtliga kostnader i budgeten är uppräknade med ca 3,0%, med undantag för utökade kostnader för underhåll enligt Stadsfastigheters underhållsplan samt el som 2021 gått upp mer än 50% och mat som är beräknat att gå upp 10%.

Det totala äskandet för Stiftelsen Malmö Sommargårdar år 2023 uppgår till
18 501 276,50kr

Skulle Stiftelsen ta över driften av Sköna gårdar kommer ett tilläggsäskande lämnas in.

Vid uppdrag att bedriva tonårskollo kommer ett tilläggsäskande på ca **600 000 kr** göras.

Tilläggsäskande

Stiftelsen Malmö sommargårdar fick frågan av Fritidsnämnden i början av år 2021 om Malmö stad möter upp till Barnkonventionen och kan ta emot alla de barnen som söker till kollo. Sedan 1 januari 2020 är Barnkonventionen lag och innebär att stärka barns rättigheter, delaktighet och inflytande. Tyvärr kan Malmö stad i dagsläget inte ta emot alla de barn som söker till kollo.

Stiftelsen Malmö sommargårdar tillsammans med Funktionsstödsförvaltningen är de två för Malmöbarn som ska erbjuda kollo under sommaren. I dagsläget erbjuder Funktionsstödsförvaltningen kollo för de barn med LSS-stöd och Stiftelsen erbjuder kollo för de barn som fungerar i en stor barngrupp och ej har behov av extra personal.

Stiftelsen har sedan i våras samverkat med Funktionsstödsförvaltningen och ett arbete har inletts för att identifiera de barn som ingen av våra verksamheter i dagsläget kan ta emot. Båda verksamheterna är överens om att det finns en grupp barn som i dagsläget inte har möjlighet att åka på kollo.

Stiftelsen Malmö sommargårdar kan i dagsläget inte ta emot alla barn som söker till oss då vi inte har möjligheten till att tillgodose alla barns behov. Det kan vara en fråga om brist på kompetens, lokalbegränsningar eller som i de flesta fall otillräcklig personalstyrka. I dagsläget är stugorna bemannade med två personal på 24 barn största delarna av dygnet. Stiftelsen har beskrivit i skrivelser och årsberättelser att behovet av att öka personalstyrkan som arbetar på kollo under somrarna har ökat de senaste åren. Stiftelsen tar emot fler och fler barn som vi inte kan ge en fullgod vistelse och där vi inte kan möta barnens behov.

Vi har även barn där vi inför kollo pratar med vårdnadshavarna och kommer fram till att vi inte kommer kunna möta deras barns behov på kollo och att det skulle vara ännu ett misslyckande för barnen. Då väljer vårdnadshavarna att inte låta sitt barn åka på kollo hos oss.

En stor och växande utmaning som vi sett de senaste åren är att vårdnadshavare inte är ärliga i ansökningsprocessen när det gäller sina barns behov. Detta gör arbetet svårt för våra ledare som inte har någon bakgrundsfakta om barnet och det tar ibland flera dagar innan barnet kan fungera i verksamheten.

Stiftelsen Malmö sommargårdar ser att det finns möjligheter att möta barnkonventionens krav och erbjuda kollovistelse för fler barn inom Malmö stad och tillsammans med Funktionsstödsförvaltningen kanske alla barn. För att det ska kunna bli verklighet krävs att Stiftelsen har möjlighet att anställa fler personal för att klara av att möta alla barnens behov. Det behövs även mer kompetensutveckling både för den fasta personalen men främst för våra sommararbetare. Vi har under samverkan med Funktionsstödsförvaltningen även startat ett samarbete för utbildning och kompetensutveckling av vår sommarpersonal.

För att säkra upp kolloverksamheten och dess kvalitet i framtiden äskar Stiftelsen Malmö sommargårdar en utökning av det årliga driftbidraget med **880 000 kronor** fr.o.m. år 2023 för att kunna anställa en extra personal på varje stuga. Detta skulle betyda att stugorna skulle vara bemannade med tre personal på 24 barn största delen av dagen.

Malmö 2022 02 15

För styrelsen

Rose-Marie Gudmundsson

Ordförande

Stiftelsen Malmö Sommargårdar

Marie Österlund

Verksamhetschef

Stiftelsen Malmö Sommargårdar

Budgetskrivelse 2023

Funktionsstödsnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	13
Kommunbidrag	25
Riktade statsbidrag och övriga bidrag	29
Begäran om investeringsram.....	31
Investeringsram.....	31

Sammanfattning

Funktionsstödsnämnden utgör som en socialnämnd det yttersta skyddsnätet för människor inom nämndens målgrupper. Funktionsstödsnämndens verksamhet styrs av LSS-lagstiftningens och socialtjänstlagens intentioner, hälso- och sjukvårdslagen samt de politiska målen i Malmö stad. Nämndens verksamheter främjar inkludering och kärnuppgifterna utgår ifrån mänskliga rättigheter och ett arbetssätt som fokuserar på barnens bästa, antidiskriminering och jämlikhet, självbestämmande och delaktighet genom hela livet. Malmöbor med behov av stöd och hjälp ges förutsättningar för en meningsfull tillvaro med inflyttande över sin vardag och i samhället. Nämndens hälsofrämjande och förebyggande arbete har en stor betydelse för livskvaliteten och bidrar till en jämlik hälsa för målgrupperna.

Behovet av insatser till funktionsstödsnämndens målgrupper beräknas fortsätta öka under 2023 och framöver samtidigt som komplexiteten inom ärendena uppnår en högre nivå än tidigare. Ett ökat inflöde av ansökningar om platser på LSS-boende för barn och unga har registrerats sedan hösten 2021 och enligt förvaltningens kännedom om inkommande ärenden våren 2022 är denna en trend som fortsätter till 2023. Efterfrågan om daglig verksamhet LSS har nått rekordnivåer som inte står i proportion till befolkningsutvecklingen. Samtidigt finns det även för de av nämndens målgrupper som inte är berättigade till daglig verksamhet ett utökat behov av social samvaro och meningsfull sysselsättning.

Att fortsätta bygga nya boenden för nämndens målgrupp inom LSS-området kommer vara fortsatt prioriterat de kommande åren. Funktionsstödsnämnden vill framhålla vikten av att kommunfullmäktige avsätter medel för LSS-utbyggnad under 2023. Samtidigt bedöms förvaltningens befintliga lokalbestånd vara i behov av underhåll framöver.

Funktionsstödsnämndens målgrupper kräver både bred och fördjupad kompetens hos såväl medarbetare som chefer. Kompetens behöver finnas för brukarens hela liv, från barn- till ålderdom. Det är av avgörande betydelse att förvaltningen kan rekrytera, utveckla och behålla engagerade medarbetare med rätt kompetens. Förvaltningen arbetar för att hitta kostnadseffektiva strukturer för kompetensutveckling och kompetenspåbyggnad. En prioriterad fråga för funktionsstödsnämnden är att medarbetarna ska erbjudas goda anställningsvillkor samt en god arbetsmiljö.

Även hälso- och sjukvårdsorganisationen behöver ha ett hela-livet-perspektiv vilket kräver en hög och bred kompetens. Att mer kvalificerad vård kommer bedrivas i hemmet i och med omställningen till nära vård berör samtliga nämndens verksamheter och i synnerhet hälso- och sjukvården. Fokus kommer att vara på den fortsatta uppbyggnaden av en hållbar hälso- och sjukvårdsorganisation med adekvat bemanning av legitimerad personal som har rätt kompetens och förutsättningar för att utföra sitt grunduppdrag och att driva utvecklingen av en god och nära vård i nära samarbete med förvaltningens olika verksamheter. Förstärkningar av hälso- och sjukvårdsverksamheten bedöms leda till ett minskat behov av inhyrd personal från bemanningsföretag inom sjuksköterskeorganisationen såväl som möjlighet till förebyggande arbete och ett hållbart medarbetarskap inom hela hälso- och sjukvårdsverksamheten.

Funktionsstödsnämnden vill framhålla att inför 2023 finns det behov av ett utökat kommunbidrag för att kunna möta de förändringar och utmaningar som nämnden står inför.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2023 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Funktionsstödsnämndens insatser riktar sig till Malmöbor som återfinns i samtliga åldrar. Samverkan med andra nämnder kan därmed se olika ut beroende på om det är samverkan kring barn, personer mitt i livet eller äldre. Många Malmöbor har ett stödbehov som kan kopplas till ansvarsområden hos olika nämnder och det är viktigt att övergångarna blir så sömlösa som möjligt för Malmöbon, oavsett organisering.

Den demografiska utvecklingen

Malmö fortsätter att växa. Sedan 2015 har Malmö haft en relativt stor ökning av barn i grund- och förskoleåldern. Denna ökning förväntas avta de kommande 10 åren. Istället beräknas gruppen unga i gymnasieåldern att växa snabbast följd av gruppen 80 år eller äldre. Eftersom funktionsstödsnämndens ansvarsområden omfattar hela befolkningen kan förändringar i stadens ålderssammansättning ha stor påverkan, om än för olika områden.

I genomsnitt har antalet elever i Malmös grundsärskola ökat med 14 procent de senaste fyra åren, vilket överskrider den generella ökningen i grundskolan. Enligt grundskoleförvaltningens och funktionsstödsförvaltningens bedömning kommer ökningen fortsätta även kommande år. Skulle ökningen fortsätta i samma takt som tidigare år innebär det en ökning med drygt 100 elever till 2024.

De senaste årens tillströmning till grundsärskolorna har inneburit en ökning av elever i gymnasiesärskolorna, vilken förväntas accelerera de kommande åren. Den demografiska utvecklingen är en delförklaring till ökningen, men även andra faktorer påverkar antalet elever på gymnasiesärskolan. Skolverket rapporterar att såväl antalet kommuner som skolenheter som erbjuder gymnasiesärskoleutbildning har minskat sedan 2013. Detta har inneburit att allt fler elever flyttar till en kommun som erbjuder skolformen, eller börjar studera i en annan kommun än de är folkbokförda i. För Malmö innebär detta en inströmning av elever från andra kommuner, både de som flyttar till Malmö och de som studerar här men bor i en annan kommun.

Ur ett längre perspektiv förväntas det ökande antalet elever på gymnasiesärskolor och den demografiska ökningen av unga vuxna i Malmö påverka behovet av insatser inom nämndens ansvarsområde. I första hand förväntas behovet av daglig verksamhet öka som en direkt följd av utvecklingen inom gymnasiesärskolan, men även insatser såsom LSS-boende och personlig assistans kommer sannolikt att påverkas. Dessutom har pensionsåldern höjts med ett år till 68 år och på sikt väntas den öka ytterligare ett år. För daglig verksamhet innebär den justerade pensionsåldern en ökning med minst sju brukare per år.

Därtill ska beaktas att medellivslängden i befolkningen ökar generellt, men särskilt för människor med funktionsnedsättningar. Exempelvis, i slutet av 1940-talet blev personer med Downs syndrom ungefär 15 år gamla, medan medellivslängden idag är närmre 60 år och ökande. Utvecklingen är förstås oerhört positiv men ställer samtidigt krav på nämnden att tillgodose behov under ett allt längre och mer aktivt liv.

Socialnämndernas gemensamma arbete för kvalitet och effektivitet gentemot Malmöbon

De tre socialnämnderna arbetar för att säkerställa en långsiktigt socialt hållbar utveckling i Malmö, vilket innebär att leverera verksamhet av god kvalitet till målgrupperna och att detta görs på ett effektivt sätt. Några av de mest utsatta Malmöborna har komplexa behov som innebär att de behöver stöd och hjälp från mer än en socialförvaltning. Det kan till exempel röra sig om äldre personer som har en psykisk funktionsnedsättning samtidigt med missbruks- och beroendeproblem eller barn med behov av insatser enligt LSS där föräldrarna har behov av stöd på grund av bristande föräldraförmåga.

Nämnderna har ett pågående arbete som syftar till att förbättra kvaliteten för de brukare som har behov av stöd från mer än en förvaltning. Genom att förbättra samverkan blir verksamheterna också bättre på att ge rätt insats i rätt tid och kan därmed undvika dyrare, akuta insatser. Det gemensamma arbetet syftar till att skapa en samverkanskultur med förtroende, tillit och förståelse för varandras arbete som grund.

Mer konkret arbetar nämnderna för att ta fram en överenskommelse för hur samverkan ska ske i gränsöverskridande ärenden samt hur insatser ska finansieras. Förhållningssätt, övergripande arbetsprocesser och mötesformer ska beskrivas och implementeras. Nämnderna kommer även att arbeta för att utveckla kunskapen om varandras verksamheter och ansvarsområden, samt tydliggöra hantering av anmälningar och kontaktvägar för Malmöbor och tjänstepersoner.

Ett fortsatt tätt och utvecklat samarbete mellan de tre nämnderna är av stor vikt framöver för att respektive nämnd ska kunna erbjuda Malmöbon en god service och ett gott stöd även där det inte framgår med tydlighet vilket reglemente behovet faller inom. Nämnden välkomnar stadskontorets översyn av nämndernas reglemente för att förtydliga ansvaret för målgrupperna samt i förhållande till den nya socialtjänstlagen och samsjuklighetsutredningen. Malmö väntas även stå värdstad för den internationella konferensen "European Social Services Conference" (ESSC) 2023, en konferens som socialnämnderna planerar att delfinansiera.

Funktionsrätt, en förutsättning för jämlikhet

Funktionsrätt utgår från principen om ett universellt utformat samhälle och handlar om rätten att fungera i samhällets alla delar på lika villkor, oavsett funktionsnedsättning och oavsett hinder. Funktionsrätt talar mer om varför människor ska ges lika tillgång till samhället, än varför de inte har det. Det tar avstamp i FN:s konvention om mänskliga rättigheter och FN:s konvention om rättigheter för funktionshindrade och pekar på att varje människa har rätten att fungera i samhället.

Arbetet med funktionsrätt behöver framöver förstärkas i Malmö och genomsyra samtliga nämnders arbete för att säkra en stad som är till för alla. Att etablera begreppet funktionsrätt är en del i att göra samhället mer tillgängligt och ett viktigt steg i att få tillgängligheten att bli lika naturlig som barnrätt eller jämställdhet i nämndernas processer. I Malmö stads Hållbarhetsrapport 2020 konstateras att det finns ett flertal områden där det saknas statistik för att bilden ska bli komplett avseende hur olika grupper av människor har det i relation till målen i Agenda 2030, där personer med funktionsnedsättning inklusive barn med funktionsnedsättning lyfts som grupper som är svåra att synliggöra.

I Malmö stads budget anges tydligt att inkludering, delaktighet och människors lika värde är bärande utgångspunkter. Staden har många år av framgångsrikt arbete kring olika rättighetsfrågor, med kraftsamlingar kring barnrätt, våld i nära relationer och jämställdhet. Det är viktigt att stadens arbete utgår ifrån en helhetssyn kring funktionsrätt och tillgänglighet som på sikt blir välförankrad i stadens ordinarie styrning. Funktionsrätten är en grundfråga i funktionsstödsnämnden och en självklar del i nämndens uppdrag. För att uppnå ett Malmö där inkludering och delaktighet för människor med funktionsnedsättning ska bli verklighet så behöver arbetet fortsätta och förstärkas inom stadens samtliga nämnder.

Myndigheten för delaktighet (MFD) gör årligen en enkätundersökning kring hur landets kommuner lever upp till och arbetar för att uppnå regeringens funktionshinderspolitiska mål. Alla stadens förvaltningar har svarat på enkätundersökningen. Återkopplingen från MFD efter enkätsvar 2021 visade att det finns ett tydligt utvecklingsbehov i staden kopplat till kunskap om det funktionshinderspolitiska målet och kännedomen om konventionen om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning på kommunledningsnivå. Därtill lyfts behovet av att stadens arbete med funktionshinderfrågor beskrivs i en specifik strategi för att skapa struktur och systematik i arbetet. Ett sätt att stärka och följa arbetet med funktionsrätt är att ta fram ett vägledande program som stöd till övriga förvaltningar i arbetet med att låta funktionsrätten genomsyra stadens rättighetsarbete. Ett gemensamt program skulle möjliggöra tydliga, uppföljningsbara mål som systematiskt följs upp och utvärderas. Detta skulle också kunna leda till att åtgärder ger önskvärda effekter och bidra till att öka tillgängligheten och delaktigheten för Malmöborna. Nämnden har en ambition om att skapa ett gemensamt och stadsövergripande vägledande program som alla stadens förvaltningar kan arbeta utifrån och som bedöms vara mer resurseffektivt. Det finns således flera olika skäl till att ett gemensamt vägledande program för funktionsrätt, delaktighet och tillgänglighet

bedöms vara av stor betydelse.

Gemensamt arbete för likvärdiga uppväxtvillkor

Trygga och likvärdiga uppväxtvillkor för barn och unga är en omfattande utmaning för staden. Under de senaste åren har orosanmälningar om barn och unga ökat i snabbare takt än utvecklingen av antalet personer i åldersgruppen. Malmö stads nämnder behöver tillsammans verka för att öka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer i barns och ungas livsmiljöer.

I arbetet med att säkra likvärdiga förutsättningar och uppväxtvillkor behöver förebyggande och tidiga insatser kring barn och unga prioriteras och ges på den arena där barnet/den unge befinner sig. Det gäller flera delar av stadens verksamhet exempelvis förskola, skola, socialtjänst, öppen verksamhet, kultur- och fritidsverksamheter. Förebyggande insatser bidrar till att använda samhällets resurser på bästa sätt och till att undvika mer kostsamma insatser längre fram. I Malmökommissionens slutrapport lyfts tidiga insatser fram som högt prioriterat och pågående arbete i Malmö stad har en tydlig koppling till den forskning och de goda exempel som Socialstyrelsen samlat i den så kallade Kunskapsguiden.

Funktionsstödsnämnden, arbetsmarknads- och socialnämnden samt skolnämnderna är överens om att strukturerade och tydliga former för samverkan mellan nämnderna kring barns och ungdomars behov är en viktig förutsättning för tidiga insatser. I Malmö sker denna strukturerade samverkan bland annat genom "Samverkan för barn och unga i Malmö" (SBUM). Denna samverkansgrupp har representanter från flera berörda nämnder, polisen och Region Skåne, bland annat i ett samverkansprojekt kallat Trygga barnet.

Det finns cirka 300 000 barn i Sverige med funktionsnedsättning. Av en studie som Myndigheten för delaktighet (MFD) genomfört framgår att föräldrar till barn med funktionsnedsättning har sämre levnadsvillkor än andra föräldrar och skillnaderna finns inom områden som har stor påverkan på livet, som hälsa och ekonomi. De svårigheter och hinder som föräldrarna beskriver handlar inte i första hand om barnets funktionsnedsättning utan fokus ligger på de aktörer som har verksamheter där barnet ingår eller som tillhandahåller stöd av olika slag. Föräldrar till barn med funktionsnedsättning beskriver att det ofta finns en förväntan på dem att ta ett större ansvar och möta andra krav än vad övriga föräldrar gör. De beskriver att de verksamheter som barnen möter eller deltar i ofta saknar beredskap, resurser och kunskap för att inkludera barn med funktionsnedsättning. MFD konstaterar att det behövs mer kunskap om vilket stöd som krävs för att de verksamheter som möter barn med funktionsnedsättning ska kunna ta sitt fulla ansvar. Vidare anser MFD att ökad kunskap i förlängningen kan leda till åtgärder som gör att föräldrar kan ägna mer tid åt sina barn och mindre tid åt det omfattande ansvar och arbete som funktionsnedsättningen medför.

Samma problematik har uppmärksammats av Socialstyrelsen som tagit fram ett utbildningspaket, "Att möta föräldrar till barn med funktionsnedsättning", i syfte att öka kunskapen om barn med funktionsnedsättning bland barnhälsovårdens personal och tillförsäkra ett anpassat stöd till anhöriga. Kunskapsstödet belyser situationen för föräldrar till barn med funktionsnedsättning där riskfaktorer för ohälsa hos föräldrarna behandlas. För kontinuerlig kontakt med föräldrar till barn med funktionsnedsättning krävs extra flexibilitet utifrån föräldrarnas önskemål. Eftersom olika aktörer ansvarar för att ge stöd till barn med funktionsnedsättning blir det svårt för föräldrar, och ibland även för professionella, att förstå vem som gör vad, vart föräldrar ska vända sig och vilka möjligheter till stöd som erbjuds av samhället. Socialstyrelsen lyfter särskilt att med en gemensam planering blir det lättare att undvika att åtgärder eller insatser saknas, krockar med varandra eller rent av motverkar varandra samt att samordning behöver ske inom respektive huvudman såväl som mellan huvudmän.

Möjligheter till ett individanpassat boende

Att ha en egen bostad av god kvalitet är en grundförutsättning för att kunna leva ett självständigt liv. För personer med omfattande funktionsnedsättningar är bostaden många gånger än mer betydelsefull, många tillbringar en stor del av sin tid i hemmet och bor kanske kvar i samma boende hela livet.

Boverket menar att i och med att lagar, förordningar, föreskrifter och allmänna råd är föremål för förändring över tid, är det möjligt att behov som omfattas av LSS kan komma att ändras och påverka exempelvis målgruppen och utformningen av den enskildes bostad. Eftersom LSS-boenden även är personalens arbetsplats, som bland annat regleras i Arbetsmiljöverkets föreskrifter, kan boenden enligt

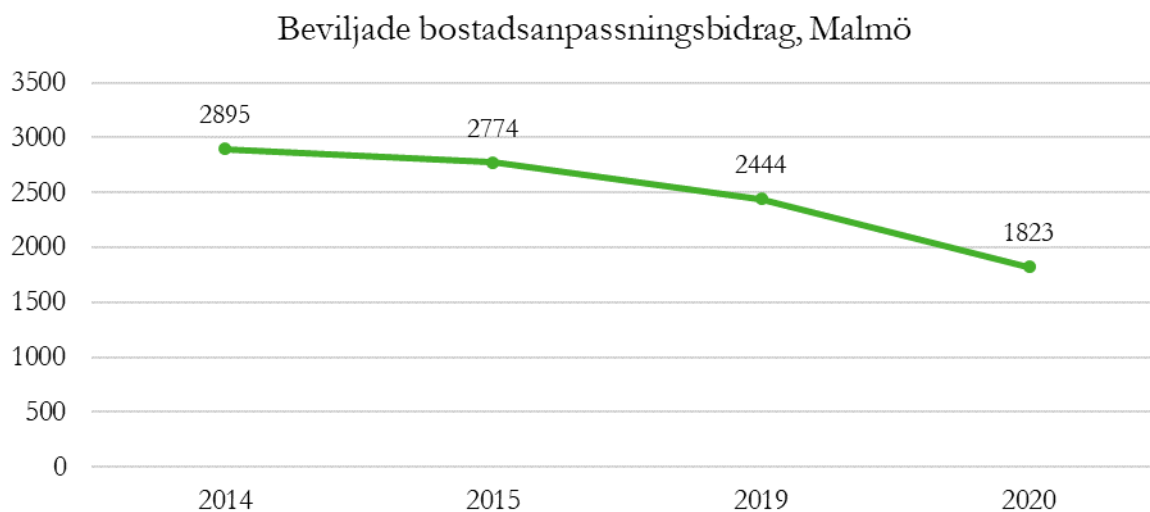
LSS komma att förändras i takt med att författningarna avseende arbetsplatsens utformning ändras.

I målgruppen är behoven mycket individuella och de kan inte alltid tillgodoses trots att kommunen bygger gruppboendestäder. Därför kan det ibland vara svårt att fylla platserna, samtidigt som det också kan vara svårt att erbjuda lämpligt boende för vissa personer. Det är en utmaning att kunna förutse behovet av nya bostäder i ett längre perspektiv då stödbehovet är både individuellt och i ständig förändring.

Situationen med underskott av bostäder på den öppna bostadsmarknaden påverkar också förutsättningarna för personer med funktionsnedsättning att ordna en bostad själva. Därmed påverkas möjligheterna för en person som skulle kunna flytta från en bostad med särskild service enligt LSS (främst servicebostad) till en bostad i ordinärt boende.

Svårigheten att få en bostad på hyresmarknaden kan även påverkas av olika former av diskriminering inom de bostadsförmedlingssystem som används. I ”Diskriminering vid tillhandahållande av hyresbostäder” från december 2021 konstaterar Diskrimineringsombudsmannen (DO) att det inte finns något enhetligt system för hur hyresbostäder förmedlas i Sverige. Det är istället upp till varje bostadsföretag och hyresvärd att tillämpa de arbetssätt, krav och villkor som de tycker är mest lämpliga. DO förespråkar transparenta och förutsägbara förmedlingssystem som minskar risken för diskriminering och att diskrimineringsgrunden bristande tillgänglighet även ska omfatta samhällsområdet bostäder.

För personer som bor i ordinärt boende kan det vara viktigt med bostadsanpassningsmöjligheter för att kunna fortsätta leva ett självständigt liv vid åldrande eller vid ett försämrat hälsotillstånd och ett utökat behov av stöd. På nationell nivå har både antalet beviljade bostadsanpassningsbidrag och de totala kostnaderna minskat kraftigt sedan 2014. Antalet beviljade bostadsanpassningar minskade under perioden med 28 procent samtidigt som kostnaderna sjönk med 26 procent. Även i Malmö syns en liknande trend med minskningar såväl i antal beviljade bidrag som kostnadsmässigt. Antalet beviljade bidrag har minskat med 37 procent mellan 2014 och 2020 vilket diagrammet nedan visar.

Utan bostadsanpassning kan ett ökat behov av stöd uppstå och slutligen behov av en annan boendeform. Med anledning av den kraftiga nedgången av beviljade bidrag, som i många kommuner sammanfaller med förändring av lagstiftning 2018, gav regeringen 2021 Boverket i uppdrag att utvärdera den nya lagen och att analysera hur den har påverkat utvecklingen av bidraget. Uppdraget ska redovisas senast i februari 2023.

Gemensamt arbete för fysisk och psykisk hälsa

Folkhälsomyndigheten lyfter att fler personer med funktionsnedsättning skattar sin hälsa som dålig jämfört med befolkningen i övrigt. Även när det gäller levnadsvanor framgår att stillasittande fritid, fetma och låg konsumtion av frukt och grönt är vanligare bland personer med funktionsnedsättning. Myndigheten lyfter också att det är vanligare bland personer med funktionsnedsättning att önska stöd att

ändra dessa levnadsvanor jämfört med övrig befolkning.

Funktionsstödsförvaltningen ingår i programmet Cities Changing Diabetes tillsammans med andra förvaltningar i Malmö stad samt Malmö universitet, Region Skåne och läkemedelsföretaget Novo Nordisk. Programmet syftar till att begränsa ökningen av typ 2-diabetes genom samverkan över sektorer och discipliner. En kartläggning som är gjord inom samarbetet visar att förekomsten av diabetes typ 2 i Malmö har fördubblats mellan 2011 och 2018. Utifrån de sammanlagda inventeringarna kommer åtgärder tas fram för att sedan integreras i respektive nämnds ordinarie arbete. Nästan en femtedel av brukare med HSL-insats i funktionsstödsförvaltningen har någon typ av diabetes. Diabetesförbundet uppskattar att en halv miljon svenskar har diabetes vilket betyder att andelen i funktionsstödsförvaltningen är mer än tre gånger så hög som riksgenomsnittet.

Regeringen och Sveriges kommuner och regioner (SKR) gjorde 2021 ett tillägg i överenskommelsen om insatser inom området psykisk hälsa som idag benämns ”Insatser inom området psykisk hälsa och suicidprevention”. I överenskommelsen tydliggörs behovet av ökad samverkan i det befolkningsinriktade suicidpreventiva arbetet både inom och mellan regioner och kommuner samt behovet av att stärka det kunskapsbaserade suicidpreventiva arbetet.

Funktionsstödsförvaltningen ansvarar initialt för att samordna det suicidpreventiva arbetet i socialförvaltningarna, grundskoleförvaltningen samt gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen inom Malmö stad utifrån Uppdrag psykisk hälsa. Kartläggningar inom området suicidprevention pågår inom flera av stadens förvaltningar vilket även görs i primärvården och specialistpsykiatri i Malmö. Fler riktade insatser behövs för att minska stigmatisering kring psykisk ohälsa och suicid och kartläggningen syftar till att ge en bild av arbetet som pågår samt belysa ytterligare behov av utbildningsinsatser, intern och extern samverkan samt stöd till närstående. Forskning visar att personer som ger vård, omsorg och stöd till närstående med funktionsnedsättningar och/eller psykisk ohälsa löper högre risk att drabbas av egen ohälsa. Socialstyrelsen lyfter att vårdnadshavare till barn med funktionsnedsättning också har en ökad ohälsa jämfört med andra föräldrar. Även många anhöriga till vuxna personer som lever med psykisk ohälsa har ett omfattande och betungande samordningsansvar, parallellt med ett stort emotionellt och socialt ansvar för sin närstående. Fler kvinnor än män upplever fysisk och psykisk påfrestning till följd av att vara anhörig och fler kvinnor än män går också ner i arbetstid.

Ett steg mot jämlik hälsa, omställningen till en nära vård

Sveriges omställning till nära vård som inleddes 2021 och pågår till 2027 innebär förändrade förhållningssätt och ökat fokus på personcentrering och arbetssätt där olika aktörer samverkar mer för att vården ska bli mer modern, effektiv, jämlik och tillgänglig för de som är i behov av den. Fokus kommer att vara på det proaktiva arbetet där vårdgivaren möter individens unika behov i stället för att individen ska anpassa sig till vårdgivarens organisation. För att möjliggöra detta är teamsamverkan mellan den regionala och den kommunala primärvården avgörande.

Omställningen innebär att det blir möjligt för fler individer med komplexa behov att få hälso- och sjukvård i hemmet i stället för på sjukhus. När mer vård bedrivs i hemmet kommer utmaningar med till exempel trångboddhet, lyhördhet och framkomlighet skapa svårigheter i att bedriva viss vård. För individen och anhöriga blir det också en omställning när den privata sfären i större utsträckning blir en miljö för hälso- och sjukvårdsinsatser vilket ställer än högre krav på förvaltningens verksamheter att utveckla ett förstärkt anhängarperspektiv. Inom LSS-boenden kan andra brukare påverkas om en individ har mycket vård i boendet, i detta har personalen en viktig roll som informationsbärare. Förändringarna kommer att kräva förstärkt bemanning inom hälso- och sjukvårdsorganisationen och kompetensutveckling för de som arbetar nära individen bland annat genom att stärka grundkompetens inom hälso- och sjukvård för medarbetare och chefer. Även specialistutbildningar och övrig kontinuerlig fortbildning för legitimerad personal kommer att krävas. Omställningen till nära vård kommer påverka de ekonomiska förutsättningarna framöver.

Meningsfull sysselsättning

Vid sidan om en egen bostad av god kvalitet är meningsfull sysselsättning en förutsättning för att personer med funktionsnedsättningar ska tillgodoses goda levnadsvillkor.

Daglig verksamhet enligt LSS kan erbjudas brukare i personkrets 1 och 2 som är i arbetsför ålder. Syftet är att ge den enskilde möjlighet att leva som andra genom personlig utveckling och ökad självständighet. Insatsen utformas och anpassas efter den enskildes intressen, behov och förutsättningar. Innehållet varierar från sinnesstimulering och social samvaro till arbete på företag i grupp eller enskilt, vilket innebär att daglig verksamhet riktar sig både till personer som aldrig kommer kunna stå till arbetsmarknadens förfogande och till de som med rätt stöd har möjlighet att nå ett lönearbete.

I rapporten ”Behovet av arbetsmarknadspolitiska insatser för personer med funktionsnedsättning i spåren av pandemin och Arbetsförmedlingens reformering” från hösten 2021 slår MFD fast att både pandemin och reformeringsarbetet har haft stora konsekvenser för personer som står långt från arbetsmarknaden. Under pandemin har tillgången till praktikanställningar och subventionerade anställningsformer kraftigt minskat. Många planerade och påbörjade sysselsättningsåtgärder har avslutats eller inte kommit i gång då dessa i allmänhet har varit svårare att genomföra på distans. Vidare konstaterar MFD att digitaliseringen av Arbetsförmedlingen har ökat utanförskapet och lett till att det kan ta lång tid innan en arbetssökande får en personlig kontakt vilket ökar risken att arbetssökande inte får det stöd de behöver.

I sin lägesrapport för insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning från 2021 konstaterar Socialstyrelsen att daglig verksamhet är en av de LSS-insatser som ökat mest de senaste åren. Sedan 2010 har antalet personer med daglig verksamhet ökat med 25 procent, vilket kan bara delvis förklaras av befolkningsutvecklingen.

En annan målgrupp som är i behov av att delta i samhällets gemenskap och ha en meningsfull sysselsättning är personer med psykisk funktionsnedsättning. Insatser erbjuds i kommunal regi men också av stiftelser och ideella organisationer. Målet med sysselsättningen är en övergång till den reguljära arbetsmarknaden men i målgruppen ingår även personer som på grund av sjukdom varken kan delta i arbete eller studier. I Socialstyrelsens lägesrapport 2021 konstateras att andelen personer ur målgruppen som får arbete på den reguljära arbetsmarknaden minskat. Som anledning anges en rädsla hos arbetsgivare att anställa personer med psykisk funktionsnedsättning, svårigheten att komma in på arbetsmarknaden efter en längre tids sjukskrivning och svårigheter att hitta lämpliga arbetsmiljöer där det både finns passande arbetsuppgifter och en stöttande och förstående omgivning.

Svårförenliga krav från tillsynsmyndigheter

Vid tillsynsmyndigheternas granskningar av funktionsstödsnämndens verksamheter har det under de senaste åren blivit allt tydligare att kraven som myndigheterna ställer på verksamheterna ibland är svåra att förena. Inspektionen för vård och omsorg (IVO) gör tillsyn utifrån patient- och brukarperspektiv medan Arbetsmiljöverkets tillsyn fokuserar på hur arbetsgivare lever upp till arbetsmiljöreglerna. Funktionsstödsnämnden har uppmärksammat att det finns tydliga exempel på att insatser som ska genomföras som en del av Arbetsmiljöverkets tillsyn är svårförenliga med de insatser som ska genomföras som en följd av IVO:s tillsyn och vice versa. Under 2021 har dialog kring de svårförenliga kraven inletts med myndigheterna. Funktionsstödsnämnden ser ett behov av att bygga upp en tydlig struktur för dialogerna och kommer att fortsätta denna process men vill lyfta vikten av att dessa diskussioner även sker på nationell nivå.

Utmaningar gällande tillgång på arbetskraft och kompetens

Antalet anställda i välfärden beräknas öka kraftigt fram till 2029. Ökningen är främst koncentrerad till vård och omsorgssektorn. Samtidigt som behovet av välfärd ökar går stora grupper av medarbetare i pension varje år framöver.

Välfärdssektorn har klarat av tidigare kompetensutmaningar genom att bland annat rekrytera och förändra arbetssätt och organisation. Nu behöver ytterligare fokus riktas mot att ta vara på befintliga medarbetares kompetens och att arbeta strategiskt med omställning. Sobona och de fackliga organisationerna har kommit överens om ett nytt omställningsavtal, en satsning på arbetsmiljö samt ett moderniserat pensionssystem, med höjda avsättningar.

Socialstyrelsens nationella kartläggning av kompetensen hos personal som arbetar i bostad med särskild service enligt LSS visar att det inom LSS-området hittills inte funnits samma tydliga professionaliseringsprocesser som återfinns inom exempelvis sjukvård, skola eller det sociala arbetet.

Kartläggningen visar också att det finns begränsningar i tillgång till kompetensutveckling för personal på LSS-boenden. I "Praktiknära ledarskap inom funktionshinderverksamheter" (Arvidsson och Björne 2021) lyfts det faktum att LSS-området är ett av Sveriges största yrkesområden och sysselsätter fler än 100 000 personer, men trots detta saknas fortfarande tydliga stödstrukturer och kopplingar till utbildningssystemen. Detta gäller såväl på gymnasie- som på högskolenivå.

En digital och säker välfärd

Den påskyndade digitaliseringen av flera samhällsfunktioner bland annat till följd av pandemin har inneburit större digitalt utanförskap för personer med funktionsnedsättning. När stöd och tillgång till samhällsfunktioner enbart erbjuds digitalt är det viktigt att ta hänsyn till att personer med en funktionsnedsättning kan behöva hjälpmedel, ökad kunskap och mer stöd för att klara av sin nya vardag. Genom fler anpassade digitala lösningar och verktyg ökar förutsättningarna för brukaren att kommunicera, ta del av information och att delta i samhällslivet på lika villkor som andra.

Teknik- och systemutveckling i Malmö stad behöver ske på ett inkluderande sätt. Under de senaste åren har utbyggnad av det trådlösa nätverket inom nämndens verksamheter skett och det finns nu tillgång till trådlöst nätverk för samtliga medarbetare. Detta är en förutsättning för den digitala arbetsplatsen och det pedagogiska arbetet med brukarna. Förvaltningen har i alla lägenheter där det är möjligt byggt ut infrastrukturen för att skapa förutsättningar för tillgång till internet för brukarna. Dock finns det inte en lösning med leverantörer av internet för brukarna att nyttja, vilket har varit ett problem under flera år. Nämnden vill framhålla att det är av yttersta vikt att detta prioriteras i staden och drivs fram skyndsamt för att motverka det digitala utanförskapet för målgruppen.

I takt med att digitaliseringen ökar krävs även fokus på kontinuerlig framförhållning och uppföljning av informationssäkerheten. Funktionsstödsnämnden vill framhålla att det finns behov av en förbättrad infrastruktur och informationssäkerhet för digitalt utbyte med till exempel Region Skåne och andra myndigheter. För att undvika att de sociala nämndernas målgrupper hamnar i utanförskap måste den digitala infrastrukturen utvecklas och anpassas till krav som sekretess vid informationsöverföring.

Även arbetet mot brott i välfärden främjas av anpassade krav för sekretess mellan myndigheter. Oegentligheter och brott i välfärden är en fortsatt utmaning på nationell nivå och har identifierats av SKR som en av de tio viktigaste trenderna som påverkar det kommunala uppdraget. Ett område som är särskilt utsatt för risk är personlig assistans. Inom Malmö stad pågår ett koordinerat arbete mot brott och oegentligheter i välfärden som bygger på ett brett samarbete mellan stadens nämnder, statliga myndigheter och aktörer i civilsamhället. Ett löpande arbete med att förebygga, upptäcka och åtgärda oegentligheter inom välfärdssystemet pågår enligt den framtagna handlingsplanen "Att förebygga och hantera ekonomisk brottslighet och oegentligheter i välfärden".

Ramavtalet med huvudsystemleverantören för hela socialtjänstklustret löper ut i september 2023. En gemensam upphandling med stadens socialtjänstförvaltningar kommer kräva samfinansiering och tätt samarbete vid behovsinventering inför att definiera funktionskrav. Vidare ingår Malmö stad i SKR:s beställargrupp för socialtjänsten och samarbetar med nationella aktörer och andra kommuner för att möjliggöra informationsutbyte inom området samt gemensamma ramverk för nyttjande av nationella tjänster.

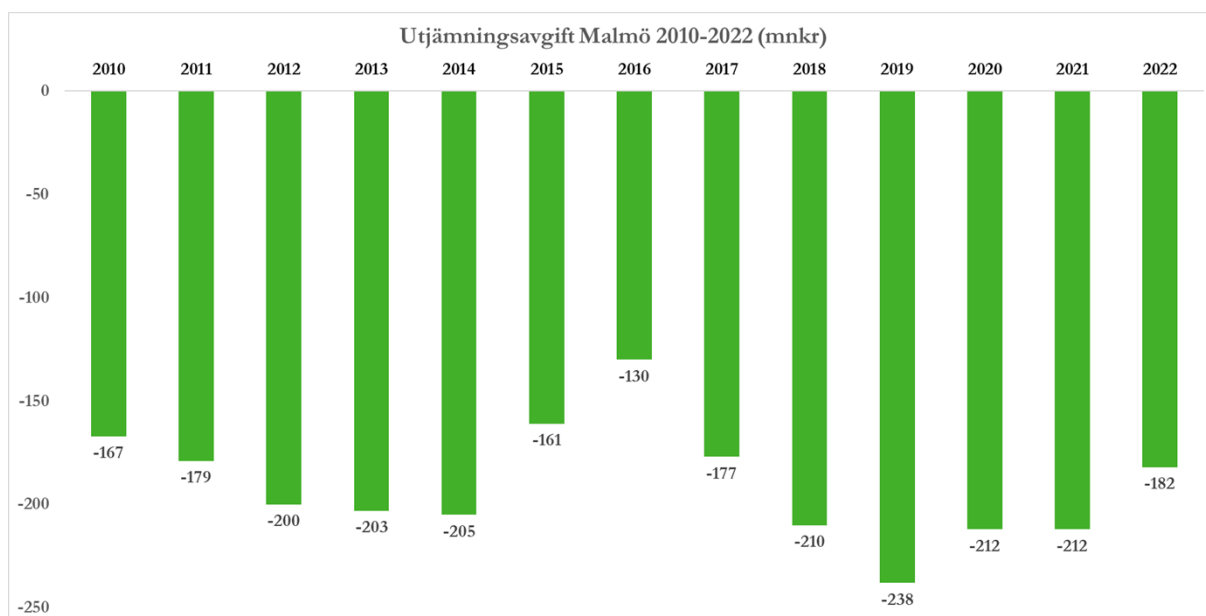
Ett utjämningsystem med inbyggda motsättningar

Malmö stad betalar årligen cirka 200 mnkr till det nationella LSS-utjämningsystemet. Systemet baseras på kommuners standardkostnad per invånare och att Malmö betalar en utjämningsavgift grundar sig på att staden har lägre LSS-kostnader per invånare än snittet i riket.

Diskrepansen mellan en kostnadseffektivitet ur kommunalekonomisk synpunkt och en höjd avgift till LSS-utjämningsystemet har uppmärksammats av SKR: "En översyn av LSS-utjämningsystemet bör undersöka möjligheten till att minska dess påverkbarhet och öka de ekonomiska incitamenten vid effektiviseringar. Nuvarande system medför att en kommun bara får behålla 70 procent av sina effektiviseringar beträffande personalkostnader." Vidare tar SKR upp behovet av att utjämningsystemet ska ta hänsyn även till kostnader för insatser enligt socialtjänstlagen som ges till målgruppen som komplettering eller alternativ till LSS-insatser.

Ett exempel inom funktionsstödsnämndens verksamhet är insatsen boendestöd enligt SoL som beviljas som alternativ till LSS-boende. Insatsen är kostnadseffektiv för nämndens ekonomi men har samtidigt en negativ påverkan på Malmö stads utjämningsavgift på sikt då kostnaden för SoL-insatser inte räknas in i standardkostnaden som står till grund för LSS-utjämnningen. Även LSS-utredningen konstaterar att LSS-utjämnningssystemet behöver justeras om föreslagna förändringar införs.

Utgjenningsavgiften 2022 baseras på kostnader och volymer för år 2020 och Malmös avgift blev 182 mnkr, vilket är 30 mnkr lägre än avgiften 2021. Nettokostnadsutvecklingen för pandemiåret 2020 är låg för riket. Detta kan bero på ovanligt höga intäkter i form av statsbidrag till följd av coronapandemin. Att utjämningsavgiften för Malmö stad är lägre än föregående år tyder på en något starkare kostnadsutveckling i Malmö än generellt i riket och i jämförelse med andra kommuner. Även om utjämningsavgiften minskat betalar staden fortfarande ett högt belopp till LSS-utjämnningssystemet, vilket illustreras i diagrammet nedan. Förvaltningen har sedan bildandet arbetat aktivt själva och gemensamt i staden med att kvalitetssäkra rapporteringen till LSS-utjämnningssystemet.

Kopplingen mellan kostnadsutvecklingen och förändringar i utjämningsavgiften innebär att ekonomiska satsningar på LSS-verksamheten kan, utöver en bättre kvalitet ur ett brukarperspektiv, leda till en minskad utjämningsavgift för staden.

Statliga utredningar och beslut som kan påverka nämnden framöver

Det finns ett antal större nationella utredningar och beslut som kan påverka funktionsstödsnämndens verksamhet och ekonomi de närmaste åren. Konsekvenserna är svåra att förutse och medför en osäkerhet i bedömningen av de kostnader som kommer att belasta nämndens budget framöver.

LSS-utredningen tillsattes för att se över assistansersättningen enligt socialförsäkringsbalken och delar av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Lagförändringarna föreslogs initialt träda i kraft den 1 januari 2022 men i dagsläget finns det ingen information om när förslaget ska behandlas. I utredningen föreslås införandet av nya insatser vilket kommer medföra en kostnadsförflyttning från stat till kommun, men kostnaderna för kommunen är i nuläget svåra att beräkna. Lagförändringarna kommer innebära förändringar av kommunens verksamheter. I ett inledande skede innebär det behov av omfattande utbildningsinsatser och skapa förutsättningar för att utreda, bedöma och besluta om samt utföra de nya insatserna.

Regeringen tillsatte 2021 en separat utredning som till 1 mars 2023 ska göra en **översyn av huvudmannaskapet för personlig assistans** och ge förslag om hur personlig assistans ska organiseras i ett statligt huvudmannaskap. Utredningen ska även se på fördelar och nackdelar med ett statligt

huvudmannaskap och utreda alternativ. Utgångspunkten är att personer som i dag har beslut om personlig assistans enligt LSS ska behålla sin rätt till personlig assistans i ett statligt huvudmannaskap.

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har på uppdrag av regeringen analyserat **timschablonen inom assistansersättningen**. Rapportens slutsats blev att assistansberättigade bör beviljas olika schablonbelopp beroende på kostnaderna i just deras assistans i stället för assistansersättning med ett av regeringen fastställt belopp per beviljad assistansstimme. En ersättningsmodell som tar hänsyn till att olika brukare kan ha olika behov av personlig assistans bedöms inte öka de statliga utgifterna samtidigt som övervältringen av kostnader från staten till kommunerna enligt rapporten ska minimeras. Det är i nuläget svårt att bedöma den ekonomiska effekten som en förändrad ersättningsmodell skulle innebära för nämnden, då effekten är beroende av de ersättningsnivåer som i så fall beslutas. Nämndens utförarenhet för personlig assistans enligt SFB, som är intäktsfinansierad via assistansersättning, har i flera år redovisat negativa budgetavvikelser till följd av att timsättningen inte är i paritet med faktiska kostnader för assistansen. En assistansersättning som bättre motsvarar det verkliga behovet av assistans hos den enskilde bedöms därför som positivt.

Utredningen **Stärkt rätt till personlig assistans - ökad rättssäkerhet för barn, fler grundläggande behov och tryggare sjukvårdande insatser** syftar till att stärka den personliga assistansen för barn och ge assistansanvändare förstärkt stöd vid behov av sjukvårdande insatser. Utöver detta syftar utredningen till att stärka rätten till personlig assistans för vissa hjälpbehov som är av stor betydelse för möjligheten att delta i samhällslivet och leva sitt liv på samma villkor som andra. Utredningens förslag förutsätter flera lagförändringar som föreslås träda i kraft den 1 januari 2023. Enligt utredningen innebär förslagen, ur ett ekonomiskt perspektiv att statens utgifter för assistansersättning kommer att öka medan kommunernas utgifter minskar. I sitt remissvar ställer sig funktionsstödsnämnden tveksam till påståendet. Kommunernas minskade kostnader till följd av nya grundläggande behov som berättigar till statlig assistansersättning kan ha överskattats i utredningens beräkningsmodell samtidigt som beräkningen inte tar hänsyn till samtliga kostnadsökningar som förslagen kan leda till.

Utredningen **Framtidens socialtjänst** har genomfört en översyn av socialtjänstlagen och lämnat förslag som skapar förutsättningar för en hållbar socialtjänst, såsom förebyggande och lätt tillgänglig socialtjänst, övergripande planering och planering av insatser, kunskapsbaserad socialtjänst och möjligheten att tillhandahålla insatser utan föregående behovsprövning. Den nya socialtjänstlagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2023. Bedömningen är att den nya socialtjänstlagen kommer att medföra ökade kostnader initialt, vilket utredaren menar att kommunerna behöver kompenseras för.

Statens offentliga utredning **Gode män och förvaltare - en översyn** presenterades i maj 2021. Det övergripande syftet med utredningen var att åstadkomma förbättringar för de personer som behöver god man och förvaltare. Utredningen föreslår att det ska framgå av lagen att anställda ställföreträdare ska kunna förordnas där det anses nödvändigt, vilket funktionsstödsnämnden ställde sig positivt till i sitt remissyttrande. Vidare konstaterade nämnden att anställda ställföreträdare arbetsrättsliga förhållande bör ses över. Om lagen hade öppnat upp för möjligheter till förordnande som juridisk person, hade arbetsrätten bättre kunnat säkerställas. Om, som förslaget förespråkar, det enbart är möjligt med personligt förordnande, innebär det att ansvaret för ärendet inte i någon del kan läggas på annan person. Detta komplicerar hantering av exempelvis oplanerad och planerad ledighet, vilket innebär en utmaning för nämndens förvaltare i nuläget.

Samsjuklighetsutredningen lämnade i november 2021 ett delbetänkande avseende en förbättrad och samordnad vård för personer med samsjuklighet. Utredningen föreslår att all behandling av skadligt bruk och beroende ska vara ett ansvar för regionernas hälso- och sjukvård. Vidare föreslås att socialtjänstens ansvar för personer med skadligt bruk och beroende ska förtydligas och fokuseras på fyra huvudsakliga områden samt att det blir obligatoriskt för kommuner och regioner att gemensamt bedriva en samordnad vård- och stödverksamhet för personer med särskilt stora samordningsbehov. Utredningen ska genomgå remisshantering och förslagen föreslås träda i kraft 2025. Det är svårt att i dagsläget bedöma förslagets påverkan på funktionsstödsnämndens verksamhet och ekonomi.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Kärnuppdraget inom funktionsstödsnämnden utgår ifrån mänskliga rättigheter och ett arbetssätt som fokuserar på barnens bästa, antidiskriminering och jämlikhet, självbestämmande och delaktighet. Nämndens arbete bedrivs främst på individ- och gruppnivå men även på struktur- och samhällsnivå.

Utgångspunkten för allt arbete börjar i det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Att stödja brukare i att kunna ta del av samhällets information och utbud av hälsofrämjande insatser har en stor betydelse för livskvaliteten och bidrar till en jämlik hälsa. Barn och unga, medborgare mitt i livet samt äldre personer får idag insatser utförda inom nämndens ansvar och i huvudsak enligt lagrummen inom LSS, SoL och HSL.

Förändringar i samhällsstrukturen, förtätad stadsmiljö med begränsad stimulianpassad miljö, nyanlända brukare med en annan medicinsk bakgrund samt en ökad psykisk ohälsa är faktorer som påverkar vardagen och livskvaliteten för nämndens målgrupper.

Personer med psykisk funktionsnedsättning har en ökad risk för isolering och passivitet och är ett prioriterat område inom nämndens förebyggande och hälsofrämjande arbete. Arbetet med att bedriva en samordnad vård- och stödverksamhet för personer med särskilt stora samordningsbehov behöver förstärkas, särskilt när det gäller samsjuklighet.

Alla personer med LSS-insatser har rätt till individuellt anpassade insatser, med syfte att ge goda möjligheter till självbestämmande, delaktighet och självständighet. Det gäller också den grupp som utvecklar eller riskerar att utveckla ett beteende som i särskilt hög grad utmanar verksamheterna. Här krävs lösningar som gör att personen kan återfå balansen i sitt liv vilket är ett mycket stort och utmanande arbete inom verksamheterna. Detta påverkas av skärpt tillämpning av lagstiftning med större fokus på självbestämmande och färre begränsningsåtgärder.

För barn och unga med funktionsnedsättningar ses öknings av elever i grund- och gymnasieskolorna som sannolikt kommer medföra ett ökat behov av insatser på sikt inom nämndens ansvarsområde. Omfattningen av förändringarna är något förvaltningen integrerar i arbetet med planeringen av såväl anhörigstöd som korttidsvistelse, boende och sysselsättningsinsatser.

Kvalitet- och utvecklingsarbete i kärnuppdraget

Säkerställande av kvaliteten i det verksamhetsnära arbetet är en viktig del av nämndens kärnuppdrag. Med anledning av uppmärksammade kvalitetsbrister i nämndens verksamheter gjordes en utredning med fokus på hur förvaltningen avser att säkerställa kvaliteten i det verksamhetsnära arbetet. Utredningen initierades av funktionsstödsnämndens arbetsutskott, som även beslutade om ett antal uppdrag som spänner över hela förvaltningens verksamhet. Ett aktivt arbete har bedrivits utifrån de olika uppdragen, bland annat genom dialogforumet labb med medarbetare och chefer i förvaltningen. Labben har mynnat ut i ett antal åtgärdsförslag, som kommer att genomföras under 2022 och framåt.

En av åtgärderna var att inrätta en granskningsfunktion inom förvaltningen. Detta har mynnat ut i en gemensam organisering av förvaltningens socialt ansvariga samordnare tillsammans med förvaltningens kvalitetsutvecklare, medicinskt ansvariga sjuksköterskor och medicinskt ansvariga för rehabilitering. Dessa funktioner kommer gemensamt ansvara för granskningsfunktionen inom förvaltningen. Syftet är att kraftsamla kunskap och erfarenheter från professionerna samt att utifrån tillsynsmyndigheternas synpunkter och krav både ta fram underlag till åtgärder och förmedla lärdom tillbaka till verksamheten. Arbetet ska bidra till att ge verksamheterna ett professionellt samlat stöd, kompetenshöjande insatser samt att i vardagen kunna bidra till reflekterade dialoger i svåra komplexa situationer. Förvaltningen finner stöd i arbetet genom rapporten ”Att lära av det som fungerar” (Björne och Runesson 2021).

Rapporten visar på att analyser och åtgärder ofta stannar på en lokal nivå och inkluderar inte de strukturella förutsättningarna för kvalitet, vilket försvårar möjligheten att på ett systematiskt sätt följa upp effekterna av åtgärder som vidtas. Genom att sätta avvikelse rapporter i ett större organisatoriskt sammanhang, stärks det gemensamma lärandet för god kvalitet.

Förutom det kvalitetsarbete som behöver göras utifrån utredningen finns det en rad andra områden som förvaltningen kontinuerligt arbetar med för att upprätthålla en god kvalitet. Med start 2022 kommer förvaltningen att samla arbetet med de prioriterade utvecklingsområdena för att få största möjliga utväxling och förankring.

De prioriterade utvecklingsområdena för 2022–2023 är

- kvalitet i kärnuppdraget
- styrmedel och uppföljning
- kompetensutveckling och kompetensförsörjning
- ledarskap och hållbar organisation
- ekonomi och resursfördelning

Inom dessa prioriterade områden finns åtgärder som identifierats inom det verksamhetsnära kvalitetsarbetet samt i redan pågående utvecklingsarbete kopplat exempelvis till politiskt beslutade mål och planer. Exempel på åtgärder som är prioriterade är att kartlägga nämndens planerings- och uppföljningsrapporter, ta fram modeller för resursfördelning och förtydliga rollbeskrivningar. Inom kompetensutveckling och kompetensförsörjning kommer bland annat ett arbete att göras för att stärka chefers kompetens genom en god introduktion och ledarprogram.

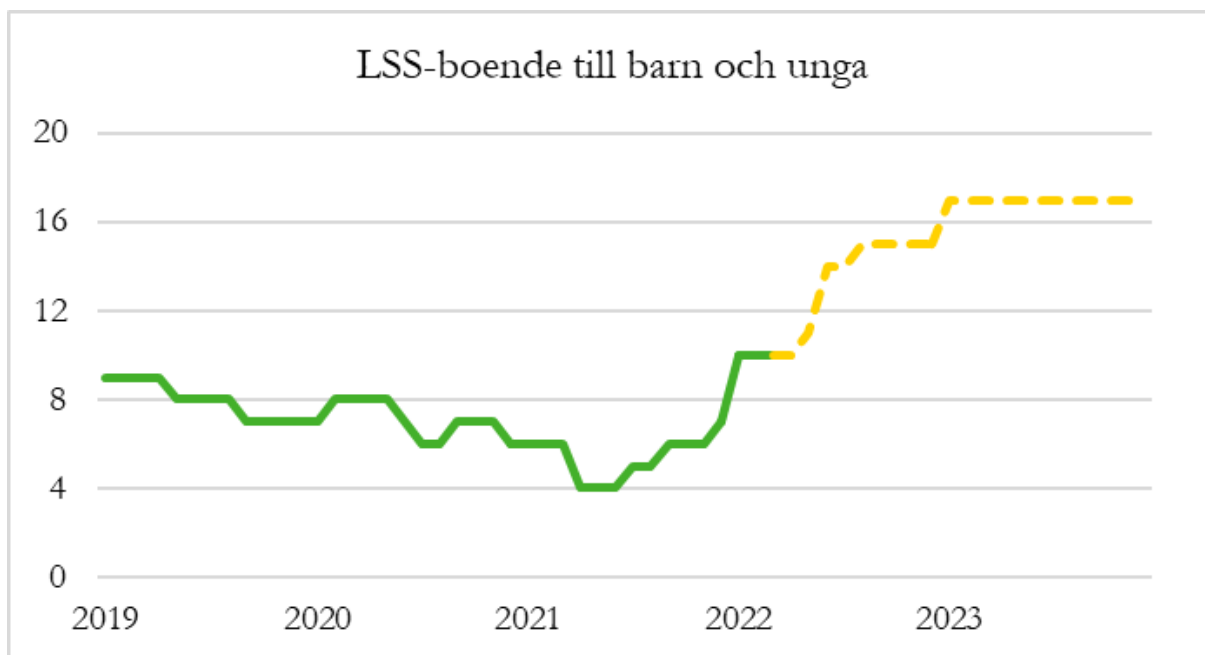
Utvecklingsarbetet kommer genomföras genom delaktighet mellan olika funktioner i förvaltningen där horisontella strukturer mellan medarbetare och chefer inom förvaltningens avdelningar kommer utformas. Ett gemensamt arbetssätt som involverar chefer och medarbetare över avdelningsgränserna bedöms vara en viktig förutsättning för kvalitetsarbetet där tillit och ansvar är viktiga utgångspunkter.

Insatser till barn, unga och vårdnadshavare

En ökning sker av antalet barnärenden och bedömningen är att behovet av insatser till barn och unga kommer att öka framöver, såväl i antal ärenden som ärendenas komplexitet gällande stödbehov.

Det råder en förändrad situation gällande efterfrågan på LSS-boende för barn och unga där ett ökat inflöde av ansökningar om platser på kommunala barnboenden har konstaterats sedan hösten 2021. En låg efterfrågan har tidigare krävt anpassningar i verksamheten och en minskning av antalet platser. En akut efterfrågan på platser i barnboende uppstod i slutet av 2021, då flera barns externa placeringar oväntat avslutades samtidigt som ett ökat inflöde av ansökningar om barnboende konstaterades. Det finns stora utmaningar med att externt placera barn och unga då endast ett fåtal leverantörer kan erbjuda platser till målgruppen. Detta innebär en stor osäkerhet gällande planeringen inom nämndens verksamheter som riktar sig till barn och unga, då kommunen alltid har det yttersta ansvaret för att tillgodose behovet.

En efterfrågan som fortsätter öka våren 2022 leder till bedömningen att antalet barn och unga med boende LSS i kommunal regi kommer att öka kraftigt under 2022 och inför 2023, vilket illustreras i diagrammet nedan.

Som diagrammet visar är bedömningen att antalet barn och unga i LSS-boende i kommunal regi fördubblas mellan 2019 och 2023, från 8 personer 2019 till 17 personer 2023. Detta är en kostsam insats och nämnden vill påtala att ökade volymer gällande barn och unga med behov av LSS-boende inte ingår i budgetramens uppräknings för demografi.

Utöver ökningen i antalet personer med behov av LSS-boende för barn och unga konstaterar nämnden ett utökat stödbehov till följd av en långt större komplexitet i de nyttillkomna ärendena jämfört med tidigare. Det handlar i de flesta fall om pojkar i tonåren med ett beteende som utmanar och som till följd av en komplex problematik samt i vissa fall även suicidrisk inte kan bo kvar hos vårdnadshavare.

För att säkerställa barns bästa i hela processen från ansökan och utredning, till verkställighet, uppföljning och avslut/förändring av insats behöver barnkonsekvensanalyser göras systematiskt. Det är av stor vikt att analyser görs tidigt i utredningsskedet för att säkerställa att barnets åsikt och önskan ligger till grund för insatserna och dess utformning. Arbetet kräver kompetens för att kunna samtala med barn med funktionsnedsättning och att beakta föräldrar/vårdnadshavares perspektiv.

En barnsektion kommer att bildas inom nämndens myndighetsenhet i syfte att kvalitetssäkra arbetet med insatser till barn och unga, arbeta förebyggande och förbättra samarbetet med bland annat skolförvaltningarna och arbetsmarknads- och socialförvaltningen. Samtidigt ska den mottagningsfunktion som planeras starta inom myndighetsenheten underlätta arbetet med orosanmälningar och öka tillgängligheten. Vidare kommer satsningar göras på en förbättrad information till anhöriga gällande utbudet av förebyggande insatser som gör att boendeinsatser kan undvikas så långt det är möjligt.

Funktionsstödsnämnden ser ett behov av att öka de stödjande insatserna riktade till anhöriga. För vårdnadshavare kan det handla om föräldrastödande insatser, närståendestöd, korttidsverksamhet och kontaktpersonsverksamhet för att kunna bemöta behovet hos familjen. De avlösande insatserna ger både värde för brukarna och skapar möjlighet för återhämtning för de anhöriga. Nämnden kommer genomföra ett utvecklingsarbete för att säkerställa att dessa insatser kan utföras med flexibilitet utifrån familjens behov i vardagen.

Nämndens fokus på anhörigperspektivet inom barnverksamheten fortsätter de kommande åren. Syftet är att öka barns tillgång till fungerande stöd och möta föräldrars behov av avlastning. Samarbetsprojektet "Koordinatorstöd till föräldrar som har barn med funktionsnedsättning" avslutades i december 2021. En modell som delvis är baserad på samarbetsprojektet kommer utvecklas inom korttidsverksamheten för barn för att sedan skalas upp och användas i fler verksamheter. Ett utvecklingsarbete påbörjas 2022 i samverkan med olika aktörer, med fokus på föräldrastödande insatser som till exempel föräldraprogram

riktat till föräldrar till barn med funktionsnedsättning. Förvaltningen behöver också verka för bättre kunskap om lagstiftning och möjlighet till hjälpinsatser hos föräldrar som saknar språkförståelse och kännedom om det svenska samhället.

Korttidsvistelse, helgvistelse, kollo och avlösarservice är stödinsatser som fyller en viktig funktion för att undvika boende för barn och unga. Nämndens insatser behöver anpassas bättre så att de motsvarar föräldrarnas behov av avlastning och planeringsarbete pågår inom förvaltningen för en omställning av verksamheten.

Förutsättningar för en god fysisk miljö

Funktionsnämndens uppdrag innebär att kunna erbjuda vissa Malmöbor boende för hela livet, från barndom till ålderdom. Korrekta beslutsunderlag och långsiktiga prognoser som bättre omfattar de omvärldsfaktorer som påverkar behovet av lokaler är av stor vikt för att möta förändrade behov inom målgruppen samtidigt som uppdraget är att utnyttja resurserna så effektivt som möjligt. Det kan finnas behov av att se över utbygganden för olika målgrupper i framtiden så att bostäderna anpassas till den utveckling som sker gällande boendeformer och boendemiljö utifrån brukarens behov.

Funktionsstödsförvaltningen ansvarar för innehållet i Funktionsprogrammet för bostad med särskild service enligt LSS i Malmö stad, som handlar om planering, projektering och uppförande av boeenheter för personer med funktionsnedsättning. Funktionsprogrammet planeras att revideras under 2023.

Då kommunen har det yttersta ansvaret för att verkställa insatser såväl till barn som till vuxna innebär det att en viss beredskap alltid behöver finnas. Särskilt när det gäller barn och unga där placeringar akut kan uppstå. Denna beredskap behöver bestå av tillgängliga lokaler och personal att tillgå, vilket är nödvändigt och kostsamt.

Nämnden arbetar för möjlighet till flexibla anpassningar på boenden utifrån individuella behov, exempelvis vad gäller mängden och arten stimuli samt tillgång till bostäder för äldre. Ambitionen avseende LSS-bostäder för vuxna är framgent en utökad flexibilitet av både utformning och bedömning. Individuella bedömningar av faktiskt behov och kvalitet ska utgöra normen snarare än sökandes kompetens i respektive insatsform. Förvaltningen arbetar även med att ta fram ett gemensamt arbetssätt och lösningar kring brukare som har omfattande stödbehov av personal med hög kompetens men också individuellt anpassade lokaler och stimulianpassade omgivningar. I nuläget handlar det om ett fåtal individer där samordningsvinsten både för individen själv och förvaltningen förväntas vara mycket stora om boendet och daglig verksamhet samarbetar i större utsträckning än idag.

Behovet av att bygga boende i stimulianpassad miljö, där det är optimalt med lägre antal platser per boende, är en fortsatt utmaning för nämnden. Att bygga småskaligt innebär att lokalkostnaden per brukare blir betydligt högre än genomsnittet. Tomtbrist inom Malmö påverkar dock utbyggnadstakten vilket är en utmaning.

Behovet av boendeplatser kan också påverkas av externa faktorer som till exempel ändrad lagstiftning eller prejudicerande domar. Kammarrätten har i två mål gällande personer under utslussning från sluten rättspsykiatrisk vård beslutat att ge klagandena rätt till bistånd i form av boende med särskild service med motiveringen att de haft sådant behov av sociala stödinsatser vid utslussningen att de ska beviljas insatsen särskilt boende för att uppnå skälig levnadsnivå. Dessa prejudicerande mål gör att funktionsstödsförvaltningen förlorat i förvaltningsrätten i samband med avslag för brukare i denna situation med hänvisning till att behovet kan tillgodoses på annat sätt, exempelvis genom boendestöd och hemtjänst i ordinärt boende. Effekten av detta förväntas bli att fler personer beviljas insatsen särskilt boende eftersom det enligt domslutet inte finns möjlighet att hänvisa till andra insatser i ordinärt boende som en lösning för denna målgrupp.

Utöver behovet av nya eller ombyggda boenden har ett behov av att ersätta befintliga boenden som inte är ändamålsenliga utifrån brukarnas behov eller ändrade myndighetskrav och där ombyggnationer inte är ett alternativ börjat identifierats. Detta kommer både vara kostnadsdrivande och påverka nämndens tillgång på platser inom LSS-boende under kommande år.

Förvaltningen har påbörjat ett arbete med att förändra stödorganisationen kring de lokaler som nyttjas i verksamheten. Upplevelsen hos första linjens chefer är att mycket av arbetstiden läggs på sådant som inte främjar det nära ledarskapet och utveckling av kärnuppdraget och där kompetens saknas hos cheferna, till exempel i frågor som rör lokaler. Ett större stöd efterfrågas därför kring frågor som rör renoveringar och nybyggnationer men även det mer löpande arbetet med den fysiska miljön, såväl medarbetarnas som brukarnas.

Utöver ett närmre stöd till sektionscheferna behöver förvaltningen få en total överblick av alla lägenheters och övriga lokalers behov av framtida underhåll och investeringsbehov för att säkerställa goda levnadsvillkor och rätt ekonomiska prioriteringar. Inför och under 2023 kommer därför ett arbete ske för att forma ett annat stöd och andra arbetssätt men även ta fram tydligare processer, ansvarsfördelningar och mandat kring de befintliga lokalerna. Det pågående arbetet med lokalförsörjningsprocesserna i staden behöver finnas med som utgångspunkter för nya arbetssätt inom förvaltningen när det gäller beställningar av nya lokaler.

Enligt stadsbyggnadskontoret i Malmö har inte striktare riktlinjer implementerats gällande bostadsanpassningsbidrag till följd av ny lagstiftning utan nedgången av antalet beviljade bidrag bedöms ha andra orsaker. Pandemin anges som den drivande förklaringen av utvecklingen men även att Malmö har en ung befolkning som jämfört med övriga landet har mindre behov av bostadsanpassning samt att allt fler med behov numera bor i redan anpassade bostäder har påverkat utvecklingen enligt stadsbyggnadskontoret.

Om minskningen av bostadsanpassningsbidrag inte helt kan förklaras av ovan utan också beror på till exempel mer restriktiv tillämpning av lagstiftningen eller lägre kännedom om möjlighet till bostadsanpassning, får det konsekvenser för individen och kommunen som helhet. Om en person med stödbehov inte får bostadsanpassning beviljad och därför inte klarar sig själv i hemmet kan det leda till behov av andra insatser, i första hand utökad assistans eller hemtjänst. Om dessa insatser inte är tillräckliga kan äldreboende, SoL-boende eller LSS-boende bli sista utvägen. För den enskilde innebär sådana insatser inskränkningar av den personliga friheten och integriteten och minskar tryggheten i det egna hemmet.

För kommunen innebär insatser som hade kunnat avhjälpas av bostadsanpassning stora kostnader. Jämfört med både personlig assistans och hemtjänst är bostadsanpassning en mycket kostnadseffektiv insats. Utvecklingen av bostadsanpassningsbidraget och dess konsekvenser för individen och staden som helhet är därför en viktig faktor att beakta och föra dialog om framöver.

Insatser i ordinärt boende

Antalet personer med behov av insatsen hemtjänst som funktionsstödsnämnden har betalningsansvar för har under de senaste åren ökat i en högre takt än vad som kan förklaras av stadens demografiska utveckling. Samtidigt har även antalet hemtjänststimmar som beviljas varje person ökat. De senaste årens volymutvecklingen bedöms plana ut något under perioden 2022 - 2023.

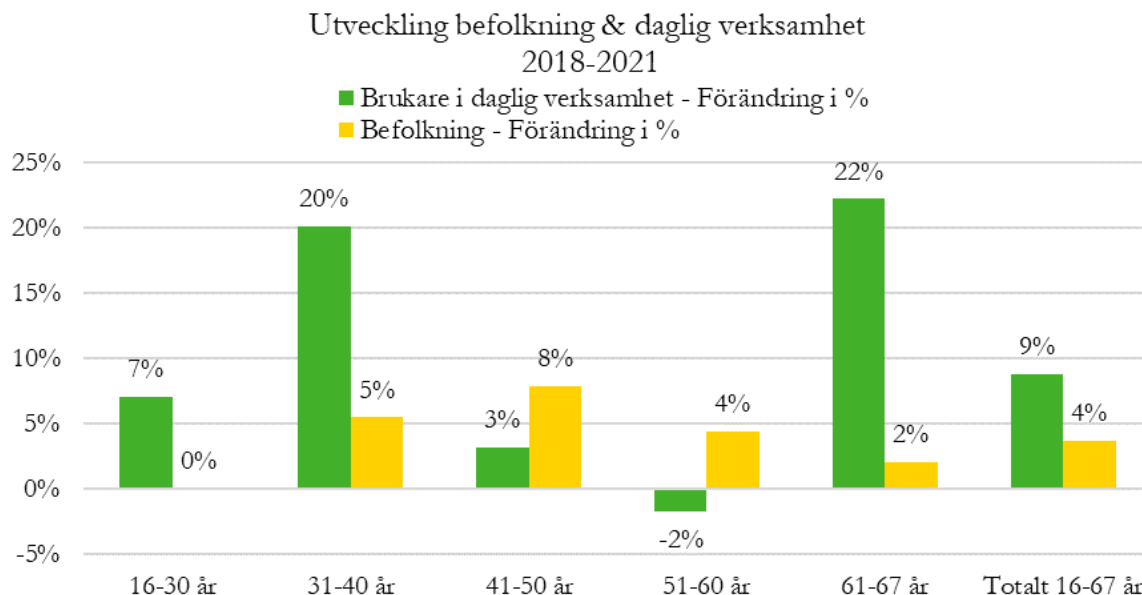
Nämndens utförande team har successivt förbättrat sin planering och genomför numera månadsvisa analyser för att säkerställa en ökad brukartid. Ett fördjupat arbete krävs framöver inom schemaläggning och personalplanering för att tillförsäkra maximal effektivitet. En justering av organisationen som innebär tre team istället för fem pågår och möjligheten till bättre digitala planeringsverktyg för medarbetarna utreds. Ett införande av nyckelfri hemtjänst enligt samma modell som hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen har infört kan vara en väg framåt på sikt men behöver utredas mer. Den interna ersättningsmodellen ses över när det gäller både nivå och beräkningsprinciper så att timersättningen finansierar samtliga moment i insatsutförandet som till exempel även delegerade hälso- och sjukvårdsinsatser och larm. Genomförda analyser visar att det kommer vara en utmaning att kunna uppnå en ekonomisk balans med nuvarande resurstilldelning.

En utökad daglig verksamhet för att möta behovet av sysselsättning

Liksom i riket har daglig verksamhet LSS ökat i Malmö och sedan hösten 2020 har det skett en kraftig volymökning. Ökningen av antalet brukare står inte i proportion till befolkningsutvecklingen i staden som helhet. Sedan 2018 har Malmös totala befolkning i arbetsför ålder ökat med 4 procent. Under samma period har antalet personer med daglig verksamhet ökat med 9 procent. Som diagrammet nedan visar är

det personer mellan 31–40 år och 61–67 år som har ökat mest sedan 2018, 20 respektive 22 procent. Ökningen inom den senare gruppen är dock från låga nivåer.

I åldersgruppen 16–30 år har antalet brukare ökat med 7 procent medan utvecklingen av den totala befolkningen i åldersgruppen varit konstant under perioden.

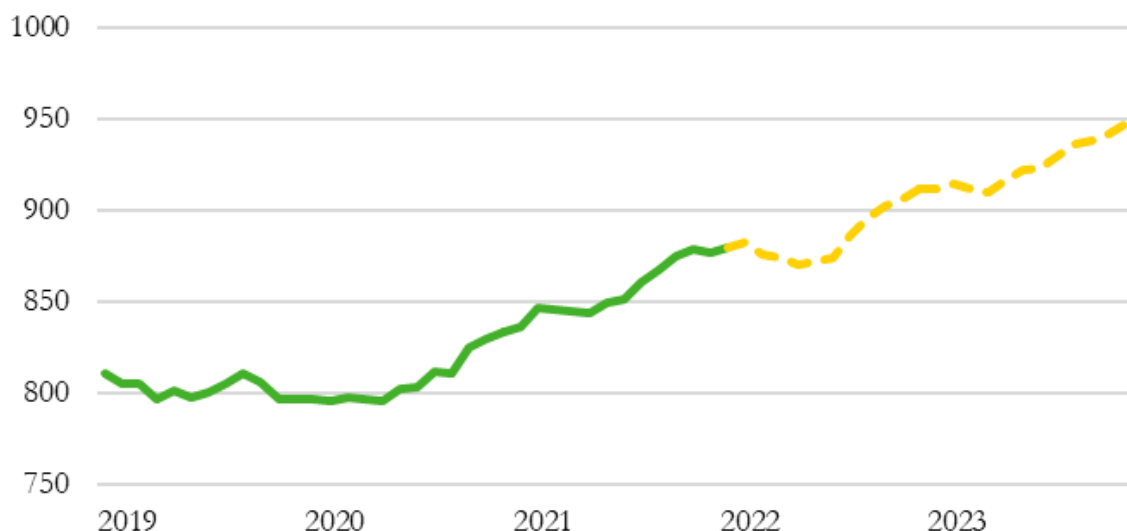

Allt fler brukare ansöker om insatsen i en högre ålder. Gymnasiesärskolan står för närvarande för cirka 25 procent av det totala inflödet till daglig verksamhet till skillnad från tidigare 75 procent. Det är svårt att hitta hela förklaringen till förändringen men en anledning kan vara att arbetsmarknaden och andra sociala arenor har minskat för målgruppen som en effekt av pandemin. Utöver fler äldre brukare ökar också antalet elever som går ut gymnasiesärskolan vilket påverkar efterfrågan av daglig verksamhet som sysselsättning. Malmö har tidigare också haft en låg andel av befolkningen med plats i daglig verksamhet och närmar sig nu mer det nationella snittet.

Den ökade efterfrågan i Malmö gör att antalet brukare med beslut i väntan på verkställighet och antalet ansökningar i väntan på beslut ligger på ovanligt höga nivåer. Tilldelning av plats i befintliga verksamheter har under en längre period varit en lösning för att, i brist på nya lokaler, verkställa nya beslut om daglig verksamhet. Förtätning är dock inte längre möjlig då verksamheten generellt är överbelastad. Att hitta nya lämpliga lokaler såväl som samnyttjande av befintliga är prioriterat framöver.

Den bedömda volymutvecklingen inom Malmös kommunala dagliga verksamhet LSS under perioden 2019–2023 presenteras i diagrammet nedan.

Antal brukare inom daglig verksamhet

Antalet brukare beräknas bli 925 i snitt per månad under 2023 vilket innebär en ökning med 122 personer jämfört med 2019 och med 40 personer jämfört med 2022.

Såväl lagens intentioner gällande daglig verksamhet som de politiska målen i Malmö stad innebär samtidigt fortsatta krav på att nå framgång i arbetet med att personer tillhörande målgruppen ska nå ett lönearbete. Trots de svårigheter som finns i spåren av pandemin och Arbetsförmedlingens reformering är bedömningen att samarbetet i Malmö fungerar väl. Funktionsstödsförvaltningen har inom projektet Make it: work byggt upp strukturer för en hållbar övergång till arbete för personer inom daglig verksamhet.

Projektet som avslutas under 2022 bedöms ha medfört ett viktigt utvecklingssteg för daglig verksamhet i Malmö stad och arbetet kommer fortsatt vara en viktig del av arbetssättet inom daglig verksamhet framöver. Intresset bland personer inom daglig verksamhet för de insatser Make it: work erbjudit är stort vilket visar på behovet av insatser för den enskilde att närma sig arbetsmarknaden där det är möjligt.

Mötesplatser för gemenskap och social samvaro

Funktionsstödsnämnden ser ett fortsatt behov av att utöka antalet lokalt förankrade mötesplatser för vuxna med psykisk ohälsa. Redan före pandemins utbrott konstaterades en utökad efterfrågan och intresse för sociala arenor och mötesplatser som bidrar till att bryta isolering och erbjuda sociala sammanhang för att främja psykisk hälsa. Detta kan medföra att mer omfattande stöd till individen inte är nödvändigt och individer med insatsen boendestöd har också slussats till lokala mötesplatser för att bryta isoleringen. Lokalt förankrade mötesplatser med hög tillgänglighet för Malmöbon är särskilt efterfrågade och är kostnadseffektiva verksamheter och antalet besökare har ökat stadigt de senaste åren, särskilt gruppen unga vuxna. Nämndens satsning på återhämtningsinriktat arbetssätt har gett positiva resultat gällande bruten passivitet och isolering och ökad motivation inom målgruppen. En annan faktor som påverkat efterfrågan av kommunala mötesplatser är förändringar inom Region Skåne och andra myndigheter, till exempel nedläggningen av psykiatrisk dagvård. I nuläget finns mötesplatserna Vänkretsen och Nydala vilka uppskattas och är välbesökta av målgruppen. Områden där nämnden ser behov av att öppna nya mötesplatser framöver är Holma/Kroksbäck, Kirseberg och Limhamn.

Nämnden ser även ett behov av fler mötesplatser för pensionärer som tidigare haft daglig verksamhet. Gruppen äldre personer med funktionsnedsättning ökar och det är betydelsefullt att det finns sociala arenor som möter gruppens behov. Detta är något nämnden behöver utveckla framöver.

Forskning pekar på att barn och unga med funktionsnedsättning deltar i aktiviteter och besöker mötesplatser i lägre grad än barn och unga utan funktionsnedsättning varför nämndernas kunskap om denna heterogena grupp behöver öka. Ett samarbete har initierats mellan funktionsstöds-, kultur- och

fritidsnämnden med syfte att stärka alla ungdomars rätt till meningsfulla kultur- och fritidsaktiviteter, med ett särskilt fokus på behoven av mötesplatser för unga med funktionsnedsättningar. En strategi har tagits fram och en tillhörande handlingsplan kommer att utarbetas under 2022, som grund till det fortsatta arbetet med aktiviteter, kunskapsutbyte och kompetensutveckling.

Funktionsstödsnämnden behöver i samarbete med kultur- och fritidsnämnden utveckla även mötesplatser för personer mitt i livet så att nämndens målgrupp blir en del av redan befintliga mötesplatser i staden. Mötesplatserna ska främja skapande, rörelse, god folkhälsa och stimulera möten mellan människor.

Jämlik hälsa för alla

Funktionsstödsnämnden ser risk för en ytterligare försämrad hälsostatus hos nämndens målgrupper till följd av uteblivna hälsofrämjande insatser och inställda fritidsaktiviteter under pandemiåren. Isolering, oro och begränsad delaktighet i samhället under pandemin förväntas få långsiktiga konsekvenser på den psykiska ohälsan. Pandemin har drabbat de mest utsatta grupperna hårdast, och därmed visat på betydelsen av förstärkt fokus på hälsofrämjande och förebyggande insatser för nämndens målgrupper.

Inom ramen för förvaltningens utvecklingsarbete ”Jämlik hälsa för alla, särskilt för personer med funktionsnedsättning” har en sammanställning av insatser och utvecklingsbehov tagits fram som ligger till grund för det fortsatta hälsofrämjande arbetet. Nämndens definition av hälsofrämjande förhållningssätt/arbete innebär att stärka, behålla och förbättra det som individen fysiskt, psykiskt och socialt mår bra av.

Ett hälsofrämjande arbetssätt innebär att det hälsofrämjande perspektivet finns med i nämndens styr- och ledningsarbete och därtill verksamheternas dagliga arbete, där individens hälsa, behov och livssituation samt förmåga och resurser är i fokus ur ett helhetsperspektiv. I praktiken kan det innebära att verksamheten uppmuntrar brukare till mer rörelse i vardagen, att ge stöd i det brukaren inte klarar på egen hand utifrån förutsättningar och dagsform, uppmuntrar till hälsosamma val, ger stöd i att bibehålla och utveckla nya intressen och fritidsaktiviteter samt relationer med anhöriga. Målet är att det hälsofrämjande förhållningssättet ska integreras i samtliga nämndens verksamheter och finnas med som utgångspunkt för brukare, medarbetare och Malmöbor.

Nämnden har valt att bedriva det hälsofrämjande arbetet med fokus på sex prioriterade utvecklingsområden; anhörigrelationer, kultur och fritid, sexualitet och relationer, mat, rörelse samt sömn. Förstärkta utvecklingsinsatser inom samtliga områden planeras. Funktionsstödsnämnden ser framför allt ett behov av att kraftsamla kring kost- och nutritionsområdet. Resurser i form av dietister är centralt för att säkra förbättringsarbete och kompetensutveckling inom nutrition, mat, måltider, hälsa och livskvalitet. Därtill förväntas den Hälsovecka som förvaltningen anordnar under 2022 att verka som kraftsamling för att sätta fokus på behovet av att tillsammans verka för en jämlik hälsa för nämndens målgrupper, ett arbete som görs i samverkan med andra aktörer.

Samverkan för ökad patientsäkerhet och nära vård

Funktionsstödsförvaltningens verksamheter har ett hela-livet-perspektiv vilket kräver en hög och bred kompetens inom hälso- och sjukvårdsorganisationen. Hälso- och sjukvårdsinsatser kan se väldigt olika ut beroende på individens ålder och för att skapa förutsättningar för en god patientsäkerhet och vård till nämndens målgrupper behöver hälso- och sjukvårdsorganisationen vara involverade i och samverka brett både internt i förvaltningen, med andra förvaltningar i Malmö stad samt med regionen. Arbetet kräver både en bred kompetens men också specialistkompetens hos flera medarbetare i organisationen för att minska sårbarheten.

Mer kvalificerad vård kommer bedrivas i hemmet i och med omställningen till nära vård som berör samtliga nämndens verksamheter. För att skapa förutsättningar för implementering kommer fokus i arbetet framåt att vara på den fortsatta uppbyggnaden av en hållbar hälso- och sjukvårdsorganisation med adekvat bemanning av legitimerad personal som har rätt kompetens och förutsättningar för att driva utvecklingen av teambaserad vårdform i nära samarbete med förvaltningens olika verksamheter. Fokus kommer att vara på det proaktiva arbetet där vårdgivaren möter individens unika behov i stället för att individen ska anpassa sig till vårdgivarens organisation. För att möjliggöra detta är teamsamverkan primärt mellan den regionala och den kommunala primärvården avgörande men även samverkan med

slutenvården. Arbetet utgår från Skånes gemensamma målbild "Möt personen där den är".

För att kunna arbeta förebyggande med patientsäkerhet och för att minska sårbarheten i organisationen krävs resurser, kunskap och tid. Grundbemanningen inom hälso- och sjukvårdsorganisationen behöver öka och följa ökningen av övriga insatser inom nämndens ansvarsområden. Fler resurser bedöms öka möjligheten för legitimerad personal att arbeta promotivt och preventivt, personcentrerat och med de principer som god och nära vård står för. Samtidigt ökar förutsättningarna att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor i funktionsstödsförvaltningen till följd av en förbättrad arbetsmiljö, vilket i sin tur minskar behovet av dyra bemanningssjuksköterskor. En funktion som förvaltningen ser behov av är specialistundersköterskor som fungerar som en länk mellan verksamhet och legitimerade och som kan utföra uppgifter som brukarnära personal inte kan genomföra. Fler specialistundersköterskor ger ökad kvalitet i det patient/brukarnära arbetet och därmed ökad patientsäkerhet.

En ekonomisk resursfördelning baserad på behov

Under de kommande åren ska funktionsstödsförvaltningen utforma tydliga och transparenta resursfördelningsmodeller som utgår från de specifika behov som finns i olika verksamheter. En resursfördelning är en bärande del av den ekonomiska styrningen och syftar till att styra organisationens beteende så att resurser används där de bäst behövs. Samtidigt behöver en aktiv bemanningsplanering ske parallellt som förutom en bättre kvalitet och kontinuitet för brukarna bedöms ge en ekonomisk effekt framöver. Ett sådant arbete har inletts och bedöms tillföra en lämplig kompetens inom schemaläggning som behöver överensstämma med de resursfördelningsmodeller som tas fram.

Enligt Tillitsdelegationen är det viktigt att en resursfördelningsmodell blir accepterad av de verksamheter som berörs för att den ska uppnå önskade styreffekter. En viktig förutsättning för acceptans är att modellen är begriplig och transparent. Utöver att stödja ständiga förbättringar avseende resursutnyttjandet behöver en modell också stödja ständiga förbättringar avseende kvaliteten i verksamheten samt utvecklingen av alternativa insatsformer utifrån brukarens behov.

En ekonomisk resursfördelningsmodell är endast ett sätt att fördela den befintliga budgetramen och visar inte om de totala ekonomiska resurserna är rätt. För att kunna fördela resurser krävs det någon form av bedömning av brukarnas behov. Inom daglig verksamhet LSS finns det redan en modell för behovsbedömning. En ekonomisk modell för fördelning av resurser baserad på den befintliga behovsbedömningen ska tas fram under 2022 och en ny resursfördelningsmodell kommer att testas inför budget 2023. På sikt kommer en utvärdering av de befintliga bedömningarna genomföras.

För fördelning av resurser till förvaltningens boenden kommer ett stödsystem att upphandlas och en ekonomisk modell bedöms vara klar för implementering inför budget 2024.

Upphandling av ett stödsystem pågår för hälso- och sjukvårdsverksamheten tillsammans med hälso-, vård- och omsorgsförvaltningen och bedöms kunna börja användas under hösten 2022. Systemet ska dels vara ett verktyg för insamling av resursanvändningen av det kommunala hälso- och sjukvårdsuppdraget, dels möjliggöra analys enligt bedömningar av tidsåtgång, per insats och patient av varje patientansvarig sjuksköterska, fysioterapeut och arbetsterapeut. Bedömningen av tidsåtgång ska också innefatta annan kringtid såsom kontakt med anhöriga, administration, dokumentation, restid samt samverkan med andra yrkesroller eller aktörer. Vidare ska stödsystemet skapa insikter och jämförbarhet från individnivå, till sektion, enhet, staden i sin helhet och mellan kommuner. Jämförelser och utvärderingar mellan kommuner kan handla om resursåtgången för olika patientgrupper, huruvida verksamheten använder sina personalresurser effektivt, vad som delegeras samt resurser och tid som läggs på samverkan. Detta kommer sammantaget att bli ett viktigt stöd under införandet av en nära vård.

Kompetensförsörjning och kompetensutveckling

Funktionsstödsförvaltningens målgrupper kräver både bred och fördjupad kompetens hos såväl medarbetare som chefer. Kompetens behöver finnas för brukarens hela liv, från barn- till ålderdom. När fler i befolkningen blir äldre ställer det andra krav på kompetensen inom nämndens verksamhet. Behov finns av att höja baskunskapen hos medarbetarna inom flera av de områden som specificeras i Socialstyrelsens allmänna råd om kunskaper hos personal som ger stöd, service eller omsorg enligt SoL

och LSS till personer med funktionsnedsättning. Enligt LSS ska individen i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över de insatser som ges, och det förutsätter att brukare och personal kan kommunicera med varandra. Andra behov av kompetens är kunskap om olika funktionsnedsättningar och dess konsekvenser, basal omvårdnad, palliativ vård, demens, psykisk ohälsa, lågaffektivt bemötande samt regelverket inom socialtjänstens område, LSS och dokumentation. Det finns även behov av pedagogisk kompetens, exempelvis i form av kunskaper i tydliggörande pedagogik. Införandet av nära vård ställer krav på specialiserad kompetens bland legitimerad personal samt på kunskaper inom hälso- och sjukvård och basal omvårdnad i brukarnära verksamheter.

Förvaltningen ser ett behov av att utbilda både redan anställda och nya medarbetare, såväl legitimerade som andra yrkesgrupper för att kunna upprätthålla en god kvalitet i arbetet med brukarna. Heltid som norm, uppbyggnad av bemanningsteam och därmed färre andel timavlönade kan tillsammans med schemalagd tid för kompetensutveckling och reflektion ger förutsättningar till lärande ökad kontinuitet i arbetet.

Genom validering och uppdragsutbildningar kan såväl nya som redan anställda medarbetare få formell kompetens. Ett eget kompetenscentrum inom förvaltningen kan bidra till utbildning med särskilt fokus på kunskap och metoder specifikt för de målgrupper som omfattas av nämndens uppdragsområden. Förvaltningen behöver också kunna erbjuda möjligheter till vidareutbildning till stödpedagog under arbetstid, till exempel genom yrkeshögskola. Samarbetet med lärosätena, såsom stadens gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd och Malmö universitet behöver vidareutvecklas och breddas med fokus på nämndens målgrupper så att praktikplatser med god handledning, introduktion i yrket och extraarbete under pågående utbildning kan erbjudas.

Inom förvaltningens olika avdelningar sker ett utvecklingsarbete för att ge goda förutsättningar för ett samriktat arbetssätt och målet är förutsättningar för en god kvalitet i arbetet med brukarna och en verksamhetsnära kompetensutveckling för medarbetarna. Arbetet som skett inom LSS-bostäder kommer inspirera övriga verksamheter i att hitta hållbara strukturer, likaså behöver tankarna i det återhämtningsinriktade arbetssättet spridas vidare i förvaltningen.

Kommande pensionsavgångar, förväntad personalomsättning och ett komplext ledaruppdrag medför ett fortsatt behov att arbeta aktivt och strategiskt med ledarförsörjning och ledarutveckling.

Förvaltningen behöver chefer som har rätt förutsättningar att introduceras, leda och utvecklas i sin roll. För att kunna attrahera, utveckla och behålla chefer, planerar förvaltningen att erbjuda traineeanställningar för nya chefer i syfte att ge dem tid avsatt för introduktion och att landa i chefsuppdraget innan det fulla ansvaret träder in.

En hållbar organisation

Förutsättningarna för att skapa, förbättra och bevara en god arbetsmiljö ökar genom ett långsiktigt arbete som förbygger och främjar hälsan hos medarbetarna. Ett hälsofrämjande arbete förväntas i sin tur leda till bättre kontinuitet och minskad sjukfrånvaro i verksamheten.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet behöver och kommer att vara mer centralt för varje chef. Såväl tid som kunskap och stöd behövs för att på ett systematiskt sätt undersöka, riskbedöma och åtgärda de utmaningar som finns i förvaltningens olika verksamheter. En viktig del i detta är att cheferna har rätt verktyg för att bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete och en digitalisering av det systematiska arbetsmiljöarbetet i form av systemstöd behöver prioriteras under 2023.

Förvaltningens arbete för att minska den höga sjukfrånvaron är ett annat prioriterat område. Utöver lidandet som en sjukskrivning innebär för individen är även kostnaderna för sjukfrånvaron höga. Talen för långtidssjukfrånvaron är höga inom förvaltningen och det är väsentligt att arbeta med tidiga insatser för att förebygga ohälsa.

Arbetet med brukare och patienter kräver en ständig känslomässig närvaro som förutsätter tillräcklig tid för återhämtning och reflektion. För att genomföra detta behövs inte enbart tid, utan även kunskap bland såväl chefer som medarbetare om hur återhämtning och reflektionen ska ske, hur scheman ska läggas för

att främja återhämtning och vad återhämtning innebär utifrån förutsättningar i varje verksamhet och för varje medarbetare.

Bemanningsplanering

En effektiv bemanningsplanering utifrån brukarbehoven är fundamental i förvaltningens brukarnära verksamheter. För att kunna uppnå detta krävs förutom systemstöd för behovs- och schemaplanering även goda kunskaper och medarbetare som har schemaläggning och bemanning som sin huvudsakliga arbetsuppgift. Andelen timavlönade timmar kan minskas påtagligt genom att varje enhet har en egen korrekt dimensionerad bemanningspool med tillsvidareanställd och erfaren personal som går in vid korttidsfrånvaro. Detta skapar trygghet och kontinuitet både för brukarna och för den ordinarie personalens arbetsmiljö. Förutom bemanningspooler behövs även en samordnad bemanningsplanering mellan boenden och verksamheter utvecklas för att resursutnyttjandet ska bli effektivt och för att heltid ska kunna vara norm i förvaltningens samtliga verksamheter. Bemanningsplaneringen kräver tid och resurser, men avkastningen är god i form av ökad kvalitet på insatserna och attraktivare arbetsvillkor. Andelen tillsvidareanställda med heltidsanställning fortsätter öka och arbetet med övergången till en heltidsorganisation med effektiv bemanningsplanering fortsätter således under de kommande åren.

Verksamhet dygnet runt, året om

Flera av nämndens verksamheter behöver kunna möta brukarnas behov med ständiga insatser, till exempel på boenden eller inom personlig assistans. Förvaltningens organisering av insatser på natten kommer framöver samordnas för att bli motståndskraftig och täcka behoven över hela staden vilket bedöms innebära effektiviseringsmöjligheter. Samtidigt kommer det från 1 april 2022 ges möjligheter till ett lägre arbetstidsmått för medarbetare med ständig nattjänst. Avtalet innebär att nuvarande 36,33 timmars arbetsvecka sänks till 34,33 timmar. Avtalet innebär att schemaläggning och bemanningsplanering behöver samordnas vilket innebär ett ökat antal anställningar och ökade kostnader.

En digital och säker välfärd

I sitt arbete med att skapa bättre förutsättningar för att ta tillvara digitaliseringens möjligheter fokuserar förvaltningen på värde såväl för brukare som personal i enlighet med kärnuppdraget. För att möta utmaningen gällande förhållningssätt till ny teknik krävs det ett intensifierat utvecklingsarbete för att öka medarbetarnas digitala kompetens. Detta för att de i sin tur ska kunna vara ett bra stöd till brukarna och möjliggöra att de får tillgång till relevanta digitala och välfärdstekniska lösningar som bidrar till ökad självständighet, social samvaro och bättre förutsättningar att delta i samhällslivet på lika villkor som andra.

Nämnden har under pandemiåren skapat nya digitala lösningar och hjälpmedel som möjliggjort för brukare att delta i aktiviteter samt upprätthålla kontakt med anhöriga och vänner. Framöver kommer arbetet med att främja den digitala tillgängligheten fortsätta och intensifieras. Utvecklingsområden är digitala alternativ inom daglig verksamhet, fler digitala mötesplatser och hälsoappar.

Ett exempel på digitalisering med fokus på tillgänglighet är framtagandet av appen Log This Place som vann Malmös digitaliseringspris 2022. Appen har tagits fram för att logga information om hur tillgänglighetsanpassade olika platser dit allmänheten har tillträde i Malmö är. Projektet är ett samarbete mellan funktionsstödsförvaltningen, Malmö Civic Lab och näringslivet. Funktionsstödsförvaltningens del i projektet har varit att säkerställa att det kommer utmytna i något som kommer till gagn för Malmöborna och stadens besökare.

Svårigheter med säker inloggning har försenat implementeringen av den digitala signeringen av hälso- och sjukvårdsuppgifter. Införandet kommer bidra till en ökad patientsäkerhet och underlättar för både personal som jobbar brukarnära, sektionschefer och legitimerad personal. I de enheter som infört arbetssättet syns en tydlig trend i att antalet avvikelser relaterat till läkemedelsöverlämnande minskat.

Arbetet med digitala e-tjänster kommer att intensifieras framöver. Genom införandet av nya tekniska lösningar har det möjliggjorts att ta emot digitala ansökningar av insatser, det som återstår är godkännande av frågan om IT-säkerhet.

Den övergripande handlingsplanen ”Att förebygga och hantera ekonomisk brottslighet och oegentligheter i välfärden” inbegriper en förbättrad inköpsverksamhet i staden. Målet är fler kommungemensamma

inköpsavtal som tillsammans med ökad kunskap om hur inköp ska genomföras ger möjlighet till kostnadsbesparingar och att staden köper produkter och tjänster med god kvalitet som bidrar till en hållbar utveckling. Vidare planeras framtagandet av ett stödsystem för leverantörsgranskning för att underlätta kontroller av leverantörer samt en avtalsdatabas för lätthanterlig information om stadens inköpsavtal. Införandet av certifierade beställare i staden kommer innebära ett behov av att tydliggöra roller inom funktionsstödsförvaltningen, vilket bedöms främja en solid inköpsverksamhet.

Funktionsstödsnämndens kontrollgrupp arbetar också i enlighet med den stadsövergripande handlingsplanen och har utvecklat sitt uppdrag från ett fokus på att granska fakturor och timlistor gällande personlig assistans när misstanke uppstått kring oegentligheter till att från 2021 innefatta även avtalstrohet.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2023? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?

Förändringar som beräknades inför 2022 gällande volymer och stödbehov hos nämndens målgrupper beaktades i nämndsbudgeten och i fördelningen av ekonomiska medel mellan olika insatser. Till följd av faktorer som var svåra att förutse har nya och förändrade behov uppstått, vilket påverkar den ekonomiska utvecklingen. Kostnadsutvecklingen framöver präglas även av en viss osäkerhet, nya förändringar såväl i omvärlden som inom nämndens verksamheter kan uppstå inför budgetåret 2023. Det kommer därför under året krävas en noggrann uppföljning och kontroll av utvecklingen.

Funktionsstödsnämnden vill framhålla att inför 2023 finns det behov av ett utökat kommunbidrag för att kunna möta de förändringar och utmaningar som nämnden står inför. Funktionsstödsnämnden bedömer att behovet av ökade ekonomiska resurser för att kunna möta identifierade utmaningar överskrider den del som nämnden själv kan finansiera och beskriver nedan de behov som finns baserat på bedömningar utifrån nuläge.

Utökat behov av platser till barn och unga

I mars 2022 verkställs i kommunal verksamhet tio beslut om LSS-boende till barn och unga. Ökningen av antalet barn som bedöms bli 15 under året samt komplexiteten i ärendena medför en negativ budgetavvikelse om 27 mnkr för 2022. 2023 bedöms antalet barn öka till 17. Detta innebär ett utökat behov av kommunbidrag om totalt 50 mnkr för 2023 för att finansiera helårseffekten 2022 samt volymutvecklingen 2023.

Nya LSS-boenden för vuxna

Att fortsätta bygga nya boenden för nämndens målgrupp inom LSS-området är fortsatt prioriterat de kommande åren. Funktionsstödsnämnden vill framhålla vikten av att kommunfullmäktige avsätter medel för LSS-utbyggnad under 2023 motsvarande 11,4 mnkr (helårseffekt inför 2024: 38,8 mnkr). Tabellen redovisar planerad utbyggnad samt medel som behövs avsättas för respektive år under perioden 2023 – 2025.

	Preliminärt startdatum	Kostnad 2023	Helår (mnkr)
2023			
Dagvattnet 3	2023-09-01	3,2	9,5
Mölledal 1	2023-09-01	3,3	10,0
Mölledal 2	2023-09-01	3,3	10,0
Sege park	2023-11-01	1,5	9,3
Totalt 2023		11,4	38,8
	Preliminärt startdatum	Kostnad 2024	Helår (mnkr)
2024			
Tullstorp 1	2024-11-01	4,0	23,7
Käglinge 11:3	2024-11-01	5,1	30,5
Louisedal 1	2024-12-31	1,0	11,5
Västra Skrävlinge	2024-12-31	1,0	11,5
Totalt 2024		11,0	77,2
	Preliminärt startdatum	Kostnad 2025	Helår (mnkr)
2025			
2025; boende 1 Gruppboestad	2025-04-01	8,9	11,8
2025; boende 2 Gruppboestad	2025-08-01	4,9	11,8
2025; boende 3 Gruppboestad	2025-10-01	3,0	11,8
Totalt 2025		16,7	35,5

För 2023 planeras fyra nya LSS-boenden med totalt 23 lägenheter.

För år 2024 planeras fyra nya boenden med 21 lägenheter totalt och för år 2025 planeras tre nya boenden med 18 lägenheter totalt.

Lokalunderhåll

Förvaltningens lokalbestånd bedöms vara i behov av omfattande underhåll framöver. Det har tidigare saknats en strukturerad och översiktlig bild över de renoveringsbehov som finns i verksamheterna och prioriteringar som krävs, vilket den nya stödorganisationen kring lokaler kommer fokusera på.

Genomförandet av planerade förändringar och det underhåll som krävs kan innebära ökade kostnader för nämnden.

Daglig verksamhet

Det ökade behovet av att verkställa nya beslut genom att starta nya verksamheter inom daglig verksamhet innebär ett ökat behov av kommunbidrag om 25 mnkr. Detta innefattar kostnader för lokaler, personal och kringkostnader. Samtidigt kommer omlokalisering av vissa befintliga verksamheter ske för att på bästa sätt nyttja resurserna.

En resursfördelningsmodell kommer att arbetas fram under 2022 och implementeras i samband med fördelningen av ekonomiska resurser i budget 2023. Syftet är att resurserna ska återspegla stödbehovet på brukarnivå i verksamheten enligt den framtagna behovsbedömningen.

Insatser i ordinärt boende

Tidigare tillskott av resurser till nämndens verksamhet för hemtjänst och även personlig assistans har förbättrat det ekonomiska utfallet genom att finansiera nämndens volymutveckling gällande antalet ärenden och timmar. Dock bedöms inte detta motsvara behovet tillräckligt för att eliminera den negativa budgetavvikelsen då utmaningar kvarstår i förvaltningens utförande verksamhet. Vid sidan om effektiviseringar inom nämndens utförandeenheter för insatser i hemmet behövs det tillskott för att kunna uppnå en ekonomi i balans.

Den nuvarande timsättningen förutsätts finansiera både övergripande kostnader som lokalhyror, ledning, administration, bilar och kostnader för delegerad hälso- och sjukvård samt trygghetslarm. Behovet

av ekonomiska resurser bedöms för 2023 uppgå till 15 mnkr för att finansiera ovannämnda kostnader som inte ryms i timpriset vid en fullt effektiv verksamhet.

Social samvaro och bruten isolering

Satsningen på bruten isolering och passivitet på det socialpsykiatriska området är en viktig del av nämndens förebyggande och hälsofrämjande arbete. Nämnden undersöker möjliga samarbeten och lokalisering av nya mötesplatser. Detta kan innebära en ökad kostnad för nämnden framöver.

Hälso- och sjukvårdsverksamheten

För att minska både behovet av inhyrda sjuksköterskor från bemanningsföretag och övertiden inom sjuksköterskeorganisationen finns det behov av att förstärka poolen för sjuksköterskor. Att skapa en pool även inom rehabiliteringsverksamheten kommer att skapa förutsättningar för ett hållbart medarbetarskap, möjliggöra förebyggande arbete samt underlätta hanteringen av frånvaro och vakanser till följd av rekryteringssvårigheter.

Inom hälso- och sjukvårdsorganisationen behövs det också medarbetare med uppdrag att genomföra en förvaltningsövergripande kompetensutveckling gällande förflyttningar, hjälpmedel, läkemedelshantering, diabetes/insulin och enteral nutrition utifrån bland annat omställningen till nära vård.

För fördelning av resurser till hälso- och sjukvårdsverksamheten kommer bland annat upphandlingen av ett nytt stödsystem underlätta för möjligheten att följa och utvärdera behov i förhållande till kostnader.

Medarbetarnas anställningsvillkor och kompetensförsörjning

Att förbättra medarbetarnas anställningsvillkor är ett ständigt pågående arbete. Detta innefattar bland annat att arbeta hälsofrämjande, att stärka det systematiska arbetsmiljöarbetet och att höja sysselsättningsgraden för fler medarbetare. Det lägre arbetstidsmättet för nattpersonal enligt det nya avtalet innebär bättre förutsättningar för aktuella medarbetare.

För att nämnden ska upprätthålla kompetensförsörjningen och vara en attraktiv arbetsgivare krävs även vidare satsningar de kommande åren på kompetensutveckling för såväl medarbetare som chefer. Kompetenshöjande insatser såsom validering, uppdragsutbildningar, yrkeshögskola och annat samarbete med lärosäten kommer att krävas för såväl grundutbildningar som specialistutbildningar.

PÅGÅENDE ARBETE FÖR ATT MINSKA KOSTNADERNA PÅ SIKT

Under 2022 kommer funktionsstödsförvaltningens organisation utformas för att på bästa sätt säkra kärnuppdraget och vara flexibel för att kunna möta förändringar i samhället och förändrade behov hos Malmöborna. Horisontella arbetssätt som skapar en helhetssyn i organisationen bedöms bidra till både mervärde för brukare och medarbetare och ett effektivt utnyttjande av resurser.

Ett kontinuerligt arbete sker för att undvika en kostnadsstegring på sikt samtidigt som arbetet med ökad kvalitet inom alla stödsatser och en förbättrad arbetsmiljö för medarbetarna i form av bättre arbetsvillkor, minskad sjukfrånvaro och minskat antal tillbud och arbetsskador pågår parallellt. Förvaltningen arbetar löpande med de effektiviseringsåtgärder som togs fram under 2021 och som bedöms leda till vissa kostnadsreduceringar under 2022 och inför budget 2023.

Det pågår ett arbete med inriktning på bemanningsplanering inom samtliga verksamheter. Att minska andelen timavlönade är ett viktigt mål ur ett personalpolitiskt perspektiv men även en åtgärd för en ekonomi i balans. Genomlysning av scheman, aktiv bemanningsplanering och inrättande av fler heltidsanställda bemanningspooler där det är lämpligt är åtgärder som förutom en bättre kvalitet och kontinuitet för brukarna bedöms ge en ekonomisk effekt. Efter pandemin arbetar avdelningarna återigen aktivt även med att minska kostnader för övertid, bland annat genom en ökad översyn från chefsnivå. Åtgärderna gällande bemanningsplaneringen uppskattas att under 2022 och 2023 ge en kostnadsminskning om 15 mnkr.

För att utöver bättre förutsättningar för målgruppen även uppnå kostnadseffektivitet, arbetar förvaltningen med att erbjuda boende på hemmaplan till personer som annars skulle varit hänvisade till

externa platser samt i lämpliga fall kunna möjliggöra för brukare som bor externt att återvända till Malmö. Det pågår ett arbete med att matcha aktuella brukare med beslut om boende enligt socialtjänstlagen med lediga platser i befintliga boenden, vilket även omfattar LSS-boenden till personkrets tre. Att erbjuda en plats i befintliga boenden i kommunal regi i stället för extern plats bedöms innebära en kostnadsbesparing om 0,9 mkr på årsbasis. Kostnadsreduceringen motsvarar snittpriset för en extern placering på årsbasis då platser som står tomma i kommunala LSS-boenden till följd av låg efterfrågan genererar ändå kostnader avseende både lokaler och grundbemanning.

Nämnden kommer fortsätta sitt arbete för att i stället för nya beslut om serviceboende enligt LSS, när det är möjligt, erbjuda boendestöd som alternativ. Detta bedöms innebära att nämnden även i fortsättningen motverkar kostnadsökningar inom LSS-boende. En ökning har skett avseende antalet beslut om boendestöd SoL inom denna målgrupp från 64 i början av 2019 till 121 i februari 2022. Kostnadmässigt innebär boendestöd i stället för servicebostad enligt LSS 9§9 en kostnadsreducering med ca 0,6 mkr per person och år. Samtidigt kan färre beslut enligt LSS och därmed lägre kostnader för insatser inom lagrummet ha en negativ effekt på den avgift som Malmö stad betalar till LSS-utjämningssystemet.

Tillgången till lokaler som motsvarar de specifika behoven inom nämndens målgrupper såväl som tidsaspekten när det gäller iordningställandet av nya lokaler har länge varit en viktig och svårlöst fråga för nämndens verksamheter. För att möta utmaningen gällande anskaffning av lämpliga lokaler och på bästa sätt nyttja befintliga resurser optimalt planeras ett samnyttjande av lokaler till flera insatser i den mån det är möjligt. Exempelvis pågår ett arbete för att kunna bedriva daglig verksamhet och andra insatser som helgkollo i samma lokaler.

Vidare bedöms förvaltningens nya stödorganisation kring de lokaler som nyttjas i verksamheten leda, utöver verksamhetsmässiga vinster även till att resurserna utnyttjas mer effektivt. Kvalitetsförstärkningen genererar ökade kostnader initialt men samtidigt innebär bättre planeringsförutsättningar att både nämndens och stadens ekonomiska resurser används optimalt och genererar det högsta möjliga värdet. Det är också viktigt att staden har en lokalförsörjningsprocess som är hållbar, tydlig och effektiv både när det gäller kostnader och tidsaspekter och nämnden kommer att följa arbetet med förändringar av stadens lokalförsörjningsprocess.

EKONOMISKA EFFEKTER AV SAMARBETE MED ANDRA

Då nämndens målgrupper är representerade inom alla åldersgrupper och inom stadens alla verksamheter finns det möjligheter att ta ytterligare steg till samarbete mellan nämnder som kan leda till en samhällsekonomisk vinst men som kräver djupare analyser för att kunna sätta pengar på. Att arbeta som ETT samhälle där möjligheten finns att följa den enskilde och dess anhöriga genom eventuell förskola, grundskola, eventuell gymnasieskola, eget boende och sysselsättning genom hela livet till ålderdomen ställer stora krav såväl på möjligheten att dela information mellan stadens olika förvaltningar som på strukturer för samarbeten som ska bidra till bästa möjliga stöd till Malmöbon.

Detta kan handla om att redan i tidigt skede fånga upp barn och familjer på familjecentraler eller inom förskoleverksamheten för att kunna erbjuda stödjande och förebyggande insatser till familjerna, innan det leder till en situation som inte är hållbar för familjen. Det kan handla om att den dagliga verksamheten bättre hade kunnat förbereda för mottagande för den enskilda individen och dess behov om sekretessen mellan stadens förvaltningar varit annorlunda. Att undvika att personer med samsjuklighet riskerar falla mellan stolarna på grund av uppdelningen av reglementena inom arbetsmarknads- och socialförvaltningen och funktionsstödsförvaltningen främjar också den enskilde. Att hitta dessa mellanrum och behov av förändringar innebär ekonomiska vinster men framförallt vinster för samhället i stort och för enskilda Malmöbor.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2022 (tkr)	Prognos 2023 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Statsbidrag varaktig vård	Migrationsverket	12 000	12 000
Stöd till riktade insatser inom området psykisk hälsa och ohälsa (PRIO-medel)	Socialstyrelsen	5 400	5 400
Skånegemensamma stimulansmedel till insatser för förstärkt samverkan inom området psykisk hälsa	Regeringen via SKR och KFS	3 300	3 300
Statsbidrag Nära vård	Regeringen via SKR och KFS	15 000	15 000
Statsbidrag Motverka ensamhet bland äldre	Socialstyrelsen	700	0
Statsbidrag Personligt Ombud	Socialstyrelsen/ Länsstyrelsen	5 600	5 600
Statsbidrag Habiliteringsersättning	Socialstyrelsen	7 500	7 500
Övriga bidrag			
Lönebidrag /Nystartsjobb	Arbetsförmedlingen	2 000	2 000
Assistansersättning personlig assistans SFB	Försäkringskassan	78 000	78 000
Momsbidrag för köp av ej skattepliktig verksamhet	Skatteverket	21 000	21 000
SUMMA BIDRAG		150 500	149 800

Prognosen avseende riktade statsbidrag är 150,5 mnkr 2022 respektive 149,8 mnkr 2023. Beloppen på flera av bidragen för 2023 är osäkra och baseras på prognostiserade belopp för 2022.

Utmaningar med statsbidrag

Tillfälliga och riktade statsbidrag kan leda till underfinansierad verksamhet om dessa statsbidrag sedan dras in, vilket försvårar planeringen på längre sikt. Generella och långsiktiga satsningar ger bättre förutsättningar för en stabilare utveckling och verksamhet. SKR har länge drivit frågan om mer generella än riktade statsbidrag till kommunsektorn samt framfört behovet av tidiga besked och långsiktiga planeringsförutsättningar. Den 8 februari 2022 uppmärksammar SKR problematiken på nytt: ”De senaste två åren har tillfälliga statliga tillskott skapat en trygghet att hantera pandemin, men de riktade bidragen har dessutom ökat rejält. År 2021 bestod nästan hälften av statsbidragen till kommuner och regioner av riktade bidrag. Vi har en del breda överenskommelser inom vårdområdet som utformats utifrån gemensamma diskussioner. Men det finns också alltför många detaljerade bidrag som kommer med kort framförhållning och ibland väldigt sent på året. Inte heller tar de särdeles mycket hänsyn till att stödja de behov som är störst för varje enskild kommun och region.”

Så länge den statliga styrningen ändå fortsätter att ske via denna typ av kortsiktiga riktade bidrag till olika sektorer är det viktigt att nämndens målgrupper inte försvinner i andra stora satsningar som till exempel skol- eller äldreområdena. Coronapandemin har belyst brister som bedöms ha funnits länge inom äldreomsorgen och synliggjort behovet av förändringar på såväl kort som längre sikt, för både de äldres och för personalens skull. Detta ledde till att regeringen gjorde stora nationella satsningar på äldreomsorgen.

Statens satsningar inom funktionshinderområdet är blygsamma. Statsbidrag för att införa, bibehålla eller höja en låg habiliteringsersättning till dem som deltar i daglig verksamhet enligt LSS som infördes 2018 är ett välkommet tillskott men också den enda satsning som under senare år riktats direkt till målgruppen med insatser inom LSS-lagstiftningen från statligt håll. Genom överenskommelser mellan staten och SKR har socialpsykiatri fått ta del av stimulansmedel för stöd till riktade insatser inom området psykisk hälsa. Den kommunala hälso- och sjukvården har också fått tilldelade medel för att vidareutveckla den nära

vården.

Nära vård

Statsbidraget för en god och nära vård bygger på en överenskommelse mellan regeringen och SKR. Troligtvis bör det finnas möjlighet att rekvirera statsbidrag även 2023 men en stor osäkerhet råder gällande finansieringen i längden.

Omställningen till nära vård är ett komplext och långsiktigt arbete. I Ekonomirapporten från maj 2021 tar SKR upp utmaningar som en omställning till nära vård innebär för kommuner och regioner där omställningens finansiering på sikt är ett frågetecken. I nuläget drivs mycket av omställningsarbetet inom nära vård av statliga bidrag utifrån tecknad överenskommelse och det behövs en beredskap för hur finansieringen ska hanteras den dag statsbidragen upphör. SKR framhåller därför vikten av att en koppling mellan omställningen till nära vård och budgetprocessen arbetas fram.

Begäran om investeringsram

Funktionsstödsnämnden begär för 2023 en investeringsram om 18 000 tkr.

Under 2023 planeras fyra LSS-boenden öppna och flertalet nya dagliga verksamheter starta. Detta innebär behov av inköp av inventarier. Renoveringar och kompletteringar för att skapa lokalmässiga förutsättningar för att möta brukarnas behov skapar också ett kontinuerligt behov av investeringsutrymme för nämnden.

Arbetet med att uppnå en fullständig underhållsplan och en sammanhållen investeringsstyrning som påbörjas under 2022-2023 kan i en inledande fas innebära ett ökat behov av investeringsram mot tidigare. Det är i nuläget svårt att överblicka de ekonomiska konsekvenserna av detta arbete men det kommer framöver finnas ett bättre underlag för beslut. För 2024 uppskattas behovet av investeringsram uppgå till 20 000 tkr.

För planeringsperioden 2025 – 2028 bedöms en investeringsram om 15 000 tkr per år täcka de behov som uppstår.

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2023 samt plan för 2024-2028 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Inventarier/ Byggnadsinventarier	18 000	20 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Summa investeringsram	18 000	20 000	15 000	15 000	15 000	15 000

Budgetskrivelse 2023

Förskolenämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Utbildningsnämndernas gemensamma utmaningar	4
Förändringar i omvärlden	6
Beslut, händelser och förändringar i omvärlden.....	6
Behovet av nationella satsningar på förskolan	6
Förslag om lagändringar och beslut på nationell nivå	7
Bristande tillgång till förskollärare	7
Befolkningsprognosen - en central planeringsförutsättning.....	7
Behov av förändringar i Malmö stad som helhet.....	8
Gemensamt arbete för likvärdiga uppväxtvillkor	8
Gemensamt förhållningssätt till stadens förskolemiljöer	9
Gemensamma insatser för digitalisering.....	10
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet.....	11
Likvärdighet för barnen i Malmö	11
Barnet och kärnuppdraget i fokus	11
Förskola för fler barn - för ett socialt hållbart Malmö	14
Kompetensförsörjning	15
Lokalförsörjning	16
Digitalisering som utvecklingsverktyg	17
Kommunbidrag	19
Riktade statsbidrag och övriga bidrag	21
Begäran om investeringsram	22
Investeringsram	22

Sammanfattning

Oron i Europa till följd av händelserna i Ukraina sker i direkt anslutning till den pandemi som präglat stadens och förskolenämndens verksamhet de senaste åren och där mer långtgående konsekvenser för barnen i Malmö i dagsläget är svåra att överblicka. Detta medför en generell osäkerhet. Även nämndens direkta planeringsförutsättningar är till väsentliga delar oklara. Stadens befolkningsprognos för 2023 fastställs först efter nämndens beslut om budgetskrivelsen. Det gäller även Lokalbehovsplan 2023-2032.

En människas kognitiva, emotionella, sociala, fysiska och språkliga utveckling grundläggs i förskoleåldern. Förskolan har tillsammans med andra verksamheter som riktar sig till de små barnen och deras vårdnadshavare en större potential att bryta social ojämlikhet än satsningar som kommer senare i livet. För att förskolan ska ha dessa gynnsamma effekter krävs att den har hög kvalitet. Detta i ett läge där Malmö stads förskolor inte alltid har förutsättningar att möta skollagens och läroplanens krav. Samtidigt ökar förväntningarna på förskolans verksamhet genom förslag på nationell nivå. Förskolenämndens arbete med nationell påverkan fortsätter att lyfta fram högkvalitativ förskola som en avgörande barnpolitisk åtgärd.

Barns tillgång till en förskola av hög kvalitet ställer stora krav på det kompensatoriska arbetet. Uppföljningar inom nämndens verksamhet visar på brister i verksamheten som sammanfaller med barns socioekonomiska bakgrund och bostadssegregationen. Likvärdigheten för barnen i Malmö stads förskolor är därmed en stor utmaning. Detta kräver både fortsatt förstärkning av förskolornas grundförutsättningar och kvalitetshöjande insatser som riktas till förskolor där barnens behov är som störst. På övergripande nivå behöver den stödjande organisationen i större utsträckning anpassas till rektorernas och förskolornas behov och förutsättningar. Att pröva, utveckla och utvärdera metoder för riktade insatser är centralt och sker delvis med hjälp av statsbidrag. Insatserna kräver förutsättningar att fortsätta även om de riktade statsbidragen förändras eller upphör.

Språkutveckling, värdegrund och digitalt meningsskapande i förskolan framträder som särskilt viktiga utvecklingsområden i det fortsatta kvalitetsarbetet. Begränsad tillgång till och ojämn fördelning av förskollärare påverkar dock kvaliteten och likvärdigheten i utbildningen. Det är angeläget att fortsättningsvis stärka förskollärarnas förutsättningar att uppfylla läroplansuppdraget, samt att ge fortsatt kontinuitet till insatser för att ytterligare höja andelen barnskötare med formell kompetens. Även rektorernas förutsättningar att planera och leda arbetet på förskolorna behöver stärkas, för att därigenom skapa utrymme för utveckling av undervisningen. Det är också av vikt att fortsätta med ett långsiktigt lönebildningsarbete för de yrkesgrupper som arbetar nära barnen.

Förändringar i befolkningen kräver ett kontinuerligt arbete med att anpassa verksamhetens omfattning när det gäller personal och lokaler. Detta arbete behöver ges långsiktiga förutsättningar för att bibehålla kontinuitet och för att stärka det offensiva kvalitetsarbete som krävs i Malmö stads förskolor.

Förskolenämndens mål är att årligen höja grundbeloppet för att kunna bibehålla och stärka kvaliteten. Grundbeloppet till kommunala och fristående huvudmän har de senaste åren ökat mer än nämndens procentuella ökning av kommunbidraget. Detta har möjliggjorts av ökade kommunbidrag såväl som ett ständigt arbete med att fördela och använda resurserna optimalt. Inför år 2023 står nämnden inför flera utmaningar som påverkar de ekonomiska förutsättningarna och bedömningen är att möjligheterna till ytterligare anpassningar av verksamheten är begränsade.

Förskolenämnden arbetar för en effektiv användning av lokaler och för att begränsa utvecklingen av lokalkostnaderna. Lokalkostnaderna bedöms öka till följd av högre hyreskostnader och ökat konsumentprisindex. En oförändrad befolkningsutveckling jämfört med 2022 skulle innebära att lokalkostnaden per plats ökar. Det skulle begränsa nämndens möjligheter att fortsatt utöka grundbeloppet. Arbetet för en ny och modern systemmiljö väntas bidra till högre kvalitet och stärkt informationssäkerhet, men väntas innebära betydligt högre driftkostnader.

För att kunna säkerställa kontinuitet samt god och likvärdig utbildning för barnen anser förskolenämnden att kommunbidragstilldelningen fullt ut ska ta hänsyn till nämndens pris- och löneökningar samt även fortsättningsvis kompensera för demografiförändringar.

Utbildningsnämndernas gemensamma utmaningar

Malmö stads tre utbildningsnämnder – förskolenämnden, grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden – fortsätter att gemensamt lyfta fram de utmaningar som finns för barns, ungdomars och vuxnas utbildning i Malmö.

Utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet där alla ska ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet, oberoende av geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden. Det är genom utbildning som samhället ger barn, unga och vuxna bästa möjliga förutsättningar för att självständigt utforma sitt liv, försörja sig själv och sin familj och bidra till ett tryggt och inkluderande samhälle. Det krävs medvetna och långsiktiga satsningar för att nämnderna ska få förutsättningar för att kunna erbjuda en utbildning som stärker barns, elevers och vuxnas möjligheter här och nu och som kan verka för det livslånga lärandet.

Det åligger de tre utbildningsnämnderna att utveckla en likvärdig verksamhet som har kompetens att stödja, stimulera och utmana varje barn och elev. Barn och unga ska få förutsättningar att i varje del av utbildningssystemet nå sina mål och lyckas på vägen till fortsatt utbildning och arbete. Vägen till en gymnasieexamen börjar tidigt i utbildningssystemet och grundläggs i förskola och i grundskola. En gymnasieexamen utgör både en grundförutsättning för Malmöbornas möjlighet till självförsörjning och en nyckelfaktor för kompetensförsörjningen i staden.

En stor andel av Malmös barn och unga växer upp under socioekonomiskt ansträngda hemförhållanden, vilket gör det kompensatoriska uppdraget i Malmös förskolor och skolor omfattande. Malmös utbildningsverksamhet klarar idag inte att kompensera för dessa förhållanden tillräckligt väl. Skillnaderna mellan barn och elevers möjligheter förstärks dessutom av en boende- och skolegregation. Därutöver når ett stort antal elever inte gymnasiebehörighet vilket innebär att dessa elever behöver gå ett introduktionsprogram. Det ställer också allt högre krav på en flexibel vuxenutbildning som kan möta individernas behov av att komplettera sin utbildning och samtidigt erbjuda alternativa studievägar på en föränderlig arbetsmarknad.

En utmaning som förenar utbildningsverksamheten i Malmö är bristen på pedagogiskt utbildad personal. Det påverkar avsevärt förutsättningarna för en likvärdig utbildning för Malmös barn och unga. Utbildning, kompetens, erfarenheter och språkkunskaper varierar dessutom bland medarbetarna i stadens förskolor och skolor. I områden med hög socioekonomisk utsatthet är andelen behöriga förskollärare och lärare lägre än i områden med låg socioekonomisk utsatthet. Samtidigt har en förskola och skola med god kvalitet störst betydelse för barn som växer upp med begränsade socioekonomiska villkor.

Uppdraget att rusta alla barn och elever med en god språklig förmåga är lika relevant inom hela utbildningsverksamheten. Barns och elevers språkliga utveckling är avgörande för deras identitetsutveckling samt grunden för allt lärande. Grunden till den språkliga utvecklingen läggs, precis som övrigt lärande, i förskolan och behöver följa eleven genom hela utbildningssystemet. Det värdegrundsuppdrag som åligger nämnderna utifrån skollag och diskrimineringslag är vidare ett prioriterat område där nämnderna delar gemensamma utmaningar. Särskilda satsningar innefattar exempelvis hedersnormer, HBTQIA och arbete för att främja nationella minoriteters rättigheter.

Utbildningsnämnderna ser ett behov av att uppmärksamma utvecklingen när det gäller barn och elever i behov av olika typer av stödinsatser. Utvecklingen av barns behov i förskoleåldern föranleder särskild kartläggning under 2022. Vidare syns ett ökande antal ansökningar till skolformerna grundsärskola och gymnasiesärskola, verksamheter som ofta är mer resurskrävande, då de ställer krav på bland annat anpassade lokaler och högre personaltäthet.

För att stödja de mest sårbara barnen, eleverna och ungdomarna är det viktigt att fortsätta utveckla nya sätt att nå dem genom tidiga och gemensamma insatser. Detta sker såväl inom utbildningssektorn som i samverkan med andra nämnder och myndigheter. Kunskap om barns och elevers behov och förutsättningar för utveckling och lärande samt relationerna med vårdnadshavare grundläggs tidigt i utbildningssystemet.

Samverkan kring sammanhållna övergångar med individfokus mellan och inom utbildningsformer samt

vidare till arbetslivet är fortsatt ett angeläget utvecklingsområde i nämndernas verksamheter. Stärkt kompetens och ekonomiska resurser samt en ändamålsenlig studie- och yrkesvägledning utgör centrala förutsättningar även i detta arbete. Den pågående utvecklingen av en gemensam, modern systemmiljö kommer att kräva resurser men behövs för att underlätta sammanhållna övergångar, följa barn och elevers progression och möjliggöra överföring av information under hela skolgången.

Utbildningsnämndernas gemensamma ställningstagande är att medvetna och långsiktiga satsningar på utbildningsverksamheten är nödvändiga och avgörande för en stark och hållbar utveckling. Att investera i barns, ungas och vuxnas utbildning är att investera i både deras och Malmös framtid.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2023 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Beslut, händelser och förändringar i omvärlden

När denna budgetskrivelse tas fram råder oro i Europa och övriga världen med anledning av händelseutvecklingen i Ukraina. Detta sker i direkt anslutning till den pandemi som de senaste åren präglat arbetet i förskolenämndens verksamhet och där mer långtgående konsekvenser för barnen i Malmö i dagsläget är svåra att överblicka. Dessa omvärldshändelser bidrar till stora osäkerheter i planeringen inför kommande år. Även om det krävs fortsatta analyser kopplat till pandemins konsekvenser står det idag klart att förskolorna i Malmö kunnat upprätthålla verksamheten under pandemin, men att belastningen för medarbetarna och konsekvenserna för barnen samtidigt behöver uppmärksammas i den fortsatta planeringen.

Behovet av nationella satsningar på förskolan

Förskolenämnden konstaterar att det statliga ointresset är omfattande när det kommer till frågor om förskolans innehåll och kvalitet. Detta ointresse sänder signaler om att förskolan är oviktig inte bara till statliga skolmyndigheter och till forskarsamhället utan även till huvudmän och till allmänheten.

Förverkligandet av en förskola av likvärdig hög kvalitet är beroende både av fortsatta förbättringsinsatser på huvudmannanivå och inom förskolorna samtidigt som det i hög grad även krävs initiativ och beslut på nationell nivå. På strukturell nationell nivå behöver utbildning av förskollärare och barnskötare ske i tillräcklig omfattning och ge djup kunskap om barns utveckling, lärande och välbefinnande. Ytterst och i grunden handlar kvaliteten i förskolan om att personalen har utrymme och kompetens att förstå och lyssna på barnet, se barnets potential så barnet känner sig engagerat, duktigt och aktivt i sitt lärande (Vetenskapsrådet 2015). Detta är särskilt viktigt för förskolans allra yngsta som befinner sig i sin mest expansiva men också sin mest känsliga period i livet.

Inom ramen för arbetet med nationell påverkan tar förskolenämnden fram analyser och faktaunderlag som bygger på statistik, statliga utredningar, forskningsstudier, artiklar samt intervjuer med ett stort antal sakkunniga. Underlaget ska kunna användas i en bred intern och extern diskussion om vad som skapar de bästa betingelserna för barns välbefinnande, utveckling och lärande i förskolan. Förskolenämnden vill med sitt arbete inom nationell påverkan vända denna tydliga trend och bidra till att lyfta fram betydelsen av en högkvalitativ förskola som en viktig barnpolitisk åtgärd.

Malmö stad har arbetat för att minska de riktade statsbidragen till förmån för mer generella statsbidrag. Flera av de riktade statsbidragen till förskola har slagits samman eller förväntas att göra det de kommande åren. Samtidigt är bedömningen att de statsbidrag som riktas till förskolan inte kommer att öka totalt sett 2023. I samband med att statsbidragen blir färre förändras kraven på de insatser som är kopplade till respektive statsbidrag. Administrationen förväntas öka då nämnden själv ska hantera ansökningarna från de fristående förskolorna, en hantering som Skolverket tidigare ansvarade för. Genom det förändrade statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder har förskolenämnden fått större ekonomiska förutsättningar för arbetet med likvärdig förskola. Detta då socioekonomiska faktorer nu viktas högre vilket påverkar fördelningen mellan kommunerna. Statsbidraget möjliggör en planering för att upprätthålla kontinuitet och att stärka förutsättningarna för förskolorna år 2022. De riktade insatser som nu prövas och utvecklas inom förskolenämndens verksamhet kräver långsiktiga förutsättningar som säkerställs över tid och tillåts fortsätta även om de riktade statsbidragen förändras eller upphör.

Förslag om lagändringar och beslut på nationell nivå

Vissa ökande krav och förväntningar på förskolans verksamhet återspeglas på olika sätt i förslag på nationell nivå. Under senare år har olika förslag om införande av obligatorisk förskola initierats, förslag som förskolenämnden i sina remissvar ställt sig tveksam till. Detta bland annat med hänvisning till att förskolans förutsättningar att utföra sitt uppdrag behöver stärkas innan sådana reformer kan vara aktuella.

I en proposition från regeringen i mars 2022 - *Förskola för fler barn* - föreslås att varje hemkommun ska vara skyldig att genom uppsökande verksamhet ta kontakt med vårdnadshavare till de barn som inte har plats i förskola och informera om förskolans syfte och barnets rätt till förskola. Det föreslås bli obligatoriskt för kommunerna att erbjuda förskola till barn som bott i Sverige kort tid eller som har vårdnadshavare som bott i Sverige i kort tid. Dessa barn ska tillhandahållas en reserverad plats utan att ansökan om plats gjorts. Det lyfts fram att ett ökat deltagande i förskolan ger positiva effekter såväl för barns utveckling och lärande som för samhället. Samtidigt bedöms inga ekonomiska tillskott följa med förslaget. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2023.

En aktuell lagrådsremiss på förskolans område är *Ökad likvärdighet för skolhuvudmän*. Här föreslås ändringar i skollagen för att systemet för kommuners beslut om bidrag till fristående huvudmän ska bli tydligare. Kommuner har till skillnad från fristående huvudmän ett lagstadgat ansvar för att anordna utbildning. Lagrådsremissen för fram att de fristående huvudmännen inte bör få ersättning för ett ansvar som de inte har. Denna del av förslaget omfattar dock inte förskoleverksamhet. Detta samtidigt som förskolenämnden behöver ha en beredskap för att kunna ta emot alla barn i befolkningen på ett sätt som inte fristående verksamhet behöver planera för.

Regeringen föreslår i en ny proposition förslag på åtgärder som syftar till att stärka kvaliteten och likvärdigheten i pedagogisk omsorg (Prop. 2021/22:78). Propositionen innebär höjda krav på verksamheten att förbereda barnen inför skolstarten och ställer höjda krav på förskolenämnden som tillsynsmyndighet.

Skolverket har tillsammans med övriga skolmyndigheter regeringens uppdrag att genomföra en rad insatser som tillsammans ska bidra till en ökad kvalitet och likvärdighet i skolan (U2021/03837). En del av uppdraget handlar om att från och med år 2022 erbjuda huvudmännen inom skolväsendet återkommande kvalitetsdialoger. En annan del handlar om att ta fram och utveckla delmål, indikatorer och framgångsfaktorer för uppföljning och analys av huvudmännens verksamhet. Förskolenämnden har mångårig erfarenhet av utveckling inom det systematiska kvalitetsarbetet och det finns en etablerad struktur för dialog mellan förskolans olika beslutsnivåer. De nya bestämmelserna innebär möjligheter att lyfta förskolans särskilda utmaningar till den nationella nivån. De nationella dialogerna ska inledas under andra halvåret 2022.

Bristande tillgång till förskollärare

Den nationella bristen på förskollärare fortsätter att ha stor påverkan på förutsättningarna för en förskola med hög och likvärdig kvalitet för alla barn. Den senaste lärarprognosen från Skolverket (2021) visar på en fortsatt stor brist på behöriga och nyutexaminerade förskollärare. Behovet minskar något sett till hela riket jämfört med tidigare bedömningar och den främsta förklaringen är att personalbehovet bedöms minska till följd av mindre barnkullar. Lärarprognosen visar liksom tidigare fortsatt stora skillnader i behov och tillgång mellan kommunerna både vad gäller andelen förskollärare och andelen utbildade barnskötare. I Skåne bedöms behovet av förskollärare vara ungefär lika stort år 2035 som i dag. Även Arbetsförmedlingens yrkesprognos från 2021 konstaterar att tillgången på förskollärare på arbetsmarknaden kommer att vara fortsatt begränsad på kort och lång sikt. Detta kräver en fortsatt kraftsamling både på lokal och nationell nivå samt utökad samverkan mellan förskolans huvudmän och de olika lärosätena, statliga myndigheter och andra nationella aktörer.

Befolkningsprognosen - en central planeringsförutsättning

Malmö stads årliga befolkningsprognos är en avgörande planeringsförutsättning för förskolenämnden

eftersom budgettilldelningen är baserad på utvecklingen av antalet barn 1-5 år. Prognosen ligger till grund för bedömningar av platsbehovet och därmed behovet av medarbetare, stödresurser och lokaler. Det faktum att beslut om Malmö stads befolkningsprognos för 2023 tas först efter att denna budgetskrivelse färdigställts, försvårar nämndens möjligheter att i nuläget bedöma effekterna av befolkningsförändringar.

Även årsvariationen när det gäller behov av plats i förskolan är en central planeringsförutsättning. Behovet av plats är störst på våren. År 2021 var skillnaden mellan vår- och hösttermin drygt 2 000 barn. Detta då 6-åringarna, som generellt står för en hög efterfrågan, fortfarande finns kvar i förskoleverksamheten under våren. Samtidigt sker en kontinuerlig inskolning av barn under hela året. Verksamhetens planering behöver utgå från en omfattning av lokaler och stödresurser som är anpassad efter den tidpunkt på året när platsbehovet är som störst.

Förändringar i demografin kräver ett kontinuerligt arbete med att anpassa verksamhetens omfattning när det gäller både personal och lokaler. Det är dock av vikt att nämndens arbete med anpassningar ges långsiktiga fortsättningar att bibehålla kontinuitet och för att kunna fortsätta det kvalitetsarbete som krävs i Malmö förskolor. För att kunna säkerställa kontinuitet samt god och likvärdig utbildning för barnen anser förskolenämnden att kommunbidragstilldelningen fullt ut ska ta hänsyn till nämndens pris- och löneökningar samt även fortsättningsvis kompensera för demografiförändringar.

Behov av förändringar i Malmö stad som helhet

Förskolenämndens kärnuppdrag är att skapa förutsättningar för en likvärdig förskola med god kvalitet. Detta är nämndens viktigaste bidrag till att barns hälsa förbättras och att skillnaderna i barns förutsättningar i livet minskas. Barnens behov och perspektiv måste på en och samma gång ägas av hela Malmö stad. Ett gemensamt ansvarstagande för barnen underlättas genom tillit mellan stadens nämnder och en gemensam bild av behoven. Samverkan och samsyn är i detta sammanhang avgörande.

Behovet av effektiv koordinering och styrning av de tvärsektoriella satsningar som görs i staden måste betonas även i denna budgetskrivelse. Till exempel behöver det framtida utvecklingsarbetet inom *Communities that Care* (CTC) större tydlighet kring uppdrag, ansvar och finansiering.

Nedan beskrivs de behov av förändringar i Malmö stad som helhet som förskolenämnden främst ser för att möjliggöra förbättringar av arbetet kring barnen samt för att säkerställa förverkligandet av barns rättigheter inom förskoleverksamheten. Utbildningsnämnderna och arbetsmarknads- och socialnämnden lyfter fram betydelsen av gemensamt arbete för likvärdiga uppväxtvillkor. Därefter betonas vikten av ett gemensamt förhållningssätt och arbete kring planeringen av förskolornas lokaler. Slutligen beskrivs angelägna förutsättningar i arbetet med digitalisering.

Gemensamt arbete för likvärdiga uppväxtvillkor

Trygga och likvärdiga uppväxtvillkor för barn och unga är en omfattande utmaning för staden. Under de senaste åren har orosanmälningar om barn och unga ökat i snabbare takt än utvecklingen av antalet personer i åldersgruppen. Malmö stads nämnder behöver tillsammans verka för att öka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer i barns och ungas livsmiljöer.

I arbetet med att säkra likvärdiga förutsättningar och uppväxtvillkor behöver förebyggande och tidiga insatser kring barn och unga prioriteras och ges på den arena där barnet/den unga befinner sig. Det gäller flera delar av stadens verksamhet, exempelvis förskola, skola, socialtjänst, öppen verksamhet samt kultur- och fritidsverksamheter. Förebyggande insatser bidrar till att använda samhällets resurser på bästa sätt och till att undvika mer kostsamma insatser längre fram. I Malmökommissionens slutrapport lyfts tidiga insatser fram som högt prioriterat och pågående arbete i Malmö stad har en tydlig koppling till den forskning och de goda exempel som Socialstyrelsen samlat i den så kallade *Kunskapsguiden*.

Utbildningsnämnderna och arbetsmarknads- och socialnämnden är överens om att strukturerade och tydliga former för samverkan mellan nämnderna kring barns och ungdomars behov är en viktig förutsättning för tidiga insatser. I Malmö sker denna strukturerade samverkan bland annat genom *Samverkan för barn och unga i Malmö* (SBUM). Denna samverkansgrupp har representanter från flera berörda

nämnder, Polisen och Region Skåne.

För att tidigare kunna upptäcka och ge stöd till de barn och unga som behöver det krävs att tidiga och samordnade insatser prioriteras och att resurser avsätts för det gemensamma arbetet. Sveriges kommuner och regioner (SKR) har identifierat gemensam finansiering som en av framgångsfaktorerna i arbetet med tidiga insatser. Nämnderna ser ett behov av en gemensam finansiering för att ytterligare stärka förutsättningarna för arbetet. Statsbidrag såsom satsningen på *sociala insatser i utsatta områden*, som utgår ifrån Socialstyrelsen, skulle exempelvis kunna användas för en sådan gemensam finansiering.

För att ytterligare stärka arbetet med tidiga insatser genomför nämnderna ett projekt tillsammans med Region Skåne och Polisen – *Trygga barnet*. Genom pilotprojekt under 2022 utvecklas en modell som bygger på gemensamma synsätt, arbetssätt och verktyg för samverkan kring barn och unga. Projektet är en del i Socialstyrelsens och Skolverkets satsning på brottsförebyggande tidiga samordnade insatser och pågår under åren 2021 till 2023.

I enlighet med kommunfullmäktiges budget för 2022 pågår ett arbete med att utbilda medarbetare från stadens alla förvaltningar om arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Under åren 2021-2023 genomförs ett projekt kring tidiga samordnade insatser riktade till yngre barn och deras föräldrar med syfte att förebygga hedersrelaterat våld. Även detta projekt genomförs inom ramen för Socialstyrelsens och Skolverkets satsning. För att säkra att barn i Malmö kan växa upp fria från hedersrelaterat våld och förtryck krävs att nämndernas arbete ges långsiktiga förutsättningar.

Gemensamt förhållningssätt till stadens förskolemiljöer

Även i årets budgetskrivelse behöver utbyggnadsbehovet av nya förskolor i stadens utbyggnads- eller utvecklingsområden poängteras. Förskolenämnden anser att kostnaderna för dessa utbyggnader, helt eller delvis, behöver hanteras i särskild ordning. Detta då stadens resursfördelning inte ger förutsättningar för nämnden att finansiera samtliga dessa kostnader. En avsaknad av förskolor i dessa områden kommer att vara svår att åtgärda i efterhand eftersom mark då tagits i anspråk för andra ändamål, något som kan påverka stadens attraktionskraft i negativ riktning.

Barns och vårdnadshavares geografiska avstånd till förskolan ökar, vilket behöver beaktas med hänsyn till att alla barn i Malmö ska ha god tillgång till en förskoleplats. Nuvarande geografiska obalanser i fördelningen av platser i staden har inneburit att denna fråga bör ges större fokus, även om den samlade kapaciteten fortfarande måste prioriteras utifrån ett budgetperspektiv. I många av stadens områden är bristande mobilitet hos vårdnadshavare en riskfaktor för att barnen inte ska komma till förskolan. Förskolenämnden vill betona vikten av att logistiska skäl inte ska vara en anledning till att vårdnadshavare väljer bort förskola. Väl fungerande gång-, cykel- och kollektivtrafikstråk är av största vikt för att kompensera det geografiska avståndet.

Förskolenämnden anser fortsatt att frågan om en förskolas storlek mätt i antal platser behöver få tydligt fokus och att det krävs en bättre samsyn mellan stadens planerande förvaltningar. En modern förskola bör ha en viss storlek mätt i antal platser och detta får inte styras av stadsplaneperspektiv utan utifrån förskoleverksamhetens pedagogiska och organisatoriska perspektiv. I Lokalbehovsplan 2022-2031 konstaterades att nya enheter bör planeras för minst 80 platser, men helst än större. Detta behöver tydligare vägas in i de gemensamma planeringsprocesserna i stadsplaneringen så att inte krav på ytor i utemiljön blir ett argument för mindre förskolor.

Fortfarande ses uppenbara risker att planerade förskolor i Nyhamnen inte kommer att uppfylla kraven på tillräckligt stora förskolor. Bedömningen är att det trots allt finns fysiska förutsättningar för 30 kvadratmeter per barn i fria i staden som helhet, utom i de mest centrala delarna innanför kanalerna. Planeringen för Nyhamnen ses som ett uttryck för att andra funktioner prioriteras framför barnen.

Flera av de krav och riktlinjer som styr lokalutformningen och som därmed påverkar stadens nybyggnadsprojekt av förskolor både i tidiga planeringsskeden och senare bygglovsskede, har påtagliga konsekvenser för utvecklingen av förskolenämndens lokalkostnader. För att begränsa kostnadsutvecklingen pågår idag flera utvecklingsinsatser för ett tydligare gemensamt förhållningssätt i

stadens planering, där nämnder som inom ramen för sina ansvarsområden arbetar med förskolelokaler medverkar.

Förskoleförvaltningen har tillsammans med serviceförvaltningen ett pågående femårigt projekt för att se över arbetsprocesserna och samtidigt undersöka möjligheterna att använda konceptförskolor i högre grad. Detta med syfte att sänka lokalkostnaderna för nya förskolor.

Med utgångspunkt i uppdrag av kommunfullmäktige samordnar förskolenämnden utredningsarbetet rörande förutsättningarna för ökat samnyttjande av park för förskoleverksamheten. Arbetet sker tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden och servicenämnden. Bedömningen är att arbetet kan bli en viktig del i att belysa och ta ställning till barnens förutsättningar och plats i staden.

Förskolenämnden vill särskilt betona vikten av fortsatta gemensamma arbeten inom kommunen. Pågående genomförande av den nya organisationen för lokalförsörjning inom kommunen ses därför som ytterst angelägen. Förskolenämnden yttrar sig i mars över olika delar med koppling till den nya organisationen.

Gemensamma insatser för digitalisering

Utbildningsförvaltningarna har ett gemensamt elevadministrativt system, Extens. I syfte att upphandla och implementera en effektiv, modern, administrativ systemmiljö bedriver nämnderna ett nära samarbete. Utgångspunkten är att åstadkomma en ny systemmiljö som möjliggör utveckling av verksamheternas sätt att arbeta. Arbetet är omfattande och kommer under de närmaste åren att ställa krav på ytterligare ekonomiska och personella resurser.

De senaste årens arbete med att kartlägga verksamhetens specifika processer har skett i syfte att kravställa en systemmiljö som motsvarar behovet inom nämndens verksamhet när det gäller verksamhetsutveckling, IT, teknik, support, informationshantering och säkerhet. Detta arbete kommer vara en viktig utgångspunkt i det fortsatta arbetet med digitalisering och digital transformation i samverkan med kommungemensam IT.

Förskolenämnden menar att det finns ett fortsatt behov i staden av att förtydliga ansvar, organisation och samverkan när det gäller centralt ägda system och systemförvaltning med koppling till nämndernas ansvar som ägare av den information som hanteras i systemen. Adekvata säkerhetsnivåer och avtalskonstruktioner med leverantörer är ofta avgörande för att respektive nämnd ska kunna nyttja de kommungemensamma digitala lösningarna och samtidigt fullgöra sitt ansvar som informationsägare.

Det krävs vidare ett förtydligande rörande vilken kompetens Malmö stad centralt kan tillhandahålla i nämndernas arbete och vilken kompetens som nämnderna förväntas stå för själva. Det är av stor vikt med en ökad tydlighet, transparens och framförhållning i planeringen av kommungemensamt arbete som kan komma att ta nämnders ekonomiska och personella resurser i anspråk kopplat till IT, systemutveckling och digitalisering.

Frågan kring vilka tjänster och plattformar som ska utvecklas individuellt inom respektive nämnds verksamhet, och vilka som ska anses vara generella för flera – eller alla – nämnder behöver belysas. Inriktningen på ett sådant beslut kommer att ha stor inverkan på organisation, personal och kostnader. I nuläget finns det bland annat konkreta behov av en lärandeplattform för kontinuerlig kompetensutveckling, såväl som en lösning för att kvalitetssäkra och distribuera ett urval av applikationer till medarbetares tjänstetelefoner. En stadsövergripande och gemensam lösning av gemensamma behov skulle frigöra resurser som i stället kan användas till mer fokuserat arbete på varje nämnds specifika uppdrag.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Likvärdighet för barnen i Malmö

Barnet och kärnuppgiftet i fokus

Arbetet för ökad likvärdighet

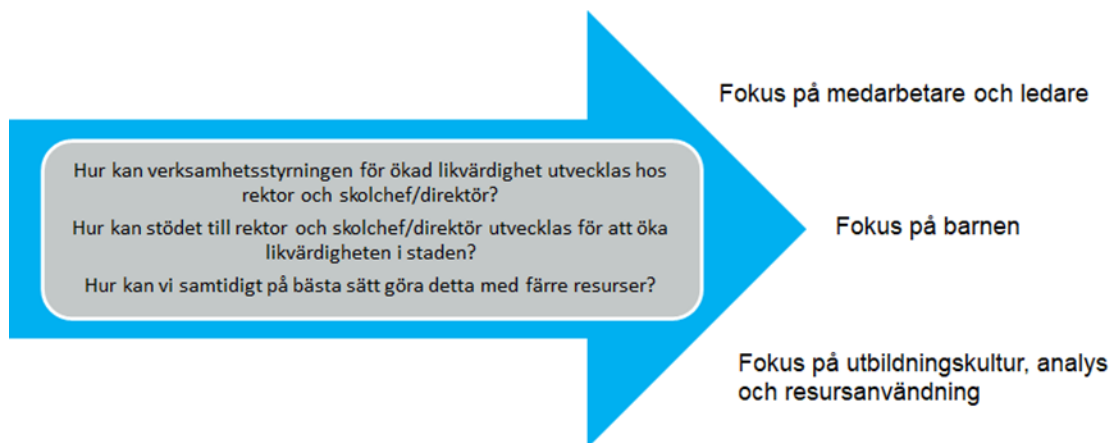
Det långsiktiga arbetet som bedrivits sedan förskolenämnden fick ansvaret för den kommunala förskoleverksamheten handlar om att skapa förutsättningar för stadens förskolor att leva upp till de högt ställda kraven i skollagen och förskolans läroplan. En central del av arbetet har handlat om att stärka den gemensamma ledningsstrukturen och att utveckla gemensamma arbetssätt samt stöd till rektorer. Det systematiska kvalitetsarbetet på förskolorna visar också på en långsiktig progression i förskolornas utvecklingsarbete och med detta en utveckling mot ökad måluppfyllelse i verksamheten.

I takt med att kunskaperna om verksamhetens förutsättningar fördjupats har dock likvärdighetsbrister blivit allt tydligare. Vissa förskolor har större utmaningar än andra i att möta varje barn utifrån hans behov och förutsättningar. För kunna höja kvaliteten i verksamheten som helhet krävs långsiktigt hållbara och tydliga prioriteringar från huvudmannens sida. Det kompensatoriska arbetet behöver innebära såväl en förstärkning av grundförutsättningarna för förskolorna att uppfylla skollags- och läroplansuppgiften som riktade insatser för att stärka likvärdigheten.

Från och med 2022 prövas och utvecklas metoder för riktade insatser. Kompetensteam med förskollärare och specialpedagoger sätts som en av flera insatser in på utvalda enheter. Teamen ska vara en del av arbetslaget och bidra till att höja den pedagogiska kvaliteten. Analyser av ska ligga till grund för hur insatserna ska riktas och följas upp. Uppföljning och utvärdering av insatsernas effekter blir en viktig del i arbetet. Insatserna finansieras bland annat med hjälp av riktade statsbidrag. Nämndens erfarenheter av tidigare övergripande utvecklingsinsatser är att det krävs långsiktighet. De riktade insatser som nu prövas kräver förutsägbarhet i planeringen och ekonomisk kontinuitet åren framöver.

I den fördjupade lägesbedömningen som presenterades våren 2021 betonades vikten av att utveckla metoder för att identifiera och analysera förskolornas likvärdighetsutmaningar. Samtidigt visar lägesbedömningen att kunskaperna om långsiktiga och övergripande förändringar i behoven hos de barn som går i förskolan i Malmö är begränsade. För att fördjupa kunskapen om barnens stödbehov krävs omfattande kartläggnings- och analysarbete de kommande åren. Det finns dessutom fler strukturella faktorer som samverkar och på olika sätt påverkar förskolornas arbete med likvärdighet. Detta innebär att organisationen som helhet behöver stärka och förbättra sitt analysarbete. På övergripande nivå kommer nya samverkansavtal med Malmö universitet och arbetet inom ramen för Pedagogisk inspiration (PI) verka för ny kunskap och vetenskaplig förankring.

Att utveckla individuella lösningar och arbetssätt är mer resurskrävande än standardiserade lösningar. Utöver fördjupade kunskapsunderlag, som har sin grund i professionens analyser och bedömningar, krävs hög kompetens hos rektorer och pedagogisk personal, styrningsförmåga och ett lyhört ledarskap på alla nivåer i organisationen. Resurser i termer av utvecklingsinsatser och centralt stöd behöver utformas så att de bidrar till likvärdighet. Den stödjande organisationen i förhållande till rektorer och profession behöver i större utsträckning anpassas till och dimensioneras utifrån rektorernas och förskolornas behov och förutsättningar. Inom nämndens verksamhet pågår sedan 2020 ett förändringsarbete med det övergripande målet att öka likvärdigheten för barnen i förskolan. Arbetet är långsiktigt och handlar ytterst om att utveckla en organisering som stödjer kärnuppgiften. Frågeställningar och fokus framgår av bilden nedan:

Undervisningsuppdraget

Läroplanen utgår från att förskollärarna som profession har förutsättningar att ta ansvar för och leda undervisningen. Detta ställer krav på goda arbetsvillkor och möjligheter till stärkt kompetens. Det fortsatta arbetet tar sats i de erfarenheter och perspektiv som vuxit fram genom nämndens utvecklingsarbete kring professionens villkor och som behöver möjliggöra för förskollärare att fortsätta att mötas för kollegialt utbyte och gemensam reflektion. Arbetet kopplas bland annat till det partsgemensamma arbetet med lärarförbunden utifrån kollektivavtalet HÖK 21. Erfarenheter kopplade till ledningsstöd, kompetensutveckling och arbetsglädje är ytterligare ingångsvärden i det fortsatta arbetet med stärkt kvalitet, förbättrad arbetsmiljö och strategisk bemanning.

Förskolans värdegrundsarbete

Förskolan ska till barnen förmedla de grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter som samhället vilar på. Barnen ska ges möjlighet att utveckla ett solidariskt, jämlikt och jämställt förhållningssätt. Förskolenämnden har ett särskilt ansvar att vidta åtgärder för att säkerställa att arbetet på förskolorna sker enligt skollagens, diskrimineringslagens och läroplanens högt ställda krav.

Kompetenshöjande insatser för att säkerställa rektorernas och medarbetarnas kunskap om förskolans värdegrundsuppdrag och behovet av normkritiska förhållningssätt behöver ha fortsatt hög prioritet i kommande års arbete. Att fördjupa kunskaperna om hur hedersproblematik tar sig uttryck för barn i förskolan och hur förskolornas värdegrundsarbete kan stärkas i dessa frågor är prioriterat. Alla medarbetare på kommunens förskolor ska få ta del av kompetensutveckling före utgången av 2023. Därutöver fortskrider nämndens återkommande kompetensutvecklingsinsatser för medarbetare och chefer som syftar till att stärka det förebyggande och motverkande arbetet mot diskriminering och kränkande behandling.

I läroplanen finns en tydlig koppling till FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen. Genom bland annat värdegrundsarbetet realiserar detta i förskolornas planering och i det dagliga mötet med barnen vilket är en del av förskolenämndens arbete med att säkerställa barnens rättigheter. År 2023 fortsätter det kontinuerliga arbetet på huvudmannanivå för att säkerställa ett barnrättsperspektiv i beslutsunderlag till nämnden och inom förvaltningen. Nämnden fortsätter även att vidareutveckla det arbete som har startats kopplat till kompetensutveckling för samtliga rektorer kring prövning av barnets bästa.

Barnens språkutveckling

Barns behov av stöd och stimulans i språkutvecklingen ställer stora krav på utbildningen i förskolan, inte minst utifrån ett likvärdighetsperspektiv och i relation till förskolans kompensatoriska uppdrag. Effekterna av segregationen och bristen på förskollärare och utbildade barnskötare blir särskilt tydliga i arbetet med barnens språkutveckling.

Medarbetarnas kompetens är i många avseenden avgörande för hög kvalitet i det språkutvecklande arbetet. Det föreligger ett omfattande behov av kompetensutvecklingsinsatser de närmaste åren. Breda kompetenshöjande insatser behövs för att öka förståelsen bland medarbetarna om vad det innebär att

arbeta språkutvecklande i förskolan och för att stärka kunskapen i arbetslagen om hur arbetet med barnens språk knyter an till andra läroplansområden. Det behövs även riktade insatser för att stärka vissa medarbetares kunskaper i svenska språket. En stor andel av barnen på kommunens förskolor kommer från hemmiljöer där det i första hand pratas andra språk än svenska. För att kunna möta barnens behov krävs därför bättre kunskap om barns andraspråkutveckling i svenska samt bred kunskap om barns flerspråkighet.

Det är av stor vikt att det språkutvecklande arbetet på förskolorna ges långsiktiga förutsättningar att bedrivas och vidareutvecklas utifrån professionens erfarenheter och kunskaper. Statsbidraget för bättre språkutveckling i förskolan har de senaste åren använts för att bland annat finansiera riktade insatser till förskolor med identifierade stödbehov med fokus på de yngre barnens språkutveckling. Detta har möjliggjort riktade kompetenshöjande och stödjande insatser för både medarbetare och lokala ledningsgrupper. Det har också främjat ett kollegialt erfarenhetsutbyte och bidragit till ett mer språkutvecklande arbetssätt.

Många av barnen med störst behov av språkutvecklande insatser finns på förskolor som generellt sett har svårare att rekrytera utbildad personal. För att öka måluppfyllelsen och likvärdigheten i det språkutvecklande arbetet behöver resurser i större utsträckning än idag riktas mot de förskolor där barnens behov är som störst. Detta gäller inte minst fördelningen av förskollärare och av insatser från stödfunktioner för att stötta utvecklingen i det lokala utvecklingsarbetet.

Digitalt meningsskapande i förskolan

Det gemensamma utvecklingsområdet *Digitalt meningsskapande i förskolan* syftar till att stärka förskolornas arbete med läroplanens mål kring barnens digitala lärande. Den senaste lägesbedömningen visar att skillnaderna mellan förskolorna när det gäller barns möjligheter att utveckla digital kompetens är stora.

Även i detta sammanhang lyfts medarbetarnas kompetens fram som en nyckelfaktor. Det handlar inte enbart om förmågan att kunna använda digitala verktyg i undervisningen utan även om att kunna koppla samman arbetet med barns digitala lärande med andra läroplansområden. Digital kompetens hos medarbetare men även hos ledare och stödfunktioner är central och riktade kompetensutvecklingsinsatser blir viktiga i det fortsatta arbetet. Det finns också ett behov att stärka den digitala infrastrukturen och säkra tillgången till adekvat teknik och mjukvara.

Det finns behov av att fördjupa förståelsen kring hur digitalisering påverkar barns och elevers kunskapsutveckling. Ett forskningssamarbete mellan utbildningsförvaltningarna syftar till att fördjupa förståelsen kring hur digitaliseringsprocesser i utbildningssystemet kan förstås, vilka möjligheter och utmaningar som verksamheten ställs inför samt hur digitaliseringen bidrar till barns och elevers kunskapsutveckling.

Det finns ett fortsatt behov av etablera goda förutsättningar för kommunikation med vårdnadshavarna. Detta inom ramen för skollagens och läroplanens krav på samverkan med hemmet. En del av detta arbete sker genom etableringen av en ny digital plattform som beskrivs närmare i avsnittet Digitalisering.

Barns rätt till kultur

Barns möjligheter till språkutveckling och behov av att uttrycka sig i tal, bild och med hjälp av andra uttrycksformer stärks genom samarbete med andra nämnder. Därför är ett fortsatt samarbete med kulturnämnden viktigt för att vidareutveckla arbetssätt som kan ge alla barn tillgång till kultur och kulturaktiviteter av hög kvalitet. Därigenom finns en koppling till förskolans kompensatoriska uppdrag och alla barns rätt att delta i kulturlivet enligt FN:s internationella konvention om de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna.

Förskolenämnden har goda erfarenheter från tidigare samarbeten med Malmö universitet för att synliggöra och stärka musikens roll i förskolan. En överenskommelse med Malmö universitet om samverkan för att etablera *Regionalt resurscentrum Musik i förskola* lägger grunden för kommande års arbete. Fokus kommer att riktas mot både musikens egenvärde och dess roll för att främja olika läroplansområden, i synnerhet de som berör språkutveckling, barns delaktighet och inflytande samt värdegrundsfrågor.

Tillsynsuppdraget

Samtidigt som förskolenämnden är huvudman för den kommunala förskoleverksamheten har nämnden ett lagstadgat ansvar när det gäller beslut om godkännande av fristående förskoleenheter och att fastställa bidrag till enskild huvudman. Nämnden har också tillsynsansvaret när det gäller fristående förskoleenheter och enskild pedagogisk omsorg i Malmö. Den översyn av rutinerna för tillsyn som genomförts inom nämndens verksamhet innebär att fördjupade risk- och väsentlighetsanalyser har börjat tillämpas. Detta i likhet med Skolinspektionens sätt att arbeta i förhållande till fristående skolhuvudmän. Den regelbundna tillsynen kommer även fortsättningsvis att omfatta alla fristående huvudmän, för både förskola och pedagogisk omsorg, men samtidigt riktas och anpassas efter varje huvudman. Arbetet baseras på vad som har framkommit vid tidigare tillsynsbesök, ägar- och ledningsprövning och anmälningsärenden. I det fortsatta arbetet ser nämnden ett behov av fördjupad dialog med andra tillsynsmyndigheter kring kommunal myndighetsutövning avseende fristående förskola och enskild pedagogisk omsorg.

Förskola för fler barn - för ett socialt hållbart Malmö

Förutom att skapa förutsättningar för en förskola med god kvalitet bedriver förskolenämnden arbete för att förbättra barns uppväxtvillkor i Malmö och öka andelen barn i förskola. Flerårigt arbete med uppsökande verksamhet i bred samverkan med andra aktörer har lett fram till ett flertal arbetsmetoder och tillvägagångssätt. Detta ligger idag utanför det lagstadgade uppdraget men har en koppling till Malmö stads gemensamma inriktning. Arbetet grundar sig i Malmökommissionens rekommendationer och i höga målsättningar om barns rätt till likvärdiga och trygga uppväxtvillkor.

Den uppsökande verksamheten bedöms vara särskilt viktig för utrikesfödda och nyanlända barn samt barn från socioekonomiska resurssvaga familjer då de ofta saknar förkunskap om vad förskola och vad öppen förskola kan erbjuda. Barn i dessa grupper deltar i lägre grad i förskoleverksamhet samtidigt som forskning visar att det är för just dessa barn som förskolan kan ha störst kompensatorisk betydelse och positiv inverkan på fortsatta skolprestationer. Detta under förutsättning att förskolan håller en hög kvalitet.

Att nå fram till alla barn genom uppsökande verksamhet

I och med propositionen om förskola för fler barn som nämnts tidigare i denna budgetskrivelse har frågan om kommunernas uppsökande arbete för att fler barn ska börja i förskolan ytterligare uppmärksammas. Det kräver mer kunskap om orsaker till varför barn inte deltar i förskola samt att effekterna av de insatser som genomförs för att öka inskrivningsgraden följs upp och utvärderas. För att kunna öka inskrivningsgraden för nyanlända barn med annat modersmål än svenska och barn i socioekonomiskt utsatta områden krävs tydligare underlag för att bättre identifiera barn som inte är inskrivna i förskola.

Flera uppsökande insatser i samverkan med andra nämnder, myndigheter och civilsamhället planeras att fortskrida under 2023. Särskilt angeläget blir det att bedriva och utveckla ett aktivt uppsökande arbete gentemot de barn och vårdnadshavare som drabbats hårdast av pandemin. Restriktionerna under pandemin har begränsat barns tillgång till skyddsfaktorer, detta då de öppna förskolorna har varit stängda under längre perioder. Verksamheterna på familjecentralerna har särskilt uppmärksammat behovet av trygga sammanhang, miljöer och relationer utanför hemmet hos utsatta familjer som de har kontakt med.

Familjecentraler och öppna förskolor

Det förebyggande och främjande arbete som genomförs i familjecentralerna och öppna förskolor i nära samverkan med arbetsmarknads- och socialnämnden och Region Skånes verksamheter är fortsatt av stor vikt för att främja en god hälsa hos barnfamiljer. I familjecentralernas uppdrag ingår att bedriva samverkan mellan verksamheterna öppen förskola, barnvårdscentral, barnmorskemottagning samt socialtjänst för att slussa familjer till rätt verksamhet utifrån deras behov av förebyggande och främjande insatser och stöd. Med ett familjecentrerat arbetssätt ökar möjligheterna att upptäcka och tillgodose behov av stöd. Under de kommande åren planerar nämnden för ytterligare utbyggnad av familjecentraler i Malmö.

Genom de öppna förskolornas verksamhet finns unika möjligheter att genom pedagogiken främja barns utveckling i en trygg och stimulerande miljö. Utrikesfödda barn och vårdnadshavare har möjlighet att utveckla sin svenska genom att delta regelbundet i pedagogiska aktiviteter och socialt umgänge. I samverkan med gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och idéburna bildningsförbund strävar de öppna förskolorna efter att kunna fortsätta erbjuda svenskundervisning för utrikesfödda föräldradediga i

samtliga verksamheter. Detta ger vårdnadshavarna, särskilt kvinnor, större egenmakt och bättre möjligheter att verka i sin föräldraroll och vara ett stöd i sina barns utveckling. För att bättre nå ut och forma innehållet inom öppna förskolan till ovan nämnda målgrupper behöver nya metoder och arbetssätt fortsätta utvecklas löpande.

Kompetensförsörjning

För att varje barn i förskolan i Malmö ska kunna erbjudas en utbildning av hög kvalitet är det avgörande att förskolenämnden på ett framgångsrikt sätt kan hantera utmaningarna kring tillgången till kompetens och fördelningen av kompetens mellan förskolorna. Begränsad tillgång till och ojämn fördelning av förskollärare och utbildade barnskötare, samt kompetensnivån påverkar kvaliteten och likvärdigheten i utbildningen negativt.

Den senaste undersökningen av kompetensgapet inom nämndens verksamhet visar att det inte finns behov en utökning av verksamheten eller av fler medarbetare. Däremot kvarstår behovet av en större andel förskollärare som en av nämndens stora utmaningar. Det finns också ett fortsatt rekryteringsbehov då medarbetare behöver ersättas på grund av pensionsavgångar eller personalomsättning. Kvalitativt visar kompetensgapet ett fortsatt behov av förflyttning mellan kompetensnivåerna. Det handlar främst om att öka andelen medarbetare med hög och mycket hög kompetens både totalt och inom de pedagogiska yrkesgrupperna. Förskolenämndens kompetensförsörjningsplan lägger grunden för kommande års arbete.

Nämndens arbete med att öka andelen förskollärare och den totala andelen medarbetare med hög och mycket hög kompetens av den pedagogiska personalen kommer att ha fortsatt hög prioritet och innehåller flera delar. Arbetslagets samlade kompetens är en viktig del i kompetensförsörjningsarbetet. Därför behövs även fortsättningsvis insatser som bidrar till ökning av andelen barnskötare med formell utbildning. Detta innefattar exempelvis kompetensinventering och interna utbildningsinsatser. Till våren 2023 kommer den första kullen att vara klar inom den tvååriga YH-utbildningen (yrkeshögskoleutbildning) för specialistbarnskötare med språkinriktning.

En fortsatt utvecklad samverkan med utbildningsanordnare för utbildning av förskollärare respektive barnskötare och övrig pedagogisk personal är av stor vikt i arbetet med kompetensförsörjning. Förskollärarstudenterna som gör verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och gymnasieelever och studerande inom vuxenutbildning som gör arbetsplatsförlagt lärande (APL) i Malmös förskolor, är en viktig bas för rekrytering av förskollärare respektive barnskötare. Att erbjuda utbildnings- och utvecklingsmöjligheter samt karriärvägar för samtliga yrkesgrupper är fortsatt av stor betydelse för att attrahera och behålla kompetenta medarbetare. Här är de kommunikativa insatserna viktiga, både för att internt synliggöra utvecklingsmöjligheter och för att externt skapa ett intresse för Malmö stad som arbetsgivare. Förskolenämnden fortsätter på uppdrag av kommunstyrelsen att utreda och planera, enligt av nämnden föreslagna insatser, för en arbetsintegrerad förskollärarutbildning i samarbete med Malmö universitet och med andra skolhuvudmän i regionen, med första möjliga start höstterminen 2024.

Ytterligare en del i det strategiska kompetensförsörjningsarbetet är nämndens strävan att öka andelen män i förskolan. Syftet är att få en bredare rekryteringsbas och främja en jämnare fördelning inom verksamheten. Stödgrupper och nätverk för män i förskolan respektive manliga förskollärarstudenter är viktiga inslag i arbetet.

Kompetensutveckling

För att möta kraven i förskolans läroplan krävs en långsiktig och strategisk planering för det kompetensutvecklande arbetet. Det behövs kompetensutveckling inom flera områden, såväl individuellt riktade som av mer generell karaktär. Språkutvecklande arbete, värdegrundsarbete och digitalt meningsskapande arbete är, som tidigare nämnts, viktiga fokusområden. Den förstärkning med visstidsanställningar som infördes under 2021 med anledning av pandemin har under 2022 skapat utrymme för medarbetarnas kompetensutveckling. Nämndens bedömning är att denna satsning behöver ges långsiktiga förutsättningar och vägas in i planeringen inför 2023.

Lönebildning

För att kunna attrahera och behålla kompetens krävs ett fortsatt aktivt arbete med lönebildning. Detta

innefattar ett prioriterat arbete med ingångslöner för att attrahera nya förskollärare och pedagoger med inriktning förskola i konkurrens med andra arbetsgivare. Vidare behövs fortsatta lönesatsningar för att särskilt uppmärksamma erfarna och skickliga medarbetare inom de yrkesgrupper som verkar nära barnen. Det är viktigt att lönebildningen kopplas till stadens fördelning av ekonomiska resurser för att önskade effekter ska kunna uppnås i lönestrukturen inom de yrkesgrupper som prioriteras.

Ledarförsörjning och ledarutveckling

Förskolenämnden ser också ett fortsatt behov att arbeta strategiskt med ledarförsörjning och ledarutveckling utifrån kommande pensionsavgångar, förväntad personalomsättning och det komplexa ledaruppdraget. Utvecklingsarbete som förbättrar arbetsmiljön och förutsättningarna för ett närvarande men även strategiskt ledarskap behöver fortsätta. Vidare behövs ett fördjupat arbete för att hitta nya vägar och arbetssätt för att öka antalet sökande till rektorstjänster.

Som ett komplement till ledarutvecklings- och mentorskapsprogram inom staden fortsätter ledarutvecklingsprogrammet *Nya ledare* liksom *Ledarutvecklingsgrupper i förskolan* som riktar sig till ledningsfunktioner som har mer erfarenhet och söker fördjupning i ledarrollen. Fortlöpande genomförs dessutom kompetensutvecklingsinsatser för ledare inom olika ämnesområden, liksom behovsanpassad ledarcoachning, chefshandledning och utvecklingsinsatser för lokala ledningsgrupper.

Hälsofrämjande arbete

Förutsättningarna för att skapa, förbättra och bevara en god arbetsmiljö ökar genom ett långsiktigt arbete som förebygger och främjar hälsan hos medarbetarna. Ett hälsofrämjande arbete förväntas i sin tur leda till bättre kontinuitet och minskad sjukfrånvaro i verksamheten. Fokus i arbetet kommer även framöver att riktas mot friskfaktorer, arbetsglädje och positiv psykologi för att förstärka och ta tillvara det som redan fungerar bra inom förskolans verksamheter och som främjar en god kvalitet i arbetet med barnen och ett hållbart arbetsliv. Det partsgemensamma arbetet tillsammans med ledningsgrupper och skyddsombud på detta område fortsätter under 2023.

Under 2023 kommer det att finnas ett fortsatt behov av ett systematiskt arbete för att minska sjukfrånvaron. I detta arbete är företagshälsovården en viktig strategisk partner. Ett förstärkt samarbete mellan förvaltningen och företagshälsovården har pågått sedan 2020 och kommer att intensifieras ytterligare 2023. Insatser för att minska sjukfrånvaron och förbättra arbetsmiljön behöver genomföras på organisations-, arbetsplats- och individnivå.

Med en utmanande kompetensförsörjningssituation och hög sjukfrånvaro är det också viktigt att arbeta vidare med strategisk och proaktiv resurs- och bemanningsplanering. Det skapar förutsättningar för kontinuitet och kvalitet i verksamheten och är även en förutsättning för en god arbetsmiljö och ett hållbart arbetsliv. Förskolenämndens verksamhet kommer även att fortsätta bidra i det kommunövergripande samarbetet i projektet Medvind. Förskolenämnden vill betona att Malmö stads arbete med ett kommungemensamt IT-stöd som stödjer hela bemanningsprocessen måste ha hög prioritet.

Coronapandemin och dess effekter har inneburit och innebär ett ökat fokus på arbetsmiljöfrågor och en fördjupad samverkan med de fackliga organisationerna. Medarbetarnas behov av återhämtning måste beaktas liksom behovet av kompetensutveckling efter en period då många utbildningar och insatser har ställts in. Arbetet fortsätter med att undersöka möjligheterna till ett flexibelt arbetsliv för alla medarbetare oavsett uppdrag. Det förs dialog om framtidens arbetsplats utifrån utformning, ergonomi och stödjande och säkra digitala verktyg. Kopplat till ett mer flexibelt arbetssätt ser förskolenämnden även hur detta kan bidra till effektiv användning av kontorslokaler.

Lokalförsörjning

En hållbar lokalförsörjning med tillräckligt handlingsutrymme innebär att de planeringsvolymerna som redovisas som regel överstiger aktuella bedömningar om den demografiska utvecklingen. En central orsak är att det krävs lång framförhållning i nybyggnadsprojekt. Lokalplaneringen behöver därför ske med långsiktighet och vara robust i sin karaktär.

Vikten av kvalitativa och ändamålsenliga lokaler

Behoven av nya förskoleplatser förväntas på sikt att öka till följd av befolkningsökning. I den senaste befolkningsprognosen från 2021 bedöms antalet barn i förskoleålder öka med cirka 1 100 under prognosperioden fram till 2031. I den årliga lokalbehovsplanen redovisas de samlade bedömningarna, som påverkar behovet av utbyggnad och avveckling av lokaler. Bedömningarna innefattar även förändringar i fristående verksamheters kapacitet. Arbetet med årets lokalbehovsplan påbörjas senare i vår och kommer att bygga på en ny befolkningsprognos.

Även om befolkningsprognosen är en central utgångspunkt i lokalplaneringen behöver även andra faktorer vägas in i analyserna om behovet av förändringar. Inom lokalbeståndet finns fortfarande ett flertal lokaler med brister i den fysiska miljön. Detta trots att det byggts ett stort antal nya förskolor under senare år. Förskolenämnden vill framhålla vikten av kvalitativa och ändamålsenliga förskolemiljöer i staden både vad gäller lokaler och tillhörande utemiljöer.

För förskolenämnden är en fortsatt avvecklingsplanering angelägen utifrån arbetet med kvalitativa och ändamålsenliga förskolemiljöer, men också för att kunna balansera den samlade lokalkapaciteten i förhållande till de nya förskolor som planeras. I den samlade planeringen finns även tillfälliga paviljonglokaler som behöver avvecklas, samt lokaler som planeras att lämnas till grundskolan.

Kapacitetsutredning och fördjupat analysarbete

Förskoleförvaltningens fortsatta arbete med kapacitetsutredningar är angeläget. Detta för att så tydligt som möjligt fastställa den faktiska lokalkapaciteten. Kapacitetsarbetet ger också bättre underlag inför kommande ställningstaganden om avvecklingar. Arbetet har som övergripande syfte att säkerställa att alla lokaler används optimalt och att platsantalet vid varje förskola överensstämmer med de fysiska och tekniska förutsättningarna. Bedömningen är att det även krävs ett fördjupat analysarbete rörande definitionen av och syn på kapaciteten i förskolorna.

Särskilda åtgärder och effekter av planeringen

För 2023 finns planering för avveckling av tre förskolor med cirka 150 platser. Detta är en minskad avveckling av lokaler med motsvarande cirka 350 platser jämfört med tidigare redovisade bedömningar. Tomställning kan eventuellt bli aktuellt som ett alternativ till definitiv avveckling. Detta för att ha beredskap att kunna justera kapaciteten i förhållande till behovsutvecklingen, men också i syfte att ha handlingsberedskap för oförutsedda händelser.

Förskolenämnden vill samtidigt framhålla att den lokalmässiga kapaciteten i det långa perspektivet inte är bekymmersam, något nämnden kommer att återkomma till i lokalbehovsplanen. Under 2023 kommer fyra nya förskolor att stå klara med sammanlagt cirka 660 platser. Detta innebär ett nettotillskott av lokalmässig kapacitet om cirka 510 platser. Av de nya platserna kommer 160 att stå klara i början året.

För att begränsa lokalkostnadsutvecklingen bedöms det som nödvändigt att uppföra de nya förskolor som krävs till lägre investeringskostnad än vad som är fallet idag. En ökad avveckling påverkar volymerna men har inte tillräcklig effekt för att sammantaget begränsa kostnadsutvecklingen. Hur kapaciteten vid förskolorna definieras är också av central betydelse när det gäller kostnadsutvecklingen per plats.

Arbete med planering av lokaler för nya familjecentraler pågår i samverkan med andra nämnder och myndigheter.

Inom ramen för det tidigare nämnda förändringsarbetet och framtidens arbetsplats pågår en översyn av administrativa lokaler i syfte att utreda behovet av kontorslokaler.

Digitalisering som utvecklingsverktyg

Digitalisering är inget självändamål i sig, utan ett verktyg för utveckling av både verksamhet, roller och arbetssätt. Det arbete som nu pågår för att stärka kompetensen och organiseringen kopplat till kommunikation och digitalisering inom nämndens verksamhet lägger grunden för kommande års arbete. Teknisk, strategisk och kommunikativ kompetens samlas för att ta ett helhetsgrepp om utvecklingsarbetet och stödet till verksamheten. Arbetet med att utveckla effektiva samarbetsformer som inkluderar både administrativa och pedagogiska perspektiv fortsätter under 2023.

En ökande digitalisering leder till ett större antal digitala verktyg i verksamheten, och detta i sin tur ställer krav på mer systematisk uppföljning av verktygens livscykel. Den ökande digitaliseringen påverkar inköpsprocesser, planering och uppföljning av användande. Detta ställer krav på att på bästa sätt utnyttja befintliga resurser och ha en beredskap för verksamhetens behov av nya digitala verktyg. Ett centralt utvecklingsområde handlar om kompetensutveckling för medarbetarna.

Implementationen av en ny plattform för kommunikation med vårdnadshavare fortsätter och lägger grunden för ytterligare utveckling av funktionalitet under 2023. En viktig del är barnens säkerhet samt vårdnadshavares insyn och förutsättningar för större delaktighet. Vårdnadshavares möjligheter att lägga in barnens närvaro och ledigheter skapar förutsättningar för bättre planering av bemanning och måltider.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2023? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?

Inledningsvis är det grundläggande att tilldelade resurser fördelas så att de gör största möjliga nytta i medarbetarnas möte med barnen på förskolorna. Sedan förskolenämnden fick ansvaret för den kommunala förskoleverksamheten i Malmö stad har målet varit att årligen höja grundbeloppet för att skapa förutsättningar för utveckling av verksamhetens kvalitet. Detta har möjliggjorts genom ökade kommunbidrag såväl som genom ett ständigt arbete med att fördela och använda resurserna optimalt.

Förskolenämnden vill lyfta det faktum att grundbeloppet till kommunala och fristående huvudmän de senaste åren har ökat mer än vad nämndens procentuella ökning av kommunbidrag har varit. Det har föranletts av löpande anpassningar av organisation och kapacitet. Nämnden bedömer att möjligheterna till ytterligare sådana anpassningar är begränsade.

Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2023? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?

Det pågående projektet kring ny, modern systemmiljö är ett omfattande arbete som inkluderar många olika aspekter och kräver resurser. Effektiviseringar förväntas ske i form av högre kvalitet och stärkt informationssäkerhet. Avtalet, som grundskoleförvaltningen är systemägare för, förväntas uppgå till omkring 240 Mkr räknat över hela kontraktstiden på tolv år. Kostnaden fördelas mellan de tre förvaltningarna utifrån en beslutad nyckel. Det är i nuläget oklart hur mycket förskolenämndens driftkostnad kommer att öka med per år. Sannolikt kommer nämnden under en övergående implementeringsperiod ha kostnader både för det gamla och nya systemet.

Förskolenämndens löneöversyn har de senaste åren inneburit högre personalkostnader än vad nämnden har fått i pris- och lönekomensation. Detta är resultatet av insatser för de yrkesgrupper som är prioriterade inom nämndens verksamhet. Nämnden bedömer att detta är en prioriterad utvecklingsinriktning även under 2023. Inför 2023 gör Sveriges kommuner och regioner bedömningen att prisutvecklingen på löner kommer vara 3,4 procent (PKV, 17 februari 2022). En löneöversyn som möter den nivån skulle innebära en kostnadsökning med cirka 20 Mkr.

De personella förstärkningarna som under pandemin skapat utrymme för kompetensutveckling kostar cirka 20 Mkr per år. Nämndens bedömning är att denna satsning behöver ges långsiktiga förutsättningar och vägas in i planeringen inför 2023.

Nämndens lokalkostnader bedöms öka med cirka 21 Mkr under 2023. Detta efter en bedömd uppräknings av hyreskostnader med 17 Mkr, till stor del beroende av en hög inflation och en bedömd ökning av konsumentprisindex (KPI) med 3,9 procent (SKR, 18 februari 2022).

Utvecklingen av antalet barn i åldern 1-5 år har direkt inverkan på nämndens lokalkostnadsersättning till fristående huvudmän. I det fall befolkningsutvecklingen blir oförändrad jämfört med 2022 skulle det innebära att lokalkostnaden per plats ökar med cirka 1 350 kronor. Detta skulle i sin tur innebära att nämndens lokalkostnadsersättning till de fristående förskolorna ökar med 4 Mkr. Det skulle begränsa nämndens möjligheter att fortsatt öka grundbeloppet. En ny familjecentral planeras under 2023 att starta upp sin verksamhet, vilket kommer att innebära cirka 0,8 Mkr i ökade kostnader för förskolenämnden.

Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?

Det pågår ett förändringsarbete med huvudsyftet att öka likvärdigheten för barnen i Malmös förskolor. Arbetet har fokus på organiseringen av stödfunktioner. Syftet är att anpassa stödfunktionerna både till följd av det minskade barnantalet i den kommunala verksamheten de senaste åren och de ekonomiska förutsättningarna.

Nämnden arbetar kontinuerligt med att minska sjukfrånvaron och andelen timavlönade medarbetare. Beräkningar visar att den kortsiktiga ekonomiska effekten blir marginell, däremot så säkerställer arbetet kontinuiteten och kvaliteten i verksamheten.

De avgiftskontroller som systematiserades under 2021 väntas generera vissa intäkter för nämnden. Omfattningen för år 2023 är i dagsläget inte känt.

Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt /samarbete med andra på kort och lång sikt?

Utöver förändringsarbetet sker ett kontinuerligt utvecklingsarbete inom förskolenämndens verksamhet för att använda tilldelade resurser på ett mer effektivt sätt och stärka likvärdigheten.

En central förutsättning för att tilldelade resurser i så stor utsträckning som möjligt ska gå ut i grundbeloppet och därmed göra största möjliga nytta i mötet med barnen på förskolorna är att kostnader som inte direkt rör den pedagogiska verksamheten kontinuerligt ses över. Det krävs en optimal användning av resurser och effektiva arbetssätt inte bara inom förskolenämndens verksamhet utan också inom andra kommunala nämnders verksamhet som utför tjänster till förskolorna.

I samband med att kommunfullmäktige den 6 februari 2020 fattade beslut om en ny organisation för arbetet med lokalförsörjning i Malmö stad (STK-2019-1146) beslutades också att ge kommunstyrelsen i uppdrag att återkomma med förslag på principer för hur lokalförsörjningen i staden ska bedrivas. Vilken påverkan nya principer skulle få på nämndens ekonomi och verksamhet är i dagsläget inte känt.

Inom ramen för Malmö stads satsning "+1000arbetsmarknadsanställningar" bidrar förskolenämnden under 2022 genom att ha servicevärdar i flera förskolor. Detta bidrar till stadens arbete för ett socioekonomiskt hållbart Malmö. Servicevärdarna utgör dessutom en extra resurs till verksamheten där syftet är att avlasta personalen på förskolan i de arbetsuppgifter som inte är direkt kopplade till den pedagogiska verksamheten och/eller till barngruppen. Förskolenämnden har omkring 230 malmöbor anställda som servicevärdar. För att förskolenämnden fortsättningsvis ska kunna erbjuda dessa personer en anställning behöver samarbetet med arbetsmarknads- och socialnämnden kunna fortlöpa. I det fall förskolenämnden själv skulle erbjuda medarbetarna en anställning motsvarar det en bruttokostnad om cirka 78 Mkr årligen.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2022 (tkr)	Prognos 2023 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Maxtaxa förskola/fritidshem	Skolverket	49 042	45 934
Kvalitetshöjande åtgärder	Skolverket	79 641	85 000
Lärarlönelyftet	Skolverket	2 510	2 510
Bättre språkutveckling i förskolan	Skolverket	15 880	7 380
Omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds	Skolverket	2 465	2 465
Asylsökande barn i förskola/skola	Skolverket	1 500	1 500
Övriga riktade bidrag		3 000	3 000
Övriga bidrag			
Sjuklönersättning pandemi	Försäkringskassan	20 000	0
Momsbidrag	Skatteverket	32 240	32 240
Nystartsjobb	Arbetsförmedlingen	6 400	6 400
Lönebidrag	Arbetsförmedlingen	5 700	5 700
VFU	Universitet/Högskolor	850	850
Social samfond	Stiftelse	900	900
Skolmjölsstöd	Jordbruksverket	1 000	1 000
Övriga bidrag		3 000	3 000
SUMMA BIDRAG		224 128	197 879

Från och med höstterminen 2023 väntas statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder att föras samman med statsbidraget för bättre språkutveckling som ett riktat bidrag för förskolan. Storleken på statsbidraget väntas bli oförändrat. Åtgärden sker som en del av regeringens arbete med att minska antalet statsbidrag.

Begäran om investeringsram

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2023 samt plan för 2024-2028 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	35 000	35 000	35 000	32 000	37 000	39 000
Summa investeringsram	35 000	35 000	35 000	32 000	37 000	39 000

Förskolenämnden har behov av en investeringsram på 35 Mkr under 2023. Nämnden planerar att investera 13,5 Mkr i inventarier i samband med nybyggnationer. Förbättringar i inne- och utemiljö på befintliga förskolor bedöms uppgå till 19,5 Mkr. Det omfattar investeringar i brandskydd och larm, reparationer och standardhöjande underhåll samt förbättringar av befintliga förskolors utemiljöer. Beloppet inkluderar inte investeringar som genomförs av servicenämnden. Resterande 2,0 Mkr planeras att användas av utbildningsområdena som erhåller 0,5 Mkr vardera. Under 2023 färdigställs enligt plan tre förskolor, Bollens förskola, Hermodsdalsparkens förskola samt Sifs förskola.

Investeringsbeloppen för åren 2023 till 2025 går i linje med kommunfullmäktiges investeringsplan. Mellan 2026 och 2028 bedöms nämndens investeringsbehov variera något men i huvudsak ligga nära den tidigare investeringsplanen. Under perioden 2024 till 2028 planeras totalt 30 förskolor färdigställas, vilket påverkar investeringsvolymen. Budgeteringen för förbättringar i förskolors inne- och utemiljöer ligger konstant över tidsperioden. I de fall planerade nybyggnationer försenas eller flyttas mellan åren kan behovet av investeringsramen förändras.

Beståndet av befintliga förskolor blir också äldre, vilket leder till ett ökat renoveringsbehov av det som ligger utanför fastighetsägarens ansvar. Ventilations- eller bulleråtgärder är exempel på detta, som ofta föranleds av miljöförvaltningens beslut. Vidare görs insatser för att förbättra säkerheten på förskolorna även de kommande åren och detta är fortsättningsvis ett viktigt arbete för nämnden. Byggs förskolor fortsättningsvis i hög takt tar inventarier vid nybyggnation större del av investeringsvolymen, vilket i sin tur kan ge mindre utrymme för förbättringar av inne- och utemiljöer i de befintliga förskolorna.

Budgetskrivelse 2023

Grundskolenämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Utbildningsnämndernas gemensamma utmaningar	4
Grundskoleverksamheten i Malmö i nationell jämförelse.....	6
Förändringar i omvärlden	11
Beslut, händelser och förändringar i omvärlden.....	11
Förändrade demografiska förutsättningar.....	11
Nationella beslut påverkar nämndens uppdrag.....	12
Flera nationella initiativ mot segregation och för ökad likvärdighet.....	12
Tydligare statligt ansvar	13
Ändringar i nationella styrdokument som börjar gälla eller föreslås börja gälla inför 2023.....	14
Pågående utredningar som kan komma att påverka verksamheten.....	15
Kommunala beslut påverkar nämndens uppdrag	17
Behov av förändringar i Malmö stad som helhet.....	18
Gemensamt arbete för likvärdiga uppväxtvillkor.....	18
Behov av transparens i bostadsutbyggnaden.....	18
Mer sammanhållen styrning mot stadens gemensamma mål	19
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet.....	20
Långsiktigt systematiskt kvalitetsarbete	20
Avgörande att säkra kompetensförsörjningen	21
Planerar utifrån den demografiska utvecklingen	22
Stödjande digitala strukturer	24
Övrigt utvecklingsarbete.....	25
Kommunbidrag	27
Riktade statsbidrag och övriga bidrag	34
Begäran om investeringsram	36
Investeringsram	36

Sammanfattning

Grundskolenämnden prognostiserar för att undervisa i snitt 35 800 elever i förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshem i kommunala skolor under 2023. Dessa elever ska ha en skolplats, behöriga lärare i alla ämnen och en stimulerande lärmiljö som gynnar elevens lärande och utveckling. Att åstadkomma det för varje elev är grundskolenämndens uppdrag.

Flera av nämndens största utmaningar kräver ett långsiktigt arbete. I enlighet med nationella styrdokument bedriver grundskoleförvaltningen ett kontinuerligt, systematiskt kvalitetsarbete. Inom ramen för det pågår utvecklingsarbete i form av prioriterade åtaganden, som rör några av verksamhetens största utmaningar. Under 2023 fortsätter förvaltningen arbetet för varje elevs bästa skola, som handlar om att utveckla ett sammanhållet styr- och ledningssystem så att verksamheten fullt ut lever upp till hela det nationella utbildningsuppdraget, och med att utveckla undervisningen i matematik och svenska som andraspråk. Kompetensförsörjning är ytterligare en fortsatt avgörande utmaning för verksamheten. Även arbetet för att säkra kompetensförsörjningen fortgår som ett åtagande under 2023.

Inför 2023 ser nämnden något förändrade demografiska förutsättningar. Elevantalet har ökat kraftigt under de senaste åren, vilket medfört en kraftig förtätning på många skolor. Nämnden ser begränsade möjligheter till ytterligare förtätning. Under de kommande åren prognostiseras en fortsatt elevökning, om än i mindre takt än tidigare. Enligt prognosen motsvarar det ökande antalet elever de närmaste åren två medelstora skolor. Nämnden arbetar aktivt med både lokalplanering och kapacitetsplanering av skolplatser. Bedömningen är att platsutbyggnaden generellt kommer att överstiga den prognostiserade demografiska utvecklingen, även om det råder en viss geografisk obalans i utbyggnaden.

Nämnden ser också en ökning av antalet elever i skolformen grundsärskola, samt ett ökat behov av högspecialiserade verksamheter. Det påverkar arbetet med lokal- och kapacitetsplanering, då den här typen av verksamheter kräver anpassade lokaler. De är också mer resurskrävande i form av högre personaltäthet. Arbetet med särskilt stöd är också starkt kopplat till ett generellt främjande och förebyggande arbete, där verksamheten ytterligare behöver utveckla kompetens och arbetssätt för att på bästa sätt möta varje elevs behov.

Nettokostnaden i genomsnitt för en elev i Malmös grundskolor ligger numera i paritet med riksgenomsnittet, samtidigt som Malmö på många sätt har ett omfattande kompensatoriskt uppdrag. Malmö har till exempel en lägre andel elever med vårdnadshavare med eftergymnasial utbildning i jämförelse med genomsnittet i storstäderna. Uppdraget i skolförfattningarna tar inte hänsyn till elevernas hemförhållanden och förutsättningar utan ställer samma krav på alla skolhuvudmän för alla elever - alla elever ska nå utbildningens mål och utvecklas så långt som möjligt.

Utbildningsnämndernas gemensamma utmaningar

Malmö stads tre utbildningsnämnder – förskolenämnden, grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden – fortsätter att gemensamt i budgetskrivelsen lyfta fram de utmaningar som finns för barns, ungdomars och vuxnas utbildning i Malmö.

Utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet där alla ska ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet, oberoende av geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden. Det är genom utbildning som samhället ger barn, unga och vuxna bästa möjliga förutsättningar för att självständigt utforma sitt liv, försörja sig själv och sin familj och bidra till ett tryggt och inkluderande samhälle. Det krävs medvetna och långsiktiga satsningar för att nämnderna ska få förutsättningar för att kunna erbjuda en utbildning som stärker barns, elevers och vuxnas möjligheter här och nu och som kan verka för det livslånga lärandet.

Det åligger de tre utbildningsnämnderna att utveckla en likvärdig verksamhet som har kompetens att stödja, stimulera och utmana varje barn och elev. Barn och unga ska få förutsättningar att i varje del av utbildningssystemet nå sina mål och lyckas på vägen till fortsatt utbildning och arbete. Vägen till en gymnasieexamen börjar tidigt i utbildningssystemet och grundläggs i förskola och grundskola. En gymnasieexamen utgör både en grundförutsättning för Malmöbornas möjlighet till självförsörjning och är en nyckelfaktor för kompetensförsörjningen i staden.

En stor andel av Malmös barn och unga växer upp under socioekonomiskt ansträngda hemförhållanden, vilket gör det kompensatoriska uppdraget i Malmös förskolor och skolor omfattande. Malmös utbildningsverksamhet klarar idag inte att kompensera för dessa förhållanden tillräckligt väl. Skillnaderna mellan barn och elevers möjligheter förstärks dessutom av en boende- och skolegregationen. Därutöver når ett stort antal elever gymnasiebehörighet vilket innebär att dessa elever behöver gå ett introduktionsprogram. Det ställer också allt högre krav på en flexibel vuxenutbildning som kan möta individernas behov av att komplettera sin utbildning och samtidigt erbjuda alternativa studievägar på en föränderlig arbetsmarknad.

En utmaning som förenar utbildningsverksamheten i Malmö är bristen på pedagogiskt utbildad personal. Det påverkar avsevärt förutsättningarna för en likvärdig utbildning för Malmös barn och unga. Utbildning, kompetens, erfarenheter och språkkunskaper varierar dessutom bland medarbetarna i stadens förskolor och skolor. I områden med hög socioekonomisk utsatthet är andelen behöriga förskollärare och lärare lägre än i områden med låg socioekonomisk utsatthet. Samtidigt har en förskola och skola med god kvalitet störst betydelse för barn som växer upp med begränsade socioekonomiska villkor.

Uppdraget att rusta alla barn och elever med en god språklig förmåga är lika relevant inom hela utbildningsverksamheten. Barns och elevers språkliga utveckling är avgörande för deras identitetsutveckling samt grunden för allt lärande. Grunden till den språkliga utvecklingen läggs, precis som övrigt lärande, i förskolan och behöver följa eleven genom hela utbildningssystemet. Det värdegrundsuppdrag som åligger nämnderna utifrån skollag och diskrimineringslag är vidare ett prioriterat område där nämnderna delar gemensamma utmaningar. Särskilda satsningar innefattar exempelvis hedersnormer, HBTQIA och arbete för att främja nationella minoriteters rättigheter.

Utbildningsnämnderna ser ett behov av att uppmärksamma utvecklingen när det gäller barn och elever i behov av olika typer av stödinsatser. Utvecklingen av barns behov i förskoleåldern föranleder särskild kartläggning under 2022. Vidare syns ett ökande antal ansökningar till skolformerna grundsärskola och gymnasiesärskola, verksamheter som ofta är mer resurskrävande, då de ställer krav på bland annat anpassade lokaler och högre personaltäthet.

För att stödja de mest sårbara barnen, eleverna och ungdomar är det viktigt att fortsätta utveckla nya sätt att nå dem, genom tidiga och gemensamma insatser. Detta sker såväl inom utbildningssektorn som i samverkan med andra nämnder och myndigheter. Kunskap om barns och elevers behov och förutsättningar för utveckling och lärande samt relationerna med vårdnadshavare grundläggs tidigt i utbildningssystemet. Samverkan kring sammanhållna övergångar med individfokus mellan och inom utbildningsformer samt vidare till arbetslivet är fortsatt ett angeläget utvecklingsområde i nämndernas

verksamheter. Stärkt kompetens och ekonomiska resurser samt en ändamålsenlig studie- och yrkesvägledning utgör centrala förutsättningar även i detta arbete. Den pågående utvecklingen av en gemensam, modern systemmiljö kommer att kräva resurser men behövs för att underlätta sammanhållna övergångar, följa barn och elevers progression och möjliggöra överföring av information under hela skolgången.

Utbildningsnämndernas gemensamma ställningstagande är att medvetna och långsiktiga satsningar på utbildningsverksamheten är nödvändiga och avgörande för en stark och hållbar utveckling. Att investera i barns, ungas och vuxnas utbildning är att investera i både deras och Malmös framtid.

Grundskoleverksamheten i Malmö i nationell jämförelse

Malmö skolor är billigare än genomsnittet för storstäderna

Malmö kostnadsutveckling har ökat med 11,3 % mellan 2016 och 2020, vilket är högre än den genomsnittliga utvecklingen för storstäderna som är 8,5 %.

Nettokostnad grundskola åk 1-9, kr/elev	2016	2017	2018	2019	2020
Alla kommuner (ovägt medel)	101 029	104 174	107 396	110 262	111 999
Göteborg	108 654	110 973	114 713	118 921	114 754
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	103 351	105 997	108 864	113 366	112 158
Malmö	100 515	102 815	104 488	109 520	111 903

Nettokostnad grundskola åk 1 - 9, kr/elev (U15013) Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information. Kommunens samtliga kostnader för grundskola åk 1 - 9 minus intäkter dividerat med genomsnittligt antal inskrivna elever år t-1 och år t som var folkbokförd i kommunen. Källa: SCB och SKR.

Malmö elever har högre meritvärde än kommungenomsnittet

Malmö skolors meritvärde 2021 – 229,8 – var högre än det genomsnittliga meritvärdet i Sverige men under storstädernas genomsnitt. Kostnaden per betygspoäng är lägre i Malmö kommunala skolor jämfört med genomsnittet i landet och genomsnittet i storstäderna. SKR och SCB har tagit fram ett utvecklingsnyckeltal där hänsyn tas till kommunens socioekonomiska struktur i jämförelse mot faktiskt meritvärde. Malmö meritvärde 2021 var 9,9 poäng högre än förväntat utifrån tillgängliga resurser.

I tabellerna nedan visas meritvärden för kommunala skolor och avvikelse från förväntat meritvärde.

Elever i åk 9, meritvärde kommunala skolor, genomsnitt (17 ämnen)	2017	2018	2019	2020	2021
Alla kommuner (ovägt medel)	211,5	217,7	218,4	219,6	220,4
Göteborg	205,3	215,7	217,5	219,9	220,2
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	220,8	227,8	229,7	232,3	233,2
Malmö	214,8	220,9	219,4	224,6	229,8

Elever i år 9 genomsnittligt meritvärde avvikelse från modellberäknat värde kommunala skolor, meritvärdespoäng	2017	2018	2019	2020	2021
Alla kommuner (ovägt medel)	-3,0	-2,5	-2,7	-3,1	-3,9
Göteborg	-3,7	-6,8	-4,3	-4,0	-6
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	3,4	3,0	3,6	5,4	3,7
Malmö	3,8	8,5	4,7	8,3	9,9

Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information. Modellberäknade värden för genomsnittligt meritvärde har tagits fram av SKL i en regressionsmodell där kommunerna jämförs med övriga kommuner och där hänsyn tagits till behov av ekonomiskt bistånd, nyinvandrade elever (0–4 år), föräldrars utbildningsnivå, kön samt fr.o.m. 2017 andel elever med okänd bakgrund. Avser elever i kommunala skolor i kommunen oavsett var de är folkbokförda. Källa: SKR och SCB.

Malmö sätter resurserna i klassrummet

En viktig orsak till grundskoleförvaltningens framgångsrika utveckling är att förvaltningen har koncentrerat största möjliga resurser till skolorna så att de kan användas i arbetet närmast eleverna. Tabellen nedan visar utvecklingen av resurserna som har använts för undervisning i Malmö.

Kostnad för undervisning i kommunal grundskola åk 1-9. kr/elev	2016	2017	2018	2019	2020
Malmö	61 616	67 344	71 116	75 040	75 894

Resurserna som används till undervisning har ökat med 13,6 % mellan åren 2016 och 2020. Det ska jämföras med de totala nettokostnaderna som har ökat med 11,3 % under motsvarande period. En allt större andel av förvaltningens totala resurser läggs på undervisning.

Sammanfattningsvis har Malmös skolor bedrivit skolverksamheten på ett allt mer effektivt sätt med ett elevresultat som överträffat det förväntade med hänsyn till Malmös socioekonomiska struktur. En del av förklaringen till resultatförbättringen antas vara att en större del resurserna har riktats till undervisning.

Elevhälsa

Tabellen nedan visar kostnaden för kommunal elevhälsa i jämförelse med andra kommuner.

Kostnad elevhälsa - kommunal grundskola åk 1-9, kr/elev	2016	2017	2018	2019	2020
Alla kommuner	3 259	3 571	3 802	4 118	4 279

Kostnad elevhälsa - kommunal grundskola åk 1-9, kr/elev	2016	2017		2018	2019	2020
(ovägt medel)						
Göteborg	4 291	4 376		4 633	4 884	5 128
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	3 314	3 372		3 549	3 568	3 867
Malmö	3 345	3 241		3 075	2 905	3 529

Det finns olika synsätt på klassificeringen av specialpedagoger utifrån Skolverkets respektive statistiska centralbyråns anvisningar. Efter dialog med stadskontoret som menar att Skolverkets definition alltid går före SCB:s definition, har grundskoleförvaltningen i samband med budget 2022 valt att följa Skolverkets definition. Detta innebär att numera klassificeras specialpedagogerna inom elevhälsa, vilket på sikt kommer förändra kostnaden elevhälsa - kommunal grundskola åk 1 - 9, kr/elev. Motsatt effekt kommer att ske för undervisningskostnaden. Vad resten av Sverige gjort och gör framgent vet förvaltningen inte, så i dagsläget är det svårt att ha någon uppfattning om Malmö stad närmar sig övriga kommuner eller inte. Vid en jämförelse mellan förvaltningens verksamhetsmått i budget 2021 och 2022 har budgeten för elevhälsa grundskola ökat med ca 2 300 kr/elev. Merparten förklaras av denna förändrade klassificering.

Malmöeleverna delar på färre lärare

Malmös lärartäthet är 12,4 elever per lärare omräknat till heltidstjänster. Malmös lärartäthet är högre än andra storstäders men lägre än rikets genomsnitt. Lärartätheten 2020 är bibehållen jämfört med 2019. Om Malmös lärartäthet skulle förbättras så att den motsvarar riksgenomsnittet, skulle cirka 240 nya lärartjänster på heltid behöva inrättas utöver nuvarande lärartäthet i årskurs 1 - 9. Tabellen nedan visar antalet elever per lärare omräknat till årsarbetare i kommunal grundskola.

Elever/lärare (årsarbetare) i kommunal grundskola åk 1-9, antal	2016	2017	2018	2019	2020
Alla kommuner (ovägt medel)	11,7	11,5	11,5	11,5	11,5
Göteborg	12,1	12,3	12,2	12,4	12,6
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	12,4	12,8	12,8	12,8	12,8
Malmö	12,3	12,5	12,8	12,4	12,4

Andelen lärare med lärarlegitimation är lägre i Malmös kommunala skolor jämfört med storstäderna samt riket. Svårigheten att rekrytera lärare utgör ett stort hinder. Tabellen nedan visar andelen lärare med lärarlegitimation omräknat till heltidstjänster.

Lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola, kommunala skolor, andel (%)	2016	2017	2018	2019	2020
Alla kommuner (ovägt medel)	70,2	70,2	69,2	69,0	70,0
Göteborg	72,2	71,8	71,1	71,6	73,8
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	73,8	73,5	73,3	72,6	73,8
Malmö	69,9	67,5	68,3	66,2	68,7

Malmöelevernas föräldrar har lägre utbildningsnivå än storstädernas

Vårdnadshavarnas utbildningsnivå visar det enskilt största sambandet med elevernas skolprestationer. Elever med högutbildade föräldrar presterar avsevärt bättre i skolan än elever vars föräldrar har lägre utbildning. 57 % av eleverna i Malmös kommunala grundskolor hade föräldrar med eftergymnasial utbildning läsåret 2019/2020. Genomsnittet i storstäderna var 65 % motsvarande period.

Elevantalet i grundsärskolan ökar

Under 2021 och inför budget 2022 såg grundskoleförvaltningen ett ökat antal elever i grundsärskolan. I jämförelse med budget 2021 ökade antalet med 92 i budget 2022. Ökningen har skett i alla kategorier.

Nedanstående tabell visar utvecklingen av andelen elever i grundsärskola 2017 - 2020 för Malmö och några jämförande kommuner. Tabellen visar att andelen har ökat över tid i såväl Malmö som för andra kommuner.

Elever i grundsärskola, hemkommun, andel i %	2017	2018	2019	2020
Alla kommuner (ovägt medel)	1,0	1,0	1,1	1,2
Göteborg	1,0	1,0	1,1	1,3
Malmö	0,9	0,9	1,0	1,1
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	0,9	1,0	1,1	1,1

Antal inskrivna elever i grundsärskola (förskoleklass och år 1 - 10, tidigare "obligatorisk sarskola") dividerat med antal elever grundskola (f-9), sarskola (f-10) och specialskola (f-9) grupperat på hemkommun. Uppgiften avser läsår, mätt 15/10. Källa: SCB och Skolverket. Siffror för 2021 kommer publiceras v 13.

Malmö har en större andel nyanlända elever än riket

Under de senaste två åren har grundskoleförvaltningen skrivit in, kartlagt och introducerat 600 - 700, innan dess drygt 1 000, nyanlända elever årligen. Malmö skiljer sig från den genomsnittliga kommunen i Sverige och storstäderna genom en större andel nyinvandrade elever och elever med utländsk bakgrund.

Se tabellen nedan.

Den högre andelen nyinvandrade elever kräver att en större andel av resurserna används för stöd till eleverna i form av till exempel modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål.

Nyinvandrade och elever med okänd bakgrund i kommunal grundskola åk 1-9, andel (%)	2016	2017	2018	2019	2020
Alla kommuner (ovägt medel)	10,7	9,8	9,2	8,4	7,0
Göteborg	8,7	7,6	8,2	7,5	6,7
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	8,0	7,8	8,3	8,2	7,3
Malmö	10,6	10,6	11,0	10,8	10,0

Utländsk bakgrund bland elever i åk 1-9, kommunala skolor, andel (%)	2016	2017	2018	2019	2020
Alla kommuner (ovägt medel)	22	22	22	23	23
Göteborg	36	36	37	36	36
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	35	35	36	36	36
Malmö	52	52	52	52	52

Nyinvandrade elever i grundskola år 1 - 9, hemkommun, andel (%) (N15901)

Antal nyinvandrade elever folkbokförda i kommunen inskrivna i grundskolan dividerat med antal elever folkbokförda i kommunen inskrivna i grundskolan. Nyinvandrade är elever som har kommit till Sverige under de senaste 4 åren. De har inte bott i Sverige eller gått i svensk skola tidigare.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2023 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Beslut, händelser och förändringar i omvärlden

Förändrade demografiska förutsättningar

Elevantalet fortsätter att öka

Grundskoleförvaltningen ser en fortsatt ökning av antalet individer i åldersgruppen 6 - 15 år, men den är lägre än tidigare år. Antalet folkbokförda elever beräknas öka med ca 900 under de kommande fem åren. Utöver folkbokförda elever beräknas att det tillkommer cirka 50 - 100 asylsökande årligen.

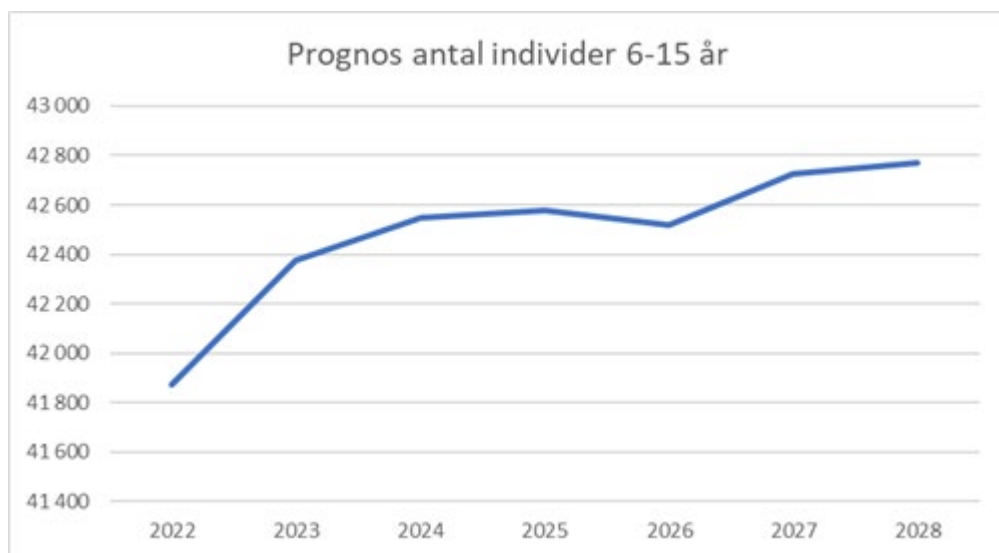

Diagram utifrån befolkningsprognos i maj 2021 (KS 210609 § 210, STK 2021-219)

Det ökade antalet elever innebär ett behov av två nya medelstora skolor, kommunala eller fristående, och det kommer att finnas behov av fler lärartjänster. I den årliga ökningen ingår även cirka 600 - 700 nyanlända. För många av dessa finns också behov av studiehandledning på modersmål och modersmålsundervisning, vilket skapar ett behov av att anställa fler lärare för modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål.

På grund av pandemin och stängda gränser har antalet nyanlända elever minskat i omfattning de senaste åren. Det råder en viss osäkerhet om/när antalet nyanlända återigen kommer upp i samma nivåer som innan pandemin. Nämnden noterar även en något förändrad sammansättning av yngre respektive äldre elever.

Fler elever i grundsärskolan

Under 2021 och inför budget 2022 såg grundskoleförvaltningen ett ökat antal elever i grundsärskolan. Prognosen är att ökningen fortsätter under 2023. Enligt prognosen kommer ökningen innebära en fördubbling av antalet elever i grundsärskolan mellan åren 2017 - 2023.

I nedanstående tabell visas utvecklingen av andel och antal elever i skolformen grundsärskola 2017-2023 för grundskoleförvaltningen. Från 2017 till 2021 ökade det totala antalet skolelever (förskoleklass, grundskola och grundsärskola) med drygt 15 %. Under samma period ökade antalet elever inom skolformen grundsärskola med drygt 63 %.

Utveckling grundsärskola Malmö	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Antal sarskola	296	327	368	420	484	552	629
Elever i grundsärskola, hemkommun, andel i %	0,9	0,9	1,0	1,1	1,2	1,3	1,5

För åren 2017 till 2021 visas utfall, åren 2022 och 2023 är en prognos.

Ökat behov av högspecialiserade lärmiljöer

Grundskoleförvaltningen ser en ökad efterfrågan på högspecialiserade lärmiljöer. I denna typ av lärmiljöer, som återfinns inom bland annat sarskoleverksamheten, ska eleverna enligt förvaltningens riktlinjer placeras i åldersadekvata skolorganisationer. Grundskoleförvaltningen kommer därför arbeta med ökad intensitet på anpassning av lokaler för elever som har medfödda eller förvärvade funktionsnedsättningar. Detta sker bland annat genom att redan i utbyggnadsplaneringen beställa grundskolor med en kombination av skollokaler utifrån lokalprogrammet och lokaler som erbjuder högspecialiserad lärmiljö för specifika målgrupper av elever.

Saknar kompensation för hyresökningar som följer på ventilationsåtgärder

Hyreskostnaden för ny- eller ombyggda skolor är betydligt högre än genomsnittshyran för grundskolenämndens befintliga lokaler. Nämnden erhåller en utökad demografiskompensation för de ökade kostnaderna som uppkommer vid ny- och ombyggnation när det gäller nya skolplatser i relation till befolkningsökningen. Däremot får grundskolenämnden inte någon kompensation för de ökade hyreskostnader som uppkommer när ventilationsstandarden i gamla skolor förbättras som en följd av myndighetskrav.

Ventilationsåtgärderna som genomförs på flera grundskolor är omfattande och kostsamma. Dessa åtgärder medför även ökade kostnader i form av skolskjuts och andra byggåtgärder som görs i samband med att ventilationen förbättras. Under arbetet med åtgärderna tas nya grundskoleplatser i anspråk, eftersom skolverksamheten behöver omlokaliseras till andra skolor under ombyggnaden. Ca 15 grundskolor har redan genomgått ombyggnation och varit föremål för omlokalisering de senaste åren. Ytterligare tre grundskolor fram till 2024 kommer att påverkas av omlokaliseringar. Förvaltningen arbetar aktivt med att optimera flyttkedjorna för att hålla nere kostnaderna.

Nationella beslut påverkar nämndens uppdrag

Grundskolenämndens verksamhet styrs till hög grad av nationella styrdokument så som skollag, förordningar och läroplaner. Nationella beslut inom skolområdet har därmed en stor påverkan på nämndens verksamhet. Likaså kan pågående eller nyligen avslutade nationella utredningar också komma att påverka verksamheten framöver.

Flera nationella initiativ mot segregation och för ökad likvärdighet

Beslut väntas gällande förslag för minskad skolsegregation

Kommunala huvudmäns möjligheter och handlingsutrymme att vidta åtgärder för att motverka skolsegregation och främja en allsidig elevsammansättning begränsas av och är inte tydliga i dagens regelverk. Den nationella utredningen *Ökad likvärdighet genom minskad skolsegregation och förbättrad*

resurstilldelning (SOU 2020:28) tillsattes för att se vad som krävs för att främja en mer allsidig sammansättning av elever inom förskolan och grundskolan. Utredningen presenterade sina slutsatser i april 2020. Dess slutsatser är att det behövs ett större statligt ansvarstagande, skolvalet behöver reorganiseras, riktade statsbidrag bör omformas till sektorsbidrag och att mer resurser tillförs för att upp en minskad skolsegregation. Frågan om ett mer omfattande statligt ansvar för skolans resurser föreslås utredas vidare. Skolverket föreslås få en regional struktur som bland annat kan arbeta med ett gemensamt skolval. Utredningen föreslår också att krav ska ställas på att huvudmännen aktivt verkar för en allsidig social sammansättning av elever på sina skolenheter och att rektor har ansvar för att inom givna ramar verka för allsidig social sammansättning av undervisningsgrupper. Grundskolenämnden inväntar i nuläget beslut från nationell nivå om vilka av förslagen som kommer genomföras.

Förslag på en tydligare och mer likvärdig resursfördelning till skolor

Hemkommunen har ansvaret att se till att alla barn i kommunen som har rätt till utbildning får plats i en skola nära hemmet. Kommunen måste även ha plats för elever som är nyinflyttade, och kommunen är också skyldig att ta emot elever om en fristående skola lägger ner. Det så kallade skolplaceringsansvaret innebär merkostnader för de kommunala huvudmännen som huvudmännen för fristående skolor inte har.

För att öka likvärdigheten föreslår regeringen att bestämmelserna om hur grundbeloppet beräknas ska förändras och att reglerna för kommunernas resursfördelning förtydligas. När hemkommunen beräknar bidraget till fristående skolor ska ett avdrag göras för merkostnader som kommunen har till följd av skolplaceringsansvaret. Detta för att skapa förutsättningar till det större samhällsansvar och de merkostnader kommunerna har med att alltid kunna ordna skolplats till alla elever.

Regeringen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2022 och tillämpas för kalenderåret 2024.

Skolinspektionen får uppdrag av regeringen att redovisa erfarenheter av arbete mot segregation i skolan samt att arbeta för en mer likvärdig bedömning och betygssättning

Skolan har enligt skollagen ett kompensatoriskt uppdrag som innebär att alla elever ska ges det stöd de behöver för att kunna nå så långt som möjligt i sin utveckling. För att utforma effektiva åtgärder behövs det mer kunskap om skolornas arbete. Skolinspektionen får därför i regleringsbrevet för 2022 i uppdrag att redovisa sina nuvarande erfarenheter av fristående och kommunala skolhuvudmäns arbete med att minska och motverka segregationens negativa konsekvenser.

Det finns brister i både grund- och gymnasieskolan när det gäller likvärdigheten i betygssättning, vilket bland annat slagits fast i tidigare granskningar av Riksrevisionen. Sedan dess har regeringen tagit initiativ till flera åtgärder på området, bland annat en ändring av skollagen som innebär att lärare numera ska ta särskild hänsyn till hur eleverna klarat de nationella proven när betygen sätts. I Skolinspektionens regleringsbrev för 2022 ger regeringen Skolinspektionen även i uppdrag att arbeta för en mer likvärdig bedömning och betygssättning. Det nya uppdraget innebär att myndigheten ska granska hur huvudmän och skolor arbetar för att betyg ska sättas i enlighet med gällande bestämmelser, och hur de arbetar med området likvärdig bedömning och betygssättning.

Under 2022 granskar även Riksrevisionen statens insatser för en likvärdig betygssättning. Resultatet från granskningen kommer att sammanställas i en rapport med planerad publicering i augusti 2022.

Tydligare statligt ansvar

Tydligare statligt ansvar för kvalitet och likvärdighet i skolväsendet genom kvalitetsdialoger

Som ett led i regeringens insatser för ökad kvalitet och likvärdighet får skolmyndigheterna i uppdrag att arbeta vidare med nationella målsättningar, delmål och indikatorer. Skolverket får bland annat i uppdrag att föreslå nationella målsättningar för de skolformer som i dag saknar sådana, samt för fritidshemmet. Vid behov ska myndigheten även föreslå justeringar av befintliga nationella målsättningar. Vidare ska Skolverket ta fram och utveckla delmål och indikatorer för uppföljning och analys av huvudmännens verksamhet och resultat. Skolverket ska även identifiera, sammanställa och utveckla framgångsfaktorer för effektiv skolutveckling. Arbetet ska genomföras med utgångspunkt i tidigare uppdrag och i dialog med

Skolinspektionen, Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) och Skolforskningsinstitutet.

Med de nya målsättningarna, delmålen och indikatorerna som utgångspunkt ska Skolverket och SPSM gemensamt erbjuda huvudmännen inom skolväsendet återkommande kvalitetsdialoger. Dialogerna ska inledas under andra halvåret 2022.

För att underlätta kvalitetsdialogerna och för att staten ska komma närmare huvudmännen ska Skolverket öppna flera nya kontor för att myndigheten ska få en större spridning och närvaro i landet. Genom de nya regionala kontoren ska Skolverket arbeta nära huvudmännen och skapa forum för erfarenhetsutbyte. Inrättandet av nya kontor ska påbörjas under 2022.

Förutsättningar för ett statligt huvudmannaskap för skolan utreds av regeringen

En särskild utredare ska ta fram ett beslutsunderlag som kan skapa förutsättningar för ett statligt huvudmannaskap för samtliga skolformer utom förskolan och den kommunala vuxenutbildningen. Utredaren ska bland annat:

- föreslå hur staten kan ta över arbetsgivarskapet för lärare och skolledare och eventuellt övriga yrkesgrupper i de skolor som i dag drivs av offentliga huvudmän,
- föreslå en finansieringsmodell där staten ansvarar för finansieringen av skolan,
- föreslå hur staten kan ta över ansvaret för ledning av utbildningen och den dagliga driften i de skolor som i dag drivs av offentliga huvudmän, och
- analysera konsekvenserna för bl.a. det kommunala självstyret, möjligheter till anpassning utifrån lokala behov och förutsättningar samt möjligheter till ansvarsutkrävande.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2022.

Ändringar i nationella styrdokument som börjar gälla eller föreslås börja gälla inför 2023

Regeringen vill stärka arbetet med trygghet och studiero i skolan

I februari 2022 presenterade regeringen en lagrådsremiss med flera lagändringar för att stärka skolans arbete med trygghet och studiero. Lagrådsremissen innehåller förslag för att förbättra arbetet med trygghet och studiero genom en tydligare styrning och en ökad systematik i arbetet, en förstärkning av det förebyggande arbetet samt en ökad beredskap att agera i svåra situationer.

Regeringen föreslår bland annat att det ska framgå av skollagen att huvudmannen har ett ansvar för att det bedrivs ett förebyggande arbete för trygghet och studiero, att begreppet studiero definieras i skollagen och att de bakomliggande orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras i det systematiska kvalitetsarbetet.

Vidare föreslår regeringen skärpta krav på huvudmannens klagomålshantering och att Skolinspektionen som huvudregel inte ska inleda tillsyn i så kallade individärenden, om inte huvudmannen först själv har fått möjlighet att utreda klagomålet. Även bestämmelserna om skolans ordningsregler föreslås ändras så att det bland annat framgår att hur dessa följs regelbundet ska följas upp under medverkan av eleverna.

Förändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2022.

Utökad lovskola

Regeringen föreslår att den skollagsreglerade lovskolan utökas med 25 timmar. Den utökade lovskolan ska erbjudas elever i grundskolans årskurs 9 som riskerar att inte uppfylla kriterierna för betyget E i ett eller flera ämnen och som därmed riskerar att inte bli behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan. Sådan lovskola ska erbjudas på lov under läsåret och ska inte kunna räknas av från de 50 timmar lovskola som huvudmannen är skyldig att erbjuda enligt gällande bestämmelser.

Lagändringarna gällande utökad lovskola föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

Utifrån ett tidigare budgetuppdrag från kommunfullmäktige har grundskoleförvaltningen redan beslutat om riktlinjer för lovskola som går utöver regeringens förslag. Förvaltningens riktlinjer innebär att lovskola ska erbjudas till elever i årskurs 7, 8 och 9 som riskerar att i årskurs 9 inte bli behöriga till ett nationellt yrkesprogram i gymnasieskolan, att lovskola ska genomföras på fler lov än sommarlovet samt att lovskola ska erbjudas på elevens hemskola (vid behov kan samverkan ske mellan grundskolor utifrån geografisk närhet). Riktlinjerna börjar tillämpas innevarande läsår och påverkar skolornas arbete med bemanningsplanering.

Extra studietid för årskurs 4 - 9

Regeringen föreslår att elever i grundskolans årskurs 4–9 ska erbjudas extra studietid. Under studietiden kan elever få hjälp med läxor och annat skolarbete. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka och deltagandet ska vara frivilligt. Studietiden ska anordnas under eller i direkt anslutning till elevernas skoldag vid den skolenhet som eleven tillhör. Extra studietid ska vara undervisning inom grundskolan. Lärare ska ansvara för och leda studietiden samtidigt som annan personal ska kunna medverka. Extra studietid ska inte räknas in i den minsta totala undervisningstiden. Huvudmän ska få anordna extra studietid genom fjärrundervisning under samma förutsättningar som för övrig fjärrundervisning i grundskolan.

Lagändringarna gällande extra studietid föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

Ämnesbetyg och betygsriterier istället för kunskapskrav

Utifrån den så kallade Betygsutredningen (2018) föreslår regeringen bland annat att kunskapskrav ska ersättas av betygsriterier i alla skolformer och årskurser där betyg sätts samt att det ska införas en ny princip för betygssättning. Den nya principen innebär att läraren ska göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till betygsriterierna och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. Det föreslås också att kunskapskrav respektive kravnivåer i de skolformer och årskurser där betyg inte sätts, till exempel i grundskolans lägre årskurser och i ämnesområden i grundsärskolan, ska ersättas av kriterier för bedömning av kunskaper.

De ändringar i skollagen som handlar om den nya principen för betygssättning och att betygsriterier och kriterier för bedömning av kunskaper ska ersätta kunskapskrav och kravnivåer föreslås träda i kraft den 1 juli 2022 och tillämpas från och med samma datum.

Skärpt lagstiftning ska göra det möjligt att stänga skolor med allvarliga brister

Riksdagen sa den 2 februari 2022 ja till regeringens förslag som ska ge Skolinspektionen större möjligheter att stänga både fristående och kommunala skolor med allvarliga och återkommande brister. Det beslutades även om förslag som ska göra det enklare att återkalla tillstånd för fristående skolor om deras verksamhet inte kommit igång inom två år. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

ANDTS-strategi 2021–2025

Regeringens ANDTS-strategi för 2021–2025 är nyligen antagen och reglerar övergripande insatser avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak och nikotin samt spel om pengar. Den förnyade ANDTS-strategin har ett tydligt folkhälso- och barnperspektiv och fokus ligger på prevention och minskad användning. Strategin syftar till att skydda barn och unga mot eget och andras skadliga bruk av alkohol, narkotika, doping och tobak men omfattar också spel om pengar, så kallad gaming och gambling. Strategin utgör en del av skolans styrdokument.

Pågående utredningar som kan komma att påverka verksamheten

Skolverket ser över svenskämnen i alla skolformer

Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att göra en bred översyn av ämnena svenska, svenska som andraspråk och SFI. Skolverket ska i översynen av styrdokumentet säkerställa att utbildningen i svenska språket också riktar sig till de elever som är nybörjare i svenska inom respektive skolform.

Uppdraget syftar till att alla elever ska få bättre förutsättningar att utveckla sina kunskaper i och om svenska språket, att alla elever ska få bättre förutsättningar att nå utbildningens mål, att den framtida utbildningen i det svenska språket ska möta alla elever, oavsett förkunskaper i språket. Elever som är nybörjare i språket ska beaktas särskilt, då denna elevgrupps behov inte tydligt tillgodoses genom ämnet svenska som andraspråk.

Skolverket ska föreslå de förändringar som behövs och bedöma hur elevernas måluppfyllelse, huvudmännens organisatoriska förutsättningar, lärarförsörjningen och lärarnas kompetenskrav påverkas av förslagen.

Uppdraget kommer att redovisas 31 maj 2022.

Tioårig grundskola

En statlig offentlig utredning har haft i uppdrag att föreslå hur en tioårig grundskola kan införas genom att förskoleklassen görs om till årskurs ett. Syftet är att förbättra kunskapsresultaten genom att eleverna ges mer undervisning utifrån grundskolans kursplaner och inom den regel- och kompetensmässiga struktur som grundskolan har. Även de motsvarande obligatoriska skolformerna grundsärskolan, specialskolan och sameskolan omfattas av utredningen. Den 10 maj 2021 redovisades utredningen och följande förslag:

- Förskoleklassen föreslås upphöra som egen skolform och grundskolan och motsvarande skolformer utökas med ett år genom en ny första årskurs. Därmed blir grundskolan tioårig, grundsärskolan tioårig, specialskolan elvaårig och sameskolan sjuårig.
- Den garanterade undervisningstiden föreslås utökas med 534 timmar i grundskolan och motsvarande skolformer, vilket motsvarar tre timmar undervisning per skoldag i nya årskurs 1.
- De bestämmelser som gäller för behörighet att undervisa i grundskolans årskurs 1–3 ska gälla för behörighet att undervisa i grundskolans nya årskurs 1–4.
- En förskollärare som har en anställning i förskoleklassen senast den 30 juni 2026 och som enligt gällande bestämmelser är behörig att undervisa i förskoleklassen ska vara behörig att undervisa i nya årskurs 1 i grundskolan och sameskolan under en övergångsperiod om fem år. I grundsärskolan omfattar övergångsperioden åtta år.
- Skolverket ska ges i uppdrag att i samverkan med lärosäten erbjuda den fortbildning som ska ge förskollärare, som har minst fem års erfarenhet av arbete i förskoleklassen eller nya årskurs 1, behörighet i årskurs 1 och 2. Utbildningen bör omfatta 30 högskolepoäng.

Det har ännu inte kommit någon proposition utifrån utredningens förslag.

En långsiktig lösning för informationsförsörjningen på skolområdet

En särskild utredare ska utreda och lämna förslag till två alternativa lösningar för att långsiktigt säkerställa myndigheters, kommuners och andra aktörers tillgång till skolinformation.

Syftet är bland annat att myndigheter och kommuner ska kunna utföra sina författningsreglerade uppgifter och att föräldrar och elever ska ha en god tillgång till information inför skolval. Lösningarna ska utformas så att förtroendet för statistiksekretessen, och därmed för den officiella statistiken, inte riskeras. Vidare ska skyddet för elevers, föräldrars och skolpersonals personliga integritet säkerställas. Lösningarna får inte heller medföra en omotiverad ökning av huvudmäns och skolors administrativa börda.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2022.

Elevhälsa och stärkt utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning

Utredningen om elevers möjlighet att nå kunskapskraven presenterar i sitt delbetänkande *Bättre möjligheter för elever att nå kunskapskraven – aktivt stöd- och elevhälsoarbete samt stärkt utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning* (SOU 2021:11) flera förslag på åtgärder för att stärka skolors elevhälsoarbete och ge fler elever förutsättningar att nå kunskapskraven och tillräckliga kunskaper för att klara framtida studier och arbetsliv. Bland annat föreslås en acceptabel lägstnivå för tillgång till elevhälsans professioner.

Utifrån delbetänkandets slutsatser föreslår regeringen i en lagrådsremiss från februari 2022 ett antal förändringar i skollagen, bland annat att det ställs krav på tillgång till specialpedagog eller speciallärare för elevhälsans specialpedagogiska insatser och att det införs en garanti för tidiga stödinsatser i svenska, svenska som andraspråk och matematik även i grundsärskolan.

De flesta ändringar föreslås börjar gälla under 2023, ändringen om tidiga stödinsatser i grundsärskolan föreslås börja gälla under 2024.

Tydligare förutsättningar för kommunala resursskolor

Utredningen om elevers möjlighet att nå kunskapskraven presenterar i ytterligare ett delbetänkande, *En annan möjlighet till särskilt stöd - Reglering av kommunala resursskolor (SOU 2020:42)*, organisatoriska lösningar för elever i behov av särskilt stöd.

Utifrån delbetänkandes slutsatser föreslår regeringen i en lagrådsremiss från februari 2022 ändringar i skollagen som syftar till att utveckla och tydliggöra förutsättningarna för så kallade resursskolor, det vill säga skolor som begränsar till mottagande till elever i behov av särskilt stöd. Lagändringarna skulle innebära att kommunala resursskolor inom grundskolan och grundsärskolan regleras i skollagen på ett tydligare sätt idag, gällande bland annat definition, ansökan och placering.

De nya bestämmelserna om resursskolor föreslås börja gälla under 2023. Övriga lagändringar i lagrådsremissen föreslås börja gälla 2 juli 2022. Där återfinns till exempel förslag om tilläggsbelopp och regeringens möjlighet att meddela föreskrifter om dem.

Kommunala beslut påverkar nämndens uppdrag

Principer för lokalförsörjning i Malmö stad

I samband med att kommunfullmäktige den 6 februari 2020 fattade beslut om en ny organisation för arbetet med lokalförsörjning i Malmö stad (STK-2019-1146) beslutades också att ge kommunstyrelsen i uppdrag att återkomma med förslag till principer för hur lokalförsörjningen i staden ska bedrivas. Syftet med ramverket är att bidra till tydlighet och transparens, förutsättningar för samarbete mellan stadens nämnder och förvaltningar, effektiva processer och ett effektivt lokalnyttjande samt säkra den övergripande kommunnyttan. Ramverket som föreslås i detta ärende består av Policy för lokalförsörjning, med där till hörande ny internhyresmodell, riktlinjer för lokalbank samt gemensam lokalbeslutsprocess. Kommunstyrelsens arbetsutskott har remitterat förslaget till samtliga nämnder.

I ramverket föreslås en ny modell för internhyressättning som är enhetlig och där hyran tydligare speglar hyresobjektens självkostnad. Det ska vara tydligt vilka kostnadsposter som ingår i internhyran och vilka parametrar som styr hyressättningen. Modellen ska skapa förutsättningar för ett rationellt fastighetsäggande och möjliggöra lokalbeslut som på sikt leder till lägre lokalkostnader för staden. Stadens faktiska lokalkostnader kommer inte att förändras vid övergång till de nya principerna i internhyresmodellen, men de kommer att synliggöras. Om förslaget går igen kommer grundskolenämndens lokalkostnader troligtvis att bli lägre än idag. För grundskolenämnden kommer i så fall en justering av kommunbidragstilldelningen att ske med motsvarande minskning. Detta innebär att förslaget förmodligen blir kostnadsneutralt för nämndens egen verksamhet, men ersättningen till den fristående verksamheten kan komma att minska då de ska ersättas utifrån nämndens lokalkostnader. Från vilket datum en eventuell förändring ska göras är oklart, men det kommer inte att ske före 2024.

Arbetsmarknadsanställningar

Enligt beslut i kommunfullmäktige ska alla förvaltningar i Malmö stad bidra till att fler medborgare som står utanför arbetsmarknaden får en meningsfull sysselsättning. Under 2021-2022 har ett stort antal arbetsmarknadsanställningar placerats i grundskolenämndens verksamhet. Det är ännu inte beslutat om stadens gemensamma arbete med arbetsmarknadsanställningar fortsätter under de kommande åren. Ett fortsatt arbete skulle innebära ökade insatser och resurser för planering och samordning från HR-avdelningen och framförallt från verksamhetens chefer med chefsansvar för extra medarbetare, samt

handedarresurser i verksamheten.

Medvind – ett IT-system för bemanningsplanering

Malmö stad har tagit beslut om att köpa in IT-systemet Medvind som ska stödja bemanningsplaneringen inklusive hantering av korttidsbemanning. Sedan 2021 testas systemet i ett pilotprojekt på ett antal förvaltningar. Grundskoleförvaltningen deltar inte i pilotprojektet, men i enlighet med stadens beslut bidrar grundskolenämnden till finansieringen av systemet.

Behov av förändringar i Malmö stad som helhet

Gemensamt arbete för likvärdiga uppväxtvillkor

Trygga och likvärdiga uppväxtvillkor för barn och unga är en omfattande utmaning för staden. Under de senaste åren har orosanmälningar om barn och unga ökat i snabbare takt än utvecklingen av antalet personer i åldersgruppen. Malmö stads nämnder behöver tillsammans verka för att öka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer i barns och ungas livsmiljöer.

I arbetet med att säkra likvärdiga förutsättningar och uppväxtvillkor behöver förebyggande och tidiga insatser kring barn och unga prioriteras och ges på den arena där barnet/den unge befinner sig. Det gäller flera delar av stadens verksamhet, exempelvis förskola, skola, socialtjänst, öppen verksamhet samt kultur- och fritidsverksamheter. Förebyggande insatser bidrar till att använda samhällets resurser på bästa sätt och till att undvika mer kostsamma insatser längre fram. I Malmökommissionens slutrapport lyfts tidiga insatser fram som högt prioriterat och pågående arbete i Malmö stad har en tydlig koppling till den forskning och de goda exempel som Socialstyrelsen samlat i den så kallade *Kunskapsguiden*.

Utbildningsnämnderna och arbetsmarknads- och socialnämnden är överens om att strukturerade och tydliga former för samverkan mellan nämnderna kring barns och ungdomars behov är en viktig förutsättning för tidiga insatser. I Malmö sker denna strukturerade samverkan bland annat genom *Samverkan för barn och unga i Malmö (SBUM)*. Denna samverkansgrupp har representanter från flera berörda nämnder, polisen och Region Skåne.

För att tidigare kunna upptäcka och ge stöd till de barn och unga som behöver det krävs att tidiga och samordnade insatser prioriteras och att resurser avsätts för det gemensamma arbetet. SKR har identifierat gemensam finansiering som en av framgångsfaktorerna i arbetet med tidiga insatser. Nämnderna ser ett behov av en gemensam finansiering för att ytterligare stärka förutsättningarna för arbetet. Statsbidrag såsom satsningen på *sociala insatser i utsatta områden*, som utgår ifrån Socialstyrelsen, skulle exempelvis kunna användas för en sådan gemensam finansiering.

För att ytterligare stärka arbetet med tidiga insatser genomför nämnderna ett projekt tillsammans med Region Skåne och polisen – *Trygga barnet*. Genom pilotprojekt under 2022 utvecklas en modell som bygger på gemensamma synsätt, arbetssätt och verktyg för samverkan kring barn och unga. Projektet är en del i Socialstyrelsens och Skolverkets satsning på brottsförebyggande tidiga samordnade insatser och pågår under åren 2021 till 2023.

I enlighet med kommunfullmäktiges budget för 2022 pågår ett arbete med att utbilda medarbetare från stadens alla förvaltningar om arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Under åren 2021-2023 genomförs ett projekt kring tidiga samordnade insatser riktade till yngre barn och deras föräldrar med syfte att förebygga hedersrelaterat våld. Även detta projekt genomförs inom ramen för Socialstyrelsens och Skolverkets satsning. För att säkra att barn i Malmö kan växa upp fria från hedersrelaterad våld och förtryck krävs att nämndernas arbete ges långsiktiga förutsättningar.

Behov av transparens i bostadsutbyggnaden

Utbyggnaden av samhällsservicen sker i huvudsak utifrån de utbyggnadsområden som staden pekat ut i bland annat styrdokumentet *Översiktsplan för Malmö stad*. Ett utbyggnadsområde kan ta många år att färdigställa samtidigt som det finns ett behov att tidigt planera för och ta i bruk ny samhällsservice så som

förskola och grundskola. Detta innebär i många fall att antalet skolplatser som beläggs i nybyggda områden kan vara låg under många år samtidigt som bostäderna runt om kring skolan byggs.

Samtidigt ökar antalet invånare med barn i grundskoleåldern i den redan byggda och täta staden. Detta innebär att det råder en brist på platser i den redan byggda staden där de befintliga skolplatserna är belagda och få nya lokaliseringmöjligheter finns medan det finns lediga platser i utbyggnadsområdena initialt. Denna typ av geografisk obalans som råder i utbyggnaden kan innebära att staden inte fullt ut kan erbjuda skola nära hemmet. Detta ställer stora krav på utbyggnadsplaneringen långsiktigt och skolplaceringarna inför varje läsår. Mot bakgrund av detta bedömer grundskoleförvaltningen att större transparens i bostadsutbyggnaden krävs genom utökad och bättre samordning mellan beställande förvaltningar så som grundskoleförvaltningen och de tekniska förvaltningarna.

Mer sammanhållen styrning mot stadens gemensamma mål

Inför budgetåret 2020 förändrades Malmö stads målstruktur. Agenda 2030 integrerades i stadens målarbete med avsikt att stärka långsiktigheten och skapa bättre förutsättningar för staden att kraftsamla kring gemensamma mål. Nuvarande KF-mål gäller till mandatperiodens slut 2022 och i samband med en ny mandatperiod ska staden också sätta upp nya, långsiktiga mål. De nya målstrukturen har medfört förändringar för både nämndens arbete och för stadens arbete centralt. Mycket av det gemensamma arbetet är fortfarande nytt och arbetsmodellerna är inte helt satta. Under de senaste åren har stadens ambitioner kring hållbarhet och mänskliga rättigheter också lett till ett ökat antal ärenden i form av till exempel budget- och andra KF-uppdrag, som ibland sker utanför eller parallellt med målarbetet.

För få till den kraftsamling som den nya målstrukturen syftar till skulle arbetet framöver gynnas av en tydligare prioritering, styrning och samordning kring de gemensamma målen. Stadens gemensamma arbete – och därmed Malmöborna – skulle gynnas av att alla styrsignaler går i linje med de gemensamma målen, istället för att ske i separata stuprör. Utifrån ett hållbarhetsperspektiv är det också viktigast att arbeta för att motverka skillnader mellan till exempel olika geografiska områden i staden.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Långsiktigt systematiskt kvalitetsarbete

Malmö stads grundskolor ska vara varje elevs bästa skola. Grundskoleförvaltningens övergripande uppdrag är att ge alla Malmös elever samma möjligheter att lyckas i skolan och nå goda resultat.

För att lyckas med det arbetar grundskoleförvaltningen kontinuerligt med att planera, följa upp och förbättra undervisningen inom ramen för sitt systematiska kvalitetsarbete. Det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras bland annat i grundskoleförvaltningens årliga åtagandeplan, som sammanfattar förvaltningens centrala utvecklingsarbete. Planen tar sin utgångspunkt i förvaltningens analys av verksamhetens resultat och identifierade utmaningar. Flera av dessa utmaningar kräver ett långsiktigt arbete och mycket av förvaltningens åtagandearbete kommer att fortsätta under 2023 och de kommande åren.

Varje elevs bästa skola skapas av alla medarbetare – tillsammans

Varje elevs bästa skola är grundskoleförvaltningens mest omfattande och prioriterade utvecklingsarbete/åtagande som berör alla delar av organisationen och alla medarbetare. I varje elevs bästa skola

- lyckas varje elev
- lär varje elev utifrån sina förutsättningar
- utvecklar varje elev kunskaper, värden, färdigheter och förmågor för ett aktivt och självständigt liv
- har varje elev framtidstro, förmåga och möjlighet att göra egna val

I varje elevs bästa skola uppfylls skolförfattningarnas avsikter och mål. Här uppfylls grundskolenämndens mål om måluppfyllelse och likvärdighet. Här skapas en hållbar utveckling.

Grundskoleförvaltningens strategiska ramverk för varje elevs bästa skola pekar ut en gemensam riktning och övergripande långsiktigt tillvägagångssätt för medarbetare, skolor och förvaltningen som helhet. Det strategiska ramverket är därmed en viktig del av grundskoleförvaltningens styr- och ledningssystem. Det skapar samsyn och sammanhang, tydliggör ansvar och relation mellan olika nivåer och funktioner och stödjer ett kontinuerligt lärande och förbättringsarbete. Ramverket tar sin grund i internationell och nationell forskning om framgångsrika skolsystem och betonar särskilt det som är relevant för Malmös grundskolor.

Genom ramverket har förvaltningen definierat vad och hur organisationen behöver arbeta. Därifrån är det ett omfattande och krävande steg att verkställa förhållningssätt och arbetssätt i praktiken, hos alla medarbetare och i hela organisationen. Förvaltningen är på väg mot varje elevs bästa skola, men under de kommande åren krävs fortsatt arbete och tydligt fokus i hela organisationen för att alla Malmös skolor ska bli varje elevs bästa.

Utvecklar matematikundervisningen långsiktigt

För att säkerställa att all matematikundervisning utgå från hela läroplanen, tar utgångspunkt i elevernas förkunskaper samt är inriktad på elevernas kontinuerliga kunskapsutveckling bedriver grundskoleförvaltningen det treåriga utvecklingsarbetet/åtagandet "*Matematikundervisning för alla*". Det är ett omfattande arbete som berör områden som till exempel undervisande lärares kompetens, kontinuerlig uppföljning och kollegialt och kollektivt lärande för att utveckla den egna undervisningens samt rektors

roll i att leda det arbetet. Det handlar också om att ändra synen på matematik, som något viktigt, intressant, roligt och möjligt för alla att lära och behärska.

Utvecklingsarbetet syftar till en samlad kompetens- och organisationsutveckling som ska ge långsiktiga effekter på lärares undervisningsskicklighet och elevers matematikkunskaper. Arbetet fortskrider under 2023.

Utvecklar undervisningen av svenska som andraspråk

Grundskoleförvaltningen har identifierat att svenska som andraspråk är det skolämne som elever har lägst resultat i. Därför har förvaltningen genomfört ett undersökande åtagande som undersökt varför undervisningen inte lyckas stimulera alla elever till att nå målen och vad som kan och behöver göras inom undervisningen för att den ska svara mot alla elevers behov. Under februari 2022 beslutade förvaltningsledningen att omvandla åtagandet till ett utvecklande åtagande som åsyftar en likvärdig och utvecklande undervisning i svenska som andraspråk. Åtagandet går ut på att organisera och leda förvaltningens utvecklingsarbete inom undervisningen i svenska som andraspråk så att åtagandets syfte uppnås. Detta genom att:

- Se över, justera och eventuellt komplettera befintligt styrdokument med ytterligare styrning. Implementera reviderat styrdokument.
- Ta fram stödmaterial inklusive en SvA-plan. Implementera stödmaterial.
- Ta fram kompetensutvecklingsplan. Genomföra kompetensutveckling.
- Verka för att centrala utvecklingsinsatser, såväl nuvarande som kommande, inom svenska som andraspråk samordnas.

Avgörande att säkra kompetensförsörjningen

Befolkningsprognosen visar att den starka tillväxten av barn i skolåldrarna väntas fortsätta de närmaste åren, även om ökningstakten minskat något. Parallellt råder fortsatt lärarbrist och Skolverkets senaste prognos visade på en stor diskrepans mellan det framtida behovet av lärare i grundskolan och förväntade examinationer på lärarutbildningarna. Stora lärargrupper uppnår pensionsålder de närmaste åren, arbetsmarknaden blir mer rörlig, studenter blir klara med sin utbildning allt senare i livet och många medarbetare är mer benägna att byta både arbetsgivare och yrke idag än tidigare. Inte bara lärare i grundskola och fritidshem utan även skolläda och medarbetare inom elevhälsan, framför allt skolsköterskor, är redan idag svårrekryterade yrkesgrupper. Brist på utbildad personal har stor inverkan på förutsättningarna att bedriva och utveckla en kvalitativ verksamhet.

Kompetensförsörjningen fortsatt ett av förvaltningens åtaganden

Grundskoleförvaltningen har arbetat med kompetensförsörjning som ett åtagande under flera år. Baserat på prognosen ser förvaltningen ett stort behov av att fortsätta arbeta med kompetensförsörjning av lärare som ett av förvaltningens utvecklande åtaganden. Förvaltningens strategier handlar dels om åtgärder för att öka andelen legitimerade lärare, dels om åtgärder för att utveckla organisation och arbetssätt så att kompetens används på bästa sätt. Kompetensförsörjningsperspektivet vävs in i andra processer, exempelvis VFU-hantering, där Malmö behöver visa sig i framkant och erbjuda en professionell verksamhet på alla skolor så att studenter efter sin examen vill fortsätta i staden. Förvaltningens insatser och satsningar verkar på både kort och på lång sikt och utgår från Malmös lokala behov. Strategin är att pröva många och nya vägar och för detta krävs en väl fungerande styrning och ledning från huvudmannen i samarbete med förvaltningens skolor, som alla har en delaktighet och ansvar för kompetensförsörjningen.

Följande befintliga delprojekt och satsningar inom åtagandet beräknas fortsätta under 2023:

- HÖK21 – Attraktiv arbetsgivare och hållbart arbetsliv
- Arbetsintegrerad lärarutbildning
- VFU i Malmö stads grundskolor

- Bli behörig på arbetstid
- Uppdragsutbildning till grundlärare fritidshem
- Teach for Sweden
- Utländska lärare

Utifrån gjorda analyser ser förvaltningen att det inför 2023, utöver ovanstående projekt och satsningar, bör ligga ett särskilt fokus på nedanstående områden:

- Lärarbehörigheten kopplat till skolor med särskilda utmaningar där ytterligare insatser behövs för att öka likvärdigheten
- Bristen på behöriga lärare i högstadiet
- Ledarskapet - vikten av ett gott ledarskap att skapa en god arbetsmiljö och hållbart arbetsliv där medarbetare vill stanna och utvecklas.

Hållbart arbetsliv utifrån läraravtalet HÖK21

Att höja lärarbehörigheten bland medarbetarna eller genom employer branding-insatser och utvecklade rekryteringsmetoder öka attraktiviteten räcker inte som strategier för att tillgodose kompetensförsörjningsbehovet. För att fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare är det en förutsättning att erbjuda ett hållbart arbetsliv där medarbetare vill stanna kvar och utvecklas. Förvaltningen kommer de närmaste åren att bygga vidare på det tidigare partsgemensamma arbetet utifrån HÖK18 som fokuserat på arbetsmiljö och schema/bemanningsfrågor. I det fortsatta arbetet fram till 2024 kommer uppdraget breddas till att även omfatta insatser inom arbetsmiljö, arbetsorganisation, lön och arbetstid. Den strategiska kompetensförsörjningen av skolan är en gemensam utmaning och en fråga som berör både arbetsgivare och fackliga representanter. Under 2023 förväntas arbetet utifrån HÖK21 leda till en rad insatser både på förvaltningsövergripande- och skolenivå.

Riktad, kvalitetssäkrad och kompetensbaserad rekrytering

Antalet sökande till flera av förvaltningens utannonserade tjänster räcker fortsatt inte för att täcka behoven och förvaltningen behöver fortsätta addera ytterligare rekryteringsmetoder för att öka möjligheten att tillsätta tjänster med rätt kompetens. Uppsökande rekryteringsinsatser är viktiga och värdefulla aktiviteter i framtidens rekryteringsarbete och efterfrågas av verksamheten.

Marknadskrafter och förändrade statsbidrag påverkar lönestrukturen

Den nationella lärarbristen medför att löneutvecklingen för lärare fortsätter ligga på en hög nivå. Både den 10:e percentilen och medellönen har drivits upp till nivåer som är över förvaltningens målbild. Ett ökat statsbidrag till förstelärare samt indraget statsbidrag för rektorer på utvalda utanförskapsskolor 2020 har gjort beslutad lönestruktur mellan yrkesgrupper snedställd. Arbetet som påbörjats under 2021 med lönestrukturella förändringar behöver fortsätta under 2023. Att förändra rådande lönestruktur är ett långsiktigt arbete som kommer att medföra kostnader mer än förvaltningen får kompensation för i stadens resursfördelning.

Planerar utifrån den demografiska utvecklingen

Fortsatt utbyggnad till följd av demografisk ökning

Grundskolenämnden fortsätter arbetet med att skapa platser för ett växande antal elever. Bedömningen är att platsutbyggnaden kommer överstiga den prognostiserade demografiska utvecklingen för att möjliggöra ökad flexibilitet och handlingsutrymme. Ett större antal nya platser än den demografiska utvecklingen möjliggör de omlokaliseringar som krävs för att kunna utföra åtgärder för att uppfylla myndighetskrav, säkerställa god lärmiljö och säkra långsiktig platstillgång för att bland annat hantera oförutsedda händelser.

Begränsade möjligheter att förtäta mer

De senaste årens elevtillväxt har medfört en kraftig förtätning på många skolor. Det påverkar såväl elevernas som medarbetarnas arbetsmiljö och lärmiljö. Grundskolenämnden ser en tendens till att förtätningens möjligheter blir allt mer begränsade, vilket har adresserats i lokalbehovsplan för perioden

2022 - 2031. En konsekvens av att fler elever vistas i skollokalerna är att slitage och driftkostnader kan komma att öka samtidigt som möjligheten att ta emot fler elever än endast enstaka per klass har minskat. Förtätningspotentialen är således så låg att det inte kan innebära några reella utökningar av befintliga skolorganisationer, exempelvis fler paralleller i en befintlig skola.

Utökad kapacitet i grundsärskolan

Elevantalet i grundsärskolan har ökat successivt de senaste åren och enligt prognosen fortsätter ökningen under 2023. Grundskolenämnden avser därför att initiera ett långsiktigt och strukturerat arbete för utbyggnad av grundsärskolans kapacitet för att på så sätt säkerställa att elever efter beslut om mottagande snarast kan erbjudas en placering på en grundsärskola. Möjligheten till det påverkas av antalet lediga platser på grundskoleförvaltningens olika grundsärskolor. Eftersom även det totala antalet elever har ökat och nämndens verksamhet har varit tvungen att förtäta för att skapa plats till alla elever, har verksamheten inte kunnat möta den relativt stora ökningen i grundsärskolan. En plats i grundsärskola behöver en lokalyta på uppemot 50 kvadratmeter per elev, medan en grundskoleelev har behov av 12 kvadratmeter per elev.

Ett långsiktigt och strukturerat arbete för utbyggnad av grundsärskolans kapacitet kommer att ske och utbyggnad initieras under 2022. En genomlysning av möjliga nyetableringar av grundsärskolor på ordinarie grundskolor kommer att ske under 2022. Effekten av ovanstående åtgärder blir en ökad kapacitet att kunna ta emot elever i grundsärskolan vid mottagandet.

Även andra åtgärder kommer att vidtas för att långsiktigt stärka grundsärskolans förutsättningar utifrån identifierade utvecklingsområden som bland annat identifierades inom ramen för Malmö stadsrevision nyligen genomförda granskning av grundsärskolan.

Tillgängligheten för alla elever behöver stärkas

Elevhälsan har under den pågående pandemin varit tillgänglig för elever och vårdnadshavare som behöver stöd eller hjälp, oavsett om undervisningen skett på plats i skolan eller via fjärr- och distansundervisning. Särskild hänsyn har tagits till elever med förhöjd sårbarhet. I kölvattnet efter pandemin kan dock ett uppdämt behov av stödjande och utvecklande insatser visa sig och särskild uppmärksamhet behöver därför riktas bland annat mot elever i riskzon för psykisk ohälsa och omfattande skolfrånvaro.

Grundskolenämnden ser ett ökat behov av kompetens att möta elever i behov av särskilt stöd, i synnerhet för elever inom autismspektra. Skolorna behöver öka sin tillgänglighet – pedagogisk, fysisk och social – för alla elever. I fall det inte görs tillräckligt, leder det till att förvaltningen behöver etablera fler externa särskilda undervisningsgrupper, så kallade SU-grupper.

Flera skolor ser en stor utmaning i att kunna möta elever med mer omfattande behov av stöd än det som kan ges inom ramen för klassens undervisning. Vissa skolor ser behov av lokala särskilda undervisningsgrupper. För närvarande utformas även ett förstärkt operativt stöd till skolornas arbete kring enskilda elevers lärande och utveckling, i form av ett mobilt, tvärprofessionellt team. På uppdrag av skolan och i samråd med elev och vårdnadshavare kan teamet stödja och utveckla skolans egna insatser till stöd för elevens lärande. Verksamheten testas och utvärderas under 2022, om det förstärka operativa stödet bedöms ge önskad effekt kan verksamheten komma att utökas 2023.

Kapacitetsplanering av skolplatser effektiviseras

Kapacitetsplaneringen av skolplatser är tätt knuten till antalet skolplatser och på vilka skolor dessa platser finns. Inför 2022 tydliggjorde och effektiviserade grundskoleförvaltningen arbetet med kapacitetsplaneringen. Förändringarna innefattade bland annat beslutsgången avseende förändringar i kapaciteter, ett samlat grepp kring alla typer av skolplatser i förvaltningen och en förändring i planeringshorisont från fem till åtta år. Förvaltningen bedömer att denna förändring kommer medföra en tydligare och mer strukturerad produktionsplanering under 2023.

Söka skola 2023

I januari 2023 kommer grundskoleförvaltningen genomföra den sjätte upplagan av Söka skola inför förskoleklass och årskurs 7. I samband med Söka skola 2023 kommer cirka 6000 elever bjudas in och inför aktuell ansökningsperiod kommer förvaltningen genomföra informationsinsatser för att underlätta processen för vårdnadshavarna.

Inför Söka skola 2022 erbjöds kommunens fristående skolor möjlighet att samordna sina antagningsprocesser med grundskoleförvaltningen i Malmö stads IT-system (Mitt Skolval). Initialt tackade tre fristående huvudmän ja till denna samordning. Förvaltningens ambition är att ytterligare friskolor ska välja att ansluta sig och samordna sina antagningsprocesser inför Söka skola 2023. Denna samordning har många fördelar vilka kommer bli mer påtagliga i takt med att fler fristående huvudmän väljer att ansluta sig till den gemensamma ansöknings- och antagningsprocessen. Ju fler fristående huvudmän som väljer att ansluta sig till den samordnade processen desto bättre kommer förutsättningar för planering och antagning bli, såväl för fristående som kommunala skolor.

För de elever som vill byta skola erbjuder förvaltningen en skolbytesperiod per termin, och för de elever som flyttar inom kommunen under löpande termin erbjuder förvaltningen möjligheten att ansöka om skolbyte vid flytt inom Malmö.

Stödjande digitala strukturer

Uppgraderar med ny modern systemmiljö

Grundskoleförvaltningen står inför en omfattande uppgradering av äldre systemstöd för elevadministration, planering, pedagogisk verksamhet och bibliotekssystem. Uppgraderingen kommer att medföra en betydande kostnadsökning. Nyutveckling av produkter är kostsamma vilket visar sig både i priser och i nya avtalskonstruktioner, där företagen tar helhetsansvar för sin produkt och underhåller den i egen produktionsmiljö. Vid en etablering av ny systemmiljö kommer också krav att ställas på behörighetsåtkomst och tillgång till smarta telefoner i tjänsten för pedagogisk personal.

Vidareutveckla arbetet i elevhälsans digitala systemstöd

Ett digitalt systemstöd har sedan tidigare införts till stöd för en trygg och säker dokumentation inom ramen för skolornas elevhälsouppdrag. Ett digitalt systemstöd möjliggör också bättre förutsättningar för systematisk uppföljning och utvärdering. För närvarande pågår en översyn av det samlade behovet av verksamhetsnära användarsupport i relation till systemstödet samt en genomlysning i syfte att se om ytterligare elevnära processer kan gynnas av att integreras inom ramen för det befintliga systemstödet.

Personuppgiftshantering blir allt mer omfattande

Malmö stad och grundskoleförvaltningen behöver i allt större omfattning hantera korrekt regelefterlevnad av personuppgifter som en konsekvens av GDPR. Schrems II-domen som bland annat förtydligar personuppgiftsöverföringar till tredje land, medför att grundskoleförvaltningen behöver säkerställa hanteringen av de digitala verktyg som behövs för att stödja elevers utveckling mot målen i läroplanerna. Tidigare är detta något som till stora delar har hanterats av varje enskild skola. Framöver kommer arbetet att innefatta dels att ta fram en övergripande finansieringsmodell, dels en samordnad drift av de digitala verktygen.

Projekt TILL-IT, nytt verksamhetssystem för stadens hantering av allmänna handlingar

Projekt TILL-IT är ett pågående projekt inom ramen för stadens gemensamma dokument- och ärendehantering. Projekt TILL-IT syftar till att upphandla och införa ett nytt verksamhetssystem för stadens hantering av allmänna handlingar. Nuvarande avtal löper ut under hösten 2023. Då ska ett nytt avtal vara på plats och det nya ärendehanteringssystemet implementerat.

Digitaliseringen av skolans verksamhet fortsätter

För att möta kraven i "Nationell handlingsplan för digitalisering av skolväsendet" avseende likvärdig

tillgång och användning behöver grundskoleförvaltningen kontinuerligt uppdatera hårdvara för WiFi-nätverken såsom switchar och accesspunkter på skolorna.

För att förbättra förutsättningarna för likvärdighet och öka måluppfyllelsen arbetar grundskoleförvaltningen med att förstärka skolornas digitala mognad genom att aktivt arbeta med att alla skolor ska certifieras som en digital skola. Kriterier för detta arbete anges i grundskoleförvaltningens ”Handlingsplan för att stödja grundskolans digitaliseringsprocess – Varje elevs bästa skola – Digital certifiering”. Denna plan är ett led i att möta den nationella digitaliseringsstrategin för skolväsendet och ”Det digitala Malmö - Program för Malmö stads digitalisering 2017–2022”. I den nationella digitaliseringsstrategin lyfts följande målområde fram som nödvändiga:

1. digital kompetens för alla i skolväsendet
2. likvärdig tillgång och användning
3. forskning och uppföljning kring digitaliseringens möjligheter

Framöver behöver grundskoleförvaltningen anskaffa datorer och digitala enheter för motsvarande ca 40 Mkr årligen de kommande åren, samt digitala verktyg för läs- och skrivutveckling och administrativa systemstöd för motsvarande ca 13 Mkr årligen. Denna kostnad inkluderar inte en eventuell satsning på centralt upphandlade digitala läromedel.

Digitaliseringen av de nationella proven kommer innebära stora utmaningar och kostnader för grundskoleförvaltningen. Utmaningarna består av två delar, dels att bygga en digital struktur för kontogenerering av elevkonto som kräver en hög grad av säkerhet, dels att utrusta personal med smarta telefoner så att de kan auktorisera sig digitalt för att kunna hantera och administrera proven. Syftet med att digitalisera de nationella proven är att göra dem säkrare och att lätta på arbetsbördan för verksamhet och lärare som hanterar dessa. Det nationella införandet av digitala nationella prov var planerat till 2023. På grund av Schrems II-domen försenades införandet, eftersom provplattformen behöver anpassas för att kunna leva upp till kraven i EU:s dataskyddsförordning. Införandet av digitala nationella prov kommer nu att ske successivt med start 2024.

Övrigt utvecklingsarbete

Implementerar nya kursplaner i grundskola och grundsärskola

Implementeringen av de nya kursplanerna samordnas förvaltningsgemensamt under perioden 2021–2023. Införandet kommer även under 2023 att ta mycket resurser och tid i anspråk. Införandet involverar all pedagogisk personal på skolorna och pedagogiskt stödjande personal på förvaltningsnivå. Grundskoleförvaltningens handlingsplan för implementeringen innefattar elva steg med tillhörande aktiviteter och tar sin ansats i Skolverkets förslag till arbetsgång för implementering av de ändrade kursplanerna.

Nytt uppdrag för Pedagogisk Inspiration

Pedagogisk Inspiration (PI) har som funktion att utgöra det gemensamma kitt som skapar mervärde för de tre utbildningsförvaltningarna i ett livslångt lärande-perspektiv. PI ska stödja de tre utbildningsförvaltningarna i deras förvaltningsövergripande arbetet utifrån ett 1-65 årsperspektiv. PI ska därmed bidra till att skapa goda förutsättningar för hög måluppfyllelse för barn och elever, hög kvalitet och goda resultat i verksamheterna samt likvärdig utbildning i Malmö stad.

PI:s uppdrag ses över var tredje år. De tre utbildningsförvaltningarna har kommit överens om nya uppdragsområden för PI 2022-2025. Tre viktiga perspektiv för det livslånga lärandet kvarstår i uppdraget; likvärdighet, delaktighet och hållbarhet. Allt arbete ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. PI ska även fortsatt utgöra utbildningsförvaltningarnas samordnande funktion för strukturerad samverkan med Malmö universitet och för att bygga en gemensam forskningsmiljö. Nytt i uppdraget 2022-2025 är att PI även ska ha ett fokus på språkutveckling. PI:s driftsuppdrag, där bland annat värdegrundsarbete ingår, kvarstår. Här ses en ökad efterfrågan från samtliga förvaltningar, både från skolor och på samtliga nivåer i respektive organisation.

Stärka stödet till elever med hörsel- och synnedsättning

Grundskoleförvaltningens strategi för att stärka undervisningen av elever med hörsel- och synnedsättning är nu i drift i samarbete med angränsande aktörer så som Region Skåne och Specialpedagogiska skolmyndigheten. Strategin syftar till att möta elevgruppens differentierade behov och omfattar såväl främjande och förebyggande insatser i ordinarie lärmiljöer som högspecialiserade verksamheter för de elever som är i behov av omfattande stöd. Antalet elever med hörselnedsättning i behov av individuellt stöd för lärande och utveckling ökar liksom efterfrågan på elevnära specialiserat verksamhetsstöd. Orsaken till ökningen tros vara en kombination av ett generellt ökat elevunderlag men också en effekt av den ökade kompetensen kring målgruppen utifrån strategin.

Förstärka stödet till skolorna i arbetet kring elever i behov av särskilt stöd

För närvarande utformas ett förstärkt operativt stöd till skolornas arbete kring enskilda elevers lärande och utveckling. Stödet ska kunna ges i form av ett mobilt, tvärprofessionellt team som på uppdrag av skolan och i samråd med elev och vårdnadshavare kan stödja och utveckla skolans egna insatser till stöd för elevens lärande. Det riktade operativa stödet är tidsbegränsat och behovsbaserat, för att kunna användas effektivt där det bäst behövs. Om det förstärkta operativa stödet bedöms ge önskad effekt kan verksamheten komma att utökas.

Arbetet med hedersförtryck, sex- och samlevnadsundervisningen och antisemitism fortgår

Grundskoleförvaltningen arbetar med de av kommunfullmäktige tilldelade uppdragen som arbetet mot hedersförtryck, förbättring av sex- och samlevnadsundervisningen och att motverka antisemitism. En handbok för skolornas sex- och samlevnadsundervisning är under framtagande på Komin. Utbredningen och omfattningen av antisemitismen i skolorna är kartlagd och grundskoleförvaltningen arbetar nu tillsammans med gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen med att ta fram en handlingsplan för det fortsatta arbetet.

Fortsatt utveckling för förbättrad kvalitet inom skolskjutsområdet

Förvaltningen fortsätter under 2022 att identifiera behov av samordning och utveckling inom skolskjutsområdet, till exempel genom att öka kvaliteten i handläggningen och förbättra informationen till vårdnadshavarna. Organisationen av skolskjutsen i förvaltningen har under lång tid haft otillfredsställande konsekvenser för elever, skolor och upphandlade leverantörer. Ansvaret för skolskjuts är delat mellan en central funktion och skolorna, där beslut om skolskjuts fattas av handläggare centralt medan skolan ansvarar för att bedöma vilket färdstätt som eleverna ska ha och boka/beställa busskort eller skolskjutsfordon.

Under 2022 kommer en utredning att undersöka förutsättningarna för en centralisering av större delen av skolskjutsprocessen på uppdrag av förvaltningsledningen. Utredningen kommer att belysa de grundläggande orsakerna till utmaningarna i nuvarande skolskjutsorganisering och presentera konsekvenser av en central hantering av tilldelning av färdstätt, beställning av skolskjuts och planering av skolskjutsturer. Det är sannolikt att avgörande steg i en förändring av organisationen kommer inledas under 2023.

En ny organisation för skolskjutsen skulle kunna innebära ökade personalkostnader centralt för trafikplanering och färdstättstilldelning, men kommer samtidigt avlasta och frigöra tid för skolpersonal som med en sådan förändring skulle kunna fokusera mer på sitt kärnuppdrag. Parallellt med att projektleda utredningen arbetar skolskjutssamordnaren systematiskt med att höja kunskapen om skolskjuts i förvaltningen med målet att få till en ökad samverkan runt skolskjutsfrågor.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2023? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?

Sammanfattning ekonomiska förutsättningar inför 2023

Nämndens förändrade förutsättningar på grund av minskade bidrag 2023 i förhållande till 2022 uppgår till 32 Mkr. Dessa intäkter (skolmiljarden samt ersättning för sjuklön på grund av corona) som nu fräntas verksamheten kommer att leda till en obalans inför 2023.

Likaså kan ske för de 13 skolor som hösten 2021, 52 Mkr, och våren 2022, 29,5 Mkr, fick del av statsbidraget för bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor för lärare i socioekonomiskt utsatta områden. Inför bidragsår 3, som avser läsåret 2022/2023, kommer en ny fördelning att göras, vilket kan få till följd att tidigare skolenheter kan hamna utanför till förmån för nya enheter. De utvalda enheterna har i samband med denna ekonomiska förstärkning givits möjligheter att göra utökningar. Här kan uppstå en ekonomisk obalans om de ekonomiska medlen uteblir.

Det finns netto ett utökat behov inom befintlig verksamhet för grundsärskola med 27 Mkr.

För ökad tillgänglighet för alla elever genom operativt stöd beräknas kostnaderna öka med 15 Mkr.

Modern systemmiljö beräknas innebära en merkostnad för 2023 med 8 Mkr.

Lokalkostnaderna ökar till följd av att möjligheterna till förtätning minskar samt ökat behov av högspecialiserade lärmiljöer, bland annat till följd av ökningen inom grundsärskola. Även med den utökade demografikompensationen kommer en obalans av lokalkostnaderna att uppstå med 16 Mkr.

Ovanstående förändringar innebär att behovet av ytterligare kommunbidrag 2023 uppgår till ca 100 Mkr.

Elevantalet i grundsärskolan ökar

Andelen har successivt ökat från en genomsnittlig andel på 1,0 % under åren 2017 - 2020 till att i budget 2022 uppgå till 1,5 %. Detta innebär att kostnaderna för grundsärskola tar en allt större andel av kommunbidraget. De budgeterade kostnaderna, förutom uppräknings med pris, lön och demografi, ökade med 42 Mkr mellan budget 2021 och budget 2022.

Grundskoleförvaltningen ser även inför 2023 ett behov av platser som ökar mer inom skolformen grundsärskola än vad demografin totalt sett ökar. Utifrån beräkningar grundskoleförvaltningen gjort innebär detta ett utökat behov med 27 Mkr utöver demografiökningen, se nedan tabell. Om grundskoleförvaltningen inte får tillskott för denna kostnadsökning, kommer finansiering behöva ske genom att minska på grundbeloppet för grundskola och förskoleklass.

Ekonomisk konsekvens	Grundsärskola	Fritidshem grundsärskola
volym 2023, om följer demo. utv.	562	232
volym 2023, prognos	629	257
volym, mellanskillnad	67	25
mellanskillnad kostnad per elev/barn, tkr	361	125

Ekonomisk konsekvens	Grundsärskola	Fritidshem grundsärskola
Summa, tkr	24 115	3 160

Extra ersättningar och statsbidrag försvinner 2023

Från och med april 2020 har staten ersatt för ökade sjuklönekostnader med anledning av coronapandemin. Detta har inneburit en förstärkning av grundskoleförvaltningens ekonomi i form av ökade intäkter med 58 miljoner kr 2020 och 32 miljoner kr 2021. Förvaltningen har tagit in vikarier i samband med sjukdom men kostnadsökningen har inte motsvarat storleksordningen på intäkterna. Inför 2022 förväntades dessa intäkter upphöra men staten kommer att ersätta för sjuklönekostnader även för perioden januari-mars 2022. Grundskoleförvaltningen bedömer att ersättningen för 2022 kommer uppgå till ca 20 Mkr. Inför 2023 kommer en obalans att uppstå då dessa intäkter kommer att fasas ut under 2022.

Det statliga stödet till skolväsendet förstärktes tillfälligt med drygt en miljard kronor för år 2021. Av detta erhöll Malmö stad 39 miljoner kronor. Syftet med tillskottet var att bidra till att kommunerna, trots den pågående pandemin, skulle säkerställa att alla barn och elever fick den utbildning de har rätt till. Eftersom stödet betraktades som ett generellt statsbidrag beslutade kommunfullmäktige om en kommunbidragsjustering så att de tre skolenämnderna kunde ta del av stödet. Grundskolenämnden erhöll därmed en kommunbidragsjustering med 18 900 tkr för budgetåret 2021. Skolmiljarden kommer att finnas även under 2022 och beloppet kommer att uppgå till totalt 1,4 miljarder kronor, varav Malmös belopp uppgår till drygt 44 Mkr. Hur det ska fördelas inom Malmö behandlas i kommunstyrelsen i april 2022, det är därför ännu inte klart hur stor del som kommer att tillfalla grundskolenämnden. Ca 12 Mkr är redan in-tecknade som en intäkt i nämndens budget för 2022, vilket innebär att de ingår som finansiering av förvaltningens verksamhet för 2022. Dessa medel har inneburit en förstärkning och då de inte kommer att tillskjutas efter 2022 innebär det en obalans i grundskolenämndens budget inför 2023.

Från hösten 2021 tillkom ett statsbidrag för bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor för lärare i socioekonomiskt utsatta områden. Statsbidraget för 2021 uppgick till 52 Mkr och beloppet för 2022, bidragsår 2, uppgår till 29 Mkr. Bidragsår 2 avser januari-juni 2022. Detta statsbidrag var för bidragsår 1 och 2 destinerade till 13 av Malmös skolor och de kunde därmed inte användas för att omdisponera andra budgetmedel. Inför bidragsår 3, som avser läsåret 2022/2023, kommer en ny fördelning att göras, vilket kan få till följd att Malmö stads tilldelning uteblir helt eller så kan färre eller fler skolenheter få tilldelning.

Kortsiktiga och kravspecifika statliga stöd ger begränsad effekt och skapar osäkerhet kring framtida finansiering. Nämnden kan därför inte nog understryka hur viktigt det är med långsiktiga statliga sektorsbidrag istället för tillfälliga stödinsatser.

Tillgängligheten för alla elever behöver förstärkas

För närvarande utformas ett förstärkt operativt stöd till skolornas arbete kring enskilda elevers lärande och utveckling. Stödet ska kunna ges i form av ett mobilt, tvärprofessionellt team som på uppdrag av skolan och i samråd med elev och vårdnadshavare kan stödja och utveckla skolans egna insatser till stöd för elevens lärande. Det riktade operativa stödet är tidsbegränsat och behovsbaserat, för att kunna användas effektivt där det bäst behövs. Om det förstärkta operativa stödet bedöms ge önskad effekt kan verksamheten komma att utökas. Budgetramen uppgår 2022 till 5,1 Mkr. Under 2022 kommer en utvärdering ske av verksamheten och dess effekter. Om försöksverksamheten faller väl ut behöver det tillskapas förutsättningar i budget 2023 för att utöka med ytterligare 3 - 4 team. Detta för att möjliggöra att det finns ett team per utbildningsområde. Kostnaden för utökningen beräknas uppgå till 12 - 15 Mkr.

Ny modern systemmiljö för skolförvaltningarna

Skolförvaltningarna har under en längre tid haft ett gemensamt elevadministrativt system - Extens - med tillhörande moduler för viss förvaltningsspecifik verksamhet. Utvecklingen av nya system och appar ställer högre krav på systemens förmåga att skicka och ta emot data vilket skolförvaltningarnas nuvarande skoladministrativa system har svårt att leva upp till. Skolförvaltningarna har behov av ett modernt och flexibelt systemstöd som möter de behov förvaltningarna har och kommer behöva i framtiden. Med

anledning av detta beslutade de tre skolförvaltningarna hösten 2020 att starta upp ett projekt, som ska lägga grunden för en ny och modern systemmiljö.

Det innebär att det pågår ett projekt inom skolförvaltningarna med att skapa framtidens nya moderna systemmiljö. Det är ett omfattande arbete som inkluderar många olika aspekter. Hösten 2023 är förhoppningen att grunden för en ny systemmiljö ska finnas på plats. Avtalet, som grundskoleförvaltningen är systemägare för, förväntas uppgå till omkring 240 mkr räknat över hela kontraktstiden på tolv (12) år, vars kostnad fördelas utifrån en beslutad nyckel. Den preliminära budgeten för Modern systemmiljö beräknas uppgå till 14,7 Mkr för 2023. Då grundskoleförvaltningens andel uppgår till 53 % beräknas kostnaden för grundskoleförvaltningen till knappt 8 Mkr 2023.

Osäkerhet om elevvolymen i pandemins spår

På grund av pandemin och stängda gränser runt om i världen under 2020 och 2021 har antalet nyanlända elever minskat i omfattning. För 2021 skapades, på grund av färre nyanlända i förhållande till 2020, ett ekonomiskt utrymme på 12,7 miljoner kronor. Detta utrymme gav möjlighet till att kompensera skolorna för pris- och löneökningar i budget 2021 trots att förvaltningen i budget 2021 fick effektiviseringskrav. Osäkerhet råder om antalet nyanlända återigen kommer att komma upp i de nivåer som grundskoleförvaltningen hade innan pandemins framfart. Om en ökning sker måste utrymme skapas för en utökad budgetram för nyanlända elever.

Digitaliseringen av skolans verksamhet fortsätter

Framöver behöver grundskoleförvaltningen anskaffa datorer och digitala enheter för motsvarande ca 40 Mkr årligen de kommande åren, samt digitala verktyg för läs- och skrivutveckling och administrativa systemstöd för motsvarande ca 13 Mkr årligen. Denna kostnad inkluderar inte en eventuell satsning på centralt upphandlade digitala läromedel. I samband med leveransproblem som uppstod under pandemin 2021 finns även ett uppdämt behov, som delvis kommer hanteras under 2022 men även till viss del kvarstå under 2023.

Digitaliseringen av de nationella proven kommer innebära kostnader för grundskoleförvaltningen. Det finns behov av att utrusta personal med smarta telefoner så att de kan auktorisera sig digitalt för att kunna hantera och administrera proven.

Statliga krav och utökad lovskola

Staten har infört obligatorisk förskoleklass, krav på lovskola samt infört obligatorisk praktisk arbetslivsorientering (prao). De generella statsbidragen som var avsedda för att kompensera för dessa verksamheter har aldrig täckt de verkliga kostnaderna.

Utökningen av lovskolan kommer att kräva allt större ekonomiska resurser.

Ytterligare förtätning är inte möjlig

Lokalkostnaderna utgör en betydande del av grundskolenämndens kostnader. Rena hyreskostnader utgör drygt 775 Mkr i budget 2022. Förvaltningen har antagit riktlinjer – Lokalprogrammet – för skolbyggnader och skolans inredning för att standardisera och optimera kostnaderna vid om- och nybyggnation. Tabellen nedan visar utvecklingen av lokalkostnader per elev.

Lokalkostnaderna per elev har ökat med 13,6 % mellan åren 2016 och 2020. Lokalkostnadsökningen har hållits nere tack vare att lokalprogrammet har tillämpats samt att många skolor har förtätats med fler elever.

Kostnad för lokaler i kommunal grundskola åk 1-9. kr/elev	2016	2017	2018	2019	2020
Malmö	20 698	20 699	21 605	22 487	23 516

Grundskoleförvaltningen ser att det framöver finns allt mindre möjligheter till förtätning av befintliga lokaler då uppfattningen är att förvaltningen har förtätat klart. Detta visar sig bland annat genom att skolorna saknar utrymmen för att till exempel tillgodose det ständigt ökade behovet av att skapa särskilda undervisningsgrupper på skolorna. Detta kommer att få till följd att lokalkostnaderna per elev kommer att öka och att en allt större del av kommunbidraget kommer användas till lokalkostnader. Staden har även ett krav på skolplatser nära hemmet, vilket ger svårigheter att nyttja hela kapaciteten eftersom efterfrågan och tillgång på skolplatser inte matchar varandra. Kostnaderna för verksamhetsanpassning beräknas till ca 13 miljoner kronor för 2023.

Malmö stads resursfördelning tar hänsyn till vissa, men inte andra, faktorer

Malmö stads resursfördelning ersätter grundskolenämnden för de kostnadsökningar som nämnden har för ny-, om- och tillbyggnation utifrån befolkningsökning. Nämnden kompenseras inte för verksamhetsanpassning och myndighetskrav. Skulle nämnden inte få den utökade demografikompensationen skulle obalansen 2023 vara cirka 22,3 mkr. Även med den utökade demografikompensationen kommer en obalans att uppstå med 16 Mkr. Detta till följd av att möjligheterna till förtätning minskar samt ökat behov av högspecialiserade lärmiljöer, bland annat till följd av ökningen inom grundsärskola. För hela perioden år 2023 – 2025 beräknas obalansen i budgeterade medel vara cirka 77 mkr exklusive utökad demografikompensation. Hyreskostnaden för ny- eller ombyggda skolor är betydligt högre än genomsnittshyran för grundskolenämndens befintliga lokaler.

Tabell Beräknade kostnader för ny-, om- och tillbyggnad år 2023 - 2025 (Tkr)

	2023	2024	2025	Totalt 2023-2025
Befolkningsökning ålder 6-15 år (antal elever)	576	337	103	1 016
Ersatt belopp för hyra demografiersättning	6 979	4 083	1 248	12 311
Beräknad utökad demografiersättning	6 566	3 841	1 174	11 581
Summa intäkt	13 545	7 925	2 422	23 892
Beräknad kostnad för demografi	16 200	18 660	10 000	44 860
Beräknad kostnad för verksamhetsanpassning	13 100	10 040	11 500	34 640
Beräknad kostnad för myndighetskrav	0	5 000	5 000	10 000
Summa kostnad	29 300	33 700	26 500	89 500
Obalans i budget inkl utökad demografikomp:	-15 755	-25 775	-24 078	-65 608
Obalans i budget exkl	-22 321	-29 617	-25 252	-77 189

	2023	2024	2025	Totalt 2023-2025
utökad demografikomp:				

Behov av investeringar i lokaler och anläggningar

Servicenämnden och tekniska nämnden ansvarar för uppförande av byggnader för samhällsservice inom Malmö stad på uppdrag av övriga nämnder och utifrån respektive nämnds behov. Servicenämnden och tekniska nämnden lämnar i sin budgetskrivelse en investeringsplan för år 2023 - 2028 som är framtagen i samarbete med beställande nämnder. Investeringsplanen omfattar såväl beslutade (objektsgodkända av kommunfullmäktige, kommunstyrelse eller servicenämnd/teknisk nämnd) som planerade investeringar för perioden. De planerade investeringarna är beräknade utifrån schabloner. Alla investeringar ger driftkonsekvenser som ska finansieras av den beställande nämnden.

Nedan beskriver grundskolenämnden sina investeringsbehov som finns i servicenämndens/tekniska nämndens investeringsplan samt hur nämnden tänker finansiera kommande driftkonsekvenser.

Beslutade och planerade investeringar

Beslutade investeringar är sådana investeringar som har ett beslutat objektsgodkännande, dvs sådan investering som är beslutad av servicenämnd/teknisk nämnd (under 15 Mkr), kommunstyrelsen (över 15 Mkr) eller kommunfullmäktige (över 50 Mkr). Planerade investeringar innefattar såväl projekt som är beslutade i grundskolenämnden genom hyresavtal och tilläggsavtal som projekt som befinner sig i tidigt skede och som fortfarande utreds av grundskoleförvaltningen. Investeringarna är uppdelade i tre kategorier enligt nedan.

Demografi – inom denna kategori ryms investeringar som görs för att möta demografiska förändringar i staden. Analysen av vilken påverkan de demografiska förändringarna får på investeringsbehovet grundar sig på den befolkningsprognos som Malmö stad tar fram årligen och som beslutas av kommunstyrelsen. Detta innebär att denna kategori består dels av utbyggnadsprojekt så som nya skolor, dels av ombyggnationer av befintliga skolor för att öka elevkapaciteten.

Verksamhetsanpassning (ändamålsenlighet) - avser investeringar i nuvarande lokaler utifrån verksamhetens behov och som ej beskrivs under kategorin *lag- och myndighetskrav*. Inom denna kategori ryms bland annat utemiljöanpassningar samt verksamhetsanpassningar i samband med renoveringen av före detta Slottsstadens skola, Högholmsskolan och Kungshögsskolan, samt byggandet av Djupadalsskolans idrottshall.

Lag- och myndighetskrav - investeringar som har sin grund i lag- och myndighetsbeslut. Detta kan vara investeringar som är såväl verksamhetsrelaterade som fastighetsrelaterade. Denna investeringskategori innefattar installation av ny ventilation för skolor med självdrag till följd av myndighetskrav och bristande fysisk miljö. Kategorin innefattar även kostnader till följd av krav på bevarande eller utformning till följd föreskrifter i detaljplan. Här inryms även miljöhus.

Beslutade investeringar

Kategori	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2023-2028
Demografi	143 310	62 138	0	0	0	0	205 448
Verksamhetsanpassning (ändamålsenlighet)	122 525	0	0	0	0	0	122 525
Lag- och myndighetskrav	0	0	0	0	0	0	0
Summa	265 835	62 138	0	0	0	0	327 973

Planerade investeringar

Kategori	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2023-2028
Demografi	71 800	297 300	358 100	275 000	185 000	176 700	1 363 900
Verksamhetsanpassning (ändamålsenlighet)	4 800	4 800	4 800	0	0	0	14 400
Lag- och myndighetskrav	124 700	114 200	55 200	0	0	0	294 100
Summa	201 300	416 300	418 100	275 000	185 000	176 700	1 672 400

Sammanlagda kostnader för planerade investeringar i tusentals kronor

Den totala platsutbyggnaden för grundskoleverksamheten motsvarar knappt 4 500 platser under perioden 2023-2028. Nya platser kan komma att användas som ersättningsplatser i händelse av myndighetskrav som kräver omlokalisering av befintliga elever. En majoritet av utbyggnaden befinner sig i planeringsskedet. Under samma period kommer antalet individer i grundskoleåldern att öka med cirka 900 från 41 810 till 42 727 enligt Malmö stads befolkningsstatistik från 2021.

I planeringen ingår cirka 3 600 platser fler än det prognostiserade behovet mellan åren 2023 - 2028. Eftersom asylsökande inte ingår i befolkningsprognosen kan det faktiska antalet elever som behöver en skolplats komma att bli fler än ursprungligen prognosticerat. Som en kommunal huvudman behöver staden också ha beredskap för att kunna ta emot nyinflyttade elever eller elever från en fristående skola som lägger ner. I vissa områden i staden råder dessutom stor osäkerhet kring huruvida samtliga bostadsutbyggnadsplaner är medtagna i befolkningsprognosen för den aktuella perioden. För att säkerställa beredskap inför eventuella uppskrivningar från år till år behöver platsberedskapen alltid överstiga befolkningsprognosen för femårsperioden. Vidare är belägningsgraden i Malmö stads grundskolor över lag hög vilket innebär att det finns ett behov av att tillskapa fler skolplatser än den prognosticerade demografiska utvecklingen för att skapa en rimlig nivå i kapacitetsutnyttjandet.

Några objekt och investeringar som ingår ovan har bedömts vara verksamhetsanpassningar utifrån att åtgärderna utförs i förebyggande syfte och där sannolikheten för ett föreläggande är stort om inga åtgärder vidtas. Verksamhetsanpassningarna är således inte en frivillig åtgärd utan en medveten del av prioriteringsordningen där många parametrar såväl fastighetsskick, riktlinjer, krav, ambitioner och likvärdighet vägs in.

Finansiering av driftkonsekvenser

Med den planerade utbyggnaden kommer hyreskostnaderna att öka under planeringsperioden.

Tabellen nedan visar den beräknade ökningen av hyreskostnaden per år från 2023 till 2027.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2023-2027
							ökning
Hyresökning (tkr)		29 300	33 700	26 500	20 000	14 000	123 500
Hyra (tkr)	775 000	804 300	838 000	864 500	884 500	898 500	16 %
Ökning mot föregående år %		3,8 %	4,2 %	3,2 %	2,3 %	1,6 %	

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2023-2027
Elever	35 316	35 806	36 092	36 179	36 167	36 230	2,6 %
		1,4 %	0,8 %	0,2 %	0,0 %	0,2 %	
Hyra kr/ elev	21 945	22 463	23 219	23 895	24 456	24 800	13,0 %
		2,4 %	3,4 %	2,9 %	2,3 %	1,4 %	

Kommentar: I tabellen förutsätts att 85 % av individerna 6 - 15 år går i Malmös kommunala skolor. Prognoserna utgår från befintlig modell för internhyressättning, vilken kan komma att justeras utifrån stadens arbete med att ta fram principer för lokalförsörjning.

Utifrån den befintliga modellen för interhyressättning beräknas kostnaderna för hyror öka med 16 % under åren 2023 och 2027. Demografikompensationen till grundskoleförvaltningen baseras på ökningen av antalet elever. Antalet elever prognostiseras att öka med 2,6 % under samma period vilket innebär att demografikompensationen inte ökar i samma takt som kostnaderna. Hyreskostnaden per elev beräknas öka med 13 %.

Utöver hyreskostnaden för kommunala skolor ersätter grundskoleförvaltningen de fristående huvudmännen med kommunens genomsnittliga hyreskostnad. Hyreskostnadsersättningen till fristående huvudmän budgeterades till cirka 175 Mkr för 2022. Denna hyreskostnadsersättning kommer att öka i samma takt som hyreskostnaden för de kommunala skolorna.

Grundskolenämnden får hyreskompensation för nya skolplatser. Det är viktigt att denna kompensation finns kvar även framledes.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2022 (tkr)	Prognos 2023 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Bidrag till sysselsättning/yrkesintroduktion	Arbetsförmedlingen	12 800	13 000
Momsbidrag		43 282	44 000
Sjuklön	Försäkringskassan	2 300	2 300
Sjuklön Corona	Försäkringskassan	20 000	0
Skapande skola samt litteraturbidrag	Kulturrådet	6 000	6 000
Asylsökande barn i förskola/skola	Migrationsverket	4 700	4 700
Fortbildning i specialpedagogik	Skolverket	4 000	4 000
Fortbildning i SvA och Sfi	Skolverket	431	431
Icke folkbokförda barn	Skolverket	2 530	2 530
Karriärtjänster	Skolverket	39 942	40 000
Fortb förskollärare förskoleklass	Skolverket	53	53
Personal först inom elevhälsa och special pedagogik	Skolverket	3 569	3 750
Kompetensutveck. spec ped.	Skolverket	438	438
Likvärdig skola*	Skolverket	242 924	242 924
Samverkan Bästa skola	Skolverket	700	700
Arbetsmiljö lärare socioekonomiskt utsatta områden**	Skolverket	29 500	0
Lärarassistenter	Skolverket	11 900	11 900
Läraryftet	Skolverket	850	850
Lärlönelyftet	Skolverket	46 500	46 500
Läxhjälp	Skolverket	16 850	16 850
Maxtaxa förskola/fritidshem	Skolverket	30 101	31 000
OB-omsorg	Skolverket	153	153
Papperslösa	Skolverket	1 400	1 400
Statsbidrag för lovskola	Skolverket	4 650	4 650
Sjukhusskolor samt insatser skolor	Specialpedagogiska skolmyndigheten	5 337	5 337
Övriga bidrag			
Donationsmedel	Diverse donationsfonder	2 300	2 300
Verksamhetsförlagd utbildning/partnerskolor	Universitet/Högskolor	2 300	2 300
Diverse bidrag	Diverse företag	300	300
SUMMA BIDRAG		535 810	488 366

** Beräknat samma belopp 2023 som 2022, alltså inte tagit hänsyn till föreslagna utökningar*

*** Eftersom det beskrivs som att det inför bidragsår 3 och 4 kan handla om nya skolenheter har grundskoleförvaltningen av försiktighetsskäl räknat med 0 kr för 2023*

Grundskoleförvaltningen erhöll 544 Mkr i bidrag under 2021. I statsbidraget för 2021 ingick dels ersättning för sjuklönekostnader med 32 Mkr, dels statsbidraget gällande åtgärder för bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor för lärare i socioekonomiskt utsatta områden med 51 Mkr.

Inför höstterminen 2021 infördes statsbidraget för Bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor för lärare i socioekonomiskt utsatta områden. Malmö tilldelades 51 Mkr för bidragsår 1 som avsåg juni-dec 2021. Av Malmös skolor fick 13 skolor ta del av statsbidraget. Statsbidraget lämnas för ett bidragsår i sänder och betalas ut efter rekvisition två gånger per bidragsår. Inledningsvis gäller övergångsbestämmelser för bidragsåren. Bidragsår 1 var sju månader (2021), bidragsår 2 är sex månader och från och med bidragsår 3 (1 juli 2022) är bidragsåret 12 månader. Vartannat år ska enligt Skolverkets information göras en ny prövning av vilka skolenheter och huvudmän som har särskilda socioekonomiska och sociogeografiska förutsättningar. Vidare sägs på Skolverkets hemsida att fr o m bidragsår 3, som avser juli 2022 till juni 2023, kommer nya beräkningar att göras och bidragsramarna kan komma att riktas mot nya skolenheter och skolhuvudmän. Med anledning av denna osäkerhet visas i sammanställningen ovan endast beslutat belopp som avser bidragsår 2, det vill säga vårterminen 2022. Detta innebär att det blir svårplanerat och konsekvensen blir att det är svårt att göra långsiktiga personalförstärkningar på de skolor som tilldelats statsbidraget. I samband med tillfälliga ekonomiska förstärkningar skapas möjligheter för utökning av personal som sedan kan vara svårt att avstå ifrån då de ekonomiska förutsättningarna förändras, med andra ord kan sådana satsningar vara kostnadsdrivande på sikt.

Bidraget för sjuklönekostnader med anledning av covid-19 har förlängts till och med mars 2022 och beräknas uppgå till 20 Mkr för 2022. Detta är en minskning med 12 Mkr i förhållande till 2021. Förutsatt att pandemin avtar och att nuvarande beslut fortsätter att gälla kommer detta bidrag inte att finnas kvar 2023.

När det gäller statsbidraget förlikvärdig skola fanns för bidragsomgången 2022 tillgängliga medel om 6,55 miljarder kronor. Detta då en förstärkning med 323,5 miljoner kronor gjordes för 2022. För bidragsomgången 2023 finns enligt Skolverkets hemsida tillgängliga medel om 6,23 miljarder kronor. Regeringen beräknar en successiv upptrappning av bidraget till drygt 8,7 miljarder kronor 2024. Hur stor den totala bidragsramen kommer vara 2023 är osäkert och därför har grundskoleförvaltningen antagit att bidraget för 2023 kommer uppgå till samma belopp som 2022.

Begäran om investeringsram

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2023 samt plan för 2024-2028 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	58 500	58 500	58 500	58 500	58 500	58 500
Summa investeringsram	58 500	58 500	58 500	58 500	58 500	58 500

Budgetskrivelse 2023

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Utbildningsnämndernas gemensamma utmaningar	4
Förändringar i omvärlden	6
Beslut, händelser och förändringar i omvärlden.....	6
Förändrade förutsättningar för utbildningsväsendet	6
Den demografiska utvecklingens påverkan på planeringen av gymnasieutbudet.....	7
Förändrade ekonomiska förutsättningar.....	9
Behov av förändringar i Malmö stad som helhet.....	10
Gemensamt arbete för likvärdiga uppväxtvillkor.....	10
Behov av tydligare lokalprocesser i staden	11
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet.....	12
Dimensionering och utbud.....	12
Stärkta förutsättningar för självförsörjning	13
Vidareutveckling av huvudmannens och skolornas systematiska kvalitetsarbete.....	14
Samverkan för sammanhållna övergångar.....	14
Utveckling av det kommunala aktivitetsansvaret	15
Stärkta förutsättningar för likvärdig utbildning	15
Kompetensförsörjning och arbetsmiljö.....	16
Kommunbidrag	18
Riktade statsbidrag och övriga bidrag	20
Begäran om investeringsram	21
Investeringsram	21

Sammanfattning

Att utbilda barn, ungdomar och vuxna är en avgörande faktor för att ge varje individ bästa möjliga förutsättningar till arbete och självförsörjning. För att utbildningsutbudet, för såväl ungdomar som vuxna, bättre ska motsvara regionala och nationella kompetensbehov behöver nämndens planering och dimensionering av utbudet utvecklas. Flera nationella utredningar och kommande förändringar i lagstiftning innebär en stärkt statlig styrning av skolan och en utökad statlig närvaro regionalt.

Dimensionering och utbud

De kommande årens ökning av antalet ungdomar i gymnasieåldern ställer krav på att utforma en växande utbildningsorganisation som i så hög utsträckning som möjligt tillgodoser elevernas förstahandsval av utbildningsprogram. Utifrån detta prioriteras även att elevernas valkompetens liksom arbetsmarknadens möjligheter synliggörs för sökande elever. Ökning av antalet ungdomar i gymnasieålder ställer krav på både ett effektivt och flexibelt nyttjande av befintliga skollokaler samt nya skolor för att möta efterfrågan. Nämndens dimensionering av utbudet kommer att i högre utsträckning förändras i relation till regionala och nationella kompetensbehov och därmed sker en utökning av gymnasieskolans yrkesprogram. Detta innebär även att utbudet av yrkesvux samt kombinationsutbildningar inom den kommunala vuxenutbildningen ökar.

Nämnden fortsätter att vidareutveckla utbud och organisation inom introduktionsprogrammen (IM). Antalet platser inom yrkesintroduktion utökas och yrkespaket som är gemensamma för introduktionsprogrammen och vuxenutbildningen utvecklas. Arbetet är ett led i att skapa sömlösa övergångar till vuxenutbildningen, motverka avbrott samt utveckla uppföljningen av elevernas kunskapsresultat och progression.

Stärkta förutsättningar för självförsörjning

Flera satsningar pågår för att stärka förutsättningarna för självförsörjning. Utgångspunkten är att en fullföljd utbildning på gymnasienivå är av särskild betydelse för möjligheterna att etablera sig på arbetsmarknaden. Nämnden fortsätter att vidga utbudet av yrkesvux och yrkes-sfi. En större satsning är också påbörjad som syftar till en mer arbetslivsinriktad studie- och yrkesvägledning. Under 2022 och framåt vidareutvecklar nämnden processer och arbetssätt inom det kommunala aktivitetsansvaret för att säkra en väg framåt för varje ung vuxen. Ett särskilt fokus är på att skapa praktikalternativ och ökad studieberedskap. Samverkan med övriga förvaltningar, myndigheter och civilsamhället inom det kommunala aktivitetsansvaret fortsätter att utvecklas.

Samverkan för sammanhållna övergångar

Nämnden prioriterar arbetet med att skapa sömlösa övergångar mellan och inom skolformer för att tydliggöra möjligheter inom utbildningskedjan och ge elever bättre förutsättningar att nå sina mål. Den pågående utvecklingen av en gemensam, modern systemmiljö syftar till att underlätta sammanhållna övergångar, följa barn och elevers progression och möjliggöra överföring av information under hela skolgången.

Stärkt elevhälsa

De senaste årens riktade satsningar på elevhälsan fortsätter genom en ökad bemanning och tillgänglighet till elevhälsans olika professioner inom både gymnasieskola och gymnasiesärskola. Det systematiska kvalitetsarbetet inom området förstärks för att rikta resurser till effektfulla insatser.

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjningen fortsätter vara en kritisk utmaning för nämnden. Nämnden beräknar att det finns ett tillkommande rekryteringsbehov om cirka 200 lärare fram till 2026. Även en stabil rekryteringsbas av rektorer och kompletterande professioner kommer att krävas.

Ekonomiska förutsättningar

Nämndens ekonomi har de två senaste åren påverkats kraftigt av pandemin och den relaterade osäkerheten på arbetsmarknaden, som i sin tur har påverkat inflödet till vuxenutbildningen. Detta gör det svårt att bedöma den ekonomiska utvecklingen baserat på de senaste två årens utveckling.

Utbildningsnämndernas gemensamma utmaningar

Malmö stads tre utbildningsnämnder – förskolenämnden, grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden – fortsätter att gemensamt i budgetskrivelsen lyfta fram utmaningar för barns, ungdomars och vuxnas utbildning i Malmö.

Utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet där alla ska ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet, oberoende av geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden. Det är genom utbildning som samhället ger barn, unga och vuxna bästa möjliga förutsättningar för att självständigt utforma sitt liv, försörja sig själv och sin familj och bidra till ett tryggt och inkluderande samhälle. Det krävs medvetna och långsiktiga satsningar för att nämnderna ska få förutsättningar för att kunna erbjuda en utbildning som stärker barns, elevers och vuxnas möjligheter här och nu och som kan verka för det livslånga lärandet.

Det åligger de tre utbildningsnämnderna att utveckla en likvärdig verksamhet som har kompetens att stödja, stimulera och utmana varje barn och elev. Barn och unga ska få förutsättningar att i varje del av utbildningssystemet nå sina mål och lyckas på vägen till fortsatt utbildning och arbete. Vägen till en gymnasieexamen börjar tidigt i utbildningssystemet och grundläggs i förskola och i grundskola. En gymnasieexamen utgör både en grundförutsättning för Malmöbornas möjlighet till självförsörjning och en nyckelfaktor för kompetensförsörjningen i staden.

En stor andel av Malmös barn och unga växer upp under socioekonomiskt ansträngda hemförhållanden, vilket gör det kompensatoriska uppdraget i Malmös förskolor och skolor omfattande. Malmös utbildningsverksamhet klarar idag inte att kompensera för dessa förhållanden tillräckligt väl. Skillnaderna mellan barn och elevers möjligheter förstärks dessutom av en boende- och skolegregation. Därutöver når ett stort antal elever inte gymnasiebehörighet vilket innebär att dessa elever behöver gå ett introduktionsprogram. Det ställer också allt högre krav på en flexibel vuxenutbildning som kan möta individernas behov av att komplettera sin utbildning och samtidigt erbjuda alternativa studievägar på en föränderlig arbetsmarknad.

En utmaning som förenar utbildningsverksamheten i Malmö är bristen på pedagogiskt utbildad personal. Det påverkar avsevärt förutsättningarna för en likvärdig utbildning för Malmös barn och unga. Utbildning, kompetens, erfarenheter och språkkunskaper varierar dessutom bland medarbetarna i stadens förskolor och skolor. I områden med hög socioekonomisk utsatthet är andelen behöriga förskollärare och lärare lägre än i områden med låg socioekonomisk utsatthet. Samtidigt har en förskola och skola med god kvalitet störst betydelse för barn som växer upp med begränsade socioekonomiska villkor.

Uppdraget att rusta alla barn och elever med en god språklig förmåga är lika relevant inom hela utbildningsverksamheten. Barns och elevers språkliga utveckling är avgörande för deras identitetsutveckling samt grunden för allt lärande. Grunden till den språkliga utvecklingen läggs, precis som övrigt lärande, i förskolan och behöver följa eleven genom hela utbildningssystemet. Det värdegrundsuppdrag som åligger nämnderna utifrån skollag och diskrimineringslag är vidare ett prioriterat område där nämnderna delar gemensamma utmaningar. Särskilda satsningar innefattar exempelvis hedersnormer, HBTQIA och arbete för att främja nationella minoriteters rättigheter.

Utbildningsnämnderna ser ett behov av att uppmärksamma utvecklingen när det gäller barn och elever i behov av olika typer av stödinsatser. Utvecklingen av barns behov i förskoleåldern föranleder särskild kartläggning under 2022. Vidare syns ett ökande antal ansökningar till skolformerna grundsärskola och gymnasiesärskola, verksamheter som ofta är mer resurskrävande då de ställer krav på bland annat anpassade lokaler och högre personaltäthet.

För att stödja de mest sårbara barnen, eleverna och ungdomarna är det viktigt att fortsätta utveckla nya sätt att nå dem genom tidiga och gemensamma insatser. Detta sker såväl inom utbildningssektorn som i samverkan med andra nämnder och myndigheter. Kunskap om barns och elevers behov och förutsättningar för utveckling och lärande samt relationerna med vårdnadshavare grundläggs tidigt i utbildningssystemet.

Samverkan kring sammanhållna övergångar med individfokus mellan och inom utbildningsformer samt

vidare till arbetslivet är fortsatt ett angeläget utvecklingsområde i nämndernas verksamheter. Stärkt kompetens och ekonomiska resurser samt en ändamålsenlig studie- och yrkesvägledning utgör centrala förutsättningar även i detta arbete. Den pågående utvecklingen av en gemensam, modern systemmiljö kommer att kräva resurser men behövs för att underlätta sammanhållna övergångar, följa barns och elevers progression och möjliggöra överföring av information under hela skolgången.

Utbildningsnämndernas gemensamma ställningstagande är att medvetna och långsiktiga satsningar på utbildningsverksamheten är nödvändiga och avgörande för en stark och hållbar utveckling. Att investera i barns, ungas och vuxnas utbildning är att investera i både deras och Malmös framtid.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2023 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Beslut, händelser och förändringar i omvärlden

I följande del av budgetskrivelsen ingår avsnitt om utbildningsväsendets förändrade förutsättningar, den demografiska utvecklingens påverkan på planeringen av gymnasieutbudet samt förändrade ekonomiska förutsättningar.

I nämndens uppdrag och arbete ingår att ha en beredskap för de förändringar som sker i omvärlden - såväl globalt, nationellt, regionalt som lokalt.

Förändrade förutsättningar för utbildningsväsendet

En slutförd gymnasieutbildning är den viktigaste faktorn för möjligheten till varaktig etablering på arbetsmarknaden, men även valet av utbildning påverkar möjligheterna att få ett arbete. Enligt Arbetsförmedlingens yrkesbedömningar är en majoritet av bristyrkena idag gymnasieyrken, spridda över samtliga större näringsgrenar. I dagsläget svarar inte utbildningsutbudet inom gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen fullt ut mot arbetsmarknadens behov. En låg och minskande andel elever söker till gymnasieskolans yrkesprogram nationellt. Gymnasieskolan och särskilt yrkesutbildningarna står därmed inför stora utmaningar och utgör ett fokusområde för nämndens arbete.

För att den gymnasiala utbildningen, för såväl ungdomar som vuxna, bättre ska motsvara regionala och nationella kompetensbehov behöver huvudmännens planering och dimensionering av utbudet utvecklas. Flera nationella utredningar och kommande förändringar i lagstiftning innebär en starkt statlig styrning av skolan och en utökad statlig närvaro regionalt. Syftet är att stärka likvärdigheten och kopplingen mellan gymnasieutbildning och arbetsmarknad. Sammanfattningsvis kommer nedanstående förändringar påverka nämndens budgetförutsättningar på olika sätt för att kunna möta de nya kraven.

Planering och dimensionering av gymnasial utbildning

Regeringen har beslutat om att arbetsmarknadens behov ska vägas in när huvudmän, såväl offentliga som enskilda, bestämmer vilka utbildningar som ska erbjudas och om antalet platser på dessa. Regeringen har också föreslagit att det ska införas krav på att kommunerna ska samverka genom avtal med minst två andra kommuner om planering, dimensionering och erbjudande av utbildning i gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2023 men ska tillämpas i fråga om utbildning som påbörjas 2025.

Skolverket har vidare i sitt regleringsbrev för 2021 fått i uppdrag att ta fram exempel på regionala underlag för utbudsplanering för att kunna stödja huvudmän i deras planering och dimensionering av gymnasieskola och vuxenutbildning. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2022. Både uppdraget och de lagförslag som är beskrivna ovan härrör från förslag i utredningen *Gemensamt ansvar - om planering och dimensionering av komvux och gymnasieskola* (SOU 2020:33). Arbetet har påbörjats inom Skånes kommuner då regional samverkan kring utbud och dimensionering är av största vikt. Skånes kommuners politiska styrgrupp har låtit en extern part genomföra analyser gällande kostnadsjämförelser för program och inriktningar mellan kommunerna inom samverkansområdet och i jämförelse med riksprislistan. Syftet är att möjliggöra likvärdiga planeringsförutsättningar för huvudmännen gällande såväl utbud som dimensionering regionalt.

Grundläggande behörighet på yrkesprogram

Regeringen föreslår att alla nationella yrkesprogram i gymnasieskolan ska ge grundläggande behörighet till högskoleutbildning. För att det ska vara möjligt ska också programmens omfattning utökas, både vad gäller gymnasiepoäng och garanterad undervisningstid. Det ska vara möjligt att välja bort grundläggande behörighet. Om förslaget blir ett beslut kan det få konsekvenser för nämndens kompetensförsörjning gällande ämneslärare.

Ett ökat statligt inflytande

Regeringen gav i december 2020 en särskild utredare i uppdrag att ta fram ett beslutsunderlag som kan skapa förutsättningar för ett statligt huvudmannaskap för samtliga skolformer utom förskolan och den kommunala vuxenutbildningen. Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2022.

Som ett led i regeringens insatser för ökad kvalitet och likvärdighet får skolmyndigheterna i uppdrag att arbeta vidare med nationella målsättningar, delmål och indikatorer. Skolverket ska även identifiera, sammanställa och utveckla framgångsfaktorer för effektiv skolutveckling. Arbetet ska genomföras med utgångspunkt i tidigare uppdrag och i dialog med Skolinspektionen, Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) och Skolforskningsinstitutet. Med de nya målsättningarna, delmålen och indikatorerna som utgångspunkt ska Skolverket och SPSM gemensamt erbjuda huvudmännen inom skolväsendet återkommande kvalitetsdialoger. Dialogerna ska inledas under andra halvåret 2022. För att underlätta kvalitetsdialogerna ska Skolverket inrätta regionala kontor och skapa forum för erfarenhetsutbyte tillsammans med huvudmännen. Inrättandet av nya kontor ska påbörjas under 2022.

Ämnesbetyg ersätter kursbetyg

Betygsutredningen överlämnade i augusti 2020 sitt betänkande *Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper* (SOU 2020:43). I februari 2022 beslutade riksdagen om ändringar i skollagen som syftar till att de betyg som sätts i skolväsendet bättre ska spegla elevers kunskaper och främja elevers kunskapsutveckling. För nämndens del innebär lagändringen satsningar på kompetensutveckling.

Sammanhållen utbildning för nyanlända med utbildningsplikt

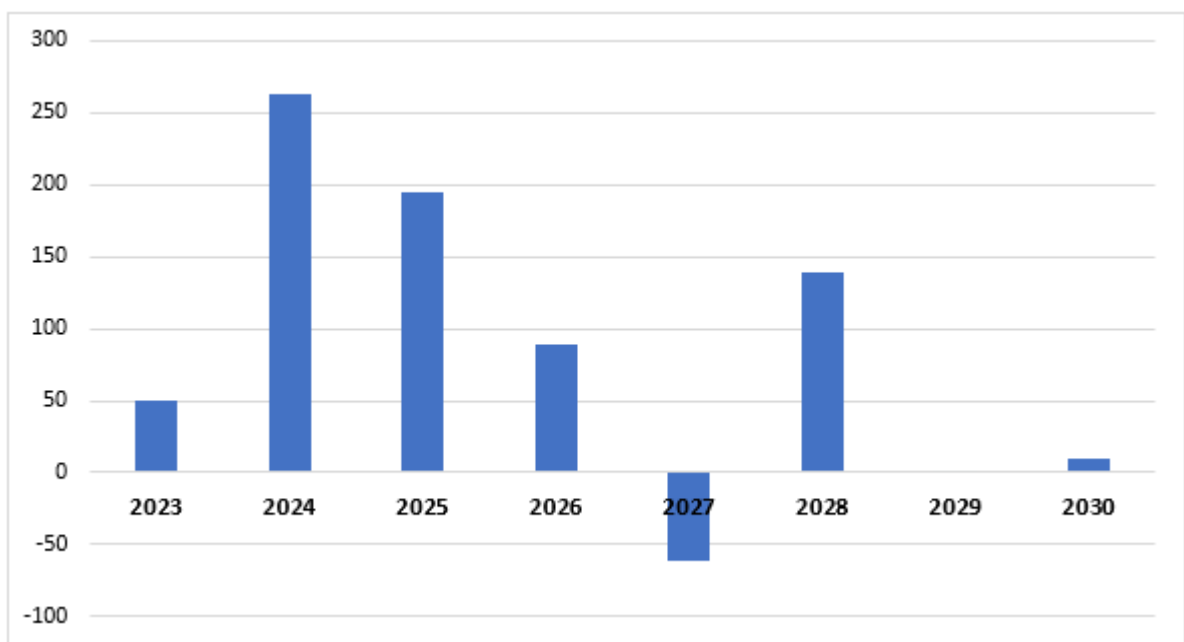
KLIVA-utredningen redovisade i sitt betänkande *Samverkande krafter - för stärkt kvalitet inom komvux för elever med svenska som andraspråk* (SOU 2020:66) uppdraget att utreda behovet av förändringar när det gäller kommunal vuxenutbildning i sfi och sfi i kombination med annan utbildning inom kommunal vuxenutbildning. Propositionen som beslutades av riksdagen i februari 2022 innebär att kommunerna ska vara skyldiga att erbjuda vissa nyanlända som tar del av insatser inom det så kallade etableringsprogrammet en sammanhållen utbildning inom kommunal vuxenutbildning. Kravet på att ta del av utbildning kallas utbildningsplikt. Lagförändringarna träder i kraft den 1 augusti 2022.

Den demografiska utvecklingens påverkan på planeringen av gymnasieutbudet

Antalet elever inom gymnasieskola ökar

Enligt Malmö stads senaste befolkningsprognos (maj 2021) ökar antalet ungdomar i åldern 16–19 år med 27 procent fram till år 2030. Även i Malmös grannkommuner, utan egna gymnasieskolor, ökar antalet ungdomar i gymnasieåldern. Flest 16-åringar kommer kunna söka till gymnasiet från och med 2024.

Förändring av antal 16-åringar/år i Malmö enligt befolkningsprognos (maj 2021)

Omräknat i antal gymnasieelever prognostiseras en ökning med cirka 2 530 elever totalt under perioden 2023-2030. Antalet elever i nämndens skolor är beroende av hur stor andel elever som väljer fristående respektive kommunala skolor vilket påverkar det framtida platsbehovet inom den kommunala gymnasieskolan. Om andelen elever i kommunala gymnasieskolor exempelvis är 60 procent behövs cirka 1 518 nya gymnasieplatser inom nämndens verksamhet.

Prognos - antalet gymnasieelever i Malmös kommunala gymnasieskolor 2023-2030

År	Förändring elevantal ht	Förändring elevantal ht
	100 %	60 %
2022	<i>Utgångsläge Budget 2022 : 6 900 elever</i>	<i>Utgångsläge Budget 2022: 5 415 elever</i>
2023	409	245
2024	557	334
2025	489	293
2026	505	303
2027	206	124
2028	154	92
2029	73	44
2030	137	82
Summa 2023-2030	2 530	1 518

Gymnasieelever i Skåne kan välja ett gymnasium i en annan kommun än sin hemkommun. Behovet av gymnasieplatser är därmed inte enbart beroende av antalet Malmöbor i gymnasieåldern, utan även av antalet elever från andra kommuner som väljer ett gymnasium i Malmö. I scenariot som presenteras ovan är viss ökning av antalet elever från andra skånska kommuner medräknade. Varje hemkommun ska kunna bereda plats för sina elever inom sin gymnasieorganisation vid eventuella förändringar av utbildningslandskapet.

Antalet elever inom gymnasiesärskolan ökar

Från och med år 2021 och framåt ser gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ett ökat antal elever i gymnasiesärskolan. Ökningen beror dels på ett större antal elever som kommer från grundsärskolor i

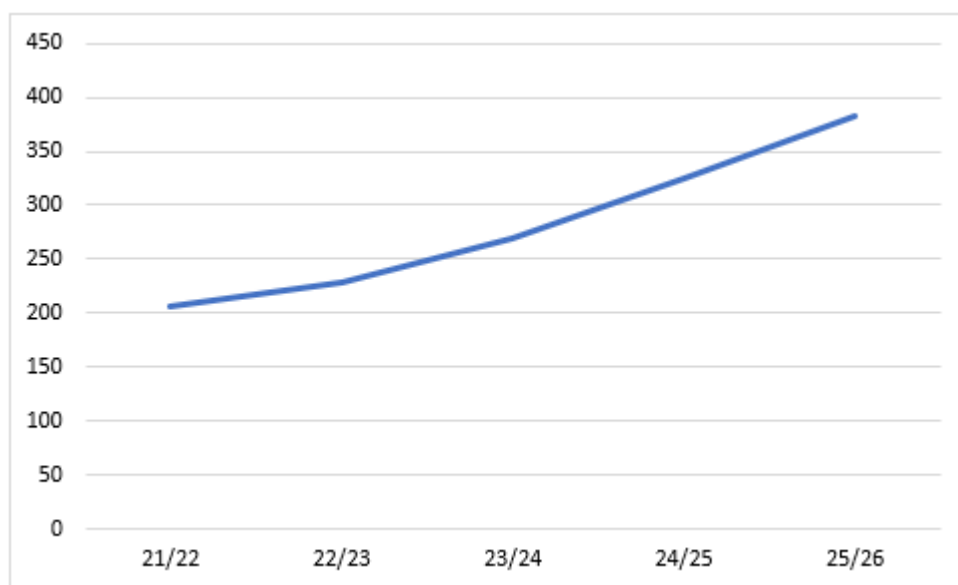
Malmö, dels på ett ökat behov av utbildningsplatser för elever från närliggande kommuner i Skåne. Inför höstterminens preliminära antagning 2022 kan man utläsa en ökning med 25 procent förstahandssökande (+14 elever) jämfört med 2021.

Nämndens prognos av behovet av framtida utbildningsplatser inom gymnasiesärskolan bygger på inflödet från Malmös grundskolor och andra kommuner. Från läsåret 2021/2022 till och med läsåret 2025/2026 förväntas målgruppen öka med cirka 85 procent (176 elever). Elever som tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan kan dock välja att gå ett introduktionsprogram (yrkesintroduktion eller individuellt alternativ). Därmed är behovet av utbildningsplatser svårt att prognostisera i dagsläget.

Antal förstahandssökande till gymnasiesärskolan 15 feb. 2019-2022 i Malmö

	2019-02-15	2020-02-15	2021-02-15	2022-02-15
Handel- och administration, Valdemarsro Gymnasium	5	7	9	7
Estetiska, Valdemarsro Gymnasium	5	2	3	6
Fastighet, anläggning och byggnad, Valdemarsro Gymnasium	2	4	4	6
Hälsa, vård och omsorg Valdemarsro/Malmö Idrottsgymnasium	8	8	13	14
Hotell, restaurang och bageri, Malmö Restaurangskola	4	7	6	10
Individuella programmet, Valdemarsro Gymnasium	23	15	22	28
Total	47	43	57	71

Prognos av ökat antal elever inom Malmö stads gymnasiesärskola läsåren 2021-/2022 - 2025/2026

Förändrade ekonomiska förutsättningar

Förändrade regler för resursfördelning

Regeringen har i en lagrådsremiss föreslagit att bestämmelserna om hur grundbeloppet beräknas ska förändras och att reglerna för kommunernas resursfördelning förtydligas. När hemkommunen beräknar

bidraget till fristående skolor ska ett avdrag göras för merkostnader som kommunen har till följd av skolplaceringsansvaret.

Skolmiljarden

Det statliga stödet till skolväsendet förstärktes tillfälligt med totalt en miljard kronor för år 2021 och ytterligare en miljard 2022. 2021 erhöll Malmö stad cirka 31 mnkr och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden fick tilldelat 7,8 mnkr till både vuxenutbildningen och kommunal samt fristående gymnasieverksamhet. 2022 beräknas Malmö stad få cirka 44 miljoner kronor och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden cirka 14 mnkr. Syftet med tillskottet är att kommunerna, trots pandemin, ska kunna säkerställa att alla barn och elever får den utbildning de har rätt till. Nämnden vill belysa vikten av mer långsiktiga satsningar framåt för att kunna leva upp till avsikten med bidraget. Att anställa kvalificerade resurser kräver en högre grad av långsiktighet.

Jobbpakten

I budget 2018 gavs kommunstyrelsen i uppdrag att med berörda nämnder genomföra en Jobbpakt med Malmöborna. Därefter har det årligen avsatts medel från kommunstyrelsen för insatser kopplade till Jobbpakten. I syfte att stärka möjligheterna till högre måluppfyllelse och till anställning efter avslutad utbildning för vissa elevgrupper inom vuxenutbildningen budgeterade nämnden 3,5 mnkr i jobbpaktsmedel 2022. Flertalet av insatserna sker i samverkan med arbetsmarknads- och socialnämnden och med syfte att utveckla samarbetet ytterligare runt identifierade målgrupper. Dessa medel ryms inte inom befintligt kommunbidrag. Nämndens uppdrag att genomföra insatser inom Jobbpakten fortsätter under 2023 under förutsättning att avsatta medel finns tillgängliga.

Ökade hyreskostnader när elevunderlaget ökar

I takt med att nämnden bygger ut antalet skolor för att uppfylla sitt befolkningsansvar ökar lokalkostnaden per elev vilket kräver en aktiv planering av utbud och dimensionering.

Ökat behov utbildningsplatser inom gymnasiesärskola

Nämnden planerar en utökning av antalet platser inom gymnasiesärskolan för att kunna möta Malmöborna och den ökade efterfrågan från andra kommuner med behov av gymnasiesärskoleplatser.

Ökat antal elever utan gymnasiebehörighet till nationella program

För att förbereda elever till studier kommer det att krävas extraordinära insatser för att erbjuda alternativa utbildningsvägar under skolarbetet, tillika arbete för att skapa sömlösa övergångar.

Behov av förändringar i Malmö stad som helhet

I detta avsnitt beskrivs vilka förändringar nämnden ser behov av i Malmö stad som helhet och som kan möjliggöra förbättringar i nämndens verksamheter.

Gemensamt arbete för likvärdiga uppväxtvillkor

Följande text har tagits fram i samarbete med förskolenämnden, grundskolenämnden och arbetsmarknads- och socialnämnden.

Trygga och likvärdiga uppväxtvillkor för barn och unga är en omfattande utmaning för staden. Under de senaste åren har orosanmälningar om barn och unga ökat i snabbare takt än utvecklingen av antalet personer i åldersgruppen. Malmö stads nämnder behöver tillsammans verka för att öka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer i barns och ungas livsmiljöer.

I arbetet med att säkra likvärdiga förutsättningar och uppväxtvillkor behöver förebyggande och tidiga insatser kring barn och unga prioriteras och ges på den arena där barnet/den unge befinner sig. Det gäller flera delar av stadens verksamhet, exempelvis förskola, skola, socialtjänst, öppen verksamhet, kultur- och fritidsverksamheter. Förebyggande insatser bidrar till att använda samhällets resurser på bästa sätt och till att undvika mer kostsamma insatser längre fram. I Malmökommissionens slutrapport lyfts tidiga insatser fram som högt prioriterat och pågående arbete i Malmö stad har en tydlig koppling till den forskning och de goda exempel som Socialstyrelsen samlat i den så kallade *Kunskapsguiden*.

Utbildningsnämnderna och arbetsmarknads- och socialnämnden är överens om att strukturerade och tydliga former för samverkan mellan nämnderna kring barns och ungdomars behov är en viktig förutsättning för tidiga insatser. I Malmö sker denna strukturerade samverkan bland annat genom *Samverkan för barn och unga i Malmö* (SBUM). Denna samverkansgrupp har representanter från flera berörda nämnder, polisen och Region Skåne.

För att tidigt kunna upptäcka och ge stöd till de barn och unga som behöver det, krävs att tidiga och samordnade insatser prioriteras och att resurser avsätts för det gemensamma arbetet. SKR har identifierat gemensam finansiering som en av framgångsfaktorerna i arbetet med tidiga insatser. Nämnderna ser ett behov av en gemensam finansiering för att ytterligare stärka förutsättningarna för arbetet. Statsbidrag, såsom satsningen på sociala insatser i utsatta områden, som utgår ifrån Socialstyrelsen, skulle exempelvis kunna användas för en sådan gemensam finansiering.

För att ytterligare stärka arbetet med tidiga insatser genomför nämnderna ett projekt tillsammans med Region Skåne och polisen – *Trygga barnet*. Genom pilotprojekt under 2022 utvecklas en modell som bygger på gemensamma synsätt, arbetssätt och verktyg för samverkan kring barn och unga. Projektet är en del i Socialstyrelsens och Skolverkets satsning på brottsförebyggande tidiga samordnade insatser och pågår under åren 2021 till 2023.

I enlighet med kommunfullmäktiges budget för 2022 pågår ett arbete med att utbilda medarbetare från stadens alla förvaltningar om arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Under åren 2021 - 2023 genomförs ett projekt kring tidiga samordnade insatser riktade till yngre barn och deras föräldrar med syfte att förebygga hedersrelaterat våld. Även detta projekt genomförs inom ramen för Socialstyrelsens och Skolverkets satsning. För att säkra att barn i Malmö kan växa upp fria från hedersrelaterat våld och förtryck krävs att nämndernas arbete ges långsiktiga förutsättningar.

Behov av tydligare lokalprocesser i staden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden arbetar för att möta en stor elevökning i gymnasieskolan den kommande tioårsperioden. Arbetet sker genom analys av lokalkapaciteten i nämndens befintliga lokalbestånd samt genom nyanskaffning av lokaler för gymnasieverksamhet.

Kommunstyrelsens arbetsutskott har skickat ut en remiss om förslag till ny policy, lokalbeslutsprocess, internhyresmodell och riktlinjer för lokalbank till stadens nämnder och bolag. Förslaget ska bidra till att åtgärda hinder i stadens lokalförsörjningsarbete. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden kommer att svara på förslaget genom sitt remissyttrande och vill understryka vikten av ett fortsatt arbete för att förbättra stadens lokalförsörjningsarbete i syfte att tillhandahålla ändamålsenliga och resurseffektiva lokaler till stadens nämnder.

Internhyresmodell

Stadens nuvarande internhyresmodell är inte transparent och det är otydligt vad beställande nämnd faktureras för samt hur investeringskostnaderna beräknas. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden önskar beslutsunderlag som tydligt redogör för de avväganden som gjorts under projektets gång samt hur dessa påverkat den hyresgrundande investeringen utifrån såväl ekonomiska förutsättningar som god ekonomisk hushållning.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Dimensionering och utbud

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbete syftar till ökad måluppfyllelse och ökad självförsörjningsgrad vilket innebär att nämnden i sitt arbete framåt kommer att prioritera de delar inom verksamheten som inte når upp till syftet.

Gymnasieskolans och gymnasiesärskolans dimensionering och utbud

Demografiprognoser och förändrade sökmönster gällande både program och skola ingår i nämndens behovsanalys av gymnasieutbudet. Vidare påverkas nämnden av andra huvudmäns utbud av gymnasieplatser. De kommande årens ökning av antalet ungdomar i gymnasieåldern, såsom beskrivet i avsnittet ovan om den demografiska utvecklingen, ställer krav på att utforma en växande utbildningsorganisation som i så hög utsträckning som möjligt tillgodoser elevernas förstahandsval av utbildningsprogram samt i största möjliga utsträckning ger de elever som söker till kommunal gymnasieskola plats inom ramen för samverkansavtalet inom Skåne och västra Blekinge.

Nämnden ska erbjuda en gymnasieorganisation som svarar upp mot det behov som finns och den dimensionering som krävs för att möta Malmös unga efter avslutad grundskola och som därtill möter behoven på arbetsmarknaden. Nämndens dimensionering av utbudet måste i högre utsträckning motsvara regionala och nationella kompetensbehov. Nämnden arbetar för en utökning av yrkesprogrammen i nämndens skolor. Bland annat avser nämnden att utöka platserna på el- och energiprogrammet samt vård- och omsorgsprogrammet. Nämnden har under 2022 också påbörjat ett arbete för att undersöka möjligheten att starta ett bygg- och anläggningsprogram. Nämnden behöver, som en del i satsningen på att utöka yrkesprogrammen, även arbeta för att synliggöra utbudet inför gymnasievalet.

Nämnden fortsätter arbetet för en mer ändamålsenlig organisering av introduktionsprogrammen (IM). Denna ska svara mot de behov som finns hos målgruppen och den dimensionering som krävs för att möta ungdomar som ännu inte uppnått behörighet till ett nationellt program. Särskilda fokusområden inom detta område är att utöka antalet platser och stärka utbudet inom yrkesintroduktion samt identifiera yrkespaket som är gemensamma för introduktionsprogrammen och vuxenutbildningen. Arbetet syftar också till att skapa sömlösa övergångar till vuxenutbildningen, motverka avbrott samt utveckla uppföljningen av elevernas kunskapsresultat och progression. Det innebär också att på ett flexibelt sätt kunna bereda plats för unga som omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret.

För att möta upp ett ökande elevantal kommer nämndens nya gymnasieskola, Malmö Citadellsgymnasium, att starta hösten 2022 med inriktning mot innovativt och hållbart entreprenörskap. På skolan kommer högskoleförberedande program, yrkesprogram och introduktionsprogram att erbjudas. Alla program inriktas mot framtidens nya arbetsmarknad där innovation, digitalisering och teknik tar allt större plats. Nämnden planerar vidare inför läsåret 2022/2023 en utökning av antalet platser inom gymnasiesärskolan för att möta en ökad efterfrågan från andra kommuner med behov av gymnasiesärskoleplatser.

Nämnden planerar för en ny skolenhet inom samma geografiska område som Malmö Citadellsgymnasium för att möta en ökad efterfrågan på utbildningsplatser, främst inom yrkesprogram. Den nya gymnasieskolan planeras starta höstterminen 2024.

Vuxenutbildningens dimensionering och utbud

Vuxenutbildningens omfattning avgörs inte i första hand av den demografiska utvecklingen utan påverkas av politiska beslut och konjunktur- och arbetsmarknadsläge. Förändringarna på arbetsmarknaden och dess effekter för efterfrågan på vuxenutbildning kommer fortsatt att ha stor påverkan på förutsättningarna och

planeringen av nämndens verksamhet. Vuxenutbildningen finansieras både via kommunala medel och riktade statsbidrag vilket medför att antalet platser och utbud varierar över tid vilket påverkar lokalbehovet.

Utifrån den skollagsreglerade rätten till studier inom kommunal vuxenutbildning ser nämnden ett fortsatt behov av att bibehålla antalet studieplatser inom den kommunala vuxenutbildningen. Nämnden konstaterar att det har skett en ökning av det totala antalet elever inom kommunal vuxenutbildning samtidigt som fler elever läser med en lägre studietakt vilket medför att antalet helårsplatser på såväl grundläggande som på gymnasial nivå har minskat.

Pandemin har påverkat sfi-volymerna då många elever valde att ta studieuppehåll under perioden. Under hösten 2021 har elever i denna målgrupp återupptagit sina studier vilket gör att den pandemirelaterade minskningen på sfi har återhämtats något. Nämnden ser samtidigt att intresset för att studera sfi på distans och på kvällstid har ökat kraftigt under pandemin. Distansstudier möjliggör för fler elever inom sfi med egen försörjning att studera med högre studietakt och nämnden bedömer att det ökade intresset för sfi på distans kommer att kvarstå även efter pandemin.

Som ett led i att möta efterfrågan på arbetsmarknaden utvecklar även nämnden sitt utbud av yrkespaket och yrkes-sfi. Ett flertal utbildningar planeras att starta under 2022 och 2023. Nämnden erbjuder också tre yrkeshögskoleutbildningar. Dessa är service manager, tandsköterska samt specialistutbildad barnskötare. Inräknat samtliga utbildningsstarter omfattar utbildningarna 785 platser.

Effektivt nyttjande av nämndens lokaler

Elevökningen i gymnasieskolan ställer krav på att utforma en växande utbildningsorganisation som i så hög utsträckning som möjligt tillgodoser elevernas förstahandsval av utbildningsprogram. En successiv ökning av elever i gymnasieskolan från och med 2021 har medfört ett ökat lokalbehov. Nämndens strategi har varit att vid omlokaliseringar i första hand använda sig av befintligt lokalbestånd för att på så sätt maximalt nyttja befintliga ytor. Majoriteten av gymnasieskolorna har dock full beläggning och söktrycket varierar skolenheter emellan.

Lokalkostnaderna utgör en stor del av nämndens kostnader och uppgick till cirka 14 procent av den verksamheternas kostnader 2021. Under våren 2022 kommer en kapacitetsutredning färdigställas och utifrån denna kommer nämnden på ett enklare sätt att kunna bedöma och ta ställning till vad det effektiva utnyttjandet av lokalbeståndet ska innebära för lokalplaneringen kommande år.

Stärkta förutsättningar för självförsörjning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens uppdrag är att rusta elever för ett samhälle i förändring. En likvärdig utbildning av hög kvalitet är avgörande för att ge varje individ bästa möjliga förutsättningar för arbete och självförsörjning. En fullföljd utbildning på gymnasienivå är av särskild betydelse för möjligheterna att etablera sig på arbetsmarknaden.

Stärkt studie- och yrkesvägledning och arbetsmarknadsinformation

Nämnden genomför en särskild satsning på att utveckla och anpassa studie- och yrkesvägledningen för elever inom både gymnasie- och vuxenutbildningen. Alla elever inom både gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning ska enligt skollagen ha tillgång till vägledning inför val och framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. Studie- och yrkesvägledningen spelar en central roll i att lotsa individen vidare inom utbildningssystemet eller till arbete. I nämndens utvecklingsarbete ingår att stärka sambandet mellan studie- och yrkesval samt arbetsplatsförlagt lärande (apl) inom nämndens verksamheter och stärka studie- och yrkesvägledningens roll i förhållande till arbetsmarknadens behov. Ytterligare satsning krävs gällande kompetensutveckling och yrkesrollens betydelse i relation i nämndens förflyttning mot ökad måluppfyllelse och självförsörjningsgrad. Andra åtgärder som prioriteras framåt är riktad information om kommande studiesteg och utbildningsvägar inom vuxenutbildningen, samt orienteringskurser inom sfi i digitalisering, studieteknik och arbetsmarknadsinformation. Nämnden är tillsammans med arbetsmarknads- och socialnämnden en samarbetspart i arbetsmarknadsprojektet *Ung i sommar* som syftar till att öka kunskapen om arbetslivet och framtida möjliga yrkesval. Inom gymnasiesärskolan pågår även ett utvecklingsarbete för att i högre grad kunna erbjuda elever praktik för att stärka möjligheterna till

sysselsättning efter avslutade studier.

Ett utökat utbud av yrkesinriktad vuxenutbildning och sfi

Nämnden fortsätter arbetet med att utveckla den yrkesvuxutbildning som idag inte är rättighetsbaserad, men trots detta nödvändig som kompetensförsörjningskanal för en stor del av det lokala arbetslivet. Ett brett utbud av såväl yrkespaket som olika former av kombinationsutbildningar där sfi eller kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå kombineras med kurser inom yrkesinriktad vuxenutbildning, är centralt för att uppnå självförsörjning. Exempel på yrkespaket som planeras är kockutbildning, servering, bar-teknik och barista samt däckmontör.

Arbetet med att utveckla och utöka antalet platser inom kombinationsutbildningar, både i egen regi och i samverkan med de externa utbildningsanordnarna, fortsätter vilket nämndens nya yrkesvuxavtal med externa leverantörer för kommande fyraårsperiod möjliggör. Vidare fortsätter även satsningen på olika former av rekryteringsutbildningar, i Malmö benämnda som Jobbspår och Dubbel yrkesutbildning för den elevgrupp där vidare studier inom reguljär utbildning av olika skäl inte bedöms som en framkomlig väg till anställningsbarhet.

Vidareutveckling av huvudmannens och skolornas systematiska kvalitetsarbete

Enligt skollagen ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Det systematiska kvalitetsarbetet ska inriktas på att de mål som finns för utbildningen enligt skollag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt framkommer att det finns brister i verksamheten ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Arbetet med att utveckla systematik och stöd till skolenheterna inom det systematiska kvalitetsarbetet fortsätter även framåt. Genom prioriteringar i det systematiska kvalitetsarbetet skapar nämnden förutsättningar för ett mer effektivt resursutnyttjande. Resultat, resursanvändning och kvalitet kommer i högre grad att analyseras i relation till varandra. Under 2022 utvecklas metoder och verktyg för en analys av hur ekonomiska, personella och materiella resurser används i verksamheterna, samt vilken effekt specifika satsningar fått på verksamheterna och elevernas resultat. Detta innebär ett än större analysfokus på elevernas studieresultat inom gymnasieskolan för att öka andelen elever med examen inom tre år.

I analysen inom ramen för huvudmannens systematiska kvalitetsarbete har det synliggjorts att, framför allt, matematik behöver vara ett prioriterat område för nämnden då det är det ämne där flest elever inte uppnår godkänt betyg. Det språkutvecklande arbetssättet är vidare ett centralt område för samtliga skolformer att arbeta vidare med då språket bidrar till att skapa en röd tråd i arbetet med elevers lärande och utveckling. Under 2022 tillsätts 30 förstelärare med visstidsförordnande med fokus på matematik, språkutveckling och digitalisering.

Fördjupat värdegrundsarbete

Värdegrundsarbetet är en del av det systematiska kvalitetsarbetet. Alla elever ska vara trygga i skolan och inte riskera att bli utsatta för trakasserier eller kränkande behandling. Ett utvecklingsarbete kopplat till arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling pågår på huvudmannanivå och på skolenhetsnivå. En del i detta är att utveckla uppföljningen av skolornas främjande och förebyggande arbete, ett utvecklingsarbete som fortsätter under 2022 och framåt.

I nämndens satsning på värdegrundsarbetet ingår att fortsätta arbetet för att motverka antisemitism inom både gymnasie- och vuxenutbildning. Arbetet mot antisemitism ska integreras i det ordinarie värdegrundsarbetet på varje skola. Det kan även bli aktuellt med olika typer av kompetensutvecklingsinsatser utifrån skolenheternas behov och önskemål inom området.

Samverkan för sammanhållna övergångar

Genom att arbeta med övergångar inom och mellan skolformer bidrar nämnden till att tydliggöra

möjligheter inom utbildningskedjan och ge elever bättre förutsättningar att nå sina mål. Nämnden fortsätter under 2023 och framåt arbetet med att förbättra samverkan kring såväl övergångar mellan grundskola och gymnasieskola, gymnasieskola och vuxenutbildning samt övergångar till högre utbildning och även vidare till arbetsmarknaden.

En fortsatt hög andel elever saknar behörighet till nationella gymnasieprogram. Därtill är en del elever som önskar gå ett högskoleförberedande program endast behöriga till yrkesprogram. Det leder i förlängningen till att dessa elever behöver gå ett introduktionsprogram för att nå önskad behörighet eller riskerar att hoppa av ett yrkesprogram. Nämnden har, med utgångspunkt i bland annat denna problematik, påbörjat ett pilotprojekt tillsammans med grundskolenämnden om övergångar mellan grundskola och gymnasieskola med särskilt fokus på 14-åringar. Övergångar mellan grundskola och gymnasieskola är också ett prioriterat område.

Nämnden arbetar även för att skapa goda övergångar mellan gymnasieskola och vuxenutbildning. Under 2022 kommer ytterligare ett pilotprojekt att genomföras i syfte att skapa bättre förutsättningar för elever inom introduktionsprogram att ta steget över till vuxenutbildningen. Pilotprojektet adresserar faktorer som innebär en ökad risk för att eleven inte går vidare till vuxenutbildning efter att ha fyllt 20 år.

Den pågående utvecklingen av en gemensam, modern systemmiljö syftar till att underlätta sammanhållna övergångar, följa barn och elevers progression och möjliggöra överföring av information under hela skolgången.

Utveckling av det kommunala aktivitetsansvaret

Genom det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) är nämnden enligt skollagen skyldig att uppmärksamma och erbjuda insatser till ungdomar under 20 år som inte studerar i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan eller genomför någon motsvarande utbildning. Under 2022 och framåt vidareutvecklar nämnden processer och arbetssätt inom det kommunala aktivitetsansvaret för att säkra en väg framåt för varje ung vuxen. Ett särskilt fokus är att skapa praktikalternativ och ökad studieberedskap.

Samverkan inom det kommunala aktivitetsansvaret fortsätter att utvecklas såväl inom förvaltningen som externt mot andra kommunala verksamheter, såsom grundskoleförvaltningen, arbetsmarknad- och socialförvaltningen och arbetsförmedlingen.

En organisatorisk förändring av det kommunala aktivitetsansvaret inom förvaltningen syftar till att stärka samverkan kring målgruppen utifrån dess behov och förutsättningar för att i första hand gå vidare till studier.

Stärkta förutsättningar för likvärdig utbildning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har utifrån skollagen ett kompensatoriskt uppdrag vilket innebär att nämnden ansvarar för att alla elever ska kunna utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar mot utbildningens mål. Trots kompensatoriska insatser under pandemin ser nämnden att vissa elevgrupper har påverkats negativt avseende lärande och hälsa. Särskild uppmärksamhet behöver därför fortsättningsvis riktas mot elever som riskerar att inte nå målen, ligger i riskzon för studieavbrott eller som riskerar psykisk ohälsa.

En ny resursfördelningsmodell för gymnasieskolorna har implementerats och syftar till att stärka likvärdigheten. Den nya modellen möjliggör i högre grad en resursfördelning utifrån elevernas förutsättningar och behov, och syftar till att ge fler elever möjlighet att nå målen för sin utbildning.

Stärkt elevhälsa

Elevhälsan har en central betydelse för att kunna ge alla elever det stöd de behöver för att nå sina utbildningsmål. De senaste årens riktade satsningar på elevhälsan fortsätter genom en ökad bemanning och tillgänglighet till elevhälsans olika professioner inom både gymnasieskola och gymnasiesärskola. Ett prioriterat område är arbetet för att främja elevernas närvaro. En särskild satsning riktas till introduktionsprogrammet individuellt alternativ (IMA), en målgrupp där behovet av motivationshöjande

insatser är stort. Samverkan med grundskolenämnden inom ramen för elevhälsans uppdrag fortsätter att vara centralt, en viktig del i detta är stärkta processer kring övergångar mellan skolformer samt kompetensutveckling.

Digitalisering

En digitaliseringsplan för åren 2022-2025 har tagits fram i syfte att skapa en likvärdighet i arbetet med att använda digitalisering för ökad måluppfyllelse och bidra till utveckling av digital kompetens. En särskild satsning i digitaliseringsplanen handlar om att varje elev inom vuxenutbildningen ska ha tillgång till en dator i syfte att ge alla elever förutsättningar att fullfölja sina studier och nå sina mål. Under 2022 påbörjas detta arbete med start för eleverna inom sfi.

För att förstärka det systematiska kvalitetsarbetet avseende digitalisering har ett antal fördjupade studier genomförts i nämndens verksamheter i syfte att kunna gå vidare med utvecklingsinsatser gällande kollegialt lärande och distansundervisning, lärarens didaktiska val i digital undervisning samt datadrivna applikationer ur ett elev- och verksamhetsperspektiv.

Stärkt samverkan med kulturnämnden och fritidsnämnden

Nämnden kommer också att fördjupa sitt samarbete med kulturnämnden i syfte att i högre grad ge elever inom gymnasieskolan och gymnasiesärskolan möjlighet att ta del av stadens kulturutbud under skoltid genom den så kallade kulturella allemansrätten. Sedan 2019 finns kulturombud på samtliga skolenheter, vilket ger goda förutsättningar för detta arbete. Samverkan med fritidsnämnden är en förutsättning för satsningar inom ramen för nationella idrottsutbildningar (NIU) och ansökan om spetsutbildning friidrott, riks-idrottsgymnasium (RIG). Nämnden har för närvarande 16 idrotter inom nationella idrottsutbildningar (NIU) på Malmö Idrottsgymnasium.

Ett breddat internationaliseringsarbete

Nämnden avser att under kommande året fördjupa det internationella perspektivet inom utbildningsverksamheterna. Det internationella perspektivet i undervisningen bidrar till utveckling och lärande samt ett vidgat perspektiv i ett globalt sammanhang. Internationalisering kommer att i högre grad ingå som en del i skolornas och huvudmannens systematiska kvalitetsarbete framåt.

Kompetensförsörjning och arbetsmiljö

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden behöver stärka sitt arbete med att identifiera och genomföra insatser som leder till att skolan kan bemannas av personal med rätt kompetens, både på kort och på lång sikt. Utöver detta kommer nämnden arbeta med huvudöverenskommelsen (HÖK) gällande löneavtal och allmänna anställningsvillkor.

Insatser krävs för att säkra kompetensförsörjningen

Nämnden står inför en utbyggnad av antalet utbildningsplatser inom gymnasieskolan och gymnasiesärskolan samtidigt som behovet av utbildningsplatser inom vuxenutbildningen beräknas öka framåt. Den senaste kompetensförsörjningsrapporten från 2021 visade att nämnden behöver växa med cirka 200 lärare fram till 2026 för att möta behovet. Nationellt finns det en omfattande lärarbrist. Hittills har nämndens verksamheter kunnat behålla höga behörighetsnivåer inom flertalet skolformer, men att säkra den framtida försörjningen av lärare är grundläggande för nämnden.

Fem prioriterade områden har identifierats för att säkra kompetensförsörjningen inom nämndens verksamheter, till två av dessa satsningar behöver nämnden avsätta särskilda medel i budget 2023. Det handlar om att öka chefstätheten samt insatser för att öka andelen behöriga lärare inom gymnasiesärskola och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning.

Skapa goda förutsättningar för ledarskapet

Chefer behöver ha rätt förutsättningar för att kunna utföra sitt uppdrag på bästa sätt. Dagens snabba utveckling, med ständiga förändringar, ställer stora krav på ledarskapet. Löpande analys av såväl verksamheten som chefers uppdrag pågår och är en viktig del i hur organisationen och tillhörande stödresurser utformas. För att skapa goda förutsättningar för chefer att utöva ett närvarande och engagerande ledarskap med god måluppfyllelse behöver nämnden avsätta medel för att öka chefstätheten i

organisationen.

Främja medarbetarskap och kompetensutveckling

Hur väl nämnden arbetar med att främja medarbetarskap och kompetensutveckling är en avgörande faktor för att säkerställa att nämnden behåller nuvarande medarbetare och har möjlighet att rekrytera nya. För att kunna öka andelen behöriga lärare inom gymnasiesärskolan och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning samt förstärka chefsledet behöver kompetensutveckling för dessa grupper prioriteras under 2023.

Attraktiv arbetsgivare

En attraktiv arbetsmiljö utgör en viktig förutsättning för att möta kompetensförsörjningsutmaningen eftersom det påverkar såväl personalomsättning som rekryteringsläge. De närmsta åren kommer nämnden att ha fokus på att såväl förebygga risker i arbetsmiljö som att skapa förutsättningar för balans mellan resurser och uppdrag. Vidare har det lokala lönebildningsarbetet stor påverkan för förmågan att såväl behålla som attrahera nya medarbetare.

Använd kompetens på bästa sätt

Kompetensutmaningen handlar inte enbart om insatser för att öka antalet anställda. Det är lika viktigt att utveckla organisation och arbetssätt för att möta kompetensbristen. Arbeta med arbetsorganisation, arbetstid och kompletterande professioner är viktigt, liksom insatser för att förlänga arbetslivet på olika sätt.

Stärk arbetsgivarvarumärket

Ett starkt arbetsgivarvarumärke är en viktig del i en organisations förmåga att kunna rekrytera, utveckla och behålla den kompetens som behövs. Det löpande arbetet med att stärka arbetsgivarvarumärket omfattar att stärka både den interna och den externa bilden av nämnden som arbetsgivare, nämndens uppdrag och nämndens arbetsplatser. Exempelvis är lärarstudenter en fortsatt viktig resurs för kompetensförsörjningen och arbetet med att utveckla arbetet med verksamhetsförlagd utbildning (VFU) inom nämndens verksamheter behöver fortsätta prioriteras.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2023? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?

Nämndens ekonomi har de två senaste åren påverkats kraftigt av pandemin och den relaterade osäkerheten på arbetsmarknaden, som i sin tur har påverkat inflödet till vuxenutbildningen. Detta medför att det är svårt att bedöma den ekonomiska utvecklingen baserat på de senaste två årens utveckling samt kvarstående konsekvenser.

Dimensionering och planering av gymnasial utbildning

Det framtida arbetet kring planering och dimensionering av gymnasiala utbildningsplatser förväntas 2023 påverka hyreskostnaden per elev i gymnasieskolan. Höstterminen 2024 kommer Malmö Citadellsgymnasium fortsätta sin verksamhet i nya lokaler i kvarteret Makrillen. 2024 planerar nämnden också för en ny gymnasieskola i fastigheten Gäddan 8, om erforderliga beslut fattas. Dessa två skolor kommer ha en möjlighet att ta emot cirka 2 000 elever. Nyproducerade lokaler innebär en fördyrning av lokalkostnaden per elev. Nämnden arbetar med befintliga lokalkostnader genom att 2022 göra en kapacitetsöversyn och därmed kontinuerligt bevaka och effektivisera utnyttjandet av det befintliga lokalbeståndet. Utöver detta pågår en översyn av Malmö stads internhyresmodell.

Nämnden avser öka andelen yrkesutbildningar i relation till högskoleförberedande utbildning. Detta innebär en fördyrning på kort sikt, men bidrar utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv till en tidigare självförsörjning för målgruppen. Regeringens proposition om ökade möjligheter till grundläggande behörighet på yrkesprogram innebär en utökning av programmets omfattning. Fördyrningen orsakas av krav på utökad undervisningstid och ett ökat behov av att tillgodose kompetensförsörjningen.

Regeringens förslag om att ämnesbetyg ska ersätta kursbetyg innebär att nämnden måste genomföra satsningar på kompetensutveckling.

Dimensionering och planering av vuxenutbildning

Vuxenutbildningens omfattning avgörs i större omfattning av konjunktur och arbetsmarknadsläge samt politiska inriktningsbeslut än av demografisk utveckling. Nämnden konstaterar att det har skett en ökning av det totala antalet elever inom kommunal vuxenutbildning samtidigt som fler elever läser med en lägre studietakt vilket medför att antalet helårsplatser på såväl grundläggande som på gymnasial nivå har minskat. Utmaningen är att säkerställa antalet helårsplatser till nivån före pandemin.

2022 och framåt satsar nämnden på ytterligare samverkan för att skapa sömlösa övergångar inom och mellan skolformer, genom bland annat ett pilotprojekt som syftar till att skapa förutsättningar för elever inom introduktionsprogram att ta steget över till vuxenutbildning. Piloten adresserar faktorer som konstaterats innebära en ökad risk för att eleven inte går vidare till vuxenutbildning efter att ha fyllt 20 år. Arbetet kommer fortsätta 2023 med förhoppningar om att bibehålla en obruten utbildningskedja för målgruppen på lång sikt.

Ny modern systemmiljö för utbildningsnämnderna

Utbildningsnämnderna har under en längre tid haft ett gemensamt elevadministrativt system - Extens - med tillhörande moduler för viss förvaltningsspecifik verksamhet. Utvecklingen av nya system och applikationer ställer högre krav på systemens förmåga att skicka och ta emot data vilket utbildningsnämndernas nuvarande skoladministrativa system har svårt att leva upp till. Utbildningsnämnderna har behov av ett modernt och flexibelt systemstöd som möter de behov som finns och kommer behövas i framtiden. Med anledning av detta beslutade de tre utbildningsnämnderna hösten

2020 att starta upp ett projekt, som ska lägga grunden för en ny och modern systemmiljö. Hösten 2023 är förhoppningen att grunden för en ny systemmiljö ska finnas på plats. Avtalet, som grundskolenämnden är systemägare för, förväntas uppgå till omkring 240 mkr räknat över hela kontraktstiden på tolv (12) år, vars kostnad fördelas utifrån en beslutad nyckel. Det är dock inte säkert att det är den fördelningsnyckeln som kommer att användas beroende på vilka lösningar man hamnar i. Enligt antaganden gjorda innan upphandling beräknas gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens driftkostnad öka med cirka 1 mkr per år.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2022 (tkr)	Prognos 2023 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Regional yrkesinriktad vuxenutbildning	Skolverket	63 000	65 000
Utbildningsplatser inom yrkeshögskola	Myndigheten för Yrkeshögskola	6 930	8 000
Lärlönelyftet	Skolverket	11 500	11 500
Karriärtjänster lärare/lektorer	Skolverket	5 550	5 550
Lärlingsutbildning gymnasieskolan	Skolverket	6 100	6 100
Asylsökande barn i förskola/skola	Migrationsverket	800	1 000
Sommarlovsskola + övriga lovskolor	Skolverket	1 000	1 000
Nordiska elever inom gymnasieskolan	Skolverket	300	300
Papperslösa barn inom gymnasieskolan	Skolverket	300	300
IB-utbildning	Skolverket	100	100
Stb sjuklönekostnader (covid-19)	Skatteverket	1 000	0
Diverse stb-projekt, uppdrag		400	400
Övriga bidrag			
Momskompensation	Skatteverket	40 000	40 000
Fondmedel till elever och lärare	Diverse stiftelser och fonder	2 000	2 000
Web-samverkan gy.antagning	Skånes kommuner	1 000	1 000
Lönebidrag	AMS och FK	1 100	1 100
Stöd till riksidirottsgymnasium	Riksidrottsförbundet	160	0
EU-bidrag för skolprojekt	ESF, CEB	2 500	500
SUMMA BIDRAG		143 740	143 850

Då kombinationsutbildningar inom yrkesvux förväntas öka framåt prognostiseras även statsbidraget att öka. Delen av statsbidraget som avser denna kategori har ett högre bidrag per utbildningsplats.

Statsbidragets ökning gällande yrkeshögskola beror på ett ökat antal beviljade utbildningsplatser.

Statsbidraget för sjuklönekostnader som avser konsekvenserna av pandemin förväntas upphöra våren 2022.

EU-bidragen förväntas minska då några av de stora projekten inom gymnasieskolan fasas ut under 2022.

Begäran om investeringsram

I detta avsnitt beskrivs nämndens planerade investeringar för 2023 med plan för 2023-2028.

Nämndens ordinarie investeringar har en omslutning, med god planering, på cirka 15 mkr per år. Ramen avser investeringar i inredning och utrustning som görs i samband med om- och tillbyggnation samt behov av att byta ut delar av befintlig inredning på grund av årligt slitage.

De kommande årens ökning av antalet ungdomar i gymnasieåldern ställer krav på att utforma en växande utbildningsorganisation som i så hög utsträckning som möjligt tillgodoser elevernas förstahandsval av utbildningsprogram samt som i största möjliga utsträckning ger de elever som söker till kommunal gymnasieskola plats inom ramen för samverkansavtalet inom Skåne och västra Blekinge. Detta innebär att nämnden skapar fler platser och därmed tillkommer investeringskostnader kopplat till utökningen. Höstterminen 2022 öppnar Malmö Citadellsgymnasium i tillfälliga lokaler vilket innebär ett ökat investeringsbehov på 5 mkr. Höstterminen 2024 planeras Malmö Citadellsgymnasiet stå klart i kvarteret Makrillen. Det planeras även för en ny skola i fastigheten Gäddan 8 om erforderliga beslut tas. Då krävs en större investering för att initialt utrusta båda skolorna med inredning motsvarande 30 mkr. Då skolorna förväntas fyllas gradvis kommer investeringar även ske successivt varpå en del investeringar kommer göras inför höstterminen 2025, motsvarande 10 mkr. Utöver investeringsram bidrar detta till ökade driftskostnader för nämnden i form av kapitalkostnader och hyreskostnader för ny gymnasieskola.

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2023 samt plan för 2024-2028 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lösöre och fasta digitala installationer (tkr)	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Investeringar kopplade till nya gymnasieskolor (tkr)	0	30 000	10 000	0	0	0
Summa investeringsram	15 000	45 000	25 000	15 000	15 000	15 000

Budgetskrivelse 2023

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	7
Kommunbidrag	11
Riktade statsbidrag och övriga bidrag	13
Begäran om investeringsram	16
Investeringsram	16

Sammanfattning

Coronakommissionen lyfter fram att äldreomsorgens strukturella och sedan länge välkända problem måste åtgärdas. Nämnden framhåller att god kvalitet och attraktiva, goda och jämställda arbetsförhållanden är avhängigt en hög grundbemanning.

Förstärkning av antal medarbetare utgör nödvändigt stöd för arbetet mot stadens mål och nämndens ambitioner. Det handlar om att öka andelen heltidsanställningar, minska timanställningarna, gå från en deltidorganisering till heltidsorganisering, öka ledartätheten, minska beroendet av inhyrd personal och ta bort delade turer.

Det handlar också om att frigöra lärotid och möjlighet till kompetensutveckling för att medarbetare ska kunna möta ökade krav.

Enligt Malmö stads arbetsvärdering ligger förvaltningens yrkesgrupper generellt lönemässigt lågt både inom yrkeskategorier och jämfört med likvärdiga yrken. En lönestruktuell förflyttning behöver göras för cirka 80% av förvaltningens medarbetare.

Hälsa-, vård och omsorgsnämnden har under åren 2020 och 2021 utmanats under Covid-19 pandemin vilket skapat nya erfarenheter och insikter. Framtida försörjningsberedskap innebär en nödvändig ambitionshöjning för samtliga inblandade myndigheter, kommuner och regioner. Det kommer dock att kräva nationella ekonomiska och personella resurser.

Vikten av att arbeta kommunövergripande och tillsammans med Region Skånes slutenvård och primärvård, framförallt inom ramen för Nära vård-omställningen, är nödvändigt för att säkra en god och effektiv vård kring den enskilde. Fler äldre bor kvar längre hemma och har mer avancerad hjälp. Nämndens hälso- och sjukvårdsinsatser ökar och kommer att öka inom ramen för Nära vård vilket innebär ökade och mer komplexa arbetsinsatser.

Pandemins effekter samspelar med sociala och ekonomiska förhållanden i olika grupper av befolkningen. Folkhälsomyndigheten menar att uteblivet folkhälsoarbete kan innebära ojämlikhet i hälsa, sjukdom och för tidig död.

Den 1 januari 2023 väntas ny socialtjänstlag träda ikraft som betonar säkerställande av jämlikhet. Malmöbor 65 år och äldre är tillsammans strax över 53 000 personer förväntas 2031 utgöra 16% av befolkningen. Hälsa-, vård och omsorgsnämnden menar att äldre Malmöbors förutsättningar och livsvillkor behöver synliggöras och få en tydligare plats i planering och utveckling av staden. En tydlig och målmedveten riktning bör finnas för hur man vill att den äldre befolkningen i Malmö stad ska kunna leva, utvecklas och bevara sin självständighet och hur skillnader i livsvillkor ska minska.

Nämnden arbetar för att utveckla digitala tjänster, verktyg och arbetssätt som bidrar till trygghet och kvalitet för Malmöbon och effektiviserar verksamheten. Samverkan sker framförallt med de övriga socialnämnderna och andra delar av staden.

Senare tidars händelser i vissa kommuner gällande kapningar av system, stöld av information, utpressning med mera, har satt fokus på nödvändigheten av förstärkt informationssäkerhet och robusta system för att säkra en trygg verksamhet och äldreomsorg. Staden som helhet måste agera gemensamt i det övergripande säkerhetsarbetet och nämnden behöver ges förutsättningar att utveckla och säkra verksamheten.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2023 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Covid-19 pandemin ger erfarenheter som måste förvaltas inför framtiden

Hälsa-, vård och omsorgsnämnden har under åren 2020 och 2021 utmanats under Covid-19 pandemin vilket skapat nya erfarenheter och insikter. Covid-19-pandemin kommer trots vaccinering och minskad smittspridning att troligen ha en relativt stor påverkan på nämndens verksamheter under ytterligare en tid framöver.

Folkhälsomyndigheten menar* att grupper, som innan pandemin löpte en ökad risk för ohälsa och för tidig död, löpte ytterligare ökade risker under pandemin. Pandemins effekter samspelar med sociala och ekonomiska förhållanden i olika grupper av befolkningen. Samtidigt menar folkhälsomyndigheten att in- och omställt folkhälsoarbete på olika områden och för olika grupper kan innebära att ojämlikhet i hälsa, sjukdom och för tidig död ökar som konsekvens av pandemin.

Folkhälsomyndigheten har särskilt studerat hur personer 70 år och äldre har påverkats under pandemin. Den sammanfattande bilden är att även för äldre har pandemin inneburit att de som redan var ekonomiskt, socialt och hälsomässigt utsatta har mått och mår sämre under pandemin. Lika så har det digitala utanförskapet förstärkts som en konsekvens av att äldre har haft minskade möjligheter att träffa andra människor fysiskt. Utrikes födda personer anges som särskilt utsatta. För nämnden och för Malmö stad som helhet, innebär det en utmaning att säkerställa att utsatta äldre Malmöbor får jämlik tillgång till den hjälp och det stöd som de har behov av.

Beredskap för framtida pandemier och kriser

Insikten om att samhället och det vi tar för givet snabbt kan förändras har för de allra flesta blivit allt mer tydlig. Under Covid-19 pandemin har det synliggjorts inom vilka områden som samhället behöver förstärka beredskapen.

En statlig utredning har 2021 lämnat ett delbetänkande angående försörjningsberedskapen i hälso- och sjukvården*. Förslag finns om att kommuner ska få ansvar att ha dels baslager av sjukvårdsprodukter med en månads normalförbrukning samt ett beredskapslager med sex månaders förbrukning av sjukvårdsprodukter. Enligt förslaget ska kommuner kompenseras för sina utgifter, men exakta konsekvenser av förslagen är ännu okända. Förslagen föreslås gälla från och med 2023 med en tidsplan för uppbyggnaden av lagren till och med 2029. Förslaget har varit ute på remiss varvid nämnden i sitt svar angett:

.....förslagen om försörjningsberedskap överlag innebär en nödvändig ambitionshöjning för samtliga inblandade myndigheter, kommuner och regioner. Det kommer dock att krävas resurser, ekonomiska och personella. Kompetensen kommer att behöva öka hos myndigheter, kommuner och regioner, och en utökad och välfungerande samverkan kommer att krävas.

Staden behöver säkra tillgången till kostnadseffektiva avtal som ger god och snabb tillgång till skyddsutrustning vid framtida pandemier och kriser.

Mål och riktning för ett jämlikt åldrande i staden

Malmöbor 65 år och äldre är tillsammans strax över 53 000 personer och utgör 15% av stadens befolkning 2021. Gruppen förväntas 2031 utgöra 16% av befolkningen och ha ökat till att omfatta strax under 63 000 personer. Befolkningsstrukturen utvecklas successivt mot allt fler äldre och relativt sett färre i arbetsför ålder. Det innebär i sin tur förändrade och ökade vårdbehov samtidigt som försörjningsbördan ökar bland de som arbetar. En ökad äldre befolkning kräver ett målmedvetet och långsiktigt strategiskt arbete i staden

som helhet för att klara av denna framtida utveckling.

Den 1 januari 2023 väntas en ny socialtjänstlag träda i kraft. Den inledande målbestämmelsen anger vikten av att socialtjänsten som helhet arbetar för att säkerställa jämlikhet, jämställdhet och likvärdighet. Det förebyggande perspektivet ska genomsyra hela socialtjänstens verksamhetsområde. Förebyggande arbete sker inom nämndens uppdrag och i samarbetet med andra aktörer men behöver fortsatt utvecklas tillsammans med dessa och andra delar av kommunens verksamheter. Det gäller till exempel inom områden som trygghet och delaktighet, stadsplanering, bostadsbyggande, olika sociala mötesplatser och föreningsliv.

Äldre Malmöbors förutsättningar och livsvillkor behöver synliggöras och få en tydligare plats i planering och utveckling av staden. Staden behöver ta fram en tydlig och målmedveten riktning för hur man vill att den äldre befolkningen i Malmö stad ska kunna leva, utvecklas och bevara sin självständighet och utjämna skillnader i livsvillkor. Det är först när det finns ett tydligt förebyggande arbete både inom Nämndens ansvar och inom stadens ansvar som det är möjligt att möta de kommande utmaningar som väntar med fler äldre i befolkningen.

Fler äldre bor kvar längre hemma och har mer avancerad hjälp

Under 2018 levde mer än hälften av alla svenskar över 65 år med en eller flera kroniska sjukdomar. Ökningarna är särskilt tydliga gällande demens och välfärdssjukdomar så som t.ex. diabetes. Ökat antal äldre, samtidigt som hälso- och sjukvårdsinsatser inom ramen för Nära vårdomställningen i högre grad ska ges av nämnden, innebär både ökade arbetsinsatser i mängd men även gällande komplexitet.

Coronakommissionen har i sitt första delbetänkande undersökt utvecklingen av andelen personer med hemtjänst, efter antalet beviljade timmar per månad åren 1992 - 2019. I den nationella statistiken hade 1992, 3% 120 timmar eller mer och fram till 2019 hade andelen ökat till 5%. I Malmö beräknas 2021 cirka 10% av brukarna ha beviljade timmar som omfattar 120 timmar eller mer per månad.

Skillnaden mellan Malmö och riket tyder på att sammansättningen av brukarna skiljer sig i jämförelse med genomsnittet för riket. Skillnaden samvarierar troligen med en högre andel ensamhushåll, hälsotillstånd och den socioekonomiska strukturen hos gruppen äldre i Malmö. Denna utveckling i kombination med fler äldre med större behov i hemmet ställer högre krav på samverkan, kompetens och resurser.

God och nära vård kräver en uthållig omställning i staden

Omställningen innebär, bland annat på grund av kortare vårdtider inom slutenvården, att hälso- och sjukvårdsinsatser förflyttas mot att ske i hemmet med kommunen och regionens primärvård som samordnande aktörer. Utredningen en God och nära vård lyfter särskilt fram att detta är ett omställningsarbete på såväl lokal som regional och nationell nivå. Omställningen kräver uthållighet på alla nivåer eftersom det är en långsiktig och stegvis process.

En viktig del i omställningen mot en Nära vård är inskrivning i mobilt vårdteam för att säkerställa intentionerna i God och nära vård. Nämnden har tillsammans med KEFU undersökt hur inskrivning i teamet påverkar nämndens resurser. Undersökningen visar att personer som är inskrivna i mobilt vårdteam har en högre beviljad tid av insatser jämfört med de som inte är inskrivna. På samma sätt visar det sig att medelvärde gällande både akuta och planerade insatser är högre för inskrivna jämfört med inte inskrivna. Hälso- och sjukvårdsinsatserna och därmed kostnaderna är högst i början av inskrivningen men sjunker sedan. Samtidigt är det tydligt att reformen successivt kräver mer och mer resurser, både i form av tillgång till personal och kompetens hos personalen som ska utföra arbetet.

Forskning och utveckling utgör grund för verksamhetsutveckling

Forskning utgör en viktig grund för att skapa kunskap kring hur Malmö stad och nämnden kan ta sig an nuvarande och kommande samhällsutmaningar på nya sätt när förutsättningarna förändras i snabb takt. Forskning bidrar med både nya kunskaper och nytänkande som kan vara av stor vikt i olika strategiska vägval. Praktisk forskning bidrar till mer kunskap om nämndens målgrupper och skapar också en delaktighet i ett större sammanhang genom att bidra till kunskapsläget i samhället. Medverkan och deltagande i forskningsprojekt ger också kunskapsutveckling och stimulans hos den enskilda medarbetaren och ger förutsättningar för ett mer kunskapsbaserat arbetssätt inom nämndens verksamhet.

I förslaget till en ny Socialtjänstlag och i En God och nära vård, framhålls vikten av att utveckla forskningen med en nära koppling till den verksamhet som bedrivs för att bidra till innovation, utveckling och lärande. Nämnden har ett utvecklat samarbete med Malmö Universitet genom pågående forskning och verksamhetsförlagd utbildning för sjuksköterskor och socionomer. Exempel på detta är forskningsprojektet PROSENIOR vilket syftar till att utveckla det förbyggande arbete genom kvalitetsregistret Senior Alert och programmet Cities Changing Diabetes. Utifrån de kommande förändringar som Malmö stad och nämnden står inför finns det ett värde i att successivt utöka och knyta forskning till nämndens verksamheter inom fler områden än vad som sker idag.

Krig i Ukraina och människor på flykt

Ryssland invaderade i februari 2022 Ukraina och ett krig pågår. Den 21 mars 2022 hade över 18 000 flyktingar sökt skydd via Migrationsverket, en siffra som troligen kommer att öka ju längre kriget pågår. I ett av Migrationsverkets scenarion, det högsta, kan flyktingantalet för perioden mars-juni 2022 uppgå till över 200 000 personer. Hur flyktingströmmarna från Ukraina kan komma att påverka hälsa-, vård- och omsorgsnämnden både på kort och lång sikt är mycket oklart. Det beror bland annat på hur demografin och hälsoläget ser ut för de flyktingar som anländer till Sverige, hur massflyktsdirektivet som EU aktiverat påverkar kommunernas ansvar och om de statliga bidrag som sedan tidigare gäller för personer med flyktingstatus i behov av stöd och hjälp från vård och omsorg även gäller flyktingar från Ukraina.

* Folkhälsomyndigheten. *Konsekvenser för personer 70 år och äldre av smittskyddsåtgärder mot covid-19, 2020*

**Remiss från Socialdepartementet - En stärkt försörjningsberedskap för hälso- och sjukvården (SOU 2021:19)

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Högre grundbemanning för god kvalitet inom äldreomsorgen

Två år med Coronapandemi har tydliggjort utmaningar och områden som behöver utvecklas inom äldreomsorgen. Coronakommissionen konstaterar i sitt första delbetänkande att*:

Äldreomsorgens strukturella och sedan länge välkända problem måste åtgärdas. Det är nödvändigt att höja ambitionsnivån och att höja statusen på och attraktionskraften i omsorgsyrkana för att kunna ge vård och omsorg av god kvalitet under en sådan kris som pandemin....

I Coronakommissionens andra delbetänkande** stärks tidigare slutsatser:

Den studie som Broms m.fl. gjort visar att boendets storlek och personalomsättning vid boendet har stor betydelse för smittorisken. Den som bor på en stor enhet eller ett boende med hög personalomsättning har löpt större risk att smittas och avlida i covid-19.Resultatet understryker vad kommissionen tidigare uttalat om att arbetsgivarna i äldreomsorgen borde förbättra anställningstryggheten och personalkontinuiteten samt kraftigt minska antalet timanställda.

Nämnden arbetar sedan tidigare med heltid som norm, kompetensutveckling bland annat genom konvertering av vårdbiträden till undersköterskor och specialistkompetens för sjuksköterskor, samt utveckling av förutsättningarna för första linjens chefer. Kompetensutvecklingen behöver ske i ännu större skala för att leva upp till de grundläggande krav som följer med Nära vård, ny socialtjänstlag och andra kommande lagförändringar samt i förhållande till de kommande utmaningar med fler äldre med fler kroniska sjukdomar och mer komplexa behov. De ökade behoven av kompetensutveckling och tid för lärande i verksamheten kräver mer ekonomiska – och personella resurser. De statliga satsningar som gjort under pandemin ersätter exempelvis inte ersättning för vikarier, vilket med hänsyn till nuvarande grundbemanning är en nödvändighet. Nämnden vill därför utifrån dessa förutsättningar och utmaningar framhålla att den grundbemanning som finns inom äldreomsorgen är för låg och måste förstärkas. Fler medarbetare i vården och omsorgen stödjer de krav som nämnden behöver tillgodose i högre utsträckning framgent och ger förutsättningar för:

- kompetensförsörjning/rekrytering genom att vara en attraktivare arbetsgivare,
- kompetensutveckling genom att ge förutsättningar för att kunna ersätta personal vid utbildning och ge möjlighet till lärtid,
- utveckling av kontinuiteten genom att fler fast anställda medarbetare minskar antalet timanställda.

En högre grundbemanning ger stadga åt utvecklingsarbetet och förebygger den osäkerhet och ryckighet i planeringar som de temporära statliga bidragen ofta innebär.

Fler medarbetare med högre kompetens

Nämndens möjlighet att ha tillräckligt antal medarbetare som också har tillräcklig kompetens utgör en stor utmaning framöver, när antalet äldre förväntas öka. Kompetensförsörjningen behöver mötas utifrån framförallt fyra strategier. För det första handlar det om att kompetensutveckla de medarbetare som finns i förvaltningen nu inom både medicinska, sociala och digitala områden relaterat till nämndens uppdrag. För det andra behöver nämnden kunna rekrytera fler medarbetare med hög kompetens och kompetens inom nya områden, i förhållande till nya och ökade krav inom vård och omsorg och digitalisering. För det tredje handlar det om att fortsätta utvecklingen mot att manuella tjänster ersätts med digitala tjänster i större utsträckning. Sist men inte minst behöver nämnden minska sitt beroende av inhyrd personal.

Jämlika och jämställda arbetsvillkor behövs för medarbetare inom äldreomsorgen

Nämnden har en utmaning med att kunna bidra till och uppfylla de personalpolitiska inriktningarna och målen. Nämnden har näst högst andel kvinnor bland medarbetarna, 82%. Genomsnittet inom stadens verksamheter är 75%. I kommunfullmäktiges budget för 2022, inom målområdet en god organisation,

anges att "Arbetslivet ska vara långsiktigt hållbart och en god arbetsmiljö och trygga anställningar ska vara en självklarhet..."och "...kvinnor och män ska kunna delta i arbetslivet på samma villkor".

I statistiken framgår att nämndens kvinnodominerade verksamhet inte har lika goda förutsättningar som verksamheter med högre andel män. Det gäller bland annat arbetsvillkoren gällande chefstäthet och arbetstidens förläggning med de delade turerna.

Coronakommissionens första delbetänkande: *"Arbetsgivarna måste också förbättra förutsättningarna för ledarskap genom att se över ledningsstrukturer och organisering så att antalet medarbetare som en chef ansvarar för sänks väsentligt." Vidare måste arbetsgivarna förbättra anställningstryggheten och personalkontinuitet i äldreomsorgen samt kraftigt minska andelen personal med timanställning. Timanställda som med kort varsel kan kallas in vid behov är visserligen svåra att undvara i en så personalintensiv verksamhet som vård och omsorg, men deras andel av personalstyrkan måste kraftigt minskas."*

Nämnden hade i april 2021 212 anställda chefer. Nämnden har den lägsta ledartätheten i jämförelse med övriga stadens förvaltningar. 55% av cheferna har fler än 25 medarbetare och var femte chef har fler än 40 medarbetare. Den genomsnittliga chefstätheten inom staden är 18,5 medarbetare per chef. I Malmö har chefer som är män i högre utsträckning under 25 medarbetare medan chefer som är kvinnor i högre utsträckning har över 25 och 40 medarbetare.

Sammanfattningsvis konstateras att Coronakommissionens förslag, stadens mål och nämndens ambitioner att öka andelen heltidsanställningar, minska timanställningarna, gå från en deltidorganisering till heltidsorganisering, öka ledartätheten, minska beroendet av inhyrd personal och ta bort delade turer är nödvändiga delar för en god äldreomsorg. Arbetet inom rekrytering och kvalitativ bemanning ökar kvaliteten för brukaren i form av kontinuitet och kompetens, och ger bättre arbetsvillkor i en kvinnodominerad verksamhet. Att arbeta med samtliga delar samtidigt är viktigt för att göra nödvändiga förflyttningar men innebär också ökat behov av resurser som inte ryms inom nämndens nuvarande ram. Merparten av detta måste förväntas komma från statliga satsningar eftersom äldreomsorgens strukturella brister är ett nationellt problem, som Malmö delar med alla andra kommuner i Sverige.

Nämndens förebyggande arbete är en viktig del i arbetet för ett jämlikt äldre

Såväl den nya socialtjänstlagen som den demografiska utvecklingen och omställningen till Nära Vård kommer att medföra ett ökat behov av samverkan och förebyggande insatser. Medarbetare på mötesplatserna möter seniora malmöbor, såväl friska och aktiva som socialt, ekonomiskt och hälsomässigt utsatta. Mötesplatserna kan fungera som en kontaktlänk till nämndens övriga insatser. För att kunna nå de seniorer som lever i ofrivillig ensamhet krävs nya uppsökande arbetsmetoder och utökat samarbete med andra aktörer.

IOP (Idéburet Offentligt Partnerskap) som modell bygger på tanken om kontinuitet och långsiktighet och samarbetet har hittills haft fokus på att utforma och planera en fördjupning av ett fortsatt samarbete. Nämnden kommer inom kort att ta ställning till IOP som en framtida samarbetsmodell, vilket kräver en långsiktig ekonomisk bas.

Digitalisering och välfärdsteknik - möjliggörare för effektivisering, ökad brukarkvalitet och god arbetsmiljö

Äldreomsorgen är ett välfärdsområde där digitaliseringen bär med sig stora möjligheter. Modern informations- och kommunikationsteknologi kan stödja god och jämlik hälsa och skapa förutsättningar för ökad självständighet, delaktighet och inflytande. Nämnden inriktar arbetet på utveckling av digitala tjänster, verktyg och arbetssätt som bidrar till trygghet och kvalitet för Malmöbon.

Informationssäkerhet och driftssäkerhet ska utvecklas

Större mängder känslig information av sekretesskaraktär hanteras varje dag inom nämndens verksamheter. Strävan mot och omläggning till effektivare arbetssätt betyder ett ökat beroende av digitala verktyg och system. Senare tiders händelser i svenska kommuner har ökat medvetenheten för utsatthet gällande kapningar av system, stöld av information, utpressning och skadegörelse. Utmaningarna innebär att staden som helhet måste agera gemensamt i det övergripande säkerhetsarbetet. Nämnden måste i sina specifika satsningar säkra att känslig information inte läcker ut, att driftssäkerheten är hög och att lagstiftning på

området följs. Nämnden samarbetar särskilt med funktionsstödsnämnden och arbetsmarknads- och socialnämnden, men även med andra nämnder.

Förbättrad digital infrastruktur och ökad kompetens i alla led

Digitaliseringsarbetet är en anpassning till den allmänna digitaliseringen i samhället vilket ställer krav på snabb förändringstakt. Nämnden ska kunna möta nationella krav vilket innebär samordning, utveckling och nyttjande av gemensamma plattformar inom Malmö stad.

Nya lagar, så som socialtjänstlagen och lag om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation, kommer att ställa krav på kommuner att löpande leverera in en mängd uppgifter. Ramavtalet med huvudsystlemleverantören för hela socialtjänstklustret löper ut i september 2023. En gemensam upphandling med stadens socialtjänstförvaltningar kommer kräva samfinansiering och tätt samarbete vid behovsinventering inför att definiera funktionskrav. Vidare ingår Malmö stad i SKR:s beställargrupp för socialtjänsten och samarbetar med nationella aktörer och andra kommuner för att möjliggöra informationsutbyte inom området samt gemensamma ramverk för nyttjande av nationella tjänster.

Att utveckla ändamålsenliga verksamhetssystem är också nödvändigt för att möjliggöra nya arbetssätt och säkerställa kvalitet och effektivitet. Omställningen till nära vård kräver samordnad journalföring med Region Skåne som inte stöds av nuvarande tekniska lösningar.

Nya verksamhetssystem och i övrigt digital infrastruktur genererar kostnader i form av upphandling/inköp, organisation och struktur för initialt införande, uppbyggnad av support samt kompetensutveckling i alla led.

Mobil låsöppning och dokumentation har börjat införas inom hemtjänsten vilket visat sig bidra till både effektivitets- och kvalitetsvinster. Införandet i resterande delar av hemtjänsten är pågående.

Nämnden behöver successivt höja kompetensen hos medarbetare och chefer för att förbättra användningen av digitala verktyg och underlätta beslutsfattande i digitaliseringsfrågor. Med hjälp av specialistfunktioner skulle nämnden kunna utveckla arbetet med bland annat prediktiv analys och preventiv vård.

Förbättrad samverkan och samordning

Samverkan kring digitala frågor är ett medel för att skapa nytta såväl för staden, Malmöborna, andra aktörer som för den egna verksamheten. För att realisera digitaliseringens möjligheter behöver äldreomsorgens behov och krav få en större tyngd i de kommungemensamma satsningarna.

Gemensamt arbete för effektivitet och kvalitet mot Malmöborna.

De tre socialnämnderna arbetar för att säkerställa en långsiktigt socialt hållbar utveckling i Malmö, vilket innebär att leverera verksamhet av god kvalitet till målgrupperna och att detta görs på ett effektivt sätt. Några av de mest utsatta Malmöborna har komplexa behov som innebär att de behöver stöd och hjälp från mer än en socialförvaltning. Det kan till exempel röra sig om äldre personer som har en psykisk funktionsnedsättning samtidigt med missbruks- och beroendeproblem.

Nämnderna har ett pågående arbete som syftar till att förbättra kvaliteten för de brukare som har behov av stöd från mer än en förvaltning. Målet är att berörda brukare och deras anhöriga ska få hjälp och stöd utifrån hela sin situation, där stödet är anpassat efter behovet. Genom att förbättra samverkan blir verksamheterna också bättre på att ge rätt insats i rätt tid och kan därmed undvika dyrare, akuta insatser. Det gemensamma arbetet syftar till att skapa en samverkanskultur med förtroende, tillit och förståelse för varandras arbete som grund, och där den enskildes bästa är i fokus.

Mer konkret arbetar nämnderna för att ta fram en överenskommelse för hur samverkan ska ske i gränsöverskridande ärenden samt hur insatser ska finansieras. Förhållningssätt, övergripande arbetsprocesser och mötesformer ska beskrivas och implementeras. Nämnderna kommer även att arbeta för att utveckla kunskapen om varandras verksamheter och ansvarsområden, samt tydliggöra hantering av anmälningar och kontaktvägar för Malmöborna och tjänstepersoner.

Ett fortsatt tätt och utvecklat samarbete mellan de tre nämnderna är av stor vikt framöver för att respektive nämnd ska kunna erbjuda Malmöboen en god service och ett gott stöd även där det inte framgår med tydlighet vilket reglemente behovet faller inom. Nämnden välkomnar stadskontorets översyn av nämndernas reglemente för att förtydliga ansvaret för målgrupperna samt i förhållande till den nya socialtjänstlagen och samsjuklighetsutredningen.

Ändamålsenliga och attraktiva lokaler är förutsättning för god vård och omsorg nu och framåt

Kostnaden för lokaler utgör en stor post i budgeten och arbetet med lokalförsörjningen är därför viktig ur effektiviseringsperspektiv. Lokalernas utformning ger förutsättningar för en kvalitativ vård och omsorg och en god arbetsmiljö. Nämnden arbetar löpande med att se över och planera för renoveringar, ombyggnationer och nybyggnationer. Arbetet förutsätter ett långtidsperspektiv som väger in behov utifrån befolkningsprognos, nuvarande och förväntade förändringar i uppdrag och krav på verksamheten. Detta gäller framförallt omställningen till nära vård som innebär att alltmer hälso- och sjukvård kommer att ges i hemmet. De särskilda boendena behöver därför planeras utifrån att medicinsk vård ska kunna genomföras i högre utsträckning. Attraktiva lokaler är också en förutsättning för att tillgodose de boendes önskemål samt en god och funktionell arbetsmiljö.

* Coronakommissionens första delbetänkande *Äldreomsorgen under pandemin* SOU 2020:80, sid 16

** Coronakommissionens andra delbetänkande *Sverige under pandemin* SOU 2021:89

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2023? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?

Nämnden har beskrivit att det under kommande år finns en rad olika utredningar och lagförslag som kommer att ha stor påverkan på nämnden och som tillsammans innebär relativt genomgripande förändringar. Parallellt tillkommer utmaningar kopplat till kompetensförsörjning och att den äldre befolkningen om några år förväntas börja öka i antal. Många av förändringarna, som till exempel arbetet med nära vård och en ny socialtjänstlag är utvecklings- och förändringsarbeten som löper över flera år. Nära vård förväntas vara fullt ut implementerad fram till 2027. Samtliga områden syftar till att förbättra och utveckla kvaliteten och effektiviteten, men vägen dit innebär ökade kostnader. De kommande åren kan sammanfattas som flerdimensionella och komplexa där nämnden inte själv har rådighet över alla delar som kommer att påverka utvecklingen.

Reformen en God och nära vård och utvecklingen utifrån Hälso- och sjukvårdsavtalet utgör en av de viktigare hörnstenarna i samarbetet mellan nämnden och Region Skåne kring den enskilde. Fler personer med omfattande och komplexa vårdbehov ska i större utsträckning få möjlighet att vårdas i hemmet. Arbetet med att utveckla den interna samverkan mellan avdelningarna och samverkan med Region Skånes slutenvård och primärvård fortlöper. Omställningen innebär andra eller ökade uppgifter inom vård- och omsorgsarbetet och ställer ökade krav på hela förvaltningen avseende bland annat kompetensutveckling, bemanning och planering. En utvärdering tillsammans med KEFU (Kommunalekonomisk Forskning och Utveckling) gällande de mobila vårdteamen visar bland annat att administrativa och andra insatser inom HSL-området ökar vid tiden för inskrivningen för att sedan plana ut.

En av många strategier för att möta Coronakommissionens slutsatser är att öka den grundläggande bemanningen för att kunna minska antalet timvikarier, öka kontinuiteten och för att frigöra tid för kompetensutveckling av samtliga yrkesgrupper. Detta är helt avgörande för att kunna möta kraven på kvalitet och utifrån lagstiftning.

Enligt Coronakommissionen måste arbetsgivarna förbättra förutsättningarna för ledarskap genom att se över ledningsstrukturer och organisering så att antalet medarbetare som en chef ansvarar för sänks väsentligt. Detta är ett pågående arbete där nämnden i de senaste nämndsbudgetarna avsatt medel för att varje år utöka med ytterligare några chefer. Nämnden har den lägsta ledartätheten i jämförelse med övriga stadens förvaltningar. 55% av cheferna har fler än 25 medarbetare och var femte chef har fler än 40 medarbetare. Omställningen kommer att pågå under flera år då, förutom att nämnden endast kan frigöra begränsat med budget varje år, detta är en omställning som påverkar verksamhetens organisering. Parallellt med detta finns behov av medel för att utveckla och förbättra de strukturella stöden för cheferna.

I januari 2022 gav nämnden förvaltningen i uppdrag att ta fram en planerad avveckling över tid av delade turer med en konsekvensbeskrivning av hur de utökade personalresurserna positivt kan fördelas i verksamheterna på ett meningsfullt sätt. Arbetet med att ta fram planen kommer att fortgå under våren.

Förvaltningen behöver genomföra lönestrukturella förflyttningar inom flera yrkesgrupper. Förvaltningens yrkesgrupper ligger generellt lågt lönemässigt både inom yrkeskategorier och jämfört med likvärdiga yrken enligt Malmö stads arbetsvärdering. Förflyttningar behövs ur flera perspektiv: för ökad jämställdhet, som en del i att säkerställa goda arbetsvillkor för medarbetare och för att bidra till en hållbar kompetensförsörjning där förvaltningen både kan behålla och rekrytera erfarna medarbetare. Cirka 80% av förvaltningens medarbetare bedöms tillhöra en yrkeskategori där lönestrukturell förflyttning behövs. Eftersom så många grupper omfattas av behovet kan nämnden inte göra detta inom ramen för den

generella löneökningskompensationen i kommunbidraget.

En annan stor utmaning för nämnden är att minska beroendet av inhyrd personal. För perioden januari till november 2021 stod bemanningssjuksköterskor för 18 procent av den arbetade tiden. Inledningsvis krävs utökade resurser för att utöka grundbemanningen vilket i förlängningen ska leda till minskade kostnader för inhyrd personal.

Införandet av välfärdsteknik pågår i förvaltningen. Införandet av nya tekniska lösningar är ett omfattande arbete som sträcker sig över flera år då det handlar om implementering av nya arbetssätt, ny teknik och i flera fall föregås av upphandlingar. Projekten innebär stora kostnader initialt under hela genomförandeperioden och eventuell ekonomisk effekthemtagning kommer först flera år senare. Införandet av välfärdsteknik innebär även stora krav på en supportorganisation alla dagar dygnet runt. Inom förvaltningen pågår ett arbete med att fastställa en treårig IT/digitaliseringsplan. Utmaningen är att prioritera ett antal områden för att minimera risken för att ett antal projekts tillämpningar och effekthemtagningar inte realiserar fullt ut. Arbete pågår med att ta fram en metod för att efter ett införande följa upp och mäta vilka effekter och vilken nytta som projektet genererade.

Antalet riktade statsbidrag inom vård- och omsorgsområdet har ökat markant. En del av dessa statsbidrag är hårt styrda i hur de får användas. Tillfälliga och riktade statsbidrag i denna omfattning riskerar att på sikt leda till underfinansierad verksamhet när dessa bidrag dras in. Statsbidragen försvårar även nämndens möjlighet till planering på längre sikt.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2022 (tkr)	Prognos 2023 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Säkerställa en god vård och omsorg och av äldre personer	Socialstyrelsen	95 000	90 000
En god och nära vård	Sveriges kommuner och regioner	25 000	20 000
Äldreomsorgslyftet	Socialstyrelsen	30 000	30 000
Motverka ensamhet bland äldre och för ökad kvalitet i vården och omsorgen om personer med demenssjukdom	Socialstyrelsen	14 000	0
Äldreomsorg - teknik, kvalitet och effektivitet med den äldre i fokus	Kammarkollegiet	4 125	0
Våld i nära relation	Socialstyrelsen	75	0
Öka specialistundersköterskekompetens inom vård och omsorg om äldre samt vård och omsorg om personer med demenssjukdom	Socialstyrelsen	500	500
Främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg	Socialstyrelsen	4 000	4 000
Prestationsbaserade medel till kommuner som utökat bemanningen av sjuksköterskor på särskilda boenden	Socialstyrelsen	???	???
Prestationsbaserade medel i syfte att minska andelen timanställningar inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre	Socialstyrelsen	0	0
Övriga bidrag			
Momsbidrag	Skatteverket	35 000	35 000
Varaktig vård (Nyanlända personer med uppehållstillstånd)	Migrationsverket	5 000	5 000
Investeringsbidrag	Staten/Länsstyrelsen	1 760	1 760
Övrigt		5 000	5 000
SUMMA BIDRAG		219 460	191 260

Säkerställa en god vård och omsorg om äldre personer

Statsbidrag för att säkerställa en god vård och omsorg om äldre personer. I budget 2021 budgeterades det generella statsbidraget kommuncentralt och medel fördelades till nämnden. I budget 2022 har nämndens kommunbidrag justerats med -65 mkr och istället är detta ett riktat statsbidrag som kan sökas av nämnden. I nämndsbudget 2022 har nämnden budgeterat med 65 mkr i riktat statsbidrag. För 2022 har Malmö stad tilldelats 97 606 tkr.

En god och nära vård

Statsbidraget för en god och nära vård bygger på en överenskommelse mellan regeringen och Sveriges kommuner och regioner (SKR). För 2022 har Malmö stad tilldelats 42 639 tkr. 2021 fick Malmö stad rekvrirera 42 782 tkr varav nämndens tilldelning var 27 840 tkr. Rimligtvis bör det finnas möjlighet att rekvrirera medel även 2023 då omställningsarbetet ska vara klart 2027.

Äldreomsorgslyftet

2021 hade Malmö stad möjlighet att avropa 83 668 tkr avseende Äldreomsorgslyftet. Av dessa medel använde nämnden 11 531 tkr. 2022 finns möjlighet att rekvirera 41 889 tkr. Nämnden prognostiserar att använda ca 30 000 tkr. Nytt för 2022 är att Äldreomsorgslyftet delvis finansieras med EU-medel. Satsningen ingår i Sveriges återhämtningsplan som är en del av EU:s initiativ för att motverka de negativa effekterna av coronapandemin och styrs av Faciliteten för återhämtning och resiliens. Äldreomsorgslyftet föreslås fortsätta fram till 2023.

Motverka ensamhet bland äldre och för ökad kvalitet i vården och omsorgen om personer med demenssjukdom

2021 fanns möjlighet för Malmö stad att rekvirera 15 007 tkr varav nämndens tilldelning var 14 258 tkr. 2020 fick nämnden en tilldelning på 16 604 tkr. Statsbidraget upphör 2023. 2022 har Malmö stad möjlighet att rekvirera 14 854 tkr.

Äldreomsorg - teknik, kvalitet och effektivitet med den äldre i fokus

Överenskommelsen mellan Regeringen och Sveriges kommuner och regioner avser en treårig överenskommelse för åren 2020-2022. För 2022 kan nämnden rekvirera 4 125 tkr.

Våld i nära relation

Socialstyrelsen har under åren 2020–2022 regeringens uppdrag att fördela medel till kommuner för att utveckla socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete mot våld i nära relationer, sexuellt våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt för att stödja arbete med vuxna och barn i prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Under 2021 erhöll Malmö stad 1 517 tkr varav nämnden erhöll 230 tkr. För 2022 planerar nämnden aktiviteter för 75 tkr.

Öka specialistundersköterskekompetens inom vård och omsorg om äldre samt vård och omsorg om personer med demenssjukdom

Syftet med statsbidraget är att göra det möjligt för fler undersköterskor att via yrkeshögskolan utbilda sig till specialistundersköterskor med fokus på äldreomsorg och demensvård. För 2022 har Malmö stad möjlighet att rekvirera 536 tkr.

Främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg (tidigare Återhämtningsbonus)

Syftet med bidraget är att stärka förutsättningarna för ett hållbart arbetsliv för personal inom hälso- och sjukvårdsverksamheten samt personal inom socialtjänstverksamheten avseende omsorg om äldre personer. Nytt för 2022 är att kommunerna kan söka specifikt för projekt som leder till att minska eller ta bort delade turer inom äldreomsorgen. 2021 rekvirerade nämnden 2 363 tkr. För 2022 och 2023 är bedömningen att nämnden kan rekvirera 4 000 tkr per år exklusive delen för delade turer. För delade turer finns i dagsläget ingen prognos på hur mycket nämnden kommer att ansöka om och hur stor del av denna ansökan som prognostiseras bli beviljad.

Prestationsbaserade medel till kommuner som utökat bemanningen av sjuksköterskor på särskilda boenden

Syftet med bidraget är att ge kommunerna incitament att öka sjuksköterskebemanningen och den medicinska kompetensen inom äldreomsorgen. 2021 års medel får kommunerna fritt använda 2022 och 2023. Nämndens bedömning är att Malmö stad uppfyller ett av de tre kriterierna för att få ta del av dessa medel. Dock är det inte möjligt att göra en bedömning vilket belopp det innebär. Malmö stad har enligt fördelningsnyckeln tilldelats möjlighet att rekvirera 26 199 tkr om alla tre kriterier uppfylls. Socialstyrelsen kommer att kontrollera alla deltagande kommuners prestationer och bedöma vilket alternativt vilka villkor som är uppfyllda. Medel omfördelas därefter till deltagande kommuner som också uppfyllt villkor för bidraget. Vid en eventuell omfördelning kan en kommun maximalt tilldelas tre gånger det belopp som man tilldelats i fördelningsnyckeln.

Prestationsbaserade medel i syfte att minska andelen timanställningar inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre

Syftet med bidraget är att ge kommunerna incitament att minska andelen timanställningar inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre för att stärka kvaliteten och öka tryggheten inom äldreomsorgen. 2021 års medel får kommunerna fritt använda 2022 och 2023. 2021 uppfyller inte Malmö stad kriterierna för statsbidraget vilket innebär att det inte blir någon statsbidragsintäkt 2022.

Begäran om investeringsram

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2023 samt plan för 2024-2028 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Diverse inventarier/lokal-anpassningar	30 000	30 000	30 000	40 000	30 000	40 000
Summa investeringsram	30 000	30 000	30 000	40 000	30 000	40 000

För 2023 begär nämnden en investeringsram om 30 000 tkr. I investeringsramen finns investeringar avseende lokalanpassningar, diverse inventarier samt investeringar till följd av digitalisering och välfärdsteknologi.

2026 och 2028 planeras för uppstart av ett nytt särskilt boende per år.

Budgetskrivelse 2023

Kommunstyrelsen

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	5
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	10
Kommunbidrag	13
Riktade statsbidrag och övriga bidrag	15
Begäran om investeringsram.....	16
Investeringsram.....	16

Sammanfattning

Malmö har sedan början av 1990-talet varit Sveriges snabbast växande storstad. Malmö har nu passerat 350 000 invånare. Även framöver förväntas Malmös befolkning växa, om än i en något lägre takt än vad staden växte med åren innan pandemin. En så stark befolkningsutveckling innebär stora möjligheter, men också utmaningar. För att möta dessa utmaningar leder kommunstyrelsen stadens arbete med att främja hållbar och inkluderande tillväxt genom att agera lokalt och genom att tillvarata stadens intressen i internationella, gränsregionala, nationella och regionala samarbeten.

Som ett led i att främja hållbar och inkluderande tillväxt i Malmö har Tillväxtkommissionen för ett inkluderande och hållbart Malmö inrättats på kommunstyrelsens uppdrag. Tillväxtkommissionen avslutar sitt arbete under 2022. Kommunstyrelsen följer kommissionens arbete och förbereder sig och övriga delar av stadens organisation för att ta emot de rekommendationer som kommissionen lämnar.

Kommunstyrelsen kommer fortsätta arbetet med att skapa förutsättningar för och hålla ihop stadens arbete med att integrera långsiktigheten i Agenda 2030.

Tillsammans med Polisen och andra myndigheter har Malmö stad kraftsamlat för att trycka tillbaka brottsligheten de senaste åren. I Polisens senaste trygghetsmätning från 2021 finns det signaler om ökad trygghet och färre som utsätts för brott. I flera fall de bästa siffrorna på 20 år. Samverkan mellan Polisen, Malmö stad, andra myndigheter, näringsliv och medborgare är en framgångsfaktor. Ordningsvakterna på Möllevångstorget som startade i juni 2021 har haft en positiv utveckling och arbete med att etablera samverkanslokal på Möllan fortsätter. Även om antalet skjutningar och mord i Malmö har minskat ska arbetet mot organiserad brottslighet och gängkriminalitet fortsätta att vara högt prioriterat. Den framgångsrika satsningen Sluta skjut, som Malmö stad driver med bland annat polisen, Kriminalvården och Brottsförebyggande rådet, ska fortsätta med målet att ytterligare minska och förebygga dödligt och grovt våld.

Malmö stads satsning för universell prevention, CTC (communities that care), förväntas implementeras i hela staden under 2022-2023. Stadskontoret kommer fortsatt ha en ledande och samordnande roll i arbetet. Detta inkluderar såväl metodstöd som stöd vid införandet av nya program för universell prevention. Implementering i hela staden kommer medföra en ökad arbetsbelastning. CTC är troligen ett sätt att lösa stora delar av det brottsförebyggande ansvar kommunerna förväntas få ta över enligt utredningen "Kommuner mot brott" (SOU 2021:49). Utredningens förslag är planerade att omsättas i ny lagstiftning från och med 1 januari 2023.

Vid stadskontoret pågår för närvarande en översyn av organiseringen av vissa verksamheter och en organisationsförändring är förestående. Syftet med förändringen är att förbättra och knyta samman arbetet med måluppföljning, verksamhetsuppföljning och ekonomisk uppföljning. Syftet är vidare att förstärka arbetet med trygghets-, säkerhets- och beredskapsfrågor genom att föra dessa tillbaka i en gemensam organisation. Därutöver finns fler frågor som behöver belysas i och med omorganisationen, så som arbetet med till exempel hållbarhetsfrågor, rättighetsfrågor och analyser.

För att hantera pandemin på bästa sätt inrättade Malmö stad under ledning av stadskontoret ett så kallat förstärkt ledningsstöd för att underlätta samordning och snabba beslut i staden. I Malmös pandemihantering har samarbete och samverkan mellan förvaltningarna varit en framgångsfaktor. Pandemin har även satt ljus på vikten av goda samarbeten och samverkan mellan kommunen och andra regionala aktörer. Kommunstyrelsen och stadskontoret kommer fortsätta arbeta för att stärka samverkan både internt, lokalt och regionalt.

De digitala kliv som kommunen och stadskontoret tagit i samband med och delvis med anledning av pandemin kommer tas till vara och förstärkas både i den dagliga verksamheten och i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Pandemin har drabbat näringslivet, men i synnerhet besöksnäringen mycket hårt. Tydliga insatser och

åtgärder krävs när samhället ska öppnas upp för att möjliggöra en hållbar och innovativ återstart. Gemensamma trygghetsskapande insatser krävs för att återuppbygga förtroendet gentemot event-, mötes- och hotellbesökaren.

Rysslands invasion av Ukraina kan förväntas ha påverkan på Sverige och Malmö stad utifrån framför allt:

- högre energi- och livsmedelskostnader och därigenom ökad inflation och räntekostnader
- ökat flyktingmottagande
- försämrat säkerhetspolitiskt läge

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2023 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Rysslands invasion av Ukraina

Rysslands invasion av Ukraina kan förväntas ha påverkan på Sverige och Malmö stad utifrån framför allt:

- högre energi- och livsmedelskostnader och därigenom ökad inflation och räntekostnader
- ökat flyktmottagande
- försämrat säkerhetspolitiskt läge

En direkt följd av kriget och de sanktioner som riktats mot Ryssland är att priserna på olja, gas och kol stigit kraftigt, vilket också lett till generellt högre energipriser. Detta påverkar framför allt företag med stora energibehov. Vissa branscher med specialimport från Ryssland kan förväntas påverkas kraftigt.

Till följd av högre energipriser och minskad import av vissa livsmedel och konstgödsel förväntas också livsmedelspriserna stiga. Högre priser på energi och livsmedel är inflationsdrivande vilket redan påverkat de långa räntorna som är på väg uppåt och inflationstrycket skulle kunna leda till att Riksbanken tvingas höja reporäntan tidigare än vad som aviserats.

Malmö liksom övriga Sverige kan förväntas få ett ökat flyktmottagande till följd av konflikten, men i dagsläget går det inte att förutsäga i vilken omfattning. UNHCR räknar i dagsläget med att cirka 4 miljoner ukrainare kommer att fly från Ukraina. EU:s medlemsstater har beslutat om att aktivera massflyktsdirektivet. Det innebär att flyende från Ukraina kan få omedelbart skydd i Sverige och ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Detta ger den flyende möjlighet att få hjälp med boende, rätt att arbeta, rätt att söka grundläggande vård, rätt till skolgång för barn och visst ekonomiskt bistånd.

Rysslands invasion av Ukraina förändrar också det säkerhetspolitiska läget för Sverige liksom övriga Europa. Försvarsmakten beskriver hotbilden mot Sverige som bred och komplex och är i dag samtidigt politisk, ekonomisk och militär. Exempel på möjliga konsekvenser är informationspåverkan, cyberattacker och störningar i försörjning av varor och tjänster.

Kommunalt ansvar för brottsförebyggande arbete

Staten har i utredningen "Kommuner mot brott" (SOU 2021:49), föreslagit vilket ansvar kommunerna bör ges för det brottsförebyggande arbetet. Utredningen föreslår en ny lag för brottsförebyggande arbete i kommuner och beskriver hur ett lagstadgat kommunalt ansvar för det brottsförebyggande arbetet bör utformas. Det utökade kommunala ansvaret skulle enligt utredningen bland annat innebära att kommunerna ska kartlägga och analysera brottsligheten inom sina geografiska områden och ta ställning till behovet av brottsförebyggande åtgärder. Kommunerna föreslås även ta ansvar för samordningen av det brottsförebyggande arbetet samt inrätta en funktion som bland annat stödjer kommunens arbete internt och utgör en kontaktyta mot externa aktörer. Utredaren föreslår även att Brottsförebyggande rådet (Brå) ska analysera kommunernas behov av stöd med anledning av uppgifterna i lagen samt att länsstyrelserna förstärker sitt stöd till kommunerna inom ramen för deras befintliga brottsförebyggande uppdrag.

Kommunstyrelsen har ett ansvar för att leda och samordna det övergripande trygghetsarbetet i staden. Det är av vikt att kommunstyrelsen planerar för anpassning till den nya lagstiftningen, vilken är föreslagen att träda i kraft den 1 januari 2023.

Utredning om en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner

Slutbetänkandet "En god kommunal hushållning" (SOU 2021:75) överlämnades till regeringen den 22 september 2021 och har remissbehandlats. Utredningen skulle bedöma om nuvarande regelverk för

ekonomisk förvaltning i kommunallagen utgör en bra grund för en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner.

Utredningen bedömer att det nuvarande regelverket i huvudsak har fungerat väl, men att det behövs förändringar på ett antal punkter, bland annat för att stärka långsiktigheten i den ekonomiska planeringen och att minska möjligheterna att skjuta upp nödvändiga anpassningsåtgärder när ekonomin är i dåligt skick. Utredningen föreslår bland annat att:

- Kommuner och regioner ska ta fram ett tioårigt, rullande program för en god kommunal hushållning. Programmet ska innehålla mål och riktlinjer för hur god kommunal hushållning ska uppnås.
- Kraven på budgeten skärps för att den ska bli ett mer effektivt instrument i styrningen och för att den också tydligt ska kopplas till inriktningen i det tioåriga programmet. En samlad bedömning ska även göras av den kommunala koncernens ekonomi.
- Kraven på uppföljning genom delårsrapporten förenklas och tidigareläggs, men kraven på att vidta åtgärder vid avvikelser föreslås skärpas.

Om förslagen i utredningen blir tillägg i kommunallagen kommer det innebära behov av anpassning och utveckling av Malmö stads budget- och uppföljningsprocess.

Förändringar i pensionssystemet

Den 1 januari 2023 går kommuner och regioner från ett förmånsbestämt till avgiftsbestämt pensionssystem. Pensionsavsättningarna höjs samtidigt som arbetsgivarna får ökade möjligheter att förutse uppkomna pensionskostnader.

Omställning och kompetenshöjande insatser

Omställningsavtalet KOM-KR träder i kraft den 1 oktober 2022 och gäller samtliga medarbetare i kommuner och regioner. Det nya omställningsavtalet omfattar möjligheter till omställning och kompetensutveckling.

Satsningar på arbetsmiljö och friskfaktorer

Den nationella partsgemensamma avsiktsförklaringen för friskare arbetsplatser behöver omsättas utifrån Malmö stads förutsättningar och utmaningar. Överenskommelsen innebär att parterna kommit överens om att utveckla stödet för att förebygga arbetsmiljörisker och främja hälsa i kommuner och kommunala företag. Satsningen består av tre delar: en kunskapsatsning på friskfaktorer, ett utvecklat stöd för samverkan samt uppföljning av arbetsmiljöarbetet under pandemin.

Ökat antal remisser och utredningar

Antal remisser som kommer till kommunstyrelsen från olika myndigheter ökar i både antal och komplexitet. Antalet departementsrådsremisser har ökat kraftigt de senaste två åren. 2019 inkom 63 departementsrådsremisser till kommunstyrelsen. 2020 inkom 96 stycken och under 2021 har antalet inkomna departementsrådsremisser ökat till 135 stycken. I takt med att större infrastruktursatsningar som berör Malmö med omnejd fortskrider kommer flera utredningar behöva genomföras. För att möta kommande klimatförändringar kommer också resurser behövas för att utreda och hantera kustskydd och resiliens.

Covid19-pandemin

För att hantera pandemin på bästa sätt inrättade Malmö stad under ledning av stadskontoret ett så kallat förstärkt ledningsstöd för att underlätta samordning och snabba beslut i staden. I Malmös pandemihantering har samarbete och samverkan mellan förvaltningarna varit en framgångsfaktor. Pandemin har även satt ljus på vikten av goda samarbeten och samverkan mellan kommunen och andra regionala aktörer. Kommunstyrelsen och stadskontoret kommer fortsätta arbeta för att stärka samverkan både internt, lokalt och regionalt.

De digitala kliv som kommunen och stadskontoret tagit i samband med och delvis med anledning av pandemin kommer tas till vara och förstärkas både i den dagliga verksamheten och i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Pandemin har drabbat näringslivet, men i synnerhet besöksnäringen mycket hårt. Tydliga insatser och

åtgärder krävs när samhället ska öppnas upp för att möjliggöra en hållbar och innovativ återstart. Gemensamma trygghetsskapande insatser krävs för att återuppbygga förtroendet gentemot event-, mötes- och hotellbesökaren.

Kompetensförsörjning och utveckling av förändrade arbetssätt

Malmö stad står likt offentlig sektor generellt, inför omfattande utmaningar i kompetensförsörjning. Den demografiska utmaningen, att antalet barn och äldre ökar i högre takt än vuxna i arbetsför ålder bidrar till att det blir allt svårare att rekrytera rätt kompetens till stadens verksamheter och det finns risk för kompetensbrist inom flera områden i offentlig sektor.

Samtidigt har Malmö en relativt ung befolkning. Det finns också många Malmöbor i arbetsför ålder som idag saknar arbete. Båda dessa faktorer innebär att Malmö har bättre förutsättningar att klara kompetensförsörjningen framöver än många andra kommuner. Avgörande för att lyckas är fortsatta satsningar på det livslånga lärandet så att både barn och vuxna får den utbildning och det stöd som krävs för att de ska kunna ta del av framtidens arbetsmarknad.

Staden växer - att främja hållbar och inkluderande tillväxt

Malmö har sedan början av 1990-talet varit Sveriges snabbast växande storstad. Under pandemiåret 2020 var Malmö även den kommun som fick flest nya invånare i hela Sverige. Malmö har nu passerat 350 000 invånare. Även framöver förväntas Malmös befolkning växa, om än i en något lägre takt än vad staden växte med åren innan pandemin. En så stark befolkningsutveckling innebär stora möjligheter, men också utmaningar. För att möta dessa utmaningar leder kommunstyrelsen stadens arbete med att främja hållbar och inkluderande tillväxt genom att agera lokalt och genom att tillvarata stadens intressen i internationella, gränsregionala, nationella och regionala samarbeten.

Som ett led i att främja hållbar och inkluderande tillväxt i Malmö har Tillväxtkommissionen för ett inkluderande och hållbart Malmö inrättats på kommunstyrelsens uppdrag. Tillväxtkommissionen avslutar sitt arbete under 2022. Kommunstyrelsen följer kommissionens arbete och förbereder sig och övriga delar av stadens organisation för att ta emot de rekommendationer som kommissionen lämnar.

Kommunstyrelsen kommer fortsätta arbetet med att skapa förutsättningar för och hålla ihop stadens arbete med att integrera långsiktigheten i Agenda 2030.

Malmö i det regionala sammanhanget

Malmö är en snabbt växande storstad i en gränsöverskridande region som allt mer tar form med etablerandet av en fast förbindelse med Tyskland över Fehmarn Bält och planeringen av en Öresundsmetro till Danmark. I takt med att Malmö växer krävs också ökad samverkan med andra aktörer inom den svenska delen av regionen. Malmö stad som organisation är en viktig aktör i de regionala samarbetena och i de stora infrastruktursatsningarna.

Under 2023 fortsätter kommunstyrelsen sitt arbete i det nya regionala sammanhanget med särskilt fokus på infrastruktur- och arbetsmarknadsområdena. Inom infrastrukturuområdet har kommunstyrelsen fortsatt starkt fokus på att få till stånd en statlig utredning om Öresundsmetron, liksom att säkerställa att de ökade godsflödena som väntas komma av Fehmarn Bält-förbindelsen sker på ett hållbart sätt och bidrar till tillväxt och sysselsättning i Malmö.

Malmö har de senaste decennierna genomgått en genomgripande förändring inom näringslivet där staden i dag präglas av kunskapsintensiva verksamheter så som företagstjänster, vård och utbildning samt handel. De arbetstillfällen som kommit till har inte i tillräckligt hög grad motsvarat de kompetenser som Malmöborna har. Kommunstyrelsen kommer tillsammans med övriga berörda nämnder att fortsätta utveckla etableringsarbetet. Fler företag som erbjuder arbetstillfällen som matchar Malmöbor som i dag står utanför arbetsmarknaden behöver etableras inom Malmös arbetsmarknadsregion.

Staten har ansvaret för den nationella arbetsmarknadspolitiken. Kommunstyrelsen har som en del av uppdraget att leda, samordna och ha uppsikt över stadens strategiska arbetsmarknadspolitik att tillsammans med andra relevanta aktörer, så som exempelvis statliga myndigheter inom arbetsmarknads- och utbildningsområdet, skapa de rätta förutsättningarna för en inkluderande arbetsmarknadsregion. Inom

arbetsmarknadsområdet behövs en fortsatt kraftansträngning i alla delar av stadens organisation för att möjliggöra en integrerad arbetsmarknad och ta vara på de möjligheter som finns i regionen som skulle kunna bidra positivt till att fler Malmöbor kommer i arbete. Att bygga vidare på de initiativ som tagits av arbetsmarknadens aktörer på ömse sidor Öresund är prioriterat liksom att fördjupa ett gemensamt arbete kring yrkesutbildning för att lösa dagens matchningsutmaningar.

Mänskliga rättigheter och hållbar utveckling

Ett nytt styrdokument för mänskliga rättigheter med fokus på jämlikhet, jämställdhet och barnets rättigheter har tagits fram och är under politisk beredning för beslut i kommunfullmäktige under 2022. Kommunstyrelsen och därmed stadskontoret förväntas få en något förändrad roll. Det kommer dock finnas behov av att stödja nämnder och förvaltningar i implementeringen av det nya styrdokumentet och att fortsätta utveckla uppföljning och analys av hur Malmöbornas rättigheter tillgodoses.

Cities Changing Diabetes

Staden kraftsamlar bakom Cities Changing Diabetes, ett program som möjliggör för städer att kartlägga och sätta in åtgärder mot sin urbana diabetesutmaning. I ett unikt samarbete med Region Skåne, Malmö universitet och läkemedelsföretaget Novo Nordisk har staden identifierat tre fokusområden. Dessa är att förebygga övervikt bland barn, att förebygga fetma och typ 2-diabetes bland vuxna samt att reducera komplikationer bland personer med redan diagnostiserad typ 2-diabetes. Nu implementeras interventioner och samarbeten som staden har arbetat fram tillsammans med berörda aktörer.

Arbete mot brott och oegentligheter i välfärden

Korruption, fusk och oegentligheter i välfärden påverkar förtroendet för välfärdssystemet och demokratin. Brott mot och oegentligheter i välfärden är fortsatt en utmaning för hela den offentliga sektorn. Det har identifierats av Sveriges kommuner och regioner som en av de tio viktigaste trenderna som påverkar det kommunala uppdraget. Kommunstyrelsen bedriver tillsammans med övriga nämnder och bolag liksom med statliga myndigheter och aktörer i civilsamhället ett koordinerat arbete mot brott och oegentligheter i välfärden. För kommunens interna arbete har kommunstyrelsen antagit en handlingsplan som har det övergripande målet att förebygga, upptäcka och åtgärda brott och oegentligheter inom välfärdssystemet.

Kommunstyrelsen och stadskontoret kommer fortsatt samordna utvecklingen av stadens arbete mot välfärdsbrott. Erfarenheterna hittills är att det har funnits och kommer fortsatt finnas behov av att införa såväl nya arbetsmetoder som verktyg för att motverka brott och oegentligheter i välfärden. Utvecklingsarbetet kommer därför troligen leda till förändrade arbetssätt som behöver implementeras för att nå en långsiktighet i arbetet.

Stadens inköpsverksamhet

I enlighet med handlingsplanen ”Att förebygga och hantera ekonomisk brottslighet och oegentligheter i välfärden” pågår ett antal åtgärder för att stärka stadens inköpsverksamhet. Genom en förbättrad inköpsverksamhet kan också den politiska styrningen stärkas och synergier tillvaratas. Fler kommungemensamma inköpsavtal och ökad kunskap om hur inköp ska genomföras ger möjlighet till kostnadsbesparingar och att staden köper produkter/tjänster med god kvalitet som bidrar till en hållbar utveckling.

Förutom att förbättra analysmetoderna för att kunna följa upp och ha kontroll över inköpen har en vägledning för att öka möjligheten att genomföra inköp i e-handelssystemet tagits fram. För att underlätta kontroller av leverantörer tas ett stödssystem för leverantörsgranskning fram. Inriktningen är också att upphandla och implementera en avtalsdatabas, för att det ska vara enkelt att hitta de inköpsavtal som staden tecknat avtal med. En avgörande faktor för att stadens inköpsorganisation ska vara robust och kvalitetssäkrad är att krav ställs på rätt kunskap och kompetens hos de som genomför beställningar och/eller gör direktupphandlingar. Detta kräver i sin tur att en stödstruktur skapas, så att certifiering och support kan ske löpande.

Trygghet i Malmö

Tillsammans med Polisen och andra myndigheter har Malmö stad kraftsamlat för att trycka tillbaka brottsligheten de senaste åren. Även om antalet skjutningar och mord i Malmö har minskat ska arbetet mot organiserad brottslighet och gängkriminalitet fortsätta att vara högt prioriterat. Den framgångsrika

satsningen Sluta skjut, som Malmö stad driver med bland annat polisen, Kriminalvården och Brottsförebyggande rådet, ska fortsätta med målet att ytterligare minska och förebygga dödligt och grovt våld.

I Polisens senaste trygghetsmätning från 2021 finns det signaler om ökad trygghet och färre som utsätts för brott. I flera fall de bästa siffrorna på 20 år. Samverkan mellan Polisen, Malmö stad, andra myndigheter, näringsliv och medborgare är en framgångsfaktor. Ordningsvakterna på Möllevångstorget som startade i juni 2021 har haft en positiv utveckling och arbete med att etablera samverkanslokal på Möllan fortsätter.

Malmö stads satsning för universell prevention, CTC (communities that care), förväntas implementeras i hela staden under 2022-2023. Stadskontoret kommer fortsatt ha en ledande och samordnande roll i arbetet. Detta inkluderar såväl metodstöd som stöd vid införandet av nya program för universell prevention. Implementering i hela staden kommer medföra en ökad arbetsbelastning. CTC är troligen ett sätt att lösa stora delar av det brottsförebyggande ansvar kommunerna förväntas få ta över enligt förslagen i utredningen ”Kommuner mot brott” (SOU 2021:49).

Lokal utveckling

Malmö stads organisation förändrades i två steg, 2013 och 2017, från en geografisk organisering med stadsdelsnämnder/stadsområdesnämnder till en renodlad facknämndsorganisation. I en facknämndsorganisation finns ökade möjligheter att inom nämndens ansvarsområde organisera verksamheten optimalt och styra resurser inom organisationen på ett sätt som ger förutsättningar för god kvalitet och likabehandling av medborgare.

I facknämndsorganisationen finns ett behov av en samordning av förvaltningarnas och bolagens insatser utifrån ett geografiskt perspektiv. Ett mer samordnat lokalt utvecklingsarbete ger också en ökad tydlighet mot samarbetspartners och är en viktig förutsättning för att insatser från kommun, andra myndigheter, civilsamhälle och näringsliv ska samverka och leda till ökad trygghet och delaktighet och en minskad segregation i staden.

Stadskontoret kommer under 2022 att ta fram förslag på hur det lokala utvecklingsarbetet skulle kunna samordnas och organiseras för att därefter gå in i en implementeringsfas som också berör 2023. Det finns goda förutsättningar för att samordna arbetet med lokal utveckling med den lokala organisation som finns för att bedriva trygghetsarbetet inom CTC.

Ny struktur för evenemangssamordning

Besöksnäringen har vuxit sig stark i Malmö, den bidrar till ökad sysselsättning och till att göra Malmö till en mer attraktiv stad. Kommunstyrelsen ansvarar för att implementera en ny struktur för evenemangssamordning för förvaltningsgemensamt evenemangsarbete. I uppdraget ligger också nytt huvudmannaskap i fråga om stöd till vissa evenemang, som för kommunstyrelsens del innebär att arrangörer för lokala och regionala evenemang ställer fråga om samarbete och stöd till relevant facknämnd. Kommunstyrelsens roll i den nya strukturen riktas tydligare mot märkes- och megaevenemangen och ansvarar för den övergripande samordningen via en styrgrupp för attraktivitet med tillhörande arbetsgrupp, vilka består av representanter från berörda förvaltningar. Kommunstyrelsens samordningsansvar innebär att leda det förvaltningsgemensamma arbetet med att värva och skapa en evenemangsportfölj över tid som stärker Malmös varumärke och bidrar till måluppfyllelse.

Kulturhuvudstadsåret

Under 2021 genomfördes en förstudie kring en eventuell kandidatur för Malmö som Europas kulturhuvudstad år 2029. Kommunstyrelsen beslutade i december 2021 att ge ett fortsatt utredningsuppdrag för att fördjupa utredningen. Detta arbete pågår under 2022 och kommer att presenteras kommunstyrelsen under tredje kvartalet 2022 inför ett slutligt ställningstagande om en eventuell kandidatur

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Malmö stad står inför ekonomiska utmaningar och därför är det grundläggande att de gemensamma resurserna används så effektivt som möjligt för att hantera stadens utmaningar. Effektiviseringar och tydliggjorda prioriteringar, förändrade arbetssätt samt stärkning av kostnadskontroll möjliggör fortsatt kvalitet i verksamhet. Ett sammanhållet, proaktivt, effektivt och lärande stadskontor med ett flexibelt och utforskande arbetssätt ska skapa förutsättningar för stadens övriga verksamheter.

Kommunstyrelsen behöver precis som alla andra nämnder fokusera på att effektivisera den egna verksamheten. Det handlar framför allt om att göra omprioriteringar så att nya uppdrag och utvecklingsarbete i första hand kan hanteras med befintliga resurser.

Kommunstyrelsen har också en viktig roll att leda och samordna nämnderna inom olika områden och ta fram förslag på förändringar som innebär effektivitetsvinster i hela organisationen.

Kommunstyrelsen ansvarar för att främja en långsiktigt hållbar utveckling i Malmö stad. Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar för att stödja nämndernas och förvaltningarnas arbete i ett helhetsperspektiv. Detta innebär även arbetet med barnrätt, jämställdhet och antidiskriminering, där Malmö stad har höga ambitioner. Dessa perspektiv ska beaktas i alla stadens politiska beslut och genomsyra all kommunal verksamhet.

Malmö stad som attraktiv arbetsgivare

Kommunstyrelsen ansvarar för att leda, samordna och ha uppsikt över Malmö stads HR-arbete. Tillsammans med HR-avdelningarna på förvaltningarna arbetar stadskontoret för att Malmö stad ska utvecklas till att bli en ännu mer attraktiv arbetsgivare som upplevs som sammanhållen och likvärdig av alla medarbetare i Malmö stad. I det stadsövergripande arbetet att uppnå detta finns det tre HR-strategiska fokusområden:

- Framtidens arbetsplats-arbetsgivare
- Tillit som ledningsfilosofi
- Digitalisering som strategi för att skapa kvalitet och effektivitet inom HR-området

Fokusområdet *Framtidens arbetsplats* har under 2021 tillsammans med förvaltningarna utforskats och problematiserats kring vad organisationen ser som en möjlig framtida arbetsplats i ljuset av nuvarande struktur, kompetens, styrning, villkor, avtal, arbetssätt etcetera. Slutsatsen är sammanfattningsvis att framtidens arbetsplats är diversifierad med uppdraget i fokus och hög förändringstakt. Det finns en stor potential och också utmaningar. Kommunstyrelsen fortsätter att genom stadskontoret leda arbetet med att utveckla framtidens arbetsplats i Malmö stad med utgångspunkt i HR-området och lokalförsörjning. Pandemins inverkan beaktas i arbetet.

En grundsten i den tillitsbaserade styrningen och ledningen är att fokusera på grunduppdraget samtidigt som hänsyn tas till helheten. Respektive nämnd har ansvar för sitt grunduppdrag medan en viktig uppgift för kommunstyrelsen är att bidra med helhetssynen till organisationen. Kommunstyrelsen ska tillsammans med nämnderna utveckla och under inledningen av nästkommande mandatperiod implementera en gemensam syn på styrning med grunduppdrag – en styrmodell för grunduppdrag. Arbetet med att utveckla kommunstyrelsens uppsikt över kommunens angelägenheter behöver också fortsätta och efterhand anpassas vartefter sätten att styra den kommunala verksamheten förändras.

Pågående arbete med att utveckla kommunstyrelsens och stadskontorets roll att leda, samordna och ha uppsikt över kommunens angelägenheter genomsyras av förhållningssättet tillitsbaserad styrning. Alla i organisationen Malmö stad har ett ansvar för att verka för att stimulera samverkan och helhetsperspektiv och bygga tillitsfulla relationer.

Visselblåsarfunktion

Kommunanställda har grundlagsskyddad rätt att under anonymitet lämna upplysningar till media i vilket ämne som helst, till exempel missförhållanden på arbetsplatsen. Det finns också förbud mot att forska eller söka efter källa. Det innebär att arbetsgivaren inte får undersöka de anställdas kontakter med massmedier. Under 2022 kommer ett nytt internt system införas, i enlighet med visselblåsarlagen, som ska göra det enklare att anmäla missförhållanden.

Bolagsstyrning

I kommunstyrelsens uppdrag att leda, samordna och ha uppsikt över kommunens verksamheter berörs de bolag som ingår i kommunkoncernen. Stadskontoret ser under 2022 över hur förvaltningen ska arbeta med bolagsfrågor framåt. Hur verksamheten ska organiseras kommer att klargöras under 2022 och verkställas under 2023. Inom ramen för kommunstyrelsens uppsiktsplikt ser stadskontoret behov av fortsatt utveckling av bolagens rapportering. Under 2022 kommer bolagen och kommunalförbunden att få tillgång till kommunikationsplattformen, Komin. Information riktad till bolag och kommunalförbund ska tas fram och struktureras på lämpligt sätt. Under våren 2023 planeras styrelseutbildning för de kommunala bolagen.

Strategisk lokalplanering

Arbetet med att säkra stadens lokalförsörjning fortsätter. Ett förslag till policy, lokalanskaffningsprocess och internhyresmodell är på remiss hos nämnderna. Planeringen är att beslut fattas under våren 2022 i kommunfullmäktige. Därefter ska de nya principerna implementeras. Vid sidan av detta pågår även andra utvecklingsarbeten. Arbetet sker i nära samarbete med serviceförvaltningen, som har det operativa ansvaret för stadens lokalförsörjning, men även med övriga förvaltningar och då främst genom stadens beredningsgrupp för strategisk lokalförsörjning. En tydligare styrning, ökade krav på samarbete mellan nämnder, ett ökat fokus på de tidiga skedena i lokalplaneringen samt förbättrade beslutsunderlag kommer ge bättre kontroll, ett effektivare lokalutnyttjande och på sikt lägre lokalkostnader.

Strategisk inköpsverksamhet

Stadskontoret fortsätter sitt arbete med strategisk inköpsverksamhet. Uppdraget har som grund att öka kunskapen bland medarbetare som gör inköp och att skapa de stödjande strukturer som behövs för att inköp ska kvalitetssäkras. Åtgärderna förväntas öka graden av avtalstrohet och följsamhet mot upphandlingslagstiftning. Uppdraget förväntas också bidra till kostnadsbesparingar och att inköp inte sker från oseriösa aktörer. Åtgärderna innebär också en förbättring av den uppsikt som bedrivs av kommunstyrelsen och stadskontoret avseende inköp som sker i staden.

Ny mandatperiod efter valet 2022

Kommunstyrelsen och stadskontoret går under 2023 in i en fas efter valet där strukturer och beslut behöver anpassas inför den nya mandatperioden. Kommunstyrelsen har uppdraget att leda och samordna arbetet med stadens modell för styrning, ledning och utveckling med mål. En del i detta är att utveckla stadens samordnade styrning där kommunstyrelsen tillsammans med nämnder och bolag gör gemensamma prioriteringar och utvecklar strategier för ett hållbart Malmö. Fokus bör ligga på att utveckla kommunstyrelsens samordnande roll i att främja stadens måluppfyllnad och att i inledningen av nästkommande mandatperiod implementera eventuella förändringar i modellen.

Flytt och samlokalisering av verksamhet

Kommunstyrelsens och stadskontorets verksamhet bedrivs idag på flera adresser, vilket försvårar utvecklandet av gemensamma verksamhetsöverskridande processer, samordning och samarbeten. Därför har initiativ tagits för att flytta kommunstyrelsens kommunalrådsavdelning och stadskontorets samlade verksamhet till Rådhusets och Malmö tingsrätts nuvarande lokaler efter det att tingsrätten har flyttat till en ny domstolsbyggnad. En flytt kan preliminärt bli aktuell först i mitten av 2025. Kommunstyrelsen ser emellertid löpande över förutsättningarna för att optimera den egna lokalanvändningen.

När kommunstyrelsen och stadskontoret flyttar, frigörs lokaler i stadshuset. Detta skapar förutsättningar för andra förvaltningar att samla sina verksamheter i huset, vilket bedöms som positivt för stadens samlade lokalhantering. Malmö stad äger den fastighet till vilken en flytt är aktuell. Ett optimerat nyttjande av befintliga kommunalägda verksamhetslokaler är ekonomiskt fördelaktigt för staden.

Erfarenheterna från det pågående arbetet med *Framtidens arbetsplats* kommer att vara vägledande, liksom möjligheterna att arbeta effektivt med modern digital teknik som ger förutsättningar för flexibla lokallösningar, arbetssätt och samarbeten.

Organisationens utveckling

Det pågående arbetet med att granska och värdera de verksamheter som bedrivs inom stadskontoret, med utgångspunkt i vilka uppdrag kommunstyrelsen har enligt sitt reglemente, kommer att fortsätta. Av reglementet framgår att kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan med ett övergripande ansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning samt att kommunstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över nämndernas verksamhet. Kommunstyrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i kommunala företag, stiftelser och kommunalförbund. Ska kommunstyrelsen ha en god förmåga att hantera dessa uppdrag behöver kommunstyrelsens förvaltningsorganisation tydligt riktas mot dessa områden.

Vid stadskontoret pågår för närvarande en översyn av organiseringen av vissa verksamheter och en organisationsförändring är förestående. Syftet med förändringen är att förbättra och knyta samman arbetet med måluppföljning, verksamhetsuppföljning och ekonomisk uppföljning. Syftet är vidare att förstärka arbetet med trygghets-, säkerhets- och beredskapsfrågor genom att föra dessa tillbaka i en gemensam organisation. Därutöver finns fler frågor som behöver belysas i och med omorganisationen, så som arbetet med till exempel hållbarhetsfrågor, rättighetsfrågor och analyser.

Internt utvecklingsarbete för ökad effektivitet och kvalitet

Under 2022 kommer stadskontoret arbeta för ökad kvalitet och effektivitet i de uppdrag som stadskontoret ansvarar för. Arbetet med att förflytta stadskontoret mot att bli ett sammanhållet, effektivt, proaktivt och lärande stadsledningskontor bedrivs inom förvaltningsövergripande utvecklingsområden så väl som inom respektive avdelnings utvecklingsarbete. Exempel på uppdrag som inte redan nämnts är:

- Effektivisering genom utveckling av ärendeberedningsprocessen
- Utvecklande av systematisk uppföljning av kommunstyrelsen och stadskontorets grunduppdrag
- Implementering av process för kommunstyrelsens bidragsgivning
- Utvecklande av en rutin för mottagande av nya medborgare
- Utvecklande av arvodeshantering
- Utvecklande av rutiner kring kommunfullmäktige
- Utvecklande av hanteringen kring lokaler, arbetsverktyg och arbetsplatsutrustning till kommunalråd och politiska sekreterare
- Utveckla kommunikation som metod för styrning, uppföljning och analys
- Digitalisering kopplat till hållbarhetsfrågor
- Digitalisering inom kommunikationsområdet

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2023? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?

Kommunstyrelsens inriktning är att i så stor utsträckning som möjligt effektivisera verksamheten och hantera nya uppdrag och behov av utveckling genom omprioriteringar. Samtidigt finns många kommuncentrala funktioner på kommunstyrelsens förvaltning. En utveckling av dessa funktioner eller nya kommungemensamma uppdrag kan innebära ökade kostnader på stadskontoret samtidigt som det möjliggör effektivisering i verksamheterna.

Kommunstyrelsen har genom omprioriteringar av den egna verksamheten kunnat hantera utmaningar kopplade till covid19-pandemin. Det innebär bland annat att inrätta ett förstärkt ledningsstöd, ett nära samarbete med näringslivet för att identifiera behov av stöd till utsatta branscher och att kraftigt påskynda den digitala utvecklingen för att möta behovet av nya arbetssätt och mötesformer. Kommunstyrelsen kommer även fortsatt under 2022/2023 behöva omprioritera resurser för att hantera konsekvenser av pandemin, men då med fokus på insatser för att återstarta samhället och ta vara på de lärdomar inom många områden som de senaste åren har gett.

Stadskontoret handlägger allt fler ärenden till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Att bereda ärenden ingår i stadskontorets grunduppdrag och ökningen hanteras genom prioritering av befintliga resurser.

Även utvecklingsarbetet inom områden som tillsynsstyrning, uppsiktsplikt och framtidens arbetsplats är delar av kommunstyrelsens ordinarie uppdrag och kommer att hanteras med befintliga resurser.

Stadskontorets organisationsförändring som innebär att trygghetsfrågor samt säkerhets- och beredskapsansvaret läggs i en gemensam organisation, förväntas leda till effektivt resursutnyttjande genom att kompetensen på stadskontoret i dessa frågor kan användas mer flexibelt.

De förslag i utredningen ”Kommuner mot brott” som innebär ett utökat ansvar för brottsförebyggande från och med 2023 innebär sannolikt att det behöver tillföras ytterligare kompetens till stadskontoret. Det finns dock goda möjligheter till att arbetet kan bedrivas effektivt då bedömningen är att Malmö stad redan idag genomför åtminstone delar av det som utredningen föreslagit. Det kommer också införas statsbidrag för det ansvar som staten kan komma att lägga på kommunerna. Sammantaget är det därför möjligt att finansieringen kan hanteras inom befintligt kommunbidrag under förutsättning att statsbidrag som förväntas införas fördelas till de verksamheter som kommer få ett nytt/utökat ansvar i den nya regleringen.

Arbetet med att ta fram en modell för att samordna ett lokalt utvecklingsarbete kommer också att kräva resurser. Även här är inriktningen att detta uppdrag ska hanteras inom budgetram då det finns goda förutsättningar att samordna detta arbete med CTC och ett utökat ansvar för brottsförebyggande arbete.

Merparten av de åtgärder som vidtas med anledning av handlingsplanen mot brott och oegentligheter mot välfärden kommer också att hanteras genom omprioriteringar på stadskontoret och med stöd av kompetenser från andra förvaltningar. Det är dock viktigt att påpeka att arbetet kan komma att föreslå åtgärder som behöver implementeras i stadens organisation. Ska arbetet få långsiktig effekt är det därför viktigt att eventuella behov av resurstillskott beaktas i budgetarbetet. Det är dock mest troligt att resursbehoven kommer att uppstå hos någon nämnd/förvaltning och inte hos

kommunstyrelsen/stadskontoret.

Om den pågående utredningen gällande Malmö stads möjligheter att ansöka om *uropeiskt kulturbuvudstadsår* ledertill ett beslut att staden ska ansöka och påbörja ansökningsarbetet behöver kommunstyrelsen tillföras resurser.

Under 2023 kommer HR-systemet (för närvarande HRutan) som berör hela Malmö stad behöva handlas upp. Detta kan komma att kräva resurser och medföra ökade kostnader för förvaltningar eftersom HR-systemet finansieras solidariskt.

Malmö stad behöver, för att uppfylla sina skyldigheter i enlighet med Dataskyddsförordningen ha möjlighet att genomsöka ej indexerade data efter personuppgifter. Dataskyddsförordningen föreskriver att *personuppgifter som finns i ostrukturerad data* skall hanteras på samma sätt som övriga personuppgifter. För att möjliggöra detta krävs någon form av verktyg. Stadskontoret har fått i uppdrag att genomföra en undersökning i syfte att identifiera och verifiera ett lämpligt verktyg för ändamålet. I samverkan med hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen har stadskontoret under 2020 verifierat verktyget Control Point som ett lämpligt verktyg för Malmö stad för att hantera och uppfylla Dataskyddsförordningens krav på hantering av personuppgifter i ostrukturerad data. Med ostrukturerad data avses all data som inte finns i indexerade och sökbara system. Genom en anskaffning och implementering av Control Point kommer staden att kunna uppvisa och fullgöra de krav som Dataskyddsförordningen ställer. Anskaffningen och implementering av verktygen uppskattas kosta cirka 1 Mkr/år. Förslaget är att kommunstyrelsen tillförs motsvarande medel.

Särskilda satsningar

Till följd av Rysslands invasion av Ukraina kan det finnas behov av att 2023 förstärka kommunstyrelsens anslag för att hantera vissa av de konsekvenser detta får för Malmö stad.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2022 (tkr)	Prognos 2023 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Åtgärder segregation	Delegationen mot segregation (Delmos)	8 700	0
Finskt förvaltningsområde	Länsstyrelsen	1 980	1 980
Övriga bidrag			
Ersättning för krisberedskap och civilt försvar	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	10 500	10 500
Övriga bidrag	Olika bidragsgivare	1 500	1 000
SUMMA BIDRAG		22 680	13 480

Fler av bidragen baseras på antalet invånare i kommunen, därför har befolkningsförändringen direkt påverkan på bidragens storlek mellan åren.

Riksdagen har beslutat om avveckling av Delmos 2022-12-31.

Övriga bidrag påverkas av tillkommande och avgående samverkan samt projekt.

Begäran om investeringsram

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2023 samt plan för 2024-2028 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Allmänt investeringsutrymme	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Summa investeringsram	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500

Allmänt investeringsutrymme:

Det allmänna investeringsutrymmet är avsett att täcka utgifter främst i samband med förnyelse av stadskontorets lokaler samt Rakelterminaler.

Budgetskrivelse 2023

Kulturnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	7
Kommunbidrag	11
Riktade statsbidrag och övriga bidrag	12
Begäran om investeringsram.....	13
Investeringsram.....	13

Sammanfattning

Kulturen spelar en central roll i Malmös utveckling. Barns och ungas rätt till kultur – den kulturella allemansrätten – är särskilt viktig. Fysiska platser för kultur i det offentliga rummet fortsätter att vara viktiga framöver, parallellt med ett brett och mångfacetterat digitalt utbud.

För att möta en växande befolkning och ökad efterfrågan krävs satsningar på kulturen som stärker stadens attraktivitet lokalt, nationellt och internationellt, till exempel satsning på ett nytt konstmuseum och på offentlig konst i Malmö.

Kulturnämnden ser under 2023 behov av satsningar för att ytterligare stärka den digitala utvecklingen som redan bedrivs i nämndens verksamheter. Bland annat finns det ett behov av förstärkt kompetens i staden för att kunna möta en ökad digitaliseringstakt och behovet av enkla och lättillgängliga digitala tjänster för alla malmöbor.

Ur kulturnämndens perspektiv finns idag flera komplexa samhällsutmaningar som kräver fortsatt samverkan och samarbete i staden, det handlar om andra förvaltningar, näringslivet och civilsamhället. Ett viktigt område är att stärka den sociala tryggheten i Malmö genom fortsatt kompensatoriska satsningar som utbyggnad av allaktivitetshus och bibliotek, vilket sker i samverkan med grundskoleförvaltningen, fritidsförvaltningen och arbetsmarknad - och socialförvaltningen.

Under hösten 2022 tar kommunstyrelsen beslut om huruvida Malmö ska kandidera till kulturhuvudstad 2029. Att kandidera till europeisk kulturhuvudstad 2029 är en viktig satsning för Malmöbor i hela staden och kulturnämnden anser att det är angeläget att kommunstyrelsen tar beslut att gå vidare med en ansökan. Om detta sker kommer en ansökan skickas in under 2023. Därefter utses de kandidater som går vidare till det slutgiltiga valet som görs av EU i slutet av 2024.

Alla Malmöbor ska ha likvärdig tillgång till kultur. I dag finns dock grupper som inte fullt ut tar del av kulturnämndens utbud på ett likvärdigt sätt. Det gäller framför allt barn och unga, personer med funktionsnedsättning och äldre. Under 2023 görs insatser för att i större utsträckning systematisera arbetet för och tillsammans med dessa grupper.

Kultur på ungas villkor är även under 2023 ett prioriterat område för kulturnämnden. Det finns fortsatt ett behov av att stärka ungas delaktighet och möjligheter till kulturutövande och kulturnämndens verksamheter har en tydlig roll som möjliggörare i detta arbete. En prioriterad insats är att utveckla möjligheterna till sysselsättning för unga, skapa nya vägar in i kulturbranschen och öka kännedomen om kultur som arbetsområde genom att erbjuda sommarjobb och praktikplatser både inom kulturförvaltningens verksamheter och i det fria kulturlivet. En annan prioritering under perioden är att utveckla det framgångsrika mentorskapsprogrammet inom området film genom en systematisk breddning till fler konstområden.

Med siktet inställt på 2029 och möjligheterna med Malmö som kulturhuvudstad fortsätter kulturnämnden att göra satsningar som stärker tillgången till kultur i den växande staden. Under 2023 kommer följande områden och insatser vara prioriterade: *Wisdom och Museiområdet, Hyllie mötesplats - Embassy of Sharing, Sofielund och Nyhamnen*.

Kulturförvaltningen har tagit ett stort steg och lagt grunden till ett tillitsbaserat ledarskap och organisation. Syftet är att i högre grad sätta malmöbornas behov och rättigheter till kultur i fokus.

Kulturnämnden har framgångsrikt lett och koordinerat Malmö stads programutbud kopplat till Öppna Malmö, stadens satsning för att lyfta frågor om rasism och inkludering. Kulturnämnden ser ett stort behov att fortsätta arbetet med *Öppna Malmö*.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2023 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Kulturen utvecklar staden när Malmö växer

Det finns en stor potential i det snabbt växande Malmö, och kulturen spelar en central roll i Malmös utveckling. Barns och ungas rätt till kultur – den kulturella allemansrätten – är särskilt viktig. Med den stora befolkningsökningen i åldersgruppen barn/unga som Malmö står inför kommer trycket på kulturnämndens verksamheter öka markant framöver. Även Malmös äldre, framför allt de allra äldsta, är en snabbt växande åldersgrupp. Fysiska platser för kultur i det offentliga rummet fortsätter att vara viktiga framöver, parallellt med ett brett och mångfacetterat digitalt utbud.

Framåt ser kulturnämnden stora möjligheter för kulturen att stärka, stötta och driva på Malmös utveckling till en öppen, trygg och innovativ halvmiljonstad. För att möta en växande befolkning och ökad efterfrågan krävs satsningar på kulturen som stärker stadens attraktivitet lokalt, nationellt och internationellt såsom:

- Ett beslut från kommunstyrelsen om att Malmö ska kandidera till europeisk kulturhuvudstad 2029.
- Satsning på ett nytt konstmuseum och på offentlig konst i Malmö
- Utbyggnad av infrastruktur för kultur och mötesplatser i nya och växande områden, t ex bibliotek och allaktivitetshus.
- En demografiuppräkning beräknad på hela förvaltningen behövs för att ekonomisk klara bland annat utbyggnad av Allaktivitetshuset, den stora efterfrågan på bibliotek men också för att kunna finansiera ett ökat publiktryck på Malmö Museer, Malmö Konstmuseum, Malmö Konsthall och Malmö Stadsarkiv.

Nya upplevelser och ökade möjligheter till digitalt deltagande för fler

Den digitala utvecklingen innebär en omvälvande och snabb förändring av kulturlivet och öppnar dörrarna till helt nya kulturupplevelser såsom digitala vernissage och kulturscener samt interaktiva upplevelser. Digitaliseringen ger kulturnämnden och fria aktörer nya möjligheter att skapa kulturupplevelser och kulturell närvaro på fler platser och i fler kanaler samt nå nya målgrupper.

Kulturnämnden ser under 2023 behov av satsningar för att ytterligare stärka den digitala utveckling som redan bedrivs i nämndens verksamheter:

- Satsningar på nya hybrida digitala kulturupplevelser som både förlänger och fördjupar Malmöbornas kulturupplevelser.
- Stärka det kompensatoriska arbetet med att erbjuda både tillgång till och stöd i användandet av olika digitala tjänster för att möjliggöra ett digitalt innanförskap för fler Malmöbor.
- Förstärkt kompetens i staden- för att kunna möta en ökad digitaliseringstakt och behovet av enkla och lättillgängliga digitala tjänster.

Komplexa samhällsutmaningar

För att hantera Malmös framtida utmaningar och ta vara på möjligheter krävs nya lösningar, anpassningsbara arbetssätt och samverkan mellan olika aktörer. Ur kulturnämndens perspektiv finns idag flera utmaningar som vi behöver arbeta med tillsammans i staden, med näringslivet och civilsamhället för

att lösa, till exempel:

- Säkerställa att Malmöbornas rätt till kultur tillvaratas i stadsutvecklingen genom fortsatt och förstärkt samarbete mellan nämnder, kommunala bolag och näringsliv.
- Öka unga Malmöbornas delaktighet och aktivering i samhället, bland annat genom utvecklingen av mötesplatser för unga i samverkan med fritidsnämnden, funktionsstödsnämnden samt det fria kulturlivet.
- Öka äldre Malmöbornas delaktighet och aktivering i samhället genom att stärka deras tillgång till kultur i samverkan med t ex hälsa- vård och omsorgsnämnden.
- Öka stadens attraktivitet för både Malmöbor och besökare genom arrangemang i stadsrummet i samarbete med bland annat fritidsnämnden, tekniska nämnden och stadsbyggnadsnämnden.
- Stärka den sociala tryggheten i Malmö genom fortsatt kompensatoriska satsningar som utbyggnad av allaktivitetshus och bibliotek, vilket sker i samverkan med grundskole-, fritid- och arbetsmarknad - och socialförvaltningen

Livslångt lärande och bildning

Vårt samhälle präglas i allt större utsträckning av ständig utveckling och behovet av kontinuerligt lärande genom hela arbetslivet växer liksom behovet av informellt lärande genom hela livet. Kulturnämndens verksamheter, tillsammans med civilsamhälle, studieförbund och andra fria kulturaktörer har en viktig roll i det informella och livslånga lärandet och erbjuder idag miljöer och ett stort utbud som främjar lärande. Framåt finns behov att:

- Ytterligare stärka infrastrukturen för det informella lärandet och bildningen med särskilt fokus på grupper där behoven är som störst som till exempel nyanlända och äldre.

Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Samplanering av staden

För att säkerställa Malmöbornas tillgång till kultur i den växande staden ser kulturnämnden ett stort behov framåt av ökat samarbete mellan stadens förvaltningar men även privata fastighetsaktörer, för att möjliggöra samlokalisering och samutnyttjande av lokaler i staden.

Kulturnämnden ser följande konkreta behov inför 2023:

- Samlokalisering och samarbete kring mötesplatser för unga vuxna. Ett samarbete kring denna fråga är inlett med fritids- och funktionsstödsnämnden.
- För att kunna fortsätta sprida konceptet med Allaktivitetshusen som planerat samt även göra kulturskolans verksamhet tillgänglig för fler krävs samlokalisering med stadens skolor. Här finns redan idag ett samarbete med grundskoleförvaltningen och fritidsförvaltningen.
- Fortsatt samplanering för att frigöra ateljéer, produktionslokaler och spelplatser till det fria kulturlivet.
- Dans är den aktivitet som toppar bland unga flickors önskemål i den nyligen genomförda Ung livsstilsundersökningen. För att kunna möta detta behov behöver samverkan och samutnyttjande ske för att skapa tillgång till fler lokaler för dans.
- Det finns ett behov av en karta över tillgängliga lokaler i staden som kan fungera som ett verktyg och lokalbank för att underlätta samverkan mellan förvaltningarna i denna fråga.
- För att bättre och snabbare möjliggöra samarbete med de privata fastighetsägarna behövs även nya ekonomiska modeller. Här ser kulturnämnden att staden har en gemensam utmaning och ser ett tydligt behov av större samverkan och stöd framåt kring området.

Kulturhuvudstad 2029

Under hösten 2022 tar kommunstyrelsen beslut om huruvida Malmö ska kandidera till kulturhuvudstad 2029. Att kandidera till europeisk kulturhuvudstad 2029 är en viktig satsning för Malmöbor i hela staden och kulturnämnden anser att det är angeläget att kommunstyrelsen tar beslut att gå vidare med en ansökan. Om detta sker kommer en ansökan skickas in under 2023. Därefter utses de kandidater som går vidare till det slutgiltiga valet som görs av EU i slutet av 2024.

Utifrån det beslut som fattas under hösten 2022 arbetar staden vidare med en eventuell ansökan samt med att ta tillvara och utveckla de strategier, processer och partnerskap som förstudien och det därpå följande arbetet har etablerat som viktiga för utvecklingen av Malmö som världstad för europeiska nätverk och evenemang. Ett exempel på ett sådant partnerskap är Köpenhamn Arkitekturhuvudstad 2023.

Stärka tillgången till och förutsättningarna för den offentliga konsten

Stadens arbete med offentlig konst regleras av ett särskilt regelverk från 1997. Där framgår bland annat att kulturnämnden ska handha frågor rörande konstnärlig utsmyckning av allmänna platser. Kulturnämnden ser stora behov av att regelverket ses över och uppdateras med särskilt fokus på en aktuell och gemensam ekonomisk modell för stadens investeringar i och drift av offentlig konst. Kulturnämnden ser det vidare som önskvärt att detta arbete leds av ekonomiavdelningen på stadskontoret med målet att en ny ekonomisk modell för investeringar av offentlig konst ska kunna beaktas i budgetarbetet 2023.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Likvärdig tillgång till kultur för alla Malmöbor

Alla Malmöbor ska ha likvärdig tillgång till kultur. I dag finns dock grupper som inte fullt ut tar del av kulturnämndens utbud på ett likvärdigt sätt. Det gäller framför alla barn och unga, personer med funktionsnedsättning och äldre. Under 2023 görs insatser för att i större utsträckning systematisera arbetet för och tillsammans med dessa grupper.

Barns och ungas rätt till kultur

Arbetet med att säkerställa den kulturella allemansrätten för barn och unga fortsätter 2023 och nästa steg är att stärka tillgången till kultur på fritiden/loven. Fokus ligger också på att nå unga i gymnasieåldern som idag är en underrepresenterad grupp i kulturnämndens verksamheter.

Kultur för personer med funktionsnedsättning

I samverkan med funktionsstöds- och fritidsnämnden, stärks under 2023 arbetet med att systematiskt utveckla och tillgodose personer med funktionsnedsättnings rätt till mötesplatser med meningsfulla kultur- och fritidsaktiviteter.

Kultur av och för äldre

Under 2023 stärker kulturnämnden tillgången till kultur för äldre på särskilt boende, den grupp av äldre som idag har minst tillgång till kulturaktiviteter. Arbetet sker i samverkan med hälsa- vård- och omsorgsförvaltningen. En planerad satsning är att ta fram ett bokningssystem liknande det som idag används för förskolor och skolor, för att Malmös äldre på ett likvärdigt sätt ska kunna ta del av stadens kulturutbud.

Läsning och språkutveckling

Under 2023 fortsätter det läsfrämjande arbetet för barn- och unga att utvecklas i samverkan med bland annat förskolor och familjecentraler. Utbyggnaden av biblioteken i takt med att staden växer är också ett viktigt led i det läs- och språkfrämjande arbetet. Under 2023 färdigställs det nya Rosengårdsbiblioteket och arbetet mot ett nytt bibliotek i Hyllie fortsätter.

Innovationshubbar för unga

Kultur på ungas villkor är även under 2023 ett prioriterat område för kulturnämnden. Det finns fortsatt ett behov av att stärka ungas delaktighet och möjligheter till kulturutövande och kulturnämndens verksamheter har en tydlig roll som möjliggörare i detta arbete. Prioriterade insatser under perioden är:

- Stärka utvecklingen av riktade kulturstöd som ger unga möjlighet att utveckla sitt kulturskapande utanför de traditionella utbildningarna.
- Utveckla det framgångsrika mentorskapsprogrammet inom området film genom en systematisk breddning till fler konstområden.
- Utveckla möjligheterna till sysselsättning för unga, skapa nya vägar in i kulturbranschen och öka kännedomen om kultur som arbetsområde genom att erbjuda sommarjobb och praktikplatser både inom kulturförvaltningens verksamheter och i det fria kulturlivet.
- Utveckla områdesbiblioteket Garaget och musik- och kulturhuset Arena 305 i samarbete med ungdomar med fokus på hur platserna kan inkludera och engagera fler. Unga ambassadörer anställs även på Arena 305 med uppdrag att sprida verksamheten till fler.
- Stärka ungas arrangörskunskaper och skapa möjlighet för unga att själva vara producenter och stå för artistbokning, förberedelser och genomförande vid kulturevenemang, bland annat genom

Kultur på nya platser i ett växande Malmö

Med siktet inställt på 2029 och möjligheterna med Malmö som kulturhuvudstad fortsätter kulturnämnden att göra satsningar som stärker tillgången till kultur i den växande staden. Under 2023 kommer följande områden och insatser vara prioriterade:

Wisdom och Museiområdet

Malmö stads satsning på en ny mötesplats för visualiseringar innebär en stor utveckling och positionsförändring för Malmö Museer som museum och besöksmål i staden och regionen. För att skapa en hållbar framtid krävs nya inspirerande kunskapsmiljöer och breda samarbeten. Med Wisdom Malmö skapas också möjligheter för att öka intresset för teknik och vetenskap bland stadens och regionens unga.

Omgivningarna runt museiområdet håller på att ändra karaktär från industriområde till blandad stadsbebyggelse, bland annat växer den nya Citadellstaden nu fram. Detta ställer krav på att Malmö Museer och det kringliggande området bättre integreras i sin omgivning och att platsen upplevs attraktiv och trygg.

Hyllie mötesplats - Embassy of Sharing

Under 2023 fortsätter arbetet med ett att i Hyllie etablera ett nytt bibliotek, center för yttrandefrihet och mötesplats för unga, inom ramen för stadsutvecklingsprojektet *Embassy of Sharing*. Med stort fokus på hållbarhet och låg klimatpåverkan ska ytan och verksamheten delas och samnyttjas mellan kulturnämndens verksamheter och med andra aktörer i staden.

Sofielund

Under 2023 fortsätter kulturnämnden, i samarbete med bland annat stadsbyggnadsnämnden och tekniska nämnden, arbetet med att förverkliga planprogrammets vision om Sofielund som Malmös mest betydelsefulla och dynamiska kultur-, fritids- och näringslivscentrum. Kulturnämndens kulturlots utgör ett stöd för utvecklingen i området och fortsätter under 2023 arbetet med att skapa en samverkansplattform för området som en utgångspunkt för vidare utvecklingsarbete.

Nyhamnen

Kulturnämnden är delaktig i tidigt skede av stadsutvecklingsprocessen kring Nyhamnen. En kulturlivsanalys i vilken områdets kulturpotential identifieras genomförs och utifrån den kommer kulturnämnden under 2023 kunna utforma en plan för kultursatsningar framåt i området. Kulturmiljöperspektivet är särskilt viktigt i detta arbete. Parallellt kommer området att aktiveras genom så kallad mellan användning, bland annat planerar sommarscen att använda området som spelplats.

Öppna Malmö

Kulturnämndens har framgångsrikt lett och koordinerat Malmö stads programutbud kopplat till Öppna Malmö, stadens satsning för att lyfta frågor om rasism och inkludering med fokus på antiziganism och antisemitism. Kulturnämnden ser ett stort behov att fortsätta arbetet med *Öppna Malmö*. För detta krävs dock en fortsatt finansiering från kommunfullmäktige, minst på samma nivå som tidigare år.

Arbetet med Öppna Malmö införlivas med det antirasistiska arbetet som görs på kulturförvaltningen. För att motverka antisemitism och antimuslimsk rasism planeras under 2023 utställningar, föreläsningar, utbildningar och utlysningar av medel riktade till fria kulturlivet för kulturarrangemang som behandlar frågan. Även ett större scenkonstverk som ska utforska Malmöbornas erfarenhet av att uppleva rasism planeras.

Under året kommer även placeringen och gestaltningen av Vita bussen att utredas i syfte att bättre kunna lyfta fram dess historiska betydelse och möjliggöra för Malmöborna att på ett levande sätt ta del av Malmös historiska flyktingmottagande och koppla ihop dåtid och nutid i syfte att skapa bättre förutsättningar för en öppen och inkluderande stad.

Stärkta konstformer

Malmös rika och varierande kulturliv väcker uppmärksamhet långt utanför stadens gränser. Utöver starka kommunala kulturverksamheter är staden också hemvist för ett stort antal fria kulturaktörer som i betydande utsträckning, med stöd från staden, bidrar till Malmös attraktivitet. Under 2023 ser kulturnämnden behov av att särskilt utveckla förutsättningarna och infrastrukturen för följande konstformer:

Dans

Dans är ett starkt profilområde i Malmö och kulturnämnden vill möjliggöra för fler malmöbor att både ta del av och själva utöva dans. Under 2023 fokuserar kulturnämnden på följande utvecklingsinsatser:

- *Stärka infrastrukturen och stödet till den professionella dansen i Malmö.*
Matchning av lokaler för bättre möjligheter för samnyttjande samt samverkan med Region Skåne kring lokaler för Skånes Dansteater och Dansstationen. Dock finns fortfarande ett behov av fler tränings- och repetitionslokaler i Malmö. Kulturförvaltningen stärker upp arbetet genom att anställa en danslots.
- *Insatser för att möjliggöra för fler barn och unga att delta i dansaktiviteter.* Kulturnämnden fortsätter att samverka med fritidsnämnden och tekniska nämnden för att skapa fler och bättre möjligheter för unga att dansa på fritiden. Genom ett ökat samarbete med stadens scenkonstbolag, bland annat Skånes Dansteater, kommer barn och unga även erbjudas dans inom ramen för den kulturella allemansrätten på skoltid.

Samtida cirkus

Under 2023 utvecklar kulturnämnden arbetet med att stärka infrastrukturen för samtida cirkus i Malmö för lokala och regionala cirkusaktörer, etablera Malmö som en utvecklingsnod för den nationella och internationella samtida cirkusen samt möjliggöra för fler malmöbor – framför allt barn, unga och äldre – att ta del av cirkus som konstform.

Konst

Under 2023 fortsätter kulturnämnden arbetet med att skapa bättre förutsättningar för konstscenen i Malmö att utvecklas i samklang med stadens invånare, aktörer och platser. Fokusområden är:

- *Stärka tillgången till och förutsättningarna för den offentliga konsten.*
Under 2023 fortsätter arbetet med att utveckla stadens arbete med offentlig konst med fokus på framtagande av en gemensam ekonomisk modell för stadens investeringar i offentlig konst. Arbetet sker i samarbete med ekonomiavdelningen på stadskontoret, fastighets- och gatukontoret, serviceförvaltningen och stadsbyggnadskontoret.
- *Nytt konstmuseum.*
Arbetet för att möjliggöra ett nytt konstmuseum som är bättre anpassat för att ge malmöborna tillgång till stadens stora konstsamling fortsätter under 2023
- *Återkommande event för konst i stadsrummet.*
För att stärka Malmös attraktivitet som konststad, stärka den lokala konstscenen och ytterligare sätta fokus på konsten vill kulturnämnden inrätta ett återkommande event för konst i stadsrummet. Eventet ska samla lokala, nationella och internationella aktörer i Malmö kring gestaltad livsmiljö och konst i det offentliga rummet med start under 2023 då Köpenhamn är Europas arkitekturhuvudstad.

Ökade möjlighet till digitalt deltagande för fler.

Under 2023 intensifieras arbetet med att nå ut till fler barn, unga och vuxna med ett digitalt utbud och digitala tjänster. För vuxna innebär kulturnämndens digitala satsningar nya sätt att uppleva kultur som till exempel digitala vernissager men även möjlighet att ta del av och lära sig teknik för digitalt skapande via stadsbibliotekets Medialab. Kulturnämnden gör även digitala satsningar för att möta barns och ungas behov av och önskemål om att själva utöva och skapa kultur som till exempel en digital kulturbank med bland annat utlåning av teknisk utrustning, musikinstrument och lokaler för kulturproduktion, samt

coachning via digitala kanaler.

En god organisation

Kulturförvaltningen har tagit ett stort steg och lagt grunden till ett tillitbaserat ledarskap och organisation. Syftet är att i högre grad sätta malmöbornas behov och rättigheter till kultur i fokus. Arbetet med att ställa om till en mer tillitsbaserad organisation har lett fram till en gemensam intern vision för kulturnämndens samtliga verksamheter. Visionen lyder ”*350 000 kulturupplevelser. Varje dag. Likvärdiga möjligheter för alla Malmöbor att skapa och ta del av konst och kultur.*”

Som ett led i arbetet att öka representationen i kulturförvaltningen och bättre spegla Malmöborna, vad gäller till exempel etnicitet, har förvaltningen tillsammans med Malmö Universitet i år tagit fram en uppdragsutbildning som riktas till samtliga chefer *Att leda i mångfald*.

Centralmagasinet

För att ta hand om vårt kulturarv i enlighet med Museilagen och Arkivlagen är behovet av en säker och ändamålsenlig förvaring nödvändig. Samlingen utökas kontinuerligt och därmed också behovet av mer magasinsyta. En utveckling av förvaltningens magasin är viktig för att säkerställa att Malmöbornas kulturarv och minnen bevaras för framtiden. Här behövs en resursförstärkning.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2023? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?

Behov av ökat kommunbidrag

En demografiuppräkningsberäkning på hela förvaltningen behövs för att ekonomiskt klara bland annat utbyggnad av Allaktivitetshuset, den stora efterfrågan på nya bibliotek men också för att kunna finansiera ett ökat publiktryck på Malmö Museer, Malmö Konstmuseum, Malmö Konsthall och Malmö Stadsarkiv.

Kulturnämnden har också ekonomiska utmaningar på ett par specifika områden:

- Driftkonsekvenser av den stora Wisdomesatsningen på Malmö Museer.
- Malmö stads stora föremålssamling, bland annat konst, utökas kontinuerligt och det behövs mer yta på Centralmagasinet. En säker och ändamålsenlig förvaring är ett krav enligt både Museilagen och Arkivlagen.

Planerade minskade kostnader framöver

Nya öppettider på museerna med förändrad bemanning/scheman ska ge lägre personalkostnader.

En översyn pågår med att se över nyttjandegraden av mötesplatserna för en effektivare lokalanvändning.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2022 (tkr)	Prognos 2023 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Övriga bidrag			
Kulturskoleverksamhet, utvecklingsbidrag	Kulturrådet	2 500	
Malmö Museum, verksamhetsbidrag	Region Skåne	23 500	23 500
Malmö Konstmuseum, verksamhetsbidrag	Region Skåne	2 400	2 400
Biblioteken	Kungliga biblioteket	6 500	
Biblioteken	Kulturrådet	6 000	
Fonder till inköp av konst och utdelning av stipendier	Donationer och stiftelser	6 000	6 000
SUMMA BIDRAG		46 900	31 900

Erhållet utvecklingsbidrag till Malmö Kulturskola avser vårterminen 2022. Beslut om bidrag för läsåret 2022 -2023 kommer först i slutet av maj. Avseende bidragen till biblioteken finns det ännu inga beslut för 2023.

Begäran om investeringsram

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2023 samt plan för 2024-2028 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Biblioteken i Malmö	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000
Malmö Kulturskola	500	500	500	500	500	500
Malmö Museer	10 000	6 000	6 000	4 000	4 000	4 000
Malmö Konstmuseum	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Malmö Konsthall	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Malmö Stadsarkiv	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Kulturarrangemang och Mötesplatser	1 000	1 000	1 500	1 000	1 000	1 500
Stab inklusive centralmagasinet	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Hyllie Bibliotek och mötesplats	5 000	15 000	10 000	0	0	0
Summa investeringsram	37 500	43 500	39 000	26 500	26 500	27 000

Under åren 2023-2025 behövs det investeringsmedel till det nya biblioteket och mötesplatsen på Hyllie. Den högre investeringsnivån 2023 på Malmö Museer avser bland annat investeringar på Borggården för att kunna ta emot större arrangemang.

Budgetskrivelse 2023

Miljönämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	5
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	10
Kommunbidrag	14
Riktade statsbidrag och övriga bidrag	15
Begäran om investeringsram.....	16
Investeringsram.....	16

Sammanfattning

Malmö är Sveriges tredje största stad och den snabbast växande storstaden i Sverige. Stadens storlek både förpliktar och ger förutsättningar för att Malmö ska fortsätta vara en föregångare inom miljöfrågor. Inriktningen för stadens miljöarbete är Miljöprogram för Malmö stad 2021 – 2030. Programmet är Malmös lokala agenda för den ekologiska dimensionen av Agenda 2030, men arbetet måste även väga in den sociala och den ekonomiska dimensionen för att skapa ett hållbart Malmö. Rätt utfört kan miljö- och klimatarbetet bidra till stärkt konkurrenskraft för näringslivet och fler arbetstillfällen samt ökade möjligheter för en stad med goda livsvillkor för alla.

För att uppnå de ambitiösa målen i miljöprogrammet och bidra till Parisavtalets mål om att hålla nere jordens uppvärmning till under 1,5 grader krävs att Malmö ökar takten i klimat- och miljöarbetet. Malmö stad klarar inte att nå målen på egen hand, utan det krävs att hela stadens aktörer kraftsamlar. Miljönämnden behöver tillsammans med andra, dels internt i Malmö stad, dels med externa aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå, hitta innovativa arbetssätt och lösningar på gemensamma utmaningar. Klimatomställning Malmö, som är en process som finns för genomförandet av sex av miljöprogrammets mål och som processleds av miljönämnden, är arbetssättet som ska mobilisera Malmö stad, näringslivet, akademien, civilsamhället och Malmöborna i klimatarbetet. Ett verktyg, som används för att mobilisera de olika aktörer som krävs för att nå våra mål, är Klimatkontrakt Malmö, där olika aktörer som undertecknar kontraktet bidrar med egna formulerade klimatåtaganden. Miljönämnden kommer framöver ha ett extra fokus på att inkludera Malmöborna i omställningsarbetet, bland annat genom ett klimatkontrakt för Malmöborna och det digitala verktyget Climate View.

Energiförsörjning är ett prioriterat område för miljönämnden då det skapar förutsättningar för resten av klimatomställningen. Malmö behöver ett leveranssäkert elsystem och en ökad elproduktion i den egna regionen för att kunna säkerställa energiförsörjningen för Malmöbor, näringsliv och andra aktörer som verkar i staden. Miljönämnden ser ett behov av ett nationellt systemtänk för elsystemet och kommer därför fortsätta med ett nationellt påverkansarbete. Ett annat prioriterat område för miljönämnden är klimatanpassning då bland annat skyfall och översvämningar orsakade av klimatförändringar tillhör framtidens stora utmaningar. Nämnden arbetar för att hitta hållbara och långsiktiga lösningar för att skapa en resilient stad. Ambitionen är att Malmö ska bli en internationell kunskaps- och utvecklingsnod för norra Europa i frågor som rör klimatanpassning.

Biologisk mångfald står tillsammans med klimatfrågan högt på miljönämndens agenda. Genom en ökad biologisk mångfald skapas en grönare, attraktivare och mer hälsosam stad. Under 2022 förväntas FN ta fram en ny plan för biologisk mångfald med mer mätbara mål och en tydligare koppling till de globala hållbarhetsmålen.

Under de senaste åren har det kommit en rad utredningar och förändringar i lagstiftningen inom avfallsområdet exempelvis ny Avfallsförordning (2020:614), bland annat för att skärpa tillsynen och ha bättre kontroll på avfallsströmmarna i samhället. Bakgrunden är att den svenska lagstiftningen inom avfallsområdet ska anpassas till EU:s avfallsdirektiv senast 2025. Det har inneburit och innebär omfattande förändringar i svensk lagstiftning som i sin tur påverkar omfattning och inriktning av miljönämndens tillsynsuppdrag. Det är dock ännu oklart hur tillsynen i stort kommer att påverkas och någon egentlig helhetsbedömning av alla förändringar i lagstiftningen som kommer att ske fram till och med 2025 har inte gjorts på nationell nivå.

En god och likvärdig service vid mötet med Malmöborna och Malmös näringsliv är en viktig utgångspunkt för miljönämndens myndighetsarbete. Genom den årliga Insikts-mätningen får nämnden ett underlag att arbeta utifrån och ta tillvara i den fortsatta utvecklingen av verksamheten. Under 2021 tog miljönämnden fram en plan för nämndens arbete med serviceinriktad myndighetsutövning. Ett antal insatser pågår och kommer att fortgå under kommande år, exempelvis utveckling av ett mer strategiskt juridiskt stöd, tillskapande av fokusgrupper bestående av representanter från näringslivet, vara representerad i kommunens företagslots, utveckling av e-tjänster samt mätning av handläggningstider inom fler områden. Fokus ligger också på att ta fram ett gemensamt förhållningssätt för förvaltningen, ett arbete som behöver ha en bredare ansats än enbart myndighetsutövningen för att täcka in fler av

nämndens verksamheter.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2023 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Coronapandemin

Läget vad gäller pandemin 2023 är svårt att förutse. De restriktioner som gällt för till exempel trängsel och distansarbete togs bort nu i februari och sannolikt är covid inte längre klassad som en samhälls- och allmänfarlig smitta år 2023. Troligtvis kommer covid ha liten effekt på nämndens tillsynsinsatser 2023, med reservation för att smittläget snabbt kan förändras om nya mer aggressiva mutationer uppstår.

Pandemin har påverkat hela samhällets arbetsliv och många möten kan numera genomföras digitalt på ett enkelt sätt. Att ha möjlighet att arbeta flexibelt från både kontorets arbetsplats och hemifrån eller annan plats är det nya normala. Det ställer krav på ledarskapet och på att förvaltningens chefer är tydliga med vilka arbetsuppgifter och mål som gäller samt vilka förväntningar på resultat och kvalitet som finns på medarbetarnas utförda arbete. Vidare är det viktigt med en fungerande distansmöteskultur och vi-känsla i gruppen och att cheferna säkerställer en god arbetsmiljö. Att erbjuda medarbetare möjligheten att både arbeta från kontoret och hemifrån är en konkurrensfördel när det gäller att attrahera, rekrytera och behålla kompetenta medarbetare.

Energiförsörjning

Ett leveranssäkert elsystem med en hög tillförlitlighet och tillräcklighet är en förutsättning för att kunna ställa om Malmö och nå klimatomålen. Energisystemet är ett område i förändring och de senaste årens diskussion om elbrist och kapacitetsbegränsningar i södra Sverige har fått många att intressera sig. De höga elpriserna under 2021 lyfte återigen upp frågan om en trygg elförsörjning högt på agendan. Malmös lokala elproduktion under 2019 utgjorde cirka 10 procent av det totala elbehovet, vilket innebär att 90 procent av all el som användes i Malmö behövde importeras. Elbehovet i Malmö förväntas öka, framför allt på grund av elektrifiering inom transportsektorn, vilket sannolikt kommer leda till ett fortsatt energiunderskott. Liksom för Malmö har resten av sydvästra Skåne också ett stort årligt importbehov som uppgår till cirka 80 procent av elanvändningen. Behovet av el ökar också till följd av ökad tillväxt och etablering av datacenter. För att möta den regionala efterfrågan samt öka försörjningstryggheten och hålla elpriserna nere, är det därför viktigt att öka produktionen i regionen, där den största potentialen ser ut att finnas inom havsbaserad vindkraft. Samverkan och dialog med grannkommuner, berörda aktörer och parterna i den skånska effektkommissionen är en förutsättning för att uppnå högre lokal produktion

Klimatomställning

Städerna har en nyckelroll både vad gäller att driva på klimatomställningen och accelerera insatser, och att mobilisera de aktörer som krävs för att ställa om samhället. Merparten av världens koldioxidutsläpp sker i städerna, vilket också innebär att det är i städerna som det finns störst potential för utsläppsminskningar.

I augusti 2021 släppte FN:s klimatpanel IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) klimatrapporten "Climate Change 2021 – The physical science basis", där det konstateras att läget är allvarligt och att vi riskerar att passera 1,5-gradersmålet inom 10 till 20 år. Människans utsläpp av fossilgaser är den största orsaken till jordens ökande medeltemperatur. I IPCC:s senaste rapport "Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability" som presenterades 28 februari 2022, kan vi läsa om FN:s skarpaste varning hittills om klimatförändringarnas katastrofala påverkan på människor och ekosystem.

Malmö stad var en av de nio städer som först undertecknade Klimatkontrakt 2030. Klimatkontraktet är en gemensam satsning där ett antal svenska städer och myndigheter tillsammans med Viable Cities förbinder sig att konkret bidra till att öka takten i klimatomställningen med målsättningen att vara klimatneutrala till 2030.

FN:s årliga klimatkonferens hölls under hösten 2021 i Glasgow, COP26. Under COP samlas världsledare, forskare och organisationer för att diskutera frågor om miljön och klimatet och för att förhandla fram lösningar och åtgärder. Både inför och under mötet har mycket kretsat kring behovet av ökad ambition inom det globala klimatarbetet samt gapet mellan ländernas nuvarande åtaganden och Parisavtalets 1,5-gradersmål. Från mötets samlingsbeslut finns bland annat skrivningar om utfasning av kol och fossila subventioner, mer ambitiösa utfästelser om 1,5-gradersmålet och vikten av en rättvis omställning. Andra fokusfrågor handlade om stöd för utsläppsminskningar och klimatanpassning för utvecklingsländer, avskogning och klimatanpassningar för att skydda natur och bebyggelse från klimatförändringarnas konsekvenser.

År 2017 antog Sverige ett klimatpolitiskt ramverk som består av en klimatlag, klimatmål och ett klimatpolitiskt råd. Det långsiktiga målet i Sveriges klimatpolitiska ramverk innebär att Sverige inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser år 2045. Klimatlagen trädde i kraft den 1 januari 2018. Lagen innebär ett ansvar för regeringen att föra en politik som utgår från klimatmålen och att varje år presentera en klimatedovisning i budgetpropositionen som innehåller en beskrivning av utsläppsutvecklingen i relation till målen. Klimatlagen anger också att regeringen vart fjärde år ska ta fram en klimatpolitisk handlingsplan, något som gjordes första gången 2019.

Klimatpolitiska rådets senaste årsrapport från mars 2021 har ett särskilt fokus på regeringens politik under coronapandemin och hur kris- och återhämtningspolitiken påverkar möjligheterna att uppnå de klimatpolitiska målen. Enligt Klimatpolitiska rådets analys är det en tiondel av regeringens återhämtningsinsatser som också bidrar till att uppnå de klimatpolitiska målen.

Sveriges parlamentariska miljömålsberedning hjälper regeringen med de nationella miljömålen och ger underlag för hur man strategiskt ska utveckla dem och hur målen ska nås. I oktober 2020 fick Miljömålsberedningen ett tilläggsuppdrag att föreslå en samlad strategi för att minska klimatpåverkan från konsumtion, det vill säga utsläpp av växthusgaser från Sveriges efterfrågan av varor och tjänster. Under 2021 har rapporten Konsumtionsbaserade scenarier för Sverige – underlag för diskussioner om nya klimatmål, tagits fram av forskare vid Chalmers tekniska högskola, IVL (Svenska miljöinstitutet) och KTH (Kungliga tekniska högskolan).

Klimatanpassning

Regeringen har, mot bakgrund av Parisavtalet samt EU:s översvämningsdirektiv (2007/60/EC), tagit fram Nationell strategi för klimatanpassning (Prop. 2017/18:163). Propositionen har inneburit ändringar i plan- och bygglagen. Bland annat måste kommuner i sina översiktsplaner, enligt 3 kap. § 4, redogöra för risken för skador på den byggda miljön till följd av översvämnning, ras, skred eller erosion samt hur sådana risker kan minska eller upphöra. Den nationella strategin behandlar dock inte hälsopåverkan från värmeböljor, då den syftar till att hantera klimatrelaterad åverkan på den byggda miljön.

Nationella expertrådet för klimatanpassning tillsattes av regeringen i augusti 2018 med uppgift att utvärdera arbetet med klimatanpassning i Sverige och ge förslag på fortsatt arbete. En rapport ska lämnas vart femte år och den första rapporten presenterades i februari 2022. I rapporten framgår att Expertrådet anser att Sveriges positioner kring klimatanpassning behöver flyttas framåt. Fokus behöver skifta från problem till lösningar och från planering till genomförande. Expertrådets rapport pekar tydligt på att ansvarsfördelningen, organiseringen och befintliga styrmedel inte är tillräckliga för att nödvändiga anpassningsåtgärder ska bli av i Sverige.

Samtidigt konstateras i ”2021 WHO health and climate change global survey report” att trots att över hälften av WHO:s medlemsländer utfört utredningar över folkhälsans sårbarhet relaterad till klimatförändringar, konstateras att klimatförändringarnas påverkan på den globala hälsan underskattas och att materiell åverkan får större fokus.

I IPCC:s senaste rapport "Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability" som presenterades 28 februari 2022 framkommer att om 30 år kommer mer än en miljard människor vid världens kuster att drabbas av översvämningar och stormar på grund av stigande havsvattennivåer. Rapporten anger även att nästan hälften av jordens befolkning redan idag upplever vattenbrist under delar av året.

EU-kommissionen har den 29 september 2021 beslutat om fem uppdrag för unionen för att hantera klimatrelaterade miljö- och hälsoproblem. Unionen ska bland annat stötta minst 150 europeiska regioner och samhällen att bli klimatrelianta till år 2030. Den 24 februari 2021 antogs "EU Adaptation Strategy" med en plan för att göra hela unionen klimatreliant till år 2050.

Digitalisering

Dagens samhällsutveckling drivs och formas till stor del av digitaliseringen. Digitaliseringen är också en viktig dimension när det gäller att leverera hållbar och bra service till Malmöborna. En undersökning som Sveriges kommuner och regioner (SKR) genomfört under 2020 visar att Sveriges invånare blir alltmer positiva till den ökade digitaliseringen i samhället och till att kommuner och regioner erbjuder digital service.

Det övergripande målet i regeringens digitaliseringsstrategi är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. För att nå det övergripande målet innehåller strategin fem delmål om digital kompetens, digital trygghet, digital innovation, digital ledning och digital infrastruktur. SKR har tagit fram "Utveckling i en digital tid – en strategi för grundläggande förutsättningar" med syftet att skapa en gemensam riktning för kommuner och regioner för hur man kan arbeta med digitalisering. Möjligheterna som ny teknik ger leder även till ökade krav och förväntningar på den kommunala servicen och en utmaning blir att säkra att alla kan ta del av möjligheterna som digitaliseringen ger.

Internetanvändningen skiljer sig åt mellan olika samhällsgrupper. Hög ålder, låg utbildning och låg inkomst är riskfaktorer för digitalt utanförskap. Med teknikutvecklingen förväntas medborgarna i större utsträckning själva hitta information och svara på frågor som tidigare sköts i direktkontakt med offentliga myndigheter. Står individen utanför digitaliseringen får syftet med ökad service snarare motsatt effekt och kan också leda till ökad marginalisering. Inom Malmö stad behöver vi förhålla oss till den teknikutveckling som sker inom digitalisering, maskininläring, robotteknik och sensorteknik i vår fortsatta utveckling.

En annan utmaning är ökat behov av att arbeta med dataskydd och informationssäkerhet för att trygga de uppgifter som nämnden har tillgång till och minska riskerna för eventuella intrång.

Nya regler och lagstiftning

Nya tillsyns- och kontrollområden

2021 utvidgas livsmedelslagens tillämpningsområde till att även omfatta material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel. För Sveriges kommuner medför det att de får ansvaret att utföra kontroll på de verksamheter som bedriver tillverkning, förädling och distribution av material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel. Arbetet med det nya kontrollområdet kommer att genomföras gradvis i kommunerna fram till och med 2023. Nu pågår arbete hos oss med att kartlägga kontaktmateriilverksamheter och att, i samarbete med livsmedelsverket, ta fram vägledningar. Arbetet sker i projektform tillsammans med andra utvalda kommuner. Projektgruppen kommer att utföra kompetenshöjande insatser såsom digitala studiebesök hos kontaktmateriilverksamheter. Kartläggningen och vägledningarna ska finnas på plats under 2022, så att kommunerna kan mjukstarta kontrolluppgifterna för att sedan kunna arbeta fullt ut 2023. Kontrollen av verksamheterna ska finansieras genom avgifter, vilka tas ut i efterhand. Kontrollmyndigheterna kommer att behöva ta fram en taxa och fastställa denna innan de kan ta ut avgift.

Efterhandsdebitering av årlig livsmedelsmedelskontrollavgift och ny riskklassningsmodell

Den 1 april 2021 trädde en ny förordning om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa

jordbruksprodukter¹ i kraft. Förordningen medför ett förändrat regelverk för finansieringen av livsmedelskontrollen där dagens system med förskottsdebiterade årliga avgifter ersätts med ett system med obligatorisk efterhandsdebitering. Kontrollmyndigheterna ska tillämpa efterhandsdebitering senast från och med den 1 januari 2024.

Livsmedelsverket utarbetar dessutom en ny modell för riskklassning av livsmedelsverksamheter. Dagens riskklassningsmodell används för att räkna ut årligt antal kontrolltimmar för var och en av de cirka 2750 livsmedelsanläggningar som nämnden utför planerad kontroll på. Syftet med den nya modellen är att styra kontrollen dit den ger mest effekt, att den ska omfatta samtliga aktiviteter som bedrivs på en livsmedelsanläggning samt ge en reduktion för de som är tredjepartscertifierade.

En konsekvens av den nya modellen är att tidigare led i livsmedelskedjan får ökad kontrolltid medan senare led i kedjan får minskad kontrolltid. Detta kommer med största sannolikhet att på årsbasis ge ett minskat antal kontrolltimmar totalt för nämndens livsmedelskontroll och därmed påverka budgeten. Livsmedelsverkets plan är att modellen ska vara i drift 2024, vilket innebär att 2022 ägnas åt utbildning och att 2023 ägnas åt omklassning och förberedelser.

Eftersom två genomgripande förändringar inom livsmedelskontrollen genomförs parallellt ser nämnden med fördel att förändringarna införs samtidigt i Malmö stad eftersom det underlättar för såväl verksamhetsutövarna som nämnden. En ekonomisk analys visar att effekterna av att införa efterhandsdebitering blir minst kännbar för staden om den börjar tillämpas år 2024, vilket sammanfaller med att Livsmedelsverkets riskklassningsmodell förväntas kunna sättas i drift. Att införa de två förändringarna år 2024 skapar också tid för förberedelser i form av förändringar i verksamheten, att kunna tillgodose utbildningsbehov och föra dialog med verksamhetsutövarna.

Förändringar inom miljöbalkens områden

Under de senaste åren har det kommit en rad utredningar och förändringar i lagstiftningen inom avfallsområdet, exempelvis en ny Avfallsförordning (2020:614). Syftet med den är bland annat att skärpa tillsynen och få bättre kontroll på avfallsströmmarna i samhället. Bakgrunden är att den svenska lagstiftningen inom avfallsområdet ska anpassas till EU:s avfallsdirektiv. EU:s så kallade avfallspaket trädde i kraft i juli 2018 och innebär att sex direktiv reviderades. Alla ändringar i avfallspaketet ska implementeras i medlemsländerna och genomföras 2025. Den omfattande revideringen av EU:s avfallslagstiftning, som nu håller på att implementeras i svensk lagstiftning, har som mål att föra medlemsländerna mot en mer cirkulär ekonomi. Syftet är även att komma åt den brottslighet som förekommer i samband med avfallshantering och som genererar omfattande tillsynsinsatser för de kommuner som drabbas. Med utgångspunkt i ovanstående kommer sannolikt ytterligare förändringar av lagstiftningen ske inom detta område under 2023. Dock är det ännu oklart hur tillsynen kommer att påverkas i stort och någon egentlig helhetsbedömning av alla förändringar i lagstiftningen som kommer att ske fram till och med 2025 har inte gjorts på nationell nivå. Storstäderna har i dialog med SKR efterlyst en sådan analys.

Nya riktlinjer för luftkvalitet

Världshälsoorganisationen WHO:s skärpta riktvärden för luftkvalitet ger rekommendationer om riktlinjer för luftkvalitet. De nya riktlinjerna utgår från tydliga bevis på den skada luftföroreningar har på människors hälsa och rekommenderar nya luftkvalitetsnivåer för att minska halterna av viktiga luftföroreningar, varav några också bidrar till klimatförändringarna. WHO har förutom en skärpning av sina riktlinjer för luftföroreningars halter i miljön rekommenderat att medlemsländerna systematiskt ska arbeta för att minska hela befolkningens exponering oavsett om man klarar riktlinjerna eller inte.

En jämförelse av rapporterade data om halter av luftföroreningar från svenska kommuner visar att ett kraftigt åtgärdsarbete kommer att krävas för att klara WHO:s nya riktvärden. Halter av luftföroreningar ligger alltså långt över WHO:s rekommenderade nivåer i stora delar av landet. Malmös miljöprogram hänvisar till de svenska miljömålen som nu är under revidering, eftersom de tidigare målvärdena siktade på 2020.

Klimatdeklaration för nya byggnader innebär att byggherrar nu ansvarar för att upprätta och lämna in en klimatdeklaration till Boverket när en ny byggnad uppförs.

Förbud mot engångsplast införs i Sverige och gäller förbud mot bestick, tallrikar sugrör, ballongpinnar, tops och muggar som består av mer än 15 procent plast samt förbud mot matlådor av expanderad polystyren. Nya regler om att den som erbjuder snabbmat och dryck i engångsförpackning ska erbjuda ett flergångsalternativ, införs 2024 för att branschen ska ha tid att ställa om. Målet med åtgärden är att användningen av engångsmuggar och engångsmatlådor i Sverige ska ha minskat med 50 procent till 2026.

Förenklade regler för elledningar införs med flera nya och utökade undantag från kravet på tillstånd enligt ellagen för att dra och använda vissa elledningar. Det införs en möjlighet att dra ledningar mellan till exempel en byggnad med solceller till en närliggande byggnad utan att det krävs tillstånd för ledningarna. Detta undantag möjliggör åtgärd för ökad lokal solenergi samt flexibilitet i elsystemet och miljöförvaltningen avser att tillsammans med ett antal fastighetsägare testa det förenklade regelverket med syfte att öka samverkan och energidelning mellan fastighetsägare.

Biologisk mångfald

Vartannat år träffas medlemsländerna i FN:s konvention för biologisk mångfald i ett partsmöte. Förhandlingar pågår för att ta fram ett ny strategisk plan för biologisk mångfald för perioden efter 2020 som ska ersätta de nuvarande Aichimålen. Ambitionen är att den nya planen ska innehålla mer mätbara mål än tidigare och tydligare koppla till de globala hållbarhetsmålen. Det speglas exempelvis i förslagen till mål om bland annat tillgång till säkert och drickbart vatten, genetisk mångfald och antalet utrotningshotade växt- och djurarter. Avsikten var att den nya planen för biologisk mångfald skulle beslutas i oktober 2020, men med anledning av coronapandemin har mötet fått skjutas på framtiden. Det globala toppmötet om biologisk mångfald, COP15 del 1, hölls i oktober 2021. COP 15 del 2 förväntas äga rum som ett fysiskt möte under våren 2022 i Kunming, Kina.

Naturvårdsverket redovisade i september 2021 regeringsuppdraget Konventionen om Biologisk mångfald. Naturvårdsverket lämnade två förslag på hur regeringen kan säkerställa ett aktivt deltagande från berörda samhällssektorer. Naturvårdsverket får i uppgift att ta fram en samverkansplattform i syfte att samla, synliggöra och stödja privata och offentliga aktörers arbete. Naturvårdsverket får även ett uppdrag att, tillsammans med berörda myndigheter, ta fram förslag på kompletterande indikatorer för de miljö kvalitetsmål som rör biologisk mångfald.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Genomförande av miljöprogrammet

Miljöprogram för Malmö stad 2021 - 2030 är Malmö stads lokala agenda för den ekologiska dimensionen av Agenda 2030 och ger inriktningen för det miljöstrategiska arbetet. Miljönämndens roll är att processleda, stödja och samordna kommunens arbete med genomförandet av miljöprogrammet och hitta extern finansiering för olika åtgärder. Miljönämndens uppdrag är bland annat att förse staden med relevanta analyser och beslutsunderlag. Ett viktigt första steg är att identifiera nuläget inom de olika målen för att få kunskap om vilka åtgärder som ger störst effekt, vilka samarbetsparter som är relevanta för att nå målbilden, samt vilken grad av rådighet Malmö stad har inom de olika områdena. Det är av vikt att samtliga stadens nämnder och bolag arbetar tillsammans med genomförandet av miljöprogrammet. Under året organiseras arbetet inom staden utifrån ett antal områden, exempelvis elförsörjning, uppvärmning, nettonoll-organisation och klimatanpassning.

Offentlig upphandling är ett viktigt verktyg i arbetet med att minska utsläppen från den egna organisationen, och det är därför av stor vikt att upphandlingar av varor och tjänster innehåller stadens klimatkrav. Miljönämnden anser att det behöver vara lätt att göra rätt även för den egna organisationen och rätt förutsättningar behöver ges för att underlätta för alla stadens nämnder och bolag att göra klimat- och miljösmarta val.

I Malmö stads miljöprogram fastslås att Malmös klimatpåverkan ska minska kraftigt i enlighet med FN:s klimatavtal. Malmö stad behöver därför öka takten i klimatarbetet och samtidigt arbeta för en grön och inkluderande omställning. Arbetet inom Klimatomställning Malmö utgår från ledande forskning och analyser av hur vi mest effektivt kan nå våra klimatomställningsmål samtidigt som vi skapar fler samhällsvinster såsom en bättre livsmiljö och fler arbetstillfällen. Grön omställning innebär att arbeta för minskad miljö- och klimatpåverkan genom till exempel utsläppsminskningar och effektiva och cirkulära resursflöden som även gynnar biologisk mångfald. Näringslivets förmåga att vara innovativa och ställa om är avgörande för att främja en hållbar tillväxt. Genom att till exempel utveckla cirkulära materialflöden och affärsmodeller eller utveckla klimatsmarta produkter och tjänster skapas också ett mer konkurrenskraftigt näringsliv. Samarbetet med näringslivet är centralt för att vi ska lyckas med miljöprogrammets mål.

Klimatkontrakt Malmö

För att kunna öka takten i klimatomställningen mobiliseras olika aktörer i Malmö genom det lokala Klimatkontrakt Malmö. Kontraktet kommer att bli ett verktyg för Malmö stad, näringsliv, akademi och Malmöbor att samarbeta och ta vara på idéer, initiativ och insatser när det kommer till att nå målet om ett hållbart Malmö 2030. Exempelvis ges näringslivets aktörer möjlighet att bidra till Malmös klimatomställning genom individuella kontrakt som redogör för Malmö stads respektive det enskilda företagets åtaganden gällande klimatarbetet. Organisering av det interna arbetet tillsammans med näringslivskontoret pågår samt samtal med enskilda näringslivsaktörer för att identifiera företagets behov av stöd från Malmö stad.

Vad gäller klimatkontraktet för Malmöborna tas ett dialogbaserat livsstilsverktyg fram som gör att medborgarna kan mäta sitt individuella klimatavtryck följt av förslag på individuella och Malmörelevanta åtgärder. Klimatkontraktet för medborgarna lanseras under 2022. Ett lokalt klimatkontrakt för medborgarna möjliggör för oss att följa upp Malmöbornas klimatavtryck och hur deras val påverkar utfallet och därmed identifiera vilka insatser som bör prioriteras från stadens sida.

Kunskapsbärande insatser

Kunskap och kompetens behövs i olika delar av samhället för att kunna nå målen i miljöprogrammet. Att öka kunskapen om miljö- och klimatutmaningarna är nödvändigt - inom organisationen Malmö stad såväl som hos externa samhällsaktörer och Malmöbor. Lika viktigt är att säkerställa en hög yrkeskompetens hos de som ska genomföra omställningen, men också att lyfta fram möjliga lösningar och att uppmuntra till ett brett deltagande i att genomföra miljöprogrammet. Kunskapshöjande insatser planeras som en del av genomförandet av stadens miljöprogram. Bland annat kommer ett pedagogiskt kunskapsmaterial om klimatomställningen, som ska kunna användas av olika interna och externa aktörer, att tas fram. Arbete kommer även att ske för att Malmö stad ska ansluta sig till det internationella samarbetet inom "Making Cities Resilient 2030" (MCR 2030) och för att Malmö ska bli en internationell kunskaps- och utvecklingsnod för norra Europa i frågor som rör klimatanpassning.

Ökade krav på rapportering av data

En knäckfråga under COP26 har varit reglerna kring hur länderna ska rapportera utsläpp och utsläppsminskningar. För Sverige och flera andra länder har det varit viktigt att alla länder rapporterar sina utsläpp på ett likvärdigt sätt och att inte länder kan undantas från vissa rapporteringskrav. Under COP26 enades man om att samtliga länder behöver rapportera på ett sådant sätt att det på ett transparent sätt går att granska deras utsläppssiffror. I en analys av Malmö stads senaste inrapportering till det globala informationssystemet CDP konstateras ökade krav på rapporteringen av data. Bland annat behöver Malmö stad utveckla en jämförbar inventering av utsläppsdata från olika sektorer samt kunna redogöra för vilka åtgärder som vidtagits och gett utsläppsminskningar från föregående inventering. Det digitala klimatberäkningsverktyget Climate View, som nämnden inför, kommer att underlätta detta arbete. Miljönämnden ansvarar för uppföljningen av miljöprogrammet men för att kunna genomföra uppföljningen på ett bra sätt är det av stor vikt att data från andra nämnder och bolag finns lättillgänglig. Hittills pågår utveckling av verktyget miljöbarometern samt en översyn på vilket sätt miljöbarometern kan kopplas ihop med Climate View.

Förtätning och utbyggnad

Malmö är Sveriges snabbast växande storstad. Under den närmaste tioårsperioden förväntas staden växa med mer än 45 000 Malmöbor, vilket påverkar flera av miljö- och hälsoskyddsavdelningens tillsynsområden i hög grad. Det gäller främst förorenad mark, samt avfall och masshantering, där antalet objekt har ökat betydligt i antal under de senaste åren och förväntas öka även framgent i takt med Malmö utbyggnad. För att inte bromsa stadens ambitioner gällande byggandet av bostäder genom långa handläggningstider, behöver matchning av nämndens resurser till stadens utveckling ske kontinuerligt, till exempel inom Storstadspaketet och för utvecklingen av Nyhamnen. Under 2022 kommer en omorganisation att genomföras för att effektivisera förvaltningens remisshantering av detaljplaner och även öka förmågan att komma in i tidigt skede vid planering för att få en smidigare detaljplaneprocess från planuppdag till antagande. Omorganisationen bedöms ge full effekt under 2023. Vidare kommer arbetet med att samordna tillsynen på ett effektivare sätt att fortsätta.

Samordnad tillsyn

Kommunala och statliga myndigheters kontrollfunktion har visat sig vara ett effektivt verktyg i det brottsförebyggande arbetet. Men att främja trygghet och förebygga brottslighet är en omöjlig uppgift för en enskild myndighet. Det kräver samverkan och samagerande mellan flera myndigheter. Tryggare Malmö, som nu varit verksamt i drygt fyra år, är en del av Malmö stads särskilda insats för att öka trygghet och säkerhet i samhället genom samverkan mellan såväl kommunala som statliga myndigheter. De som medverkar regelbundet i satsningen är miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, arbetsmarknads- och socialförvaltningen, fritidsförvaltningen, Polisen, Räddningstjänsten Syd, Skatteverket, Arbetsmiljöverket, Arbetsförmedlingen, Tullverket och Kronofogdemyndigheten. Arbetet bygger framför allt på riktad och uppsökande myndighetsgemensam tillsyn.

Ett övergripande fokus för samarbetet i Tryggare Malmö är insatser där bidragsbrott, svart ekonomi, osund konkurrens, fusk, exploatering av arbetskraft och människohandel förekommer. Under kommande år är det fortsatt fokus på gemensamma insatser, då framför allt: olovliga boenden, hygieniska behandlingslokaler, oregistrerade livsmedelsverksamheter, livsmedelsfusk, butiker med olovlig försäljning i

detaljhandeln, tillsyn av samlingslokaler där rökning sker inomhus, samt fastighetsövergripande tillsyn.

I arbetet med Tryggare Malmö tolkas lagstiftningen utifrån nya typer av ärenden och därmed utvecklas nya rutiner och arbetssätt. Arbetsmetoderna inom samarbetet utvidgas och utvecklas succesivt för att nå en ännu större effekt. Samordnad myndighetsgemensam tillsyn har visat sig vara framgångsrik när det gäller att stävja de oseriösa och illegala verksamheterna i Malmö och det finns ett behov att vara agil (lättrörlig) i detta arbete eftersom det sker snabba förändringar i den ljusskygga världen. För att Tryggare Malmös arbete fortsatt ska vara i framkant behöver arbetet vara lyhört inför samhällsförändringar, förändringar i den ljusskygga världen och fortsätta den goda dialog som inarbetats med samverkansparter.

Digitalisering

Under 2022 antog miljönämnden en strategi för verksamhetsutveckling och digitalisering med syfte att förbättra servicen, rättssäkerheten, tillgängligheten och transparensen gentemot Malmöborna. Strategin utgår från Malmö stads program för det digitala Malmö och innehållet i strategin ska bidra till kommunfullmäktiges mål om att ligga i framkant i den digitala utvecklingen. Miljöförvaltningens digitaliseringsteam har därmed också fått en tydlig inriktning för sitt arbete.

Utveckling av e-tjänster kommer att vara ett prioriterat område under kommande år för att underlätta och tillgängliggöra information för Malmöbor och verksamhetsutövare. I samband med att fler e-tjänster utvecklas genomlysas även arbetssätt, processer och arbetsflöden som ligger till grund för själva e-tjänsten. Detta medför effektivare processer och underlättar både för medarbetare och Malmöbor. Ett arbete som kommer att bidra till effektiviseringen är möjligheten till digital signering som Malmö stad arbetar med och som kommer att påverka nämndens rutiner och arbete.

Ett annat prioriterat område i miljönämndens verksamhetsutveckling är en fortsatt vidareutveckling av webbkartan mMap för att visualisera geografisk information både från miljöförvaltningen och de tre andra tekniska förvaltningarna. Funktioner fortsätter också att utvecklas i kartan så att de stöd den utgör för medarbetare i tillsynsarbetet blir bättre. Mer geografisk information kommer att tillgängliggöras för Malmöborna på Malmö stads öppna data-plattform (CKAN) och via andra plattformar som nås externt, till exempel miljöövervakningsatlasen.

Nämnden kommer att undersöka möjligheten att använda EDP:s exportfunktion (tilläggsprodukt) för uttag av information från Vision och leverans till Malmö stads e-arkiv. Dialog ska ske med stadsarkivet om möjligheterna till löpande leverans av avslutade ärenden från Vision för digital arkivering i e-arkivet.

Nämndens femåriga grundavtal med EDP Vision löper ut under våren 2023. I samband med det görs enutvärdering för att kunna besluta om en eventuell förlängning och samtidigt påbörjas ett underlag inför en ny upphandling.

Under 2022 implementerar miljönämnden det digitala klimatberäkningsverktyget Climate View som framöver kommer att möjliggöra prognoser för utsläppsminimering av växthusgaser i staden samt kontinuerlig uppföljning av klimatmålen i miljöprogrammet. Malmö stad kommer i verktyget kunna samla olika åtgärders klimatnytta, men även deras investeringskostnad och besparingar för olika aktörer i samhället samt andra samhällsnyttor som skapas. Verktyget ska också hjälpa Malmö stad att enkelt kunna utreda i vilken sektor mer åtgärder skulle krävas samt vem eller vilka som har rådighet över dessa. Verktyget Climate View används även av Klimatpolitiska rådet.

Nämnden planerar att finansiera kommande verksamhetsutveckling inom tilldelad budgetram. Däremot är kommande satsningar på digitalisering beroende av Malmö stads digitala infrastruktur och tillgängliga resurser på stadskontorets centrala IT-enhet. Viktigt i det fortsatta arbetet är att identifiera vilken utveckling vi kan genomföra med egna resurser och vad vi kan utveckla gemensamt i staden.

Fördjupade samarbeten

Täta samarbeten, både inom staden med nämnder och bolag, men också med näringsliv och akademi är en förutsättning för att kunna ta sig an nämndens uppdrag på ett bra sätt. Förutom lokal nivå är det viktigt

med olika samarbeten på regional nivå såsom String (samarbete mellan regioner och städer för hela norra delen av den så kallade ScanMed-korridoren) och Firs (Forsknings- och innovationsrådet i Skåne syftar till att skapa förbättrade förutsättningar för forskning och innovation i Skåne genom ett ökat och fördjupat samspel mellan politik, offentlig verksamhet, akademi och näringsliv). Nämnden bidrar i arbetet med Skånes effektkommission med syftet att samla de aktörer som tillsammans kan skapa förutsättningar för elektrifiering av samhället. Vidare är nämnden representerad i Öresundssamarbetet genom bland annat Greater Copenhagen, i frågor som rör till exempel smart energi och klimatanpassning. Vi behöver tillsammans hitta innovativa arbetssätt och lösningar på gemensamma utmaningar och ett utbyte av kunskap, expertis, teknik och finansiella resurser är viktiga komponenter för att kunna uppnå de system- och beteendeförändringar som krävs. Tillsammans kan vi också påverka de förändringar i svenska och europeiska regelverk och policyer som krävs.

Miljönämnden ser ett utökat samarbete med Stockholm, Göteborg, Helsingborg, Lund och Kristianstad som viktigt, både för att utbyta erfarenheter och för att gemensamt agera för att få till stånd förändringar och tillsammans nå en bättre utveckling.

Tekniska nämnden, stadsbyggnadsnämnden och miljönämnden har utvecklat ett fördjupat samarbete. Det handlar bland annat om gemensamma mål och prioriteringar, utökad samordning av styrning och ledning, mer synkroniserade tidplaner och gemensam utveckling av processer och operativa forum. Bland annat kan nämnas arbetet med Klimatomställning Malmö, Nyhamnen och förädlingsprocessen. Med förädlingsprocessen avses arbete där vi tillsammans planerar och genomför stadens utbyggnad för att skapa förutsättningar för fler Malmöbor, bostäder, kommunal service och verksamheter.

Serviceinriktad myndighetsutövning

Miljönämndens arbete utgår från kommunfullmäktigemålet om att Malmö stad ska leverera en god och likvärdig service samt näringslivsprogrammet där kommunal service är ett av fem fokusområden. Miljönämnden har ett kontinuerligt arbete kopplat till tillsyns- och kontrollverksamheten, eftersom det är av stor vikt att Malmöbor och verksamhetsutövare har förtroende för vårt arbete. Genom den årliga Insikts-mätningen får nämnden ett underlag att ta tillvara och arbeta utifrån i den fortsatta utvecklingen av verksamheten. Under 2021 tog miljönämnden fram en plan för nämndens arbete med att ytterligare utveckla förhållningssättet att vi ska hjälpa våra verksamhetsutövare att göra rätt. Innehållet i planen utgår från Svenskt Näringslivs bedömning av huruvida en myndighet har en serviceinriktad myndighetsutövning; myndigheten ger företaget råd och vägledning för att kunna nå en hög regelefterlevnad, handläggare har förståelse för företagarens verksamhet och perspektiv, myndighetens handläggningstider är rimliga och kommuniceras till företaget, det är lätt för företaget att komma i kontakt med handläggare. Ett antal insatser pågår och kommer att fortgå under kommande år, exempelvis utveckling av ett mer strategiskt juridiskt stöd, tillskapande av fokusgrupper bestående av representanter från näringslivet, vara representerad i kommunens företagslots, utveckling av e-tjänster samt mätning av handläggningstider inom fler områden. Fokus ligger också på att ta fram ett gemensamt förhållningssätt för förvaltningen, ett arbete som behöver ha en bredare ansats än enbart myndighetsutövningen för att täcka in fler av nämndens verksamheter.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2023? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?

Extern finansiering

För att staden ska kunna öka takten i miljö- och klimatomställningsarbetet är det viktigt att miljönämnden kan finansiera miljöstrategiska projekt med extern finansiering från exempelvis EU eller staten. Det är även av vikt att nämnden stödjer Malmös näringsliv med att identifiera möjligheter till att söka externfinansiering. Externfinansieringen har minskat de senaste åren och det finns alltid en inbyggd osäkerhet kring huruvida inskickade ansökningar kommer att beviljas eller avslås. Miljönämnden ser positivt på att ett flertal programperioder nu öppnat inom EU, vilket innebär att ett stort antal utlysningar inom till exempel områden som klimatomställning och klimatanpassning tillgängliggörs efterhand. Målsättningen är att externfinansieringen ska öka under 2023. Dock ser nämnden att det är en ökad konkurrens i flertalet utlysningar.

Malmö stad har sedan tidigare tillsammans med nio andra städer skrivit under Klimatkontrakt 2030 för att driva omställningen framåt för ökad hållbarhet och klimatneutralitet. I andra omgången av Klimatkontrakt 2030 har antalet städer blivit 23. Genom det svenska kontraktet har städerna goda förutsättningar för att söka finansiellt stöd från EU och få möjlighet till att samarbeta med europeiska städer som går före på vägen mot en klimatneutral kontinent som är målet i EU:s gröna giv. Malmö stad har även lämnat in ansökan om att bli en av EU:s 100 första klimatneutrala och smarta städer. Om Malmö blir antagen innebär det bland annat tillgång till ökade möjligheter att söka finansiering för utveckling och innovation samt stöd genom ett nationellt nätverk, kontakter och lärande mellan europeiska städer. Totalt är det 377 städer i EU som lämnat in ansökan.

Efterhandsdebitering och riskklassificeringsmodell

Två genomgripande förändringar sker nu inom livsmedelskontrollen, dels med krav på en övergång till efterhandsdebitering som ska vara infört senast den 1 januari 2024, dels en ny riskklassningsmodell. Nämnden ser med fördel att förändringarna införs samtidigt i Malmö stad eftersom det underlättar för såväl verksamhetsutövarna som förvaltningen. En ekonomisk analys visar att effekterna av att införa efterhandsdebitering blir minst kännbar för staden om den börjar tillämpas år 2024, vilket sammanfaller med att Livsmedelsverkets riskklassningsmodell förväntas kunna sättas i drift. Båda förändringarna förväntas medföra minskade intäkter för nämnden, men bedöms för närvarande kunna hanteras genom analys, planering, effektivisering samt genom justeringar av nämndens kostnader.

Utveckling av taxa enligt miljöbalken

Även inom miljöbalkens område kommer det sannolikt att ske förändringar gällande taxan och efterhandsdebitering de närmaste åren, vilket signalerats av Sveriges kommuner och regioner, SKR. SKR kommer under våren 2022 att göra en analys av nuvarande taxemodell och kommande förändringar. Enligt SKR kommer analysen preliminärt att vara klar i maj 2022. Nämnden är representerad i olika forum tillsammans med SKR och andra kommuner och kan därför i ett tidigt skede ta del av de förändringar av miljöbalkstaxan som kan bli aktuella 2023.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2022 (tkr)	Prognos 2023 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Tillsyn av tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen	Regeringskansliet/Kammarkollegiet	1 290	0
Energi- och klimatrådgivning	Energimyndigheten	1 600	2 000
Ersättning för sjuklönekostnader med anledning av sjukdomen covid-19	Försäkringskassan	450	0
Övriga bidrag			
Projekt för energi- och klimatomställning samt lärande	Energimyndigheten	1 101	521
Sida-projekt	ICLD	284	0
Projekt inom mat och konsumtion	Jordbruksverket	290	0
Projekt inom lärande och forskning	Viable Cities	3 663	1 339
Projekt inom hav och natur, cirkulär ekonomi, lärande och forskning samt stadsutveckling	Vinnova	100	93
Projekt för energi- och klimatomställning och inom stadsutveckling	ERUF	378	0
Projekt inom hav och natur samt hållbar mat	Horizon 2020	1 654	1 765
Projekt inom cirkulär ekonomi för inom lärande och forskning.	Intereg-programmen	1 174	508
Projekt inom mat och konsumtion	EU DEAR-EuropeAid	542	425
Övriga bidrag	Boverket, Formas med flera	1 778	0
Ej inlämnade ansökningar		0	7 000
SUMMA BIDRAG		14 304	13 651

Begäran om investeringsram

Miljönämndens investeringar avser huvudsakligen inköp av mätinstrument för miljöövervakning och kontorsinventarier samt kostnader för anpassningar av lokaler till flexibla arbetsplatser. 2023 föreslås investeringsramen uppgå till 1 200 000 kronor och därefter 1 000 000 kronor till och med 2028. Ökningen från 800 000 kronor avser täcka prisjusteringar för inköp samt en ökning av inköp av kontorsinventarier för att kunna anpassa kontoren till flexibla arbetsplatser.

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2023 samt plan för 2024-2028 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Utbyte av äldre mätinstrument till luft- och bullermätning	440	400	400	500	500	500
Kontorsinventarier	760	600	600	500	500	500
Summa investeringsram	1 200	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000

Budgetskrivelse 2023

Servicenämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	7
Kommunbidrag	11
Driftskonsekvenser till följd av förändrad verksamhet.....	11
Driftskonsekvenser till följd av investeringar och ränteeffekter.....	11
Ram för rivning och sanering	13
Riktade statsbidrag och övriga bidrag.....	14
Begäran om investeringsram.....	15
Investeringsram.....	18

Bilagor

Bilaga 1: Begäran investeringsram

Bilaga 2: Underlag äskande av ram

Sammanfattning

Denna budgetskrivelse utgör nämndens information till kommunstyrelsen inför beredning av förslag till budget till kommunfullmäktige. Kommunfullmäktiges budget avser budgetåret 2023 med plan för 2024–2025. Investeringarna gäller året 2023 med plan 2024–2028. I budgetskrivelsen har nämnden möjlighet att lyfta det som anses angeläget för kommunstyrelsen att veta inför beredningen av budget 2023.

Serviceenämnden är Malmö stads interna serviceorgan, vars roll är att ha hand om serviceverksamheter som utförs i kommunal regi samt att förvalta och producera stadens fastigheter. Till sin hjälp har serviceenämnden serviceförvaltningen. Serviceförvaltningens intäkter regleras via överenskommelser och avtal med övriga förvaltningar och kommunala bolag. Det innebär att förvaltningen generellt sett inte får någon pris- och lönekomensation från kommunfullmäktige. Medan nämndens nya verksamheter för lokalförsörjning och IT och digitalisering är kommunbidragsfinansierade.

Serviceenämnden vill lyfta fram effektiviseringsarbetet som ett sätt att höja kvalitén i befintliga tjänster. Effektiviseringar som innebär att bemanningen inte behöver utökas i samma takt som staden växer men med kan bibehålla sin kvalitet. Genom att effektivisera sina uppdrag kan nämnden bidra till minskade kostnader för nämnden och de beställande nämnderna. Serviceenämnden ser positivt på att det tas fram en övergripande process för identifiering och prioritering av effektiviseringsbehovet. Nämnden ser också att tjänstedesign har stor potential att få till en kulturförändring och ökad innovationskraft i förvaltningen.

Ambitionen med strategiskt hållbarhetsarbete på serviceförvaltningen är att bidra till att uppnå de mål våra verksamheter har satt upp och även till de globala målen i Agenda 2030. För att bli en hållbar arbetsgivare ska serviceförvaltningen arbeta ambitiöst och målmedvetet med att skapa förutsättningar för ett hållbart arbetsliv som främjar hälsa. Det innebär förebyggande arbetsmiljöarbete ett arbete med de friskfaktorer som leder till lägre personalomsättning, färre sjukskrivningar, högre engagemang och därmed högre måluppfyllelse.

Det pågår ett arbete i syfte att säkerställa att byggprocessen är kostnadseffektiv och att beslutsunderlag fokuserar på kundnytta, klimateffektivitet, livslängd och livskostnad. För att möta en förändrad omvärld och skapa hållbara samhällsfastigheter med maximal nytta för beställaren på ett kostnadseffektivt sätt, krävs en förändring i arbetssättet. Detta arbete sker parallellt och samordnas gemensamt med stadens översyn av lokalförsörjningsprocessen.

Serviceenämnden arbetar i enlighet med handlingsplan för klimateffektivt byggande som ansluter till Malmö stads strategi för klimatneutralt byggande. Under 2023 avser nämnden att fortsätta med klimatkalkyler för att kunna använda kalkylerna som styrmedel i byggprojekten. Nya projekt inom klimateffektivt byggande startas upp. Det handlar om att minska byggnadernas klimatpåverkan genom att använda klimateffektiva material och konstruktionslösningar. Serviceförvaltningen deltar i Lokal färdplan för en klimatneutral bygg- och anläggningssektor i Malmö 2030 (LFM30).

Nämnden ser möjligheter med stadsövergripande samarbeten som leder till ett effektivt nyttjande av stadens fastigheter. Nämndens utökade ansvar för stadens lokalförsörjning är här en viktig funktion. Stadens stora satsning på en ny organisation för lokalförsörjningen har inneburit att nämnden har blivit en än viktigare aktör i stadens lokalförsörjning. Rollen som stadens operativa lokalprocessledare blir tydligare och samverkan med staden blir starkare och rollen tillskrivs utökade ansvarsområden. Den nya lokalförsörjningsprocessen ställer ett högre krav av involvering och deltagande på lokalförsörjaren både i den fysiska planeringen av staden i allt från översiktsplaner till detaljplaner. För att bli en än bättre aktör och att tillvarata stadens intressen uppdraget visat sig kräva stora resurser för samordning, analys och fastighetsrättslig kompetens och behöver därför en förstärkt personalstyrka. Nämnden gör bedömningen att förvaltningen behöver utökas med resurser för att fullt ut hantera lokalförsörjningsprocessen.

Till följd av identifierade behov och rådande världsläge kommer nämnden att ytterligare förstärka arbetet med IT-säkerhet under 2022. Vidare behöver en IT-säkerhetsfunktion etableras för att säkerställa att staden uppfyller lagar, krav och hanterar brister inom IT-säkerhet. Nämnden kommer att behöva önskar en förstärkning och långsiktig finansiering för att utöka IT-säkerheten.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2023 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

En hållbar beredskap kring samhällsviktig verksamhet

Servicenämnden utgör, som intern utförare av viss samhällsservice, ofta ett nav för övrig verksamhet vid krissituationer. Stadens övriga förvaltningar förlitar sig ofta på stöd från servicenämnden för att kunna utföra sitt uppdrag även under kriser. Detta visade sig bland annat vid flyktingkrisen och nu med pandemin. Servicenämnden gör därför bedömningen att det fortsatt är viktigt för staden att ha en viss andel av drift och underhåll i egen regi. Detta är en fråga för kommunstyrelsen att bevaka. Nämnden gör också bedömningen att förstärkningar kan behöva göras för egen del för att säkerställa god beredskap. Pandemin förstärker flera tidigare risker och medför en lång rad nya. Krisen har blivit ett test på hur väl dagens globaliserade och digitaliserade samhälle klarar av att upprätthålla viktiga samhällsfunktioner. Slaget mot de globala försörjningskedjorna kommer sannolikt få många företag och organisationer att se över sin lagerhållning och logistik.

Ökad medvetenhet om samhällets sårbarhet – cyberbrott och cyberattacker

På nationell nivå inrättas från och med 2022 en myndighet för psykologiskt försvar som en följd av det försämrade säkerhetsläget och ett nytt nationellt cybersäkerhetscentret ska stärka Sveriges samlade förmåga att förebygga och hantera cyberhot mot Sverige. Cyberattacker orsakar stora störningar och Malmö stad förvaltar en stor mängd digitala verksamhetssystem som innehåller information som är av känslig karaktär. Verksamhetssystemen och informationen i dessa är kritisk för Malmö stads leveranser av tjänster till sina medborgare såsom försörjningsstöd, hälsa-, vård- och omsorgsstöd.

Genom åren har oberoende rapporter påvisat allvarliga brister i styrning och ledning inom informations- och IT-säkerhetsområdet. Arbetet är fragmenterat och ineffektivt då ett sammanhållet och systematiskt arbetssätt och genomförande på strategisk, taktisk och operativ nivå saknas. Det skapar brister och otydlighet inom ansvar, mandat, budget och kompetens vilket leder till bristande säkerhetsarbete och avsaknad av nödvändiga tekniska förmågor i Malmö stad.

Välfärdsbrottslighet slukar allt mer resurser

Välfärdsbrottslighet är samhällsskadlig inte bara genom att den utnyttjar gemensamma skattemedel, utan också genom att den undergräver tilliten och förtroendet för samhällssystemet. Skadeverkningarna av välfärdsbrottsligheten beskrivs som att den i förlängningen hotar det demokratiska systemet.

Inom Malmö stad pågår olika insatser som leds av stadskontoret och som syftar till att förebygga och hantera ekonomisk brottslighet och oegentligheter i välfärden inom ramen för *Handlingsplan för att förhindra brott i välfärden* beslutad av kommunstyrelsen. Servicenämnden har representanter i de arbetsgrupper som arbetar med de insatserna. Det handlar bland annat om framtagande av ett metodstöd för att motverka oegentligheter, certifiering av beställare och att inrätta en gemensam avtalsdatabas. Några av de områden som pekas ut som sårbara i detta sammanhang är upphandling och inköp, inbetalningar, utbetalningar och tillståndsverksamhet (Regeringskansliet *Handlingsplan mot korruption 2021–2023*.) Servicenämndens verksamheter arbetar med berörda områdena.

Digitalisering och den framtida staden

I maj 2021 fick servicenämnden uppdraget att styra, leda och driva stadens IT och digitalisering. Med det samlade ansvaret får nämnden en viktig roll att följa den digitala förändringen och de förväntningar som

medborgarna har på stadens verksamheter. Dels handlar det om att i verksamheten satsa, effektivisera och utveckla arbetet med hjälp av digitaliseringens möjligheter. Dels handlar det om att skapa en modern och fungerande stad mot bakgrund av den växande befolkningen och förtätningen av Malmö. I staden finns ett stort ackumulerat behov av IT-investeringar. För att rätt IT-investeringar och digitalisering skall prioriteras är det dock angeläget att verksamheterna involveras i prioriteringsbeslut, staden behöver en verksamhetsstyrd IT verksamhet till skillnad från en IT-styrd verksamhet.

När manuella arbetsuppgifter automatiseras frigörs resurser att hantera behov från den växande staden med fler malmöbor och fler medarbetare. På detta vis kan förvaltningen axla ett utökat uppdrag och serva flera utan att utöka medarbetare i samma takt som annars behövs. Automatiseringen leder även till att tid frigörs för medarbetare att vara kreativa, innovativa och utveckla sin kärnverksamhet.

Teknisk utveckling med användarfokus

Staden behöver moderna hjälpmedel för att effektivisera arbetet och för att arbetsmiljön ska upplevas som attraktiv. Modern teknik, robotar och andra hjälpmedel förväntas avlasta, men prioriteringar måste göras för att identifiera vilka åtgärder som skapar störst nytta för stadens verksamheter och malmöbon. Med utgångspunkten att avlasta medarbetare för att ge utrymme för personlig service samt effektivisera utan att de viktiga mellanmännsliga mötena försvinner.

Det behövs ett fokus på tillgänglighet i arbetet med utveckling av olika tekniska och digitala lösningar. En utmaning med digitaliseringen man inte bör bortse ifrån är digitalt utanförskap. Vissa grupper i samhället har inte samma förutsättningar att följa med i den digitala utvecklingen och kan vara i behov av extra stöd och hjälp. Detta är märkbart i nämndens verksamheter, i synnerhet kontaktcenter, debiteringstjänster samt färdtjänst.

Globala utmaningar är också lokala

Städerna har en nyckelroll i arbetet med att uppnå FN:s mål om ett hållbart samhälle och en hållbar värld. År 2018 godkände kommunstyrelsen Malmö stads strategi för hur FN:s 17 hållbarhetsmål ska omsättas till lokal nivå. Servicenämnden har stor påverkan på klimat och miljö genom transporter, livsmedelsinköp, byggnationer samt drift av lokaler. Klimatförändringar kan ge stora effekter, framför allt när det gäller förändrade nederbördsmonster, temperaturer samt tillgång till livsmedel, men också med avseende på förlust av ekosystemtjänster och biologisk mångfald. Servicenämnden fokuserar på att klimatanpassa både befintliga fastigheter och nybyggnationer. Klimatanpassningen kan exempelvis handla om gröna tak och att ersätta hårda ytor med ytor som släpper igenom regnvatten. På så sätt bidrar servicenämnden till ett mer robust Malmö.

Ekologiska produkter inom skolrestauranger

Skolrestauranger bedriver sedan länge ett aktivt arbete för en minskad påverkan på miljö och klimat i samklang med gällande styrdokument. Nationella livsmedelsstrategin, Agenda 2030, Malmö stads miljöprogram, kretsloppsplan samt Policy för hållbar utveckling och mat lägger grunden.

Skolrestaurangers mål relaterade till livsmedel 2022 är 92 procent andel ekologiska livsmedel och 1,29 kilo CO₂e per kilo inköpt livsmedel för minskat utsläpp av växthusgaser.

Skolrestauranger vill lyfta de ökande utmaningarna kopplat till en hög andel ekologiska livsmedel. Flera livsmedelsgrupper som krävs för en klimatsmart skolmatsmeny saknas inom ekologisk produktion. Konsekvensen blir att många produkter med låg klimatpåverkan och möjlighet till att minska Malmö stads utsläpp av växthusgaser idag väljs bort. Samtidigt ökar osäkerheten för leveranser av volymen ekologiska råvaror och produkter som den planerade menyn kräver. Höjda energi- och produktionskostnad och negativa effekter av klimatförändringar har stor påverkan på tillgång av råvaror. Även efterfrågan på svenskproducerat har ökat och marknaden anpassats därtill.

Nämnden följer utvecklingen och för 2021 blev en differens på 5-10 procent mellan skolrestauranger planerade meny, råvarubeställningen och den faktiska leveransen. Differensen mellan tillgång och efterfrågan riskerar att öka än mer i framtiden då stora kostnadsökningar har aviserats för hela

livsmedelssektorn.

Ett förändrat fokus som tar hänsyn till både ekologiska och klimatsmarta livsmedel bör övervägas. Genom att ta hänsyn till helheten kan effekten av bristande tillgång till ekologiska livsmedel sänkas och utrymme frigöras för att göra ännu fler klimatsmarta val och fler populära maträtter serveras.

Investera i den hållbara staden

Det finns risk att klimatfrågan hamnar i bakgrunden av andra frågor när konjunkturen viker och kommunernas ekonomi pressas. Det kan eventuellt i förlängningen komma att gå ut över satsningar på klimatanpassning och minska beredskapen för att hantera konsekvenser av extremregn, översvämningar, havsnivåstigningar och torka. Framförallt torka och till viss del ökade skyfall ställer högre krav på skötsel, drift och renhållning av staden.

För att nå målet om 15 procent av Malmös energibehov från lokalt producerad solenergi till 2030 behöver investeringar göras. Förutsättningarna förändras succesivt genom utveckling av tekniska lösningar, men även om nämnden ökar utbyggnaden av solenergi finns inte tillräckligt med lämpliga taktytor i nämndens bestånd.

Serviceämnden undersöker möjligheten till att installera solenergi vid ny-, till- och ombyggnad där investeringen på anläggningen kommer att kunna återbetala sig under sin livstid. Serviceämnden kan även investera i lokalt producerad solenergi där effekthemtagning inte kan ske fullt ut, om kommunfullmäktige kompenserar nämnden för de ökade driftskonsekvenser som då tillkommer. Nämnden inväntar kommande modell för finansiering av solceller när Malmö stad bygger nya eller renoverar sina byggnader.

Klimatneutralt byggande

Serviceämnden arbetar i enlighet med en handlingsplan för klimateffektivt byggande som ansluter till Malmö stads strategi för klimatneutralt byggande. Under 2023 avser nämnden att fortsätta med klimatkalkyler för att kunna använda kalkylerna som styrmedel i byggprojekten. Nya projekt inom klimateffektivt byggande att startas. Det handlar om att minska byggnadernas klimatpåverkan genom att använda klimateffektiva material och konstruktionslösningar. Serviceförvaltningen deltar i Lokal färdplan för en klimatneutral bygg- och anläggningssektor i Malmö 2030 (LFM30), ett branschinitiativ som syftar till att uppnå en klimatneutral bygg- och anläggningssektor i Malmö till 2030.

Förnyelsebar energi

I linje med Agenda 2030 och de globala målen bidrar serviceämnden genom att energieffektivisera både befintliga och nya byggnader. Nämnden arbetar kontinuerligt med optimering av energianvändningen i fastigheterna. Det görs energiåtgärdsprojekt, exempelvis i samband med underhållsprojekt, där utbyte av styrsystem ofta är effektivare åtgärder. Utöver detta så har kraven på nybyggnationer skärpts vilket ger utslag på energianvändningen när nya fastigheter tas i drift.

Den totala energianvändningen för en fastighet är beroende av andra faktorer som serviceämnden inte direkt styr över. Energistatistik visar att det behövs kunskapshöjande insatser för att minska elanvändningen, till exempel genom energieffektivare elektronik och belysning, för att minska användningen om Malmö stads energimål ska kunna nås.

Fortsatt stort investeringsbehov

Nämnden har för avsikt att vidta åtgärder för att underlätta byggandet i staden. Befolkningsökningen resulterar i ökad efterfrågan på de offentliga tjänsterna, vilket bland annat medför stora investeringsbehov avseende förskolor, skolor, LSS-boenden samt fritidsanläggningar. I en lågkonjunktur sjunker oftast kostnaderna för att bygga och det är viktigt att tillvarata den möjligheten så att staden bygger trots lågkonjunktur. I spår av den globala pandemin gör serviceämnden bedömningen att stadens investeringsbehov samt krav på lokaler på sikt kan komma att förändras.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Kostnadseffektivitet

Serviceförvaltningen jobbar löpande med effektiviseringar och kostnadsmedvetenhet främst i form av projekt genom finansiering från förvaltningens utvecklingsråd samt effektiviseringsarbete i form av ständiga förbättringar. Exempel på pågående effektiviseringsarbete är kostnadseffektiva processer vid byggande av förskolor samt digitalisering på HR-service med att effektivisera löneskultsadministration.

Serviceförvaltningen arbetar med tjänstedesign som är en utvecklingsprocess där man involverar användare (medborgare, kunder, medarbetare) för att se till att de tjänster som tas fram fungerar och uppskattas av dem som verksamheten är till för. Utvecklingsprocessen kan till exempel innebära att en befintlig tjänst förändras, en ny tjänst skapas eller att tjänsteleverantören av tjänsten omorganiseras. Det kan också innebära att förvaltningen kan sluta göra saker som inte efterfrågas eller uppskattas. På så sätt kan förvaltningen öka värdet i de tjänster vi levererar som i förlängningen bidrar till lägre kostnader och högre effektivitet.

Förvaltningen ser också att tjänstedesign har stor potential att få till en kulturförändring och ökad innovationskraft i vår förvaltning genom att medarbetarnas samlade kompetens och förmåga tas tillvara genom delaktighet och medskapande. Det handlingskraftiga tillvägagångssättet gör också att förvaltningen snabbt kan testa nya lösningar och på så sätt tidigt upptäcka vad som funkar eller inte. Exempel på effektivisering där förvaltningen använt tjänstedesign är i översyn av post & bud. Under 2023 planerar förvaltningen att skala upp detta arbete i fler verksamheter och i större satsningar.

Även inom partnerskap väntas tjänstedesign kunna bidra med att lösa några av de knutar som uppstår när förvaltningen samverkar på tvärs över organisatoriska gränser och stuprör. Tjänstedesign erbjuder en bred verktygslåda av metoder som underlättar multidisciplinära team att samarbeta till exempel genom kreativa möten, fokus på användarperspektivet, och helhetstänkande.

Kostnadseffektivitet och samarbete

Servicekommittén vill lyfta fram effektiviseringsarbetet som ett sätt att höja kvalitén i befintliga tjänster. Effektiviseringar som gör att tjänster kan bibehålla sin kvalitet när staden växer behöver inte innebära att bemanningen utökas i samma takt. Genom att effektivisera sina uppdrag kan nämnden bidra till minskade kostnader för nämnden och de beställande nämnderna. Servicekommittén ser positivt på att det tas fram en övergripande process för identifiering och prioritering av effektiviseringsbehovet. Nämnden ser fördelar med en gemensam struktur och metod för staden och ett arbete som kommunstyrelsen samordnar. Det är dock viktigt att detta inte blir en egen process utan kan med fördel rymmas inom exempelvis ramen för budgetprocessen.

Samordning av processer i staden

Servicekommittén ser potential i att samordna tjänster i staden i större utsträckning. I staden finns till exempel flera redovisningsenheter, rekryteringstjänster och intern städservice på flera förvaltningar. Här ser nämnden vinster genom att identifiera tjänster som kan samordnas och därmed se till att staden som helhet kan arbeta mer effektivt.

Vidare efterlyser nämnden förbättrad samordning av stadens gemensamma processer, exempelvis hanteringen av GDPR, ärendehantering och avvikelshantering. I dagsläget skiljer sig tolkning och utförande avsevärt mellan nämnderna. Genom att arbeta mer integrerat och med ett enhetligt arbetssätt, uppnås större effektivitet inom staden. Nämnden identifierar också stor potential i att centralt samordna

processer på ett sådant vis som inspirerar till nytänkande och utveckling.

Upphandling som strategiskt verktyg

Under 2021 genomförde nämnden en innovationsupphandling som resulterade i en återanvändningsbar plastkruka. En omfattande utredning genomfördes tillsammans med kommunerna Ystad, Trelleborg och Staffanstorps samt nätverken Sustainable Business Hub och Hållbar utveckling i Skåne. Detta har medfört att varje blomkruka används i genomsnitt 4–5 gånger mer än tidigare, vilket är bättre för miljön och leder till mindre plastanvändning.

Vidare bidrog upphandlingen av ett nytt kostdatasystem till att bryta det monopol som funnits på marknaden genom att upphandlingen genomfördes som en konkurrenspräglad dialog och omfattande marknadsundersökningar.

I budget 2018 beslutade kommunfullmäktige att stadens inköpsverksamhet ska användas som strategiskt verktyg för att bidra till fler och bättre innovationer och att vidareutveckla det påbörjade arbetet med att uppnå sociala och miljömässiga mål. Servicenämnden planerar att ställa högre krav på leverantörer gällande miljöpåverkan och livscykelperspektivet i kommande upphandlingar.

Servicenämnden har behov av att tillsammans med andra kommuner göra innovationsupphandlingar. Ett behov är att tillsammans med Malmö stads bolag genomföra upphandlingar inom områden som berör oss båda, många beröringspunkter finns med MKB, P-Malmö och PÖMAB. En annan inköpslösning är att utveckla den cirkulära byggmarknaden med dess ekonomiska fördelar, det vill säga att återanvända material till våra fastigheter och fastighetsunderhåll.

Tillsammans en smart servicepartner till staden

Servicenämnden strävar efter att utveckla en närmare relation och bidra till de andra förvaltningarnas utveckling och tona ner de skarpa beställare-utförare rollerna som länge präglat relationerna mellan nämnden och dess beställande nämnder. Förvaltningen arbetar med inställningen att vi tillsammans är en smart servicepartner till staden, och har mycket att bidra med, från strategisk planering till utförande. En partnerskapsdialog krävs såväl inom förvaltningen som med övriga förvaltningar för att minska kostnaderna för andra förvaltningar, exempelvis genom att överväga kvalitetsförändringar där den negativa effekten av lägre kvalitet inte ger alltför stora földeffekter.

Översyn av stadens transporter

Malmö stad likt med flera andra städer, upplever höga transportflöden från stadens egna verksamheter, något som både är kostnadsineffektivt, men framförallt något som påverkar våra städers infrastruktur och miljö negativt. Transporter har stor påverkan på klimatet genom utsläpp av växthusgaser som bidrar till den globala uppvärmningen. Inrikes transporter svarar för nästan en tredjedel av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser, och domineras av utsläpp från vägtrafiken. Hållbara transporter sammanfattar samhällets strävan att minska transportsektorn negativa klimat- och miljöpåverkan. Genom att välja det energismartaste transportslaget, de miljövänligaste bränslena, energieffektivisera och undvika onödiga transporter.

Servicenämnden efterfrågar en utredning av stadens interna transporter i syfte att säkerställa en såväl miljömässigt som effektiv logistik, med ambition att konsolidera mer av uppdragen som utförs av respektive förvaltning.

Tillsammans skapar vi arbetsmarknadsinsatser

Servicenämnden har en lång erfarenhet av att arbeta med arbetsmarknadsinsatser, allt från praktikplatser, arbetsträning samt arbetsmarknadsanställningar. Genom ett samarbete med arbetsmarknads- och socialförvaltningen erbjuder serviceförvaltningen platser, handledning och uppföljning och på så sätt bidrar till att fler arbetslösa Malmöbor kommer ut i arbete samt minskar antalet personer som uppstår försörjningsstöd. Arbetsmarknadspolitiska insatser är föränderliga och det krävs en omvärldsbevakning från Malmö stads sida för att kunna anpassa sina verksamheter utifrån nya riktlinjen och förordningar som

bestäms under den aktuella mandatperioden.

Servicenämnden har varit en naturlig partner i staden vid satsning av olika projekt för att få fler Malmöbor i arbete, exempelvis servicepatruller, projektet skötsel av hela Malmö och inte minst den senaste projektet +1000 för att minska försörjningsstöd till Malmöbor. Servicenämnden har även bidragit till att fler arbetslösa Malmöbor genom utbildningsinsatser som upphandlades för personer i arbetsmarknadsanställningar för att öka sina kunskaper i svenska språket. Många individer som befinner sig inom arbetsmarknadsinsatser saknar tidigare förankring på arbetsmarknaden och för vissa av de är en arbetsmarknadsanställning den första anställning de har.

Servicenämnden efterlyser en stadsövergripande upphandling för utbildningsinsatser för personer som är i arbetsmarknadspolitiska insatser, exempelvis svenska språket som är en oerhört viktig del för att komma ut i arbete och närma sig den reguljära arbetsmarknaden.

Drift och skötsel av hela Malmö

Överenskommelsen med fastighets- och gatukontoret som startade 2021 gäller i fyra år. En utmaning för servicenämnden att förhålla sig till är vad som händer när överenskommelsen löper ut i april 2025 och om det blir en förlängning eller inte. Utmaningen ligger framförallt i planering kring personal och inköp av bilar och maskiner. Leveranstiden för en maskin eller lastbil är idag cirka 18 månader och för en personbil cirka 12 månader. Detta innebär att nämnden inte kan leva upp till stadens miljömål eftersom användningstiden blir väldigt kort om uppdraget upphör 2025. Inom funktionsuppdraget finns cirka 100 medarbetare som blir direkt berörda om uppdraget upphör och nämnden behöver i god tid planera hur det ska hanteras.

Översyn av byggprocessen

Det pågår ett arbete i syfte att säkerställa att byggprocessen är kostnadseffektiv och att beslutsunderlag fokuserar på kundnytta, klimateffektivitet, livslängd och livskostnad. För att möta en förändrad omvärld och skapa hållbara samhällsfastigheter med maximal nytta för beställaren på ett kostnadseffektivt sätt, krävs en förändring i arbetssättet. Detta arbete sker parallellt och samordnas gemensamt med stadens översyn av lokalförsörjningsprocessen.

Kontaktcenter som stadens ansikte utåt ökar stadens tillgänglighet

En potentiell effektivisering är att förvaltningarna kan renodla sin kärnverksamhet genom att hänvisa uppdrag av lämplig karaktär att hanteras av kontaktcenter. Kontaktcenter som stadens ansikte utåt ökar stadens tillgänglighet för Malmöborna och effektivisering kan uppnås om förvaltningarna i högre grad lägger över uppdrag på kontaktcenter.

Nämnden kommer att arbeta för att öka den fysiska närvaron av kontaktcenter. För att öka inkluderingen i staden och erbjuda likvärdig service, kommer kompletterande kontaktvägar att undersökas under 2023, där även alternativ för att jobba uppsökande diskuteras gällande områden som utifrån digitalt utanförskap bedöms vara särskilt intressanta. Kontaktcenter har sett att det för varje ny geografisk plats som etableras närvaro på, krävs ett utökat kommunbidrag för personal samt lokalhyra.

Stadsövergripande samarbeten leder till effektivt nyttjande av stadens fastigheter

Nämnden ser möjligheter med stadsövergripande samarbeten som leder till ett effektivt nyttjande av stadens fastigheter. Nämndens utökade ansvar för stadens lokalförsörjning är här en viktig funktion. Genom att ha en gemensam kunskapsbas om såväl stadens lokalinnehav som verksamheternas behov kan underlag tillhandahållas inför strategiska beslut om hur fastigheter kan samutnyttjas och där även verksamheter kan hitta vinster i att vara samlokaliserade för att på bästa sätt nyttja de resurser som finns i staden. Ett exempel på samutnyttjning är att öppna upp skolors lokaler med syftet att nå en ökad aktivitet på kvällar och helger vilket bör leda till minskad vandalisering. Dessa insatser bör kompletteras med en översyn av fastighetsbeståndet med avseende på de tomma lokalerna.

Hälsofrämjande arbetsmiljöarbete

Serviceförvaltningens målbild 2025, ”*Tillsammans är vi en smart servicepartner till staden*”, är ett utvecklingsarbete som på ett enkelt och tydligt sätt ska hjälpa oss att hitta en gemensam väg så att vi alla kan gå åt samma håll. Med en tydlig målbild skapar vi en gemensam riktning för förvaltningens fortsatta utvecklingsområden. Serviceförvaltningens målbild 2025 ska fortsatt vara vårt mest prioriterade utvecklingsområde, men det finns goda förutsättningar för att arbetet genomsyras av ett genomtänkt hållbarhetsarbete, som ytterligare stärker och bidrar till en positiv utveckling.

Ambitionen med strategiskt hållbarhetsarbete på serviceförvaltningen är att bidra till att uppnå de mål våra verksamheter har satt upp och även till de globala målen i Agenda 2030. För att bli en hållbar arbetsgivare ska vi på serviceförvaltningen arbeta ambitiöst och målmedvetet med att skapa förutsättningar för ett hållbart arbetsliv som främjar hälsa. Det innebär förebyggande arbetsmiljöarbete ett arbete med de friskfaktorer som vi vet leder till lägre personalomsättning, färre sjukskrivningar, högre engagemang och därmed högre måluppfyllelse.

Förändrat kompetenslandskap

En större konkurrens om kompetens och arbetskraft ställer högre krav på Malmö stad som arbetsgivare. Servicenämnden har i dagsläget svårt att rekrytera inom vissa yrkesgrupper. Nya lösningar, andra kompetenser samt nya yrken kan bidra till att lösa kompetensförsörjningen. Nedlagda praktiska gymnasieprogram kan vara en bidragande faktor till framtida rekryteringsutmaningar. En eventuell lösning på detta skulle kunna vara ett samarbete mellan gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen och serviceförvaltningen för att generera yrkesutbildningar där serviceförvaltningen står för den arbetsplatsförlagda praktiken för att få ut fler ungdomar i arbetslivet med rätt kompetens. Exempel på utbildningar är bygg, kock, anläggning och fordonsmekanik.

Alla medarbetares digitala kompetens kommer att behöva utvecklas kontinuerligt över tid och därutöver kommer antalet personer med spetskompetens kopplat till digitaliseringens utveckling att behöva öka. Digitaliseringen ställer krav på såväl våra befintliga medarbetare som kommande rekryteringar. Nya kompetenser kommer att efterfrågas.

Flexibelt arbetssätt leder till förändrat lokalbehov

Bakgrunden till att se på ett framtida arbetssätt är att Malmö Stad ska vara en attraktiv arbetsgivare och skapa en effektiv och proaktiv arbetsplats. Ett arbete om det flexibla arbetssätt påbörjades innan pandemin men fick ett ökat fokus när verksamheten tvingades att ställa om. Flexibel arbetsplats är en viktig attraktionskraft för arbetstagare. Serviceförvaltningen vill skapa en bättre utformad arbetsplats med möjligheter till flexibla lösningar. Det innefattar möjligheter till att arbeta på annan plats än kontoret, möjligheter för flera verksamheter att utgå ifrån samma plats/kontor samt möjligheter att möta kommande generationers krav på en arbetsplats. Resultatet förväntas ge ökad arbetsglädje och en mer effektiv organisation. Utöver det så kan effektivt nyttjande av lokaler leda till minskade kostnader och minskad påverkan på miljön genom effektivare energianvändning.

Serviceförvaltningens verksamheter växer och behovet av utrymme och lokaler ökar. Vid en översyn av förvaltningens lokaler så växte en tanke fram att samlokalisera de verksamheter som har möjlighet till det, vilket skapar möjligheter till en potentiell rationalisering av lokalyta och därmed kostnad. Genom att minska avstånden och inte arbeta i våra olika stuprör så skapar förvaltningen ännu bättre förutsättningar för att vara en god servicepartner till staden och att arbeta mer tillsammans. Det är viktigt att bevara samt utveckla redan befintliga arbetssätt som möjliggör för flexibilitet men som också skapar mervärde för de nämnden finns till för och inte minst för Malmöborna.

Serviceförvaltningen deltar i det stadsövergripande arbetet med att anpassa ramar och stöd inom arbetsmiljö, arbetstid, rekrytering och lokalförsörjning.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2023? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt / samarbete med andra på kort och lång sikt?

Driftskonsekvenser till följd av förändrad verksamhet

Begäran om kommunbidrag till följd av förändrad verksamhet (totalt 14 mnkr)

Driftskonsekvenser till följd av förstärkt organisation för lokalförsörjning (7 mnkr)

Lokalprocessenheten på stadsfastigheter bildades efter kommunfullmäktiges beslut och är den samordnande funktionen för all operativ lokalförsörjning. För att bli en än bättre aktör och att tillvarata stadens intressen har förvaltningen hitintills behövt utöka med fastighetsrättslig kompetens för såväl hantering av externa hyresvärdar, upphandling som för inhyrning från externa hyresvärdar. Dessutom ansvarar lokalprocessenheten för förhandlingar av de externa hyresavtalen till stadens lokalnyttjare.

Under våren 2022 är Förslag till principer för lokalförsörjningen i Malmö stad ute på remiss. Här framkommer ytterligare resursbehov för att nå syftet med förändringen. Rollen som stadens operativa lokalprocessledare blir tydligare och samverkan med staden blir starkare och rollen tillskrivs utökade ansvarsområden. Den nya lokalförsörjningsprocessen ställer ett högre krav av involvering och deltagande på lokalförsörjaren både i den fysiska planeringen av staden i både översiktsplanen, fördjupande översiktsplaner, planprogram, och detaljplaner.

I rollen som lokalprocessledare ingår att leda all lokalförsörjning från idé till inflyttning i egna byggda lokaler, av privata aktörer uppförda byggnader eller inhyrning av färdiga lokaler via vanligt hyresavtal. Den samlade kompetensen kommer att ge staden en värdefull kunskapsbas och tydliga beslutsunderlag med kostnadsjämförelser och presentation av de alternativ som diskuterats men också var det finns potential för förbättringar i de olika delarna av lokalförsörjningsarbetet. Uppdraget går därför inte att jämföra med tidigare organisation utan kräver ytterligare spetskompetenser.

Det är oklart i remissen om de utökade kostnaderna och utökade resursbehoven ska täckas av den nya föreslagna internhyresmodellen, vilket nämnden lyfter i sitt remissvar. Oavsett ekonomisk lösning anser nämnden att uppdraget har och kommer att kräva stora resurser för samordning och analys för att nå målet att staden gör rätt satsningar, vid rätt tidpunkt och att lokalerna är yt- och kostnadseffektiva utifrån verksamheternas behov. Nämnden gör bedömningen att förvaltningen behöver en förstärkt personalstyrka för lokalförsörjningsprocessen genom ett utökat kommunbidrag, eller eventuellt inkorporeras i tilltänkt internhyresmodell, motsvarande årskostnad på 7 mnkr för det utökade uppdraget.

Driftskonsekvenser till följd av förändrat uppdrag IT och digitalisering (7 mnkr)

Till följd av identifierade behov och rådande världsläge kommer nämnden att ytterligare förstärka arbetet med IT-säkerhet under 2022. Vidare behöver en IT-säkerhetsfunktion etableras för att säkerställa att staden uppfyller lagar, krav och hanterar brister inom IT-säkerhet. Nämnden önskar en förstärkning och långsiktig finansiering med ett utökat kommunbidrag på 7 mnkr.

Driftskonsekvenser till följd av investeringar och ränteeffekter

Begäran om förändrat kommunbidrag till följd av driftskonsekvenser 2023 (totalt 8,9 mnkr) Se även bilaga 1.

Den totala begäran, till följd av driftskonsekvenser, har tidigare inneburit att nämndens negativa kommunbidrag har utökats, att servicenämnden har återlämnat medel till staden. Från och med budgetskrivelse 2021 är förhållandet det omvända vilket även fortsätter 2023 och framåt. Detta innebär att servicenämnden begär 8,9 mnkr i sänkt negativt kommunbidrag för 2023. Inför 2016 togs en modell fram mellan stadskontoret och serviceförvaltningen för hur den verkliga räntan i förhållande till kommunens internränta ska regleras. Då samtliga av serviceförvaltningens lån sedan dess har löpt ut och omförhandlats till en lägre ränta är i princip effekthemtagningen av räntan redan gjord.

Driftskonsekvenser till följd av annuitetsberäknad hyra/rak avskrivning på grund av hög investeringsvolym (-6 mnkr)

Driftskonsekvenserna avser endast servicenämnden och inte den förhyrande nämnden. De senaste årens höga investeringsvolym leder till en obalans över åren mellan hyresintäkterna, som baseras på annuitet, och kapitalkostnaderna, som beräknas på rak avskrivning. Över tiden ger de två beräkningsmodellerna samma resultat, medan de enskilda åren har obalans. Detta innebär att kapitalkostnadsökningen inte täcks av hyresintäkterna den första perioden i fastighetens ekonomiska livslängd.

Driftskonsekvensen för 2023 avseende ianspråktaga investeringar uppgår totalt till 53 mnkr. Sedan tidigare har servicenämnden beviljats 59 mnkr för driftskonsekvenser till följd av hög investeringsvolym. Sänkningen med 6 mnkr beror till stor del på framskjutna projekt där beräkningen för 2022 grundade sig i att projekt för cirka 1,5 mnkr skulle aktiverats under 2021 och där faktiskt utfall blev hälften, cirka 750 mnkr. Under förutsättning att 53 mnkr är beviljade till och med 2023 minskar behovet för 2024 ytterligare med 1 mnkr, totalt 52 mnkr.

Driftskonsekvenser till följd av investeringsunderhåll (7,9 mnkr)

Malmö stads regelverk för beräkning av avskrivningar på anläggningstillgångar gäller från och med 2016. Till skillnad mot tidigare regelverk, då hela kostnaden för långtidsplanerat underhåll fanns i resultaträkningen och påverkade resultatet det år den inträffar, hanteras delar av det långtidsplanerade underhållet som investering. Vid övergången flyttades 150 mnkr från resultaträkningen till investeringsbudgeten och servicenämnden fick samtidigt ett resultatkrav/negativt kommunalbidrag på motsvarande belopp. Ränteberäkningen baserar sig på gällande internräntenivå 1,25 %.

Driftskonsekvensen avseende övergång till komponentavskrivning beräknas för 2023 öka med ytterligare 7,9 mnkr och avser kapitalkostnader på det investeringsunderhåll som aktiveras andra halvåret 2022 och första halvåret 2023. Av de 7,9 mnkr avser 1,9 mnkr ränteeffekt 2023 och 6 mnkr ökade avskrivningskostnader.

Driftskonsekvenser till följd av låg räntenivå (7 mnkr)

Servicenämnden redovisar i budgetskrivelsen de effekter som dagens låga räntenivåer ger med 2016 som basår. I det negativa kommunbidraget som åligger servicenämnden 2022 finns 266 mnkr för ränteeffekter beräknade enligt denna princip. Sedan tidigare finns ytterligare 40 mnkr i det negativa kommunbidraget som avser tidigare sänkningar av kommunens internränta. Servicenämndens bedömning är att ränteskillnaden 2023 blir 259 mnkr vilket är en sänkning om 7 mnkr i förhållande till den beslutade nivån 2022. Beräkningen för 2023 baseras på verklig ränta för de lån som är tecknade eller omskrivna fram till februari 2022 och eventuella delårseffekter för dessa 2023 samt räntejustering på befintliga lån för 2023. Nya lån ger inte längre någon effekt innan de är tagna då antagen räntesats och internräntan är densamma 1,25 %. Räntesatsen för nya lån som tas alternativt räntejusteras under 2022 och 2023 har bedömts till 1,25 %.

För 2024 görs bedömningen att befintliga räntor är lägre än de räntor som kommer att fås på omskrivna lån vilket då resulterar i att det negativa kommunbidraget behöver sänkas med ytterligare 18 mnkr.

Beräkningen baseras på att nya lån inte har någon effekt alls då den beräknade låneräntan är lika med internräntan, befintliga lån som ska räntejusteras samt helårseffekten av omskrivna och nya lån 2023. Helårseffekten av lån som togs alternativt räntejusterades under 2023 har bedömts till 1,25 % enligt ovan.

För lån som tas alternativt räntejusteras 2024 har räntesatsen bedömts till 1,25 %.

För 2025 görs bedömningen att befintliga räntor är betydligt lägre än de räntor som kommer att fås på omskrivna lån vilket då resulterar i att det negativa kommunbidraget behöver sänkas med ytterligare 22 mnkr. Räntesatsen för nya lån och befintliga lån som ska räntejusteras bedöms till 1,25 %. Lån som räntejusteras bedöms ha en högre räntenivå än vad som gäller idag.

Ram för rivning och sanering

Begäran om förändrat kommunbidrag 2023 med befrielse från resultatansvar avseende rivnings- och saneringskostnader totalt 20 mnkr. Se även bilaga 1.

Nämnd kan vara befriad från resultatansvar för delar av sin verksamhet. Detta innebär att nämnden för dessa verksamheter inte är ansvarig för det ekonomiska resultat som uppkommer under året. Nämnden har dock ett ansvar att även inom dessa områden bedriva en väl fungerande och effektiv verksamhet och vidta nödvändiga åtgärder. I budgetskrivelsen 2023 äskar servicenämnden befrielse från resultatansvar för resultatpåverkande rivningskostnader och kostnader avseende sanering av befintliga fastigheter.

Saneringskostnader, mark och byggnad (11 mnkr)

Från och med 2020 ansvarar servicenämnden respektive tekniska nämnden för den ram som avser marksaneringskostnader som är resultatpåverkande. För servicenämnden avses befintliga fastighetsobjekt där kommunen sedan tidigare bedriver verksamhet och som förvaltas av serviceförvaltningen. Servicenämndens bedömning är att resultatpåverkande marksaneringskostnader uppgår till 5 mnkr för 2023. Bedömd kostnad baseras på schabloner. Planerade projekt avser bland annat marksanering efter rivning av Kungshögskolan och marksanering i samband med ombyggnationen av Lindängens särskola, Solhuset.

Från och med budgetskrivelse 2021 har servicenämnden äskat en separat ram för denna typ av kostnad i likhet med sanering av mark. Sanering av byggnad är en oförutsägbar post i samband med om- och tillbyggnad samt underhåll av befintliga fastigheter, då riktvärden och krav har förändrats sedan byggnaden uppfördes. Denna typ av kostnader ska numera resultatföras och inte belasta balansräkningen. Saneringskostnader för byggnader bedöms uppgå till 6 mnkr för 2023 och avser bland annat sanering i Pildammsskolan, Henrik Smithsgården och Sege park, byggnad 30.

Rivningskostnader, befintliga fastigheter (9 mnkr)

Kostnader för rivning av byggnader belastar från och med 2019 nämndens resultat. Redovisningen följer Rådet för kommunal redovisning som har förtydligat sina rekommendationer om materiella anläggningstillgångar och klargör bland annat att rivning av egna tillgångar som tidigare använts i den egna verksamheten inte ska ingå i anskaffningsvärdet för anläggningstillgångar. Rivningskostnaderna bedöms uppgå till 9 mnkr år 2023 och avser bland annat Hästhagens förskola, Gullviksborgs förskola och rivning av del av Norra läktaren på Stadionområdet.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2022 (tkr)	Prognos 2023 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Upprustning av skollokaler	Boverket	572	572
Övriga bidrag			
Årets upplösning av investeringsbidrag	Flertal myndigheter	1 558	1 558
EU-stöd mejeriprodukter	Statens jordbruksverk	1 200	1 200
Lönebidrag, handledare-, nystartsjobb, AMS-bidrag	Arbetsförmedlingen	3 170	3 170
SUMMA BIDRAG		6 500	6 500

Investeringsbidrag redovisas i balansräkningen och periodiseras över anläggningarnas respektive nyttjandeperiod. Investeringsbidrag finns både som riktade statsbidrag och som övriga bidrag. Bidragen avser bland annat bidrag för åtgärder gällande ventilations- och belysningssystem, akustik och utemiljö i skolor och förskolor och bidragen kommer främst från Boverket. En post avser p-köps medel för Malmö Live garaget. En annan post avser fritidsobjekt där bidraget har följt med när fastigheterna överfördes till servicenämnden 2008.

Begäran om investeringsram

I detta avsnitt beskrivs nämndens planerade investeringar för 2023 med plan för 2024-2028.

Investeringsbehov 2023 - 2028

Investeringarna redovisas per nämnd samt i beslutade respektive planerade investeringar. Beslutade investeringar omfattar investeringar objektsgodkända av kommunstyrelsen respektive kommunfullmäktige till och med 31 december 2021 samt beslutade investeringar på servicenämndens delegation (investeringar under 15 mnkr). Servicenämnden äskar investeringsram som grundar sig på beställande nämnds behov samt servicenämndens eget behov.

Från och med budgetskrivelse 2023 har stadskontoret tagit över ansvaret att sammanställa de beställande nämndernas investeringsbehov. Målet är att kunna göra en långsiktig bedömning av stadens investeringsbehov som bygger på förvaltningarnas lokalbehovsplaner som togs fram tidig höst 2021. Stadskontorets sammanställning omfattar perioden 2023 till och med 2032. Den nya processen har inneburit att stadskontoret har sammanställt behovet utifrån nämndernas lokalbehovsplaner. Förvaltningar med stort investeringsbehov har fått granska underlaget för att säkerställa en samsyn kring investeringsbehovet och där serviceförvaltningen har granskat och bedömt underlaget utifrån rimlighet i tid och pengar. För några förvaltningar har det även genomförts avstämningsmöten för att diskutera investeringsbehovet.

Sammanfattningsvis är bedömningen, utifrån tidigare erfarenhet, att projekten kan vara svårbedömda över tiden vilket kan komma att påverka hur kostnaderna fördelas över perioden. Bedömd investeringsutgift per projekt är en tidig uppskattning och först i samband med objektsgodkännandet kan en mer exakt kostnadsuppskattning göras för enskilda projekt.

I budgetskrivelsen 2023 uppgår det identifierade investeringsbehovet för 2023 till totalt 1 876 mnkr, varav beslutade investeringar 549 mnkr, planerade investeringar 987 mnkr, 160 mnkr i investeringsunderhåll och 15 mnkr i värdehöjande marksaneringskostnader samt 165 mnkr för investeringar kopplade till IT och digitalisering i staden. Se bilaga 1.

Servicenämndens investeringsbehov

Servicenämndens egna investeringsbehov uppgår år 2023 till 300 mnkr, 160 mnkr avseende investeringsunderhåll samt 265 mnkr för IT och digitalisering i staden.

De 300 mnkr av nämndens investeringsbehov är fastighetsrelaterade, 19 mnkr avser redan beslutade projekt och 281 mnkr planerade projekt. Investeringarna avser behov för andra hyresgäster, som inte är förvaltningar i Malmö stad, reinvesteringar, egeninvesteringar och inventarier skolkök.

Lokalt uppförda vindkraftverk har identifierats som strategiska investeringar för att nå de klimatpolitiska målen. Vindkraftverk vid Yttre ringvägen har dock visat sig ha ett starkt motstående intresse i form av ett yttre godsspår, varför servicenämnden kommer att föreslås överväga upphandling av nyckelfärdiga verk. Målsättningen bör här vara att åstadkomma nya vindkraftverk i Elområde 4, vilket dock inte kan garanteras. Beträffande vindkraftverk i Norra hamnen har mark- och miljödomstolen avslagit den planerade utfyllnaden, vilket sedermera överklagats av kommunen. Tidslinjen är svårbedömd.

Egeninvestering, reinvestering och investeringsunderhåll

Stadsfastigheter gör bedömningen att fastighetsbeståndet i stort är väl underhållet för att möta det behov som verksamheterna kräver. Nämnden har genom åren fått löpande information om hur statusen är på fastighetsbeståndet. Egeninvestering, reinvestering och investeringsunderhåll är investeringsåtgärder som med dagens internhyresmodell inte genererar ökade hyreskostnader för stadsfastigheters hyresgäster. De två sistnämnda tillsammans med driftunderhållet är de samlade resurserna för planerat underhåll av nämndens fastighetsbestånd.

Det är resurseffektivt att samordna åtgärderna i så stor utsträckning som möjligt, både ur ett verksamhetsperspektiv och ekonomiskt perspektiv. En hel del av förvaltningens underhållsprojekt är därför samordnade med hyresgästfinansierade åtgärder. Verksamhetsförändringar kräver ofta myndighetsgodkännande och det finns därmed risk att uppskattade tidplaner behöver justeras. Stadens arbete med den nya lokalförsörjningsprocessen kommer kunna bidra till förutsättningar för en samordnad planering.

Egeninvestering

Serviceämnden ser ett ökat behov av egeninvesteringar, bland annat energibesparande åtgärder, inklusive solcellsinstallationer, som ger lägre energikostnader och bidrar till att nå stadens miljömål, samt myndighetskrav som ställs på hyresvärd.

Klimatanpassningsinsatser, i de delar som ska finansieras av hyresvärd, kan med fördel tas i samlat grepp utifrån behovet av att minimera de ekonomiska riskerna och främja användbarheten för verksamheterna. Serviceförvaltningen genomförde och utvärderade två klimatanpassningsprojekt kopplat till stadens skyfallsplan, Skolgränds LSS och Söderkullaskolan. Detta har inneburit att de åtgärder som bedömts kostnadseffektiva har inarbetats i stadsfastigheters projekteringsanvisningar och är en del av den ordinarie verksamheten. Framtagandet av de ekonomiska förutsättningarna för skyfallsåtgärder kommer ses över under 2022. Beroende på vad staden beslutar om hur åtgärderna ska finansieras kan den framtida nivån för egeninvesteringar komma att förändras.

Reinvestering

Reinvestering avser exempelvis renoveringen av hela fasader, ledningssystem gällande vatten och avlopp ("stambyte") och större takåtgärder med underliggande konstruktion. En reinvestering kan avse utbyte av byggnadsdelar, system och systemkomponenter i sin helhet med syfte att bibehålla fastighetens värde utan att tillföra någon ny standardförhöjande funktion.

För att staden inte ska hamna i ett läge där denna typ av åtgärder åsidosätts och ett eftersatt underhåll skapas behöver investeringsmedel avsättas för detta. I samband med ombyggnadsarbeten på Kungshögsskolan genomförs beslutade åtgärder som avser ventilations- och inre underhållsarbeten.

Investeringsunderhåll

För år 2023 bedömer serviceämnden att behovet av investeringsunderhåll uppgår till 160 mnkr. Den teoretiska underhållsplanen, tillsammans med observerat behov, ligger till grund för planeringen av underhållsåtgärder de kommande åren. Faktorer som utöver detta påverkar planeringen är relaterade till hyresgästerna så som hur tillgänglig lokalen är för åtgärdsarbetena och om hyresgästerna har egna planer på verksamhetsanpassningar. Pandemin har och kan fortfarande komma att påverka möjligheterna till att genomföra planerat underhåll utifrån uppsatt tidplan vilket kan medföra att åtgärder flyttas framåt i tiden.

IT- och digitalisering

Avdelningen påbörjade det samlade uppdraget kring IT och digitalisering den 1 maj 2021. IT och digitalisering bedöms som viktiga områden för utvecklingen av Malmö stads verksamheter. Avdelningen har i uppdrag att leda och samordna IT och digitalisering, så att Malmö stad agerar som en organisation med gemensamma riktlinjer.

Investeringsbehovet för 2023 uppgår till totalt 165 mnkr.

Digital infrastruktur (30 mnkr) avser Malmö Stadsnät och finansieras till största delen via externa aktörer och till en mindre del av stadens verksamheter, cirka 20%. Avseende digital infrastruktur så är fibernätet i sin grundstruktur realiserad. Fram till och med 2019 har det varit en stor utbyggnad framför allt till småhus. Det finns kvarvarande områden, inom framför allt mindre centrala områden. Kommande investeringar är främst relaterade till förtätningar och nybyggnationer. För att uppnå den nya bredbandsstrategin (antagen december 2016 av regeringen) kan det bli aktuellt för ytterligare satsningar vilka inte är inkluderade i

nuvarande investeringsplan.

IT investeringar (15 mnkr) avser kostnader för re- och nyinvesteringar inom Malmö stads centrala IT-miljöer. Nivån på denna typ av investering kan variera mellan åren beroende på behov. Investeringsnivåerna har påverkats av att klientplattformen flyttas till det så kallade molnet. Vidare pågår kontinuerligt en konsolidering genom att individuella IT-miljöer överförs till vår virtuella miljö (hållbarhetsperspektivet). Detta minskar behovet av investeringar av individuella servrar för enskilda system. Anläggningen reinvesteras i cykler om 3 till 5 år beroende på vilken teknisk plattform det avser. Avseende kommunikationsutrustning gäller 5 år medan servrar reinvesteras vart 3:e år.

Investeringar i lokala datanäten (20 mnkr) är relaterat till det behov som de enskilda förvaltningarna har. Serviceförvaltningen har ett tydligt ägarskap avseende re- och nyinvesteringar av kommunikationsutrustning i stadens lokala datanät. De kapitalkostnader som uppstår kommer att finansieras av respektive nämnd som omfattas av re- och nyinvesteringarna. År 2022 - 2023 är det dags att reinvestera inom gymnasie- och grundskola med en reinvesteringscykel om 5 år. Då hårdvaran har en längre livslängd kan detta påverka när reinvestering sker eftersom en länge användning minskar kostnaderna för staden. Alla förvaltningar har olika behov.

Digitalisering för att klara välfärdsutmaningarna (100 mnkr)

Stadens stora satsning på en ny organisation för IT och digitalisering med uppdraget att leda och samordna stadens IT- verksamhet och digitalisering har inneburit att nämnden har blivit en än viktigare aktör i staden samt att det möjliggörs samordning för staden, ökad effektivitet och genomslag av digitala investeringar.

I staden finns ett stort ackumulerat behov av IT-investeringar. För att rätt IT-investeringar och digitalisering skall prioriteras är det dock angeläget att verksamheterna involveras i prioriteringsbeslut. Genom att upprätta en särskild IT-investeringsram som gemensamt prioriteras i strategiskt IT och digitaliseringsforum bestående av samtliga förvaltningsdirektörer skapas rätt förutsättningar att effektivt digitalisera i staden. Beslut inom detta forum ska tydligt påvisa effekthemtagning samt säkerställande och löpande uppföljning av hemtagningseffekter. Grundläggande för investeringsramen är att de investeringar som görs ska ha effekthemtagningar som minst motsvarar investering, vilket innebär att verksamheternas effekt och kostnad kopplas samman.

Genom investeringsram och gemensam samordning på en strategiskt, taktiskt och operativ nivå ökar stadens möjligheter att tillvarata digitaliseringens möjligheter och därmed få hävstång på gemensamma funktioner och nyttor. Modellen har en stark koppling till resultat då kostnad möts av realiserad effekt, modellen ger därmed ett starkt incitament i att säkerställa effekthemtagning.

I nämnden pågår ett arbete med att inventera stadens och förvaltningarnas olika behov vars sammanställning är planerad att förevisas i kommunstyrelsen under maj 2022.

Beställande nämnders lokalbehov

För mer detaljerad information om projekten, se bilaga 2.

Investeringarna för grundskoleförvaltningen uppgår år 2023 till totalt 468 mnkr, varav 266 mnkr för redan beslutade projekt och 202 mnkr för planerade projekt. Sex av projekten är redan beslutade och tio projekt är planerade och avser nybyggnation av skolor och om- och tillbyggnad av befintliga skolor.

Investeringarna för vuxen- och gymnasieförvaltningen uppgår år 2023 till totalt 120 mnkr och ett beslutat projekt.

Investeringarna för förskoleförvaltningen uppgår år 2023 till totalt 312 mnkr, varav 126 mnkr för redan beslutade projekt samt 186 mnkr för planerade projekt. Fem projekt är redan beslutade och ett trettio totalt projekt är planerade och avser nybyggnation- och ombyggnation av förskolor.

Investeringarna för funktionsstödsförvaltningen uppgår år 2023 till totalt 148 mnkr, varav 18 mnkr avser

redan beslutade projekt och 130 mnkr avser planerade projekt. Ett projekt är redan beslutat och sex projekt är planerade. Projekten avser nybyggnation och ombyggnation av befintliga lokaler för boende med särskilt behov.

Investeringarna för fritidsförvaltningen uppgår år 2023 till totalt 88 mnkr och avser planerade projekt. Projekten avser nybyggnation av sporthallar samt ombyggnation av befintliga idrottsanläggningar.

Investeringarna för övriga förvaltningar uppgår till 45 mnkr och avser planerade projekt.

Investeringar avseende mindre oförutsedda investeringar för samtliga beställande förvaltningar uppgår till 55 mnkr.

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2023 samt plan för 2024-2028 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Servicenämnden	1 875 500	2 200 000	1 900 000	1 700 000	1 800 000	1 800 000
Summa investeringsram	1 875 500	2 200 000	1 900 000	1 700 000	1 800 000	1 800 000

Budgetskrivelse 2023

Servicenämnden						
INVESTERINGSRAM						
Investeringstyp	Bruttoutgift Tkr					
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Grundskoleförvaltningen						
Beslutade investeringar	266 000	62 000				
Planerade investeringar	201 500	416 500	418 000	275 000	185 000	177 000
Summa grundskoleförvaltningen	467 500	478 500	418 000	275 000	185 000	177 000
Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen						
Beslutade investeringar	120 000	170 500				
Planerade investeringar						
Summa gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen	120 000	170 500	0	0	0	0
Förskoleförvaltningen						
Beslutade investeringar	126 000	50 000	9 500			
Planerade investeringar	186 500	287 500	276 500	285 500	160 000	144 000
Summa förskoleförvaltningen	312 500	337 500	286 000	285 500	160 000	144 000
Funktionsstödsförvaltningen						
Beslutade investeringar	18 000					
Planerade investeringar	130 000	150 500	76 000	76 000	76 000	
Summa funktionsstödsförvaltningen	148 000	150 500	76 000	76 000	76 000	0
Arbetsmarknads- och social förvaltningen						
Beslutade investeringar						
Planerade investeringar	20 000	20 000	20 000			
Summa arbetsmarknads- och socialförvaltningen	20 000	20 000	20 000	0	0	0
Hälsa, vård- och omsorgs förvaltningen						
Beslutade investeringar						
Planerade investeringar				2 000	71 000	71 000
Summa hälsa, vård- och omsorgsförvaltningen	0	0	0	2 000	71 000	71 000
Fritidsförvaltningen						
Beslutade investeringar						
Planerade investeringar	87 500	235 000	277 000	242 000	438 000	481 000
Summa fritidsförvaltningen	87 500	235 000	277 000	242 000	438 000	481 000
Kulturförvaltningen						
Beslutade investeringar						
Planerade investeringar	25 000	18 000	13 000	23 000	153 000	202 000
Summa kulturförvaltningen	25 000	18 000	13 000	23 000	153 000	202 000
Mindre oförutsedda investeringar						
	55 000	55 000	55 000	55 000	55 000	55 000
Serviceförvaltningen						
Beslutade investeringar	19 000	0	0	0	0	0
Planerade investeringar	281 000	290 000	265 000	251 500	162 000	170 000
Summa serviceförvaltningen	300 000	290 000	265 000	251 500	162 000	170 000
IT och digitalisering						
Beslutade investeringar	0	0	0	0	0	0
Planerade investeringar	165 000	265 000	315 000	315 000	325 000	325 000
Summa IT och digitalisering	165 000	265 000	315 000	315 000	325 000	325 000
Investeringsunderhåll						
	160 000	160 000	160 000	160 000	160 000	160 000
Marksanering (investering)						
Beslutade investeringar avseende marksanering	2 500					
Planerade investeringar avseende marksanering	12 500	20 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Summa marksanering	15 000	20 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Summa bruttoutgifter						
	1 875 500	2 200 000	1 900 000	1 700 000	1 800 000	1 800 000
- varav beslutade investeringar	549 000	282 500	9 500	0	0	0
- varav planerade investeringar	986 500	1 417 500	1 345 500	1 155 000	1 245 000	1 245 000
- varav IT-investeringar	165 000	265 000	315 000	315 000	325 000	325 000
- varav investeringsunderhåll	160 000	160 000	160 000	160 000	160 000	160 000
- varav marksanering	15 000	20 000	15 000	15 000	15 000	15 000
DRIFTKONSEKVENSER						
Investeringstyp	Driftkonsekvens					
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Driftkonsekvenser till följd av						
Annuitetsberäknad hyra / rak avskrivning	53 000	52 000	53 000	53 000	51 000	43 000
Avgår beviljade/åskade	59 000	53 000	52 000	53 000	53 000	51 000
Nya åskande	-6 000	-1 000	1 000	0	-2 000	-8 000
Investeringsunderhåll						
Avskrivning	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Räntekostnad	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900
Nya åskande	7 900	7 900	7 900	7 900	7 900	7 900
Ränteskillnad 2023-2025						
Ränteskillnad	259 000	241 000	219 000			
Avgår beviljade/åskade	266 000	259 000	241 000			
Nya åskande	7 000	18 000	22 000	0	0	0
Summa nya åskande	8 900	24 900	30 900	7 900	5 900	-100
Särskild ram Rivning och sanering						
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Sanering - resultatpåverkan						
Beslutade investeringar	2 000					
Planerade investeringar	9 000	11 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Åskande saneringskostnader - resultatpåverkan	11 000	11 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Rivning - resultatpåverkan						
Beslutade investeringar	0					
Planerade investeringar	9 000	25 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Åskande rivningskostnader - resultatpåverkan	9 000	25 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Summa åskande	20 000	36 000	16 000	16 000	16 000	16 000

Bilaga 2, begäran om investeringsram, mer detaljerad information

Denna bilaga beskriver en mer detaljerad information om beställande nämnders lokalbehov.

Beslutade investeringar avser beslut i kommunstyrelsen respektive kommunfullmäktige till och med 31 december 2021.

Grundskolenämnden

Nybyggnation av Nya Högholmsskolan pågår och beräknas vara klar under 2023. Invändig renovering av Pildammsskolan inom Dekanen 1 (byggnad A, B och G) beräknas vara klar under 2023. Om- och nybyggnation av Kungshögsskolan i Oxie, som även innefattar rivning av del av befintlig skola, beräknas vara klar till sommaren 2023.

Nybyggnation av idrottshall i anslutning till Djupadalskolan beräknas vara klar 2023.

Nybyggnationen av Malmö International School i Hyllie (MIS), beräknas tillföra 650 nya platser och färdigställas inför höstterminen 2024. I Hyllie planeras även för ett högstadium med färdigställande 2025 och en F-6 skolan som färdigställs 2026.

Planering pågår för en särskola vid Lindängeskolan, Solhuset, med beräknat färdigställande 2024.

Vidare pågår planering grundskoleförvaltningen för Mölledalsskolan, en ny skola i Limhamn/Elinelund, en ny skola i Nyhamnen samt en skola på Nydala.

Gymnasie- och vuxennämnden

Nybyggnationen av Citadellsgymnasiet har påbörjats och kommer färdigställas 2024.

Förskolenämnden

Under 2023 beräknas Sif förskola, Hermodsdalsparkens förskola och Bollens förskola färdigställas. Under 2024 beräknas Traktorns förskola och Stensjöns förskola färdigställas. Vidare planeras för ett tjugotal nya förskolor under planeringsperioden.

Funktionsstödsnämnden

Nybyggnation av LSS-boende inom fastigheten Mölledal beräknas vara färdigställt 2023. Planering pågår för Louisedals LSS, Tullstorps LSS med verksamhetsstart 2024. Det planeras för ytterligare boenden och behovet bedöms att uppgå till 12 platser per år framöver.

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Det planeras en nybyggnation av Enebackens utrednings- och behandlingshem vars befintliga lokaler har brister och bland annat inte uppfyller krav på tillgänglighet. Byggnationen beräknas påbörjas 2023 och avslutas 2025.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

En förstudie pågår för översyn av möjligheten att bygga om byggnad 30 i Sege park för särskilt boende med planerad inflyttning under 2026. Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen har i lokalbehovsplanen lyft behov av fler demensboenden. Ett av dessa planeras färdigställas under planeringsperioden.

Fritidsnämnden

Planering pågår för att anlägga ytterligare fem nya sporthallar i Malmö i senare delen av perioden eller efter planperioden. Sporthallarna planeras uppföras i anslutning till tre nya skolor som är en ny skola i Limhamn/Elinelund, en ny skola i Nyhamnen samt vid två skolor i Hyllie.

Diskussioner förs om en ny sporthall vid Södervärn.

I samband med Malmö stads budget 2020 gavs kommunstyrelsen ett uppdrag att samordna utbyggnaden av stadionområdet tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden och fritidsnämnden. Fritidsnämnden ser utvecklingen av stadionområdet som en central fråga inom den kommande tio-årsperioden, både verksamhetsmässigt för idrotts- och föreningslivet i Malmö och ur ett ekonomiskt perspektiv. Tidplanen och ordningsföljden av kommande anläggningar är av betydelse. Bedömningen att Simhallsbadet ska kunna bibehållas till 2029 kvarstår.

Fritidsnämnden ser beslut om en ny multifunktionell idrotts- och verksamhetsbyggnad (multihall) som en central del i stadionområdets utveckling, då en sådan multihall möjliggör områdets fortsatta utveckling.

Kulturnämnden

Nytt konstmuseum – Medel för nytt konstmuseum finns upptaget i planen med början 2026 med färdigställande 2029. Fortfarande är placeringen av konstmuseet inte fastställd.

Budgetskrivelse 2023

Stadsbyggnadsnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Svårbedömt marknadsläge	4
Lagförändringar som påverkar den digitala samhällsbyggnadsprocessen	4
Målområde: Utbildning och arbete	5
Näringslivsutveckling och sysselsättning	5
Målområde: Stadsutveckling och klimat	6
Kvalitet i arkitektur och stadsutveckling	6
Klimatomställning och klimatanpassning	7
Målområde: Trygghet och delaktighet	8
Demokrati och delaktighet	8
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	9
Målområde: En god organisation	9
Inriktning SBK 2023	9
Kommunbidrag	11
Riktade statsbidrag och övriga bidrag	12
Begäran om investeringsram	13
Investeringsram	13
Begäran om kommunbidrag	13

Sammanfattning

I budgetskrivelse 2023 beskriver stadsbyggnadsnämnden omvärldsförändringar som kommer påverka nämnden under 2023 och framåt. I budgetskrivelsen beskrivs också hur nämnden bidrar till måluppfyllelsen av stadens kommunfullmäktigemål. Nämnden beskriver även förändringar och utvecklingsarbete som bedrivs inom verksamheten.

Stadsbyggnadsnämndens arbete med att skapa plats för nya verksamheter och arbetstillfällen fortsätter. Tillväxtfrämjande insatser som bidrar till välfärd för Malmöborna genom ökad sysselsättning och fler arbetstillfällen är avgörande för stadens framtida utveckling. Malmö stads arbete med Öresundsmetron går in i en ny fas. Inför 2023 kommer stadsbyggnadsnämnden att söka uppdrag för att påbörja arbetet med en fördjupad översiktsplan för Öresundsmetron och med anledning av det begär nämnden en årlig utökning av kommunbidraget 2023-2028 för att skapa en långsiktigt hållbar finansieringslösning. Ett arbete föreslås för att finna strategier för att stärka och utveckla stadskärnan. En viktig del är dialog och delaktighet med aktörer i centrum och andra berörda nämnder. Kulturens plats i staden är en viktig förutsättning för en attraktiv och levande stad. Nämnden avser att fördjupa samarbetet med kulturnämnden för att skapa goda förutsättningar för kulturens roll i stadsutvecklingen. Stadsbyggnadsnämnden ska även tillsammans med fritidsnämnden arbeta med fritidens strategiska roll i stadsutvecklingen.

Arbetet med att bygga staden hel fortsätter. Detta sker bland annat genom stadsutvecklingsprojekt i stadens ytterområden där befintliga kvaliteter utvecklas samtidigt som nya tillförs. I arbetet är Storstadspaketet och Malmöringen viktiga offentliga investeringar. Nyhamnen utvecklas till en spjutspets för hållbar utveckling och till Malmös nya framsida när arbetsplatser och bostäder med närhet till kajer och hav planeras. De antagna riktlinjerna för höga hus är ett redskap i arbetet framåt. Kvalitén på den byggda miljön är viktig för att skapa en hållbar och attraktiv stadsutveckling då stadsplanering och arkitektur har ett långsiktigt tidsperspektiv. Nämnden ska därför intensifiera sitt arbete med att verka för en god gestaltad livsmiljö genom utveckla arbetssätt, processer och dialog. Ur ett barnperspektiv är det viktigt att prioritera plats för förskolor och skolor, såväl i den befintliga staden som i utbyggnads- och omvandlingsområden. Nämnden samverkar därför med skolenämnderna gällande *Policyn för strategiskt lokalförsörjningsarbete*.

Stadsbyggnadsnämnden har en viktig roll i den klimatneutrala omställningen för att minska utsläppen av växthusgaser. Stadsbyggnadsnämnden fortsätter att samordna genomförandet av *Klimatomställning Malmös* temaområde *Klimatneutralt byggande*. Genom utveckling av dialogplattformen *Miljöbyggsstrategi för Malmö* inkluderas det klimatneutrala byggandet i stadsbyggnadsnämndens grunduppdrag som en del i Klimatomställning Malmö. Omställningsarbetet är direkt beroende av samarbete i stadsplaneringens alla processer. I detta sammanhang är det branschdrivna initiativet *Lokal färdplan Malmö 2030 (LFM30)* där nämnden ingår en viktig del. *Strategi för kustskydd* är en del av arbetet med *Framtidens kuststad* och ska bland annat införlivas i kommande översiktsplan. Strategin med förslag på kustskyddsåtgärder ska möjliggöra en fortsatt stadsutveckling genom att skydda befintlig och ny bebyggelse, naturvärden, infrastruktur samt samhällsviktiga funktioner.

Nämnden fortsätter arbetet med att anpassa arbetssätt och kommunikation utifrån sökandes behov. Syftet är att sökande och samarbetspartners ska uppfatta myndighetsutövningen som lättbegriplig och effektiv. För stadsbyggnadsnämnden är det prioriterat att utveckla goda livsmiljöer tillsammans med Malmöborna. Därför kommer arbetet med att involvera medborgarna och näringslivet i planeringen av staden skalas upp. För att skapa ett tryggare Malmö kommer det proaktiva tillsynsarbetet som bedrivs tillsammans med andra nämnder och myndigheter att fortsätta.

I det fördjupade samarbetet mellan stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden och miljönämnden pågår ett utvecklingsarbete gällande förädlingsprocessen och digitalisering, där det senare syftar till att uppnå en digital samhällsbyggnadsprocess med hög innovationsgrad. Stadsbyggnadsnämndens digitaliseringsarbete vars syfte är att skapa god och likvärdig service för Malmöbor, medarbetare och samhällsaktörer fortsätter under 2023 i enlighet med kommunfullmäktiges mål.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2023 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Svårbedömt marknadsläge

När covid-19-pandemin går in i en ny fas och restriktioner tas bort i många länder sker förhoppningsvis en övergång till ett mer normaliserat post-covid-tillstånd. Det är i nuläget dock svårt att dra några säkra slutsatser om pandemins långsiktiga effekter på samhället. Inte heller går det att entydigt förutspå den nära framtiden för ekonomi, arbetsmarknad och byggande – varken lokalt eller globalt. För världsekonomin förväntas sig många en stark men skakig återhämtning. Ökad inflation och osäkerhet kring räntenivåer ger oro på börserna vilket sannolikt kommer ge effekter lokalt.

Det är ännu för tidigt att se vilka konsekvenserna blir för bostadsförsörjning och byggande generellt i Malmö under mer normala förhållanden efter pandemin. Bostadsbyggandet i Malmö har fortsatt på höga nivåer under pandemin. Samtidigt har priser på bostäder och hyror stigit. Därtill har den kraftiga befolkningsökningen under 2010-talets senare del kommit att avmattas i början av 2020-talet. Att pandemin ger vissa effekter på flyttmönster och boendepreferenser samt behov av kontorsarbetsplatser är att förvänta, men sannolikt blir påverkan på byggandet inte betydande. Om marknaden, som ett resultat av de senaste årens höga produktionstakt börjar bli mättad, kan incitamenten för investeringar dock komma att minska såväl inom bostads- som kontorsmarknaden. Sammantaget medför marknadsläget att en beredskap för olika framtidsscenarier är nödvändig för att kunna agera när nya situationer uppstår.

Lagförändringar som påverkar den digitala samhällsbyggnadsprocessen

Som ett led i den fortsatta digitaliseringen av samhällsbyggnadsprocessen har Boverket på uppdrag av regeringen utrett åtgärder för att uppnå önskade effekter. Myndigheten har i slutrapporteringen till regeringen lämnat förslag som kommer att behandlas under 2022. Av dessa förslag bedömer stadsbyggnadsnämnden att flera inom kort kommer att leda fram till nya lagförslag som ytterligare ger förutsättningar för digitaliseringen av samhällsbyggnadsprocessen.

Digitala original och arkivering

Med nuvarande regler är det fortfarande den analoga detaljplanen som utgör originalhandling, oavsett om dess digitala representation är nationellt tillgänglig eller inte. Boverket har lämnat förslag till regeringen om en nationell plandatabas till vilken kommunerna ska leverera detaljplaner efter laga kraft. Den digitala informationen kommer i det fallet att utgöra originalhandling.

Digitalisering av gällande detaljplaner

Full effekt av digitaliseringen nås först när samtliga detaljplaner i kommunen och Sverige är digitala. Med nuvarande regler kommer det dock att dröja lång tid innan detta uppnås och Boverket har därför föreslagit tvingande krav på att digitalisera gällande detaljplaner senast 2028. I detta sammanhang har Boverket även föreslagit förenklningar av processen att digitalisera och ändra detaljplaner.

Digitala översiktsplaner och regionplaner

Motsvarande regler som idag gäller för detaljplaner föreslås av Boverket också ska gälla för översiktsplaner och regionplaner från och med 2026. Enligt förslaget ska dessa planer på samma sätt tillgängliggöras nationellt.

Målområde: Utbildning och arbete

Näringslivsutveckling och sysselsättning

Det är av stor betydelse för Malmö att skapa nya arbetsplatser och arbetstillfällen. Stadsbyggnadsnämnden arbetar därför kontinuerligt i nära samarbete med näringslivet och andra nämnder med att skapa plats för nya verksamheter och arbetstillfällen. Nämnden strävar efter en blandning av funktioner, där näringslivets positiva utveckling går hand i hand med stadens utveckling i stort. Under 2023 kommer stadsbyggnadsnämnden ta del av de slutsatser som Tillväxtkommissionen presenterat då slutsatserna ger en viktig riktning för utveckling av näringslivet och dess förutsättningar, som sedan stadsbyggnadsnämnden rumsligt ska möjliggöra. En utredning tillsammans med tekniska nämnden kring ”jobbytefaktor” ska genomföras. Utredningen ska undersöka möjligheten till att utveckla en tydlig faktor över antalet arbetsplatser som är möjliga att skapa i olika framtida verksamhetsområden baserat på områdets yta och karaktär. Arbetet med att skapa möjligheter för förtätning av stadens verksamhetsområden som ett alternativ till att planera nya verksamhetsområden på jordbruksmarken kommer att intensifieras.

Malmö stads arbete med Öresundsmetron går in i en ny fas. Inför 2023 kommer stadsbyggnadsnämnden att söka uppdrag för att påbörja arbetet med en fördjupad översiktsplan för Öresundsmetron. Viktiga pusselbitar framöver är förankring och kommunikation kring organisatoriska och finansiella lösningar för en framtida metro mellan Köpenhamn och Malmö. Metrons linjedragning till Malmö C samt eventuell, framtida fortsättning vidare in i Malmö föreslås bli ett tillägg till översiktsplanen. En koordinerad struktur för det fortsatta arbetet bör innehålla samverkan med externa aktörer och intressenter lokalt, regionalt, nationellt och internationellt för att få till en mellanstatlig utredning om metron. En samordningsorganisation föreslås etableras mellan tekniska nämnden, stadsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen, med fokus på nämndsövergripande koordinering, gemensamma utredningar och uppdrag. För att möjliggöra arbetet med Öresundsmetron kommer stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden och kommunstyrelsen begära utökat kommunbidrag för att finansiera insatserna, se avsnittet ”Begäran om kommunbidrag”.

I arbetet med Öresundsmetron kommer det att finnas beröringspunkter med uppdraget *Framtidens kuststad* och dess kustskyddsutmaningar i norra Västra Hamnen, där Öresundsmetron kan ansluta och där ett stationsläge med exploateringsmöjligheter finns. Vidare kommer det att finnas beröringspunkter med Malmö hamns långsiktiga utveckling med bland annat nya utfyllnader i Norra hamnen, och med pågående utredning om en broförbindelse mellan Västra Hamnen och Mellersta hamnen. Arbetet genomförs i nära samarbete med tekniska nämnden samt kommunstyrelsen.

Involvering av näringslivets aktörer

Stadsbyggnadsnämnden ser ett behov av att i ännu större utsträckning involvera näringslivets aktörer. Särskilt fokus ska riktas mot de aktörer som har rådighet att understödja näringslivets utveckling, exempelvis fastighetsägare, hyresvärdar och verksamhetsidkare. Stadsbyggnadskontoret ska utveckla en systematik för hur näringslivets aktörer bättre kan involveras i planeringen av staden men också i utformandet av olika policies, strategier, planer och riktlinjer. Framförallt handlar det om att använda fler aktörers kompetens och perspektiv i arbetet så att planeringen blir mer ändamålsenlig. Stadsbyggnadskontoret kommer under 2023 även fortsätta arbetet inom företagslotsen för att fånga in komplexa företagsärenden som kräver samordning och för att möjliggöra bättre kommunikation med företagarna.

Utveckling av stadskärnan

En levande stadsmiljö är en viktig sysselsättnings- och näringslivsfråga. Stadskärnorna genomgår en strukturförändring där bland annat handelsmönster förändras. Kulturella och kreativa näringar har tillsammans med besöksnäringen och kommersiell service en avgörande betydelse för stadens attraktivitet och tillväxt. En attraktiv stadsmiljö bidrar även till ökad trygghet. Tillsammans med berörda nämnder fortsätter stadsbyggnadsnämnden arbetet med att stärka och utveckla stadskärnan bland annat genom delaktighet och dialog med exempelvis fastighetsägare och handelsaktörer i stadskärnan. Ett arbete med

att utveckla en gemensam strategi för centrum ska även genomföras.

Målområde: Stadsutveckling och klimat

Kvalitet i arkitektur och stadsutveckling

Den röda tråden - god gestaltad livsmiljö genom Arkitekturstaden Malmö

Stadsplanering och arkitektur har ett långsiktigt tidsperspektiv. De strukturer som realiseras idag kommer utgöra ramverk för många generationer framöver. Byggnaderna kommer att fungera som bostäder, arbetsplatser eller andra funktioner i många år framöver. Det gör att kvalitén på den byggda miljön är viktig för att skapa en långsiktigt hållbar och attraktiv utveckling av staden. Under kommande år ska stadsbyggnadsnämnden intensifiera sitt arbete med att verka för en god gestaltad livsmiljö. Det omfattar såväl arkitekturen i de enskilda projekten som stadsbyggnadsidéerna för större områden. Även kvalitén på närmiljön och gårdar är viktiga för att skapa hälsosamma och goda miljöer att leva i. Gröna miljöer och stadsodling ska särskilt värnas och prioriteras i planeringen av befintliga och nya områden i Malmö. Genom dialog med medborgare, arkitekter och näringsliv ska metoder och processer utvecklas som säkrar en långsiktigt hållbar planering med hög kvalitet. *Arkitekturstaden Malmö* utgör ramverket och den röda tråden för metodutvecklingen och dialogen. Policy för lokaler i bottenvåningar utökas för att även omfatta andra åtgärder i byggnadens bottenvåning som kan främja en levande och trivsamt gatumiljö.

Storstadspaketet och utveckling av befintliga storskaliga bostadsområden

Stadsbyggnadsnämnden ska fortsatt utveckla arbetet med att bygga staden hel. En hög arkitektonisk målsättning bör vara vägledande i detta arbete, både för att bevara värden och genom de tillägg som görs. Nämnden ser stora möjligheter att genomföra stadsutvecklingsprojekt som flätar samman olika stadsdelar och minskar segregationen då Malmö är unikt med sin närhet mellan olika stadsdelar. Storstadspaketet och Malmöringen är i detta sammanhang viktiga offentliga investeringar för att knyta samman staden. Stadsbyggnadskontoret arbetar tillsammans med en rad aktörer i utvecklingsprojekt i stadens ytterområden för att utveckla befintliga kvaliteter och tillföra nya. Detta arbete kräver en nära dialog med boende och verksamheter för att förstå ett område och kunna analysera vad som kan skapa nya värden genom stadsbyggnad. Utvecklingen av ytterområden förutsätter även att etablerade arbetsprocesser, avvägningar och finansieringsmodeller behöver utvecklas.

I Amiralstaden och Persborgs station syftar planprogrammet till att genom fysiska stadsövergripande satsningar förbättra de sociala förhållandena i området. Under 2023 kommer arbetet med den första detaljplanen inom Amiralsgatan att fortsätta. Nya attraktiva livsmiljöer ska leda till ökad trygghet, hälsa, integration och delaktighet för stadsdelens utveckling. Under 2022 planeras för ett godkännande av planprogrammet för Lorensborg och Bellevuegården. Ett centralt beläget bostadsområde med närhet till stadionområdet, parker, centrum och inom kort Malmöexpressen. Planförslaget syftar till att tillvarata områdets gröna miljöer och goda läge genom att möjliggöra för nya bostäder, service och minska avstånden. Under 2023 planerar stadsbyggnadsnämnden och tekniska nämnden att fortsätta arbetet med den första detaljplanen längs med Lorensborgsgatan.

Nyhamnen

Nyhamnen ska utvecklas från industri- och hamnområde till en självklar del av centrum. Nyhamnen blir Malmös nya framsida när arbetsplatser och bostäder med närhet till kajer och hav planeras. Riktlinjerna för höga hus är ett viktigt redskap i arbetet framåt. Kvalitén på den byggda miljön är viktig för att skapa en hållbar och attraktiv stadsutveckling då stadsplanering och arkitektur har ett långsiktigt tidsperspektiv. Utbyggnaden kommer att ske etappvis under flera decennier. Under 2023 kommer fler detaljplaner i Nyhamnen påbörjas samtidigt som förvaltningen arbetar med den pågående detaljplanen för Smörkajen. I Nyhamnen har stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden och miljönämnden utvecklat ett fördjupat samarbete som innebär gemensamma mål och prioriteringar, samordnad styrning och ledning samt gemensamma tidplaner.

Jägersro

Under 2023 kommer stadsbyggnadsnämnden att fortsätta arbetet med den fördjupade översiktsplanen för omvandlingen av Jägersro från fritidsområde till blandad stadsbebyggelse. Arbetets syfte är att pröva lämplig strategisk inriktning på stadsdelnivå, föreslå hur centrala Jägersro behöver utvecklas samt hur kommande utbyggnad ansluts, fysiskt kopplas samman och integreras i sin omgivning. Inom ramen för arbetet ska exempelvis förutsättningarna för en blandning och variation av upplåtelse- och boendeformer, en större stadsdelspark i området, utrymme för kultur- och fritidsverksamheter, relevanta och ändamålsenliga lokaler mm utredas.

Kulturens roll i stadsplaneringen

Under år 2023 är Köpenhamn utsett till världens arkitekturhuvudstad. Under året ordnas ett flertal evenemang med fokus på att diskutera hållbar omställning med hjälp av kultur, kulturmiljö, stadsplanering och arkitektur. Att koppla samman kultur och arkitektur är väsentligt för att skapa inkluderande, produktiva och hållbara städer. Köpenhamn bjuder in till samarbete och samverkan med Malmö under året för att lyfta planeringen och arkitekturens roll i Öresundsregionens arbete mot Agenda 2030. Stadsbyggnadskontoret och kulturförvaltningen med flera, ska samverka med lokala aktörer inom arkitektur, akademi, näringsliv och kultur för göra år 2023 till ett arkitekturår.

Stadsbyggnadsnämnden inleder därför ett samarbete med kulturnämnden och kommunstyrelsen där kulturförvaltningen etablerar en kulturlots, vars uppdrag är att skapa ökad förståelse och samsyn mellan byggaktörer, fastighetsägare, kulturaktörer och civilsamhället för att möjliggöra bättre villkor och fler etableringar av konst- och kulturverksamhet på olika platser i staden.

Geografiska och tematiska referensgrupper

Stadsbyggnadsnämnden kommer fortsätta att förstärka arbetet med att anpassa arbetssätt och kommunikation utifrån kundens behov. Ett steg i detta arbete är att redan under 2022 inrätta referensgrupper för geografiska och tematiska områden. Syftet är att söka och samarbetspartners ska uppfatta förvaltningens processer som lättbegripliga och effektiva, samt främja och förstärka ett lösningsfokuserat förhållningssätt i alla ärenden. Detta arbete ska fortsätta under 2023.

Klimatomställning och klimatanpassning

För att klara de globala utsläppsmålen behöver hela Malmö stad fortsätta arbetet med sin egen klimatomställning. Ett förändrat klimat berör alla aspekter av mänskligt liv och är en parameter att ta hänsyn till i alla strategier, program och projekt som stadsbyggnadsnämnden beslutar om. För att nå dit kommer stadsbyggnadsnämnden ge klimatfrågan utrymme i ett kontinuerligt samarbete över nämnds- och förvaltningsgränserna, med akademien, Länsstyrelsen Skåne, Region Skåne och andra aktörer.

Klimatomställning Malmö

Stadsbyggnadsnämnden har påbörjat arbetet med att införa stadens *Strategi om klimatneutralt byggande* i nämndens olika ansvarsområden och avser att fortsätta arbetet under 2023. Genom utveckling av stadsbyggnadskontorets planeringsunderlag tillsammans med vidareutveckling av dialogplattformen *Miljöbyggstrategi för Malmö* inkluderas det klimatneutrala byggandet och dess förutsättningar naturligt i stadsbyggnadsnämndens grunduppdrag, som en del i *Klimatomställning Malmö*. Omställningsarbetet är direkt beroende av samarbete i stadsplaneringens alla processer. I detta sammanhang är det branschdrivna initiativet *Lokal färdplan Malmö 2030, LFM30*, där stadsbyggnadsnämnden ingår en viktig pusselbit.

Strategi för kustskydd

Strategin är en del av arbetet med *Framtidens kuststad* och ska bland annat införlivas i kommande översiktsplan. Strategin med förslag på kustskyddsåtgärder ska möjliggöra en fortsatt stadsutveckling genom att skydda befintlig och ny bebyggelse, naturvärden, infrastruktur samt samhällsviktiga funktioner. *Strategi för kustskydd* ska även utgöra planeringsinriktning för stadens planerings- och exploateringsprocess samt ligga till grund för inriktningsbeslut för genomförande på kort och lång sikt. Arbetet bedrivs i nära samarbete mellan stadsbyggnadsnämnden och tekniska nämnden. Nämnderna har identifierat ett

omfattande utredningsbehov, vilket behöver samordnas med arbetet gällande Öresundsmetron. Exempelvis kommer ett parallellt uppdrag genomföras för stadsutvecklingen i samband med Öresundsmetron och kustskyddsetableringen. Enligt tidplanen ska strategin antas i kommunfullmäktige i slutet av 2023.

Målområde: Trygghet och delaktighet

Demokrati och delaktighet

Delaktighetsarbetet 2.0

Stadsbyggnadsnämnden kommer både skala upp och systematisera arbetet med att involvera medborgarna i planeringen av staden. När Malmö växer är en nära samverkan mellan förvaltningar och externa aktörer avgörande för att kunna hantera stora och komplexa utvecklingsprocesser. Genom ökad dialog och involvering utvecklas arbetet i planprocessens tidiga skeden där stadsbyggnadsnämnden har en nyckelroll, exempelvis genom att säkra viktiga lokala perspektiv och representativitet där kommunen behöver vara en balanserande part mellan olika intressen och åsikter.

Stadsbyggnadsnämnden kommer fokusera på att utveckla den konkreta appliceringen av barnrättsperspektivet i verksamheten. Detta inkluderar att utveckla arbetet med barnkonsekvensanalyser av planer och projekt samt metodik för delaktighet med barn och unga. Det nystartade samverkansprojektet med kulturförvaltningen kring kultur i stadsutvecklingen kommer även att skapa möjliga samarbeten kring kultur för barn och unga samt hur kultur kan användas för att förstå, föra samtal eller uttrycka sig om staden med barn och unga.

Proaktivt tillsynsarbete

Stadsbyggnadsnämnden har under pandemin minskat antalet fysiska tillsynsbesök och istället fokuserat på utredningar som baseras på dokumentation från andra myndigheter. Under 2023 planerar dock stadsbyggnadsnämnden att tillsammans med miljönämnden och Räddningstjänsten Syd fortsätta att kontrollera olovliga bostäder och tidigare industrifastigheter. Tillsammans med arbetsmarknads- och socialnämnden, Polisen, Skatteverket, Kronofogden, Tullverket och Arbetsmiljöverket fortsätter tillsynen av samlingslokaler. Stadsbyggnadsnämnden har beredskap för att snabbt kunna ställa om när nya verksamheter och områden kan bli viktiga att kontrollera. Detta då oseriösa verksamhetsutövare söker sig till nya områden med låg myndighetsnärvaro.

Utveckling av visualisering och extern kommunikation

Stadsbyggnadsnämndens verksamheter planerar att under 2023 fortsätta arbeta med att utveckla användningen av Malmö stads 3D byggnadsmodell och visualisering vid dialog och förankring med Malmöbor, politiken och andra aktörer. Förvaltningen kommer vidareutveckla arbetet med extern kommunikation samt arbeta med grafisk form och paketering av stadsbyggnadsnämndens och förvaltningens arbete.

Utredning av stadsbyggnadsnämndens taxa

Förvaltningen kommer utreda och analysera nuvarande taxa för stadsbyggnadsnämndens verksamheter i syfte att undersöka möjligheten att utveckla en ny taxa i enlighet med rekommendationer från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Enligt tidplanen ska ärendet behandlas i stadsbyggnadsnämnden under 2023 för att sedan behandlas i kommunfullmäktige.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Målområde: En god organisation

Inriktning SBK 2023

Anpassning av arbetssätt och kommunikation utifrån kundens behov

Stadsbyggnadsnämnden ska förstärka arbetet med att anpassa arbetssätt och kommunikation utifrån kundens behov. Syftet är att sökande och samarbetspartners ska uppfatta myndighetsutövning som lättbegriplig och effektiv, samt främja och förstärka ett lösningsfokuserat förhållningssätt i alla ärenden. Redan under 2022 ska förvaltningen ta ett samlat grepp om arbetet med Nöjd-Kund-Index (NKI) i syfte att mäta extern kundnöjdhet. Med extern avses exempelvis Malmöbor, byggaktörer men även beställare som stadsfastigheter och fastighets- och gatukontoret. Arbetet med NKI kommer under 2023 utvärderas. I syfte att ytterligare förbättra servicen och kundnöjdheten fortsätter samarbetet med näringslivskontoret och kontaktcenter.

Malmö stad har som mål att e-tjänster ska bli norm för att öka servicenivån och tillgängligheten. Förvaltningen har tagit fram flertalet e-tjänster bland annat förbeställningar av nybyggnadskarta, primärkarta och 3D-stadsmodell, bygglov och digitala detaljplaner. Arbetet med att utveckla e-tjänster och förbättra befintliga tjänster kommer att fortsätta under kommande år i syfte att underlätta myndighetsutövningen och förbättra servicen.

Digitalisering och processutveckling med Malmöborna i fokus

Stadsbyggnadsnämndens digitaliseringsarbete utgår från *Stadsbyggnadskontorets digitala agenda 2018-2022*, vilket är en fördjupning av *Det digitala Malmö*. Förvaltningen kommer under 2022 ta fram en ny digital agenda för åren 2023-2026. En förutsättning för ett framgångsrikt och effektivt digitaliseringsarbete är att fortsätta med att etablera och utveckla stadsbyggnadsnämndens processer.

Fokus för kommande år är att uppnå en mer öppen och effektiv samhällsbyggnadsprocess, till nytta för staden och Malmöborna. Ytterst är det alltid Malmöbon som ska gynnas av de digitala utvecklingsinitiativen vilket därmed kommer ha en positiv effekt på den serviceinriktade myndighetsutövningen. Tillgång till och effektivt utbyte av information är en viktig del av den smarta staden och en grundförutsättning för digitalisering. Arbetet med att ta tillvara informationens värde och att ha ordning och reda i informationsresurserna och förbättra datakvaliten kommer därför att fortsätta. Genom att utveckla ett mer datadrivet arbetssätt och mer systematiskt integrera analyser och visualiseringar i 3D uppnås ökad effektivitet, högre transparens och kvalitet i handläggning, beslut och kommunikation.

Det fördjupade samarbetet - Forum för förädlingsprocessen och digitalisering

Stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden och miljönämnden har utvecklat ett fördjupat samarbete. Det handlar bland annat om gemensamma mål och prioriteringar, utökad samordning av ledning och styrning, mer synkroniserade tidplaner och gemensam utveckling av processer och operativa forum. Bland annat kan arbetet kring Nyhamnen och förädlingsprocessen nämnas. Med förädlingsprocessen avses arbete där nämnderna och förvaltningarna tillsammans planerar stadens utbyggnad för att skapa goda förutsättningar för fler Malmöbor, bostäder, kommunal service och verksamheter.

Forum för förädlingsprocessen är en förvaltningsövergripande samarbetsgrupp med uppdrag att vara

processägare för förädlingsprocessen och att utveckla och förstärka förvaltningarnas gemensamma arbetssätt. Forumet ska särskilt fokusera på behovet av att kommunen pratar med en gemensam röst och att det skapas en sammanhållen process. Inom ramen för förädlingsprocessen bedrivs ett gemensamt digitaliseringsarbete. Arbetet syftar till att uppnå en digital samhällsbyggnadsprocess med hög innovationsgrad inom ett specifikt geografiskt område som kommer utvecklas under lång tid.

Framtidens arbetsplats

Utifrån utvecklingsinsatsen *SBK 2023* och erfarenheterna från covid-19-pandemin ser förvaltningen ett behov av att utreda hur framtidens ledar- och medarbetarskap samt arbetsplats kan se ut. För att möjliggöra ökad flexibilitet, utveckling av arbetssätt och lokaler ska stadsbyggnadskontoret påbörja ett utredningsarbete för att inventera och analysera behov och befintliga lokaler. Arbetet ska resultera i ett samlat förslag på utveckling av lokaler och arbetssätt.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2023? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?

Öresundsmetron

Stadsbyggnadsnämnden söker utökat kommunbidrag för nämndens arbete med Öresundsmetron på 2 miljoner årligen under perioden 2023-2028. Tekniska nämnden och kommunstyrelsen avser även de söka utökat kommunbidrag för arbetet med Öresundsmetron för sina respektive delar i det gemensamma arbetet. Nedan följer en mer detaljerad motivering av stadsbyggnadsnämndens äskande.

Den fördjupade översiktsplanen (FÖP) för Öresundsmetron ska fungera som ett ramverk för stora delar av metroplaneringen vilket gör att den kommer inkludera många fler aspekter än en konventionell FÖP. Följaktligen kommer det krävas betydligt fler och mer detaljerade utredningar inom ramen för FÖPen. Stadsbyggnadsnämnden bedömer i nuläget att de flesta utredningar som ska genomföras efter perioden 2023-2028 kan finansieras genom stadsbyggnadsnämndens taxa. Stadsbyggnadsnämnden kommer eventuellt återkomma med en uppdaterad plan för arbetet efter 2028 om begäran behöver förlängas.

Exempel på utredningar och frågeställningar som behöver klargöras i arbetet handlar bland annat om stadsutveckling, kustsskydd, hantering av massor, utfyllnader, samhällsekonomi, näringsliv, metrons anslutningar i Malmö med stationslägen, riksintressen, trafikeringsstudier och hur allt detta kan samordnas.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2022 (tkr)	Prognos 2023 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Lönebidrag	Arbetsförmedlingen	450	450
Från p-hus till mobilitetsnod	Energimyndigheten	100	100
3-CIM	Formas	83	0
Övriga bidrag			
SUMMA BIDRAG		633	550

Förändringen mellan 2022 och 2023 avser projektet 3-CIM kommer att avslutas 2022.

Begäran om investeringsram

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2023 samt plan för 2024-2028 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Teknisk utrustning	1 350	1 350	1 350	1 350	1 350	1 350
Summa investeringsram	1 350	1 350	1 350	1 350	1 350	1 350

Begäran om kommunbidrag

Stadsbyggnadsnämnden anser att arbetet med Öresundsmetron en viktig strategisk fråga för staden som helhet och att den därför bör prioriteras. Därför föreslås ett utökat kommunbidrag till stadsbyggnadsnämnden på 2 miljoner kronor under perioden 2023-2028 för att skapa en hållbar finansieringslösning för arbetet.

Den fördjupade översiktsplanen (FÖP) för Öresundsmetron ska fungera som ett ramverk för stora delar av metroplaneringen vilket gör att den kommer inkludera många fler aspekter än en konventionell FÖP. Följaktligen kommer det krävas betydligt fler och mer detaljerade utredningar inom ramen för FÖPen. Stadsbyggnadsnämnden bedömer i nuläget att de flesta utredningar som ska genomföras efter perioden 2023-2028 kan finansieras genom stadsbyggnadsnämndens taxa. Stadsbyggnadsnämnden kommer eventuellt återkomma med en uppdaterad plan för arbetet efter 2028 om begäran behöver förlängas.

Begäran om utökat kommunbidrag 2023 samt plan för 2024-2028 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Utökat kommunbidrag för arbetet med Öresundsmetron	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Summa begäran om utökat kommunbidrag	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000

Budgetskrivelse 2023

Tekniska nämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Förändringar i omvärlden	5
Ökad konkurrens om mark.....	5
Ökade och mer diversifierade transportflöden.....	5
Ökat behov av klimatanpassning.....	5
Befolkningsförändring och dess konsekvenser	6
Sysselsättning och förändrat kompetenslandskap	6
Tendenser på bostadsmarknaden	6
Pandemi orsakad av covid-19.....	7
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	8
Mark för bostäder.....	8
Mark för verksamheter.....	9
Tekniska nämnden som fastighetsägare.....	9
Förändrade trafikflöden.....	10
Det offentliga rummet	11
Arrangemang	11
Malmö som kuststad.....	12
Trygghet.....	12
Renhållning och skötsel.....	12
Klimatomställning, biologisk mångfald och klimatanpassning.....	13
En god organisation.....	13
Investeringar.....	15
Kategori Exploatering.....	16
Kategori Storstadspaketet - infrastruktur	18
Kategori Mobilitet	19
Kategori Offentlig miljö	20
Kategori Fastighet/byggnader	21
Kategori Fastighetsförvärv	22
Kommunbidrag	23
Kommunbidrag Tekniska nämnden	23
Kommunbidrag Tekniska nämnden - Exploateringsverksamhet.....	24
Kommunbidrag Tekniska nämnden - Rivning, sanering och detaljplaner.....	25
Riktade statsbidrag och övriga bidrag.....	26
Begäran om investeringsram.....	27
Investeringsram.....	27

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga 1 Budgetskrivelse 2022 Investeringsunderlag

Sammanfattning

Omvandlingen av Malmö fortsätter. Storstadspaketet och andra stora satsningar i om- och utbyggnaden av Malmö är viktiga inslag i tekniska nämndens verksamhet de kommande åren. Fram till 2050 förväntas Malmö växa till att bli 500 000 invånare från dagens 344 000. Infrastruktur, offentliga miljöer och andra gemensamma funktioner måste anpassas till det framtida Malmö då staden blir allt tätare och fler bostäder, verksamheter och människor ska samsas på samma ytor. Skötsel, drift och underhåll är viktiga inslag för att Malmö fortsatt ska vara en attraktiv stad att leva i. Dialog, förankrings- och beslutsprocessen är avgörande för att förverkliga målsättningarna.

Tekniska nämnden arbetar med att skapa plats för nya verksamheter och arbetstillfällen fortsätter. Tillväxtfrämjande insatser som bidrar till välfärd för Malmöborna genom ökad sysselsättning och fler arbetstillfällen är avgörande för stadens framtida utveckling.

Klimatfrågor, klimatomställning och genomförande av Malmö stads miljöprogram tydliggörs i nämndens arbete de kommande åren. Här ryms kustskyddsfrågor, naturvård och utveckling av Malmös kustlinje.

Mobilitet, godsfrågor, trafiksäkerhet, supercykelstråk och en framtida metro till Köpenhamn är ytterligare exempel på utvecklingsarbeten där tekniska nämnden arbetar med att forma framtidens Malmö.

Tekniska nämnden samarbetar med en rad externa aktörer i sitt arbete. Tillsammans med miljöförvaltningen och stadsbyggnadskontoret fördjupas dessutom arbetet med planera Malmös utbyggnad för att skapa förutsättningar för fler Malmöbor, bostäder, kommunal service och verksamheter.

Genom utvecklingsåtgärder och förändring skapar nämnden utrymme för effektiviseringar de kommande åren. För att kunna genomföra planerad verksamhet begär tekniska nämnden för år 2023 totalt 1 169 mnkr i investeringsram. Investeringsportföljen består av kategorierna Mobilitet, Stadsmiljö, Exploatering, Storstadspaketet, Fastighet/Byggnader samt Fastighetsförvärv

Stadskontorets direktiv om förändrade redovisningsprinciper för tekniska nämndens investeringsbudget leder till att de ekonomiska förutsättningarna i vissa delar förändras långsiktigt för nämnden. Vilket i sin tur även påverkar Malmö stads ekonomi.

I budgetskrivelse 2023 beskriver tekniska nämnden omvärldsförändringar som kommer påverka nämnden under 2023 och framåt. Nämnden beskriver även förändringar och utvecklingsarbete som bedrivs inom verksamheten.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2023 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Ökad konkurrens om mark

Konkurrensen om mark i vissa lägen är hög och tenderar att öka ytterligare. Det rör sig om behov för bostäder, handel, service, verksamheter, logistik, infrastruktur, klimatanpassning, rekreation och jordbruk med mera. I en tät stad med begränsad geografisk yta som Malmö blir marktillgången extra påtaglig. I och med att Malmö kommer förtätas och omvandlas de kommande åren får tekniska nämndens markägande och rådigheten över marken ett stort fokus.

Ökade och mer diversifierade transportflöden

Transportflöden, både av människor och varor ökar och blir mer diversifierade. En växande befolkning och högre inkomstnivåer ger en långsiktig ökning av persontransporter. Under pandemin har antalet resenärer och pendlare i kollektivtrafiken minskat på grund av distansarbete. Det innebär i sig inte ett minskat behov av infrastruktur. Under pandemin har många arbetat hemifrån, vilket har bidragit till den minskade pendlingen. Det är i dagsläget oklart hur pendlingsmönstren kommer att se ut i framtiden.

Vad gäller transporter kopplade till handel har stora förändringar skett under pandemin. E-handel har ökat under en tid och inneburit en ökning av tung trafik som skapat ett förändrat transportbehov. Behovet av yteffektiva och tillgängliga trafikslag kommer att öka när Malmö växer vilket kräver satsningar på cykel- och kollektivtrafik i starka stråk. Cykel- och kollektivtrafiken är även en åtgärd för att klara klimatomställningen och en del av en klimatsmart livsstil.

För att möta efterfrågan på hållbara mobilitetstjänster för människor och varor växer det fram nya lösningar inom integrerade mobilitetssystem samt privata mobilitetstjänster som till exempel hyrcyklar, elsparkcyklar och självkörande fordon. Kommunen kommer behöva möta dessa innovationer och nya affärsmodeller, där tekniken i dagsläget utvecklas snabbare än juridiken och regleringen. Utmaningen att hantera dessa nya lösningar så att de gynnar en hållbar mobilitet.

Ökat behov av klimatanpassning

Jordens klimat blir allt varmare. I Sverige och Skåne väntas medeltemperaturen öka mer än det globala genomsnittet.

Tekniska nämnden berörs av klimatförändringarnas effekter som fastighetsägare, exploatör och som ansvarig för väg- och kustinfrastrukturen. Påtagliga hot som berör tekniska nämndens ansvarsområden är översvämningar, havs- och grundvattennivåhöjningar, långa perioder av torka med risk för urbana värmeöar och vattenbrist inom lantbruket samt extremväder av olika slag.

De mest uppenbara hoten kopplade till klimatförändringar är översvämningar, havs- och grundvattennivåhöjningar och extremväder av olika slag. Malmö stad ska kunna bedriva kommunal samhällsviktig verksamhet även under svåra påfrestningar.

En stor utmaning är att hantera skyfall i både den befintliga staden och vid nybyggnation. Extrem eller kraftig nederbörd innebär regnmängder som leder till att dagvattensystemet överbelastas och skapar störningar i trafik, skador på bebyggelse och olägenheter för kommuninvånarna.

Havsnivåhöjning och kustskydd har aktualiserats under senare tid. Malmös hamn och kust påverkas och i planeringen av kustnära områden som Nyhamnen konkretiseras frågan. Tekniska nämnden samarbetar med stadsbyggnadsnämnd, miljönämnd, kommunstyrelse, andra svenska och i synnerhet skånska kustkommuner samt Sveriges kommuner och regioner när det gäller att hantera frågan om kustskydd.

Energifrågan är viktig för att Sverige och Malmö ska klara den klimatomställning som krävs. Samtidigt sker en teknisk utveckling och tillväxt som ökar behovet av el.

Befolkningsförändring och dess konsekvenser

Befolkningen i Malmö väntas växa med omkring 50 000 personer till 2030. Ökad befolkning medför att behovet av investeringar i staden ökar. Vägar, vatten, avlopp och el är investeringar som behöver göras när det byggs nya bostäder och bostadsområden. Särskilt i omvandlingsområden och förtätning riskerar utformningen av byggobjekten riskerar bli mer komplex. Fördelen är att infrastruktur som gator och vatten och avlopp redan finns på plats. Att nya bostäder byggs nära kollektivtrafik prioriteras.

Mot bakgrund av den förväntade befolkningsökningen i staden och Malmö stads ambition att växa inåt blir kommungemensamma prioriteringar i stadsplaneringen allt viktigare. Gemensamma utgångspunkter i planeringen och i arbetet med markanvändning är nödvändiga till exempel miljö- och klimataspekter som ett sätt att hantera eventuella målkonflikter tidigt i exploateringsarbetet.

En växande befolkning betyder att fler använder staden. Det medför ett behov av fler offentliga platser såsom torg, parker och andra rekreativa miljöer. Det medför också ett ökat behov av skötsel och underhåll.

De yngre och äldre åldersgrupperna väntas öka mest. Det medför ökat tryck på den kommunala service som dessa grupper efterfrågar, vilket påverkar såväl investerings- och driftsbudget, som konkurrensen vad gäller mark. Gruppen i gymnasieåldern ökar mycket vilket på sikt medför ett ökat behov av bostäder för unga i Malmö. Även åldersgruppen över 80 år kommer öka vilket ställer krav på det offentliga i form av bostäder och service för denna åldersgrupp.

Samtidigt som Malmö växer väntas kranskommunerna också växa befolkningsmässigt, vilket kommer att innebära en ökad inpendling till arbetsplatser i Malmö. Det påverkar såväl kommuniker/ kollektivtrafik som offentliga miljöer i stort. Det ställer krav på utbyggnad av lokal och regional kollektivtrafik liksom höga krav på drift och underhåll av vägnätet.

Sysselsättning och förändrat kompetenslandskap

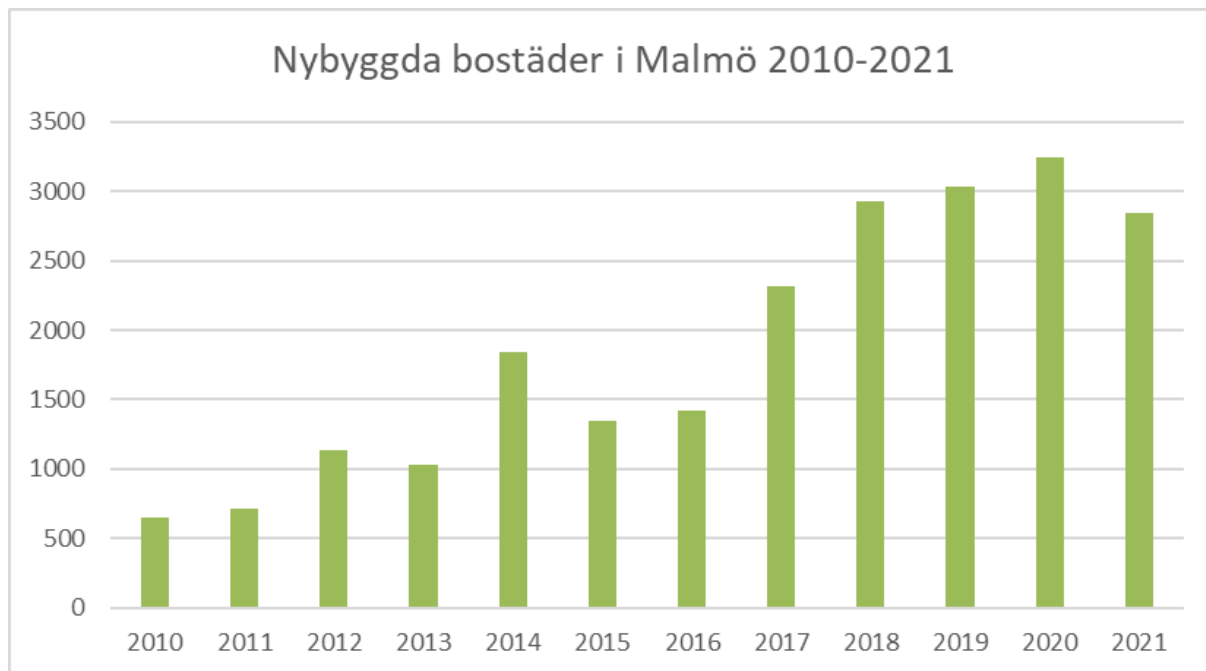
Antalet malmöbor i arbetsför ålder förväntas öka med 14 procent fram till 2029. Utmaningen Malmö har är att matcha de i arbetsför ålder med de jobb som finns. I december 2021 var 7,2 procent av Malmös befolkning (andel av den registerbaserade arbetskraften 16-64 år) arbetslös och ytterligare 6,0 procent i program med aktivitetsstöd. Motsvarande siffror för Sverige var 3,5 respektive 3,7 procent.

Skånska arbetsgivare står inför en problematik vad gäller kompetensförsörjning samtidigt som Skåne har en starkt segregerad arbetsmarknad. Utmaningen handlar dels om att stärka Skånes konkurrenskraft genom att skapa förutsättningar för tillväxt och därigenom fler arbetstillfällen och förbättrad matchning mellan utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden, dels handlar det om att främja individernas etablering på arbetsmarknaden.

Tendenser på bostadsmarknaden

De senaste årens bostadsbyggande har medfört att en del av den tidigare bostadsbristen i Malmö kan vara bortbyggd. En fortsatt utmaning är dock att skapa bostäder för hushåll som har svårt att på egen hand efterfråga en bostad. Stora delar av i denna problematik bottnar i låga inkomster och arbetslöshet. Här krävs att staden arbetar mer aktivt med att säkerställa att billigare lägenheter i det befintliga beståndet kommer de hushåll som bäst behöver dem till handa. Större krav på byggaktörer att bygga bostäder med lägre hyresnivåer kan hjälpa till att lösa vissa delar av bostadsförsörjningsbehovet.

Tendenser som ökad inflation, aviseringar om kommande räntehöjningar och pandemins påverkan på byggsektorn kan leda till en något lägre konjunktur på byggmarknaden kommande år. Malmö har haft ett historiskt högt bostadsbyggande över tid, särskilt på privat mark. Under perioden 2010 till och med 2021 har cirka 20 000 bostäder färdigställts i Malmö. Malmös befolkning har ökat med 54 000 invånare under samma period, vilket motsvarar hela befolkningen i kranskommunerna Staffanstorps och Svedala.

Pandemi orsakad av covid-19

Utbrottet av en pandemi i världen orsakad av coronaviruset covid-19 har på olika sätt påverkat Malmö och tekniska nämndens verksamhet och ekonomi under en period tillbaka. Planeringsförutsättningarna för tekniska nämnden under perioden 2023-2027 har delvis komplicerats. Många av de förändringar pandemin för med sig gör det svårt att veta i vilka fall de är bestående eller om förhållanden återgår till situationen innan pandemin. Flera av nämndens ansvarsområden såsom arbetsmarknad, arrangemang, bostadsbyggande och stadsliv påverkas. En kontinuerlig omvärldsbevakning utifrån tekniska nämndens ansvarsområden och grunduppdrag är viktigt där avsikten är att följa de effekter pandemin har kortsiktigt och långsiktigt på nämndens verksamhet och samhället i övrigt.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Mark för bostäder

Tekniska nämnden ansvarar för exploatering av mark inom kommunen. Stadens större ut- och ombyggnadsprojekt skapar en ökad framtidstro och attraktionskraft, vilket i sin tur lockar både aktörer och kompetens till staden. Det är viktigt att Malmö fortsätter att stärka sin roll som motor i regionen. På kommunal mark innebär ett fortsatt fokus på skapa nya bostäder med tillhörande utbyggnad av allmän platsmark.

Som beskrivs ovan under kapitlet omvärld finns det idag tendenser på en något mättad bostadsmarknad. Denna mättnad tillsammans med olika påverkande faktorer i leveranskedjor och omvärlden skulle kunna leda till en något lägre byggtakt kommande år. Utifrån perspektivet att Malmö haft ett historiskt högt bostadsbyggande under flera år innebär en lägre byggtakt snarast en återgång till mer normala nivåer.

För att få till ett byggande även i marknadsmässigt svagare områden kan staden arbeta med markanvisningar i ett attraktivt läge med krav på att bygga i ett mindre attraktivt läge, så kallade kopplade markanvisningar. Vidare kan staden i markanvisningar aktivt ställa krav på lägre hyresnivåer, vilket under 2020/2021 har gjorts i markanvisning i Hyllie, inom ramen för "Mallbo". Under de senaste åren har det statliga investeringsstödet bidragit till att skapa ett större utbud som i högre utsträckning även når hushåll med svagare köpkraft. Under 2021 antog kommunfullmäktige en ny markanvisningspolicy som ligger till grund för arbetet med markanvisningar. En annan möjlighet är att upplåta tomträtt för flerbostadshus i områden där marknadsvärdet på mark är något lägre. Detta i förhoppning att öka attraktiviteten på sikt och samtidigt behålla rådigheten över marken.

På kommunal mark har Malmö stad idag cirka 2 500 bostäder i färdiga detaljplaner och cirka 6 000 bostäder i pågående detaljplaner. För att säkerställa planering på kommunal mark har nämnden under senare tid ökat framförhållning med planansökningar. På privat mark är det än fler byggrätter i färdiga (drygt 5 500) respektive pågående (ca 7 500) detaljplaner.

Tekniska nämnden följer fortsatt läget på bostadsmarknaden och har en tät och nära dialog med bostadsmarknadens aktörer. Utvecklingen har varit stark i Malmö både vad gäller bostäder och verksamheter under en lång tid. De till sin komplexitet större exploateringsprojekten där infrastruktur tidigt skall komma på plats är ekonomiskt framtunga. Ett exempel på ett sådant projekt är Amiralstaden där det föreligger utmaningar med dagvatten och gator som måste hanteras tidigt i processen.

Under 2023 kommer det vara aktivitet i många utbyggnadsområden såsom till exempel Nyhamnen, Västra hamnen, Hyllie, Holma och Sege Park. Projekten är väl spridda över staden både i geografi och marknadsläge. Tekniska nämnden vill att det byggs i hela staden och att det även byggs för hushåll med låg betalningsförmåga exempelvis via "Mallbo". Konceptet Mallbo utvärderas löpande och nämnden kommer fortsätta att pröva hur metoden kan användas i framtida exploateringsprojekt. Det gäller att balansera projektportföljen så nämnden matchar Malmöbornas behov.

Att prioritera en hög kvantitativ leverans av bostäder kan dock påverka möjligheten att uppnå andra mål såsom en blandning av upplåtelseformer och bostadsformer; flerbostadshus och småhus/radhus.

Förtätnings- och omvandlingsprojekt i befintlig stad har högre omvandlingskostnader vilket kan ge minskat exploateringsnetto de kommande åren. De kan dessutom vara mer komplexa vad gäller arbetsprocesser med omfattande detaljplanearbete vilket påverkar tidplaner. Parkeringsfrågor är viktigt att hantera i tidiga skeden, speciellt vid förtätningsprojekt, och byggande av P-hus och ersättning för P-lösen

är ibland utmaningar för exploateringsekonomin. Även skyfallsproblematiken är viktig att hantera och ta hand om vid förtätningsprojekten.

Under 2023 planerar tekniska nämnden att ansöka om detaljplaner för Amiralstaden etapp 2, Hyllie väster samt söder om Almviksvägen inom utvecklingsområdet Hyllie, kv Skoltiden i Västra Hamnen samt Vintergatan inom Nyhamnen. Tillsammans med redan pågående planering och genomförande pågår det inom tekniska nämndens verksamhet cirka 100 bostadsprojekt.

Mark för verksamheter

Tekniska nämndens viktiga arbete med att skapa plats för nya verksamheter och arbetstillfällen pågår kontinuerligt. Malmö har med sitt unika läge vid kontinenten stora konkurrensfördelar för större och varumärkesbärande företag. Regionalt har Malmö som porten till Sverige stora fördelar med väl utbyggd infrastruktur genom investeringar i Malmö hamn, ringvägen och järnvägsspår. Näringslivets utveckling och förutsättningar att växa och attrahera arbetskraft från Malmö är en av delarna till att Malmö är motorn för Skånes näringsliv. För att säkerställa mark för näringslivet planerar tekniska nämnden även i fortsättningen att söka detaljplaner för nya verksamhetsområden. Under 2023 planerar tekniska nämnden att ansöka om detaljplan för nytt verksamhetsområde för Marklunda, beläget i förlängningen av Jägersrovägen samt planer innehållande kontor inom Västra Hyllie. Pandemin och dess konsekvenser har inneburit att det funnits en avvaktande hållning från marknaden avseende etablering av nya arbetstillfällen inom verksamheter som i de flesta fall sker på kommunala mark. Situationen innebär att tekniska nämnden måste arbeta mer proaktivt gentemot och tillsammans med näringslivet, exempelvis gällande marknadsföring och profilering. Tekniska nämnden medverkar i arbetet med att ta fram en ny etableringsstrategi för Malmö stad och följer det fortsatta arbetet som tillväxtkommisionen gör. En del i tekniska nämndens framtida näringslivsarbete är att bättre matcha ytor för verksamheter gentemot Malmös arbetskraft och Malmöbornas utbildningsnivå och inriktning. En utredning tillsammans med stadsbyggnadsnämnden kring ”jobbytefaktor” bör därför göras kopplat till etableringsstrategin. Utredningen ska undersöka hur det går att ta fram en tydlig faktor över antalet arbetsplatser som är möjliga att skapa i olika framtida verksamhetsområden baserat på områdets yta och karaktär.

Utveckling inom Malmö Industrial Park (MIP) fortsätter under kommande år. Centralt är att etableringarna inom området ska nyttja hamnen för sin verksamhet vilket ger närhet till järnväg och det nationella vägnätet. Dialog med verksamheter som anknyter till hamnen pågår löpande.

Det är av stor betydelse för Malmö att skapa nya arbetsplatser och arbetstillfällen och arbetet sker i nära samarbete med näringslivet. Tekniska nämnden premierar verksamheter med många arbetstillfällen vid marktilldelning. Vidare prioriterar tekniska nämnden byggaktörer som arbetar med sociala åtaganden genom hela byggprocessen, från planering och genomförande till förvaltning. Det syftar bland annat till att skapa sysselsättningstillfällen och praktik. Likaså prioriteras projekt med höga ambitioner inom miljö- och klimatområdet. Industriell symbios är ett viktigt arbets- och utvecklingsområde när det kommer till verksamhetsområden. Att använda marken yteffektivt och att nyttja tak för solceller och gröna dagvattenfördröjande lösningar på byggnader i verksamhetsområdena är en del i att nyttja marken hållbart.

Tekniska nämnden som fastighetsägare

För att på allvar hushålla med Malmös begränsade yta är det viktigt att hantera mark smart och yteffektivt vid utveckling av staden. Alternativa lösningar för markanvändning bör belysas och hur dessa kan möjliggöra att mer värde skapas av tillgänglig mark. För att lyckas med det krävs en helhetssyn på kommunens totala ekonomi. Det blir allt viktigare att i tidiga skeden göra ekonomiska avvägningar kring vilka områden i staden där en utbyggnad bör prioriteras. I dessa ekonomiska avvägningar kommer ett allt större fokus behöva läggas på andra aspekter än de vi normalt räknar in i kalkyler. Värden kopplade till sociala och miljömässiga utmaningar och möjligheter blir allt viktigare om Malmö ska klara de utmaningar som stadens står inför. Omvärldspaning och metodutveckling inom fastighetsvärdering och kopplat till ekonomiska analyser är ett viktigt verktyg för detta.

Tekniska nämnden är en långsiktig markägare och är aktiv i att bevaka marknaden och göra strategiska markförvärv. Det kommunala markinnehavet är ett viktigt verktyg för att genomföra politiska mål och

ambitioner. Tillsammans med andra nämnder kan strategiskt viktiga lägen för stadens framtida behov identifieras. Det gäller både samhällsservice, såsom skolor och fritidsanläggningar, och mark för att utveckla framtida bostadsområden eller infrastrukturutbyggnad. Genom att äga marken har Malmö stad större möjlighet att säkra ett kostnadseffektivt och smidigare genomförande. En fråga som är aktuell just nu är ansvaret för att bekosta kustskydd och skyfallsåtgärder, vilket under gällande regler åligger berörda fastighetsägare. Detta är och kan bli en väldigt stor kostnad att hantera i den kommunala ekonomin och kommer att behöva vara en del av kommande exploateringskalkyler.

Förändrade trafikflöden

Tekniska nämndens arbete med Storstadspaketet fortsätter under 2022 och framöver. Infrastrukturarbetet längs busstråken ska synkas med bostadsbyggande och cykelstråk. Storstadspaketet ska genomföras fram till år 2035 och innebär totalt investeringar på cirka fyra miljarder kronor.

Storstadspaketet kommer att bidra till en hållbar och strukturbildande kollektivtrafik i, till och från Malmö samt en kollektivtrafik som understödjer förtätning och utbyggnad av bostäder i staden. Det är viktigt att ta tillvara den utvecklingspotential som Storstadspaketet för med sig avseende social utveckling. Möjligheterna att bygga nya stadsmiljöer med hög kvalitet, skapa bättre mobilitet, och trygghet, öka sysselsättningen samt bryta utanförskap och segregation måste tillvaratas. Storstadspaketet är ett verktyg för framtidens gröna, integrerade och attraktiva stad samtidigt som det finns en utmaning i att det pågår så mycket arbete samtidigt runt om i Malmö.

Samtidigt som arbetet med storstadspaketet fortsätter och växlar upp tar sig tekniska nämnden an nya utmaningar med mobiliteten i en växande stad. Dialog med Region Skåne stödjer samplanering och möjlighet till ökad arbetspendling. Resandet med färdtjänst och kollektivtrafik förväntas återgå till de nivåerna som var innan pandemin. Kostnaderna för exempelvis färdtjänst och seniorkort förväntas därför återgå till samma som 2019.

I övrigt arbetas för största möjliga samplanering med åtgärderna inom storstadspaketet. Utveckling av konceptet supercykelvägar fortsätter och utformning av ett mer attraktivt cykelsystem planeras. Kapacitetsbrister i cykelvägnätet åtgärdas samtidigt som det är ett fortsatt fokus på säkerhet, trygghet samt bättre orienterbarhet. En viktig pusselbit i arbetet med att framtidssäkra stadens mobilitetssystem är att säkerställa att fler säkert och tryggt kan gå och cykla i staden. Arbetet med oskyddade trafikanters trafiksäkerhet och trafiktrygghet kommer att intensifieras.

Arbetet med en helhet för mobilitetslösningar fortsätter med både mobilitetstjänster och fysiska mobilitetslösningar som vidareutvecklas, bland annat fortsätter arbetet med mobilitetshus där Parkering Malmö är drivande. En annan är mobilitetshubbarna där fysisk infrastruktur understödjer digital infrastruktur. Förhoppningen är att en satsning på delningsfordon leder till bättre utnyttjande av både fordon och parkeringsytor. Bra och smarta kollektivtrafik- och mobilitetslösningar är knutet till den förtätning som sker i Malmö och innebär att tekniska nämnden måste arbeta med kontinuerlig omvärldsbevakning för att vara beredd på framtida innovationer inom trafik och mobilitet. En revidering av Trafik- och mobilitetsplanen har påbörjats.

Malmö stads arbete med Öresundsmetron går in i en ny fas. Viktiga pusselbitar framöver är förankring och kommunikation kring organisatoriska och finansiella lösningar på en framtida metro mellan Köpenhamn och Malmö. En koordinerad struktur för det fortsatta arbetet bör innehålla samverkan med externa aktörer och intressenter lokalt, regionalt och nationellt för att få till en mellanstatlig utredning om metron.

Ökade godsflöden och mer trafik på vägar skapar på sikt kapacitetsproblem som måste hanteras i trafiksystemet. Godshanteringen i Malmö kan regleras genom att främja särskilda fordonstyper som är tysta, CO2neutrala samt att kommunen uppmuntrar initiativ med samlastning. Även möjligheten att samdistribuera leveranser till kommunala skolor och andra institutioner är en möjlighet för att frigöra kapacitet på vägnätet och minska klimatpåverkan.

Under 2021 och 2022 har ett budgetuppdrag genomförts där möjligheterna och utmaningarna för de

långväga transporterna till och från samt förbi staden studerats. Utredningen pekar på några infrastruktursatsningar som till stor del berör Öresundsbrons landanslutningar, Öresundsmetron och en yttre godsbana, samt järnvägsspår, farledsfördjupning och kajer i anslutning till Malmö hamn. Prognoser pekar mot att Malmö rangergodsbangård kommer att bli fullt utnyttjad 2035–2040 och framtida godsrantering på Malmö bangård behöver därför utredas.

Det offentliga rummet

När tekniska nämnden gör insatser i staden är det viktigt att ha fokus på den sociala hållbarheten i Malmö. Tillväxten i Malmö fram till 2050 kommer till stor del att ske innanför ringvägarna vilket innebär att staden blir allt tätare och fler verksamheter och människor ska samsas på samma ytor. Samutnyttjande av ytor är därför en viktig del i den framtida staden. Stadsutvecklingsprojekt och utveckling av den befintliga staden är en del av tekniska nämndens grunduppdrag. Genom en omsorgsfull planering och gestaltning skapas en attraktiv stad, såväl i befintlig miljö som i exploateringsområden. Stadsomvandlingsprojekt innebär möjligheter att skapa nya ytor där flera funktioner kan samsas men innebär även att vissa funktioner flyttas.

En allt större användning av utemiljön, till exempel lekplatser, utegym, bad, grillplatser och besöksanläggningar, har uppstått som en konsekvens av pandemin och en stadigt växande befolkning. Detta leder till ökat slitage och ökade kostnader för drift och underhåll.

Tekniska nämnden fortsätter arbetet med sommargator och det pågår utvecklingsarbete kring upplåtelse av allmän platsmark, tillfällig användning av ytor och möjligheterna att upplåta mer mark till streetfood, sommartorg och olika pop up-aktiviteter. Arbetet fortsätter med tillfällig gestaltning och aktivering av stadsrummet.

Flera arbeten kring samutnyttjande av allmän platsmark pågår sedan en tid tillbaka med fokus på förtätning, och hur dagens grönytor i större utsträckning kan samutnyttjas. Tekniska nämnden kommer att ta fram en strategi för offentlig miljö med syfte att fokusera på helheten inom Malmös olika områden och ge möjlighet till lokala förutsättningar.

Staden utnyttjas under en större del av dygnet och i 24-timmarsstaden kan aktivering och skötsel av gemensamma ytor och anläggningar anpassas efter behov. Samma ytor kan få olika funktioner under olika delar av dygnet. På samma sätt kan arbeten runt om i staden behöva utföras på kvällar och helger i högre utsträckning än idag. Buller och andra former av påverkan kan bli konsekvensen för malmöbon.

Arrangemang

Arrangemang och evenemang är en viktig motor i en stads besöksnäring och genererar viktiga arbetstillfällen, ett mångfacetterat nöjes- och kulturliv samt en ökad ekonomi för staden. Det, i sin tur, bidrar till att människor vill besöka, investera, bo och leva i Malmö. Arrangemang och aktiviteter i stadsrummet bidrar också till social hållbarhet, engagemang och skapar rörelser i staden vilket i sin tur ökar den upplevda tryggheten bland malmöbor och besökare.

Tekniska nämnden har sedan årsskiftet 2021/ 2022 ett utökat ansvar att bistå externa evenemangsarrangörer med stöd vilket kommer generera en mer offensiv riktning i nämndens arbete med evenemang framöver. Med ett tydligare helhetsgrepp i frågan skapas en mer omfattande planeringsram och större möjligheter att arbeta strategiskt med stadslivs- och evenemangsfrågor i samråd med övriga facknämnder.

Det nya uppdraget får konsekvenser för förvaltningens arbetssätt och rutiner och man genomför därför en översyn för att skapa förutsättningar för en mer ändamålsenlig hantering framgent.

Arrangemangsenheten genomlyser större internationella arrangemang som kan genomföras under 2023. Projekten ska kunna genomföras och genomarbetas i samverkan med parter i staden såsom föreningar.

Malmö som kuststad

En ökad användning och ett ökat intresse för kusten, bassänger och kanalerna i Malmö ställer fler och högre krav på tekniska nämnden som mark- och kustägare till exempel genom satsningar på renhållning samt underhållsförstärkningar längs med kusten och i kanalen.

Kommunstyrelsen har antagit en handlingsplan för arbetet med att stärka Malmös roll som framtidens kuststad som gäller till och med 2023. Handlingsplanen innebär bland annat att Malmö stad ska arbeta för en ökad havsmedvetenhet, förebygga och minska föroreningar i havet samt utveckla Malmös potential för rekreation och friluftsliv i anslutning till havet. En strategi med förslag på kustskyddsåtgärder som hanterar kustskyddsproblematiken och samtidigt skapar möjligheter för Malmö att fortsätta utvecklas i kustzonen har påbörjats. För att åstadkomma detta krävs åtgärder som skyddar befintlig och ny bebyggelse, naturvärden, infrastruktur samt samhällsviktiga funktioner, som till exempel centralstationen, allmänna reningsverk med mera. Kustskyddsarbetet bedrivs i nära samarbete mellan tekniska nämnden och stadsbyggnadsnämnden.

Arbete med Malmös kommersiella hamn och tekniska nämndens roll som markägare (landlord) beskrivs i budgetskrivelse för hamnanläggningar (förvaltning 014).

Trygghet

Trygghetsfrågorna utvecklas kontinuerligt genom arbetet med BID (Boende, integration och delaktighet). Inom BID sker samarbete med fastighetsägare, medborgare, näringsidkare med flera i Sofielund och på Möllevången. Tekniska nämnden ska bli ännu mer proaktiv och jobba direkt mot berörda där det behövs åtgärder för samplanering av exempelvis renhållning. Under 2023 kommer metodik och arbetssätt som säkerställer involvering av både Malmöbor och näringsliv i processer och verksamheter att säkerställas.

Tekniska nämnden har tagit fram en trygghets- och säkerhetsstrategi som stakar ut nämndens engagemang under de kommande åren. Relationen mellan trygghet och säkerhet är komplex och måste hanteras gemensamt, annars riskeras människors rörelsefrihet och tillgång till staden. Att skapa en trygg och säker stad handlar även om att systematiskt integrera brottsförebyggande och trygghetsskapande aspekter i tidig planering samt att jobba med gestaltning och aktivering av befintlig stad för att skapa liv och rörelse. Tekniska nämnden arbetar vidare med att förbättra belysning, sätta upp infrastruktur för kameror samt samarbete med polis med flera för att öka trygghet och säkerhet i Malmö. Tekniska nämnden arbetar kontinuerligt med renhållningsfrågorna vilket ytterligare bidrar till upplevelsen av tryggheten i staden.

Renhållning och skötsel

En viktig del av tekniska nämndens uppdrag är skötsel av staden. Kostnaden för drifts- och underhållsentreprenaden är den enskilt största driftskostnaden på 300 mnkr för nämnden. Reinvesteringar i stadsmiljön sker för en kostnad på cirka 175 mnkr årligen framöver. Det sker ett kontinuerligt arbete med stadens anläggningar som broar, byggnader och skötsel av ytor i Malmö. Tekniska nämndens arbete med renhållning fortgår bland annat genom utökad renhållning på strategiska platser, vilket innebär att det städas även kvällar och helger. Arbetet med att minska nedskräpning sker också genom beteendepåverkan.

Tekniska nämnden ansvarar för att den allmänna platsmarken är skött och väl underhållen, sedan 2021 utförs allt arbete av serviceförvaltningen. En ren och attraktiv stad eftersträvas av både boende och besökare till Malmö. För att utveckla och förbättra skötseln följs flera indikatorer upp kontinuerligt och stäms av mellan förvaltningarna. Det nära samarbetet med serviceförvaltningen möjliggör en långsiktig utveckling och erfarenhetsåterföring av drift- och underhållsarbeten. Förtätningen och utbyggnad av staden gör att behovet av och kostnaderna för skötsel och underhåll kommer att öka, därav behöver tekniska nämnden fortsätta arbetet med teknikutveckling och effektivisering av arbetet med att sköta staden.

Kontakten med Malmöbon och övriga intressenter är viktig för att fånga upp synpunkter på hur utemiljön och infrastrukturen underhålls. Arbete med att följa upp och analysera kontaktcenterärenden som kommer in till kontaktcenter fortsätter och utvecklas tillsammans med serviceförvaltningen.

Klimatomställning, biologisk mångfald och klimatanpassning

Klimatomställning, klimatanpassning och biologisk mångfald är viktigt i hela tekniska nämndens verksamhet. I och med att miljöprogrammet beslutats av fullmäktige tar arbetet fart på allvar.

Klimatomställning

Från att arbeta med enstaka projekt skalas arbetet upp med målet att klimatomställningen ska genomsyra hela verksamheten 2030. Fokus är på att minska de största utsläppen genom att följa upp och rikta arbetet där det gör mest nytta. Malmö stad arbetar tillsammans inom de mest prioriterade omställningsområdena under arbetet med Klimatomställning Malmö.

Tekniska nämnden bidrar inom flera omställningsområden, exempelvis mobilitet, cirkulär industri och samhälle, klimatneutral byggnation samt kolsänkor. Tekniska nämnden som markägare och exploatör i staden kan genom kravställning vid såväl markanvisningar som upphandlingar av entreprenader, bygg- och underhåll samt skötsel och underhåll bidra till klimatomställningen. Nämnden har även en påverkan genom hur staden planeras och byggs ut och byggs om, exempelvis genom en hållbar omställning i transportsystemet. Beteendepåverkan kring resande är också ett inslag. I Malmö hamn planeras för fler och längre järnvägsspår för att ytterligare öka möjligheterna för en hållbar trimodalitet, det vill säga möjligheten att flytta gods mellan järnväg, väg och vatten.

Kopplat till miljöprogrammet finns fler styrdokument som bidrar till klimatomställningen: kretsloppsplan, strategi för klimatneutralt byggande, energistrategi och naturvårdsplan. Vad gäller de två sista pågår ett arbete med att aktualisera styrdokumentet.

Biologisk mångfald

Nämnden arbetar aktivt med att värna och öka ekosystemtjänster och skapa plats för mer grönska och blågröna lösningar. Målet är att gynna biologisk mångfald och produktion av ekosystemtjänster. Genom naturvård, odling och justering av skötselmetoder kan mer biologisk mångfald och kretslopp gynnas som genererar mer liv, växter och föda för nytta och nöje i alla dess former och skapar välskötta och vårdade parker och grönområden. Trädplantering både i utbyggnadsområden samt i den befintliga staden är en av tekniska nämndens hjärtefrågor.

Klimatanpassning

Effekterna av ett förändrat klimat är en realitet tekniska nämnden behöver förhålla sig till och anpassa staden utifrån. Genom anpassningar i såväl befintlig stad som vid nyexploatering kan stadens förmåga att hantera klimatförändringarnas effekter. Under kommande år påbörjas arbete med att tydliggöra insatser och kostnadsberäkna dessa. Åtgärdernas storhet, kostnad och ansvarsfördelning blir viktiga frågor att ha koll på när staden tar höjd för och växlar upp klimatanpassningsarbetet. En dialog måste föras med staten och andra aktörer kring kostnaderna för klimatanpassning.

En god organisation

Utifrån stadens mål och styrmodell pågår ett kontinuerligt arbete med att utveckla tekniska nämndens styrnings- och ledningsprocesser för att stärka verksamhetens operativa förmåga att utföra sitt uppdrag utifrån reglementet. Bland annat samordnas styr-, lednings- och stödfunktionerna för att skapa så effektiva arbetssätt som möjligt.

Digitalisering och hantering av data

Möjligheter med ny digital teknik leder till ökade krav och förväntningar på tekniska nämndens verksamhet. Förvaltningens digitala agenda syftar till att möta dessa utmaningar och utgår från det stadsgemensamma programmet för det digitala Malmö. Arbetet med den digitala agendan skapar större möjligheter till prioriteringar och synergier mellan förvaltningens olika verksamheter gällande frågor kring it-system.

Förbättring och samordning av insamling, hantering och analys av data kommer att fortsätta för att öka tekniska nämndens kännedom om staden, dess invånare och användare. Sammantaget syftar satsningar inom digitalisering och datahantering till att öka nytta och användbarhet för medarbetare, externa, användare och verksamheter. Resultaten är starkt beroende av Malmö stads digitala infrastruktur och prioriteringar samt att kompetenser och resurser på stadens centrala IT-funktioner leder och samordnar arbetet.

Kompetensförsörjning och arbetsgivarperspektiv

Arbetet med att attrahera, rekrytera och behålla kompetenta medarbetare är en stor och viktig utmaning. Malmö stads systematiska kompetensförsörjningsprocess med tillhörande handlingsplan är grunden för det långsiktiga arbetet med att säkerställa att kompetensbehovet möts. Goda anställningsvillkor, en god lönestruktur och ett hållbart arbetsliv är viktiga förutsättningar. Det är också viktigt att ta vara på medarbetarnas kompetens och ge möjlighet till kompetensutveckling.

Arbetet med att utveckla framtidens arbetsplats fortsätter genom att kontinuerligt förnya och anpassa arbetssätt och lokaler i syfte att skapa flexibla, ändamålsenliga och attraktiva arbetsplatser.

Förvaltningen kommer att fortsätta utveckla organisationskulturen genom att stärka ledar- och medarbetarskapet. Vikt läggs vid god och tydlig kommunikation mellan medarbetare och chefer kring uppdrag och mål.

Kommunikation med Malmöborna

Kommunikation med Malmöborna är en viktig del i tekniska nämndens arbete. De kommande åren kommer de som lever och verkar i staden märka av de förändringar i den fysiska miljön som tekniska nämnden genomför. Det innebär att tekniska nämnden behöver kommunicera syfte, konsekvenser och analyser i återkommande kampanjer och kommunikationsinsatser.

Samarbete med andra nämnder

Att utveckla, bygga och förvalta staden förutsätter samarbete med stadens övriga nämnder och förvaltningar. Ett helhetsperspektiv är grundläggande när Malmö växer vilket möjliggörs genom nära samverkan i hanteringen av stora och komplexa utvecklingsprocesser.

Tekniska nämnden, stadsbyggnadsnämnden och miljönämndens förvaltningar har utvecklat ett fördjupat samarbete som innebär en utökad samordning av styrning och ledning. Det handlar bland annat om mer synkroniserade tidplaner och gemensam utveckling av processer och operativa forum för att nå nämndsgemensamma mål och prioriteringar. Stadsgemensamma prioriteringar rörande specifika geografiska områden ger ökad tydlighet och förutsägbarhet för både stadens verksamheter och marknadens aktörer. Omvandlingen av Nyhamnen är ett exempel på när nämnderna och förvaltningarna tillsammans planerar stadens utbyggnad för att skapa bostäder, kommunal service och verksamheter åt Malmös ökande befolkning.

Tekniska nämnden fortsätter sin viktiga samverkan med arbetsmarknads- och socialnämnden kring att minska och motverka hemlöshet samt skapa arbetstillfällen för Malmöbor som står långt från arbetsmarknaden. Även samarbetet med servicenämnden i det utökade uppdraget kring drift- och underhållsentreprenaden kommer att fortsätta utvecklas.

Samverkan med externa intressenter och aktörer

För att kunna genomföra tekniska nämndens uppdrag är samverkan med externa aktörer och intressenter avgörande. Näringsliv, ideella föreningar, akademien och andra offentliga organisationer är tekniska nämndens externa intressentgrupper, liksom alla som använder stadsrummet och tar del av de tjänster och upplevelser som nämnden erbjuder. Intressentperspektivet är viktigt.

Tekniska nämnden kommer under 2023 att integrera användarperspektivet och intressentanalys i bland annat förädlingsprocessen. Att skapa en inkluderande förädlingsprocess kräver nya förhållnings- och

arbetssätt samt höjd kunskapsnivå. Det gäller både inom tekniska nämndens verksamhet, samarbeten med stadsbyggnadsnämnden samt med stadens byggaktörer. Inte minst i arbetet med förtätning kan involvering av boende och andra intressenter ha stor inverkan på såväl uppfattningen av den fysiska förändringen som kvaliteten på resultatet.

Tekniska nämnden arbetar aktivt med att etablera externa arenor och processer för ökad samverkan och utbyte kring stadens utmaningar och möjligheter. Exempel på detta är arenan för intressentengagemang, modellen för BID-samarbete och Citysamverkan. Samarbetsytorna finns med VA-syd, Skånetrafiken, SKR och andra kommuner inom en rad frågor. Det finns även behov av att informera och motivera entreprenadbranschen inför den omfattande volymen av stora upphandlingar som planeras för kommande år.

Investeringar

Riktlinjer för ekonomisk styrning- reglerna för objektsgodkännanden bör ses över

Tekniska nämnden gör bedömningen att det finns anledning att se över och uppdatera stadens beslutsprocess kring objektsgodkännanden.

Objektsgodkännande, det vill säga beslut inför nämnds påbörjande av ett investeringsobjekt infördes i staden för många år sedan i syfte att styra likviditeten. Beloppsgränserna på 15 respektive 50 mnkr för beslut i kommunstyrelsen respektive kommunfullmäktige har varit oförändrade sedan dess. Inledningsvis utgick godkännandet från nettoutgiften men detta har senare ändrats till bruttoutgiften.

Inför verksamhetsår 2022 ändrades reglerna för komponentutbyte. Inget objektsgodkännande krävs numera från kommunstyrelse eller kommunfullmäktige, men utgiften ska rymmas i nämndens totala investeringsram. Beloppsgränserna för övriga investeringar är i dagsläget oförändrade.

Inför 2023 bör uppmärksammas att investeringskategorin ”Storstadspaketet-infrastruktur”, som beräknats till ca 4 mdkr varav staten ska finansiera cirka 2 mdkr, de närmaste åren uppskattas ge upphov till att ett sjuttiootal objektsgodkännanden ska tas fram för beslut, till tekniska nämnden, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Därtill kommer objektsgodkännanden för andra kategorier. För säkrare kalkyler i investeringsprojekt med en genomförandetid på 5-10 år, bör tidpunkten för när ett projekt ska betraktas som påbörjat diskuteras. Det finns behov av att göra förstudier, förprojektering och projektering innan det är möjligt att göra en säker investeringskalkyl. Avvikelse (i nuläget 10% av bruttoutgiften) skulle kunna hanteras genom beslut i samband med ordinarie budgetuppföljning i stället för som särskilda ärenden till kommunfullmäktige.

Investeringsram 2023 med plan 2024-2028

För att kunna realisera den planering som beskrivits begär tekniska nämnden för år 2023 totalt 1 169 mnkr i investeringsram. Det ligger i linje med den investeringsplan för nämnden som finns i kommunfullmäktiges budget 2022 med plan för 2023-2027 då 1 148 mnkr angavs för år 2023. Åren 2024-2027 stiger investeringsvolymerna till nivåer runt 1,5 mdkr årligen, vilket främst beror på den planerade framdriften inom Storstadspaketet-infrastruktur.

Investeringsportföljen består av kategorierna Mobilitet, Exploatering, Storstadspaketet-infrastruktur, Offentlig miljö, Fastighet/Byggnader samt Fastighetsförvärv. Innehållet och begäran av ram för respektive kategori beskrivs nedan.

Driftkonsekvens till följd av investeringarna

När en investering tas i bruk uppstår nya kostnader för nämnden i form av kapitalkostnader samt drift- och underhållskostnader. Kommunfullmäktige ger ett årligt anslag för dessa tillkommande driftkonsekvenser som budgeteras hos Kommunstyrelsen och fördelas efter nämndens avrop. För år 2023 beräknas detta avrop uppgå till 46,5 mnkr. Ytterligare beskrivning kring detta återfinns sist i denna skrivelse.

Kategori Exploatering

För kategorin exploatering uppgår den totala budgetramen för utgifter till 350 mnkr och omfattas av exploatering både på kommunal och privat mark. Noteras bör att kostnader för exploatering även återfinns i nämndens ram för exploateringsverksamhet.

Exploatering på kommunal mark avser förberedande exploateringsåtgärder med planering och iordningställande av mark inom kvartersmark/tomtmark samt anläggande av allmän plats. Inkomstmässigt fortsätter exploateringen för kommunal mark generera inbetalningar till staden. Kvartersmarken ger inbetalningar, genom försäljning eller årliga intäkter via tomträttsupplåtelse alternativt intern markupplåtelse, allteftersom områden färdigställs. Osäkerheten kring när i tiden det sker är stor beroende på när beslut om detaljplaner sker, om de överklagas, marknadens intresse, konjunkturer, hur förhandlingar med byggaktörer fortskrider osv. Prognosen baseras på pågående projekt som kan möjliggöra avyttringar om 500 mnkr år 2023. Stora inbetalningar genereras inom området Nyhamnen, Holma, Bunkeflostrand samt inom verksamhetsområdet Elisedal och Lockarp bussdepå. Vidare är bedömningen att mark kan upplåtas genom tomträttsavtal alternativt interna markavtal till ett värde som motsvarar 200 mnkr i försäljningsvärde.

Exploatering på privat mark avser anläggande av allmän platsmark där utbyggnaden styrs av de detaljplaner som tas fram efter beställning från privata fastighetsägare. Allmän platsmark ska byggas ut i den takt som exploateringen kräver, vilket innebär att fastighets- och gatukontorets tidplan för utbyggnad av allmän platsmark är beroende av exploitörens tidplan. Utbyggnad av allmän platsmark i privata exploateringsområden finansieras till stor del av intäkter från fastighetsägare/exploatörer. Finansieringen bestäms i ett exploateringsavtal som tecknas mellan fastighetsägaren och Malmö stad. Intäkterna från exploatörer bedöms uppgå till 130 mnkr för år 2023 men är beroende av utbyggnadstakten av allmän platsmark och finansieringsgraden i exploateringsavtalen.

Det kommer att pågå aktiviteter i många kommunala utbyggnadsområden under perioden, både inom planering och genomförande. Exempel på områden är Hyllie, Holma, Nyhamnen Sege Park/Östervärn/Kirseberg och Sorgenfri samt verksamhetsområdet Fortuna hemgården och Lockarp bussdepå, som under år 2023 prognostiseras ge stora utgifter. Även inom projektet Almgården samt Trollhättan i Västra hamnen bedöms stora utgifter år 2023. Prognostiserade utgifter för utbyggnad av allmän platsmark i de privata exploateringsområdena är störst i Västra hamnen, Limhamn/Kalkbrottet, Bunkeflostrand och Husie södra. År 2024 bedöms investeringsvolymen fortsatt ligga på 350 mnkr per år och för åren 2025-2028 bedöms investeringsvolymen till 400 mnkr per år på grund av ett högt bostadsbyggande och en förtätning av staden samt att hamnarbete till Nyhamnen och upprustning av fem broar påbörjas. Utöver det planeras stora entreprenader i Fogen och Rosengård.

Nedan beskrivs stadens projekt i områden.

Hyllie

I Hyllie fortsätter utbyggnaden av allmän plats där entreprenaden för Hyllievångsparkens markmodulering planeras att pågå en bit in på året 2023 och temalekplatsen i stadsdelsparken bedöms byggas klar och invigas. Entreprenad för byggator och VA-arbete kommer att pågå i Öster om Mässan och Härbärgen. Större projekteringar planeras inom flera projekt i Hyllie under året. Parallellt med iordningställandet av allmän plats kommer detaljplanering fortgå och två nya detaljplaner för bostäder kommer att ansökas 2023.

Sege Park/Östervärn/Kirseberg

Inom området pågår entreprenaden för Segepark som bedöms bli klar 2023. Därefter startar färdigställandet av etapp 1 samtidigt som utrednings- och förberedande arbete pågår i samband med den nya detaljplanen för Sege park etapp 2. Utöver detta kommer två entreprenader för byggator inom Mölledalsskolan och Norra Ellstorp vara igång i området. Även arbetet med detaljplanering för Södra Kirseberg fortsätter under 2023 i samarbete med privat aktör.

Sorgenfri

Kvarteret Spårvägen planeras färdigställas i sin helhet 2023 genom att Spiggans plats, Bussparken och

gatorna byggs klart. I området påbörjas även entreprenaden för fortsatt utbyggnad av byggator i kvarteret Brännaren samtidigt som en del av rivnings- och saneringsarbetet kommer att genomföras under senare delen av året. Även i kvarteret Smedjan planeras utbyggnad av byggator under 2023 för att möta exploatering på privat kvartersmark.

Bunkeflostrand

I Bunkeflostrand pågår två entreprenadarbeten för parker inom Gottorp och Gottorps allé, där entreprenaden för stadsdelsparken beräknas pågå till år 2025. Under 2023 planeras för att påbörja arbetet med byggator i Magnolia.

Holma

Inom Holma planeras för iordningställande av marken med byggator, ledningsomläggning, terrassering och sanering i den södra och mellersta delen av Holma. Även inom Holma norra planeras sanering samt iordningställande av mark att starta 2023. Arbetet kommer att ske etappvis från södra till norra Holma. Parallellt med detta fortsätter arbetet med ny detaljplan för Holma västra.

Limhamn/Kalkbrottet

I Limhamn fortsätter exploateringen med flera aktiva privata fastighetsägare, bland annat sydväst och nordväst om Limhamns gamla industriområde Cementen. Nya entreprenader planeras för färdigställande av allmän platsmark, vilket innefattar gator, kajstråk, torg och park. Naturområdet ut med Ökajen samt Övägen etapp 2 slutförs under 2023. Inom kvarteret Gjuteriet planeras färdigställande av den allmänna platsmarken. Även i anslutning till Kalkbrottet fortsätter exploateringen med flera aktiva privata fastighetsägare. Färdigställandet av allmän plats inom den första etappen fortsätter samtidigt som detaljplanearbetet för den tredje etappen fortlöper. Arbetet med planering av den allmänna platsen i nya detaljplaner nordväst om Kalkbrottet planeras delvis ske under 2023.

Husie södra

Inom området pågår arbetet med att omlokalisera Jägersro travbana österut för att möjliggöra bostadsexploatering på platsen för den befintliga travbanan. Entreprenadarbetet för gator, gång- och cykelvägar samt ett större naturområde påbörjas 2023 och kommer att pågå ett antal år framöver.

Husie norra / Fortuna hemgården

Under 2023 pågår arbetet med den första av flera detaljplaner för bostäder samt tillhörande utredningar på kommunal mark i Fortuna hemgården. Norr om Husie mosse vid utflyktsstigen planeras projektering av naturmark och övrig allmän plats i anslutning till en privat exploatering under året.

Rosengård/Lindängen

Under året kommer utvecklingen av Amiralstaden att fortsätta. Den stora förprojekteringen av Amiralsgatans sträckning är då klar och ligger till grund för fortsatt planering, projektering och utbyggnad. Detaljplanearbete för första etappen kommer att pågå och det planeras också arbete med markanvisningar i nära anslutning till stationen. I Gulmåran vid Persborgs station bedöms detaljplanen vara antagen under 2023 och detaljprojektering av allmän plats pågår parallellt med markanvisningar. I Almgården fortsätter arbetet med projektering och förberedande arbeten även år 2023 för allmän plats kopplat till privat och kommunal exploatering. Även vissa förberedande markarbeten planeras här under året. I Lindängen står den nya skolan klar och tekniska nämnden planerar att bygga ut första etappen av allmän plats i anslutning till detta.

Oxie/Tygelsjö/Västra Klagstorp/Klagshamn

I projekt Tygelsjö väster fortsätter utbyggnaden av allmän plats i olika etapper parallellt med husbyggnationen på kvartersmark och i Klagshamn slutförs anläggandet av en stadsdelspark i Stationsparken i anslutning till privat exploatering.

Medeon/Lorensborg/Stadion/Innerstaden

Inom området kommer planarbetet för kv. Kuratorn och kv. Forskaren att föregås av ett planprogram för hela området som planeras att pågå under 2023. Inom projektet Priorn pågår entreprenadarbetet för iordningställandet av gator och torg öster om Pildammsvägen. För Stadionområdet planeras utrednings- och planeringsarbetet fortsätta under 2023, framförallt för den Norra etappen.

Nyhamnen

Inom utbyggnadsområdet Nyhamnen sker planering och genomförandet parallellt i de olika projekten. Även under 2023 fortsätter arbetet med övergripande utredningar avseende bl.a. ledningskulvert, markmiljö, geoteknik och höjdsättning. Även hanteringen av kustskyddsfrågan kommer att fortsätta vara en viktig fråga i området. Vid Smörkajen iordningställs park samt att kajrenovering av Skeppsbron och Ångbåtsbron genomförs samtidigt som en ny detaljplaneansökan för Vintergatan blir aktuell.

Västra hamnen

Inom Västra hamnen pågår entreprenaden för kollektivtrafikbron samt färdigställandet av sista etappen av Citadells kajen. Läparken i området väster om Hallenborgs gata ska iordningställas år 2023 och totalentreprenad av kajplan bedöms kunna starta i Universitetsholmen. Kustskyddsfrågan fortsätter vara en viktig fråga i Västra hamnen. För kvarteret Amphitrite fortsätter detaljplaneringen för att möjliggöra en expansion för Malmö Universitet.

Verksamhetsområden

Nya verksamhetsområden för olika ändamål utvecklas inom hela Malmö under 2023. Inom den första etappen av Fortuna Hemgården planeras ombyggnad av trafikplats Sallerup, samt en större projektering av byggator, VA-arbete, park och naturområden. Inom den andra etappen i Fortuna Hemgården planeras större arkeologiska undersökningar parallellt med detaljplanearbetet. Inom projektet Mosippan pågår entreprenad för byggator samt försäljning av fastigheter. Projektering av gator kommer att pågå inom Trehögsparken i Fosie, Lockarps bussdepå och inom Ollebo verksamhetsområde.

Kategori Storstadspaketet - infrastruktur

För kategori Storstadspaketet begärs en ram på 367 mnkr för 2023. Inkomsterna beräknas uppgå till 134 mnkr för 2023.

I enlighet med Ramavtal 8 ska den i avtalet beskrivna finansieringsplanen revideras årligen för att möta verkligt behov och utfall. Planeringen utgår från en upprättad genomförandetidsplan med syfte att hålla de driftstarttider för elbusslinjerna som finns i överenskommelsen med staten. Planeringen för 2023 omfattar samtliga åtta elbusslinjer avseende utredningsfas och genomförandefas. Entreprenadarbeten som planeras för 2023 berör i huvudsak Malmöexpressen (MEX) linje 4 men entreprenadarbeten kommer att pågå i någon mån längs alla linjer.

För MEX-linje 2, som innefattar cirka 10 projekt, kommer förstudier och detaljprojektering att fortgå. Linjen sträcker sig mellan Nyhamnen och Lindängen och har en planerad trafikstart år 2027 för 24-metersbussar.

För MEX-linje 4, som innefattar cirka 15 projekt, kommer detaljprojektering och entreprenadarbeten att pågå för hela linjen. Linjen sträcker sig mellan Kalkbrottet/ Limhamn och Segevång och har en planerad busstart för 24-metersbussar i december år 2024.

För MEX-linje 5, som omfattar cirka 6 projekt, kommer förstudier/förprojektering för delar av linjen att pågå och färdigställas och för kollektivtrafikbron till Varvsstaden kommer entreprenadarbeten att fortgå. Linjen sträcker sig mellan Västra Hamnen och Rosengård/ Stenkällan .

För MEX-linje 8, som omfattar cirka 10 projekt, kommer en kapacitetsökning att ha driftsatts redan 2022 med de nya 24-meters MEX-bussarna, dock delvis i provisoriska anläggningar/sträckningar. Längs MEX-linje 8 som ska trafikera sträckan mellan Lindängen och Västra Hamnen kommer förstudier och detaljprojektering att pågå. För mini-MEX-linje 10 som är uppdelad i cirka 10 projekt, varav de allra flesta ingår i olika exploateringsprojekt, kommer det under 2023 att pågå förstudier, detaljprojektering och entreprenadarbeten för infrastrukturedelarna. Mini-MEX-linje 10 kommer att trafikera sträckan mellan Malmö C och Svågertorp

För elbusslinjerna L-3, L-6, L-9 kommer förstudier, detaljprojektering och entreprenadarbeten att pågå längs delar av sträckorna. Samordning pågår med Skånetrafiken avseende omfattning och utformning. Vissa projekt längs dessa linjer ingår i exploateringsprojekt som ligger längre fram i tiden.

I planperioden 2023–2028 kommer merparten av projekten ha passerat utredningsfasen och kommit in i genomförandefas.

Kategori Mobilitet

I kategori Mobilitet ingår hela stadens trafiksystem, med utveckling av alla trafikslag på både på kort och lång sikt. Trafiktrygghet, trafiksäkerhet och tillgänglighet är delar av planeringen och genomförande av ett hållbart trafiksystem i Malmö.

I kategori Mobilitet begärs en investeringsram på 35 mnkr för år 2023.

Kollektivtrafik

Arbetet med objektsgodkännandet Fram för buss från 2019 fortsätter under 2022, då perioden tar slut. Nytt objektsgodkännande ska tas fram för nästa år (2023–2025).

Hållplatsombyggnader kommer genomföras med tillgänglighetsanpassningar av hållplatser i samband med belägningsarbete.

Planen är att under gällande period 2023–2025 göra hållplatsombyggnad för linje 35 som får ändrad linjesträckning, det ska då byggas nya hållplatslägen som ska ersätta Kvarnby och Vårbo. Nya hållplatser planeras även vid Katrinetrop och den nya ridskolan vid Jägersro.

Linjeomläggningen i Oxie gör att Hållplats Flamtegelvägen behöver flyttas. Objektsgodkännande behandlades av tekniska nämnden under 2022 och en entreprenaden kan starta under 023.

Cykel

Planering och genomförande av cykelinfrastruktur kommer under 2023 och framåt att kanaliseras till arbetet med supercykelstråk samt cykelobjekten inom storstadspaketet-infrastruktur. Utöver detta görs mindre trimningsåtgärder för att öka framkomlighet och trafiksäkerhet i det befintliga cykelvägnet.

Under 2022 kommer supercykelstråk 1 Segevång-Limhamn, etapp 1 mellan Sjölundaviadukten och Värnhem via Lundavägen att detaljprojekteras och entreprenad handlas upp och genomförandet slutförs under 2023. Under 2023 kommer det parallellt påbörjas arbete med planering och genomförande av andra etapper för supercykelstråk 1 samt ytterligare supercykelstråk i andra sträckningar.

Arbetet med utveckling av cykelparkering fortsätter. Nya cykelparkeringar tillkommer och befintliga får ökad standard, bland annat med bättre möjlighet att låsa fast cykeln. Objektsgodkännande för cykelparkering gäller till och med 2022 och arbetet med ett nytt objektsgodkännande för perioden 2023–2025 kommer arbetas fram.

Trafiksäkerhet

Arbetet med hastighetssäkring av övergångsställen och trafiktrygghet kommer fortsätta. I samband med åtgärderna i storstadspaketet kommer ett stort antal farthinder utmed busslinjerna ses över. Objektsgodkännande för trafiksäkerhet gäller till och med 2022 och arbetet med ett nytt objektsgodkännande för perioden 2023–2025 kommer arbetas fram.

Tillgänglighet

Arbetet med enkelt avhjälpna hinder för ökad tillgänglighet fortsätter i enlighet med åtgärdsplanen. Övergångsställen ska anpassas för funktionshindrade och äldre samtidigt som höga kantstenar tas bort. Objektsgodkännande för enkelt avhjälpna hinder gäller till och med 2022 och under det året påbörjas arbetet med ett nytt objektsgodkännande för perioden 2023–2025.

Trafiktrygghet

Uppdraget att systematisera arbetet med trafiktrygghet håller på att implementeras och under 2022 kommer ett objektsgodkännande för åtgärder för perioden 2023–2025 att arbetas fram.

Gata

Pildammsvägens planeras att byggas ut till fyra körfält mellan Inre Ringvägen och Hövdingevägen. Under 2022 tas objektsgodkännande fram och detaljprojekteringen påbörjas för sträckan mellan Almviksvägen och Hövdingevägen, med preliminär byggstart hösten 2023.

Buller

Kartläggningen av omgivningsbuller som Malmö stad är skyldig att genomföra var femte år färdigställs under 2022. Som en följd av kartläggningen ska ett åtgärdsprogram tas fram med start 2022 och som planeras färdigställas under 2023.

Kategori Offentlig miljö

För kategorin begärs en ram på 278 mnkr för år 2023. Kategorins investeringar syftar till att vidareutveckla och förädla den befintliga stadsmiljön samt att reinvestera för att återställa uttjänta anläggningars ursprungliga status och funktion.

I arbetet med en förbättrad infrastruktur ingår vistelsekvalitet i gaturummet. Men anledning av detta önskar tekniska nämnden utökat budgetutrymme fram till 2030 för kompletterande gestaltningsåtgärder i storstadspaketets sträckning. Tekniska nämnden vill skapa en bättre upplevelse när storstadspaketet inplaceras i stadsmiljön. Det handlar till stor del om mindre åtgärder i befintlig stad, inte nyanläggningar. Åtgärderna planeras att genomföras samtidigt som storstadspaketet.

Parker och grönområden

Arbetet med stadsmiljöutveckling knyter an till tekniska nämndens grunduppdrag som det uttrycks i reglementet, bland annat genom utformning av det offentliga rummet för att skapa förutsättningar för stadens sociala hållbarhet. Genom att involvera stadens användare i planeringen och utformningen av det offentliga rummet skapas det förutsättningar för ett stadsliv präglad av tillgänglighet och inkludering vilket stärker den sociala hållbarheten i staden. Tekniska nämnden ska tillgodose en god stadsmiljö och en förstärkt Malmöidentitet.

För att förbättra upplevelsen av Ribersborgsstranden kommer en entrénod och mötesplats att färdigställas vid Kallbadhuset på Ribersborg. En mötesplats som samlar funktioner och aktiviteter så att ankomsten till och upplevelsen av Ribersborgsstranden förbättras. Projektet vill stärka Ribersborgsstranden som mötesplats och stärka Malmös identitet som kuststad.

Folkets Park är en av Malmös äldsta allmänna parker och ett mycket populärt besöksmål. En rad förändringar av parken har realiserats. Under 2023 planeras en ombyggnad av den sydvästra delen av parken att genomföras.

I Pildammsparken kommer arbetet starta med projektering av Centralplatsen och på Poppeludden kommer ett konstverk att placeras i hjärtat av platsen.

Ögårdsparken, en av Malmös största parker, ligger mellan Herrgården och Almgården. Det finns ett stort behov av att se över parkens funktioner, utformning och innehåll då dess ca 175 000 kvm har stor potential att bli en park med höga kvaliteter för malmöbor och besökare parallellt med bidragande ekosystemtjänster och en hög biologisk mångfald.

I Lindängelund fortsätter arbetet med att utreda och planera hur området kan utvecklas som rekreatiomsområde framöver. Därefter fortsätter arbetet med att färdigställa området i sin helhet. Utbyggnaden föreslås ske i fem etapper fram till och med år 2030.

Arbetet med att utveckla Malmös lekplatser kommer att fortsätta bland annat genom färdigställande av en

tillgänglig och inkluderande temalekplats i Rörslöparken och projektering av temalekplats trafik.

Det löpande arbetet med trädplantering och vitalisering av befintligt bestånd kommer att fortsätta.

Torg och gator

Byggnation av gånggata på Friisgatan planeras påbörjas under 2023. Syftet med en ombyggnation är att skapa ett tydligare och mer attraktivt stråk mellan Triangelns station och Folkets park. Målet är att göra gatan grönare, bättre för gångtrafikanter och cyklister och att förbättra förutsättningarna för ett rikt stadsliv med mötesplatser, uteserveringar och kulturinslag.

Nya aktiva mötesplatser planeras, exempelvis en hinderbana där plats ännu ej är bestämd. En basketplan föreslås upprustas och kompletteras med något gymredskap i närheten av Dalaplan.

Samtidigt pågår planering inför omdaning av Södra Förstadsgatan mellan Triangeln och Fisketorget med kringliggande gator. En cykelbana byggs inom Storstadspaketet och i samband med detta ska hela gaturummet lyftas i syfte att öka trevnaden och trygghetsupplevelsen.

Underhåll

År 2011 togs en modell fram för att komma tillrätta med det förändrade underhållsbehovet inom områdena bro, kaj och gata. Uppföljande beläggningsinventeringar och framskrivningar har visat på ett fortsatt stort behov av reinvesteringar i beläggningsunderhållet för att behålla en god standard på stadens cykel- och körbanor. Krav på mindre klimatpåverkan från stadens asfaltbeläggningar kommer att ge högre underhållskostnader från 2023. Arbetet med att åtgärda broar med begränsad bärighet fortsätter. Utredning för att anpassa broar till den nya bärighetsklassen BK4 fortsätter.

Arbetet leder till långsiktiga reinvesteringsplaner inom dessa områden och särskilda budgetäskanden görs för respektive verksamhetsområde. Arbetet med att ta fram underhållsplaner fortgår löpande och fler områden och anläggningar har ett förändrat underhållsbehov i och med att staden växer. Upprustning av kanalens slänter och glaciser har påbörjats och fortsätter de kommande åren. Skador i konstruktionen har inventerats och behovet av reinvesteringar kommer att speglas i budgetäskanden under flera år framåt. Uppkomna skador måste åtgärdas i tid för att dessa inte ska bli för omfattande. En etapp av upprustningen ska samordnas med utbyggnad av Regementsgatan inom Storstadspaketet.

Uppgrundning av Södra Varvsbassängen beräknas starta under 2022. Vid en uppgrundning kapslas de giftiga bottensedimenten in och bottenfaunans förutsättningar förbättras.

Flera vattenområden som förvaltas utanför den kommersiella hamnen är i behov av muddring. Fastighets- och gatukontoret arbetar med att inventera behovet och planerar att återkomma med mer detaljer i kommande nämndsbudget.

Under 2023 fortsätter en förstudie för att utreda förutsättningarna för en utbyggnad av Limhamns småbåtshamn. Det finns en efterfrågan av nya båtplatser i staden.

Kategori Fastighet/byggnader

För kategori Fastighet/byggnad, som avser investeringar i fastigheter och byggnader, begärs en ram på 59 mnkr för år 2023.

Sibbarps trädgårdskolonier

Som en konsekvens av att Östervärns station byggs ut behövs utrymmet där Lundavägens koloniområde idag ligger. Detta projekt syftar till att iordningsställa det ersättningsområde som kommer att bli Sibbarps trädgårdskolonier (tidigare Flygfyrans koloniområde).

Mindre investeringar i fastighetsbeståndet

Tekniska nämnden begär 26 mnkr för mindre åtgärder i fastighetsbeståndet. Dessa anslag används främst för att effektivt kunna agera som fastighetsägare och förvaltare av markreserven när det uppstår behov av

mindre investeringar inom befintliga fastigheter.

Övriga investeringar

För att möta behov och önskemål om nya offentliga toaletter är ambitionen att bygga tre toaletter per år runt om i staden. Det finns även årliga avsatta medel för Torup för att utveckla området i enlighet med handlingsplan. Klagshamnsudden har uttjänta vattenledningar och pumpstationer som behöver ersättas och även helt nya ledningsdragningar behöver göras där för att bibehålla och utveckla de verksamheter som finns på området. Investeringar på stora takytorna på Örestads ridhus ska genomföras för att kunna integrera solceller. På Katrinetorp planeras lokalanpassningar för att förbättra möjligheterna för att kunna ta in hyresgäster.

Kategori Fastighetsförvärv

I takt med att staden växer och förtätas ökar också behoven av kommunal mark för att möjliggöra ytterligare utbyggnader av staden. Därutöver finns behov av att förvärva mark för att täcka bland annat behoven av skolor och förskolor. Marknaden för denna typ av fastigheter bevakas aktivt så att möjliga förvärv kan identifiera. Kategorin har två underkategorier, strategiska fastighetsförvärv och förvärv inom exploateringsprojekt, och den totala budgeten uppgår till 80 mnkr för 2023.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2023? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt / samarbete med andra på kort och lång sikt?

Tekniska nämnden har ett antal ramar. För två av dessa har nämnden resultatansvar,

- förvaltning 037 Fastighets- och gatukontoret löpande verksamhet
- förvaltning 014 Hamnanläggningar.

Följande fyra ramar har inte nämnden resultatansvar för:

- Teknisk nämnd - exploateringsverksamhet
- Teknisk nämnd - realisationsvinster fastigheter
- Teknisk nämnd - rivning, sanering och detaljplaner
- Teknisk nämnd (Hamnanläggningar) - rivning och sanering

Befrielse från resultatansvar innebär att nämnden för dessa verksamheter inte är ansvarig för det ekonomiska resultat som uppkommer under året. Nämnden har dock ett ansvar att även inom dessa områden bedriva en väl fungerande och effektiv verksamhet och vidta nödvändiga åtgärder.

Kommunbidrag Tekniska nämnden

Inflation och index

Ett flertal entreprenader, där indexuppräkningsavtalet är avtalsbunden, visar på en uppräkning långt över den beslutade indexhöjning av kommunbidraget inom nämndsbudgeten (2,4% för år 2022). Det handlar om verksamheter som inte regleras av det generella konsumentprisindexet utan av branschspecifika indexuppräkningsavtal. Som exempel kan nämnas taxiindex som används för färdtjänst (+9,57% för år 2022) och driftentreprenaden på 572 mnkr som har fått en ökning på 5,53% år 2022.

Driftskonsekvenser för försäljning av anläggningstillgångar

Vid friköp av äldre tomträtter och försäljning av anläggningstillgångar tillfaller köpeskillingen och realisationsvinsten kommunstyrelsen. Stadens likviditet ökar och behovet av upplåning minskar. För tekniska nämnden däremot leder detta till en utebliven intäkt i form av avgälder och arrenden. Avgälden uppdateras med viss periodicitet, vanligtvis vart 10:e år och friköp sker ofta inför en avgäldsreglering.

Det relativt stora antalet friköp av tomträttsfastigheter de senaste åren beror på att många så kallade "ändliga" tomträttsavtal avseende flerbostadshus som ingicks innan år 1952 har löpt ut. De ändliga tomträttsupplåtelseerna har haft samma årliga tomträttsavgäld sedan tomträttsavtalet ingicks och många av tomträttsinnehavarna, ofta bostadsrättsföreningar, har valt att friköpa tomträtten i stället för att betala en ny väsentligt högre tomträttsavgäld.

Inför året 2023 beräknas de uteblivna avgälderna uppgå till 5 mnkr för vilka tekniska nämnden kommer begära avrop från kommunstyrelsens anslag till förfogande.

Se detaljer i tabell "Driftskonsekvenser att avropa från kommunstyrelsen avseende aktiverade investeringar, 2023 samt plan för 2024-2028 (belopp i tkr)" under avsnittet Begäran om investeringsram.

Struktur för samordning av större arrangemang

Kommunstyrelsen har gett stadskontoret uppdraget att inrätta en struktur för samordning av större arrangemang och fördela budgetramarna mellan berörda förvaltningar. Tekniska nämnden bedriver ett långsiktigt strategiskt arbete för att rekrytera, stödja och/eller genomföra större arrangemang och den utökade budget som efterfrågas för detta uppskattas till totalt 16 mnkr för året 2023. Ytterligare budget kan komma att behövas kommande år vid genomförandet av de större arrangemangen som rekryteras nu.

- Rekrytering av musikfestivaler och större konserter samt förstärkning av festivalyta 7,5 mnkr.
- Aktivering inom skateboardverksamhet 5,5 mnkr
- Vinterevenemang i Malmö 2 mnkr,
- Kommunikations- och samordningsresurser 1 mnkr.

Samordning av arbetet med Öresundsmetron

Inför nästa fas av arbetet med Öresundsmetron föreslås en samordning mellan tekniska nämnden, stadsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen med fokus på nämndsövergripande koordinering, gemensamma utredningar och uppdrag. Totalt åskas 8 mnkr för detta ändamål 2023 av de berörda nämnderna, varav 2 mnkr till tekniska nämnden (2 mnkr till SBN årligen i fem år och 4 mnkr till KS).

Utvecklingsfastigheter

Utvecklingsfastigheter avser vissa namngivna fastigheter kopplat till exploateringsområden. Driftsnett avropas från kommunstyrelsen. Tekniska nämnden ansvarar för utvecklingsfastigheternas drift avseende intäkter men även kostnader, bland annat el, värme och skötsel. För 2023 beräknar tekniska nämnden driftsnett till 5,0 mnkr, vilket då kommer att avropas från kommunstyrelsen. Åskandet gäller fastigheterna Sege Park, där övergången till byggherrar har blivit förskjuten i tiden samt Forskaren 2 i väntan på rivning.

Stadskontoret har utvecklat en ny internhyresmodell och lokalbank för ökad transparens och effektivare lokalnyttjande, och principerna ska presenteras till Kommunstyrelsen för beslut under våren 2022. I samband med denna utredning har en utredning om en ny modell för utvecklingsfastigheter initierats. Modellen för utvecklingsfastigheter kan med fördel kopplas till exploateringsverksamheten så att stadens exploatering får en långsiktig strategisk inriktning kopplat till stadens kortsiktiga behov och förutsättningar.

Kommunbidrag Tekniska nämnden - Exploateringsverksamhet

Ram för exploateringsverksamhet år 2023 samt plan 2024-2028 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Resultatpost	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Köpeskillingar	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Bokfört värde såld fastighet	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Gatukostnadsersättning privat exploatör	130 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Sanering, resultatpåverkande	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000
Rivning, resultatpåverkande	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Detaljplanekostnad,	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000

resultatpåverkande						
Justeringspost	-210 000	-150 000	-160 000	-185 000	-195 000	-195 000
Summa exploateringsram	320 000	350 000	340 000	315 000	305 000	305 000

Liksom år 2022 inkluderar resultatram för exploatering inför år 2023, förutom köpeskillingar, även inbetalningar från privata exploatörer, sanering-, rivning- och detaljplanskostnader som är direkt knutna till exploatering. Resultatram för exploatering redogör därmed inte bara för redovisade exploateringsvinster utan även för nettoresultatet för exploateringsverksamheten, det vill säga alla exploateringsposter förutom investeringsutgifterna. Investeringsutgifter om 350-400 mnkr årligen ligger fortfarande kvar på balansräkningen.

I ovan tabell är köpeskillingar och gatukostnadsersättningar från privat exploatör bedömda utifrån pågående och planerade exploateringsprojekt. Även kostnader för sanering, rivning och detaljplaner är enligt bedömningar gjorda utifrån projektplaner. Justeringsposten respektive år balanserar det totala behovet av kommunbidrag inom investeringsverksamheten. Det innebär att behovet av kommunbidragsjustering år 2022-2028 är 0 kr oavsett variationer mellan åren på poster inom exploateringsramen eller inom Tekniska nämndens andra ram som avser sanering, rivning och detaljplaner för andra projekt än exploateringsprojekt. Nettot på exploateringsramen fluktuerar därför från år till år.

Kommunbidrag Tekniska nämnden - Rivning, sanering och detaljplaner

Begäran om ram för sanering, rivning och detaljplanekostnader för övrig investeringsverksamhet än exploatering, som har en resultatpåverkan 2023 samt plan 2024-2028 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Kostnadstyp	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Saneringskostnader	20 000	50 000	35 000	10 000	10 000	10 000
Rivningskostnader	10 000	10 000	15 000	15 000	8 000	8 000
Detaljplanekostnader	5 000	5 000	5 000	5 000	2 000	2 000
Summa kostnader	35 000	65 000	55 000	30 000	20 000	20 000

Kostnader för sanering, rivning och planavgift ska enligt nu gällande normgivning och redovisningsprinciper redovisas på driften som en resultatpåverkande kostnad. Ovan tabell omfattar begärd ram för dessa kostnader avseende investeringsprojekt som **inte** ingår i exploateringskategorin. Begärt kommunbidrag år 2023 uppgår till totalt 35 mnkr.

I tabell ovan avseende saneringskostnader ingår sanering som sker inom ramen för storstadspaketet-infrastruktur. Utgångspunkten har varit att se vilket år de olika projekten bedöms få ett beslut om objektsgodkännande. Sedan har saneringskostnaden uppskattats till 10% av den totala entreprenadkostnaden. En intäkt har räknats med i form av statligt bidrag som uppgår till ca 50% av upparbetad kostnad. Flertalet projekt planeras med objektsgodkännande år 2024-2025, därav den högre begärda ramen dessa år.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2022 (tkr)	Prognos 2023 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Case Sofielund	Tillväxtverket	800	0
Upprustning ändhållplatser	Trafikverket	1 000	1 000
Övriga mindre statsbidrag		100	
Övriga bidrag			
SUMMA BIDRAG		1 900	1 000

Begäran om investeringsram

Investeringsram

Investeringsutgifter 2023 samt plan för 2024-2028 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Exploatering	350 000	350 000	400 000	400 000	400 000	400 000
Storstadspaketet- infrastruktur	367 000	793 000	689 000	820 000	735 000	124 000
Mobilitet	35 000	39 000	70 000	66 000	36 000	37 000
Offentlig Miljö	278 000	233 000	220 000	201 000	182 000	189 000
Fastighet/byggnader	59 000	40 000	37 000	34 000	34 000	36 000
Fastighetsförvärv	80 000	60 000	60 000	60 000	60 000	86 000
Summa investeringsram	1 169 000	1 515 000	1 476 000	1 581 000	1 447 000	872 000

Investeringsinkomster 2023 samt plan för 2024-2028 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Exploatering	0	0	0	0	0	0
Storstadspaketet- infrastruktur	134 000	277 000	235 000	301 000	229 000	47 000
Summa investeringsram	134 000	277 000	235 000	301 000	229 000	47 000

Driftkonsekvenser att avropa från kommunstyrelsen avseende aktiverade investeringar, 2023 samt plan för 2024-2028 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Exploatering	22 800	34 800	48 300	29 700	16 300	20 200
Storstadspaketet- infrastruktur	6 300	13 300	11 700	7 500	27 300	22 100
Mobilitet	700	900	900	3 000	400	400
Offentlig miljö	9 700	9 400	9 900	10 000	9 800	9 100
Fastighet/byggnad	2 000	1 600	1 400	1 400	1 400	1 400
Friköp av tomträtter, försäljning av anläggningstillgång	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Summa driftkonsekvenser	46 500	65 000	77 200	56 600	60 200	58 200

Vid beräkningar av framtida driftkonsekvenser, för vilka tekniska nämnden kommer att avropa från kommunstyrelsens anslag till förfogande, har hänsyn tagits till förändrade redovisningsregler kring aktivering av gatukostnadsersättning. Denna förändring leder till högre kapitalkostnader vilket förklarar de högre beloppen kommande år jämfört med hur det varit tidigare. Fortsatt gäller dock att

investeringsbidrag får aktiveras, vilket innebär att bland annat bidrag från staten genererar en positiv effekt för kapitalkostnaderna. Hänsyn är tagen till detta i de beräkningar som är gjorda för ovan tabell där nettoeffekten är upptagen.

Friköp av tomträtter, försäljning av andra anläggningstillgång har tagits med i tabellen i enlighet med tidigare beskrivningar i detta dokument.

År 2023 uppgår behovet av avrop ur kommunstyrelsens anslag för driftkonsekvenser till 46,5 mnkr för att åren därefter öka. Detta beror på att större exploateringsprojekt såsom Sege park, Holma och ett antal större projekt i Hyllic kommer att färdigställas. Projekten inom Storstadspaketet-infrastruktur bidrar också till den ökade prognosen år 2024 och framåt.

Budgetskrivelse 2023

Tekniska nämnden - fastighets- och gatukontor

INVESTERINGSRAM						
Investeringstyp	Bruttoutgift(Tkr)					
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Mobilitet						
Beslutade investeringar	0	1 500	10 000	25 800	0	0
Planerade investeringar	35 000	37 500	60 000	40 200	36 000	37 000
Offentlig miljö						
Beslutade investeringar	116 500	53 000	33 000	32 300	32 300	32 300
Planerade investeringar	161 500	180 000	187 000	168 700	149 700	156 700
Exploatering						
Beslutade investeringar	350 000	350 000	350 000	230 000	90 000	90 000
Planerade investeringar	0	0	50 000	170 000	310 000	310 000
Storstadspaket						
Beslutade investeringar	274 000	201 000	31 000	10 000	37 000	17 000
Planerade investeringar	93 000	592 000	658 000	810 000	698 000	107 000
Fastighetsförvärv						
Beslutade investeringar	0	0	0	0	0	0
Planerade investeringar	80 000	60 000	60 000	60 000	60 000	86 000
Fastigheter/byggnader						
Beslutade investeringar	0	0	0	0	0	0
Planerade investeringar	59 000	40 000	37 000	34 000	34 000	36 000
Summa bruttoutgifter (balansräkning)						
	1 169 000	1 515 000	1 476 000	1 581 000	1 447 000	872 000
- varav beslutade investeringar	708 200	573 200	391 700	265 800	127 000	107 000
- varav planerade investeringar	428 500	909 500	1 052 000	1 282 900	1 287 700	732 700
- varav komponentinvesteringar	32 300	32 300	32 300	32 300	32 300	32 300
Inkomster balansräkning						
Storstadspaketet (statligt investeringsbidrag)						
Enligt betalplan	134 000	277 000	235 000	301 000	229 000	47 000
Inkomster övriga investeringstyper						
Summa inkomster						
	134 000	277 000	235 000	301 000	229 000	47 000
DRIFTKONSEKVENSER (resultaträkning)						
Investeringstyp	Driftkonsekvens (Tkr netto)					
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Mobilitet						
Beslutade investeringar	700			2 000		
Planerade investeringar		900	900	1 000	400	400
Offentlig miljö						
Beslutade investeringar	6 000	300				
Planerade investeringar		5 300	6 200	6 200	6 000	5 300
Exploatering						
Beslutade investeringar	22 100	30 500	27 200	16 700	4 900	13 900
Planerade investeringar	700	4 300	21 000	13 000	11 400	6 300
Storstadspaket						
Beslutade investeringar	6 000	10 300	3 500		100	
Planerade investeringar	300	3 000	8 200	7 500	27 200	22 100
Fastigheter/byggnader						
Beslutade investeringar	1 000	800	800	800	800	800
Planerade investeringar	400	200				
Komponentinvesteringar						
Avskrivning	3 700	3 800	3 800	3 800	3 800	3 800
Räntekostnad	600	600	600	600	600	600
Friköp av tomrätt, försäljning av anläggningstillgång						
	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Summa driftkonsekvenser						
	46 500	65 000	77 200	56 600	60 200	58 200
- varav beslutade investeringar	40 100	46 300	35 900	23 900	10 200	19 100
- varav planerade investeringar	6 400	18 700	41 300	32 700	50 000	39 100

Budgetskrivelse 2023

Tekniska nämnden - Hamnanläggningar

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	5
Kommunbidrag	6
Riktade statsbidrag och övriga bidrag	7
Begäran om investeringsram.....	8
Investeringsram.....	9

Sammanfattning

Tekniska nämndens förvaltning Hamnanläggningar 014 äger marken i Malmö hamn och upplåter mark, anläggningar och byggnader till Copenhagen Malmö Port (CMP) genom ett nyttjanderättsavtal.

Tekniska nämnden antog 2020 en Masterplan, en utvecklingsplan, för Malmö hamn. Masterplanen pekar ut övergripande utvecklingsområden för Malmö hamn och målsättningar för hamnens utveckling under en tid framöver. För att säkerställa att utvecklingen sker i enlighet med i masterplanens målsättningar, kommer ett antal av aktiviteterna med utgångspunkt i handlingsplanen årligen inarbetas i tekniska nämndens budget och budgeten för hamnanläggningar 014.

Malmö hamn bidrar till att fler arbetstillfällen skapas i Malmö och regionen. Det är därför viktigt att nyetableringar i Malmö hamn och Malmö Industrial Park bidrar till gods över kaj. Sjöfarten genererar större fartyg vilka ställer krav på hamnen. Bland annat genom ökade miljökrav och buller från fartyg, men även på längre kajer och djupare genomfartsleder. Utbyggnad av infrastruktur både för väg och järnväg är en nyckelfaktor för att ytterligare stärka trimodala punkter där omlastning mellan båt-järnväg-väg sker, samt elektrifiering av framförallt järnväg. För att säkerställa att riksintresset hamn kan fortsätta utvecklas tillsammans med stadens behov av blandad stad sker en förflyttning av hamnen norrut och nya kajer planeras vilket genererar ett utökat investeringsbehov inom en femårsperiod.

Totalt begärs en investeringsram för förvaltningen hamnanläggningar på 57 mnkr för 2023. Resultatkravet eller det negativa kommunbidraget för 2023 behöver ändras till 30,4 (minskas med 2,4 mnkr jämfört med 2022) för att uppnå ett resultat i balans.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2023 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Tekniska nämnden som Malmös stads juridiska fastighetsägare är landlord (markägare) för Malmö hamn. Under 2020 antog tekniska nämnden en Masterplan som är en utvecklingsplan för hamnen. Planen pekar ut och beskriver hur staden, utifrån ett markägarperspektiv, vill att utvecklingen av Malmö hamn ska se ut de närmaste 30 åren. Marken för det kommersiella hamnområdet upplåts med nyttjanderätt till Copenhagen Malmö Port AB (CMP). Nyttjanderättsavtalet mellan staden och CMP innebär en intäkt för tekniska nämnden och staden, men även att investeringar behöver göras för att Malmö hamn fortsatt ska vara en attraktiv och konkurrenskraftig hamn.

Malmö hamn bidrar till att flera arbetstillfällen skapas i Malmö och regionen. Det är därför viktigt att nyetableringar i Malmö hamn och Malmö Industrial Park bidrar till gods över kaj. Genom att välja rätt aktörer vid etablering skapas hamnnytta och hamnen används på bästa sätt. Ytor finns i norra och mellersta hamnen för framtida lokaliseringar för hamnverksamheten och nya kajer kan byggas. Det finns möjlighet att fördjupa hamnbassänger och möta framtidens allt större fartyg. Det finns goda möjligheter att skapa en ökad lönsamhet på sikt. Utbyggnad av infrastruktur både för väg och järnväg är en nyckelfaktor för att ytterligare stärka trimodala punkter där omlastning mellan båt-järnväg-väg sker. Tekniska nämnden planerar en utbyggnad och elektrifiering av järnvägen och rangerspår inom hamnområdet. Även tågen ökar i antal vilket kommer att påverka Malmö på sikt. Det pågår en utredning inom ramen för ett kommunfullmäktigeuppdrag i budget 2021. Resultatet av utredningen kommer påverka godshantering, bangård och spårssystem i Malmö.

Fehmarn-Beltförbindelsen och dess påverkan på Malmö, framtida godsflöden och infrastruktur är en viktig fråga i detta. Pågående ansökan om utfyllnad av Norra hamnen och utfallet av den domen kan komma att påverka utvecklingsplanerna för hamnen och riksintresset hamn beroende på utfallet.

Sjöfarten genererar större fartyg vilka ställer krav på hamnen, bland annat genom ökade miljökrav och buller från fartyg, men även på större kajer och djupare genomfartsleder. För att skapa en yteffektivare och hållbar framtida hamn planeras för att den kommersiella hamnen successivt flyttas norrut. På detta sätt säkerställs att riksintresset hamn kan fortsätta utvecklas. För att möjliggöra flytten norrut så finns ett behov av ersättningskajer när området söder om terminalgatan flyttas efter 2027. Detta leder i sin tur till att investeringarna kommer att öka under åren efter 2027. Hamnytorna i norra och mellersta hamnen kan användas mer yteffektivt och en översyn pågår och kommer fortsätta framöver. Tekniska nämnden behåller rådigheten över marken i hamnområdet över tid genom att arrendera ut marken och upplåta den som tomträtt. Hamnagarrollen innebär också att utveckla relationer till andra myndigheter som exempelvis Trafikverket och Sjöfartsverket.

Möjligheten att använda vätgas eller andra framtida energikällor inom hamnområdet utreds.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2023? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?

Tekniska nämnden - hamnanläggningar har ett positivt resultat då intäkterna överstiger kostnaderna. Tekniska nämnden - förvaltning 014 Hamnanläggningar har därmed ett negativt kommunbidrag eller ett resultatkrav.

Tekniska nämndens intäkter och kostnader utgörs nästan uteslutande av hyror från CMP och kapitalkostnader för investeringar i anläggningar som nyttjas av CMP. När det uppstår förändringar i marknadsräntor, redovisningsregler eller dylikt påverkas även förvaltningen hamnanläggningar i hög grad.

Hyran ska i regel avspegla livslängd och värde på den uthyrda anläggningen. Om inte dessa faktorer ändras så ska hyran, med ett fåtal undantag, inte heller öka eller minska. Då delar av förvaltningens intäkter baseras på hyresavtal med intäkter som varierar mellan vissa år sker en omräkning som jämnar ut dessa skillnader jämnt över den avtalade perioden.

Tekniska nämnden kan också se att det från år till år finns en varierande diskrepans mellan hyresintäkt och kapitalkostnad på de anläggningar som hyrs ut. Dels beror det på skillnader mellan avtalad hyresperiod och avskrivningstid då de flesta investeringar består av flera komponenter med olika avskrivningstid. Eftersom hyresintäkten ofta utgår ifrån en genomsnittlig avskrivningstid på en anläggning medför det högre intäkter en del av anläggningens livslängd och därefter helt uteblivna intäkter resterande tid.

Dels beror skillnaden på olika tillvägagångssätt vid beräkningen av hyresintäkt respektive kapitalkostnad. Medan hyresintäkten är annuitetsberäknad där "amortering" och ränta tillsammans är lika stor varje år under hela den avtalade hyrestiden, så är kapitalkostnaden som högst i början och lägst i slutet eftersom internräntekostnaden baseras på respektive års ingående värde av anläggningen minskat med ackumulerade avskrivningar och därmed minskar över tid. Detta betyder alltså att även om hyresperiod och avskrivningstid är densamma uppstår det skillnader mellan intäkt och kostnad.

Givet ett visst år kan nettot mellan hyresintäkter och kapitalkostnader med andra ord både gå upp och ner i förhållande till föregående år. Utifrån förutsättningarna i nuvarande investeringsplan beräknas nettoförändringen av finanshyror och kapitalkostnader år 2032 uppgå till -1,9 mnkr och för övriga kostnader med -0,5 mnkr.

Resultatkravet eller det negativa kommunbidraget för 2022 uppgår till 32,8 mnkr och behöver därmed minskas med 2,4 mnkr till 30,4 mnkr för att förvaltningen hamnanläggningar ska uppnå ett resultat i balans år 2023.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2022 (tkr)	Prognos 2023 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Övriga bidrag			
SUMMA BIDRAG			

Begäran om investeringsram

I detta avsnitt beskrivs nämndens planerade investeringar för 2023 med plan för 2024-2028.

Totalt begärs en investeringsram för "förvaltningen" hamnanläggningar på 57 mnkr för 2023.

Investeringarna avser bland annat flertalet anläggningar i hamnområdet för vilka en finansieringshyra erhålls av CMP efter färdigställande. En sådan investering görs först efter att Malmö stad har godkänt en investeringsansökning från CMP vilka är svåra eller inte möjliga att förutse. När en kund eller potentiell kund till CMP signalerar ett investeringsbehov behöver CMP först säkerställa lönsamheten i affären tillsammans med kunden. Först därefter kan investeringsbehovet kommuniceras med tekniska nämnden hamnanläggningar. Vilka kundcase som slutar i en investering är sällan möjliga att uttala sig om på förhand och då omfattningen varierar mellan olika case blir även generella årliga ramar osäkra. Marknadsutveckling, konkurrens och konjunktur styr och påverkar investeringstakten och leder till ytterligare svårigheter i den långsiktiga planeringen.

Investeringsramen utgörs till viss del av reinvesteringar och för dessa pågår en löpande dialog mellan CMP och tekniska nämnden Hamnanläggningar om kommande åtgärder.

Beskrivning CMPs investeringar

I enlighet med 2020 års tillägg till nyttjanderättsavtalet har en del av CMPs område (söder om Terminalgatan) övergått till ett tidsbegränsat arrendeavtal som bl a reglerar sjöfartens bullernivåer i området.

Flytten norrut av hamnverksamheten innebär ett större behov av investeringar för CMP, till exempel tåglossningsstation som påbörjats 2022 och fortsätter 2023. Bedömningen är att det under åren 2024 och 2025 behöver anläggas nya kajer, infrastruktur och magasin till ett värde av 600 mnkr. Den andel av investeringen i kaj som finansieras av förvaltningen hamnanläggningar beräknas uppgå till ca 75 mnkr och är en kompensation för att CMP lämnar befintliga kajer i flytten. Pandemin har sedan föregående år påverkat möjligheten för CMP att planera och kommunicera investeringar på både kort och lång sikt.

Beskrivning tekniska nämndens investeringar

Som en del av hamnområdets långsiktiga utveckling tillkommer även investeringar som tekniska nämnden bedömer att det finns ett behov av.

En fortsatt ökning av persontrafiken på järnvägen till, från och genom Malmö ökar behovet av godstransport till, från och genom hamnen. I syfte att försörja och möjliggöra en fortsatt utveckling av verksamheter inom Malmö Industrial Park pågår investeringar i järnvägsspår till Norra Hamnen. 2023-2024 planeras investeringar för 15 mnkr i järnväg utmed Verkögatan samt Lappögatan, Det innebär dels en utökning av antal meter järnväg, dels en effektivisering och optimering av befintliga trafiklösningar. Vid Lappögatan planeras en ombyggd korsning för att skilja på lastbilstrafik och järnväg. När trafikflöden i området ökar, ökar även risken för konflikter mellan transportslagen.

Vid ökad hamntrafik finns även miljö- och effektiviseringsvinster med en elektrifiering av järnvägen. När tågen kommer in från stamnätet behöver elloken idag bytas ut till dieseldrivna lok för att kunna röra sig inom hamnområdet vilket även påverkar lönsamheten negativt då dessa är dyrare i drift. Investeringen bedöms uppgå till 40 mnkr åren 2023 till 2025.

Inom hamnområdena finns goda förutsättningar för användningen av solceller för produktion av miljövänlig el åt verksamheten i hamnen. Enbart taken på befintliga byggnaden ger oss möjligheten att anlägga ca 4000 kvm med solceller. Investeringen bedöms uppgå till 30 mnkr per år fram till 2024.

Både CMP och Malmö stad har ett gemensamt behov en avvattningsanläggning för att avvattna och sanera muddermassor från hamnområden, kanaler och andra vattenområden i staden. Att lösa

avvattningen genom andra aktörers anläggningar bedöms som ett dyrare alternativ och när behovet av Malmö stads anläggning upphört finns möjligheten för CMP att relativt enkelt omvandla den till att bli en del av deras terminalyta. För förvaltningen hamnanläggningar bedöms investeringen uppgå till 5 mnkr år 2023-2024.

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2023 samt plan för 2024-2028 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Planerade investeringar	57 000	337 000	327 000	30 000	30 000	35 000
Summa investeringsram	57 000	337 000	327 000	30 000	30 000	35 000

Begäran om ram för sanering och rivning som har en resultatpåverkan 2023 samt plan för 2024-2028 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Kostnadstyp	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Saneringskostnader	3 000					
Rivningskostnader	7 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Summa kostnader	10 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000

Beskrivning av driftkonsekvenser avseende investeringar 2023 samt plan 2024-2028 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Planerade investeringar		920	2 290	1 760		
Summa driftkonsekvenser		920	2 290	1 760		

Budgetskrivelse 2023

Valnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	5
Kommunbidrag	6
Riktade statsbidrag och övriga bidrag	7
Begäran om investeringsram.....	8
Investeringsram.....	8

Sammanfattning

Det planeras inte för val eller omröstning i kommunen under 2023. Däremot kan inte extraval uteslutas varpå en beredskap ska upprätthållas även under 2023.

Under år då det inte förekommer några val eller omröstningar är nämndens arbete inriktat på att utvärdera tidigare genomförda val med utblick och inriktning på genomförande av kommande val samt kompetensutveckling. Valnämndens förvaltningsorganisation kommer löpande att arbeta med utredningar, säkerhetsfrågor, utvecklingsarbete och beredskap relaterat till kommande val.

I samband med att valorganisationen under 2023 går in i skarpt förberedelseläge inför EU-val 2024 utökas bemanningen fr.o.m. 1 juni 2023. Överenskommelse om denna bemanningsökning ingår i det SLA som reglerar förhållandet mellan valnämnden och kommunstyrelsen kring bemanning av valkansliet under perioden 2023–2025.

Inför de allmänna valen 2022 har valnämnden skrivit avtal för en ny lagerlokal som tillgodoser nämndens utökade lagerbehov. Den nya lagerlokalen innebär en ökad årlig kostnad på ca 350 000 kronor.

Valnämndens behov av kommunbidrag beräknas därmed vara större än beviljat kommunbidrag för mellanvalsåret 2021 utöver en sedvanlig uppräkningsökning. I ett läge då extraval skulle utlysas under 2023 kommer behov av kommunbidrag att bli avsevärt högre.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2023 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Det planeras inte för val eller omröstning i kommunen under 2023. Däremot kan ett extraval under 2023 inte uteslutas. Den turbulenta regeringsbildningen 2018 och regeringskrisen 2021 motiverar valnämnden att upprätthålla en beredskap för ett eventuellt extraval även under 2023.

Ett extraval redan under våren skulle innebära en avsevärt högre kostnad för valnämnden under 2022, och i händelse av extraval återkommer valnämnden till kommunstyrelsen om finansiering.

Inte heller kan eventuella lokala eller nationella folkomröstningar uteslutas, varpå en beredskap även för detta bör upprätthållas under 2023.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Valnämnden kommer att genomföra allmänna val 2022 med en rad nya förutsättningar; 18 st. nya vallokaler har identifierats och bemannats, en omfattande flytt till ny lagerlokal för valmaterial och packning har genomförts, nytt arvoderingssystem har införts, ett val har för första gången genomförts i en pandemikontext, risk för desinformationskampanjer anses ha ökat, en rad nya förändringar i vallagen har inför allmänna val 2022 för första gången implementerats vilka har inneburit nya utmaningar och krav på valadministration, utbildningsinsatser och väljarprocess. Detta är faktorer som är viktiga att grundligt utvärdera och dra lärdomar av för att kunna genomföra verksamhetsförändringar, öka effektivisering och kvalitetsutveckling inför kommande val (EU-val ska genomföras redan i juni 2024).

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2023? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?

Det planeras inte för val eller omröstning i kommunen under 2023. Däremot kan inte extraval uteslutas varpå en beredskap ska upprätthållas även under 2023.

Under år då det inte förekommer några val eller omröstningar är nämndens arbete inriktat på att utvärdera tidigare genomförda val med utblick och inriktning på genomförande av kommande val samt kompetensutveckling. Valnämndens förvaltningsorganisation kommer löpande att arbeta med utredningar, säkerhetsfrågor, utvecklingsarbete och beredskap relaterat till kommande val.

I samband med att valorganisationen under 2023 går in i skarpt förberedelseläge inför EU-val 2024 utökas bemanningen fr.o.m. 1 juni 2023. Den totala kostnaden för mellanvalsåret 2023 med ett valkansli bestående av 3,15 tjänster är 3 040 000 kronor och ingår i det SLA som reglerar överenskommelsen mellan valnämnden och kommunstyrelsen kring bemanning av valkansliet under perioden 2023-2025. Detta är en högre kostnad än vid föregående mellanvalsår (2021) då den totala kostnaden beräknades till 2 041 000 kronor för 2,25 tjänster. Anledningen till denna skillnad i antal tjänster är att EU-val 2024 genomförs tidigare på året (juni) och att valorganisation därför behöver öka i storlek redan i juni 2023, till skillnad från de allmänna val 2022 som genomförs senare på året (september) och som därför inte krävde ökad bemanning förrän i september 2021.

Inför de allmänna valen 2022 har valnämnden skrivit avtal för en ny lagerlokal som tillgodoser nämndens utökade lagerbehov. Den nya lagerlokalen innebär en ökad årlig kostnad på ca 350 000 kronor.

Valnämndens behov av kommunbidrag beräknas därmed vara större än beviljat kommunbidrag för mellanvalsåret 2021 utöver en sedvanlig uppräkningsökning.

Ett extraval under 2023 skulle innebära en avsevärt högre kostnad för valnämnden under 2023, men valnämnden begär i nuläget inga extramedel härför. I händelse av extraval återkommer valnämnden till kommunstyrelsen om finansiering.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2022 (tkr)	Prognos 2023 (tkr)
Riktade statsbidrag			
	Valmyndigheten	8 077	0
Övriga bidrag			
SUMMA BIDRAG		8 077	0

För anordnande av förtidsröstning 2022 utgår statsbidrag. Det är dock i nuläget inte beslutat hur stort bidraget kommer att bli, men uppskattas till ca 8 077 tkr. under 2022.

Inga val är planerade till 2023 och därav prognostiseras inte heller något statsbidrag för detta år.

Begäran om investeringsram

Valnämnden har inget investeringsbehov.

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2023 samt plan för 2024-2028 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Summa investeringsram						

Budgetskrivelse 2023

Överförmyndarnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	6
Kommunbidrag	7
Riktade statsbidrag och övriga bidrag	9
Begäran om investeringsram.....	10

Sammanfattning

Överförmyndarnämnden är en myndighet med uppgift att utöva tillsyn över förmyndares, gode mäns och förvaltares verksamhet. Överförmyndarnämnden har ansvar för de resurser som avser nämndens administration, ledamöternas arvoden och arvoden till gode män och förvaltare. Det administrativa ansvaret för nämndens förvaltningsorganisation finns inom arbetsmarknads- och socialnämnden.

Tillräcklig tillgång på ställföreträdare för att kunna fördela uppdrag inom rimlig tid är nämndens största utmaning. Att aktivt rekrytera ställföreträdare och stärka befintliga ställföreträdare i deras ställning är därför prioriterat för nämnden kommande år. Förvaltarenheten hos funktionsstödsnämnden är ett viktigt komplement till nämndens verksamhet eftersom förvaltarenheten kan åta sig de mest komplexa och krävande uppdragen. Även i brådska fall har uppdrag kunnat fördelas till enheten. Dialog pågår löpande mellan förvaltarenheten och enheten för överförmyndarärenden kring det gemensamma uppdraget att se till att alla som behöver en ställföreträdare kan få det inom rimlig tid.

För att effektivisera verksamheten behöver arbetet med att digitalisera verksamheten fortsätta. Ett nytt verksamhetssystem implementerades i december 2021, men flera utvecklingsområden kvarstår. Bland annat ska en e-tjänst avsedd för ställföreträdarna implementeras för att möjliggöra digital inlämning av årsräkningar. E-tjänsten förväntas leda till ett högre antal korrekta räkningar, vilket gynnar huvudmännen. Övergången till ett nytt verksamhetssystem tillåter även att tidigare ärenden/arkivet digitaliseras, ett tidskrävande men viktigt arbete.

En statlig utredning om regelverken kring gode män och förvaltare var ute på remiss under 2021 (*Gode män och förvaltare – en översyn*, SOU 2021:36). Syftet med utredningen är att förbättra tillsynen, skapa bättre förutsättningar för rekrytering av kompetenta ställföreträdare och stärka enskildas ställning och skydd. Förslagen innebär en rad ökade krav på överförmyndarnämnden och dess verksamhet. Det är oklart när de nya förslagen eventuellt kommer att träda i kraft.

Överförmyndarnämndens största utgift avser arvodeskostnader för gode män och förvaltare. Förordnade ställföreträdare har enligt lag rätt till skäligt arvode och ersättning för sina utgifter. Även fördelningen av kostnadsansvaret är reglerat i lag. Nämnden har därmed små möjligheter att påverka kostnaderna. Arvoden och kostnadsersättningar till gode män och förvaltare betalas ut efter genomförd granskning av inlämnade årsräkningar. Enligt gällande redovisningsprinciper måste kostnaden för arvoden och ersättningar bokföras på det år som uppdraget avser. Detta innebär att kostnader för arvoden och ersättningar bygger på en uppskattning utifrån bedömt antal ärenden och genomsnittlig förväntad kostnad per ärende. När samtliga årsräkningar för ett år är färdiggranskade görs en slutavräkning gentemot tidigare beräknade arvoden och ersättningar och eventuell mellanskillnad bokförs på innevarande år.

Denna hantering, där större delen av nämndens kostnader bygger på bedömningar och uppskattningar, medför att nämndens ekonomi är svårbedömd. Nämndens kommunbidrag uppgår för 2022 till 33 miljoner kronor och bedömningen vid februariprognosen är att nämnden kommer att följa budget. Med små möjligheter att påverka kostnaderna och svårbedömda årliga kostnader bedömer nämnden att befintlig nivå på kommunbidraget behöver upprätthållas även kommande år, med uppräknings- för befolknings-, pris- och löneförändringar.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2023 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Översyn av lagstiftningen om gode män och förvaltare

I maj 2021 presenterades *Gode män och förvaltare – en översyn* (SOU 2021:36). I utredningen föreslås bland annat:

- att stödet till huvudmännen ska förstärkas,
- att huvudmännens ställning ska förstärkas,
- bättre möjligheter att rekrytera och behålla kompetenta ställföreträdare,
- bättre förutsättningar för ställföreträdare att utföra sina uppdrag,
- högre kvalitet i ställföreträdare- och överförmyndarverksamhet, samt
- effektivare beslutsfattande och ökade förutsättningar att över tid behålla det ideella inslaget i ställföreträdarsystemet.

Utredningen föreslår också moderniseringar av bestämmelserna på området. Förslagen innebär en rad ökade krav på överförmyndarnämnden och dess verksamhet. Det är oklart när de nya förslagen eventuellt kommer att träda i kraft.

Ett stort behov av ställföreträdare

Samhällsutvecklingen har förändrat hjälpbehovet hos de personer som har en god man eller förvaltare. I takt med att samhället blivit mer komplext och ett större ansvar överlåtits till individen, har de individer som inte själva har förmågan att tillgodose sina behov påverkats. En del av de huvudmän som har god man eller förvaltare har mycket komplexa behov.

Att uppdragen blivit mer komplexa och krävande har bidragit till att det är svårare att rekrytera ideella ställföreträdare. Det är till exempel svårt att hitta lämpliga ställföreträdare till personer som lider av svår psykisk sjukdom eller missbruksproblematik, till personer som är utåtagerande och till personer som har närstående som är hotfulla eller på andra sätt försvårar uppdraget.

Arbetet med rekrytering är tidskrävande och vägs mot arbetet med granskning av årsräkningar och beslut om arvoden och ersättningar. Granskningen och tillsynen påverkar rekryteringen i hög grad. Förseningar i granskningen av årsräkningar och utbetalning av arvoden påverkar intresset för att ta sig an ett ställföreträdaruppdrag. Bristen på nya ställföreträdare påverkar också befintliga ställföreträdare, bland annat genom att de som vill avsluta uppdrag inte kan entledigas då det inte finns nya ställföreträdare att föra över uppdragen till. Bedömningen är att kampanjarbete för att rekrytera ställföreträdare behöver pågå kontinuerligt och över tid. Lämplighetsprocessen, det vill säga vägen från intresseanmälan till godkännande av en ny ställföreträdare, ska ses över för att minska antalet intresserade som slutligen inte blir god man eller förvaltare.

Behov av förändringar i Malmö stad som skulle möjliggöra förbättringar för överförmyndarnämnden

Både enheten för överförmyndarärenden och ställföreträdarna upplever att det finns en bristande kunskap kring vad en god man eller förvaltare kan och får göra inom ramen för sitt uppdrag. En del klagomål som kommer in till verksamheten hade kunnat undvikas om klaganden visste vad som ingår i uppdraget. Kunskapsluckorna märks även i de anmälningar om behov av godmanskap eller förvaltarskap som skickas

in från till exempel biståndshandläggare eller socialsekreterare. Anmälningarna saknar ibland information som behövs för att kunna göra en bedömning av behovet.

Att det finns en okunskap kring vad som ingår i uppdraget försvårar för ställföreträdarna och leder till att frivilliga ställföreträdare inte vill ta sig an uppdrag. Det skapar också felaktiga förväntningar hos de Malmöbor som är i behov av ställföreträdarskap och vilken hjälp som finns att få.

För att underlätta för den som anmäler behov av ställföreträdarskap har informationen på intranätet tydliggjorts och en e-tjänst för anmälan implementerats. Pandemin tillsammans med den höga belastningen har försvårat arbetet med att besöka socialtjänsten i utbildningssyfte, men arbetet kommer att återupptas. Normalt ingår ett utbildningspass om verksamheten och om ställföreträdarskap i arbetsmarknads- och socialförvaltningens introduktion för nyanställda som hålls varje termin.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Rekrytering av nya gode män och förvaltare fortsatt prioriterat i verksamheten

För att förkorta handläggningstiderna för anmälan/ansökan om godmanskap och förvaltarskap och för byte av god man/förvaltare, krävs att tillgången på frivilliga ställföreträdare ökar. Enheten för överförmyndarärenden har länge prioriterat rekryteringen av nya frivilliga ställföreträdare, bland annat genom ett intensivt arbete med marknadsförings- och rekryteringskampanjer. Insatserna har haft god effekt, många nya ställföreträdare har rekryterats och i förhållande till nämndens indikatorer är trenden positiv. Ändå behövs fler ställföreträdare för att täcka behovet.

Bristen på frivilliga ställföreträdare har gradvis förvärrats under flera års tid och när det gäller vissa typer av uppdrag är det mycket svårt att hitta en lämplig ställföreträdare och tidsåtgången är stor. Framförallt är det svårt att fördela särskilt komplexa uppdrag.

Samtidigt som det blir allt svårare att rekrytera ställföreträdare i den takt det behövs har det uppmärksammats att allt fler ställföreträdare begär sitt entledigande i inledningsskedet av ett uppdrag. Denna bild bekräftas och diskuteras i den statliga utredningen *Gode män och förvaltare – en översyn* (SOU 2021:36). Utredningen lägger fram en rad förslag för att åtgärda problematiken, som inte är unik för Malmö.

De mest komplexa och krävande uppdragen fördelas till anställda ställföreträdare vid förvaltarenheten på funktionsstödsförvaltningen. Förvaltarenheten är också behjälplig när ärenden till exempel till följd av en ställföreträdarens olämplighet behöver fördelas omgående. Mellan enheterna pågår en löpande dialog, bland annat om överlämnings- och återlämningsprocesser, kring lämpligt antal uppdrag som kan och bör fördelas och avseende det gemensamma uppdraget med huvudmannens bästa i fokus.

Fortsatt behov av digitalisering

Fortsatt arbete med digitalisering är en förutsättning för kvalitetsförbättring och effektivisering av verksamheten. En upphandling av ett nytt ärendehanteringssystem genomfördes under 2021 och det nya systemet implementerades i december. Verksamhetssystemet möjliggör till exempel en digital hantering av årsräkningar och en effektivare administration generellt i verksamheten. Med implementeringen kommer kvaliteten i granskningen och tillsynen att öka, vilket gynnar huvudmännen.

Det återstår flera steg för att nå målet om en fullt digitaliserad verksamhet. En tjänst är avsatt för att arbeta enbart med digitalisering under hela 2022. Under året ska arkivhandlingar digitaliseras genom att skannas in i systemet, vilket är en förutsättning för en helt digital hantering av ärenden och bidrar till att arbetsplatsen blir mer flexibel. Beslut har fattats att skanna in samtliga inkommande handlingar från och med februari 2022, vilket i nuläget upplevs tidskrävande men i stort effektiviserar verksamheten avsevärt.

Under 2020 infördes en e-tjänst för anmälan om behov av god man eller förvaltare, i syfte att ge bättre stöd till den som anmäler behovet och minska behovet av kompletteringar till ansökan. Genom att en större andel anmälningar är kompletta från början kan handläggningstiderna kortas. Implementeringen av en e-tjänst för ställföreträdarnas redovisningar planeras under hösten 2022. Förutom att fler årsräkningar förväntas bli kompletta från början, kan handläggningstider kortas och arvoden betalas ut tidigare. Den största utmaningen är att förmå en så stor andel som möjligt av ställföreträdarna att lämna in sina årsräkningar digitalt redan 2023. Planering för att öka andelen digitalt inkomna årsräkningar pågår.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2023? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?

Överförmyndarnämnden har ansvar för de resurser som avser nämndens administration, ledamöternas arvoden och arvoden till gode män och förvaltare. Det administrativa ansvaret för överförmyndarnämndens förvaltningsorganisation finns inom arbetsmarknads- och socialnämnden.

Överförmyndarnämndens största utgift avser arvodeskostnader för gode män och förvaltare. Förordnade ställföreträdare har enligt lag rätt till skäligt arvode och ersättning för sina utgifter. Även fördelningen av kostnadsansvaret är reglerat i lag. För att främja rättssäkerhet och förutsägbarhet ger Sveriges Kommuner och Regioner ut förslag till ersättningsregler som överförmyndarnämnden beslutat att tillämpa med undantag av ersättning för utgifter som varit nödvändiga vid uppdragets fullgörande med ett belopp som årligen motsvarar högst två procent av prisbasbeloppet.

Arvoden och kostnadsersättningar till gode män och förvaltare betalas ut efter genomförd granskning av inlämnade årsräkningar. Årsräkningarna lämnas in i efterhand, vilket i praktiken innebär att årsräkningar gällande till exempel 2021 lämnas in i inledningen av 2022. Enligt gällande redovisningsprinciper måste kostnaden för arvoden och ersättningar bokföras på det år som uppdraget avser. Detta innebär att kostnader för arvoden och ersättningar som påverkar 2021 års budget bygger på en uppskattning utifrån bedömt antal ärenden och genomsnittlig förväntad kostnad per ärende. När samtliga årsräkningar för ett år är färdiggranskade görs en slutavräkning gentemot tidigare beräknade arvoden och ersättningar och eventuell mellanskillnad bokförs på innevarande år.

Denna hantering, där större delen av nämndens kostnader för innevarande år bygger på bedömningar och uppskattningar, medför att nämndens ekonomi är svårbedömd både under innevarande år och inför kommande år. Nämndens kommunbidrag uppgår för 2022 till 33 miljoner kronor och bedömningen vid februariprognosen är att nämnden kommer att följa budget. Med små möjligheter att påverka kostnaderna och svårbedömda årliga kostnader bedömer nämnden att befintlig nivå på kommunbidraget behöver upprätthållas även kommande år, med uppräknings- för befolknings-, pris- och löneförändringar.

I syfte att rekrytera fler nya ställföreträdare och få befintliga ställföreträdare att åta sig fler uppdrag har nämnden beslutat att införa uppstartsarvode och bytesarvode. Uppstartsarvodet ska uppgå till 1000 kronor och arvodet vid byte ska uppgå till 500 kronor. Kostnaden blir något högre i och med att det utöver arvodeskostnaden även tillkommer en kostnad för arbetsgivaravgifter.

Kostnader för förvaltarenheten

Förvaltarenheten är organisatoriskt en del av funktionsstödsnämnden men finansieras av överförmyndarnämnden. Förvaltarenheten har anställda ställföreträdare som förväntas kunna hantera komplexa ärenden. Kostnaden för 2022 beräknas bli 9,1 miljoner kronor.

Kommuner får statlig schablonersättning för ensamkommande barn

Ersättningssystemet för mottagande av ensamkommande barn bygger på en schablonersättning som betalas ut vid ett tillfälle till anvisningskommunen. Ersättning för de barn som överflyttas från andra kommuner erhålls inte. Enligt fastställda fördelningsnycklar får överförmyndarnämnden 26 tkr för varje nytt anvisat ensamkommande barn. Antalet ärenden om godmanskap för ensamkommande barn har minskat de senaste åren till följd av ett minskat mottagande.

Coronapandemin är fortsatt största påverkansfaktorn som kan begränsa den internationella rörligheten under en längre tid, även om det finns möjlighet till övergång till ett nytt normalläge i Sverige och Europa från 2023. Inreseförbudet från tredje världen förlängs till 31 mars 2022, men Migrationsverket antar att det kvarstår i stor utsträckning under 2022. Samtidigt kan nya rättsliga ställningstaganden om Afghanistan potentiellt öka antalet beviljade uppehållstillstånd och kommunmottagande framöver. Konsekvenserna av konflikten i Ukraina är än så längre svåra att överblicka men skulle kunna resultera i ett ökat mottagande av ensamkommande barn i Malmö.

Bedömningen är att schablonersättningen för anvisade ensamkommande barn täcker de arvodeskostnader som överförmyndarnämnden har för dessa ärenden.

Rekrytering

Överförmyndarnämnden har erhållit ett tillskott om 500 tkr under 2022 som ska användas för att rekrytera fler ställföreträdare och stärka befintliga ställföreträdare i deras ställning. Medlen kommer bland annat att användas för reklamkampanj i dagspress och på sociala medier. Kampanjarbetet kommer att anpassas efter behovet.

Utbildning i verksamhetssystemet

Det nya verksamhetssystemet Wärna Go implementerades i slutet av 2021. Under 2022 kommer en e-tjänst, E-Wärna Go, att implementeras för att möjliggöra digital inlämning av årsräkningar. Utbildningsinsatser som vänder sig till ställföreträdare gällande e-tjänsten kommer att genomföras under hösten 2022 innan inlämning av 2023 års årsräkningar.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2022 (tkr)	Prognos 2023 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Ersättningar för asylsökande och nyanlända	Migrationsverket	468	468
Övriga bidrag			
SUMMA BIDRAG		468	468

Så som beskrivits i tidigare avsnitt får nämnden del av en så kallad anvisningsschablon från Migrationsverket som ska täcka anvisningskommunens kostnader för utredning enligt socialtjänstlagen, god man, resor, tolk och andra relaterade kostnader för mottagande av anvisade ensamkommande barn. Tilldelade medel delas lika mellan socialtjänsten inom arbetsmarknads- och socialnämnden och överförmyndarnämnden. Hur stor ersättningen blir beror på hur stort mottagandet av asylsökande ensamkommande barn blir under året.

Begäran om investeringsram

Överförmyndarnämnden har inga planerade investeringar.